

CASUS
CONSCIENTIÆ

IN PRÆCIPUAS QUÆSTIONES
THEOLOGIÆ MORALIS

AUCTORE
P. JOANNE PETRO GLRY, S. J
THEOLOGIÆ MORALIS PROFESSORE

Longum iter est per præceph,
breve et efficax per exempla.

C

TOMUS SECUNDUS

a p u d   b r i d a y ,   b i b l i o p o l a m
VIA DICTA AVENUE DK L'ARCHEVÊCHÉ, 3.

MDCCCLXXV

GASUS CONSCIENTIÆ

CASUS DE STATIBUS PARTICULARIBUS

DE STATU LAICALI SEU

Da Officiis publicis, scilicet, de Judice, Adcoctilo, Apparitore, Reo, Teste, Notario, Custode, Medico, Pharmacopola.

CASUS I. JUDEX 1°.

Lambeutus, judex, licet notitiam certam habeat innocentiae Casimirî, de gravi crimine accusati, nihilominus illum ad perpetuum carcerem damnat, quia ex allegatis et juridico probatis vere nocens ipsi visus est. Postea vero anxietatibus agitatus, quærit an recto egerit, et quid sibi faciendum sil ? Alias, litem Petrum inter et Paulum de juro aliquo judicaturus, seclusa malitia, injustam tulit sententiam contra Paulum. Errore postea tantum detecto, iterum in perplexitate versatur. Theologum interrogat, a quo ad restitutionem erga Paulum obligatur.

Hiic :

- Quær. 1° *In judex damnare possit, rei debeat reum de crimine juridice convictum, sed, scientia privata, ut innocentem certo cognitum ?*
- 2° *An juratus (juré) in simili casu colum contra accusatum dare possit?*
- 3° *An parti læsx restituere debeat judex qui, absque malitia, erravit in sententia ferenda; vel quid, cognito errore, ipsi agendum sil?*

Solutio :

I — *R. ad 1,ñ Quxs. Controverlitur* inter Theologos. Affirmat S. Thomas, 2. 2. q. Gi, ari. G; quia judex pro bono communi judicare debet ex allegatis et probatis. Xegat vero S. Bonarcntura, quia judex

Mccipil, quia id omnia jura prohibent, eo quod facile justitia muneribus flectitur. Attamen *probabiliter* non peccat contra *justitiam*, nec proinde tenetur ad restitutionem, quia munera libere donantur. In praxi inducendus est judex ad munera restituenda, vel in pias causas eroganda. 5. *Lig. n. 216.* — *Lugo.* — *Lessius, cl alii communius.*

R. ad 2m Qutes. 1° Judex minime relinere potest munera accepta ad sententiam justam ferendam, quia hoc non potest esse materia contractus, utpote pretio non aestimabile. Potest autem *probabiliter* servare munera accepta ad sententiam injustam ferendam, post facium, ut dictum est de *Contr. in genere*, ubi de contractu in materia turpi.

4. — *R. ad 3ra Quæs.* 1° Judex tenetur judicare juxta sententiam probabiliorem, ut constat de jure naturali et ex prop. 2. damnata ab *Innoc. A7.* — 2° Si autem probabilitas æqualis hinc et inde appareat, res inter utramque pariem æquo dividenda est, quando agitur de dubio proprietatis simul et possessionis. Si vero dubium solum sit de proprietate, possessori favendum est, juxta regulam juris : *In pari causa, melior est conduio possidentis.* — *S, Lig. ibid, et alii.*

5. — *R. ad 4m Quæs.* Nunc ad *Festum* judicem. Quomodo judicandus ille ? 1° Peccavit graviter contra honestatem, si munera notabilia acceperit; leviter tamen, si donationes valde tenues admiserit. Nec excusatur ex eo quod dispositus sit ad justitiam adamussim servandam, quia violat legem naturalem, canonicam et civilem. Non tamen tenetur ad restitutionem, cum rigore loquendo, ante sententiam. — 2° Injuste egit recipiendo munera pro sententia justa ferenda, et proinde ea restituere tenetur, ut patet ex dictis. — Non *injuste* tamen, sed *illicite* tantum m inera accepisset, si ex mera benevolentia ipsi erogata fuissent. — 3° Tanle.n ia ultimo casu peccat contra *justitiam* vel contra *honestatem* tantum, prout accipit munera ex *contractu*, vel ex sola *benecolentia*, et ea accipit ad spntentiam *juste* vel *injuste* ferendam, juxta dicta in responsione ad 3n' *Quæs.* Quoties autem judex injustam tulit sententiam *scienter*, omnia damna parti læsaS illata reparare debet. *S. Lig. I. 5, n. 210 ad n. 216; et l. 4, n. 712.a*— *V. Comp. n. 3 et 4.*

CASUS III.

ADVOCATUS 1".

Hyparcus, advocatus celebris, quamplures causas in se suscepit, ita ut omnibus defendendis, tempore deliciente, viribusque non suppetentibus, omnino impar fuerit. Hinc causis nonnullis pauperum, e quibus minus salarii sperare licuit, in longum dilatis, vel prælermissis, totus in causam celebrem defendendam incubuit, ex eo quod præsertim actor principalis illius causæ, præter ordinariam mercedum, decimam partem litis, seu rei de cujus dominio causa agebatur, ei promiserat, si victoriam esset reportaturus. Quare contigit, ut indefesso labore causam feliciter lucraretur.

Hinc ;

Quæ r. 1° .1m rei quomodo peccarerit Hyparcus, plures causas suscipiendo quam agere posset, cum detrimento clientium, et an illis restituere debeat?

2° .4« advocatus causas pauperum teneatur gratuito patrocinari?

3° /In Hyparcus munera potuerit accipere, prxter salarium? .bi etiam decimam litis pariem, postquam causam lucratus fuerit; rei an ad restitutionem teneatur?

Solutio :

I *

6. —7?. ad 1m Quxs. Hyparcus peccavit contra justitiam graviter, et ad restitutionem pro damno illato tenetur. Ratio est, quia sua incuria causa fuit injusta damnorum quæ clientes passi sunt. Etenim, licet liberum sil advocato hujus potius quam alterius causæ patrocinium suscipere, hoc tamen intelligendum est, nisi jam aliam obligationem susceperit; hoc enim supposito, non amplius liber est aliam cum praquidicio præcedentis suscipere. Hinc advocatus tenetur clientibus declarare se, ob temporis defectum, causæ illorum patrocinari non posse. Si vero isti sponte expectare velint, et jacturam, si quæ sit, subire, hanc sibi et non advocato imputabunt. *Elbel, de Statibus, n. 755.*

11. ad Quxs. 1° Advocatus tenetur ex caritate tueri gratis causas pauperum qui in communi necessitate versantur, sed absque gravi incommodo, nempe aliquid ex superfluo tempore eis largiendo. 2° Si vero pauperes in gravi necessitate constituentur, tenetur quidem sub gravi ipsis opitulari, non tamen cum notabili suo incommodo. S. *Lig. Horn. ap. Tr. 13, n. 69.*

7. — /1. ad 3m Quxs. 1° Hyparcus non potuit munera exigere, nec indirecte quidem requirere; non peccavit tamen sponte oblata acceptando. 2° Non peccavit, nisi leges civiles obstent, acceptando aliquam partem rei de qua lis movebatur, præter salarium consuetum, pro casu quo esset causam lucraturus, si omnino spontaneo ipsi oblata fuerit. Potest enim cliens ex mera liberalilale totam litem, de qua controvertitur, advocato donare; ergo a fortiori aliquam ejus pariem ei dimittere. *Elbel, de Statibus, n. 757.*

CASUS IV.

ADVOCATUS 2°.

1° Florimundus causam suscepit tuendam, quam quidem justam a principio reputabat, sed decursu processus detegit esse falsam. Noluit tamen mentem suam aperire, et putavit se obligationi satisfacere, si nullas alias rationes in medium produceret. Alias, causam valde sibi probabilem defendebat; verum in media discussione advertit probabiliter, imo probabilius, injustam esse. Nihilominus in ea defendenda prosecutus est.

2° Gbrclfus litam magni momenti tuendam susceperat. Ejus cliens 100 aureos ei promiserat, si causam obtineret, et 50 tantum, si eam perderet. Sed ecce, pluribus elapsis mensibus, duo contendentes ante

juridicam discussionem bona pace inter se rem lotam composuerunt. Gerulfus autem 100 aureos a cliente reclamavit, quia jam laboravit, et fecit quod in ipso erat ad causam lucranda.

Hinc :

Quæritur. I. In Florimundus *potuerit tacere quando advertit causam injustam esse; vel quando detegit pariem oppositam solidius fundari?*

2° In Gerulfus, *in secundo casu, pactum justum cum cliente fecerit circa laboris mercedem?*

3° *An reclamare possit 100 aureos ipsi in hypothesis rictorix promissos, rei 50 tantum, rei nihil prorsus?*

Solutio :

8. — *R. ad 1.º Quæritur.* 1º Florimundus peccavit graviter contra justitiam, tuendo causam quam cognovit esse falsam, licet ad errorem in media discussione tantum adverterit. Etenim advocatus, statim ac errorem detegit, tenetur causam deserere, ne injusto damno cooperetur. Neque salis est ut abstineat a novis rationibus proferendis; nec sufficit ut privatim admoneat clientem de causæ falsitate, quia damnum injustum non solum clientis, sed etiam partis adversæ impedire debet. S. *Lig. n. 225.*

2º Florimundus non peccavit contra justitiam, neque contra caritatem, defendendo causam adhuc vero probabilem, licet oppositam nunc probabilior judicet, quia spem habere potest ut veritas eluceat. Hinc advocati non adstringuntur, ut iudices, ad sectandam tantum opinionem quæ probabilior ipsis apparet. S. *Lig. n. 220-222, et alii communiter.* — F. *Comp. n. 10.*

9. — *R. ad 2.º Quæritur.* 1º Gerulfus exigere nequii stipendium ultra consuetum, etiam pro casu in quo causam sit obtenturus. Victoria enim ejus labori et curis nihil addit, neque pro victoria sed pro studio et diligentia mercedem accipit. Ergo id quod accipit pro victoria obtenta, injuste accipit et id restituere debet.

2º 'Si vero pactum de 100 aureis fuerit labori congruum, non erit injustum, quia advocatus de mercede justa remittere non tenetur pro casu quo amittat causam.

3º Potuisset Gerulfus pacisci de majori pretio pro casu victoria* oblinenda?, si successus futurus apparuisset valde dubius, ita ut æqualitas inter spem et melum servata esset; tunc enim fuisset contractus ex parte aleatorius.

10. — *R. ad 3.º Quæritur.* Gerulfus reclamare potest stipendium labori congruum. Igitur, si laborem integrum fecerit, v. g. si clientes rem componant pridie dici qua causa judicanda erat, jus habet ad totam mercedem in pacto justo determinatam. Si vero laborem non ad linem perduxerit, id tantum quod labori congruum est, repetere potest. An autem possit reclamare 100 aureos, unica responsione definiri nequii, sed ad justitiam contractus, necnon ad majorem vel minorem impensum laborem attendendum est, juxta modo dicta. *Valentin, Examen raisonne sur les professions, n. 121.*

CASUS V.

APPARITOR.

Pater nus, apparitor, cum plura vadimonia habeat in eodem loco nuntianda, a singulis pro quibus munere suo fungitur, salarium lege determinatum exigit, perinde ac si pro singulis solis iter suscepisset. Dum tempore Paschali ad Poenitentiae Sacramentum accessisset, a Confossario ad restituendum obligatur, simulque ad firmiter proponendum se id non esse amplius peracturum. Promittit quidem apparitor, sed secum reputat : *Scio quid faciam*. Quid igitur fecit ? Ecce : recurrente eodem casu ut nihil lucri perderet, toties iter suum iteravit quot vadimonia fuerunt deferenda, ita ut, crescente labore, merces quoque adaucta fuerit. Verum, cum alias a Confossario interrogatus fuisset, et novam industriam ei aperuisset, ab eo iterum carpitur, et ad restitutionem adstringitur.

Hinc :

Qu.en. 1° An *apparitor multiplex salarium exigere possit, si diversa vadimonia eadem vice nuntiati*

2° An *apparitores licite et juste munera accipere valeant* 1

3° *Quid de iis dicendum, qui res exsequendas ad aliud tempus differunt ?*

Solutio :

11. — A. ad 1n' Quæs. 1° *Affirmo* quidem de jure *naturali*, ubi lex positiva non obstat, quia apparitor eandem præstat utilitatem singulis ac si pro uno solo iter et operam susciperet. Recolo dicta *de Contr. in genere*, n. 675.

2° *Negant* autem piores pro locis ubi lex civilis id prohibet, ut in Gallia, quia legislator jus habet determinandi quid publicis officialibus retribui debeat. Ita *Valentin, Examen raisonné sur les professions*, n. 70. Attamen, quidquid sit de lege, in Gallia usus invaluit, sciente et vidente Gubernio, ut advocati et procuratores ita rem componant, ut pro singulis vadimoniis apparitores fere idem pretium habeant, sive in eundem locum pergant, sive in loca diversa. Rationem allerunt, quia numero vadimoniorum multiplicatur, ut aiunt, responsabilitas, et ideo etiam pretium multiplicari debet. Apparitor igitur videtur hoc prelium posse repetere.

12. — K. ad 2m Q.cæs. *Nego per se*. Ratio est, quia donationes hominibus hujus conditionis sponte fieri non solent. Quare, si excessum pretii accipiant, illum restituere tenentur. Excipe, nisi labori extraordinario et indebito vacarent. S. *Lig.*

R. ad 3^a Quæs. Peccant defectu diligentias ex officio debita», et justitiam perdunt, si inde damnum pro aliquo sequatur : v. g. pro creditore, qui solutionem tempore debito non accipit; consequenter ad restitutionem tenentur.

CASUS Vi.

REUS IN IUDICIO.

Palemon, furto gravissimo ore ille p[er]trato, ob praeteritam infamiam, in rei suspicionem facile venit. Itaque a satellitibus comprehensus, in carcere ■ rem delru liliir. Pluries evasionem lentat, sed conatibus non saccedit eventus. A iudice interrogatus, crimen iterum ilernmqu· negat. Sententia juridica ad perpetuum carcere n d i unat ir. Non diu tam *n in atra custodia fuit detentus : nam, muro terebrato cam instr tmenlis a l' k c l o amico ipsi subministratis, aufugit, evasit, erupit. Iterum comprehensus, se defendit, satellites evertendo, eorum vestes lacerando; feliciter ab eorum inanibus sesc eripit, p[re]cipili fugæ se committit, donec in extraneam ditionem se receperit.

H

Iinc :

I

Quær. 1° An Palemon licite crimen suum negaverit!

2° An fugam e carcere arripere potuerit, sire ante, sive post iudicis sententiam, etiam murum carceris terebrando, tel fores effringendo?

3° An Paulus, ejus amicus, graviter peccaverit, illi instrumenta subministrando, quorum ope evadere posset?

i" An peccaverit reus, se a satellitibus defendendo, et ab eorum manibus aufugiendo?

Solutio :

.j .

13. — R. ad 1^{am} Quas. Vflrm. Ratio est, quia juxta sententiam communem reus non tenetur crimen suum fateri, nisi adsit contra ipsum saltem semi-plena probatio. Atqui, a iudice interrogatus, non videtur a liiuc semi-plene convictus : nam in suspitione n venit tantam ob f trum olim patratum ; sed suspicio illa non sufficit ad probationem saltem semi-plenam adstruendam : ergo... Insuper, juxta plures graves Theologos, reus ne timetur quidem veritatem fateri, etiam post semi-plena n probationem, quando agitur de p[oe]na maxima subeunda, qui i vitietur actus heroicus tunc seipsum reum agnoscere, et proinde ju lex no i censetur i l ab eo sub pnecepto riguroso exigere. Interrogans igitur intendit p[re]cipiie accusatum ex ipsius ore judicare, et ex propriis verbis confundere. §. /.?//. probabilitatem hujus sunt; nli:e ad nltit. Hoc a fo t ori valet ex novo proce lendi modo qui viget in Gallia et in aliis locis ubi reus non interrogator dire te circa factum ipsam, sed tant un circa varias circumstantias a testibus allegatas.

li. — />. ad 2^{am} Quas. I^a Licet ren fugere, j ixta communem sententia n, si non lum fuerit damnatus, quia ante sententiam nemo p[er]sonam s ib re tenetur. Item quidam dicunt, si reus file; it quidem da inialiis a l poenam gravissimam, cl career assignetur a l cnstoliam, donec pena illa plectatur. — 2° Negant vero cornui unus, si career a l pinnam per sententiam j id.eis jam assignatus fuerit, quia tonetur justa» sententia) obedire. Excipiunt la-

men pkirei, si career ille sit durissimus, quia esset actus heroicus subire pœnam gravissimam, quando facile effugi posset. — 3° Quando autem illicitum non est reo effugere, hic non peccat fores effringendo, vel muros terebrando; quia, ubi licitus est finis, etiam licita sunt media per se indifferentia. Sic *probabilius S. Lig. n. 282*. Non tamen reo licet custodem pecunia corrumpere, quia illius peccato cooperaretur. *S. Lig. de Slalibus, n. 280*. — *Horn. ap. n. 86-87*.

Io. — */? ad 3m Quxs. Neg.* Ratio est, quia, si licet aliquando reo fugore, non est illicitum eum in fuga adjuvare, non tantum consilia, sed etiam illi instrumenta suppeditando, v. g. funes, etc., modo ejus fuga non sit societati perniciosa. Graviter tamen peccarent custodes vel alii ministri justitiae, si fugæ rei cooperarentur, siquidem ad reos custodiendos constituuntur. Xequ ulli hominum licitum est adjuvare reum in effractione ipsa carceris, quia secus omnis securitas cessare posset; hoc enim ultimum aperte et graviter bono communi adversatur. *S. Lig. ibid.*

IG. — *R. ad im Quæs.* Peccavit Pa le mo x ministris justitiae resistendo, ipsorumque vestes lacerando, quia nunquam auctoritati resistere licet. Excusari tamen a peccato posset, si e manibus satellitum absque resistentia se eripuisset. *S. Lig. n. 280*. Imo simplex eversio satellitis cæleraue hujusmodi ad fugam arripiendam, ubi agitur de tanta poena vitanda, ut quid parvum, adeoque pro nihilo reputanda videntur. Saltem non peccavit graviter leve damnum cis inferendo, ad grave malum effugiendum, si non fuit resistentia gravfc.

CASUS VII.

TESTIS IN JUDICIO.

Bar h a n t i e s, cum argenteam supellectilem e domo Ar m a n d i occultissime sustulisset, in judicium ob aliquam rei suspicionem compulsus, furtum constantissime negavit. Advocati sunt pariter, die indicta, duo Bar b a n t i i contubernales, qui rem oculis viderant, nec ignorabant ubi delicti corpus lateret. Eorum autem unus in dissitam regionem aufugiens, non comparet; alter vero in tribunali se sistit quidem, sed nihil se prorsus scire contestatur, et id juramento confirmat. Absolvitur proinde Ba r e a n t i u s et dimittitur. A i w x d u s igitur, ad rem suam recuperandam, in perpetuum impoteas oflicitur.

Hinc :

Qu. s. r. I' An *testis se subducens a testimonio ferendo contra justitiam peccaverit, et ad restitutionem teneatur, Bar b a n t i o non restituente* 2

2° An *ad restitutionem multo magis teneatur ille alter mendax el perjurus, prout in casu* 2

3° An *testis teneatur veritatem aperire, si factum sub secreto naturali, rei commisso, noverit?*

An *testis evimen emnino occultum revelare teneatur?*

Solutio :

17. — *R. ad 1^m Quies.* Testis qui citatus aufugit, graviter peccavit contra justitiam legalem, seu contra obedientiam judici debitam in re gravi et ad societatem necessaria. Sed probabilius non peccat contra justitiam comminativam, quia citatis lex non imponit obligationem justitiæ, sed tantum obedientiæ. S. *Lig. n. 270.*

R. ad 2^m Quxs. Ille alius testis qui tacuit in judicio, seu dixit falso se nihil scire, grave peccatum contra obedientiam judici debitam et ingens perjurium commisit; attamen *probabiliter* contra justitiam non peccavit, (quia scilicet mere negative habuit, nec fuit causa damni quod Armando obvenit. Testis enim non tenetur veritatem deponere, nisi ex praecepto judicis, et proinde eam celando contra solam justitiam legalem peccat. Ergo ad restitutionem non tenetur. S. *Lig. ibid.*

18. — *R. ad 3^m Quxs.* Vg. nisi urgeat boni publici ratio. Testis enim *per se* non tenetur obedientiam judici praestare, quando veritatem sub secreto naturali vel commisso cognovit; quia judex, seclusa ratione speciali boni communis, obligare nequit ad praeceptum legis naturalis violandum. Testis igitur in hoc casu dicere potest, se nihil prorsus scire. S. *Lig. n. 268.* — *Uecole dicta torn. i, de 8° Præcepto, eas. 10, n. 436 et scq.*

19. — *R. ad 4^m Quxs. Neg. probabilius* de jure communi, si testis sit omnino certus sibi soli crimen notum esse; quia ad reum damnandum necessario duo testes requiruntur. Hinc axioma : *Testis unus, testis nullus.* Secus vero dicendum, juxta Jus Gallicum, vel aliud simile, ex quo unicus testis sufficere potest ad rei damnationem, et nihil aliud a juratis exigitur, nisi ut asserant se intimam facti convictionem habere, quin sententiam suam probare debeant.

GASUS VIII.

NOTARIUS 10.

1° Melchior, notarius, haud infrequenter intéressé solet testamentis condendis, et aliis contractibus ac litibus diversis; quare vi officii sui instrumenta publica bene mulla conficere cogitur. Sed lucri majoris cupidus; executiones instrumentorum de industria in longum protrahit, ut partes salarium majus alterant ad negotia citius promovenda. Insuper tot negotia suscipit simul gerenda, ut omnibus nisi longo tempore satisfacere nequeat. Præterea ex incuria aliquando nonnullas formas, ex lege præscriptas, omittit, ita ut clientium damnum haud semel subsequatur.

2° Victorinus, debitis pressus, limet ne bonorum cessionem facere cogatur. Victor, ejus amicus, opem suam ei promittens : « Fingamus, ait, mutuum 3,000 francorum a me tibi praestitum : sic summa tibi servabitur. » Adeunt Sabinum, notarium, qui, rei haud ignarus, instrumentum conficit. Reapse cessione mox facta, Victor, qui curaverat ut hypothecæ privilegio gauderet, 5,000 fr. cum creditorum detrimento obtinet.

Hinc :

Quæritur. 1° *Quomodo peccent notarii, si, incuriosi in officio suo, negotia absque necessitate differant?*

Qu4i. 2° *Quid de Melchio be statuendum in primo catu ?*

3° An Sabinus, notarius, in secundo casu, ad restitutionem teneatur, ut in injustitia participans ! 1

V An caleat hæc excusatio : Nisi instrumentum tale confecero, ab alio nUario conficietur ? I

Solutio :

I

20. — *R. ad 1m Quæs.* Peccant graviter, si negligentia eorum sit gravis, et inde grave damnum alicui eveniat. Idcirco a,l restitutione.n sub gravi tenentur. *Vid. Comp. n. 20. — S. Lig. n. 230 et 231.* i

R. ad 2m Quæs. Melchior, Γ peccat graviter *per se*, res sibi commissas protrahe[n]do, et majus pretium postea ad eas accelerandas accipiendo, ut patet. 2° Item peccat graviter, tot negotia simul suscipiens, ut ea omnia tempore debito pei tractare nequeat, si inde clientes grave damnum patiantur. Attamen ab injustitia foret excusandus, varia negotia simul suscipiens, si diligentia extraordinaria uteretur ad ea conficienda, v. g. si vigiliam protraheret in seram noctem. Ex hac eadem ratione majus stipendium accipere posset ad urgens negotium expediendum. 3° Facile peccat graviter, formas legales in scriptis omittendo, quia id facile in magnum detrimentum clientium suorum cedere potest, v. g. si propterea actus invalidi declarentur, si contractus corruant. i

21. — *R. ad 3^{TM} Quæs.* Agendi ratio Sabinus est iniquitatis plena ; cooperator enim scienter injustitia' gravi Victorini debitoris et Victoris licti mutuatoris, qua damnum notabile creditoribus prioris infertur. Ergo Sabinus, deficientibus aliis damnificatoribus, utpote cooperator positivus, seu in injustitia participans, ad restitutionem obligatur. I

R. ad im Quæs. Minime gentium. Hæc enim excusatio sic sonat : « Nisi injustitiam hanc fecero, alius faciet. » Quid inde? Si alius furetur, ipse damnum resarcire debebit; si autem tu prior hanc iniquitatem patres, tu ipsissimus, et non alius, onus restitutionis subibis. Ergo, si tu coopereris furto aliorum, actum injustum conficiendo, teneris, his deficientibus, damnum resarcire, sicut alius quilibet ad id teneretur, si loco tuo hoc fecisset.

CASUS IX.

1

NOTARIUS 2° .

1

1° Rutilius, Virginis nepti sue, decem millia fr., donatione inter vivos, contractu a notario confecto, dedit; simulq[ue] Eugkum, nepotem suum, pro reliquis bonis haeredem universalem instituit. Sed notarius, in instrumento donationis, ex oblivione, consensum seu acceptationem neptis referre prætermisit. Mortuo paulo post Rutilio, Evgenius forme legalis defectum detegit et a iudice oblinet, ut donatio invalida declaretur. Hinc ipse, loco Virginib, 10,000 (rancorum accipit; Virginia autem a notario indemnitate[m] pro damno repetit.

2° Darius, notarius, instrumentum publicum venditionis præd. i alicujus confecturus, advertit contrahentes non verum venditionis pretium, sed

iliud multo minus in contractu publico declarare, eo One ut tributum minus fisco persolvant. Hoc non obstante, instrumentum perficit.

Hinc :

Qujsr. 4° *An notarius in primo casu ad restitutionem erga Virginia teneatur, etiam in foro interno f*

2° *An Darius, notarius, in secundo casu, Gubernio debeat restituere, ob cooperationem in tribuli defraudationem?*

3° *Quid, si Darius hancjjretii immutationem contrahentibus suasisset?*

Solutio :

22. — *R. ad 1,n Quæs.* 1° Notarius certo tonetur ad restitutionem in foro externo, seu post judicis sententiam. 2" Tenetur etiam ad damnum reparandum in foro interno, si error ex negligentia graviter culpabili evenit. Secus vero dicendum probabiliter, juxta multos, si omissio ex mera distractione, seu ex sola inadvertentia facta sil. Non datur enim obligatio restituendi in foro interno, seu ante judicis sententiam, ubi deest culpa theologica, etiamsi damnum eveniat occasione contractus vel quasi-contractus, ut in casu, prout ait *S. Lig. I. 4, n. 554. — Lugo. — Lacroix, etc.*, contra alios. — *V. Comp. de Justitia, n. 661.*

R. ad 2,n Quæs. Non videtur inquietandus Darius, quia non constituitur ex ollicio ad tributum exigendum, seu, quia hoc ad ejus munus non pertinet. Recole dicta *de Restit. in specie, loin, i, n. 755.*

23. — *R. ad 3n* Quæs.* Neque de injustitia aut peccato est arguendus Darius, notarius, etiamsi pretii immutationem contrahentibus suasisset; quia, si non peccant contrahentes, ut supra, ubi de tributis, dictum est, saltem probabiliter neque peccabit notarius ipsis cooperando, cum id impedire ex ollicio non teneatur. Etenim notarius, licet sit homo publicus, non est tamen tributis præpositus, et proinde non tenetur ex officio proprio ad tributa colligenda, vel ad eorum defraudationem impediendam. Ergo quoad tributa habendus est ut quilibet alius privatus.

CASUS X.

CUSTOS.

Barbatianus, custos agrorum et vinearum, rite quidem solet ollicio suo fungi; an vero in omnibus? hoc tibi perpendendum nunc venit. Hinc Ie pluries incuriosum in invigilando se habet, sed nescit utrum damnum inde luerit subsecutum ; 2° non raro se abscondit, ut incautos damnificatores, ex latebris prosiliendo, facilius deprehendat ; 3° aliquando denuntiationem pralermittit, quia negotium tanti momenti non est ; pluries pecuniam accepit ne damnificantes proderet, atque etiam ad cmnam a damnificatoribus invitatus, vel ab eis muneribus cumulatus, se minus rigidum exhibuit, cum damno tum privatorum qui indemnes effecti non sunt, tum fisci qui, ratione mulclæ inlligendæ, lucro privatus est; 5“ quandoque etiam, dum alios a damnificando arcebat, ipse damnificavit, nec officii circumstantiam in confessione aperuit.

DE STATU LAICALI

Quæ r . I' -In, cēZ *quatenus in singulis peccaverit* Barbatianus, *cl*
utrum ad restitutionem teneatur?

2° *An fiscum indemnem facere debeat pro mulctis quibus ca-*
ruit, ob denuntiationis defectum?

3° *In debuerit circumstantiam officii sui aperire, furta pro-*
pria confitendo?

Solutio :

24. — *R. ad 1m Quæst. 10* Bardatianus peccavit quidem contra justitiam pro ratione negligent!® in officio suo adimplendo ; attamen non tenetur ad restitutionem, quando, facta inquisitione, non ipsi constat damnum inde subsecutum esse, quia obligatio restituendi non potest esse certa, si damnificatio incerta est. Quando autem *damnificatio*, proveniens ex negligent! custodia, moraliter certa est, quamvis adsit dubium circa *quotitatem* ejus, tunc restitutio etiam certa est quoad radicem, et incerta secundum quotitatem. Restituendum est igitur pro rata dubii; nam certum est custodem debere aliquid restituere. 2° Minime peccat dum se abscondit ut facilius damnificatores deprehendat, quia non est causa damni ab eis patrati, et insuper justam habet rationem damnificationem permittendi, ut melius delinquentes corrigat, et majora damna in futurum avertat. 3° Non videtur arguendus ex hoc quod delicta minoris momenti prætermittat, seria tamen admonitione præmissa, ne iterent; sicut aliquando faceret ipse dominus cujus intentio recte præsumitur. 4° Peccat graviter *per se*, pecuniam a damnificatoribus accipiendo ne eos denuntiet, et ipse pro illis damnum resarcire debet. An vero accepta munera reddere debeat? *Acg. probabiliter*, post factum, juxta dicta *de judice*, in simili casu, et *de contractu in materia turpi*, cas. 1 et 2; *de Conlr. in gen. lom.* i, n. 767.

25. — *R. ad 2m Quæst. Probabiliter* non tenetur restituere pro mulctis quibus a delinquentibus soluta? fuissent, si eos denuntiasset!, quia non constituitur ut fiscum adaugeat. *Recole dicta supra n. 22, el tom. I, n. 732 el too.*

R. ad 3m Quæst. Probabiliter confessionis integritati satisfecit, licet præfatam circumstantiam reticuerit, quia ipse, furando, non duplex sed unicum fecit peccatum, scilicet, furtum : non fuit enim constitutus ad seipsum, sed ad alios a damnificationibus impediendos.

CASUS XI.

MEDICUS.

In Flavio, medicus, pauperibus petentibus auxilium præstare abnuit, ex eo quod nullam mercedem ab eis obtenturus sit. Aliquando etiam artis sue opem denegavit diviti, a quo alias nunquam pro cura sua salarium ullum oblinere potuit.

2° Philo, Hippocratis discipulus, cum advocatus fuisset ad ægro|um phthisi laborantem, remedia ei præscripsit, et pluries iterum eum invisit,

licet plane novisset hæc omnia prorsus inutilia fore, et ægrum intra paucos dies morituum esse. Dubitat postea, utrum ad restitutionem teneatur.

Hinc :

Qu.r.n. 1° In, *vel quatenus medicus pauperibus et aliis necessitate pressis succurrere teneatur, et quid de Flavino?*

2° .4/i Flavinus *peccaverit, prædiclo diviti succurrere nolendo?*

3° .in mercedem requirere calcant medici, si remedia inutilia præscribant, aut superfluas visitationes peragant, et quid de Philone?

Solutio :

26. — R. ad I^{am} Quæ. Tenetur medicus pauperibus in mortis periculo versantibus gratuito succurrere, eos invisendo et aptas medicinas præscribendo, nisi ægrotus ab aliis medicis adjuvari possit. Hujusmodi obligatio ex generali præcepto caritatis Huit. S. Lig. I. 5, n. 291. — Pontas, verbo *Médecin, cas. 2.* — Hinc patet Flavinum peccasse, et quidem *per se* graviter, cum omnibus pauperibus opem artis suæ denegaverit; de numero enim pauperum plures in gravi mortis periculo versantur, nec facile alium medicum habere possunt.

27. — R. ad 2^{am} Quæ. An vero peccaverit Flavinus recusando succurrere diviti, a quo salarium alias obtinere non potuit? *Affirm.* si ille dives alium medicum arcessere non possit, ut facile evenit in locis a civitate dissitis, ubi unicus reperitur medicus, et æger in gravi periculo versatur. Ratio est, quia lex caritatis obligat ad succurrendum in necessitate versantibus, licet indignis, vel inimicis. Ipso autem actionem juridicam servat tum erga ægrotum illum, tum erga ejus hæredes, ut salarium debitum obtineat. Pontas, *ibid. cas. 3.*

28. — R. ad 3^{am} Quæ. Medici peccant quidem *per se*, si, non vocati, frequentes simul et inutiles visitationes ægrotorum peragant, et remedia inutilia præscribant, perinde ac si ea omnia essent necessaria, vel utilia. Excusantur autem ab omni labe injustitiæ, si familiam ægrotantis præmoneant de vero illius statu, necnon de inutilitate remediorum, vel si consensum familie rationabiliter præsumant. Tunc enim verum jus habent ad salarium, quia cura ab ipsis adhibita non est omnino inutilis, siquidem inservit ad animum ægro faciendum. Hinc Philo ah omni onere restitutionis immunis evadit, quia ejusmodi ægroto inutiles non sunt medici visitationes, licet morbum neque curare neque physice sublevare queant; æger enim a medico derelictus facile animum abjiceret, et corporis etiam majus detrimentum pateretur. Pontas, *cas. o.*

CASUS XII.

PHARMACOPOLA.

Getulius, pharmacopola, medicinas juxta medicorum præscriptum præparare quidem satagit; attamen herbas nonnullas, pulveres, et alia medicamenta jam diu exoleta, ac nullius amplius virtutis, iis admiscere

solet. Imo aliquando, ob defectum rerum a medico præscriptarum, alias herbas vel species admiscet, ne officina sua deseratur, aut ne modici, hujusmodi defectum rescientes, ad alium recurrant.

Hinc :

- Qc·br. 1° 4n, *tel quomodo Getulius contra justitiam peccaverit f*
 2° *Quid, si loco unius rei tantum, sibi deficientis, rem aliam suo judicio æque bonam aut meliorem pro morbo xgroti cognito subministret l*
 3° *Si infirmus rescierit medicinam non fuisse traditam juxta medici præscriptum, tenetume eam solvere, praesertim si nullum exinde senserit effectum ?*

Solutio :

29. — R. ad I^m Quæs. Getulius multipliciter contra justitiam peccavit, scilicet : 1° quia res nullius pretii pro veris mercibus vendidit, cum detrimento ementium, qui noluerunt res ejusmodi sibi comparare, nec proinde contractui consensum dederunt; 2° quia res nullius virtutis pro efficacibus remediis tradidit, cum jactura sanitatis infirmorum, qui periculo mortis vel tardioris convalescentiae expositi sunt; 3° quia nocuit etiam medicis, qui fainæ imminutionem etiam pati potuerunt, ex eo quod præscripta ab eis remedia nihil aut parum profecerunt. *Elbel, de Conlr. in genere, n. 304.*

30. — R. ad 2^m Quæs. Id tolerari potest in aliquo casu particulari, ex rationabili causa, v. g. ne officina deseratur, propter defectum insolitum alicujus rei quæ brevi comparabitur, modo res alia quae traditur reapse sit æque bona, utilis et proficua, seu conducens ad usum et finem comparantis; tunc enim præsumere potest ementem non esse rationabiliter invitum. Hoc tamen difficile permittendum est, quia cupiditas lucri facile vendentem inducere potest ad res minoris pretii, loco remediorum præscriptorum, tradendas. *Elbel, ibid. n. 305.*

31. — R. ad 3^m Quæs. iu Si medicina fuit omnino aliena a præscripto medici, aut composita ex rebus jam exoletis et nullius virtutis, emens non tenetur pretium pro ea solvere ; quia error fuit substantialis in contractu, et proinde corrumpitur contractus ipse. 2° Si vero res diversa fuit in aliqua specie tantum minus notabili quam illa quæ fuit a medico præscripta, valet contractus, et emptor ad pretium rei solvendum obligatur; quia adhuc, juxta moralem existimationem, censetur esse eadem medicina a medico præscripta. *Elbel, de Conlr. in gen. n. 306.*

CASUS

DE STATU CLERICALI

SEU

De Vocatione clericali, de Officiis Clericorum, de Breviario, de Obligationibus Parochorum, Vicariorum et Canonorum.

CASUS I.

VOCATIO CLERICALIS.

1° *Albinus*, peractis studiis, statum clericalem suscipere proponit. Sed Confessarius, cognita ejus vita, perpensisque dispositionibus, dubius et anceps non audet poenitentis propositum approbare. *Albinus* pergit ad alium, a quo nec certum responsum obtinere potest. Interea vero, cum a Superioribus ad sacros Ordines advocatur, dubium omne excutit ipse, resolutus animo ad subdiaconatum accedendo.

2° *Davius*, absoluto sacrae theologiae curriculo, repente spreto Confessant monito, et seminario et vocationi valedicens, subridenti mundo et subridet ipse. Sed paulo post, cum confiteretur, acriter increpatur a Confessorio, eo quod graviter peccaverit derelinquendo vocationem, et ei denegatur absolutio, nisi statim redire ad seminarium promittat. *Davius* autem recusat obtemperare, quia vocatio est de *consilio*, non vero de *praecepto*.

Hinc :

■■■.■.'

Quam. 1° *An detur vocatio graviter obligans ad clericalem statum amplectendum; et quomodo dignoscatur?*

2° *Quomodo peccet ille qui Ordines sine vocatione suscipit?*

3° *Quid agendum foret erga eum qui sine vocatione Ordines sacros suscepisset?*

4° *Quid ad utrumque casum?*

Solutio :

32. — *R. ad Im Quaes.* 1° Certo datur vocatio divina ad Sacerdotium. Constat ex clarissimis Scripturae sacrae testimoniis. Sic (Heb. v. 4) : *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron.* — Et (Joan. xv. 16). *Non ros me elegistis, sed elegi vos.* An vero hæc vocatio obliget sub gravi? Affirmandum videtur, quando signa indubia vocationis habentur, id est, ob maxima salutis pericula in quibus versabitur illo qui, sprete vocatione divina, proprio Marte, aliquem statum mundanum amplectitur. Hinc ait S. *Lig.* hanc vocationem tanti esse momenti, ut ab ea pendeat æterna salus tam ordinandorum, quam multorum fidelium.

2° Signa autem præcîpua divinæ vocationis sunt : aptitude candidati a Superioribus agnita, vitæ probitas, et recta intentio, seu desiderium vacandi divinæ gloriæ et saluti animarum.

33. — *R. ad 2us Quas.* Gravissime peccat, quia illo non pastor ovium, sed fur est et latro, qui non intrat in ovile per ostium ovium. « *Illi igitur*, ait S. Lig., *qui, non torali a Deo, in sacra ministeria se intrudunt*, ipsi sunt de quibus per Jeremiam (xxm. 21) : *Non mittebam prophetas, et ipsi currebant*, quo quidem hominum genere, ait Catechismus Romanus, nihil infelicius ac miserius, nihil Ecclesiæ calamitosius esse potest. » S. Lig. n. 803.

34. — *R. ad 3um Quas.* Seriam agat poenitentiam, ita ut, si non sit absolute inhabilis, gratias vocationi divinæ annexas a piissima Dei misericordia obtineat, et sacra ministeria obire valeat cum sui et aliorum spirituali profectu. Præstantius foret, si seipsnm integre Superiori manifestaret: sed saltem conscientiam integre Confessario aperire debet. In casu vero in quo nullo modo sit habilis ad sacras functiones, nec evadere possit, res deferenda erit Episcopo, qui, pro sua prudentia, secluso in quantum fieri poterit fidelium scandalo, hunc Clericum a sacris ministeriis amovebit. Casus autem istiusmodi rarissimus erit, siquidem difficile est ut quis omnino inhabilis a Superioribus admittatur, nisi ille per fraudem inter ordinandos irreperit.

35. — *R. ad 4um Quas.* 1° Peccavit graviter *Albinus*, sponte sua, posito tanto dubio, in statum clericalem se ingerendo. Expectare debuisset, donec difficultas saltem ab uno Confessario soluta fuisset. Post factum vero poenitentiam agat, *cl*doles, præsertim vitæ sanctitatem, sacris Ordinibus congruas, acquirere satagat.

2° *Davius* sane male egit, Confessarii monita contemnendo, posita morali certitudine vocationis; et magno salutis periculo exponetur. Atamen rigidius agit Confessarius secundus, absolutionem ei denegando. Satius fuisset eum adhortari, ut ad seminarium rediret; quia difficile constat de vera vocatione in tali casu, et minus erit malum si *Davius* malus sit laicus, quam si pravus Sacerdos evadat.

CASUS II.

CLEIUCI DOTES.

Le Benitius, virtute quidem insignis, sed ingenio admodum tardus, in examine de doctrina et idoneitate *incenius est minus habens*, adeoque a sacris Ordinibus suscipiendis amotus. Nihilominus ille enixis precibus eiïusisque lacrymis Superiores obsecratus est ut ipsum promovere velint, a *l* Missam tantum celebrandam, propriæ sanctificationis et devotionis intuitu.

2° *Amandus*, ad subdiaconatum promovendus, praeclaris quidem animi dotibus est conspicuus, sed virtutibus mediocris valde; imo in prava peccandi consuetudine versatur. Tunc vero contritione vehementi percitus, a Confessario oblinet non solum absolutionem a peccatis, sed etiam facultatem ad subdiaconatum suscipiendum accedendi. *T'*.

Hinc :

Qvæ r . 1° *Quænam doles ad Sacerdotium requirantur?*

2° *An candidatus, scientia destitutus, promoveri possit ad Missam solum celebrandam ?*

3° *An habitualus in cilio lurpi ad Ordines sacros admitti possit, si emendationem seriam promittat; et an absolvi possit, si accedere paratus sit?*

4° *Quid ad varios casus ?*

Solutio :

36. — *R. ad 1ⁿ Quæs.* Doles nd Sacerdotium requisitae sum : 1° ætas per sacros Canones requisita; 2° scientia Ordinibus et functionibus sacris obeundis a Concilio Tridentino praescripta; 3° vine probitas, et praesertim vocatio divina, *F. Comp. de Ordin. n. 709 et seq.*

R. ad 2^m Quæs. Neg., si o.uni prorsus scientia sil destitutus. Ratio est, quia ignarus ne potest quideçi rite Sacrum peragere, rubricas intelligere, etc. insuper Concilium Tridenfinum absolute requirit ut initiandi ad Ordines quoque minores latinam linguam inlelliganl, et ordinandi Sacerdotes, ad populum de necessariis edocendum ministrandaque Sacramenta, idonei reperiantur. *Sess. 23. c. 4 el seq. de Reform.* Dicunt tamen communiter cum *S. Thoma* et *S. Lig.* requiri minorem scientiam in Religiosis unice ad chorum destinatis, ut sunt Carthusiani, etc. An vero ordinari possint regulares præfati, etiamsi notabiliter in linguæ latina' intelligontia deficient? Affirmant nonnulli; sed *\$. Lig.* non audet id approbare, quia, ait, si in sæcularibus initiandis tantum ad Ordines minores requirit Trid. ut saltem linguam latinam intelligant, quomodo Regulares ordinari poterunt ad Sacerdotium adhuc in lingua latina deficientes.

37. — *R. ad 3^m Quæs. Negandum* videtur ex sententia *S. Lig. de Sacram. in genere, n. 64.* Non sufficit enim quod sil dispositus ad Sacramentum Poenitentiae recipiendum. Ratio est, quia non satis est si in statu gratiæ hic et nunc versetur ordinandus, sed adhuc habere debet probitatem positivam, tam sublimi statui necessariam. Proinde graviter peccat, si absque illa sacrum Ordinem recipere statuit. Confessarius igitur eum absolvere non potest, nisi ah Ordine suscipiendo abstinere promittat, donec, per longi temporis, saltem plurium mensium, probationem, dignus reperiatur. Et revera, juxta communem Doctorum sententiam, ad sacros Ordines recipiendos non sufficit bonitas communis, id est simplex immunitas a peccato mortali ; sed requiritur etiam bonitas specialis, vi cujus ordinandus sit a pravis habitibus exemptus. *S. Lig. de Sacram. in gen., n. 64, et in Pra.ri Confess, n. 78,* ubi, post *S. Thom.,* excipit casum compunctionis tam extraordinaria., qu® illum ordinandum ab antiqua fragilitate liberaret, ita ut subito sanctitatem perfecte consequeretur. Attamen, ait iterum *S. Lig.,* in hoc casu Confessarius quantum potest pœnitentem inducere debet ad differendam Ordinis susceptionem, ut melius -se purget a pravo habitu, ot proposita concepta melius exsequatur.

38. — *Λ. ad 4m Qiza?x.* 1° *Bex it il s*, ut videtur, defectu scientiæ sufficientis ordinari non potest, nisi Ordinem religiosum ad chorum destinatum ingrediatur, et habent insuper ad hunc statum scientiam supra requisitam. Posset etiam in ali [ua capellania constitui, in qua Missa tantum celebranda foret.

2° *Amandus* non debuit admitti a Confessario al Ordinem su'idiac-natus recipiendum, juxta superius dicta ; sed remittendas fuit saltem ad aliam ordinationem, ut interea experimentum boni propositi faceret, et argumentum solidæ conversionis et vera» sanctitatis exhiberet.

CASUS III.

CANDIDATUS AD CLERICATUM, LACRYMABUNDO.

Basilios, curriculo scholarum inferiorum ad philosophiam usque peracto, quam maxime cupit statum clericalem amplecti, adeoque statuit postulare ut in seminarium majus, ad studiis philosophicis et theologicis vacanti tm, admittatur. Sed, re Confessario prius subjecta, ab eo prorsus cohibetur. Quare igitur obsistit paler spiritualis ? Numquid idoneitate ad Ordines requisita caret? Ecce : *Basilics* a tribus vel quatuor annis fuit habiluatus in vitio turpi, et ideo jussu Confessarii a Sanctuario arcetur. Instat pænileus, emendationem seriam promittit, verbis, promissisque magnam lacrymarum copiam miscet. Sed surdo canit; neque precibus, neque proposito, neque lacrymis movetur Sacerdos.

Hinc :

Quer. *Quid tenendum de sententia Confessarii : an probanda, tel improbanda ?*

Solutio :

39. — *II.* Difficile est valde, æquum ferre judicium circa judices in foro interno constitutos : possunt enim moveri variis rationibus maxime fundatis quæ nos lateant. Multi sunt casus, qui ex solis circumstantiis intimisque causis solvi possunt. Gencratim, ex sola casus expositione, nimis dura videtur Confessarii sententia. Etenim, si actualis conversio *Basilii* seria apparet, ut reapse videtur, et de cætero aliis polleat dotibus al statum clericalem amplectendum, inspecta ejus eflag.latione et cordis compunctione, quare experimentum ipsi denegaretur ? Nonno fieri potest ut perfecte emendetur? Cælerum nullam obligationem hic et nunc suscipit. Si res non succedat, alias Confessarius alia n feret sententiam, quando de obligatione contrahenda castitatis pmpel o servan læ agetur.

IO.— Xec obstat vita pretmiia, licet habita turpi d.u polluta, quia non pra l ri.a sed pres ns dignitas re | uritur. Q tot sancti Sacerdotes et Episcopi, præeule S. Augustin), q iorum vita laieulis illibata non permanserat !

CASUS IV.

OFFICII D.VINI OULIGATIO.

Maglorils, Sacerdos, de rebus theologicis cum pluribus sociis conferens, sequentia indubitanter asserit :

Scilicet: 10 septem peccata mortalia patrare Clericum in Sacris, vel alium ad Horas canonicas obligatum, si Olficium integrum unius diei omiserit; quia Iloræ singulae, quæ septem numerantur, seorsim sub gravi obligant.

2° Peccatum mortale committere Clericum, qui unicum psalmum ex Hora minori, v. g. ex *Tertia* vel *Sexta*, omittit; quia psalmus est par-notabilis, seu 3^a pars circiter Iloræ sub gravi obligant.s.

30 Graviter peccare Sacerdotem, qui Horam aliquam etiam parvarum recitat cum distractione voluntaria, aut ex gravi negligentia habita, nisi recitationem ex integro et devote iteret, quia volularic distractus noaorat, cum Deum offendat, nedum colat.

Ita Magloius, contrad.centibus vero sociis; quare contentio acerrima inter eos inducitur. Disputarent adhuc, nisi nox ingruens liti finem adduxisset.

Hinc :

Q1jEh. 1° *Quænam sit Officii divini obligatio ?*

2° *Quænam materiæ omissæ quantitas ad peccatum grate requiratur? An psalmus sufficiat? An plura dentur peccata gracia, si totum Officium omittatur?*

3° *An reapse mortaliter peccet qui est distractus seu voluntarie, seu ex negligentia grati per pariem alicujus Horæ notabilem?*

Solutio :

41. — B. ad 1^a *Quæs.* Obligatio divini Ollicii pro Clericis in Sacris urget sub gravi singulis diebus, et est ipsi diei allixa, ita ut peccet graviter qui omittit Breviarium in die recitandum. Agitur enim de lege Ecclesia* valde gravi.

42. — /{. ad 2^a *Quæs.* 1° Materia gravis habetur in omissione notabilis partis divini Ollicii. Pars autem notabilis communiter reputatur omissio unius Horæ etiam parva*, vel unius nocturni ; imo, si nocturnum sit longum, ut in feriis, omissio ejusdem notabilis etiam peccatum grave constituet. Si quis autem omittat pariem Ollicii Hora parva minorem, a peccato gravi excusatur. Hinc merito dicit *Lacroix*, peccare tantum venialiter Clericum qui psalmum unicum unius Iloræ parvæ recitaret, etc., quia Horam hanc integram non omitteret.

2° Si totum Olficium omittatur, unicum peccatum, non vero mutiplex, committitur ; quia, licet omissio unius Horæ, etiam parvæ, sit gravis, obligatio tamen Breviarii diurni unica est; secus enim Sacerdos Olficium omittens, non tantum septem, sed etiam plura alia peccata, v. g. saltem tria pro Matutino non recitato, patraret, quod falsum est.

43. — B. ad 3^a *Quæs. Controvertitur. Probabilius* quidem peccat graviter qui est voluntarie distractas per partem Ollicii notabilem ; quia oratio sine interna attentione, non est oratio proprie dicta. Attamen opposita sententia vere *probabilis* a S. *Lig.* dicitur. Quare, licet in praxi quam maxime suadenda sil prima sententia, nunquam tamen recitans Horas voluntarie distractus de peccato mortali certo argui potest. V. *Comp.* n. 91,

Him. Maglorhs noster, *acerrime* potius quam *juste* disputans, in omnibus erravit. Illius igitur disputatio phis clamoris quam rationis habuit. In posterum faucibus parcat, et studio ante disputationem magis indulgest.

CASUS V.

OFFICII DIVINI RECITATIO.

1° Adamis, Sacerdos, Matutinum recitavit in vigilia, hora licita, ex mera devotione, cum intentione ilhid repetendi ipsa die ante Missam, præcepto satisfaciendi causa. Sed, mutata voluntate, alleram recitationem pro-
mittit.

2° Anatolius, ad Officium obligatus, aliquando *errore* et alias *scienter*, Officium aliquod pro altero recitavit, v. g. Officium alicujus Sancti pro feria, aut vice versa, vel unius Sancti pro alio; nec recitationem iteravit, hoc innixus axiome: *Officium pro Officio*. Postea tamen, cum rem ad Confessarium detulisset, de peccato gravi ab illo arguitur.

3° Barnabas, Sacerdos, aliquando abstinet ab anticipanda recitatione Officii in vigilia, quamvis illud facile recitare possit, et insuper impedimentum pro die sequenti integra praevideat.

Hinc :

Quær. 1° in Adamus, *in primo casu, sub gravi ad Officii recitationem iterandam obligatus fuerit?*

2° in, *in secundo casu, peccati mortalis reus fuerit Anatolius, ex eo quod in-
prmdiclis casibus Officium non iteravit? Et quid tenendum?*

3° In advertens ad errorem in media recitatione, *reliqua de Officio dici persolvere debeat?*

i° In Barnabas, *in tertio casu, a recitatione excusatus fuerit?*

Solutio :

H. — I. ad I^m Quæs. Nego prorsus. Ratio est, cjna vere obligationi sua satisfecit, licet satisfacere minime intenderit; intentio enim præscriptum adimplendi non requiritur, sed sufficit ut opus præscriptum tempore debito ponatur. Ergo Adamus non peccavit, iterationem Matutini Officii omittendo, nisi forte ex conscientia erronea; imo etiam nolens satisfecisset, et per ipsum non stabat q lominus non satisfaceret. *Vid. Comp. de Legibus, n. 103. — lia S. i.ig. de Legibus, n. IG3. —] id. Pontas, c. Office, cas. 16, contra Collet adnotalorem, ibid.*

■55. — II. ad I^m Quæs. I^m Anatolius minime peccavit, ne venialiter quidem, «pian lo ex errore Officium indebitum recitavit, quia nemo peccati ignarus peer; nec tenetur Officium iterare, tune enim valet axioma: *Officium pro Officio*. — 2° Secluso autem errore, cl rationabili causa, Anatolius peccavit quidem, se l venialiter lanium, nisi Ü iliciam recitatum aiiio recitando mullo brevius sil, vel nisi id sæpe fecerit. Ratio est. quia pr.eceplum quoad substantiam implevit. Peccavit autem graviter, si

recitavit Officium notabiliter brevius, quia tunc non ?ali<lccil sab-tantim obligationis ; vel si sæpo saqius id fecerit, quia hujusmodi consuetudo contemptum legis involvere videtur. *Vide Comp. n. ~ii, 16, 7G.*

46. — *11. ad 3''' Quæs.* Potest vel errorem corrigere.; sin:'m ac ad illum advertit, vel Officium inceptum prosecui, *ibi communiter.* Attamen melius est Officium mutare, juxta effatam : *Error corrigitur ubi deprehenditur. S. Lig. n. 460, qti.vs. 6°.*

R. ad 4n' Quæs. Affirmative. Ratio est, quia Officium Matutinum, licet pridie recitari possit, non tamen necessario recitari debet. Ergo obligatio stricta non urget ante mediam noctem sequentem. Ergo non est ei antea necessario satisfaciendum. Ergo, stante impedimento a media nocte ad mediam noctem, *B a u n a d a s* ab obligatione Officii persolvendi excusatur. Attamen, si vir pius sit, recitationem in vigilia anticipare non omittet. *V. Comp. n. 67.*

CASUS VI.

TEMPUS HORAS RECITANDI.

A m e l i n u s, Sacerdos, parum curans de servando tempore singulis Horis proprio, utitur hoc principio : *Parum est, dummodo Officium intra 24 horas recitetur* : nempe a media nocte ad mediam noctem, addito etiam privilegio de anticipatione .Matutini. Hinc alias, recitat parvas Horas summo mane, et Vesperas cum Completorio ante meridiem : alias Matutinum remittit ad unam vel alleram horam noctis vel diei ; alias etiam, dictis Vesperis hora tertia pomeridiana, incipit statim Matutinum diei sequentis, licet semihora desit ad tempus requisitum pro initio recitationis, quia, ait, *parum pro nihilo reputatur.* Contrahit etiam consuetudinem Matutinum cl Laudes, peracto jam Sacro, recitandi.

Hinc. :

Q u a - π . 1° Quomodo peccet A m e l i n u s , mutando tempus Horis recitandis affixum ?

2° An graviter peccaverit, Matutinum semihora ante diem ecclesiasticum recitando ?

3° .In peccatum mortale commiserit, ex consuetudine Matutinum et Laudes post Missæ celebrationem recitando?

S o l u t i o :

47. — *R. ad 1« Quæs.* — *1° A m e l i n u s* sane peccat venialiter, toties quoties sine rationabili causa ordinem temporis invertit, quia violat leges Ecclesite modum recitandi Breviarium determinantes. — *2º* Non peccat nisi venialiter, *per se*, modo in die, se i a m e l i a nocte ad mediam noctem pensum persolvat, addito privilegio Matutinum in vigilia hora debita anticipandi. *Ita communiter.*

48. — *1i. ad 2*« Quæs.* — *Affirmat.* Ratio est, quia *A m e l i n u s*, recitando Matutinum semihora ante diem ecclesiasticum, \iolat substantiam præcepti, cum Matutinum die praescripto non recitet. Idem enim prorsus

est, ac si recitationem omnino omitteret. — Attamen existit aliqua controversia inter Theologos de hora qua incipit dies ecclesiasticus ; et communiter quidem, ac verius juxta S. *Lig. n.* 173, traditur, illam esse, quæ media venit inter meridiem et solis occasum. Verum probabilitate etiam sua non videtur carere opinio tenens recitationem in eo casu esse validam, modo post horam secundam pomeridianam incepta fuerit. Proinde, si quis ex errore, ut aliquando fieri solet, Matutinum ante tempus in labellis horariis præfixum, hora tamen secunda, recitaverit, ab iteranda recitatione excusari posset. In nonnullis locis, vel etiam in quibusdam Ordinibus religiosi, recenter concessum est privilegium Sacerdotibus, specialibus de causis, ut Matutinum diei sequentis recitare valeant ab hora 2^a pomeridiana. V. *Comp. n.* 65. — S. *Lig. η.* 173.

49. — R. ad 3^m *Quæs.*— *Nego* prorsus. Peccat quidem venialiter toties quoties id facit sine rationabili causa ; nunquam autem gravi ter peccat, quia, ut declaravit Benedictus XIV, Rubrica præscribens recitationem Matutini ante Missam, sub veniali tantum obligat. Nec obstat quod ex consuetudine ita peragat, quia consuetudo violandi obligationem levem peccatum grave non constituit, siquidem peccata venialia multiplicata peccatum mortale non efficiunt. S. *Lig. de Each. n.* 347.

CASUS VIL

ORDO RECITATIONIS.

Nemesius, Sacerdos, ex levi vel etiam nulla causa, vel ex oblivione, intervertit ordinem Horarum, recitando v. gr. *Tertiam* ante *Primam*, *Vesperas* ante *Vonnm*, aliquando etiam Matutinum diei sequentis ante *Vesperas*, aut Completorium Officii præsentis. Sabbato quodam, dicto sub node primo nocturno Matutini dominicalis, vocatus est ad infirmum, et die Dominica dixit reliqua nocturna, quin primum iteraret.

Hinc :

Quær. 1° *Quomodo pccacerit Nemesius in praefatis casibus ?*

2° *In iterari debeat Matutinum, si nocturnum unum ab aliis tota nocte separetur ?*

Solutio :

50. — R. ad 1^m *Quæs.* Nemesius peccavit venialiter, toties quoties, absque rationabili causa, ordinem Horarum in recitatione intervertit, quia violavit legem Eccesiæ sub levi tantum obligantem. Ratio est, quia inversio ordinis Horarum, sicut mutatio temporis, est quid mere accidentale. Hinc, si ex justa causa fiat, culpa vacat; si absque causa, peccatum veniale non excedit unquam. V. *Comp. n.* 77,

51. — /{. ad 2^m *Quæs. Nego.* Ratio est, quia substantial præcepti satisfecit, cum Officium debito tempore persolverit. Ergo a peccato mor-

tali est excusandus Nemksils, licet noctem totam inier nocturnum unum et sequens interposuerit. Imo veniali etiam culpa vacat, cum id ex justa causa peregerit, seu ex ollicio caritatis, scilicet, ut infirmo succurreret. F. *Comp. n.* 86.

CASUS VIII.

RECITATIO CUM SOCIO.

Balbus, Sacerdos, a puero linguam balbutientem sortitus, Breviarium recitando, mirum in modum verba syncopare et quodammodo deglutire solet. Cum, die quadam, ab Adriano al Matilinum secain persolvendu a invitatus fuisset, ita praecipitanter legere ccepit et syllabas plurimas pretermittere, ut vix ali piis sensus lectionis aut psalmi a socio porcini potuerit. Imo, vix aller inedia n versiculi pariem recitaverat, cum ipse jam versiculum sequentem psalmi incipere festinabat. « Tardius, q reso, carissime, » sæpius aiebat Adihanus, Balbum blande a Imotiendo, « tardius, carissime! tardius, in piam, nec ita properanter recites, quia nihil intelligere, vel etiam audire possum. » Sed surdo canebat. Tunc, ut majori occurreret incommodo, eam Balbo statuit ut, psalmis quidem alternative recitatis, ipso solus cætera omnia legeret.

Hinc :

Quær 1° An *praecepto recitandi Horas satisfaciat ille qui socium non intelligit*, imo *sæpius neque audit* ?

Q^o An *præccpto satisfecerint Balbus et Adrianus* ?

3° An *satisfaceret ille qui cum surdo Officium persolveret, et an ipse surdus legem adimpleret?*

Solutio :

52. — R. *ad 1° Quæs.* 1° Satisfacit obligationi sum qui socium non intelligit, quia nulla est obligatio intelligendi, sol recitandi suam partem, et audiendi alteram; secus enim Moniales et etiam Religiosi multi, linguam Latinam non capientes, non satisfacerent: n m potest autem iis imponi obligatio impossibilis. Insuper, q u idioina latinum sciunt, obligationem ab aliis diversam non habent : ergo satisfacit qui socium non intelligit, siquidem ea quæ ipsemel legit intelligere non tenetur.

2° Quid vero, si socium t min ne audias q li.lem ? *Controvert)tur*. Alii dicunt te non satisfacere, quia oratio non potest fieri communis inter te et alterum, et proinde idem ostae si dimi lia n partem Breviarii recitares, nisi submissa voce recites id quod non percipis, vel nisi pars non audita modica sit. *Reuler.* — *Lacroix.* Alii tamen non pauci censent te satisfacere, si attendis quantum potes, et ob defectum chori, vel socii, non percipis quæ dicantur. Sic *Libel, n.* 446. — *Tamburinus.* — *Sporer.* — *Roncaglia,* etc., etc. Ratio coram est, quia tunc per societatem ipsam, et per luam attentionem, censeris moraliter communicare in oratione, dum intendis Deo exhibere omnes laudes et preces quas chorus vel socius profert. Hanc, opinionem satis probabilem dicit S. *Lig. n.* 163, ubi hæc addit †

« Praeceptum enim hoc Officii ex benignitate Ecclesiae benigno est interpretandum. E converso, valde erit anxietatibus obnoxium, quod socii in
« Officio semper solliciti esse debeant ad quamnam quantitatem pervenerit
« omissio auditus, ut teneantur, vel non, repetere. »

53. — *R. ad 2ⁿ Quæs.* 1° *Bxi.nvs probabilius* satisfecit suto obligationi. Ratio est, quia, cum a puero habuerit linguam blæsam, defectus pronunciationis videtur potius naturalis quam moralis, nec proinde ad culpam gravem imputari potest. Etenim hujusmodi hominibus balbutientibus tam naturale est verba syncopare, ut generatim aliter facere nequeant. Imo, sæpius quo magis recte pronuntiare conabuntur, eo pejus pronuntiabunt. *Balbus* igitur a peccato saltem gravi excusandus videtur, neque quivis alius similis, noxie mortalis reus habendus est, nisi defectus sit certo corrigibilis, et excessus sit enormis. *Elbel, ibid. — Gobai. — Layman, etc.*

2° *Adrianus* quoque satisfecisse censetur, licet valde imperfecte socium audiverit. Ratio patet ex modo dictis. Etenim fecit quidquid moraliter potuit ad *Balbus* audiendum, tum aures attentas præbendo, tum etiam socium hunc admonendo, ne citius procederet. Ergo ejus recitationem rite sibi fecit communem, seu in oratione cum eo communicavit.

3° An vero *Adrianos* potuerit solus omnes lectiones et alia omnia, præter psalmos, legere, allero audiente tantum? *R. A/irmatiw.* Socius enim satisfacit, quia hæc audiendo sufficienter in oratione communicat, cum jam partem suam psalmorum recitaverit. Hoc præsertim valet in nostro casu, in quo melius est pro utroque ut *Balbus* audiat, quam si legat. *S. Liy. n. 162., etc., contra Reuter.*

54. — *R. ad 3^m Quæs.* In Satisfaceret sano ille qui cum surdo Officium recitaret, quia ex ipsius parte nihil deesset ad debitam recitationem, cum recte pronuntiet et audiat.

2° *Surdus* vero minime satisfaceret, quia, nihil omnino audiendo, in oratione communicare non potest. Hinc *surdus* assistens choro debet omnia submisce recitare. *S', Liy. n. 163, Quæs. 3, et alii contra Suarez.* Secus vero *probabiliter* dici potest de *surdastro*, seu de eo qui difficulter audit, si attentionem præstet, et audiat in quantum potest, saltem si advertat in Breviario ea quæ in confuso audit, ita ut bene percipiat ea quæ dicuntur. *S. Liy. ibid.*

CASUS IX.

ANCILLA RECITATIONIS SOCIA.

Nicon, Parochus, ex devotione majori, incommodoquo minori, alternatim cum socio aliquo Officium divinum recitare solet. Cum autem sæpe deliciat alter Clericus, Horas legit cum *laico*, scilicet *Titio, sacrisla*, qui non intelligit quid ipse proferat, nec attendit quid a Sacerdote proferatur. Imo, deficiente *sacrisla*, cum *Martua*, ancilla rite edocta, et proprio Breviario instructa, chorum instituit, et, alternatim recitando, diurnum pensum persolvit.

DE STATU CLERICALI

Hinc :

Qujbr. 1°.4n, *bonus Nic on calide et licite cum laico el cum femina recitateril ?*

2° .In *tenearis socium adhibere, etiam laicuin tel mulierem, si solus Officium recitare non taleas ?*

Solutio :

55. — *R. ad 1ra Quæs.* 1° Nic on valide recitavit Officium cum laico, quia nihil deest ad validam recitationem; neque necesse est ut socius in recitatione præcepto Ecclesiæ obligetur. Agit quoque licite *perse*, si Horas recitet cum viro pio, de modo et ordine recitandi bene instructo. *Reut. n. 262.*

2° Valide etiam Parochus Horas cum ancilla recitavit ob eamdem rationem. Mulieres enim a recitatione Officii non prohibentur, siquidem Moniales obligatione illud recitandi ligantur. Non tamen laudandus est in hoc Nic on noster, quia non videtur decere ut Sacerdos mulierenj sociam in recitando Breviario adhibeat.

56. — *R. ad 2^m Quæs.* Si Horas solus legere nequeas, teneris socium adhibere quando facile aliquem invenis, et commode eum adhibere potes, quia in hoc casu non datur impotentia proprie dicta ad Breviarium recitandum. Non teneris tamen aliquem stipiendo soluto requirere, quia medium esset extraordinarium. Neque teneris laicum et a fortiori mulierem sociam in hoc casu adhibere, quia nemo ad media extraordinaria el singularia adstringi debet. K. *Comp. n. §1.*

CASUS X.

CAUS.E A RECITATIONE EXCUSANTES 1°.

Nazarius, Parochus, versus inediam noctem ad ægrolum administrandum advocatus, recordatur se Vesperas non recitavisse, casque omittit, ut ægrolo succurrat, Idem non raro lotum praetermittit Officium ob urgentes occupationes, v. g. ad con essiones excipiendas in vigilia vel die festo, tempore .Missioni , etc. Iterum, Officium quoque omittere solet ex mediocri dolore capitis, etc.

Hinc :

Quær. 1° *Quanam sint causa a Breviario excusantes?*

2° An. Nazarius *legitime fuerit excusatus ?*

Solutio :

57. — *R. ad 1^a Quæs.* Causæ a recitatione Horarum excusantor ad triplicem classem referuntur, quæ sunt :

1° Impossibilitas, sive physica sive moralis, quæ consistit in difficultate valde gravi Officium persolvendi; 2° caritas erga proximum, id est, gravis et repentina occupatio, quæ sine detrimento proximi omitti nequit; 3° dispensatio legitima, seu a legitimo Superiore, cognita causa, concessa. K *Comp. n. 95.*

58. — *R. ad 2^{TM} Quas.* 1° Nazarius sano legitime excusatus fuit ratione

caritatis, seu necessitatis ægroto succurrendi. Sed præcavere debet ne, absque rationabili causa, Vesperarum recitationem adeo diiïerat, ut forte, in simili casu, eam omittere debeat.

2° Non videtur facile excusandus *Nazarus* ex eo quod non raro Officium ob urgentes occupationes posthabeat, quia in praxi rari videntur adesse casus in quibus propter negotia pertractanda omitti possit. Etenim pii Sacerdotes, etiam occupatissimi, hac obligatione funguntur, quin res necessario peragendas derelinquant. Si consuetudinem haberet *Nazarus*, maturius, seu primo tempore opportuno, pium pensum persolvendi, difficultates ejus plerumque evanescerent. Quare Horarum recitationem ad ultimum tempus remittit, vehit minoris momenti negotium? « Sed, ait, urgent aliquando conressiones audienda ». » Generatim non valet hæc excusatio, quia Vesperas recitare facile potest, saltem ordinarie, antequam operi se accingat, et elapsa una vel altera aut tertia hora, facultas etiam dabitur ut Matutinum diei sequentis interponat. Qui lit, quæso, ut innumeri Missionarii fere nunquam, neque ob gravissimas occupationes, Officium omitant? Attamen S. *Lig. n.* 156, supponit Missionaries quandoque legitime excusatos esse.

3° Nec valet ultima ratio a *Nazario* adducta, seu ob mediocrem capitis dolorem. Requiritur enim incommodum vere grave ad teab Officio excusandum; dolor autem mediocris grave incommodum non inducit. V. *Comp. n.* 95.

CASUS XI.

CAUSÆ A RECITATIONE EXCUSANTES 2°.

Laurentius, Sacerdos, iter, die quadam, molestissimum, per nives et glacies, per avia et devia, pedester incedendo, confecerat; nec tantum temporis reperit quantum ad Horas et Vesperas recitandas requireretur. Tandem, maxime defatigatus ac viribus debilitatus, quam circa horam nonam noctis pervenisset ad aliquod hospitium, et corpus nonnihil refecisset, somno obrutus, quieti sese dedit, ratus se melius facturum dormiendo quam Horas somnolenter recitando et, sine omni prorsus devotione, percurrente. Postea tamen stimulis conscientiae exagitatus fuit, quia mane, antequam itineri se committeret, hanc Officii partem recitare potuisset. Rem Confessario aperit, ab eo postulans an peccaverit, et quid in simili casu alia vice esset sibi faciendum?

Hinc :

Quæbr. 1° An *Laurentius* *gratiler* peccaverit, *pariem* Officii *omittendo*; seu, *an fuerit a recitatione sufficienter excusatus*?

2° Si *Sacerdos*, *ludo rei confabulationibus detentus*, *distulisset Officium hac die recitandum et camam usque ad horam II 1/2 nodis*, *possetne omittere Officium ad comandum*?

Solutio :

59. — r ad 4m Quæbr. *Laurentius*, prævisa difficultate, debuisset inte-

gram diei Officium recitare antequam iter susciperet; tunc enim datur obligatio anticipandi, eadem currente die; si id facere non potuit summo mane ante discessum, iter agendo peragere debuit, saltem per partes, sive consistendo, sive incedendo. Si vero neq̄ io inane, neque decurrente die, id præstare potuit, suadendum quidem ei erit ut nullo lassatæ vim inferat, antequam nocturnæ se committat, et tributum Deo debitum persolvat. Attamen ad hoc obligandus non videtur. Ratio est, quia, stante tanta defatigatione, Laurentius sine maxima difficultate Horas recitare non potest: quod autem fieri nequit sine permagna difficultate, est moraliter impossibile; atqui Ecclesia, pia mater, non vult obligare filios ad id quod est moraliter impossibile: ergo.... *Elbel, n. 452.*

60. — *II. ad 2m Quæst.* Nequaquam. Ratio est, quia obligatio recitandi pensum canonicum adhuc currit, et potest adhuc impleri. Nec adest ratio cur Ecclesia tali Sacerdoti indulgent. Si enim tantum temporis concedere potuit ludo vel mundo, quidni etiam partem horæ Deo non consecraret? quare obligationem tanti momenti adeo distulit? Nonne æquum est, ut aliquam pœnam de sua tam gravi incuria subeat? Si vero die sequenti Missam serius ex officio celebrare debeat, et huic oneri impar sit, nisi crenam refectus fuerit, tunc ei indulgendum est ut aliquid manducet, antequam Breviarii recitationem aggrediatur; secus enim, hora duodecima interveniente, remanere deberet increpatus et jejunos, donec Missam celebravisset. De cætero, si antea animadverterit se periculum incurrere ne Breviarium ob impotentiam absolvere posset, jam peccavit dum ludo indulgere perrexit.

61. — *Objicies:* Ille qui improbo labore se adeo defatigavit, ut nequeat sine magna difficultate abstinere a crenam die jejunii, non peccat crenam integram sumendo; ergo nec talis Sacerdos tenetur crenam relinquere, et hujus loco Breviarium recitare.

R. Nego cons, cl paritatem, quia prior supponitur ita debilitatus ut nequeat sine magna difficultate abstinere a crenam; dum Sacerdos de quo agitur, cum potuerit sine tanta difficultate ludere aut confabulari usque ad seram noctem, poterit etiam recitare Breviarium per mediam horæ partem, Vel forte minus, si minor pars Officii recitanda sit, et reliquam tempus, si supersit, refectioni corporis concedere. *Elbel, n. 454 et 455.*

CASUS XII.

PAROCHI MUNUS 1º.

1º Didimus, Parochus, de concionibus habendis parum sollicitus, a concionando per mensem abstinuit. Alias, per duodecim festa interrupta intra annum prædicare omisit. Alias putavit se obligationi docendi doctrinam christianam satisfacere, si plerumque talo munus per Vicarium, seu adiutorem valde idoneum, id præstaret.

2º Nicépionus, parochia» Rector, singulis diebus Dominicis in Missa solemni concionem ad populum habet, seriam quidem et concinnatam, sed quartam horæ pariem non excedentem. Expicto autem vespertino Officio, rudimenta doctrinal christianæ pueros vix per semihoram docet. Conscientiis stimulis agitatus, postulat utrum officio suo satisfecerit?

3° Mutius, vicinam regens parochiam, productas imo et prolixas habet conciones, omissa prævia præparatione. Frequenter invehitur contra vilia subditorum, sive vera sint, sive supposita, ac imprimis contra detractiōnem et calumniam, si audiverit quosdam de ipso male locutos fuisse.

Hinc :

Quæ r. 1° An *graciter peccaverit Dydimus, prædicationem omittendo, prout in primo casu ?*

2° .in Nicéphorus *muneris suo satisfecerit in secundo casu ?*

3° *Quid de Μυτιό dicendum in tertio casu ?*

Solutio :

62. — R. ad 1^{am} Quæs. 1° Graviter peccavit Dydimus, prædicationem per mensem continuum omittendo. Ratio est, quia tenetur Parochus verba facere ad populum singulis diebus Dominicis, et singulis festis majoribus. Constat ex *Trid.*, sess. 5, c. 2, de *lieform.* Atqui in omissione prædicationis per mensem integrum et continuum datur materia gravis, siquidem tempus illud notabile reputari debet. Ergo revera Dydimus graviter peccavit in primo casu. Attendendum est etiam ad statuta synodalia, quæ sæpe hac in re modum et tempus praescribunt.

2° Etiam in secundo casu, peccati mortalis reus evasit. Etenim, si mensis integer continuus est materia gravis, ut modo dictum est, a fortior materia gravis censi debent duodecim festa intra annum interrupta.

3° Erravit etiam graviter Dydimus, dum putavit salis esse si munus praedicandi Vicario idoneo committeret; obligatur enim ipse personaliter oves suas pascere, saltem sæpissime, nisi rationabili causa impediatur. Constat ex verbis *Concilii Trid.* Sic enim habet sess. 5, c. 2, de *Reform.* :
« Quicumque parochiales vel alias curam habentes Ecclesias quocumque
« modo oblinent, per se, vel alios idoneos, si *legitime impediti fuerint*,
« diebus saltem Dominicis et festis solemnibus, plebes sibi commissas pro
« suo et earum capacitati pascant salutaribus verbis, docendo quæ omni-
bus scire necessarium est ad salutem, annuntiando eis eum brevitate et
« facilitate sermonis vitia quæ eos declinaro, et virtutes quæ sedari oporteat;
« ut pœnam æternam evadere et cœlestem gloriam consequi valeant.»

Ergo Dydimus non satisfacit obligationi suæ, si continuo, decurrente anno, munus suum per alium exercent. Vide *S. Lig. de 4° Præc., et Comp.* η. 112.

63. — R. ad 2^{am} Quæs. 1° Non videtur inquietandus Nicéphorus, ratione prædicationis, quia, licet breviter dicat, solide tamen populum docet. Imo in multis locis Parochus aliter facere non potest, quin auditores a concionibus audiendis deterreat.

2° Etiam muneri suo plane satisfacit, doctrinam Christianam per semihoram singulis Dominicis docendo, quia hoc tempore sufficienter docere potest.

64. — R. ad 3^{am} Quæs. Quid de Μυτιό dicendum ? Multa forent contra ipsum dicenda, quia ipse nimis multa dicit quæ verbi divini prædicatori non expediunt. Licet prolixè loquatur, plebem tamen non instruit. Minime

est in conscientia tutus, cum absque prævia præparatione. vel saltem seria meditatione, pulpitem sacram ascendat, verba vaga, confusa, proluxa, incohærentia ficturus. Plus æquale etiam in vilia, non solum publica, sed et privata, modo increpatorio, potius quam voro animarum zelo, invehitur. Ut quid insuper, o Sacerdos imprudentissime ! quæ tua sunt inter contionandum requiris ? Ut quid alludis ita patenter iis quæ contra teipsum dicta sunt, dum solo zelo divinæ gloriæ et animarum salutis, tui ipsius immemor, excitari deberes?

CASUS XIII.

PAROCHI MUNUS 2°.

1° Pniltus, Parochus, extra tempus Paschale confessiones parochianorum audire abnuit, nisi prima cujusque mensis Dominica, modo tamen festum solemne interea non occurrat.

2° Pniltus, etiam animarum Pastor, in loco insalubri degens, et sæpe capite laborans, non monito Episcopo, sed relicto, sui loco, Sacerdote idoneo qui ejus vices supplere valeat, solet mensibus Julio et Augusto abesse, et in alio loco non procul distante, sed salubriore commorari. Præterea, sæpe tota die discedit, nullo ibi idoneo Sacerdote relicto, certus tamen nullum infirmum in paroecia tunc temporis reperiri.

Hinc :

Qm r . 4° /in Pniltus *possit indicare raros dies ad confessiones excipiendas, præsertim si Vicarium habeat ?*

2° .in Pniltus *abesse queat, prout in secundo casu ?*

Solutio :

65. — A. ad 1^{am} Quæst. Nequaquam. Pastor enim se debet præbere plerumque ovibus suis pascendis. Fideles igitur omnimoda libertate gaudere debent Parochum ipsum adeundi. Quot parochiani a confessione arcerentur, si una die per mensem tantum ad Parochum accedere valerent ! Numquid, aliis etiam temporibus, gravi necessitate spirituali premi nequeunt? Et etiam, stante mera utilitate, nonne jus habent ut generalim audiri, atque ad Sacramenta admitti possint? Pastor sui non est, sed Dei, Ecclesiæ, gregis.

66. — R. ad 2^{am} Quæst. 1° Pniltus abesse nequit, prout dicitur in primo casu, licet capite laboret, et idoneum Vicarium, sui loco, relinquat. Ratio enim illa non sufficit ad excusandum a residentia, non monito Episcopo, ut constat ex Decretis a S. Cong. datis anno 1375 et IG04, juxta Cone. Trid. mentem.

2° Bene potest autem Pniltus abesse die integra, imo et altera, absque licentia Episcopi, modo idoneo Vicario parochiam commendet. Quoad triduum controvertitur. Certo autem integra hebdomada abesse nequit, quin facultatem a suo Prælo obtineat. Au vero Vicarius, constitutus pro Parochi absentia unius vel alterius diei, residere debeat in ipsa parochia, vel Sacerdos versans in parochia vicina parum distante supplere possit? Hoc posterius tantum ex praxi sat generali videtur teneri posse,

nisi Episcopus* prohibent. Hac autem in re, specialiter ad statuta synodalia attendendum est.

ADJUTORIS PAROCHI MUNUS.

Corradus, Parochi adjutor, seu Vicarius, non monito Parocho, a residentia non raro discedit ad unum aut plures dies. Quondam, cum ab amico Sacerdote extraneo inviseretur, dum esset domo in Ecclesiam profecturus, tum ad puerum baptizandum, tum ad Matrimonium benedicendum, ut illi morem gereret, utrumque munus eidem commisit. Mortuo autem Parocho suo, ipse omnia officia pastoralia peragere perrexit, confessiones excipiendo, baptizando, sponso benedicendo, etc.

Quæritur 1º. Vicarius discedere possit, etiam ad breve tempus, non monito Parocho?

2º. An alium Sacerdotem delegare possit?

3º. In mortuo Parocho, omnes functiones sacras, ut antea, obire valeat?

Solutio :

67. — R. ad 1m Quæst. Nego, quia ratio recti ordinis et etiam necessitatis requirit ut ipse Parochus non discedat a parochia, Vicario non monito, qui Parochum, casu occurrente, supplere possit; a fortiori igitur, si de Vicario agatur siquidem sui in quadam Pastoris tutela constituitur. Sic etiam declaratum fuit a S. Congr. Cone. Vide *Analecta Juris Pontifici*, torn. 3, livraison 4G, p. 372.

68. — R. ad 2am Quæst. Affirmative. Nulla quidem difficultas ratione Baptismi, cum minime de validitate, sed de mera liceitate agatur. Sed neque difficultas major objicienda est quoad Matrimonium, licet jurisdictio ad validitatem requiratur. Ratio est, quia delegatus ad universitatem causarum subdelegare potest. Vicarius autem merito censetur delegatus ad causarum universitatem, nisi in aliquibus locis ejus delegatio restrin-

locis vigente, constituitur ut Parochum in omnibus adjuvet, ipsumque suppleat. Sed alium Sacerdotem delegare nequit ut assistat Matrimonio extra parochiam celebrando, quia tunc neque ipse valide sponso benedicere posset, cum jurisdictione territoriali tantum, seu intra parochiae limites remanente, gaudeat. *Cullei.* — *Sanchez.* — *Carrière*, etc. — *F. Comp. de Matr.* n. 850.

69. — R. ad 3am Quæst. Affirm. Ratio est, quia communiter Vicarii omnem delegationem ab ipso Episcopo accipere censentur. Ergo, non obstante Parochi morte, Vicarius omnes functiones sacras sicut antea obire potest, nisi Episcopus contradixerit. *Collet, editor et adnotator cas.* — *Pontas, circa Vicario*, contra ipsum *Dictionarii casuum auctorem.*

CASUS XV.

CONFESSARIUS INTRICATUS !

Seu de libera Confessarii electione.

Liborius, Sacerdos, renuit confessionem Bertæ audire non obstantibus iteratis ejus precibus... Sed quare, quæso ? Numquid deficit in eo zelus, caritas, pietas ? Numquid aliquo rancore movetur ? Minime gentium. Quare igitur ? Rem tibi subjiciam : renuit eam audire, quia novit eam solere Albino confiteri, et ipsum Albinum pœnitentibus suis, praesertim mulieribus, a se adhærere, ut, si quando ab aliqua deserat, id ægerime ferat, perinde ac si pupillam oculi sui erutam cerneret. Proinde valde reformidat ne socium graviter contristet, et ne ipse ab eo in posterum oculo torvo aspiciatur.

INCIPIT

Quæritur. An recte Liborius eegerit ? seu an potuerit repellere pœnitentem, ne Albino ejus Confessario, vel etiam Parocho, displiceat ?

2° Quid de Albino et aliis hujusmodi sentiendum ?

Solutio :

70. — R. ad 1^{am} Quæst. Minime laudandus est Liborius, saltem *per se*, ex eo quod pœnitentem alterius admittere noluerit. Ratio est, 1° quia Albinus in hac sua generali ratione agendi male agit, libertatem confessionis fidelibus adimendo, ut Liborius ipsi connivere videtur; 2° quia non raro, gravi de causa, duci possunt pœnitentes ad mutandum Confessorium. Minime igitur Liborius alienare debebat ad oculum torvum socii, neque a se ejus indebitam, imo etiam stultam tristitiam. Nec temperanda foret hæc solutio, si Albinus non simplex Liborii socius sed ejus Parochus esset. Attamen prudenter aget Liborius, si perpenlat rationes quibus pœnitentes ad mutandum Confessorium dicuntur. Quod si animadvertat id fieri ex inconstantia, levitate, inobedientia, enixe et blande eos adhortetur ut ad suum Confessarium redeant, et se ipsi subjiciant; si obtemperare nolim, eos quidem excipiat, sed cauto et prudenter cum eis agat : non pauci enim Confessarii a novis pœnitentibus decipiuntur.

71. — R. ad 2^{am} Quæst. Damnandus est Albinus, quia pœnitentes suos exuit liberale conscientia», qua ab ipso Cbri I) donati sunt, ut eos ferrea catena sibi devinciat, sicque causa est cur tot sacrilegia, defectu integritatis, in confessione patrentur. Damnandus est, quia invidia in tam sacro ministerio regi et moveri videtur, dum unice ad gloriam Dei et animarum sanctificationem promovendam attendere deberet (I).

(1) < Vouloir enchaîner h son confessionnal tous ses paroissiens, témoigner son ressentiment a ceux qui s'en écartent, *spargere grana exquisita loco granorum* « *communium cum intentione attrahendi columbas vicinorum* : quelle petitesse « el quelle source de sacrilèges ! Que dirait ce Prêtre, si on lui refusait le libre choix

Nonne vides o Albine ! hanc tuam agendi rationem ab aliis intelligi, circumferri, vituperari, despici? Ecce ! gregis tui pecora ad alia pascua dilabuntur ! Quo majori autem conatu et clamore satagis ea collibere ac reducere, eo majori impetu huc et illuc disperguntur. Sine, i[ua]so, pro divino amore, oves tuas interdum alios adire, si cupiant, et libentius redibunt. Verum, etiamsi in alieno ovili commorarentur, numquid tibi lugendum erit? Numquid indissolubili vinculo tibi sunt desponsae? Numquid eas velut oves perditas conclamare debebis? Cures in posterum ut oves tuas soli jugo Christi devincias, et eas leque ipsum salvabis. Audi hac de re divum *Thomam* :

« Ad sextum, dicendum quod in hoc quod oportet confiteri proprio Sacerdoti, non arctatur via salutis, sed sufficiens ad salutem via statuitur. « Peccaret autem Sacerdos si non esset facilis ad præbendam licentiam « confitendi alteri ; quia nulli sunt adeo infirmi, quod potius sine confessione morerentur, quam tali Sacerdoti confiterentur. Unde illi qui « sunt nimis solliciti ut conscientias subditorum per confessionem sciant, « nullis laqueum damnationis injiciunt, et per consequens sibi ipsis. » S. Thom. in 3 lib. Seni. Distinet. 17, quæst. 3, art. 3, ad 6m.

Quid igitur sentiendum de Confessoribus qui ;egre ferunt si poenitentes alios Confessorios interdum adeant, et do illis qui *selecta ac exquisita grana spargunt cum intentione alienas columbas alliciendi* ? Nescio an in tam praeclaro ac divino munere, nempe animas in coelestem patriam deducendi, tantum Dei laudem, lideliumque salutem, quantum propriam gloriolam requirant ? Nescio an *spargant cum Christo Domino*, vel num potius, inotivo mere humano ducti, *dispergant*? Nescio an vero animas salvandi zelo, vel potius animo turpis invidiæ, aut inanis superbiae moveantur? Quare enim tantum gregem poenitentiam congregare ambiunt? Quare adeo moleste ferunt, si a nonnullis, præserlim conspicuis, deserantur? Respicite, o Confessores, animas sanguine Christi intinctas, et omnis sensus naturalis et humanus a vobis procul erit, et libertas a Christo Domino concessa a vobis non coaretabilur.

CASUS XVI.

CANONICORUM OBLIGATIO.

1° *Recanes*, Canonicus, sæpe abest non solum a sociorum religiosiis conventibus, sed etiam, absque ulla Capituli vel Prælati licentia, ah urbe episcopali, imo ah ipsa dioecesi, tum ad negotia pia peragenda, tum ad animum relaxandum quolibet anni tempore. Nec existimat se ullius culpæ reum esse, cum lres menses vacationum a Concilio Trident. Canonicis concessos non prætergrediatur.

2° *Mitivirs* parvis Horis in choro persolvendis ordinarie non interve-

« de son médecin ou de son Confesseur? Se croit-il donc plus sage, dit *S. François de Sales*, que le Concile de Trente qui veut qu'un Confesseur extraordinaire soit « offert aux Religieuses, *bis nul ter in anno* ? Ou bien les Religieuses sont-elles plus « suspectes que les autres' » P. Valut, *Manuel du Prflre en retraite*.

nil, ut studio indulgent. Non raro in caderis Horis voce demissa Officium legit, quia número sufficientes adsunt alii cantantes, sive Canonici, sive alii stipendio conducti, nec tunc partem ah adverso choro persolatam recitat, sed audit tantum. Aliquando Ollicium divinum cum aliis decantans, submissa voce non legit psalmorum aut hymnorum versiculos qui solêmner cum organo canuntur.

Hinc :

Qu.v.u. 1° *Quatenus abesse possint Canonici, sire a choro, sire a residentia? Et quid de Becano statuendum?*

2° *In cel quomodo pcccarerit Mitivils non interveniendo choro pro Horis minoribus recitandis, rei Officium submissa roce legendo, prout in secundo casu?*

Solutio :

72. — II. ad 1^m Quæs. 1° Canonici abesse possunt sive a choro, sive a residentia, absque speciali ratione, seu ad moras vacationes per tres menses, decurrente anno, sive continuos, sive interruptos, modo Ecclesiae suæ consuetudine tempus illud restrictum non fuerit. Sed vacatio ista incidere non debet in tempus *Adventus*, *Quadragesimæ*, neque in festa *Paschæ*, *Pentecostes*, *Nativitatis Domini*, neque in earum *Octavas*. Canonici autem simul abesse nequeunt ultra tertiam Capituli partem. Si limites dioecesis excedere velint, licentiam ab Episcopo petere debent; secus nulla facultate indigent. F. *Comp. n.* 116.

2° *Becanus* ex dictis judicandus est. *Per se* non est inculpandus, scilicet ratione absentia, quæ ultra tres menses non producit. Sed ad exceptiones et restrictiones modo memoratas sedulo attendendum est.

73. — I^o. ad 2^m Quæs. *Mitivius*, in præfatis casibus, minime obligationi suæ satisfacit. 1° Peccat, non interveniendo parvis Horis in choro persolvendis; nec ratione studii, ab illa obligatione excusari potest.

2° Peccat recitando Officium demissa voce, licet cum aliis in choro assistat; quia Canonicus, in quantum moraliter potest, cantare debet. Neque excusatur ex eo quod adsint alii ad chorum suficientes; quia non satis est ut chorus haberi possit, sed requiritur ut singuli Canonici pensum suum persolvant.

3° Quid de hoc, quod suam partem submissa voce recitet, et alteram audiat tantum? II. Si ageretur de choro in genere, *probabiliter* satisfaceret, quia per chorum videtur sufficienter communicare cum aliis in orationibus; sed hoc admittendum non est de Canonicis, qui, si non canunt, amittunt tam distributiones quam fructus præbenda. S. *lig. n.* 163.

4° Neque satisfacit *Mitivius*, omittendo recitare submissa voce ea quæ a nemine assistantium pronuntiantur; etenim nulla est communicatio moralis in recitatione, vi cuius liceat illi partem suam tantum pronuntiare. Deberet saltem aliquis Clericus deputari, ut, nomine omnium Canonico- rum, alta voco recitaret ea quæ cum organo canuntur, ut Rubrica præscribit.

CASUS

DE STATU RELIGIOSO

SEU

De Vocatione religiosa, de Voto paupertatis, de Dominio Religiosorum, de Volo castitatis, de Voto obedientix, de Dispensatione in votis Religiosorum.

CASUS I.

VOCATIO RELIGIOSA t^o.

Ejus obligatio.

Synbsius statum religiosum, non obstante interno impulsu, reformidans, ne forte pio molui assentiret, sc vinculo Matrimonii vincere prope-
ravit. Verum, mox facti pœnitens, et se in statu peccati mortalis versari
ob derelictam vocationem, necnon de æterna salute jam sibi desperandum
esse reputans, pravis animæ desideriis apertas habenas laxavit.

Illic :

QuÆn. 1° /In tere detur vocatio divina ad Religionem ?

2° .In gravis sil ejus obligatio ?

3° Quid de Synesio dicendum ?

Solutio :

71. — *R. ad 1^{am} Quæ. Affirmative.* Ratio est, quia ad statum excellen-
torem et præsertim ad excellentissimum, ut est status religiosus, requi-
runtur gratiæ speciales, quæ a Deo solo pendent. Ergo ad solum Deum
pertinet, ad hanc vocationem eligere et destinare.

R. ad 2^{am} Quæ. 1° Neg. per se, seu directe, quia divina consilia non
obligant, ad rigorem loquendo, sub peccato, præsertim gravi. 2° Per ac-
cidens tamen seu indirecto peccat graviter, qui vocationi certo coguilæ
non obsequitur, licet maxima damnationis pericula in sæculo sibi futura
esse prævideat. Imo generatim difficile excusatur a peccato gravi, ait
S. *Lig.*, quilibet vere vocatus, qui non obtemperat, ob imminetia salutis
pericula quæ pro omnibus in inundo reperiuntur, et ob carentium gratia-
rum quæ ipsi concessae fuissent in Religione. S. *Lig. n. 78.*

Attamen S. Doctor non audet asserere, esse in omni casu peccatum
mortale. Quidquid sil, hoc summe periculosum est, juxta omnes.

75. — *R. ad 3^{am} Quæ. Synesius* male fecit, renuendo obtemperare
impulsui quo in Religionem ferebatur, si ex signis certis novit se spiritu
divino moveri. Sed pejus egit, cum, contracto matrimonio, in desperatio-
nem sc dedit, et pravis desideriis habenas laxavit; nam pro omni peccato
Deus bonus misericordiam tribuere semper est paratus. Potuit enim

Synesiuss, pœnilentiam agendo, gratias ad recte vivendum in statu præ-senti inerori, el in eo salvus fieri.

CASUS II.

VOCATIO RELIGIOSA 2*.

Flavianus, cum diuturnam propensionem in statum religiosum expertus fuisset, tandem apud Patres Capucinos se recepit; et, emenso tirocinii tempore, vota solemnna nuncupavit. Verum, o stupenda humanæ voluntatis inconstantia ! Flavianus, elapsis pluribus annis in fervoris æstu et cordis laetitia, cœpit tædio vilæ regularis aīTici, necnon libertatis desiderio corripī. Tandem, invito Confessario, et renitento Superiore, dispensationem a sacris vinculis obtinuit, et monasterio miser et miserabilis valedixit. Sed a Sacramentis a novo Confessario arcetur, donec in conventum redire firmiter proponat.

Hinc :

Quæ ii. 1° *An Religiosus ejectus teneatur sub gravi admissionem suam iterum postulare ?*

2° *An Religiosus, a volis ad duritiam cordis dispensatus, ab omni obligatione religiosa liberetur ?*

3° *Quid de Flaviano sentiendum ?*

Solutio :

76. — *R. ad 1° Quæs. Affirm.*, si non fuit dispensatus a votis modo absoluto. Ratio evidens est : Religiosus enim, licet ob culpam ejectus, remanet tamen Religiosus, et votis ligatus, Proiude tenetur sub gravi emendationem suam procurare, et serio postulare ut iterum in Ordinem admittatur. *Ita Suarez, de Religione, tr. 8, c. 3, l. 5. — Busembaurn, approbatus a S. Lig. n. 2, et alii communiter.*

Dicunt quidem plures quod, si Religiosus ejectus, semel vel iterum suam admissionem postulaverit, et repulsam passus fuerit, non amplius ad quidpiam teneatur; sed merito dicit *Suarez*, talem Religiosum adhuc teneri ad ingressum, si jubeatur, nisi absolutam votorum dispensationem obtinuerit; quia, dum manet vinculum religiosum, adhuc subsistit eorum obligatio.

77. — *R. ad 2m Quæs. 1°* Non est tutus conscientia, et invalide fuit dispensatus, si ipse, per *obreptionem substantialem*, dispensationem a votis extorsit. Ratio patet ex dictis de dispensationibus, in *Tractatu de Legibus*, etc.

2° Si vero Religiosus, nulla prorsus fraude interposita, dispensationem obtinuit absque ulla conditione, potest esse immunis ab omni peccato relative ad votorum obligationem, quia ab eorum vinculo *simpliciter* solutus fuit. Quando autem quis, sine justa causa, et importunis precibus dimissionem a Superioribus quasi extorsit, tunc dispensatio quæ, ad duritiam cordis, seu ad vitandum majus malum, conceditur, non omnino coram Deo Religiosum liberat. Sed ille tenetur ad religiosa vota iterum

.implectenda, vel ad sanandam defectum prioris dispensationis. Idem dicatur de eo qui, malo agendo, curavit ut ejiceretur. Ceterum, accidere potest ut peccaverit primum postulando et procurando dimissionem, et postea obtineat, latus in conscientia, absolutam dispensationem.

78. — 3° Religiosus *solemniter* professus a suis Superioribus solvi nequit, sed ad Papam recurrendum est. Licet autem a Summo Pontifice dispensetur, ordinarie non solvitur *simpliciter* ab omni obligatione religiosa, sed subijcitur alicui Episcopo qui ejus Superior constituitur, et cui obedientiam prestare debet. Attamen ab omni vinculo a Papa liberari posset, quia etiam Professio sollemnis, juxta communem sententiam, ex institutione ecclesiastica repetenda est (1).

11. ad 3° *Quæst.* Quid de Flaviano? Si a Summo Pontifice modo absolute dispensatus fuit, non tenetur *per se*, seu ratione præcedentis Professionis. Religionem repetere. Secus vero, si non fuerit dispensatus absolute, nisi ordinarie fieri solet quoad solemniter professos.

CASUS III.

VOCATIO RELIGIOSA 3°.

Quatenus cognoscenda et dirigenda.

1° Philocles, studiosus animarum moderator, virginibus in monasteria intrudendis totus incumbit. Obvias difficultates facile solvit, dubia quæcumque in Religionis favorem dirimit, dicens: « Ite et vos in vineam Domini. » Etenim, ait, nonne Christus omnes volentes ad vineam suam vocat? Libenter puelke, sibi in sacro tribunali occurrenti, ipse præeundo: « Nonne tu, aile, de statu vitæ cogitas, necnon de effugiendis pestiferis mundi illecebris? » — Si qua puella sponte mentem de Religione amplectenda ipsi aperiat: « Perbone, filia, ait, gratias age Deo Optimo pro hac egregia cogitatione, quam animum tuum indidit. Gaude et letare, lilia; Christus, sponsus tuus, ad nuptias te vocat. »

2° Rogemus, contra, decisionem nullam circa vocationem afferre valet. A pœnilentibus interrogatus, in promptu responsum idem semper habet, scilicet: « Ora Deum, ut lumen accipias. — Sed, Pater, quid faciam, ut « in cognitionem vocationis meae deveniam? — Exorandus Deus. — Sed « a multis annis in ancipiti versor. — Deus exorandus. — Sed a decem « annis oravi, et adhuc dubium superest. — *Oportet semper orare et « nunquam deficere.* »

Hinc:

Quæritur. 1° *Quænam sint signa ordinaria vocationis religiosæ?*

(1) Ou le religieux qui est renvoyé reçoit une dispense juste et valide de ses vœux, ou il est renvoyé simplement et sans qu'on lui accorde celle dispense, ou il la reçoit, mais après l'avoir obtenue par de mauvaises voies. Dans le 1er cas, il est délivré de toute obligation; dans les deux autres, il n'est pas libre devant Dieu, et doit s'efforcer par sa conduite de mériter qu'on le reçoive de nouveau dans l'Ordre qui l'a renvoyé, ou dans un autre corps religieux; et si cela ne se peut, qu'on lui accorde une dispense qui pourra être légitime. P. Gautier, *Traité de l'état religieux*. t. 2, r. art. 3.

Quæ r . 2° *Quomodo ac gerere debeat Confessorius interrogatus de vocatione religiosa?*

3° *Quid suadendum in dubio de vocatione, seu in casu inclinationis ancipitis?*

4° *Quid de utroque Confessorio?*

Solutio :

79. — *R. ad 1^m Quæs.* Duo signa in Providentia ordinaria requiruntur et sufficiunt, generatim loquendo, scilicet :

1° Debita aptitudo, tum ad Religionem in genere, tum ad Religionem particularem cui quis adseribi cupit, vel ad gradum ejusdem amplectendum.

2° Inclination voluntatis vera, recta seu pura, et constans. *Vide Cotnp.* n. 151.

/>. *ad 2^m Quæs.* Confessorius ordinarius non statim responsum dare debet, sed rem mature perpendere, et orationem pœnitenti commendare. Interim autem investigare debet, an vocationis signa sint certa vel dubia. Si pœnitens aptus videatur et generosa voluntate praeditus, si motivis supernaturalibus impulsus, etc., signa certa adsunt, et Religionis ingressus suadendus.

Quando autem res ad Confessarium extraordinarium defertur, magna circumspectione opus est. Etenim, si Moderator ordinarius cavere debet ne in re tanti momenti a vero deflectat, a fortiori ille novus qui cognitione antecedenti de postulatore omnino caret.

80. — *R. ad 3^m Quæs.* 1° Si agatur de eo qui adhuc in saeculo versatur, adhortandus est primo ad orandum et ad rem, praesertim B. Mariae Virgini, commendandam. Dubio permanente, si nihil urgeat, v. g? si pœnitens junior sit, res protrahenda est per examina, orationes et aliæcluum mortificationem, usquedum signa magis clara evadant.

2° Quod si tempus tantam moram non permittat, stante successus probabilitate, inducendus videtur ut Religionem ingrediatur ad experimentum faciendum. Si dubium perseveret, vel sirpe redeat, etiam elapso experimenti tempore, non erit permittenda Professio religiosa, sed novitiatus notabiliter erit prorogandus, vel novitius dimittendus.

3° Si dubium afficiat non quidem pœnitentis voluntatem, sed ejus qualitates, Confessorius eum inducere potest ad Religionem amplectendam : melius enim de ejus dotibus, decurrente noviliatu, Superiores et Magistri judicabunt.

4° Si dubius de vocatione, peracto noviliatu, veras qualitates habere videatur, et sit adhuc titubans hinc et inde, induci potest ad vota emit-tenda, modo hæsitatio ex notabili repugnantia non proveniat.

81. — *R. ad 4^m Quæs.* 1° Philocles imprudenter se gessit, tam facile, absque praevio et gravi examine ad Religionem plurimos propellendo. Stulte applicat ad vitam religipsam verba Christi, qua? ad Christianismum, seu ad salutem consequendam, proprie referenda sunt.

2° Rogbr ius autem limites prudens excedit, nec satis adjuvat pœnitentes bonæ voluntatis, qui, sibi solis relictis, animo deficient. Sed eos

interrogare debet, a quo tempore propositum ingrediendi Religionem habuerint? an multum vel mediocriter id exoptent? quo fine præsertim ducantur? etc. Si responsis satisfacere videantur, blande eos inducat ad finem hunc attingendum.

CASUS IV.

VOCATIO RELIGIOSA 4°.

Qualis finis intendendus sit.

1° *Cornelia*, puella opibus destituta, ut hujus vitæ curis et miseriis se subtrahat, in quodam monasterio sanctimonialibus adjungi enixe efflagitat. Sed, elapso fere novitiatus biennio, Confessarius, cum ingressus ejus causam detexisset, declarat illud, nihil valere prorsus, utpote mere humanum ac naturale, adeoque novitiam dimittendam esse pronuntiat. Ejulare et obniti puella, sed frustra : surdo enim cecinit.

2° *Godilla*, puella, nuptias haud spernendas proxime cum *Juliano* erat celebratura, simul et pinguem avunculi morientis hæreditatem inhians exspectabat. Sed heu ! repente a sponso derelinquitur, et, eodem tempore, defuncti avunculi hæredilate destituitur. Indignabunda *Godilla*, proditori et fallaci mundo in ælernum valedicens, in monasterii septa convolat, ibidem religiosam Professionem emissura.

Hinc :

Quæritur. Ie In *finis pravus, vel mere naturalis, argumentum sit certum de vocationis defectu ?*

2° *Quid de juvenibus qui vocationem religiosam amplectuntur, ut a militia eximantur?*

3° *Quid agendum cum novitiis vel professis qui, fine humano ducti, Religioni se addixerunt ?*

4° *Quid ad casus ?*

Solutio :

82. — *R. ad 4m Quæs. Affirmative*, si finis ille fuerit primarius et constans ; dixit enim Christus : *Si quis vult esse meus discipulus, abneget semelipsum*, etc. Ille qui primario ducitur fine pravo, aut mere naturali, non potest esse aptus ad abnegationem profitendam : ergo non est aptus ad Religionem. Secus vero, si finis iste non sit primarius, vel si fuerit postea retractatus, etc., quia tunc vel fuit mera causa impellens, vel mera occasio vocationis.

83. — *R. ad 2m Quæs.* Eodem modo distinguendum est ac in responsione jam data. Non pauci autem hujusmodi candidatorum, defectu veræ vocationis, mali Religiosi evadunt. Sedulo igitur tempore novitiatus probandi sunt.

R. ad. 3m Quæs. Indagandum, utrum fine primario vel secundario tantum ducti fuerint. Admonendi sunt de gravi animæ periculo, quod etiam in Religione incurrunt. Postea, si contriti et in melius mutati videantur, poterunt adhuc ad probationem retineri; secus erunt dimittendi.

84. — *R. ad 4m Quæ.* 1° Male egit Confessarius erga Corniliam. Debebat enim imprimis novitiam examinare sedulius de fine suo, utrum nempe non intenderit etiam animæ suæ providere. Insuper nihil praecipitare debuisset, sed Corneliam inducere ad novitiatum peragendam, debito fine sibi praestituto, etc.

2° Nihil obstat quin vocatio Godillæ divina esse possit, a 'principio quidem. Sæpe enim Deus utitur terrenis calamitatibus, et humanis deceptionibus, ut suos electos a mundo eripiat et in suum servilium adducat. In his casibus, calamitas vel deceptio est quidem occasio, non vero causa finalis ingressus in Religionem.

3° Si Godilla recte tempore probationis procedat, virtutes religiosas colat, et novitiatus præscripta sat diligenter servet, signum indubium divinæ vocationis habebitur.

CASUS V.

VOCATIO RELIGIOSA 3*.

Obex vocationi.

Florentius, nobili genere et alacri ingenio juvenis, lucrosum munus exercebat, et de matrimonio feliciter ineundo cogitabat.. Interea vero, gravi morbo correptus, instante morte, divini judicii metu percussus, Religionem Carlhusianorum ingredi vovet, si convaluerit. Valetudine subinde recepta, votum adimpleturus, illud patri suo manifestat. Hic autem, qui, patrimonio dilapidato, ad inopiam vergebat, spemquo omnem rei familiaris rotiluendæ iu filio reposuerat, tolis viribus eum a suscepto proposito removero conatur. « Attende, fili, ait, quod ego jam senui, et labilis est < meæ forlunæ status. Cerne etiam miseram conditionem fratris tui majoris, qui, ob ingenii tarditatem, rem domesticam adeo malo gessit, ut « neque sibi, neque numerosæ proli alendae prospicere queat, et auxilio « tuo indigeat. » Florentius, his rationibus minime permotus, ut animæ saluti provideret, invito patre, Religionem ingreditur, et, elapso tirocinii tempore, solemnem Professionem emittit. Inierim pater senex, reliquis bonis consumptis, ad vitam ægre sustentandam, cujusdam causidici scripturas, pacta mercede, peragere cogitur; frater vero, ad suos alendos, cum familiæ dedecore, cuidam diviti famulatur. Ilis cognitis, Florentius, qui magno fervore et cordis laetitia Deo serviebat, anxietate pressus, dubitat utrum vocationem suam doserore debeat, ut patri et fratri succurrat.

Hinc :

Qdær. 1° An filius possit Religionem ingredi, parentes in necessitate relinquendo?

2° An filius teneatur egredi e Religione, ut parentibus succurrat?

3° An parentes, rice versa, Religionem ingredi possint, filiis indigentibus relictis ?#

Quæritur. in liceat relinquere fratres, aut sorores necessitate pressos, ad Religionem ingrediendam ?

5°. An recte egerit Florentius Religionem ingrediendo ?
Ad quid nunc teneatur, aspectis quæ in casu ?

Solutio :

85. — R. ad 1^{am} Quæs. Filiusfamilias Religionem ingredi nequit *per se*, relinquendo parentes in necessitate sive extrema, sive gravi. Secus, si in necessitate communi tantum versantur. Sic S. Thomas, 2. 2. q. 189, *ari.* 6 :

Parentibus in necessitate existentibus ita quod eis commode aliter sub-
« veniri non possit, non licet liliis Religionem intrare. Secus, si liliorum
« obsequio non multum indigeant. » Item, *Quodlib.* 10, *ari.* 9, ait :
« Si sine ejus (lilii) obsequio parentes nullo modo vivere possunt, tenetur
« eis servire et alia opera perfectionis prætermittere. Si vero sine ejus
« obsequio possunt aliquo modo sustentari, non honorifice, non propter hoc
« tenetur opera perfectionis dimittere. Hoc autem valet, etiamsi filius
« votum ingrediendi Religionem emisit. » S. Lig. n. 66. — Lessius. — Sanches, etc.

86. — Dixi *per se*, quia, si filius nimia pericula salutis incurreret in mundo, non tenetur in eo remanere ad succurrendum parentibus. Sic S. Thomas, *Quodlib.* 10, *ari.* 9 : « Aut is qui habet propositum intrandi Religionem videt in sæculo non posse vivere sine peccato mortali, vel non de facili; si timet sibi periculum peccati mortalis, cum magis teneatur salutem animæ sibi providere, (piam corporali necessitati parentum, non tenetur in sæculo remanere. »

87. — It. ad 2^{am} Quæs. *Affirmative*, in extrema necessitate, ut patet. Debent enim lilii omni modo possibili servare vitam genitoribus, a quibus vitam acceperunt. Excipe, nisi filius e clauetro parentibus subvenire possit. Si vero necessitas parentum sit tantum gravis, probabilius non tenetur neque potest e Religione egredi, saltem sine licentia, quæ a Superiore denegari potest. Sic enim S. Thomas, 2. 2. q. 101, *a.* 1 : *Ille vero qui jam est in Religione professus, reputatur quasi mortuus mundo; unde non debet, occasione sustentationis parentum, exire e clauetro.* Attamen valde probabiliter dicunt plures, lilium debere egredi ad succurrendum parentibus in gravi necessitate existentibus, si necessitas illa ante Professionem contracta fuit, quia obligatio jam contracta non exstinguitur per Professionem. S. Lig. n. 67. — Elbel, etc.

88. — R. ad 3^{am} Quæs. Parentes Religionem ingredi non possunt, non tantum si filii juniores eorum auxilio temporali indigeant, id est, si in necessitate gravi versentur, sed etiam si ad eorum educationem spiritualem necessarii sint. Secus autem de liliis emancipatis aut majoribus, quos patentes, ordinarie loquendo, nec alere nec instruere amplius tenentur, nisi lilii per accidens gravi necessitate laborent. — S. Th. *ibid.* — S. Lig. n. 69.

It. ad 4^{am} Quæs. Non licet fratres aut sorores deserere in extrema necessitate; sed licet in gravi. Attamen posset quis, ratione caritatis, differre aut etiam omittere statum religiosum, ad subveniendum fratribus graviter

indigentibus. Idem vero, si votum Religionis emiseric, ingressum differre non posset, nisi ad breve tempus. *S. Lig. n. 70.*

89. — *R. ad om Quæs.* Seu, an recte egerit *Florentius* Religionem ingrediendo? Ver/. *per se*, id est, nisi magno salutis periculo in sæculo fuisset expositus. Ratio est, quia pater, vir senex, nobilis, ad inopiam vergens, versatur in gravi necessitate, saltem relativa. Ergo ejus filius, non obstante voto emisso Religionem ingrediendi, ei succurrere debet, statum perfectiorem postponendo. Non tamen tenetur *Florentius* Religioni renuntiare ad succurrendum fratri, quia hic, tunc temporis saltem, versabatur in necessitate gravi tantum; atqui frater non tenetur Religionem posthabere, ut fratri, gravi necessitate presso, succurrat, juxta superius dicta. Ergo, etc.

90. — */L ad 6ⁱⁿ Quæs.* *Florentius*, emissa professione solemni, ad rigorem non tenetur Religionem relinquere ut patri succurrat; quia, ex didis, statum suum deserere non debet, nisi ad subveniendum parentibus in extrema necessitate positis. Potest tamen probabiliter e claustro ad hunc finem exire, quia necessitas gravis patris præcessit Professionem, imo ingressum in Religionem. Proinde potest quidem egredi, nec tamen ad id stricte obligandus est.

CASUS VI.

CONSENSUS PARENTUM

In vocationem.

Laurentia, puella egregiis moribus conspicua, apud Moniales in monasterio quodam a teneris annis educata, cum ad ætatem 18 annorum pervenisset, atque domum paternam repetere jussa fuisset, genitores enixe rogavit ut sibi copiam facerent ibidem remanendi, Religionis amplectendae gratia. Sollicitanti aurem surdam parentes præbuere. Tristis igitur et afflicta *Laurentia* domum repetiit, et mundum, a quo abhorrebat, propius intueri coacta est. Sed, nedum a pio proposito desisteret, fovit in dies magis ac magis vita) religiosa; desiderium. Per triennium non cessavit, fuis lacrymis et precibus, parentes deprecari, ut ipsa voti sui compos fieret. Asl incassum. Annuisset quidem pater, lacrymis Hliæ victus, nisi mater a consensu præstando cum deterruisset. Verum egregia puella, morbo gravi correpta, mox ad extrema perducta est. Jam morions lacrymanti et ejulanti genitrici ait: « Noluisti, mater, ut in terris sponsa Christi fierem, ecce jam me ad se cœlestis Sponsus advocat. » Ilis dictis, laetabunda candidam efflavit animam.

IfiNc :

Qujrr. 1° *tn graviter peccent parentes vocationi religiosa /iliorum obstantes, vel eos a Religione, minis, dolo, instantibus precibus, avertentes?*

2° *An/ilii, invitis parentibus, Religionem ingredi possint?*

3° *Quid ad casum?*

Solutio :

91. — *R. ad 1^m Quæs.* Certo peccant graviter parentes qui, sine justa causa, minis, vi, fraude, filios a Religione avertunt. Xiillus enim eos a peccato mortali excusat, ait S. *Ligarius*, *η. IT.*— Quid voro, si cos avertant precibus vel promissionibus? *R.* Omnino tenendum, ait S. *Alphonsus ibidem*, cum sententia communi Doctorum, hos parentes peccare graviter. Ratio est, quia hoc non potest esse sine gravi damno illius qui a Religione retrahitur. Quare, sive id fiat vi, sive fraude, aut precibus, non potest a peccato gravi excusari. Imo phires Theologi damnant de mortali non solum parentes, sed etiam extraneos, qui aliquem a statu religioso avertunt, quia hoc multum caritati repugnat. Sed parentes, avertentes filios a Religione, duplex peccatum grave committunt, scilicet, unum contra caritatem, et alterum contra pietatem, quia ex ollicio proprio tenentur educationi et profectui spirituali filiorum vacare. S. *Lig. ibid.* Attamen, concludit S. *Doctor*, non est negandum quod plures parentes excusari possint a peccato mortali, saltem per aliquod breve tempus, ratione ignorantiae, vel inadvertentiæ, quæ de facto in eis inesse potest, ob vehementem carnis affectum erga filios.

92. — *R. ad 2^m Quais. Affirm, per se.* — Ratio est, quin filii sunt omnino liberi circa status vitæ electionem. Hoc autem praecipue valet pro statu religioso. Igitur, circa electionem status religiosi, filii non tenentur consilium genitorum exspectare; imo nec expedit ut exspectent, quia in hoc parentes non tantum nullam habent experientiam, sed etiam quia ob proprium commodum mutantur in hostes, ut ait S. *Thomas*, 2. 2. *q.* 189, *a.* 10, et post cum S. *Ligarius*, *n.* 68. Attamen, si filius facile et tuto consensum parentum oblinere possit, convenit ut aliquantulum exspectet, quo illum consequatur. Si vero juste timeat ne parentes vocationi obstent, ab omni culpa excusatur, si, iis insciis, domum relinquat et Religioni se addicat. S. *Lig. ibid.*

93. — *R. ad 3^m Quæs.* Seu, quid ad casum? Pessime egerunt parentes *Laurentia*, et praesertim mater, adeo crudeliter votis filiae obstando; nec dubium est, quin gravi peccato inquinati fuerint. Hujusmodi parentes malunt perirecum filiis quam salvari sine eis, ut ait S. *Lig. n.* 68. Hinc exclamat *D. Bernardus*, Epist. 111. : *O durum patrem! O sætam matrem! O parentes crudeles et impios! non parentes, sed peremptores: quorum dolor, salus pignoris; quorum consolatio, mors filii est!* Quot parentes injuste vocationi filii vel filiae se opposcentes, ut *Laurentis* genitores, ejus morte puniti sunt! Cur lacrymas profundis, impia mater, in corpus exanime filiae tuæ? nonne tu ipsissima eam peremisti?

CASUS VII.

CONSENSUS EPISCOPI PRO CLERICO

Invocationem religiosam.

Fir mix us, neo-Sacerdos, ut quamplurimorum saluti impendi posset, Religioni in qua sacræ missiones peraguntur, nomen dare statuit. Licen-

tiam igitur ab Episcopo, enixis precibus, efflagitat, ut pium propositum assequi valeat. Hic autem absolute obsistit. *Firminus*, iterato saepius et frustra quidem postulato, quadam intempesta nocte, inscio Prælato, aufugit. Indignabundus vero Episcopus in subditum suspensionem fulminat, nisi statim ad diœccsim redeat.

Hinc :

Quæ r . 1° An *Clericus Religionem ingredi possit incito Episcopo?*
2° An *fuert valida Episcopi censura? et quid ad casum?*

Solutio :

94. — *R. ad Quæs.* Episcopus minime impedire potest Clericos, vel Parochos sibi subditos, ne Religionem ingrediantur. — Constat ex *Jure canonico, cap. Clerici, 19. q. I.* Excipe, nisi ingressus alieujus Clerici gravi detrimento esset Ecclesiæ cui erat addictus. Si igitur aliis, ordinarie, Episcopus consensum deneget, Clericus, eo invito, proficisci potest, ut alio in loco Religionem amplectatur. Parochus, aut alius habens curam animarum, tenetur Episcopum prius monitum facere de suo proposito, no grex sine custode deseratur Si vero Episcopus dissentiat, Presbyter nihilominus Religionem ingredi poterit. Sic *Bened. XIV, Bulla : Ex quo dilectus....*

95. — *R. ad 2ra Quæs.* Nequaquam. Censura enim ferri nequit nisi in delinquentem. Porro, ex dictis, *Firminus* non fuit delinquens; quia ille non est delinquens, qui jure suo utitur. Ergo omnino excusandus est *Firminus*; ergo irrita suspensio, quam fulminavit Episcopus.

CASUS VIII.

VOTUM PAUPERTATIS 1°.

Damaris, Monialis professa, inaudiens patrem suum supremum diem obiisse, disponere vellet de parte hæreditatis sibi obtingente, cui nullatenus ante Professionem renuntiaverat, tum in pias causas, tum in alieujus fratris commodum. Cum autem voto suo satisfaciendi facultatem a Superiorissa postulasset, hæc obstupescens : « Bono Deus, ait, quid est quod petis, Soror? Nescis igitur hoc nequaquam fieri posse, ne dispensanto quidem Episcopo, imo vel ipso Papa, sed solo Deo Omnipotente, cui sollemnis Professio facta est? »

Hinc :

Quæ r . 1° *Qualis sit efficacia voti paupertatis, sive simplicis, sive sollemnis ?*
2° *A quo jure oriatur? an |a divino, vel ecclesiastico ?*
3° *Quid ad casum?*

Solutio :

96. — *R. ad 1m Quæs.* Votum solemne paupertatis reddit Religiosum inhabilem ad rem quamlibet, pretio æstimabilem, possidendam tanquam propriam. Votum vero simplex non reddit quidem Religiosum inhabilem

ad possidendum, ratione dominii directi ; sed efficit ut nulla re uti possit, neque de ulla disponere valeat, absque Superioris licentia.

R. ad 2^m Quæs. Votum, sive simplex, sive etiam solemne in Religione, ex sola Ecclesiæ institutione repetendum est. Ordines enim religiosi non constituuntur, nisi ex sola Ecclesiæ dispositione et approbatione : ergo neque taliter vel aliter esse possunt, nisi Ecclesia sic statuente et ordinante. Constat etiam ex Bulla *Ascendente Domino, Gregorii XIII*, ubi dicitur : *Nos considerantes toti solemnitatem sola institutione Ecclesiæ inventam esse*, etc. Ergo Papa in votis religiosis quibuscumque, etiam solemnioribus, dispensare potest, sicut in votis extra Religionem emissis. *F. Comp. n. 147.*

97. — *R. ad 3^m Quæs.* *Damaris* de juro communi disponere non potuit de parte hæreditatis sibi obtingente, neque in pias causas, neque in fratris commodum, neque ullo alio modo, quia per Professionem religiosam omnino inhabilis effecta est ad disponendum. Neque hanc inhabilitatem tollere potest Superiorissa, neque Episcopus, sed solus Papa, juxta superius dicta. Secus vero, si *Damaris* in aliqua communitate religiosa Galliæ versetur; quia ibi, propter difficultates temporum, S. Sedes votorum solemnitatem non agnoscit. Quapropter Moniales in Gallia, rstanto præsentis rerum statu, non dicuntur Religiosæ *stricto* sensu; sunt tamen *cere* et *proprie* Religiosæ, sed non *stride*, aut *strictissime* tales, ut ex variis S. *Pænitentiariæ* responsionibus colligi videtur.

CASUS IX.

VOTUM PAUPERTATIS 2°.

Florinus, Religiosus in Gallia, vix Professionem emiserat, cum aliqua omissio in bonorum suorum dispositione ipsi in mentem recurrit. Existimat autem se, permittente Superiore, hunc defectum posse supplere, saltem juxta intensionem suam interpretativam disponendo, præsertim secundum opinionem ex qua adslruilur, non dari nunc in Galliis solemnem votorum Professionem. Superior autem, sententiæ oppositæ adhærens, se consensum suum præstare posse negat prorsus.

Hinc :

Quær. 1° An *agnoscenda sil Professio solemnis pro Monialibus in Gallia, in statu actuali rerum?*

2° An *agnoscenda sit pro ciris religiosis?*

3° *Quid ad casum?*

Solutio :

98. — *R. ad 1^m Quæs. Neg.* Hoc pluries ab Ecclesia per S. *Pænitentiariam* declaratum est, præsertim in responso ad Episc. Lemovicensem, ann 1820. *F. Comp. n. 177, 178.* Attamen Moniales in *Subaudio*, degentes Professionem solemnem adhuc emittunt, licet hæc provincia gallicæ domi-

nationi nuper adnexa fuerit, quia res reiigiosæ vices ordinationis civilis non subeunt. Praeterea hoc etiam Declaratione *Pii IX* confirmatum est (I).

R. *ad 2m Quæs. Affirmative*, quidquid dixerint pines, qui, nullo prorsus fundamento innixi, effutierunt idem de viris religiosis ac de Monialibus dicendum esse.

Etenim : 1" nihil fuit mutatum a potestate ecclesiastica relative ad vota Religiosorum in Gallia ; ergo remanent ligati volis solemnibus, sicut prius erant, antequam perturbationes politico exorirentur. Res enim reiigiosæ non sequuntur vices mutationis politico?, et firmiter permanent, donec a Sede Apostolica ipsa mutantur; atqui nulla mutatio a S. Sede facta est pro votis Religiosorum, sed tantum pro votis Monialium : ergo....

2" Constat ex declaratione S. Cong. Episcoporum et Regularium, Religiosos Benediclinos monasterii *Solesmes*, in Gallia, solemnia vota emitte ; ergo nova legislatio civilis non obstat solemnitati votorum ; ergo idem dicendum de aliis Ordinibus religiosis, Professionem solemnem emittentibus. 7. *Comp. n.* 184.

99. — R. *ad 3m Quæs. Quid de Florino?*

Florinus tardius oblivionem reparare coepit. Per Professionem factus est omnino inhabilis ad quidpiam possidendum. Ergo se gerere debet ac si esset mortuus. Neque, dispensante Superiore aut Episcopo, habilitatem in casu particulari recuperare valet; neque inniti potest in opinione aliquorum, qui dicunt vota Regularium in Gallia non esse solemnia, quia hæc opinio minime probabilis est, utpote omni prorsas fundamento destituta.

CASUS X.

VOTUM PAUPERTATIS 3°.

Pamphilus, Religiosus, nollet quidem unquam sacrum paupertatis votum graviter infringere, sed de culpis levibus vitandis sal incuriosum se habet. Ijsi summopere arrident benigniores Theologorum opiniones. Itaque facile sibi persuadet tam amplam materiam ad peccatum grave requiri in Religioso ac in liliofamilias, nec unquam dari culpam Jelhalem in usu rerum sine Superioris facultate, neque in donorum acceptance, quia in his justitia non violatur. Præterea, facile licentiam præsumit ad accipienda, vel retribuenda munuscula. Nec existimat ullatenus lædi paupertatem, si ab extraneis pecuniam in pauperes, vel causas pias erogandam, inscio Prælato, accipiat.

IdiNC :

Quær. 1° *Quænam materia sit gravis contra votum paupertatis?*

2° *An vel quando Insuperatio paupertatis, seclusa injustitia seu furto, ut in donis acceptis, gravis evadere possit ?*

3° *An licentia præsumi possit ad acceptandum, vel donandum ?*

(I) Sabaudia Galliæ adnexa est anno 1861.

Quæ h. 4° 4« *Reliuiosus, seclusa facultate, accipere possit pecuniam in pias causas impendendam i*

Solutio :

100. — *R. ad 1m Quaa.* 1° In peccatis quæ sunt simul contra iustitiam et contra Religionem, materia gravis censetur ea quæ in furto peccatum mortale constituit. Plures quidem Theologi dicunt, Religiosos esse filiis-familias æquiparandos, et proinde materiam maiorem requiri pro peccato gravi contra votum, quam ea quæ in furto ordinario requiritur. Sed hæc sententia sat probabilis non apparet. Superior enim non est dominus rerum conventus, ut paterfamilias bonorum suorum, neque Religiosi sunt in spe dominii, ut filii-familias, etc. *V. Comp. η. 159.*

2° In peccatis contra solum votum, seu Religionem solam commissis, magis controvertitur. Alii dicunt eandem materiam quæ in furto gravis est, sufficere etiam ad peccatum grave, in culpa contra solum votum. Alii non improbabiler maiorem quantitatem requirunt, præsertim si accipias dona ab extraneis, non ad usum proprium, sed ad ea aliis eroganda. *V. Comp. n. ICO.*

101. — *R. ad 2m Quæs.* Certo materia gravis esse potest, licet iustitia non lædatur ; quia, ut dictum est, multi Theologi non distinguunt inter violationem iustitiæ, vel solius Religionis. Alii dicunt quod, seclusa iustitiæ violatione, requiritur circiter materia duplo major, v. g. valor 10 vel 12 francorum, imo amplius, si quis accipiat ab aliis, non pro se, sed ad donandum, quia minor est actus proprietatis.

R. ad 3m Quæx. Licentia ad acceptandum, vel donandum, licite præsumi potest quando Superior adiri uequit, et urget occasio opportuna in qua censeretur Superior facultatem concessurus, si præsens adesset. Sed res acceptata, vel data ex præsumpta licentia, postea Superiori manifestari debet, nisi consumpta fuerit. *Lacroix, n. 109.*

102. — *R. ad 4m Quæs. Xeg.* Ratio est, quia esset actus proprietatis, siquidem donatarios ad libitum Religiosus ille seligeret. Secus autem, si donatarius esset donatori manifestatus, seu ab eo determinatus ; quia tunc Religiosus esset intermedius, seu merum instrumentum, quo donator ad donandum uteretur. *V. Comp. n. 157.*

CASUS XI.

VOTUM PAUPERTATIS 4°.

Ju n i p e r u s, Religiosus, ex singulari affectu erga sanctam paupertatem : 1° recusare solet quæcumque donaria a parentibus, amicis vel personis piis oblata intuitu ipsius, v. g. ex graliludine, amicitia, aut benevolentia captanda? gratia. 2° Recusat etiam ea quæ ipsi offeruntur intuitu monasterii, v. g. ratione eleemosyna?, vel occasione sacri ministerii. 3° Si quid jam acceperit, id donatori restituere properat. 4° Avertit consanguineum a legato sibi relinquendo ; imo, hæreditati jam aperlæ renuntiavit.

Hinc :

Quær. 1° An, *vel qualiter Juniperus peccaverit contra justitiam vel caritatem erga Monasterium?*

2° *An sit ratio sufficiens dona oblata recusandi, si inde Religiosus consecuturus sit majorem independentiam, vel ministerii sui libertatem?*

Solutio :

103. — *R. ad 1m Quæs.* 1° Juniperus non peccavit contra justitiam neque contra caritatem, recusando ea quæ ipsi soli, vel saltem intuitu ipsius, ad captandam ejus benevolentiam aut amicitiam, offerebantur. Causa enim valde laudabilis est, cum agat tum singulari affectu erga paupertatem, tum ad declinanda incommoda, sæpe gravia, quæ ex acceptance donorum sequuntur.

2° Peccavit autem Juniperus recusando ea quæ, intuitu Monasterii, ratione eleemosynæ ipsi offerebantur, non quidem *per se* contra justitiam, quia Monasterium nullum censetur habere jus *acquisitum* in has donationes, sed contra *caritatem*, scilicet, Religionis suæ bonum impediendo, nisi justam causam recusandi habuerit. S. *Lig.n.* 28. — V. *Comp. n.* 158.

3° Peccavit vero contra *justitiam*, in tertio casu, restituendo donatori id quod jam pro Monasterio acceptaverat; quia, acceptance nomine Monasterii facta, eo ipso Monasterium ad illud donum jus *acquisitum* jam habeat.

4° In quarto casu peccavit graviter contra *justitiam*, renuntiando sine licentia hæreditati jam aperlæ, et contra *solam caritatem*, avertendo consanguineum a legato sibi relinquendo, ut ex dictis apertum est.

104. — *R. ad 2m Quæs. Affirmative.* Tum enim Superiores non possunt esse rationabiliter inviti, siquidem independentia ab extraneis, et ministerii libertas, ad bonum operandum maxime necessaria sunt. Sedulo igitur ad circumstantias in praxi attendendum est.

CASUS XII.

VOTUM PAUPERTATIS 5°.

Florina, Monialis, paupertatis quidem, sed non minus caritatis et misericordia) amantissima, parcius vivendo, frequenter sibi subtrahit quid ex esculentis, aut aliis rebus sibi ad usum concessis, ut eadem in pauperes, Vel puellas in monasterio educatas, elargiatur. Quondam, cum iter suscepisset, pedestris illud confecit, nec ad cauponam divertii, et pecuniam ex parcimonia habilani in pia opera impendit. Munus suum diligeuter obire satagit, ut sibi supersit tempus ad laborandum pro neptibus in monasterio educatis. Gaudet vero Florina ex eo quod, ilkesa paupertate, adeo facile operibus misericordiæ incumbere valeat, quin semper ad Superiorissam recurrere debeat.

Hinc :

Quær. 1° *Quid de conscientia Florinæ in genere?*

2° *Quid ad singulos casus?*

Solutio :

1

103. — *B. ad 1^m Quxs.* Conscientia Florin® erronea est. Falsum est enim Monialem posse, illæsa paupertate et obedientia, tain facile operibus misericordi® vacare. An autem Florina versetur in ignorantia vincibili, aut invincibili, non potest sic in genere determinari. Hoc pendet a variis circumstantiis, utrum, nempe, rite de voto paupertatis fuerit edocta. Quare non interrogat Confessarium, si idoneus sit, vel alium, rerum religiosarum haud ignaram? Non videtur tantum amans caritatis et operum misericordi®, sed etiam propriæ voluntatis, cum adeo gaudeat ex eo quod possit, ut putat, liberius agere independenter a voluntate Superiorum.

106. — *R. ad 2ⁿ Quxs.* Florina lædit paupertatem in singulis præfatis casibus; etenim : 1° lædit paupertatis votum, quando in pauperes vel in puellas educandas distribuit ea, quæ parcus vivendo sibi subtrahit, quia hæc ad ipsius usum quidem, sed non ad alium linem conceduntur ; 2° idem dicendum de iis quæ ex parcimonia in itinere facta habuit, ob caindcm rationem ; 3° tandem, neque magis colligere potest ea qu® obtinet, munus suum cum magna diligentia obeundo, vel in superfluo tempore pro neptibus laborando; quia in his omnibus varios proprietatis actus procul dubio exercet. Hæc quidem generatim dicenda sunt ; sed dari possunt exceptiones pro quibusdam Ordinibus, in quibus paupertatis votum non esset adeo *strictx* interpretationis.

CASUS XIII.

DOMINIUM RELIGIOSORUM 1°.

Sigismundus, votis simplicibus in Ordine religioso emissis, ex propriis redditibus, inscio Superiore, donaria notabilia in consanguineos, amicos, et in pauperes, cum conscientia dubia elargiri non dubitavit. Testamentum quoque suum in fratris sui favorem, cum legatis in suam Communitatem, absque Prælali facultate, condidit. Verum, re quondam Confessario aperta, tremebundus audivit se toties mortaliter peccasse contra paupertatis votum, ct toties casum reservatum incurrisse; imo invalidas prorsus donationes fecisse. Quapropter obligatur *sub gravi* ad rem totam Superiori manifestandam, necnon ad donatarios de obligatione restitutionis monendos.

Hinc :

- Quj.r. 1° *Quale possit esse dominium Regularium vel Communitatum religiosarum?*
 2° 4n Sigismundus *reapse in his graviter peccaverit, et casum reservatum incurrerit?*
 3° .in- *donationes ct testamentum invalide fecerit, el an donatarii ad restitutionem teneantur?*
 4° .in Superior, post factum, ab ipso de omnibus monendus fuerit?

Solutio :

407. — *R. ad 1^m Quxs.* 1° Regulares solemniter professi nihil omnino

DE STATI RELIGIOSO

tanquain suum possidere valent, ut supra dictum est. Religiosi vero, volis simplicibus lanium ligati, capaces sunt proprietatis, ac proinde bona sua servare possunt et nova acquirere, dummodo nullam faciant dispositionem absque Superioris facultate.

i° Communitates autem religiosæ *per se* non sunt incapaces dominii, quia personam moralem constituunt, sicut in qualibet alia societate; nec præterea impediuntur paupertatis volo, quod solos Religiosos ut privatos allicit.

Dixi *per se*, quia sunt quidam Ordines qui. ex proprio instituto, nulla bona possidere valent, ut Ordo Capucinorum, etc. — *Lugo, D. 3, n. 74.*

108. — *Il. ad 2m Quæs. Affirm.* Ratio est, quia actum proprietatis in re gravi quoad singula admisit, licet nemini injustitiam intulerit, imo licet, in aliquibus, in Communitatis suæ favorem disposuerit. Votum enim paupertatis prohibet strictum usum, vel dispositionem etiam rerum suarum absque Superioris facultate; proinde dispositio quælibet de aliqua re tanquain sua, in materia gra\i, peccatum mortale et reservatum inducit.

109. — *Il. ad 3m Quæs. Probabilius* Sigismundus valide de rebus disposuit, licet illicite; quia, cum dominium bonorum suorum adhuc servet, non agit invalide, actus dominii exercendo: proinde tantum peccat contra fidelitatem Deo promissam, violando votum quo dispositio quælibet de bonis, etiam propriis, prohibetur. Ergo donatarii ad nullam restitutionem tenentur. — *Lwjo, D. 3, n. 79.*

110. — */? ad 4m Quæs. Neg.* Etenim, post factum, non fuit necessario monendus Superior, neque ratione validitatis, neque ratione liceitatis. Non debuit quidem moneri ratione validitatis, siquidem donationes a Sigis-MiNDO facta. fuerunt valida., ut dictum est; neque ratione liceitatis, quia peccatum jam commissum est, nec proinde amplius impediri potest. Aliud esset, si ros ad usum suum servasset, quia usus illicitus perseveraret, nec continuari posset nisi a Superiore approbaretur.

CASUS XIV

DOMINUM RELIGIOSORUM 2°

Eligius, Professionem solemnem in Ordine religioso factururus, mortua matre, vivente autem adhuc patre, Polydorum, fratrem suum, aliis fratribus pnelermissis, haeredem suum omnium bonorum, tam paternorum quam maternorum, instituit. Sed, Professione vix emissa, ecce infaustam notitiam mortis tum genitoris, tum etiam Polydori fratris, accipit. Paulo post Mathurinus, ejus patruus, etiam e vivis excedens, ipsi pinguem reliquit luereditalein. Quid tunc consilii caposset Eligius? Patruï hæredilatem colligens, eam suo Monasterio addixit. Bona autem quæ fratri Polydoro legaverat, Paulino, alteri fratri, novo testamento donavit.

Hinc.:

Qcbr. 1° .In Eligius *disponere potuerit de bonis paternis, vivente patre, ante Professionem?*

BE STATU RELIGIOSO

Quæ r . 2° .In, *emissa Professione, hæredilalem potuerit accipere, et suæ Communitati tribuere ?*

3° .In, *mortuo fratre Polydoro, bona ipsi legata recuperare potuerit, ut ea alteri fratri daret ?*

Solutio :

111, —/i. ad 1m Quæs. Neg. Saltem disponere non potuit de bonis futuris in favorem alicujus persona? saccularis, seu fratris sui Polydori, ut fecit. Ratio est, quia ex lege sive civili, sive canonica prohibetur quælibet dispositio hæreditalis non apertæ, in favorem terliæ personæ determinata?. Finis autem legis est, ne donatarius forte moveatur animo cupiditatis ad mortem possessori bonorum inferendam. De jure naturali, seclusa lege positiva, valida foret talis renuntiatio vel dispositio; quia, licet novilius non adhuc habeat bona quæ ex hæredilate paterna sibi adventura sunt, jus tamen certum habet ad ea olim possidenda, si patri sil superstes; ergo potuit huic juri seu spei renunciare in favorem tertii. Sed, posita lege humana, hæc dispositio prorsus invalida est.

112. — Dixi, *saltem in facorem alicujus personæ sæcularis*, quia, juxta plures, *probabiliter* valet præfata dispositio in favorem Communitatis religiosæ, quia linis legis est tantum impedire periculum machinationis; porro, ubi agitur de Monasterio, nullum est machinationis periculum : nam Religiosi, qui nihil possidere possunt, moveri nequeunt ad mortem alicui inferendam, ut bona ejus accipiant. Idem dicunt, si dispositio fieret in favorem alicujus Religiosi determinati, quia tunc ipsi Monasterio fieret, et periculum machinandi cessaret. *Layman, l. 3, tr. 5, c. 7. — Lugo, de Justitia, D. 3, n. 98. — Billuart, de Conlr. diss. 2, ari. 3. — Busembaum, implicate approbatum a S. Liy. de Conlr. n. 934.*

113. — B. ad 2^{TM} Quæs. Affirm. Ratio est, quia ex Jure canonico bona et hæreditates, quæ obveniunt Religioso professo, eo ipso, Monasterio obveniunt, per Religiosum, nisi constitutiones speciales obstant. Hoc sequitur ex principio Juris canonici : *Quidquid Monachus acquirit, non sibi, sed Monasterio acquirit.* Ergo Eligius non tantum potuit, sed etiam debuit hæreditalem a pairuo acceptam in Monasterium transferre, nisi Monasterium juri suo renuntiet, el aliam dispositionem permittat. Ratio autem convenientiæ est, quia decet ut bona quæ Religioso obveniunt, potius cedant Monasterio, a quo alimenta accipere debet, quam aliis, quibus nihil debet et a quibus nihil accipit.

114. — B. ad 3ra Quæs. Neg. omnino. Ratio est, quia professus nullam dispositionem facere potest, siquidem per Professionem factus est incapax cujuslibet dominii. Invalidum igitur est Eligii testamentum in favorem fratris Paulini conditum. Etenim bona prius Polydoro ante Professionem concessa erant, tum ex hæredilate matris mortuae, tum patris adhuc viventis. Porro dispositio bonorum a matre defuncta provenientium, fuit valida : ergo illa bona ab Eligio amplius recuperari non potuerunt; sed Polydoro mortuo, ad ejus hæredes transire debuerunt, quia illa donatio, facta Professione, irrevocabilis evasit. Dispositio autem bonorum patris fuit invalida, ex dictis supra, el nunc Eligius, volo so-

leinni paupertatis ligatus, non est capax amplius dispositionis faciendæ : proiude bona ista ad ipsum Eligil m, seu ad ejus Monasterium redire debent.

GASUS XV.

DOMINIUM RELIGIOSORUM 3°.

Sophronius, Professionem religiosam in Gallia emissurus : 1° dubitat utrum dispositio bonorum, quam facturus est antequam vota solemnia emittat, irrevocabiliter firmanda sit, quia testamentum ab ipso condendum, ex natura sua atque ex lege civili, essentialiter revocabile est, cum ipse non agnoscatur coram lege patria ut Religiosus. 2° Emissa Professione, dubitat an hæreditalem vel legatum sibi delatum acceptare queat, cum ex lege sit adhuc domini capax. 3° Nescit an actum publicum facere possit, juxta dispositionem aliquam, ante votorum emissionem factam. 4° Cum oblitus fuerit de re aliqua statuere ante Professionem, postulat utram, stante eadem lege, adhuc de illa disponere valeat?

Hinc :

Quærit. 1° An, *rei quomodo caleat dispositio bonorum quoad Religiosum in Gallia ?*

2° in, *facia Professionem, aliquam dispositionem facere possit, vel syngrapham conscribere, rei nomen apponere, juxta dispositionem jam antea determinatam?*

3° *Quid faciendum, si oblitus fuerit facere aliquam dispositionem de aliqua bonorum parte?*

Solutio :

115. — *R. ad 1m Quæs.* Dispositio legis civilis est quid omnino indifferens ad obligationes religiosas. Parvi igitur refert si agnoscat statum religiosum, vel non. Lex canonica obligat independenter a lege civili : etenim, si hujus dispositiones legi canonicae obstant, irritantur in foro conscientiae. Proinde tum Religiosus, tum Communitas religiosa jura sua servant. Ergo eadē urgent obligationes, et caulem habentur facultates sub lege civili gallica, quæ de jure communi vigeni. Nihil est addendum, nihil detrahendum. Ergo Religiosus in Gallia, sicut alibi, dispositionem irrevocabilem bonorum suorum facere debet. Nec obstat quod haberi possit coram lego civili vehit proprietarius, vel homo jure proprietatis gaudens. Hoc neque ei nocet, neque favet. Igitur ad actum proprietatis faciendum cogi nequit.

116. — *R. ad 2m Quæs.* Facta Professione, bene potest Religiosus facere actus civiles externos, conformes dispositionibus statutis coram Deo in foro conscientiae ante Professionem, ut subscribere, actum privatum efficiere, etc. Tunc enim formam mere externam apponit, non vero denuo disponit, adeoque nullum proprietatis actum facit.

R. ad 3m Quæs. Nihil agendum, quia professus non amplius de bonis illis disponere potest. Obvenient igitur Monasterio, si nihil aliud obstat ;

vel recurrendum erit ad dispensationem pontificiam, ut alia quolibet dispositio fiat. Solus enim Papa in effectibus voti solemnitis dispensare potest.

CASUS XVI.

VOTUM CASTITATIS.

Gaspar, Confessarius Monialium, facile pœnilentes de lethali peccato contra castitatem arguit, v. g. ratione curiositatis, levitatis aut modesti defectus. Etenim, ait, ea peccata quæ respectu aliorum levia sunt respectu eorum qui voto castitatis obstringuntur, facillime gravia evadunt. Hinc pluries Novitia, hujusmodi doctrina perterrita*, monasterio valedicunt, cum animam suam ætemæ damnationis periculo in claustro exponere nolint.

Cæterum, idem Gaspar docet votum castitatis solis peccatis externis violari posse, sicut alia vota religiosa, paupertatis, scilicet, et obedientiæ, quia hoc voto Religiosus corpus suum tantum, ut hostiam Deo placentem, donat et dicat. Quare, ait, peccatis internis, v. g. delectatione morosa, sola virtus castitatis kedilur, non vero votum.

Hinc :

J

Quer. 1° .I/1 Gaspar recte docuerit, minorem requiri materiam ad peccatum mortale in Religiosa, quam in aliis ?

2° .in recte senserit votum castitatis minime violari posse peccatis internis, sed solam castitatis virtutem ?

3° In objectum voti et virtutis aliquatenus differant quoad castitatem ?

Solutio :

117. — R. ad 1^m Quæs. Male docuit Gaspar et graviter erravit statuendo, requiri minorem materiam in Religioso quam in alio ad peccatum mortale contra castitatem. Quomodo hujusmodi doctrinam probat ? Est mera assertio, omni prorsus fundamento destituta. Peccata Religiosorum *per se* non sunt graviora, neque facilius ad materiam gravem perveniunt, nisi aliquando, *per accidens*, scandalum grave sæcularibus præbeant. Sed Religiosus peccatum duplex committit, contra virtutem, scilicet, et contra Religionem. Si prius sit veniale aut mortale, ita etiam, eadem ratione, de secundo dicendum erit. Proinde nemo unquam damnari ad gehennam potest ob solam violationem voti castitatis, quia nemo graviter peccare potest contra votum, quin prius graviter contra virtutem peccet; peccans autem graviter contra virtutem, eo ipso reatum ætemæ damnationis incurrit. Hinc patet (piam irrationabiliter agant sæculares voto castitatis ligati, qui voti dispensationem requirunt, metu damnationis, quin matrimonium inire velint; siquidem, obtenta dispensatione, non minori periculo obijciuntur.

118. — R. ad 2^m Quæs. Neque recte sensit Gaspar, docendo votum castitatis solis peccatis externis violari, Hoc enim pugnat contra communem sententiam Theologorum absolute tenendam cum S. Lig. n. 37. Etenim Religiosus, vi voti *castitatis*, tenetur ab omni voluntaria

delectatione venerea, sive externa, sive etiam interna, quia votum emittit ob amorem, seu allectum specialem virtutis, quæ omnem castitatis læsionem excludit. Secus vero dicendum de voto *paupertatis* et *obedientiæ*, quorum materia est solum objectum externum, nisi actum internum afficiat, ut sunt desideria, vel mœror de voto emisso.

119. — /L *ad 3m Quæs.* Nullum datur discrimen ratione objecti, quia votum tam late patet quam ipsa virtus. Attamen in aliquo casu peccari posset contra votum et non contra virtutem : v. g. si quis, voto castitatis ligatus, matrimonium contraheret, peccaret quidem contra votum, non vero contra virtutem. F. P. *Gaulrelel, Traité'de l'étal religieux, tom. I, 2° partie, c. i, sed 2.*

CASUS XVII,

VOTUM OBEDIENTIÆ 1°.

Dionysius, Monialium Confessorius, pœnitentes suas tanquam violati obedientiæ voti reas arguit, quoties cujusvis regula* transgressionem accusant, quia, ait, votum obedientiæ præstatnr juxta Ordinis constitutiones ; e insuper Superiores observationem regularum semper præcipiunt. Præterea docet, facile dari materiam gravem contra obedientiam ratione contemptus. Hoc autem ex verbis I. *Pauli* probat, scilicet ex *Rom. 13.2*, ubi dicitur : *Qui resistit potestati, ordinationi Dei resistit; qui autem resistunt, damnationem sibi acquirunt.*

Inc :

Quær. 1° *Quænam sil materia voti obedientiæ?*

2° *Quænam gravis habenda sil ?*

3° *Quid de doctrina Dionisii dicendum?*

Solutio :

120. — R. *ad I^m Quæs.* Materia voti obedientia* est quidquid præcipitur a Superiore, secundum regulas et constitutiones Ordinis, sive directe et expresse, sive indirecte et implicate : S. *Lig. n. 38*. Attamen, ut sit peccatum contra votum, requiritur ut Superior vere præcipere intendat, non vero tantum suadeat, quod ex ejus verbis aut modo loquendi, aut ex variis circumstantiis pendet. Religiosus autem non tenetur obedire, vi voti sui, Superiori præcipienti rem moraliter impossibilem, neque certo illicitam, neque graviter sibi damnosam ; quia malicia voti extendi nequit ad id quod est impossibile, aut iniquum, aut corpori vel anima» nocivum : obligatio enim voti debet esse de re possibili, et honesta.

121.— /L *ad 2n^m Quæs.* Generatim loquendo, votum obedientiæ sub levi lanium obligat, quia ejus violatio in materia ordinaria gravem deordinationem non inducit. In triplici tamen casu materia gravis censetur, scilicet : 1° quando Superior præcipit *in virtute sanctæ Obedientiæ*, vel *in nomine Christi*, etc.; 2° quando inferior Superiori præcipienti dicit : *Ad hoc facere*; 3° quando ex inobedientia sequitur grave damnum pro Communitate, vel pro aliis. Ir. *Comp. η. 171.*

122. — *R. ad 3^m Quæs.* Errai graviter Dionysius in interpretatione obligationis voti obedientiae; obligatio enim stricta voti non est confundenda cum obligatione improprie dicta regulæ, quæ *per se* sub peccato non præcipit. Non datur violatio voti, nisi intervenerit præceptum verum Superioris. Neque satis est ad rationem obedientiae proprie dictæ, ut Superior commendet enixe quidem regulæ observationem; tunc enim non intendit novam obligationem imponere, sed urgere tantum id quod de regula servandum est. Errat quoque graviter Dionysius docens, facile dari materiam gravem contra obedientiam; id enim adversatur sententiæ Theologorum communissimæ. Falsum enim est dari contemptum formalem auctoritatis, licet sæpe adesse possit contemptus materialis, seu rei ut levis reputatae. Perperam quoque applicat verba 1). Pauli: *Qui resistit potestati, ordinationi Dei resistit*, etc. Dicitur enim tantum quis *resistere*, quando Superiori imperanti respondet: *se nolle parere*; quod quidem grave est, ut supra dictum fuit; vel quando auctoritatem, ut talem, contemnit; sed rarissime id in praxi occurrit.

CASUS XVIII.

VOTUM OBEDIENTIAE 2°.

Anastasia, Monialium Superiorissa, ad obedientiam strictius urgendam, declarat se præcipere sub peccato, ut omnes et singulae regulæ adimpleantur. Imo non raro declarat se intendere obligationem sub gravi urgere, atque, ad verba confirmanda, sæpe sequentibus utitur formulis, scilicet *Praecipio in tirlule sanctae Obedientiae....., in nomine Christi Jcsu*, etc. Quapropter subditæ, barathrum gehenna; semper præ oculis habent. Huic autem in officio succedit Mater Clementina, quæ in via prorsus opposita incedens, mellifluis verbis semper sorores alloquitur, et suadere potius quam præcipere semper videtur.

Hinc :

Qc j. r. 1° *Quid de ratione agendi utriusque Superiorissæ ?*

2° *Quid faciendum sit in dubio de liceitate praecepti Superioris 7 _In tunc licitus sit probabilismi usus ?*

Solutio :

123. — *R. ad 3^m Quæs.* Neutra Superiorissa in ratione agendi laudanda est. Sed quam maxime prior damnanda et vituperanda; non agit enim juxta spiritum mansuetudinis Christi Domini, cujus *jugum suare est, et onus leve*. Etenim Anastasia jugum Domini, ex se suave, efficit asperum, et onus aggravat, atque auctoritate sibi commissa, non quidem in *aedificationem*, sed in *destructionem* utitur. Superior jus non habet generatim imponendi sub peccato id quod ex Instituto sub peccato non jubetur. Id tantum facere potest, data speciali ratione, in casibus quibusdam particularibus. Neque potest Superior præcipere *sub gravi* in re qua; de se levis est; neque valet frequenter uti in praxi his solemnioribus formulis: *Ex parte sanctae Obedientiae....In nomine Christi*, etc. Secus enim laqueum animabus injicit, et auctoritatem suam labefactat, nedum corroboret.

Quod vero ad Malrom Clementinam allinet, nimium discedere videtur a praxi Superioris praecedentis. Tania enim differentia in regimine damnum spirituale in Communitate affert, et difficultates innumeras pro sequentibus Superiorissis inducit. Auctoritas sane debet esse paterna vel materna, sed strenua, non vero ignava et mollis.

124. — /L ad 2ra Quæs. In dubio, semper pro Superiore standum est. Ipsi enim favet præsiunplio, et sic praeterea hoc requirit rectus ordo, et bonum commune Religionis; secus enim facile subditi dubia de opportunitate vel liceitate praecepti movere possent, cum magno auctoritatis detrimento. Quapropter, hac in re, practice loquendo, probabilismi usus prohibendus est; quia, ex dictis, negamus *suppositum*, scilicet, probabilitatem adesse contra talia Superiorum jussa.

CASUS XIX.

OBLIGATIO OFFICII DIVINI

Ratione Religionis 1°.

Kilianus, Theologus, tenet atque docet, neque Religiosos neque Moniales ad recitationem Breviarii in rigore obligari sub gravi, ratione Professionis religiosæ, sed tantum ex praecepto Instituti, sicut ad cæteras regulas, qua' in plerisque Ordinibus sub peccato non urgent. Etenim ait, si obligatio vi religionis existeret, omnes Religiosi *sub grati* ad Officium tenerentur, licet in Sacris non forent constituti. Porro non desunt Ordines Horis recitandis minime addicti. Quare ab omni culpa eximendi sunt non solum Novitii, Conversi, sed etiam Professi, qui choro non interveniunt. Sic KILIANUS.

Aristus, alter Theologus, contendit contra, omnes Religiosos ex Instituto suo choro addictos sub gravi ad recitationem Breviarii obligari, sive publice cum aliis, sive privim, licet ad id ratione Ordinis non adsringantur.

Hinc :

Quæ. 1° An *sil gratis obligatio Officii pro Religioso site in choro, site extra chorum?*

2° .-in *gratis sit obligatio choro assistendi?*

3° An *obligationi Officii divini satisfaciat Religiosus qui submissa voce recitat partem Officii, et audit alteram a choro prolatam?*

Solutio :

125. — R. ad I^{ra} Quæs. 1° Nulla datur obligatio generalim Officium divinum recitandi, vi ipsius Professionis religiosæ, quum varii sint religiosi Ordines quorum Professi nullatenus ad Horas obligantur. 2° In Ordinibus autem ad chorum destinatis, datur obligatio sub gravi recitandi Officium divinum saltem a facta Professione; ita ut impediti a choro privim Horis satisfacere debeant, sive Clerici, sive laici, sive viri, sive eminae, exceptis tamen Conversis, qui ad officia domestica admittuntur. S. Lig. I. 4, n. 141.

of)

DE STATU RELIGIOSO

126. — A. *ad 2^{am} Quæs. Neg.* Obligatio enim chori, licet gravis sit pro Communitate, levis reputatur pro singulis privatis, modo tamen chorus de medio non tollatur. Ad chorum autem sufficiunt quatuor expediti, seu validi et liberi, ad cantum sustinendum. Ab obligatione vero levi choro interveniendi, causa mediocris excusare potest. S. *Lig. η. 141.*

127. — R. *ad 3^{am} Quæs. Controvertitur.* Prima sententia dicit, talem Religiosum non satisfacere obligationi suæ, quia non communicat cum aliis canentibus, vel alta voce recitantibus. Secunda vero sententia *valde probabilis*, et *communior* juxta S. *Lig.*, affirmat. Ratio est, quia, ad satisfaciendum Officio in choro, non est necesse ut quisque audiat omnes voces alterius partis; unaqueque enim pars cum alia unum corpus constituit, et mutuo communicat. Secus tamen dicendum est de Canonicis, Officium in choro submisce recitantibus. Ratio discriminis est, quia distributiones debentur solum iis qui choro inserviunt; ministerium autem chori in eo consistit, ut Canonici convenient ad Officium psallendum. Ergo qui non psallunt non possunt dici choro inservire. S. *Lig. l. 3, n. 673*; et *l. 4, n. 163.*

CASUS XX.

OBLIGATIO DIVINI OFFICII

Ratione Religionis 2°.

Delphinus, Monialium Confessarius in Gallia, facillime a peccato gravi excusat Religiosas non solum choro non assistentes, sed etiam alias Officium privalem omittentes, licet ad Ordinem choro addictum pertineant. Etenim, ait, cum in Gallia, aspectis praesentibus circumstantiis, Moniales vota solemnia non emittant, non urgendae sunt obligatione Officii, quae ex solemni Professione tantum oritur. A *fortiori*, ab obligatione gravi liberat Moniales quae Officium Beate Virginis tantum recitant. I

Incipit ; I

- Quæstio. 1° An Moniales in Gallia ad Officium, divinum teneantur?
2° An Moniales quæ Officium B. Virginis tantum recitant, ad illud sub gravi adstringantur?

Solutio :

128. — R. *ad 1^{am} Quæs. Neg.*, probabilius *per se*, generatim loquendo, seu ratione legis ecclesiasticae, nisi forte constitutionibus proprii Ordinis ad id adstringantur. Ratio est, quia, aspectis praesentium rerum adjunctis, non habentur ut Moniales proprie dicte. Ecclesia autem non censetur velle tantam obligationem imponere iis mulieribus, quas ut strictissimo Religiosas non agnoscit. Constat enim ex resp. S. *Pamit.* ad Episcopum Pelrocorensem, die 26 Nov. 1852. Sed in praxi expedit ut cum iis hac de re quaestio non moveatur, licet Superiores et Confessarii, hac doctrina cognita, facilius cum privatis dispensare, vel scrupulos circa recitationem sedare possint. — V. *Comp. n. 182.*

129. — R. *ad 2^{am} Quæs. Affirm.* si sint Moniales *strictae* tales, ut Reli-

giosæa Visitatione, quæ extra Galliam et in Sabaudia sunl Religiosæ *strictissime* dictæ, quia Ollicium illud, loco majoris OHieii Romani, ipsis substitutum est. Insuper sunl ad chorum destinalæ, et materia e-1 in se gravis. Sont tamen Moniale,s quæ Ollicium illud B. M. Virginis recitant absque alia obligatione quam regulæ, v. μ . Religiosa dicta? a *Domina nostra* (de *Notre-Dame*), quæ non sunl proprie ad chorum destinatae.

CASUS XXI.

DISPENSATIO IN VOTIS RELIGIOSIS 1°.

Clara, abhorrens a statu cælibalus, lueret primum inter matrimonium el Religionem. Hanc eligil, et ingreditur Congregationem in qua simplicia vola, sed perpetua emittantur. Elapsis autem pluribus annis, urgente infirma valetudine, aliave gravi causa, Episcopo approbante et super tria vota consueta Religionis dispensante, e conventu dimittitur. Redux ad sæculum, Clara slatim ad nuptias sibi oblatas convolat.

Hiixc :

Quer. 1" .-in *Episcopus dispensare possit a colis simplicibus in Religione emissis ?*

2° .i/h *possit solvere vinculum Religionis cum omnibus Monialibus in Gallia, in prxsenli rerum statu?*

3° *An possit solvere a colo simplici castitatis, quoties a colo pauperialis el obediens dispensare calet?*

4° *Quid specialiter in casu?*

Solutio :

130. — *R. ad 1^{am} Quæs.* Distinguendum est. Episcopus non potest *per se*, seu absque delegatione generali, vel speciali, dispensare in votis religiosis, licet simplicibus, si Ordo sil ab ipso indc'pendens, seu si approbatus sil ab ipso Summo Pontifice. Sunt enim Ordines in quibus vola tantum simplicia emittuntur, el tamen ab Episcopo independentia, ut sunt v. g. Religiosi vulgo nuncupati : *Fraires a Doctrina Christiana*. Secus vero, si Ordo sive Congregatio ab Episcopo solo pendeat, ut palet.

131. — *R. ad 2^{am} Quæs. ifprm.* Ratio est, quia Moniales, ut existant nunc in Gallia, non emittunt vota solemnia, nec agnoscuntur ut Religiosa? *strictissime* dictæ, et eo ipso subjiciuntur Episcopo, qui tanquam delegatus apostoliceus cum iis dispensare potest. Constat ex responsis S. Sedis, præsertim ex responsione N. *Pamit.* ad *Illuslriss. D. Bouvier*, Episcopum Cenomanensem, die 2a Jan. 1836. — *I. Comp. η.* 180.

132. — *R. ad 3^{am} Quæs.* l'es non adeo perspicua est. Ratio negandi esse potest: 1" (piia votum porpotuæ castitatis est Papa? reservatum, et remanere potest, vinculo Religionis dissoluto; 2" quia de facto communiter Episcopi pro eo solvendo ad S. Sedem recurrunt ; 3° quia sequi xidetur ex responsione S. *Pamit.* ad *DD. Boudet*. Etenim, cum postulasse! a S. Congreg. utrum Episcopi in Gallia possim dispensare Moniales a voto

paupertatis et obedientiæ, remanento voto castitatis, eadem S. Congreg. respondit : *Affirmative.* *m*

Ratio autem affirmandi minime spernenda est : 1° Quia votum castitatis in Religione emissum est *per se* conditionatum, saltem *implicite*, scilicet, in hypothesi quod vovens perseveret insuo Ordino; vovet enim in Religione et propter Religionem. Ergo non censetur vello ut votum perduret extra Religionem, si forte vovens in ea non perseveret; atqui vota conditionata non sunt reservata Papæ: ergo votum præsens castitatis ab Episcopo solvi potest. 2° Quia votum illud non fuit emissum ob solum amorem virtutis, quod tamen ad reservationem requiritur. Etenim vovens in Religione, vovet præcipuo ob amorem Religionis, ut emittit votum castitatis *per concomitantium* cum aliis votis religiosis: ergo eo ipso votum illud non est *per se* Summo Pontifici reservatum. 3° Insuper non probat ratio negandi ex responsione S. Congreg. deducta. Etenim responsio illa est affirmativa circa id quod postulatur : ergo non est exclusive, nec extendenda ad votum castitatis, de quo non fiebat quæslitio, et de quo, more romano, S. Congreg. respondere non censetur.

133. — R. *ad* 4ra *Quæs.* Stante casu, ut jacet, Clara absque difficultate dispensari potest ab Episcopo, etiam a voto castitatis. Etenim in hypothesi emisit votum certo conditionatum, siquidem a cælibatu in sæculo abhorrebat. Vovit igitur pro sola Religione, et, nisi liberaretur a voto extra Religionem, hac de causa cogeretur remanere in cælibatu a quo fuit semper aliena. Ergo Clara potuit licite matrimonium inire ex sola Episcopi dispensatione.

CASUS XXII.

DISPENSATIO IN VOTIS RELIGIOSIS 2°.

Delphina, puella, ut animæ saluti consulat, ingreditur Congregationem, in qua vota simplicia perpetua emittuntur, et quæ constat variis cœnobiis in varias dioeceses distributis, sub regimine non solum Superiorissæ generalis, sed etiam Episcopi loci, ubi præcipuus conventus consistit, velut summi Superioris totius Ordinis. Delphina, peracto novitiatus tempore, emissisque tribus volis in Ordine consuetis, in aliam ejusdem Congregationis familiam extra diœcesim mittitur. Paucis autem post annis, urgente gravi causa, cupit a volis dispensari, et ad sæculum redire. Verum nescit a quo Superiore petenda sit dispensatio. Varii Sacerdotes, hac de re interrogati, in varias abeunt sententias. Alius dicit, hanc dispensationem ab Episcopo diœcesis requirendam esse; alius tenet, adeundum esse Episcopum, totius Ordinis Superiorem; alius vero declarat, ad S. Sedem esse recurrendum. Quare Delphinjs dubium minime solvitur.

Hinc :

Quær. *An, in casu, adeundus sit Superior generalis? vel Summus Pontifex? aut sufficiat Episcopi loci facultas?*

Solutio :

134. — R. 1° Non potest adiri Episcopus, Superior generalis, quia nulla gaudet jurisdictione extra diœcesim suam, nisi eam specialiter a S. Sede

obtinuerit. Sed S. Soles hujusmodi jurisdictionem minime concedere solet, ut sæpius declaratum est a S. Cong. Episc. et Regularium (■!).

135.— 2° Xequé adiri potest Episcopus diœcesis, si Congregatio fuerit recognita a S. Sedo, id est, ejus statuta a Romano Pontifice, vel a Sacra Congregatione ejus nomine, approbata fuerint. Tunc vota, licet simplicia, sunt eo ipso Papa' reservata, et jurisdictioni Episcoporum subtrahuntur. Licet enim Episcopi sint delegati S. Sedis ad conventus Monialium dirigendos, in earum votis dispensare nequeunt, nisi specialem facultatem ad id obtinuerint. Hac de re constat ex Decisionibus bene multis S. Congregationis, quæ, approbando regulas alicujus Ordinis, hanc clausulam apponere solet: « Dispensatio votorum, quæ in hujusmodi Institutis emittuntur, ad Apostolicam Sedem spectat. » *Vide Analecta Juris Pontificii*, l. o, p. 66, 68, 508, 510, 926, 1051, 1052, 1053, 1054, etc., etc.

Facta quidem est specialis facultas Episcopis Galliæ et Belgii, ut dispensare valerent in volis pro Communitatibus in quibus olim vota solemnia emittebantur. Sed hæc facultas non est extendenda ad vota simplicia quæ in recentibus Congregationibus emittuntur (2).

(1) « Afin de sauvegarder la juridiction de tous les Evêques qui ont des établissements (de Religieuses) dans leurs diocèses, le Saint-Siège n'admet pas que l'Evêque du diocèse ou est la maison-mère soit le Supérieur général de toute la Congrégation. L'inconvénient serait le même, si l'Ordinaire de la maison-mère nommait un Supérieur général. D'ailleurs, sur quel fondement reposerait la juridiction de ce Supérieur général? Un évêque n'ayant pas de juridiction hors de son diocèse, ne peut accorder aucun pouvoir au Supérieur général sur les établissements situés dans les autres diocèses. Il n'y a que le Saint-Siège qui pourrait établir un Supérieur général, et personne autre ne le peut. C'est ce qui résulte de la lettre suivante adressée par la S. Cong. à un Prélat qui, après avoir reçu des observations dans le sens précité, ne s'empressait pas de retirer le Supérieur général qu'il avait donné à un institut, longtemps avant que l'on ne s'adressât au Saint-Siège, pour l'examen des constitutions :

« Episcopo N... Non latet amplitudinem tuam, eam esse Apostolicæ Sedis praxim, ut « Episcopis diœcesum, in quibus domus princeps piarum Congregationum mulierum reperiuntur, nulla tribuatur jurisdictio in domos quæ extra suas diœceses exstant, cum salva « in omnibus remanere debeat cujusque Ordinarii auctoritas ad præscriptum sacrorum « Canonum, et apostolicarum Constitutionum. Quæ cum ita sint, munus Superioris generalis instituti N., cujus domus princeps in tua diœcesi sita est, minime servari poterit. « Cum igitur Superior ipse ab Apostolica Sede nullam obtinuerit auctoritatem in Institutum, nec ab aliis ei concedi poterat, a dicto munere exercendo se abstinere debet. » *Analecta Juris Pontificii*, t. 5, p. 924-925.

Confirmatur hæc doctrina variis Decisionibus S. Cong.: v. g., sic in animadversiones relative ad institutum N. :

« Non solet Apostolica Sedes approbare quod aliquis Episcopus sit Superior generalis « instituti Sororum quæ in diversis diœcesibus reperiuntur; quapropter omnia quæ respiciunt hanc superioritatem et Superiorem generalem ab Episcopo deputandum, suppressa erunt. » F. *Analecta Juris Pontificii*, t. 5, p. 508-510, et *multoties alibi passim*, v. g. p. 924-1051.

(2) Sic *Analecta Juris Pontificii*, t. 5, p. 1051 :

« Nous avons publié plusieurs instructions émancipées de la S. Cong. des Evêques et « des Réguliers, relativement aux Instituts modernes, où l'on professe les vœux simples « sous l'autorité d'une Supérieure générale. On peut voir nos livraisons 38, 42, 45. Aujourd'hui nous sommes en mesure de publier plusieurs instructions du même genre, « transmises pendant l'année 1860 aux Congrégations qui ont obtenu du Saint-Siège soit « le décret d'éloge, soit l'approbation formelle.

« Elles confirment pleinement ce que l'on a pu remarquer dans les précédentes. Une

136. — *il.* 3° Adiri debet Episcopus dioecesis, si vota Delphina sint emissa in Congregatione a S. Sede non recognita, vel laudata, sed a solo Episcopo approbata, quia ipse harum piarum Congregationum est proprius Superior. Igitur, antequam dirimatur controversia de dispensatione a Delphina requirenda, rescindendum est cujus conditionis sit Institutum ad quod perlinet, utrum nempe a S. Sede approbatum fuerit, necne.

137. — Contendit auctor operis mox citati, *Inalecta*, etc., nullas Congregationes, lret vota simplicia tantum, vel etiam nulla emittant, ab Episcopo institui et approbari posse, et proinde vota, si qua sint, nullius esso valons, donec iste Congregationes a S. Sede approbata: fuerint. Ad hoc confirmandum varia refert Decreta SS. Pontificum, nempe, Joannes XXII et S. Ph V. Verum non adeo constat quod his Decretis successu temporis, contraria consuetudine tolerata, derogatum non fuerit, sicut in variis Ecclesiis* legibus factum est. Exstant enim de facto Congregationes non paucte, nostris temporibus, præsertim piarum mulierum, approbatione Pontificia destitute. Cæterum plcræque hujusmodi religiosæ familiæ quæ, paucis abhinc, annis, a Romano Pontifice approbata* sunt, diuturno tempore exstiterunt antequam Decreto S. Sedis sancirentur. — Γ. *Analecta Juris Pontificii*, t. 5, a pag. 50 ad pag. 62.

CASUS XXIII.

DISPENSATIO IN VOTIS RELIGIOSIS 3°.

Zozimo, Sacerdoti regulari, dum exercitia spiritualia in quadam Monialium communitate traderet, inter alias pœnitentes occurrit Agatha, Xovitia, quæ, inscio Confessario, nec monita Superiorissa, votis privatis Religionis se obstrinxerat, et postea, tædio vita* religiosæ allecta, de facto lugebat. Il misera* opem ferat Zozimus, privilegio Regularibus concessio vota scilicet simplicia, nec Pap® reservata, commutandi utitur, ut vinculum religiosum, quo se ligaverat Agatha, remanente tamen volo castitatis, dissolvat, et eam in pace dimittat.

Hinc :

Quæ. 1° In Zoznius *Regularis*, *ti privilegiorum*, *vola Religionis priæata a Notitia emissa commutare potuerit ?*

des plus remarquables, c'est celle qui énonce si fréquemment que la dispense des vœux est réservée au Saint-Siège par rapport aux Instituts dont il s'agit. C'est ce que la Congrégation enseigne constamment, qu'il s'agisse de l'Europe ou de l'Amérique, de l'Allemagne, de la Belgique ou de la France. En effet, des vœux simples faits dans des Instituts religieux ne peuvent être brisés sans préjudice d'un tiers : et ce tiers, c'est la Communauté qui contracte avec le sujet. Ces vœux constituent le Religieux dans un état public qui est reconnu par l'Eglise. On ne saurait les assimiler aux vœux de conscience, dont les Ordinaires des lieux dispensent. C'est pourquoi le Saint-Siège se réserve la dispense des vœux émis dans les Instituts en question. Nous avons parlé des facultés spéciales qui furent accordées à la France et à la Belgique par rapport aux vœux prononcés dans les Communautés qui, avant la Révolution, professaient des vœux solennels; ces facultés spéciales, avons-nous vu, ne s'étendent pas aux vœux simples que l'on professe dans les nouvelles Congrégations, car les documents que nous publions n'ont jamais dû énoncer que la dispense des vœux est réservée au Saint-Siège. »

2° *Quid, si hæc rota de consensu Confessarii ordinarii, tel Superiorissæ, facta fuerint?*

Solutio :

138. — *II. ad III Quæs. Affirm.* Ratio est, quia hæc vola sunt simplicia tantum, neque reservata sunt, neque vinculum Religionis proprie constituunt. Nullum enim jus tertii sive Superioris sive Communitatis violavit, cum hæc vola a Superioribus acceptata non fuerint ut vola vere religiosa, quæ publice Hunt, aut a Superiore acceptantur.

139. — *II. ad 2m Quies.* Idem prorsus dicendum ac in casu præcedenti. Approbatio enim privata Confessarii, vel Superiorissæ, non impedit quin vola hæc omnino privata sint. Non accipiuntur ut vola religiosa, sed simpliciter ut privata permittuntur, et ex parte voventis, devotionis gratia aut ad virtutis exercitium meritumve majus, emittuntur. Ergo a Sacerdote quolibet, ad vola simplicia dispensanda delegato, dispensari possunt.

CASUS XXIV.

DISPENSATIO IN VOTIS RELIGIOSIS 4°.

Paternus, Sacerdos regularis, confessionem Barbaræ, sæcularis puelke, excipiens, audit eam votum ingrediendi Religionem emisisse, nec habere nunc requiem donec ab eo solvatur, ut favorabiles nuptias sibi propositas acceptet, cl gravissimis lentationibus contra castitatem viam præcludat. Re mature perpensa, existimavit Confessarius se posse valide et licite mulieri succurrere, illiusque votum in aliud pium opus commutavit. Postea vero, anxius quaesivit utrum recte egerit ?

Hinc :

Quer. 1° In Paternus *commutare potuerit colum ingrediendi Religionem a Barbara emissum ?*

2° *Quid, si in Gallia fiat; seu, an totum ingrediendi monasterium Monalium sit reservatum in Gallia ?*

Solutio :

110. — *I. ad Iin Quæs. Nego per se.* Ratio est, quia votum illud est Summo Pontifici reservatum, et ne Episcopus quidem ab eo dispensare potest, Atamen attendendum est ad Ordinem seu Communitatem a Barbara intentam. Etenim, si Communitas illa non sit Religio proprie dicta, seu in qua vota solemnia emittuntur, absque difficultate a Paterno votum illud solvi poterit, quia per Religionem intelligitur Religio proprie dicta, seu in qua Religiosi solemniter profitentur.

II. ad 2m Quies. Nego, aspectis præsenlibus circumstantiis. Ratio est, quia, uti jam diximus, Moniales nunc in Gallia existenles non habentur ut Religiosa in stricto sensu, cum vota solemnia non emittant. Ergo votum ingrediendi in hujusmodi Religionem, non est reservatum ; ergo a Regulari aut ab alio delegato quocumque solvi potest.

CASUS

DE SACRAMENTIS IN GENERE

SEU

De valore et efficacia Sacramentorum, de eorum materia, forma, Ministro et subjecto.

CASUS I.

VALOR SACRAMENTORUM 1".

Parmenio, Parochus, infantem baptizans, strepitu et tumultu nonnullorum puerorum, et baptizandi vagitibus distractus, aquam primum fundit tacens, et postea verba formas proferre festinat. Subinde anxius nescit an possit vel debeat Baptismum iterare. Tandem se resolvit ad iterationem omittendam; sed non ideo omni anxietate caret.

Hinc :

Quæritur. 1° *Quid requiratur ad calorem Sacramentorum?*

2° *Quænam unio materiæ et formæ interesse debeat?*

3° An Parmenio valide baptizaverit, vel Sacramentum iterare debuerit?

Solutio :

141. — *R. ad 1^{am} Quæst.* Ad omne Sacramentum conficiendum requiritur materia debita, forma propria et applicatio forma; ad materiam per legitimum ministrum. 9

R. ad 2^{am} Quæst. Materia et forma uniri debent, vel physice, vel saltem moraliter, pro natura singulorum Sacramentorum, ita ut verba formæ applicata materiæ verificentur et effectum producant. Hinc materia et forma ad eodem Ministro necessario sunt applicanda: si unus enim materiam poneret et alter formam pronuntiaret, verba formæ non verificarentur; v. g. si Petrus diceret: *Ego te baptizo*, dum Paulus aquam effunderet, falsum proferret Petrus.

142. — *R. ad 3^{am} Quæst.* Parmenio valide baptizavit, juxta communem sententiam, apud S. Lig. n. 9. Ratio est, quia videtur sullicere in Baptismo unio moralis consistens in hoc quod forma statim subsequatur materiæ applicationem, vel eam immediate præcedat. Attamen in praxi, cum plures Theologi graves contendunt requiri aliquam simultaneitatem inter materiam et formam, seu, ut non perficiatur effusio aquæ quin forma incepta fuerit, aut non compleatur forma quin effusio inceperit, Baptismus iterandus est, si res non ita peracta fuerit. Hinc Parmenio Baptismum iterare debuisset, et adhuc iterare debet, sub conditione.

CASUS II
VALOR SACRAMENTORUM 2°.

Callixtus, Parochi adjutor, confessionem Τιττ graviter decumbentis excipiens, intelligit illum habere prolem ex Matrimonio putatio cum Bert a. Ul tanto malo remedium efficax afferat, judicat instaurandum esse Matrimonium istud. Quare Tit ium interrogat, utrum Bert a in veram uxorem accipiat. Annuit Tit ius, et consensum coram duobus testibus advocatis ratum habet. Vocatur Bert a ; ei venienti obvius exit Callixtus cum testibus, et ait : *Te Tit ius in teram uxorem accipi! : nonne tu quoque eum in rarum accipis ?* Respondet Bert a : *Accipio*. Ilis peractis, ad Tit ium adeundum properant, sed, heu! illum jam sensibus destitutum inveniunt.

Hinc :

Quær. 1° *An validum sit Matrimonium inter Tit ium et Bert a celebratum ?*

2° *An recte egerit Callixtus ?*

Solutio ;

143. — *R. ad 1, n Quæs.* 1° Validum est Matrimonium Tit ii et Bert æ, quia adfuit unio moralis sufficiens inter utriusque consensum. Etenim consensus Tit ii fuit legitime præstitus coram Vicario Parochi et testibus idoneis; et paulo post accessit etiam consensus Bert æ coram eodem Sacerdote et iisdem testibus. Ergo nihil deest ad Matrimonii valorem. Sufficit enim in Matrimonio unio moralis etiam lata inter consensum sponzorum, quia Matrimonium per modum contractus initur : in contractu autem minime requiritur, ut consensus utriusque contrahentis simul ponatur. Attamen, ad validitatem hujus Matrimonii, supponi debet Tit ium rationis usum servasse usque ad tempus quo Bert a et ipsa consensum præstitit; secus enim unio requisita deesset, siquidem consensus viri moraliter non perseveraret.

144. — *R. ad 2° Quæs.* *Per se* modus ille contrahendi Matrimonium illicitus est, utpote praxi et ordinationi Ecclesiae oppositus. Sponsi enim ambo et testes coram Sacerdote praesentes esse debent, nisi Episcopus aliquando dispensaverit, ut fit, gravi de causa, quando Matrimonium per procuratorem celebratur. Non videtur tamen damnandus Sacerdos, si reapse timuit ne tempus expectandi adventum Bert æ deficeret, ut reapse defecit. Igitur, obtenta moribundi facultate, potuit cum testibus ire obviam sponsæ. Etenim quod est validum et *per se* illicitum de jure positivo, facile, urgente aliqua necessitate, licitum fieri potest.

CASUS III.

MUTATIO MATERIÆ.

1° Sylvius, Parochus, Oleo infirmorum in finem vergente, huic quantitatem majorem olei non benedicti addidit, et sic plurimos moribundos

Extrema Unctione munivit. Alias, eodem Oleo penitus deliciente, sacro Chrismate ægrotôs inunxit, et ad cœliles immisit.

2° Tropiima, obstetrix, dum Missa* soletnni Sabini neo-Sacrdotis, prima vice celebrantis, interossei, cumque egregie Pnefationem cantantem audiret, lætabunda in media turba fidelium exclamavit : *Optime sane! Quantum profecit! Nil mirum ; ego enim ipsa eum baptizari, et lactis copiam cum aqua immiscui !*

Hinc :

Quæ r. 1° *Qutenam mutatio materię et forma Sacramentum efficial invalidum ?*

0° in Sylvius *valide et licite Extremam Unctionem ministraverit in utroque casu ?*

Quid de Baptismo Sabim ? el quid nunc in praxi faciendum sit ?

Solutio :

145. — B. ad 1m Quæs. Omnis mutatio substantialis materia? et formæ Sacramentum invalidai, non voro mutatio mere accidentalis, licet peccatum grave inducere possit, si notabilis sit. Dicitur autem mutatio substantialis *in materia*, si eadem dici nequeat, juxta aestimationem hominum, ac ea qua* a Christo fuit determinata ; et *in forma*, si sensus verborum a Christo intentus in alium mutetur. I

146. — B. ad 2m Quæs. 1° Sylvius invalide moribundos inunxit *in prii/iO casu*, quia materia Sacramenti Extrema? Unctionis esi Oleum ab Episcopo benedictum ; atqui oleum vere substantialiter corruptum adhibuit, siquidem ex majori parte oleum non benedictum cum benedicto immiscuit. Ergo materiam substantialiter mutavit; ergo invalide Sacramentum confecit.

Debuisset Sylvius admiscere quidem aliud oleum, sed in minori quantitate, ut dicit Rituale Rom. ile Extrema Unctione. Tunc enim *major pars trahit ad se minorem*. Imo, quamvis oleum non benedictum successive addatur in minori quantitate per decursum anni, valida tamen adhuc remanet materia Sacramenti, licet omnes partes olei non benedicti, simul speclatæ, quantitatem Olei benedicti forte superent. Constat ex Decisione S. Cong. apud S. Lig. n. 708.

2' *Insecando casu*, Sylvius materiam dubie validam adhibuit; controverlitur enim utrum Oleum debeat esse benedictum in ordine ad Sacramentum infirmorum. Debuisset Parochus ille attendere ad Olei penuriam, antequam penitus defecisset, et aliud inquirere, vel illud cum oleo non benedicto, ut supra dictum est, vel etiam cum Chrismate admiscere. Urgente autem praesenti necessità, potuit materiam hanc dubiam adhibere; sed satagere debuit, elapso illo casu particulari, ut materiam certam obtineret.

147. — B. ad 3,n Quæs. Ut sciatur utrum validus fuerit Baptismus a Trophima collatus, ab ipsa inquirendum est utrum nullo minorem laciis copiam cum aqua immiscuerit, vel æqualem circiter, vel etiam majorem.

Dr SACRAMENTIS IX i.r.NARK

In primo casu, Sarrameniam ut validum habendum r.u, quia esi tantum mutatio accidentalis; secus in cmteris casibus, ut patet. Si mutatio substantialis fuerit, Baptismus Sabini iterandus omnino erit, et sacri Ordines repetendi.

CASUS IV.

LAPSUS LINGUÆ,

Seu mutatio involuntaria fonnæ.

I" Sidonius, Sacerdos, Sacrum faciendo, cum al verba consecrationis panis devenisset, lapsu lingua?, aut distractione, dixit : *Hoc esi Calix....* et stalim ad errorem advertens, retractavit mentaliter verbo n *Calix*, et reliquam form e partem protulit, seu *Corpus meum*. Postea dubitavit num debuisset formam iterare, et etiam nunc an aliam Missam pro sti-
piendo accepto celebraro teneatur.

2° Alias ex lingua* præcipatione dixit : *Hoc Corpus meum*, scilicet, omittendo verbum *est*: vel : *Hoc esi Corpus meus*, vel *Corpus meu*, nec formam iteravit. Quamobrem ipsi novæ anxietates exorlæ sunt, tum circa Sacri valorem, tum circa obligationem aliud novum applicandi.

Hinc :

Quæ k. 1° .In *valida fuerit consecratio in primo casu* ?

2° *Quid de consecratione liosliæ in secundo ?*

3° *Quid de forma sequenti : Hoc esi Corpus meus, rei Hoc est Corpus meu ?*

Solutio :

148. — 1l. ad 1, n *Quæs.* Bps controversia*subjici potest. Primo intuitu, ista forma invalida videtur, quia h;ec verba nullum sensum referunt. Non satis erat ut Sacerdos mentaliter errorem corrigeret, seu per intentionem demeret verbum *Calir*, quod lapsu lingua* irrepserat : verba enim fonnæ materialiter accipienda sunt, et tantum valent quantum sonant; atqui in casu nihil sonant : ergo nihil valent: id est, nihil significant. Ergo forma erat repetenda.

149. — Attamen rationes qua* in oppositam sententiam afferri possunt, minime contemnenda* sunt. Etenim verba tant un valent quantum fert usus humanus. Porro in usu humano, si lapsu lingue olli mt ex ore verbum indebitum, stalim sola vocis mutatione corrigitur, neque orationis initium repetitur. Iiitur forma, ubi prolata est vox indebita *Calix*, potuit sufficienter a celebrante, mutato solum verbo indebito, corrigi. Ergo consecratio fuit valida saltem probabiliter, sicut valet Baptismus sic collatus: *Ego te baptizo in honore.... in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*. Propter dubium vero Sacerdos debuisset formam repetere sub conditione. Sed, peracto Sacro, non debuit aliud pro sti-
piendo accepto celebrare. Imo, nec deberet aliam Missam celebrare, etiamsi illa prior consecratio esset certo invalida, quia probabiliter consecratio unius speciei

I

E I 1

t

H,
lte.

:

I

■
H
.1' ;

|H

,

I

I

| I

'

!

I

:r 1

I

:

Mr

IKL

HBy

II ■

? 1

I H

I'i I

«

j

I ■ |

' . 9

sufficit ad essentiam Sacrificii. Sic *htcroix*, l. 6, *pari.* 2, *n.* 15, etc. Attamen sententia communior et probabilior tenet utramque consecrationem requiri ad essentiam Sacramenti. *Cum S. Lig. de Each.* n. 306.

150. — *R. ad 2''' Quæs.* Invalida est Inue forma : *Hoc Corpus meum*, I quia, verbo deficiente, nullus sensus his verbis exprimitur. Etenim, licet in lingua latina soleat sæpe omitti verbum, hic tamen praetermitti nequit. Ratio est : 1° quia nihil reperitur in vocabulis procedentibus quod indicet verbum supplendum esse; 2° quia non tantum requiritur verbum ad sensum propositionis enuntiandum, sed etiam ad Corpus Christi efficiendum: I verba enim forma; non sunt solum enuntiativa, sed etiam practice, sen id efficiunt quod significant.

151. — *R. ad 3'' Quæs.* Non censetur invalida hæc forma : *Hoc esi Corpus meus*, vel *Hoc est Corpus meu*; mutatio enim ista ab omnibus Theologis ut accidentalis habetur, quia corruptio in line verborum, eorum sensum non destruit, et insuper genus masculinum grammatica; tantum adversatur.

CASUS V.

MUTATIO FORMÆ.

Berthusa, obstetrix, infantem recens natum, et jamjam cum morte luctantem, sequenti formula baptizaverat : *Ego te baptizo in nomine Patris, Filii, Spiritus Sancti, algæ Bealx* F. Marix. Parens vero hujus prolis, (pii ad modum hunc baptizandi advertit, id Parocho denunciavit. Ilie autem dubitat utrum proles sit baptizanda, tum propter omissionem duplicem vocis ei, tum propter additionem nominis *B. M. Virginis*. — Alias eadem Berthusa alium infantem jamjam morientem baptizans, ut citius formam proferret, dixit: *Ego te baptizo in nomine* Sanctissimæ Trinitatis.

Hinc !

Qujer. Aii Berthusa *calide baptizacerit* : 1° *bis omittendo vocem* et; 2° *addendo nomen* B. M. Virginis ; *et* 3° *dicendo* : *in nomine* Sanctissimæ Trinitatis ?

Solutio

i

152. — *R.* I" Berthusa valide baptizavit ommiltendo *et* ante nomen Filii, quia, ex more loquendi ordinario, in enumeratione ponitur tantum *et* ante ultimam vocem enuntiandam. Dubia autem est forma, si *cl* omiltalur ante *Spiritus Sancti*, quia tunc processio Spiritus Sancti destruitur, siquidem intelligi potest modo adjectivo, sive Patri, sive Filio referendo.

2° Valida est forma cum additione *Beatx Marix Virginis*, quia est completa jam forma cum ha-c verba adjiciuntur. Excipiunt, nisi minister mente hærelica ab initio prolationis forma; intendat conjungere *Beatam Virginem* cum tribus personis SS. *Trinitatis*, ita ut valor et efficacia Baptismi æque a Matre Dei pendeat.

3° Nihil autem valet saltem probabilius Baptismus collatus *in nomine*

.sS. *Trinitatis*, quia in hac forma non sal distincte exprimimini in-
gulæ personal divinæ, siquidem vox *Trinitas* confuse et implicite tantum
personas significat. S'. *Lig. n. III.*

CASUS VI.

INTERRUPTIO FORMÆ.

Cornelius, Sacerdos, pœnitentem, peracta confessione, absolvebat.
Verum, postquam protulisset priora verba *Ego te absolvo*, respiciens, ani-
madvertit cum jam e sacro tribunali discessisse; quapropter eum revocavit
dicendo : *Quid est hoc? quare non exspectasti? Revertere, et genuflecte
usquedum te absolverim.* Illo autem reverso, Confessarius addidit verba
reliqua, scilicet, *a peccatis tuis.*

Alias, quum infantem baptizaret, et jam dixisset : *Ego te baptizo*, mox
ad pueros confabulantes conversus, formam interruptit clamans : *Silete,
garruli; silete, pueri pessimi; absurdi pueri !* Et postea perrexit: *In
nomine Patris et Filii et Spi* (hic subito sternutat et tussit) *ritus Sancti.*

IIINC :

Quæ r. 1° *Quænam interruptio vitiet formam Sacramenti?*

Qo .In Cornelius invalide absolverit, et baptizaverit. in expo-
sito casu ?

30 .In illicite egerit, et quatenus ? *Quid facere debuisset ? vel
quid consultius egisset?*

Solutio :

133. — *R. ad 1m Quæs.* Non potest bene determinari; sed attendendum
est ad aestimationem communem hominum in variis circumstantiis. Inter-
jectio, sternutatio, brevis tussis, valori formæ non nocet, etiamsi inter
syllabas ipsas habeatur. Tussis autem multum producta inter verba ipsa,
formam nullam reddit. In dubio autem utrum interruptio nimia fuerit,
semper forma integra repetenda est.

154. — *II. ad Quæs.* I" Cornelius valide absolvit; quia interruptio
verborum et interpositio non fuit tanta, ut verba sequentia *a peccatis tuis*,
in morali hominum æstimatione, non censerentur conjungi cum praece-
dentibus *Ego te absolvo*. Attamen, si verba absolutionis repetisset ad
cautelam sub conditione, non fuisset damnandus. Sed quare sub con-
ditione ? Quia, juxta mullos Doctores, sulliciunt probabiliter ad formam
absolutionis verba *Absolvo te*. Ergo *probabiliter* pœnitens fuit absolutus
ante interruptionem ; ergo, si verba repetita fuissent, sub conditione id
fieri debuisset. *Elbel, n. 13.*

2° Cornelius valide quoque baptizavit; interruptio enim non vitiavit
formam, nisi accidentaliter, quia non tollitur sensus ubi parva tantum
verborum interruptio interponitur, siquidem neque intentionem loquentis,
neque intellectum verborum aufert, ut ait *Thomas, p. 3, q. 66, art. 6.*
Atqui brevis quidem fuit interruptio, sive pueros corrigendo et increpando,

6K

DE SACRAMENTIS I.A GENERE

sive etiam tussiendo, ei sternutando. Ergo validitati Baptismi nihil pr-rei-
obessc potest. *Voit, n. 23.*

'3H

<55. — /L *ad*3m *Quis.* i° Cornelius illicite egit tali modo poeuitcuitni
revocando, cum ipsius gravamine et aliorum scandalo. Minimo necessarian
erat illum revocare, siquidem certo moraliler praesens erat. Satis fuisset
igitur formam absolutionis inceptam perficere, et non amplius de pi-ini-
tcnle cogitare.

3

2° Eliam illicite egit, et quidem *per se* graviter, ratione scandali, au:
injuria? gravis Sacramento irrogata?. Non enim adeo urgebat, ul pueros isto
modo increparet. Numquid erat periculum in mora, ut formam sacra-
mentalem prius absolvere non potuerit ? *Voit, ibid.*

JH

CASUS VU.

'J]

REPETITIO FOP.MÆ.

JJ

Henricus, Sacerdos, scrupulis usque ad dementiam agitatus, videtur |
sibi nunquam satis exprimere verba consecrationis; quare : 1° solet µ I
elate dicere, mirantibus Sacro assistantibus et obstupentibus, ac ler vel
quater singula repetit sequenti modo : *Hoc, lior, hoc: est, est. est; Corpus,*
Corpus, Corpus; meum, meum, meum, meum.

' I

2° Confessiones audiendo sæpc dubitat an verba absolutionis protulerit,
et ideo ea pronuntiat et repetit.

1 ;

3° Aliquando, si videatur sibi lapsu lingua* non r. cie pronuntiasse ulti-
mam syllabam verborum, eam solam repetit ; v. g. : *Te absolvo a peccati*
tui, ad errorem corrigendam addit *lis, lis*, etc.

4

4° Quolie? aliquam distractionem in forma Sacramenti proferenda pati-
tur, ejus verba repetit.

'fI

Hinc :

jj

Qu.v.n. 1° *Quandonam forma repeti possit, tel debeat?*

J

2° *Quomodo peccet, eam inutiliter repetens?*

1

3° *Quid de Henrico judicandum in variis casibus e.rpositisl*

Solutio :

I

156.— *R. ad. Im Quæs.* 1° Forma Sacramenti repeti potest sub con-
ditione, ipiando est dubium prudens de ejus valore : esset enim incom-
modum grave, si Sacramentum deficeret, quia suscipiens Sacramentum
ejus fructu privaretur; prudens autem limor hujus incommodi, causa
snlliciens est formam iterandi. Ratio est, quia *Sacramenta sunt propter*
homines ; licet igitur Sacramentum exponere per.culo millitalis, apposita
tamen conditione i bonum nominis id requirat. 2' Forma Sacramenti
repeti debet, stante prudenti timore de ejus valore, si bonum recipientis
vel Religionis necessario exigit ut repetatur : v. g. si dubium sil de valore
Baptismi, vel absolutionis pro mortalibus imperliendæ, v. l consecrationis,
aut ordinationis. V. *Comp. n. 200.*

J|

157.—*R. ad 2'" Qui.-s.* Mmister Sacramenti repe tens formam inutiliter,
per se graviter p ccat, quia gravem injuriam rei sacrae infert, adhibendo

verba forma', cum scia! ea nul! un offectum producere posse. Attamen in praxi excusandus est a peccato gravi, ili· qui ex aliqua pncipitatione formam repetit. Eliam scrupulosus, in scrupulis obfirmatus, videtur aliquatenus a peccato, saltem 'l'ravi, liberandus, ob defectum libertatis. Sed non dillicile est ut, saltem contrahendo repetendi consuetudinem, per « mortaliter peccet. Quare igitur, o Sacerdos! formam sacramentalem pluries repetis eum tanta Sacramenti injuria ? Q are laboras scrupulo inani circa debitam pronuntiationem, et peccatum grave, quod adslr.mnt Theologi communiter ratione repetitionis format, nullatenus reformidas ? Si peccatum limes, scito timendum esse ubi est reapse, non vem ubi ne umbra quidem illius apparet.

158. — *R. mi 3m Quæs.* 1° Peccavit *per se* graviter Henric! s formam Eucharistia' adeo injuriose tractando ; *per accidens* tamen, ratione dementia?, a peccato gravi facile excusabitur. 2° Idem etiam dicendum de repetitione forma* absolutionis; attamen ratio scandali facilius in hoc casu abesse posset. 3° Quoad repetitionem ultimæ syllab e verborum, hoc insaniam prorsus redolet. 4° Peccavit etiam graviter *per se*, repetendo integram formulam Sacramenti ob aliquam distractionem, quia, non obstante distractione, haberi potest certitudo moralis de pronuntiatione debita ; atqui repetere formulas cum certitudine morali de valore Sacramenti, est profanatio ejusdem gravis : ergo, etc.

CASUS VIII.

INTENTIO MINISTRI 1°.

Liciiu.u?, Sacrum celebraturus, admonetur ah ædituo lres Hostias minores in altare appositas esse consecrandas, et tribus laicis petentibus porrigendas. Annuit ille ; sed ex oblivione, neque in oblatione, neque in consecratione, de iis recordatus est. Quum autem ad Communionem devenisset obstupuit cernens tres Hostias in corporali, et quartam extra corporale. Dubitans autem utrum es enl consecrata' necne, eas omnes particulas post Hostiam majorem sumpsit, et laicos ad aliam diem dimisit.

Hinc :

Qc.er. I" *Quænam intentio requiratur in Ministro ait Sacramenti validitalem ?*

2° In Lucilii s *valide consecraverit omnes Hostias in altari positas, necne?*

3U Ih *recte egerit ?*

Solutio :

159. — *R. ad I" Quæs.* 1° Requiritur in Ministro Sacramenti intentio v?ra et seria saltem faciondiidquod facit Ecclesia. *Trid. sess. 11, Can. 11.* î° Von requiritur vero intentio *actualis*, sed *cirtualis* sufficit; quia ad hoc perdurat, vel in eadem serie actionum, vel saltem in sua intensitate, ita ut vre in actionem Ministri influat, et actio illa vere humana dici possit.

3^a Intentio autem habitualis non sufficit, neque a fortiori intentio interpretativa. F. *Comp. n.* 203.

160. — R. ad 2^m *Quxs.* 1° Lucillus valide consecravit tres Hostias in corporali appositas et repertas, casque laicis pnrbere debuisset. Ratio est, quia ejus intentio illas consecrandi fuit vere *virtualis*, eum ad istas Hostias, ab ædituo monitus, ab initio Missæ adverterit. Prior enim intentio eas consecrandi, non obstante oblivione tempore consecrationis habita, virtualiter perseveravit. *Elbel, n.* II. ,4

2° Hostia quarta probabilius non est consecrata. Ratio est, quia reperta est extra corporale. Sacerdos autem censi non potest velle consecrare extra corporale, cum id lege gravi Ecclesiae prohibeatur; non censetur enim velle violare legem sub peccato mortali obligantem: habenda est igitur hæc Hostia tanquam non consecrata. Attamen non est deponenda cum aliis Hostiis non consecratis, quia Theologi graves contendunt illam essu consecratam. Adde quod forte conjuncta erat cum aliis, non solum in Missæ principio, sed etiam tempore consecrationis, et aliquo casu, v. g. per manipulum Sacerdotis, extra corporale dejecta est.

161. — R. ad 3^m *Quxs.* Lucillus male fecit, hanc Hostiam statim post majorem Hostiam sumendo; quia hoc est contra Rubricas, ubi statuitur, ut, si quid consumendum sit, id post SS. Sanguinis sumptionem fiat. Insuper, cum hæc Hostia probabilius non sit consecrata, Sacerdos, eam sumendo ante assumptionem SS. Sanguinis, jejunium naturale frangit.

CASUS IX.

INTENTIO MINISTRI 2^a.

Medericus, Sacerdos, confessiones excepturus, intentionem habet hac vice non absolvendi Marcum consuetu linarium, licet videatur salis dispositus, ad ejus constantiam magis probandam. Accedens vero Marcus in media turba, a Confessario non agnoscitur, idcirco ab eo absolvitur. Confessorius ad errorem salim advertens, lueret dubius et anceps; nescii enim an absolutionem iterare debeat, vel pœnitentem a Communionem impedire; tandem ad absolutionem denuo impertiendam se resolvit.

Alias, idem Medericus statuerat Paulum non hac vico absolvere, ut dignius ad Sacramentum se disponderet, et id pœnitenti jam significaverat, cum subito ex animi distractione verba absolutionis protulit.

Hinc :

Quær. 1° .An Medericus valide Marcum *absolverit; et an reclegerit absolutionem iterando?*

2° .In valida fuerit absolutio Paulo *impertita?*

Solutio :

162. — It. ad 1^m *Quxs.* Medericus praesumendus est valide absolvisse. Etenim valide absolvit, si prior ejus intentio non absolvendi non fuit absoluta, ita ut potuerit implicite retractari per intentionem absolvendi pœnitentem præsontem. Atqui ita est; nam, sibi proponendo Marcum non

absolvere, id statuebat, non præcise ob Marci indignitatem, sed ut ille postea magis ad beneficium absolutionis disponeretur. Verum, si futurum errorem pnevidisset tunc, numquid, illo occurrente casu, adhuc absolutionem Marco denegasse!? Nequaquam. Non potuisset enim ita statuere, quia noluisset afferre maximum incommodum pœnitenti, qui non absolutus discessisset, nec damnum illud reparare potuisset, cum illud ignoraret. Ergo intentio absolvendi in Confessario videtur omnino præponderans in casu nostro. Ergo Marcus fuit valide absolutus. Ergo Medericus, Confessorius, omnem sollicitudinem de errore debuisset deponere ; et proinde absolutionem repetendo male fecit. In vero dubio, saltem conditio ab ipso apponenda fuisset. S. *Lig. deSacr. in gen. n. 28.*

163. — /L ad 2^m (ta«. Neg. Confessarius in hoc secundo casu evidenter caruit intentione absolvendi, siquidem suam mentem ipsi pœnitenti jam modo aperuerat. Ergo verba absolutionis, ab illo tunc contra suam intentionem prolata, nullam habuerunt ellicaciam. Ergo invalida prorsus fuit absolutio.

CASUS X.

DIGNITAS MINISTRI.

Albertus, Sacerdos, humanam fragilitatem expertus, lethali noxa sese inquinaverat. Cacodæmone victus, integro mense in hoc lugendo statu perseveravit, omnia munia sacerdotalia obeundo, scilicet, concinnando, Sacrum peragendo, confessiones, sive impertita sive negata absolutione, excipiendo, Communionem fidelibus distribuendo, Baptismum et Extremam unctionem, data occasione, ministrando, et pluries sponsis benedicendo. Die quodam festo, pro populo celebraturus, tanto horrore sacri egii committendi captus fuit, ut, deficiente Confessarii Copia, verba ulriusque consecrationis prætercriniserit, ad profanationem SS. Eucharistia' devitandam. Tandem confessionem dolentissime instituit, sed nescit quomodo de his omnibus sese accusare debeat.

Hinc :

Quæ r. 1° *Quomodo in singulis peccaverit Albertus ? et quomodo confiteri, vel a Confessario interrogari debeat?*

2° *Quid speciatim judicandum de omissione consecrationis, prout in casu refertur?*

3° *„In teneatur semper confiteri Sacerdos, reus peccati mortalis ante Sacramenti cujuslibet administrationem; et quid, si necessitas urgeat?*

Solutio :

161. — *il. ad 1^{am} Quæs. I*” Albertus mortaliter peccavit quoties Sacramentum in hoc lugendo statu confecit ; quia confectio sacrilega singulorum Sacramentorum constituit actum peccaminosum, in se distinctum et determinatum. Hinc toties graviter peccavit, quoties indigne baptizavit, et infirmos sacro Oleo inunxit ; item quoties absolutionem impertivit, quia tot

judicia diversa el completa peregit. Attamen excusandus est a peccato mortali *probabilius* quando confessiones audivit quin absolveret, quia Sacramentum non confecit. Excipe, nisi fuerit animo paratus ad absolvendos omnes sibi occurrentes. J

2° Peccavit mortaliter, juxta communem sententiam, Eucharistiam in mortali extra Missam ministrando, propter injuriam gravem Sanctissimo Sacramento irrogatam. *S. Lig. n. 35. — Billuarl. — Antoine, etc. Probabilius* tamen unicum tantum peccatum mortale commisit, quoties Eucharistiam fidelibus distribuit, etsi plures simul ad Sacramentum accesserint, quia distributio lit per modum convivii, ideoque unica censetur licii administratio. *S. Lig. ibid. — Billuart, etc.* Plures tamen graves Theologi contendunt, non peccare graviter ministrantem Eucharistiam in mortali, quia non conficit Sacramentum, et proinde remote tantum ad productionem graliæ cooperatur, sed tantum applicat Sacramentum actu existons. Ita *Lugo, de Sacram. D. 8, n. 155. — Elbel, n. 50. — Sparer. — Sglicius. Lacroix.* Ilæc autem sententia saltem, exlrinsccc, sat *probabilis* videtur.

3° Quoties Missam sacrilege celebravit, *probabilius* triplex peccatum mortale commisit, scilicet : indigne consecrando, indigne communicando, et indigne sibi indigno Sacramentum ministrando. Imo, aiunt, quartum patrat peccatum grave, si Eucharistiam aliis in Missa ministrat. *S. Lig. n. 35.* Cætcrui in praxi parvi refert scire quot peccata faciat Sacerdos sacrilege celebrans, cum salis sit si in confessione dicat se in mortali celobrasse.

i° *Probabilius* graviter non peccavit condonando, vel alias functiones sacras ministerii obeundo, in quibus non intervenit neque confectio, neque administratio Sacramenti, neque tactus Eucharistiae, sive mediatas, sive immediatus. Hinc patet quomodo Albertus confiteri, vel etiam interrogari debeat. *Vid. Comp. n. 209 el seq.*

165. — /1. *ad 2um Quæs.* In maximum errorem impegit ille miserrimus Sacerdos, dum putavit se a sacrilegio immunem evadere, consecrationem omittendo. Sacrilegium enim m illo majus commisit, reliquam seriem orationum et cæremoniarum sacrarum exhibendo, et sanctissimum Misste Sacrificium simulando, quin reapse illud conficeret.

166. — K. *ad 3ra Quæs.* 1° Certo tenetur confiteri Sacerdos, reus peccati mortalis, ante Missas celebrationem, si copiam Confessarii habeat. Constat ex *Cone. Trid. scss. 13, c. 7*, ubi præscribit.ir confessio omnibus fidelibus communicaturis, si in statu graliæ non versentur.

2° *Per se* autem non tenetur confiteri ante adminislrationem aliorum Sacramentorum, si facile, per actum contritionis perfect®, gratiam divinam recuperare valeat, quia confessio tunc nulla lege præscribitur.

3° Urgente necessitate celebrandi, et deficiente copia Confessarii, satis erit si Sacerdos, peccati mortalis reus, actum contritionis perfecit® serio eliciat, et confiteri quamprimum proponat. < *Lig. n. 255 cl seq. — E. Comp. n. 267 et seq.*

DE SACRAMENTIS IN GENERE

CASUS XI.

SACRAMENTA MINISTRANDA 1°.

Rambertus, Parochus, mussitare sole! fere quoties ad confessiones audiendas advocatur. Erga ægrotos praesertim invisendos, eosque Sacramentis muniendos, se morosum et difficilem exhibet. Quapropter non semel evenit ut, illo requisito et cunctante, plures absque Sacramentis decesserint. Grassante quondam morbo pestifero. Rambertus, pelli suæ timens, sub prætexln alicujus nrgeulissimi negotii pertractandi, se in alium locum tutum, longe dissitum, recepit, substituto tamen prius idoneo Vicario, qui suo nomine animarum c.iram ageret, et infirmis assisteret. At primum ex illo loco dissito, per epistolam, Episcopum suum de suo discessu monuit, aliquam fictam causam exhibendo. Elapsis pluribus hebdomadis, ubi inaudiit extinctam esse luem, ad propria reversus est.

Hinc :

Quer. 1° *Quænam sit obligatio Ministri quoad Sacramenta conferenda, seu quaudonam gravis sit?*

2° .-in, *vel quandonam Sacramenta diam cum ritx periculo ministrare debeat?*

3° *Quomodo peccaverit Rambertus in omnibus?*

Solutio :

167. — II. ad 1m Quæs. 1° Pastor animarum tenetur sub gravi, ex justitia, Sacramenta ministrare subditis suis rationabiliter petentibus, quia ad id ex *quasi-conlractu*, seu ex officio suscepto, adslringilur. 2° Alius, non Pastor, nunquam tenetur Sacramenta administrare, ex justitia, bene vero ex caritate in gravi proximi necessitate. *Vid. Comp. η. 213.*

IG8. — R. ad 2m Quæs. 1° Minister Sacramenti, qui non est Pastor, tenetur etiam cum vile periculo administrare Sacramenta ad salutem necessaria, scilicet Baptismum, Pœnitentiainque, iis qui sunt in discrimine vita* et præsumunlur versari in statu peccati mortalis, nec facile per actum contritionis sibi subvenire posse; et etiam Extremam Unctionem in casu quo quis nullo modo confiteri posset, v. g. si sensibus esset destitutus. Ratio ex generali principio caritatis deducitur.

2° Quid vero de Pastori*? Valde *controcerlitur*. Prima sententia *calde ijraris*, ait S. *Lig.*, *affirmat* eum teneri etiam alia Sacramenta cum periculo mortis ministrare, ratione ollicii. *Ita Suarez, — Sylvius, — Vasquez, etc.* Secunda vero sententia, etiam *calde probabilis*, ait S. Auctor, *negat*, quia alia Sacramenta non sunt tantie necessitatis, ut Parochus pro eis conferendis teneatur vitam prodere. S. *Lig. I. 6, n. 233*, refert Declarationem (*ireg. Mil*, DecrothmS. C. Concilii his verbis approbantis : *Parochum duo Sacramenta ad [salutem necessaria, nempe Baptismum et Pœvntentiam, tunc teneri ministrare; posse autem mi-*

nislrare vel per se, cel per alium idoneum, ut Parochus possit audire confessiones sanorum, quia alias eum reformidarent, si viderent eum accedere ad pestilentes.

169, — /L ad 3^m *Quæs.* 1° R a m b b r t u s procul dubio graviter peccavit, cum se morosum ac difficilem exhibuit, non semel, vel iterum, aut raro, sed persa'po, quoad fidelium confessiones excipiendas, et præscrtim ægrotos invisendos et Sacramentis reficiendos. Nec excusandus ford a peccato mortali, licet raro inoram protraxerit, relative ad infirmos adeundos, si, ob illam moram culpabilem, ægroti absque Sacramentis decedere potuerint.

2° Graviter etiam peccavit R a m b e r t u s, deserendo suas oviculas et fugiendo, instar mercenarii, et quidem sine licentia ab Episcopo petita vel obtenta. Ratio est, quia in re gravi egit contra suam obligationem, et forte non sine scandalo et gravissima parocliianorum offensione. Parochus enim tempore pestis tenetur in parochia morari et subditis Sacramenta, saltem salutis necessaria, ministrare; constat ex Declaratione S. Cong. Cone. Trid. an 1576. Boni enim Pastoris est *animam suam pro ovibus suis ponere*, juxta effatum Christi Domini, *I. Joan.* 3. 16. Non salis fuit igitur ut R a m b e r t u s sibi idoneum Vicarium substitueret, neque ut Episcopum post discessum admoneret, quia debuit non prius discedere quam licentiam obtinuerit; neque, in prefatis circumstantiis, facultatem abeundi postulare potuit, cum id prohibeat S. Congregatio. Insuper, neque obtenta facultate excusaretur, cum falsam causam allegaverit, ad rem ab Episcopo extorquendam.

CASUS XII.

!

SACRAMENTA MINISTRANDA 2°.

C u n i b e r t u s, Parochus, advocatur ad domunculam mulieris igne flammantem, ut ipsi, ab omnibus derelictæ, saltem per absolutionem succurreret, et infantem, (piem a paucis horis pepererat, baptizaret. Advolat quidem Pastor; sed animadvertit arduum et periculosissimum esse opus, et ob metum mortis recusat mulierem adire, quamvis tempus adesset predict® infelici matri, et miser® proli necessaria Sacramenta conferendi.

Hinc :

Qu®r. 10 In *graviter peccaverit C u n i b e r t u s, matri et proli in tanta necessitate spirituali positus non succurrendo, non obstante propriae vitae periculo ?*

2° *An excusationem mereretur, si ipse in statu peccati versaretur?*

Solutio :

170. — K. ad 1^m *Quæs.* 1° Casus matris valde differt a casu prolis; mater enim absolvi poterat a longe absque vit® absolventis periculo, saltem communiter loquendo. Insuper Parochus non tenebatur vitam prodere ad matrem absolvendam, si scivisset mulierem pie vivere, nec ordinarie versari in statu peccati mortalis, vel tunc facile actum contritionis elicere posse. S. *Lig.* I. 2, n. 27.

2° C u n i b e r t u s, sub gravi, tenebatur vitam suam exponere ad infantem baptizandum, quia Parochus tenetur subvenire extrema· necessitati spiritali parochianortim, cum suo quocumque incommodo, au! damno temporali. Imo, deliciente Parocho, ad id obligatur quilibet alius, quia vita spiritalis, etiam aliena, utpote bonum majus et allions ordinis, praeferrī ielx'l saluti corporali cujuslibet viventis. Ergo, a fortiori, a l illud tenetur Parochus, de quo ait Christus : *Bonus Pastor animam suam dat pro oribus suis. Joan. 10. II.* Ergo peccavit graviter C u n i b e r t u s, quippe qui tant® obligationi non satisfecit. Attamen a peccato excusandus videtur, si certus non fuisset send infantem pervenire posse; durissimum enim esset aliquem obligaro ad vitam pro bono alterius incerto prodendam.

171. — /E ad 2"* *Quæs. Neg.* Quia facile unico momento, per actum contritionis perfecta', se in statu graliæ reponere potest. Præterea, nonne actum caritatis perfecta' peragit ille qui, pro amore Dei et proximi, vitam propriam profundit ?

CASUS XIII.

SACERDOS MORTIS PERICULO OCCURRENS.

M e t r o d o r u s, apud infideles Missionarius, dum, fervente persecutione, incognitus Christianos hinc et inde sparsos inviseret, ad eos in Fide confirmandos, incidit casu in turmam lictorum qui foras educebant quempiam, gravis sceleris reum, ut capite truncaretur. Tum, zelo incensus, penetravit per satellites ad malefactorem in paganis superstitionibus enutritum, cumque tanto spiritus ardore ad Religionem catholicam amplectendam hortatus est, ut ille annuerit, et publice veram Fidem professus, et aqua Baptismatis regeneratus, pie fortiterque occubuerit.

H i n c :

Ql.eii. 1° .in M e t r o d o r u s, *Missionarius, sub gravi obligatus fuerit ad succurrendum aniniæ infidelis capite obtruncandi, etiam cum gravissimo mortis periculo?*

2° *An simplex Christianus ad id esset obligatus?*

S o l u t i o :

172. — II. ad I" *Quæs. Affirm. per se.* Ratio patet ex dictis, seu ex principiis generalibus caritatis. Dixi per se: nam Missionarius ille ad id non fuisset obligatus, si probabilis tantum fuisset infidelis docilitas in admittendis ejus adhortationibus; quia, si esset tantum probabilis spes eum juvandi, probabiliter etiam speranda non esset ejus salus : atqui talis obligatio foret nimis difficilis in probabili salutis desperatione; ergo urgenda non esset. *Gobai, de Sacramentis in genere, n. 183.*

Neque obligatus esset, si non reperiretur in loco alius Sacerdos qui Christianis opitulari posset, præsertim persecutionis tempore. Equum enim non est ut Sacerdos uni anima* succurrat, multos alios in periculo salutis relinquens. *Gobat, ibid.*

173. — H. ad 2n' *Quæs. Affirm. per se ;* quia fidelis quilibet infideli

per Baptismum succurrere potest, et proinde debet, ut ex dictis satis liquet. Rare laici in hujusmodi casu urget stricta obligatio, quia non constat de line certo assequendo; non sufficit enim aliqua spes, vel etiam mera probabilitas successus obtinendi, ut quis vitam ipsam prodere debeat.

CASUS XIV.

SACRAMENTA DENEGANDA.

Julianus, peccator publicus, matrimonium contracturus, jam publicatis bannis, adit Parochum confessiones excipientem, et declarat se nolle confiteri, sed confessionem simulare, ut sponsae complacet. Negat Parochus se matrimonio interventurum esse, nisi seriam confessionem peregerit, cum Sacramentum illud statum gratiae requirat. Subinde, cum perrexisset Parochus ad Sacrum faciendum, dum Communionem fidelibus distribuit, ecce inter alios communicantes cernit adstantem Julianum ipsum. Quid faciet? Ilæretauceps... Sed mox recordans praecepti Domini: *-Votite dare saucium canibus*, hominem praetermittit. Absoluto Sacro, Julianus, ira percitus, adit Parochum, imprecationibus eum lacessit, eiquo mortem minatur, nisi sibi Eucharistiam ministret suoque matrimonio assistat. Perterrefactus Parochus existimat praeceptum tunc non urgere, et Juliano morem gerit.

Hinc :

- Quæst. 1° *Quandonam Sacramenta deneganda sint?* b
 2° *An recte egerit Parochus abnuendo assistere matrimonio Juliani, et postea metu mortis assistendo?*
 3° *In recte egerit Eucharistiam eidem primum denegando, et deinde metu mortis eam ipsi concedendo?* I

Solutio :

I7i.— R. ad 1m Quæs. I^a Sacramenta deneganda sunt peccatori publico, sive *occulte* sive *publice* ea petenti, quia sancta non sunt indignis tradenda, et scandalum fidelium praecavendum est.

2° Sacramenta sunt etiam deneganda peccatori *occulto*, *occulte* petenti, quia simpliciter indignus est, et insuper nulla urge! ratio ad Ministrum excusandum. Secus vero, si *publice* petat, quia tunc Sacramenta denegari nequeunt absque scandalo fidelium et Ecclesia* perturbatione. S. *Lig. n.* 50.

175. — R. ad 2m Quæs. 1° *Per se* recte egit primum assistendam suam matrimonio denegando. Ratio est, quia, licet confessio non requiratur lege generali Ecclesia* ad matrimonium, tamen Concilium Trid. adhortetur tantum ad confessionem matrimonio praemittendam, atque generalim Parochus assistere nequit matrimonio eorum qui sunt publici peccatores. Ratio est : 1° quia de jure naturali nemo cooperari potest peccato alterius, etiam materialiter, nisi de causa gravi et proportionata ; 2° quia publici peccatores indigni sunt ut ad Sacramenta admittantur. S'. *Lig. n.* — F. *Comp. torn*, n. n. 218-769-771. Nec obstat quod Parochus non sit minister matrimonii ; nam ejus praesentia necessaria est ad Sacramenti

validitatem. Adjicias quod Parochos ex officio incumbere debet -aluti spirituali suarum ovium, ea; a p crati; avertendo. Nec dicas quod 'poiim jus habent ad matrimonium contrahendum, et proinde ad Parochi assistendam; nam nemo jus habet ad actionem in qua peccatum committitur.

2° Parochus potuisset assistere matrimonio Juliani, in favorem sponsa', si hæc non luisset indigna, quia tunc rationem sufficientem habuisset peccatum ejus permittendi. S. *Lig. ibid.*

3° Potuit assistere matrimonio metu mortis impulsus, quia Parochus non est minister Sacramenti, et præterea gravissima ratione a peccato cooperationis excusatur. Potest etiam Parochus excusari in simili casu, propter alia quæcumque incommoda valde gravia, sive propria, sive contrahentium, v. g. ne in peccato, aut in concubinato perseverent, etc. S. *Lig. n. 34.*

176. — /J. ad 3m *Quæst.* 1° Prima vice recte egit Parochus Communionem in Juliano denegando, quia, ut ipse ait, sancta non sunt canibus, seu indignis tradenda. Julianus autem, peccator publicus, nulla præmissa poenitentia, neque scandalı reparatione, est omnino indignus: ergo a Communionem erat repellendus, seu prætermittendus.

2° Male egit postea Parochus, metu mortis adactus, Eucharistiam Juliano ministrando. Ratio est, quia damnum quantumlibet compensare nequii sumam injuriam quæ in eo casu SS. Eucharistia' advenit. Ita S. *Lig. n. 49, cum aliis.*

177. — Contradicunt tamen plures cum *Lacroix, l. 6, part. I, n. 138, — Gobai, — Sporer, etc.*, dummodo Sacramentum non petatur in odium P. li mini'. Hæc eorum (si, quia, ut aiunt, si infamia peccatoris occulti, publice Sacramentum petentis, talem administrationem excusat ei irreverentiam Sacramenti' reparat; cur mors a Ministro subeunda non excusaret? Sed neganda est paritas: etenim Sacerdos nequit publice Communionem negare peccatori occulto, non quidem ad famam ejus salvandam, sed propter alia gravissima incommoda quæ inde sequerentur, nempe scandala aliorum, qui, licet forte digni, a sacra Communionem deterrerentur, timentes ne, o'i odium vel imprudentiam, a Sacerdote arcerentur, Hæc autem incommoda non habentur in Ministro, qui metu cogitur ad Communionem peccatori publico ministrandam. Imo ledit alioni esset populo Minister qui, ad reverentiam Sacramento servandam, periculo mortis se exponeret.

CASUS XV.

SIMULATIO SACRAMENTI.

Sinesius, alumnorum in collegio degentium Confessarius, Leonardi Confessionem excipiens, audit illum paulo ante contra castitatem cum Alberto graviter deliquisse. De facti veritate ex ipsius narrationis adjunctis procul dubio constabat. Vice sua, confitendi gratia, accedit Albertus, qui rem allissimo premit silentio. Confessarius probe novit eum non potuisse apud ait imm suas culpas manifestare, siquidem nullus alius est in collegio pro audiendis confessionibus; nec supponi potest poenitentem ex oblivione aut ignorantia tantum peccatum reticere. Quid faciet

Sixksil's? M consilii capessit, ne sigilli legem violet, nec sacrilegio penitentis cooperetur: Alberto, prudenter sed frustra interrogato, fingit absolutionem impertire dicendo, submissa voce: *Ergo te non absolu.* Cum autem praevideret Albertum ad Communionem cum aliis accessurum esse, particulam seorsim ab aliis collocatam in Sacro faciendo minime consecrare intendit, eamque ipsi porrigit. 3

Hinc :

Qu.br. 1° *Quid sit simulare Sacramentum?* -J

2° *In aliquando licitum sil?* j

3° *Quid dicendum de ratione agendi Sinksii, Ium ratione fictæ absolutionis, tum ratione Hostiae non consecrate Alberto porreclæ?* 'α

4° ,4n SiNESius potuisset proferre verba solita: Corpus Domini, etc..., coram Alberto, quin Hostiam ei porrigeret!

Solutio :

JVI

178. — /{. ad I" *Quæ.* Probabilius simulatio Sacramenti consistit in appositione licita forma» ad materiam, aut iu licita formæ prolatione, ita m, cum rigore loquendo, tantum simuletur Sacramentum, qliando fide ponitur illud quod essentialiter perlinet ad rem quæ simulatur.

/L ad 2,n *Quæ.* Nunquam licet simulare Sacramentum, ne *materialiter* quidem, seu etiam non intendendo *directe* simulationem, seu proximi deceptionem; quia omnis simulatio est injuria gravissima in Christum, cui Minister illudit, abutendo rebus sacris ab ipso institutis, et sic eum falso operantem inducendo. Constat etiam ex propositione 29a ab *innocent. XI* damnata, quæ sic jacet: *Urgens metus gravis est causa Sacramenti adminislracioncm simulandi.* Plures quidem Theologi putant, solam formalem simulationem m hac propositione damnari; sed merito alii communiter contradicunt. Etenim non licet simulare Sacramentum ex metu gravi, ut constat ex damnatione præfatae propositionis. Atqui simulatio ex metu mortis, est simulatio *materialis*, non vero *formalis*: ergo... Juxta alios non damnatur quælibet simulatio *materialis*, v. g. si fiat ex metu mortis, cum in prædicta propositione dicatur tantum *ex metu* gravi. Sed respondet S. *Lig. n. 59*: *Quamvis præfata propositio non loquatur de quocumque metu, attamen commune etiam est apud Doctores, non licere adminislracioncm Sacramenti simulare etiam ob metum mortis.* — V. *Comp. n. 220.*

179. — /L ad 3" *Quæ.* 1° *Quoad absolutionem* controvertitur in primis, utrum Confessarius possit vel debeat in simili casu absolutionem denegare, aut vice versa.

Prima sententia dicit absolutionem esse omittendam; quia poeniteris, utpole male dispositus, ea prorsus indignus est, et proinde Confessarius, eum absolvendo, ejus sacrilegio cooperatur. Hanc sententiam suadet .8. *Lig. n. 631*, ubi dicit melius es-e si Confessarius omittat absolutionem, pœnilenle non monito, et, loco absolutionis, aliquas orationes recitet.

Secunda sententia docet pœnitentem absolvendum esse quando peccati

ejus notitia ex sola complicitis confessione habetur. Ratio est, quia tota illa notitia resolvitur in testimonium alterius poenitentis; porro in hoc tribunali magis accusanti se in sua causa, quam aliis credendum est. *Ita Lugo, de Pamit. D. 22, n. 21, cum (iobat, Diana, et aliis. Γ. Comp. n. 222 cl 619.*

2° *Quoad Communionem*, graviter et gravissime peccavit Sinesius, Hostiam non consecratam Alberto porrigendo, quia Hostiam hanc ipsi communicanti et cæteris assistantibus adorandam obtulit, et eo ipso ad actum idololatria) eos induxit. Sic neque Sacerdos, versans in statu peccati mortalis, consecrationem simulare potest, ad vitandam indignam Missæ celebrationem. Remedium igitur malo pejus est, ut dicit *Innue. III, c. 7, de Homine, de Celebratione Missæ. — S. Lig. n. 61. — Pontas, r. Communion, cas. 15.*

//. *ad 4" Quæs. Nego*, quia usus fuisset notitia confessionis ad Sacramentum ei negandum, quod gravamen maximum sigilli induxisset. Dicit autem S. Lig. n. 61, *quod possit* quis indispositus ad Communionem aliquando, oh infamiam vel scandalum vitandum, cum Parocho convenire ut hic dicat super ipsum verba : *Corpus Domini*, etc., quin sacram Hostiam ei præbeat; quia tunc revera non ministrat Sacramentum, nec irreverenter Eucharistia tractatur.

CASUS XVI.

SUBJECTUM SACRAMENTORUM 1°.

Philemon, Parochus, solet dare sacrum Viaticum, Extremam Unctionem et absolutionem infirmis delirantibus, fatuis et amentibus, imo et ebriis agonizantibus. Sed (jus agendi ratio carpitur a Marcelino, alio Parocho, qui contendit Sacramenta in his casibus conferenda non esse propter periculum irreverentia* erga res sacras, aut etiam invaliditatis Sacramenti. Cuinam, quaeso, causa tribuenda sit?

Hinc :

Quær. 1° *Quid requiratur ad validitatem receptionis Sacramentorum ?*

2° *Quid ad receptionem licitam ?*

3° *tn Philemon recte processerit in omnibus?*

Solutio :

ISO. — R. *ad 1m Quæs.* In adultis requiritnr *ad validitatem* intentio aliqua Sacramentum suscipiendi, quia non decet ut adultus lanium recipiat beneficium, nisi vehi. Sed pro plerisque Sacramentis sullicil intentio habitualis, seu implicita, spectata cujusqm* Sacramenti natura. Excepto autem Poenitenthe Sacramento, non requiritur ad validitatem, etiam in adulto, neq io probitas, neque proprie Eides. Pal *t ex praxi Ecclesia', q̄iUE nunquam permisit ut iteraretur Baptismus, neque Ordo hæreticorum, vel improborum hominum, quoties de Sacramento rite

collato constabat. Ratio autem, qua excipiat Pœnitentia, est, quia animi dolor ad materiam ipsam Sacramenti perlinet. ■ |

2° Nulla requiritur dispositio aut intentio in infantibus aut perpetuo imbecillis, ut *valide* recipiant Sacramenta quorum sunt capaces; quia! nullam conditionem adimplere valent, et nihilominus hæc Sacramenta pro ipsis sicut pro aliis instituta sunt. ' I

181. — *Il. ad 2m Quæs.* 1° Ad Sacramenta vivorum *licite* recipienda, requiritur status gratia', quia a Christo ordinata sunt ad augmentum gratiæ producendum.

2° Ad Sacramenta mortuorum ab adultis *licite* recipienda, requiruntur actus Fidei et Spei, juxta hæc Apost. ad *Hebr.* II. 6 : *Credere oportet accedentem ad Deum quia est, et inquirentibus se remunerator similis.* Requiritur etiam dolor de peccatis, ne cunctis Sacramentorum obstat. In Sacramento autem Pœnitentiæ, dolor ille etiam ad validitatem necessarius est. 1

182. — *H. ad 3m Quæs.* 1° Philemon potuit prædictis Extremam Unionem ministrare, si excipiantur perpetuo imbecilles, utpote incapaces; 2° potuit etiam Eucharistiam ministrare delirantibus et semivivis, secluso tamen irreverentiæ periculo, non tamen ebriis agonizantibus propter scandalum quod inde sequeretur; 3° potuit dare absolutionem, sub conditione, iis omnibus quibus Extremam Unionem ministrare licet. Etenim, quamvis ad absolutionem requiratur actualis cognitio, aliqualis confessio et doloris actus, non certo constat ea omnino in his deficere, ut infra dicemus in Sacramento Pœnitentiæ, de absolutione moribundorum. B
F. *Comp. n.* 439 et 505.

CASUS XVII.

SUBJECTUM SACRAMENTORUM 2°

Florianus, Parochus, ad Titum moribundum advocatus, audita ejus confessione, ipsi præbet sacram Eucharistiam, quam libenter suscipit. Sed cum de Extrema Unctione ageretur, recusavit Titius illam suscipere, asserendo nullum esse pro se mortis periculum. At vero, ubi Parochus animadvertit jam sensibus omnino destitui, cœpit eundem sacro Oleo ungere et perrexit, quamvis moribundus, oculis subito apertis, cernens quid circa se ageretur, agitatione capitis displicentiam suam ostenderet.

Hinc :

Quæritur. An Florianus *calide et licite egerit*, Titio *Extremam Unionem conferendo* l

Solutio :

183. — *R. ad Quæs. Affirm.* 1° Florianus *calide* egit, quia in Titio consensus non defuit. Etenim ille non contempsit Sacramentum, neque respuit; imo voluntatem illud recipiendi satis ostendit, libenter Eucharistiam suscipiendo, et sic implicite significando se Christiano more velle

mon. Neque dubitandum est quin, si periculum mortis agnovisset. Extremam Unctionem æque ac Eucharistiam postulasset. Ergo prudenter iudicandum est Titium habuisse intentionem saltem implicitam et habitualement Oleum infirmorum recipiendi, et eum, per voluntatem generalem Christiane moriendi, co;rexisse errorem particularem, seu voluntatem contrariam ex errore proveniente, et consequenter voluntatem recipiendi Sacramentum in ipso prædominantem fuisse. *Ita Elbel, n. 69-71.*

2° *Licite* etiam egit Florianus Titium inungendo. Etenim, quoties Sacramenta valido conferri possunt, licite etiam conferuntur, urgente necessitate, præsertim extrema : ergo ex omni parte absolvendus, et laudandus est Florianus.

CASUS DE BAPTISMO

SEU

De materia, forma, Ministro el subjecto Baptismi.

CASUS I.

MATERIA BAPTISMI.

LUCIANOS, Parochus, curn in pagum, ab Ecclesia spatio mediæ hone dissitum, perrexisset, alicujus ægroti invisendi gratia, et, peracto munere, esset reversurus, oblatus est ei infans baptizandus. Jussit illum ad Ecclesiam deferri. Praeibant mulieres, baptizandum deportantes; subsequetur Parochus, recitandis Horis canonicis intentus. Sed ecce ! dimidio itineris emenso, inopinate advertunt mulieres infantem jamjam agonizare. Clamores inaudiens advolat Pastor, anxietate percitus. Sed quid consilii infelix suscipiet? nullius enim generis aqua in promptu habetur. Sed ecce repente pluvia ab alto decidens ejus angustias sedat et comprimit. Acceptum ocus infantem cadenti pluviae subjicit, dicens : *Ego te baptizo*, etc. Vix autem formam Baptismi compleverat Sacerdos, eum infantulus candidam cillat animam.

Mulieres, magis ac magis ejulantes, a Parocho petunt utrum rite baptizatus fuerit, et ad cœlites avolaverit? *Ita sane*, respondit bonus Parochus.

Hinc :

Quæ r. 1° *Quænam sit materia Baptismi?*

2° 4n *in casu calidus fuerit Baptismus ?*

3° /In calidus fuisset, si una e mulieribus /levisset super caput infantis, verba formæ simul proferendo ?

Solutio :

184. — R. ad 1m *Quxs.* Materia valida est aqua naturalis quælibet; licita vero, extra casum necessitatis, est sola aqua benedicta, seu consecrata et Chrismate immixta, saltem pro Baptismo solemni. In periculo mortis, deficiente materia certo valida, materia dubia sub conditione adhibenda est. V. *Comp. n.* 236.

185. — R. ad 2° *Quæs. Affirm.* Validus est enim Baptismus cum aqua pluviali collatus, quia aqua plu\ialis est aqua naturalis, *juxta omnes. S. Lig. n.* 103. Nec obstat quod Parochus infantem pluvia) cadenti subjecerit. Nam eo modo infantem vere abluit. *Ita S. Lig. n.* 106, *et alii communiter.* Attamen, ad honestatem et reverentiam Sacramento debitam, aquam in vola manus colligere et frontem infantis eum illa abluere debuisset.

Lacrymas igitur cohibete, o piæ millions ! Consolamini ! Imo gamble' potius et exuñlalo, quia aqua pluviali valide baplizatus est puerulus, et reapse ad cœlites avolavit, et choris Angelorum adscriptus, Angelus et ipse, eum Beatis hymnos cœlestis gloria. jam decantat, cl in «elenium decantabit !

186. — I{. *ad 3^m Quæs. Nego* prorsus, quia lacrymæ non sunl aqua naturalis, nec proinde materia valida Baptismi. Ergo, etiam deliciente quacumque aqua, frustra mulier super infantem lacrymarelur. Ita communissime Theologi. S. *Lig. n. 104.—Elbel, n. 13, el alii communiter.*

CASUS II.

MATERIA BAPTISMI PROXIMA.

Ranulfus, recens Parochus constitutus, ex certa relatione accipit, a pluribus annisv ah antecessore suo infantes invalide fuisse baptizalos. Hic enim senex, ex contracta consuetudine et præcipatione, formam Baptismi proferendo, verbum aliquod essentielle omittere solitus fuerat. Tanto malo remedium cllicax afferre statuit Ranulfus. Ut autem tam saluti parochianorum quam fama antecessoris consuleret prudentissimus vir, qnærit in libro baplizalorum quinam fuerint ab eo baplizati, el postea eorum parentes invisendo, quos reperit adhuc juniores, digito aqua lustrali bene madefacto, signo crucis in fronte signat; adulliores vero aqua luslrali aspergit, alios comiter ad se invitat, eosqne in discessu, eodem modo aspergit, licet plures simul convenerint, formam Baptismi tacite pronuntians.

IIinc :

- Quo. 1° .In Ranulfus *calide bfiptizacerit, signando parvulos digito aqua luslrali madefacio ?*
 2° An *calide baplizacerit, alios aspergendo ?*
 3° An *calide plures simul baplizacerit ?*
 4° An *una sola gutta, cel altera, ad calidum Baptismum sufficiat, etiamsi in manus cel pectus baptizandi, aut in ejus vestes vel crines cadat?*

Solutio :

187. — B. *ad II^m Quæs.* Ranulfus valide haptizavil parvulos digito aqua bene madefacio signando in fronte, el prioribus verbis fornne Baptismi tacite, quo res lateret, prolatis, reliqua elate proferendo, quia il· vere fuit applicata materia per contactum successivum : ergo vere dici possunt abluti. Ergo prudenter el laudabiliter egit bonus Pastor. *Voit, n. IU».* — S. *Lig. n. 107, Quær. C^o, el alii communiter.*

188. — B. *ad 2^m Quæs. Distinguendum.* Ranulfus valide baptizavit adultos per aspersionem, si tantum aquo in eorum vultus injecerit, ut non tantum haberetur contactus aquuo ad frontem, sed aqua de parte ad partem delinxerit; quia, per ejusmodi contactum successivum, vera

ablutio habetur. Secus vero, si pauca? guttulæ corpus contingant, et inmolæ adhaereant, eo quod tunc non potest dici facta ablutio. Ibit, *ibid.*

Sed imprudenter modum istum adhibuit Parochus, cum tam facile fieri possit ut ablutio proprie dicta deficiat, nisi procuraverit ut aspersio copiosa in singulos haberetur. Industria cum parvulis adhibita *per se* tutior omnino est. Sed quæstio de intentione sufficienti adultorum ad Baptismum valide recipiendum, moveri potest. Etenim adultus Sacramentum recipere nequit, nisi velit; porro recipere non vult ignorans illud sibi conferri: ignoti enim nulla cupido, seu nulla voluntas. Sed respondetur quod ad Baptismum sufficit intentio *habitualis*, seu *implicita*, juxta omnes: atqui homines modo christiano viventes, ut sunt praedicti adulti, eo ipso quod se baptizatos existiment, illa intentione *habituali* et *implicita* gaudent; etenim, si scirent se baptizatos non esse, Baptismum certo cuperent, et hic et nunc sunt ita dispositi, ut peragere velint ea omnia quæ ad salutem consequendam necessaria sunt. Ergo valide baptizati censendi sunt.

189. — *R. ad 3^m Quxs.* RANULFUS valide plures simul baptizavit, si singulos ita asperserit ut vere abluti censeantur, juxta superius dicta, et formam in numero plurali simul protulerit, seu aspergendo dixerit; *Ego ros baptizo*, etc.... Sed nemo non videt quantum sit periculum invaliditatis in hujusmodi baptizandi modo, qui propterea, secluso casu urgentissima? necessitatis, nunquam adhibendus est. Porro in casu nostro nulla prorsus urgebat necessitas; poterat enim facile Parochus singulos aspergere, vel tutius eos in fronte aqua sufficienti signare, fingendo eos benedicere, ut erga parvulos ipse Parochus jam peregerat.

190. — *R. ad 4^m Quæs.* 1° Certo non sufficit una vel altera gutta, si non lluat. Si vero fluat et decurrat, *controrertitur*. Multi *negant* hoc ad validitatem salis esse; *probabilius* vero materia dubia esset. Esset tamen materia *certa*, si baptizans digito bene madefacto percurreret varias partes capitis baptizandi, ut supra dictum est. *S. Lig. n. 107, Quxr. 6°.*

2° Baptismus collatus in parte minus præcipua corporis, seu in manu vel in pede, dubie validus esset. Hinc si quis, urgente necessitate, sic baptizatus esset, iterum conditionaliter baptizandus foret. *S. Lig. n. 107, Quxr. 3°.* Baptismus autem collatus in aliqua parte præcipua corporis, sed non in capite, v. g. in pectore, probabilissime validus esset. Attamen, cum de hoc non omnes conveniant, ad majorem cautelam Baptismus sic collatus, sub conditione! iterandus esset. *S. Lig. n. 107, Quær. 4°, post S. Thomam.*

3° Baptismus collatus in vestes baptizandi, prorsus invalidus est. Ratio est, quia vestes minime ad corpus pertinent. Igitur, si abluantur vestes, non ideo abluilur corpus. Probabiliter vero valet Baptismus in crinibus collatus, quia, licet capilli non sint animati, non sunt tamen pura excrementa, sed sunt paries corporis, sicut cutis exterior. Hinc Baptismus in crinibus collatus, sub conditione est repetendus. *S. Lig. n. 107, Quxr. 3°.*

CASUS III.

FORMA BAPTISMI 1°.

Anna, obstetrix, sapins versatur in necessitate baptizandi infantes recens natos et de vita periclitantes, quod magna devotione peragit; nt autem divinas Personas in formæ prolatione melius exprimat, nonnihil in forma consueta immutare solet. Hinc : 1° aliquando dicit : *Ego te baptizo in nomine Patris, et in nomine Filii, et etiam in nomine Spiritus Sancti*; 2° alias : *Te baptizo in nominibus Patris, et Filii, et Spiritus Sancti*; 3° alias : *Te baptizo in Patre Omnipotente, et in Filio Unigenito, et in Spiritu Sancio Paracleto*; i® alias tandem : *Te baptizo in nomine Dei Patris, Dei Filii, et Dei Spiritus Sancti*. Albericus, Parochus, cum morem Annæ casu rescivisset, declaravit omnes infantes sic baptizatos, invalide prorsus tinctos fuisse, et modo absoluto rebaptizandos esse, quod nulla interposita mora exsequitur.

Hinc :

Quær. 1° An *Baptismus cum prædictis formis collatus reapse fuerit invalidus* ?

2° *Quid de ratione agendi Parochi* 2

3° An *rebaptizari possint, saltem sub conditione, omnes infantes ab obstetricibus baptizati*?

Solutio :

191. — R. ad 1^m Quæs. — Ad 1ra casum. Probabilius valet hæc forma ; at plures negant valere, et proinde ut dubia habenda est. Ratio autem dubitandi est, quia hac forma minus recte exprimitur Unitas personarum in essentia divina.

Ad 2^m casum. Forma invalida est; videtur enim *pluralitas naturarum* exprimi per το *nominibus*. S. Lig n. 108.— Voit, n. 158.— Reuter, n. 91.

id 3^m casum. Forma pariter invalida est, quia, licet exprimatur Trinitas personarum, earumdom tamen unitas desideratur, vel non satis exprimitur. Voit, *ibid*.

Ad 4^{tm} casum. Dubia est forma, quia Unitas divinæ essentiae non satis exprimi videtur. Probabilius tamen valida est, quia sensus formæ essentialiter non mutatur; sed Baptismus, oh controversiam, repetendus est. S. Lig. n. 108.

192. — R. ad 2^m Quæs. Recte quidem egit Albericus, Parochus, omnes infantes ab Anna baptizatos rebaptizando, cum illa formam vitare solita fuerit. Sed erravit utendo forma absoluta, siquidem non pauci infantes probabiliter valide ab obstetrice abluti sunt.

193. — R. ad 3^m Quæs. Neg. Sunt enim casus in quibus moraliter constare potest de Baptismi validitate, v. g. si fiat ab obstetrice valde perita. Etenim Baptismus iterari nequit, nisi adsit suspicio vero fundata erroris in ejus collatione. S. Lig. n. 136, ubi dicit veram esse sententiam.

Γ. *Comp. n.* 249. — Recte tamen sentit *Gousset, n.* 82 : conditionaliter rebaptizandum esse infantem qui, ob instans mortis periculum, baptizatus psl dum ederetur, etiamsi in capiti» ablutus fuerit; quia baptizans quilibet, ex trepidatione animi, aut præoccupaliono mentis ex circumstantiis exorta, facile aliquid essenziale omittere potest, quin advertat. Concinit *Gobai* his verbis (n 180) : « imperitia» obstetricis accedit terror et tropicalio. Cutn cnim non debeant a laicis baptizari parvuli nisi imminente « periculo mortis, illud periculum versans ob oculos, lamenta quoque < matris quibus verberantur aures, labor cl vigilia quibus crebro defatigantur obstetrices, vinum quo volunt sibi facere animos, et alia hujusmodi, efficiunt ut facile turbentur, et illam unciam judicii, seu prudentia» qua plebeia mulieres pollent, prope amittant. »

Attamen exceptiones admittit *Gobât*. Sic enim subdit, *n.* 183 : «Quando obstetrix est integra» fama», animosior ac circumspectior quam vulgus * mulierum, versata jam in pluribus periculis hujusmodi, et probata x super omnia probe egisse, tum ne sub conditione quidem rebaptizanda « est proles, quam hæc asserit esse a se legitime baptizatam. » Ratio est, quia in iis circumstantiis non potest esse dubium prudens de vero Baptismo.

CASUS IV.

FORMA BAPTISMI 2°.

1° *Damianus*, Sacerdos, cum eximiam concionem ad populum habuisset, ei occurens vetula qmedain, congratulata est, et præ gaudio lacrymando dixit : *Benedicta sil dies in qua ego le baptizari in noni ine SS. Trinitatis, Beatae Virginis Mariae, ct omnium Ingelorum.* — Quid est quod dicis? exclamat *Damianos* obstupefactus. Rem lotam ei narravit vetula.

2° *Laura*, obstetrix sexagenaria, quadam die obviam (it *Gelasio*, Parrocho, et sic eum eliata est : *Te, Reverende Domine, majoris quam reliquos meos cognatos facio; tibi enim quam strictissime conjungor cognatione spirituali, ab ipso Baptismo exorta : siquidem ego te graviter periclitantem domi baptizari.* — Attonitus Parochus, animoque perturbatus : *Sed, mater, ait, quid igitur dixisti, dum me baptizares?* Respondit illa : *Dixi : Ego te baptizo in nomine Omnipotentis, et Christi, totiusque ejus Ecclesiae.*

Hinc :

Q.U.I.R   *Quid de ralore ulriusque Baptismi?*
                   in, vel quomodo iterandus Baptismus et Ordo?
 .In   *Sacerdos sub conditione denuo baptizatus ob Baptis-*
                   mum dubium, aut certo invalidum, debeat non solum
                   ordinari iterum Sacerdotio, sed etiam aliis Ordinibus
                   inferioribus ?

Or.en. *¶d quid teneatur talis Sacerdos rebaptizabis quoad absolutiones a se impertitas, el matrimonia ab ipso benedicta ?*

Solutio :

19i. — *R. ad I^m Quæs.* 1° Prior Baptismus est probabilius invalidus. Etenim ex una parte saltem dubius est, eo quod non express® fuerint distincte singul® persona SS. Trinitatis; ex alia parte valde dubius etiam est ob additionem verborum, *Reatae Virginis el, omnium Angelorum*. Videtur enim mulier hæc adjecisse ex mente erronea, seu ex persuasione virtutem Baptismi etiam ex meritis l3. *Virginis el Angelorum* hauriendam esse.

2° Posterior vero Baptismus prorsus invalidus est, tum quia persona Spiritus Sancti non exprimitur, tum quia Ecclesia fi subrogatur. *V. Comp. n. 212. — S. Lig. n. 111.*

195. — *R. ad 2^m Quæs.* In primo casu Baptismus et Ordo sub conditione iterandi sunt, sed secretissime, ad præcavenda incommoda quæ secus inde sequerentur.

In secundo casu utrumque Sacramentum modo absoluto iterandum est, quum utrumque invalidum fuerit. Attamen Gelasius, Parochus, iterum baptizatus, non tenetur, cum rigore loquendo, Ordinem suscipere : posset enim statum clericalem deserere, el matrimonium inire, siquidem nullo laborat impedimento. Verum, si hanc partem amplecteretur ad scandalum vitandum, et fidelium offensionem gravissimam præcavendam, petere longinquam regionem deberet, in qua prorsus incognitus foret.

196. — *R. ad 3^m Quæs.* 1° Ratione validitatis, non essent necessario iterandi alii Ordines inferiores, quia Sacerdotium illos naturaliter continet; nec isti sunt gradus *per se* necessarii, ad supremum gradum assequendum. *S. Thom. Suppi. 3. part, quæst. 35, art. 5.*

2° Ex præscriptione tamen Ecclesia supplendi sunt alii Ordines, si quis per saltum ordinatus est. Si quis autem invalide, ordinatus est, v. g. ob defectum Baptismi, omnes Ordines recipere debet. Sic ex Declaratione *Innoc. XI. — V. Gobat, n. 438.*

197. — *R. ad 4^m Quæs.* Quid vero de Sacramentis invalido a fidelibus susceptis, ob defectum Ordinationis Parochi ? Practice ad duo tantum, seu ad Poenitentiam et Matrimonium reducuntur, siquidem nihil reparandum pro Eucharistia et Extrema Unctione invalide ministrata. Quod ad Poenitentiam attinet tanta est difficultas, ut ea jam evanescat, quia reparatio lit moraliter impossibilis. Quare pœnitentes absoluti in bona fide relinquendi sunt, et per subsequentem confessionem ab omnibus peccatis proderitis indirecte absolventur. *Gobat, ibid.* Matrimonia autem a Gelasio benedicta non censentur invalida defectu ministri, cum Sacerdos non sit minister Sacramenti matrimonii, sed defectu præsentiae Parochi, ut testis necessarii et legitimi. Forte dici posset, hæc matrimonia evadere valida propter impossibilitatem ad verum Parochum recurrenti; talis enim impossibilitas, non solum physica, sed etiam moralis, a lege Ecclesia» circa impedimentum clandestinitatis excusat, si generalis sit, ut in

casu habetur. Quidquid sit, tutius erit ad S. Sedem recurrere ad obtinendam dispensationem secretam *in radice*. Sponsi vero in bona fide relinquendi sunt. F. *Comp. n.* 901 *et seq.*

CASUS V.

MINISTER BAPTISMI Ie.

1° *Symphorosa*, matrefamilias, advertens prolem suam recens natam in magno vitæ periculo inopinate versari, in clamores et ejulatus erumpit. Accurrit *Sigismundus*, maritus, adveniunt simul filii et famuli. « Cito afferte aquam, clamat *Sigismundus*, ut infantem baptizem. — Hoc munus meum est, ait *Marcus* ejus filius, Clericus, Ordinibus minoribus insignitus, et theologiæ candidatus. — Advocate Parochum, ait mater; cum enim prope sit, statim aderit. » Interea *Melania*, ancilla, aquam infundens in caput infantis, verba formæ Baptismatis profert, et paulo post novus ille Dei Angelus ad cœlites avolat.

2° *Daniel*, Diaconus, absente Parocho per plures dies, ex ejus præsumpto consensu, puerum in Ecclesia parochiali solemniter baptizat. Redux autem Parochus, eum do gravi peccato arguit, quia, secluso necessitatis casu, Diaconus delegatione explicita indiget ad baptizandum solemniter; debuisset igitur vel Parochum expectare, vel alium Sacerdotem accersere.

Hinc :

Quæ r . 1° *Quis sit minister Baptismi site ordinarius, sive extraordinarius ?*

2° *Quis potuerit vel debuerit baptizare in primo casu? An peccaverit graviter ancilla, in prxfatis rerum adjunctis baptizans?*

3° In *Daniel*, *Diaconus*, recte egerit, aut graviter peccaverit, et an irregularitatem incurrerit ?

Solutio :

198. — R. ad 1ra Quæ s. 1° Solus Sacerdos est minister ordinarius Baptismi. Ex Jure canonico constat. Diaconus est minister extraordinarius Baptismi solemnis, et quilibet homo, sive vir sive mulier, sive catholicus sive infidelis, est minister extraordinarius Baptismi privati pro casu necessitatis. Vid. *Comp. n.* 243. Solus Parochus, vel delegatus, extra casum necessitatis baptizare potest. Sic ex *Jure can.*

A ' 2° In Baptismo privato, urgente necessitate, conferendo, si adsit Sacerdos, præferri debet Diacono, Diaconus Subdiacono, Clericus laico, et v' ' vir mulieri; nisi pudoris gratia deceat mulierem, potius quam virum, baptizare infantem non omnino editum, vel nisi mulier sil peritior, sicut facile evenire potest. *Rit. Rom.*

499. — R. ad 2ra Quæ s. Debit advocari Parochus, si revera statim adesse, vel aliquantisper expectari potuerit. Parocho absente, *Marcus*,

Clericus baptizare debuit. An vero eo casu Melania, ancilla, graviter peccaverit? Distinguendum est. *Affirm, per se*, si facile Parochus exspectari potuerit; secus vero, eo deficiente, quia non videtur tanta deordinatio, quod millier coram Marco, Clerico, minoribus Ordinibus tanlurn insignito, vel coram Sigismundo, viro, infantem baptizaverit.

200. — *R. ad 3.^m Quæs.* 1° Peccavit graviter Daniel, Diaconti', baptizando solemniter absque delegatione, vel absque necessitate, quia actum jurisdictionis parochialis usurpavit. Imo Diaconus delegari nequit a Parocho ad baptizandum solemniter, nisi ex aliqua gravi causa, quia in præsentī disciplina Ecclesiæ non est nisi minister *extraordinarius*. *Collet, De Baptismo, c. 5*

2° Daniel, baptizando solemniter absque delegatione, pnam irregularitatis incurrit, oh usurpationem actus Ordinis, ad quem non est ordinatus. Constat ex *Jure can. c. 1, de Clerico non ordin. minist.*

CASUS VI.

MINISTER BAPTISMI 2°.

1° Nisander, paterfamilias, cum dissidium aliquod cum proprio Parocho haberet, noluit prolem suam ei baptizandam afluere, sed ad Parochum alienum deferri jussit.

2° Amelina, mulier catholica, virum protestantem habens, valde exoptat prolem suam, recens natam, ad Parochum loci deferri baptizandam. Maritus autem jubet eam ad ministrum suæ sectæ deferri. Ingemiscit et illacrymatnr pia mater, ex eo quod voti sui compos fieri nequeat. Sed ecce! industria in mentem ipsi venit, tanto malo quadam ratione mendi. Quale? Ipsa prolem domi baptizat, priusquam administrum asportetur.

3° Sabina, mulier gravida, cum, iter agendo, partus dolores experiretur, seso in proximum hospitium recepit, et ibi, seu in aliena parochia, prolem suam peperit, quam illico loci Parocho baptizandam obtulit.

Hinc :

Quær. 1° ? In Nisander prolem Parocho alieno offerendo baptizandam, et Parochus ille eam baptizando, graviter peccaverint?

2° .4n recte egerit Amelina in secundo casu? Quid, si proles non fuisset ad ministrum deferenda, nisi post multum tempus?

3° Quid de illis qui filios ministro hæretico baptizandos deferunt? Quid, si lege principis lucretici ad id urgeantur?

4° An recte egerit Sabina in tertio casu?

Solutio :

201. — *R. ad 1.^m Quæs.* Uterque peccavit graviter. Ratio est, quia,

licet baptizare non sit actus jurisdictionis erga baptizandum, cum nondum baptizatus Ecclesia; subjiciatur, est tamen actus habentis jurisdictionem in fideles quibus baptizandus aggregandus est. Ergo Parochus alienus, jurisdictionem illam usurpando, peccavit graviter. Sed paterfamilias etiam similiter peccavit peccato cooperationis, et peccato vindicta; et injuri® in proprium Parochum. **I**

202. — /?. *ad 2^m Quæs.* Non recte egit Amelina, quia causa fuit quod puer bis baptizaretur. Minus enim malum est, quod infans baptizetur ab haeretico, quam eum rebaptizari. *Voit, n. 160.* — *Lugo, etc.* Attamen ouipanda non esset mater, si diu expectandus esset Baptismus ministri cum periculo ne prius moreretur infans. Quid vero, si dubitaret an valide baptizandus esset a ministro haeretico? /1. Si infans mox ad illum esset deferendus, expectaro deberet, et postea eum conditione illum rebaptizare. Si vero diu esset expectandum, statim modo absoluto cum baptizare posset, ut mox dictum est.

203. — A. *ad 3^m Quæs.* Peccant graviter prolem deferentes ad ministrum haeticum, ut baptizetur, quia hoc est tacite profiteri illum esse legitimum ministrum talis cæremoniæ; imo foret communicare cum eo in Sacris. Præterea minister hæreticus, sicut quilibet alius laieus, extra casum necessitatis baptizans, graviter peccat. Ergo is qui infantem baptizandum offert ei, peccat ejus peccato cooperando. Imo, nec licitum est parentibus filios deferre ad ministrum hæreticum, ut ab eo baptizentur, etiamsi lege principis hæretici urgerentur, quia hoc esset *vere communicare in Divinis*. Eruitur ex Epistola encyclica Pii 17, *Laudabilem*, missa ad omnes Episcopos Gnlliaë, die 26 Sept. 1791, in qua Pontifex prohibet ne fideles filios suos baptizandos sacerdotibus intrusts offerant, etiamsi filii sectis non essent agnoscendi ut legitimi: *quamvis, ob legitima probationis defectum, suorum natalium jure carere, aut gravius quodlibet malum pati cogentur*.

204. — R. *ad 1^m Quæs. Affirm.*, quia non debet differri Baptismus donec proles ad Parochum matris afferri possit; et tunc Parochus loci fit proprius Parochus erga infantem baptizandum. Excipe, nisi forte pagus ille a pago proprio parum distet. S. *Lig. n. Iit.*

CASUS VII.

SUBJECTUM BAPTISMI.

I^o Joacimus, Religione judæus, iter agens per catholicam regionem, in gravem morbum incidit, et mox omni sensu destitutus, jam morti proximus est. De re admonitus Damasus, loci Parochus, festinanter ad moribundum advolans in eo quærit signum aliquod rationis, et doloris de peccatis, sed incassum. Hæret anceps, nesciens quid sit agendum; denique judæum, sub conditione, baptizare statuit.

Sylvixvs, apud infideles Missionarius, incidit in moribundum adultum, sed amentem; nec rescire potest utrum, decurrente vita, intervalla lucida rationis habuerit. Quid ei consilii capessendum? Recordatur de

axiomate : *Sacramenta propter homines*, et eum aqua baptismali regenerat.

3° Tiburtius, infidelis, de vera Fide edoctus, Baptismum a Missionary postulat. Sed pravo habitu inquinatus, in ipsa Sacramenti susceptione, affectum secretum ad peccatum servat.

Hinc ;

Qc.hh 1° *Quænam sit dispositio in subjecto adulto, ad Baptismum licite et valide suscipiendum ?*

2° .In Damasus, *Parochus, recte egerit baptizando judæum sensibus destitutum et moribundum, in primo casu ?*

3° /In *pariter recte egerit Sylvinus, Missionarius, infidelem amentem et moribundum baptizando, in secundo casu?*

4° b» Tiburtius *effectus Baptismi suscepit in tertio casu, elan peccatum originale in eo deletum fuerit?*

Solutio ;

205. — *Besp. ad 1,n Quæs.* In subjecto adulto requiritur, ad Baptismi validitatem, voluntas, saltem *habitualis* et *implicita*, illud recipiendi Sacramentum. Ad licitam autem susceptionem, requiritur dolor de peccatis, seu attritio cum actibus saltem implicitis Fidei. *V. Comp. n. 228.*

A. *ad 2m Quæs.* Recte egit Parochus, si audiverit judæum ante morbum, vel in ipso morbo ostendisse voluntatem Religionem Christianam amplectendi. Secus *controverlitur. Negat Moulet, t. 2, p. 389*, talem judæum posse baptizari, quia in eo casu nulla supponi potest intentio Baptismum suscipiendi ; sed sententia opposita absque temeritate teneri potest; imo est omnino suadenda. Cur enim nulla supponi potest voluntas Baptismum suscipiendi ? Numquid, ex eo quod nullam intentionem manifestaverit, concludi potest eum nullam habuisse? Nequaquam. Nam inter contum vel mille infideles, in simili casu versantes, potest esse unus qui Christiane mori velit. Porro satis est, ut singulis Baptismus sub conditione conferatur. Excipe, si, paulo ante mortem, in Religionem catholicam invectus fuerit ; quia tunc minime censendus est in ea velle cooptari, cum ah ea paulo ante adeo abhorreret.

206. — *B. ad 3,n Quæs. Affirm,* modo baptizaverit sub conditione, quia dubitat Sylvinus utrum iniidelis ille intervalla lucida rationis habuerit, necne; etenim, si habuit, potuit Baptismum desiderare, et proinde valide baptizari potest : ergo sub conditione baptizandus est, quia succurrendum est proximo versanti in extrema necessitate spirituali, quo meliori modo fieri potest, etiam cum tonui probabilitate efficacia» Sacramenti.

llcsp. ad 4" Quæs. Tiburtius valide baplizatus est, non obstante affectu ad peccatum mortale, ut palet : porro si valide baptizalus fuerit, characterem sacramentalem recepit, quia Baptismus validus characterem, seu signaculum spirituale et indelebile in animo baptizat! imprimit; sed is non recipit hic et nunc effectus Sacramenti, qui a gratia divina pendet. Proinde, neque peccatum originale, neque peccata ejus actualia deleti» sunt ; siquidem peccatum deleri nequit, nisi per infusionem gratir

sanctificantis. Sed Tiburtius vi Baptismi jus habet in ejus effectus, qui tantum remanent suspensi, donec obex, seu peccatum, saltem per attritionem removeatur. V. *Comp. η.* 19i.

CASUS VIII.

BAPTISMI ITERATIO.

1° Angelica, matrona prudens et pia, cum, caritatis gratia, puerpera? opem preberet, ejusque prolem de vita periclitantem cerneret, properavit eam christiano more baptizare; postea ministerii sui rationem Parocho reddidit. Is vero, licet nullum errorem deprehenderit, attamen sub conditione rebaptizare eam prolem voluit. I

2° Sabellinus, hæreticus, veniens ad Parochum, petit instrui et admitti ad Ecclesiam catholicam. Parochus vero eum instructum interrogat de suscepto Baptismo, nec potest certum defectum invenire; hinc hærel anceps utrum illum sub conditione rebaptizare debeat, quod tamen non absque magna anxietate præstat. 3

3° Clara, obstetrix, infantem domi baptizavit, forma ex errore substantialiter mutata; errorem quidem paulo post deprehendit, sed illum aperire erubuit. Annis 15 inde elapsis, id tandem sub confessionis sigillo Parocho aperit, ut ipse saluti adolescentis prospiceret, caute tamen, ne ipsa famæ jacturam faceret. Sed inde Sacerdoti ambages maxima?, ex quibus se extricare nequit. (

Hinc :

Quær. 1° An recte egerit. Parochus in primo casu, prolem ab Angelica baptizatam conditionate rebaptizando ?

2° An Sabellinus, hæreticus, rebaptizari potuerit tel debuerit in secundo casu, et quid in genere de hærelis ad Fidem conversis ?

3° Quid Parocho agendum in tertio casu ?

4° An baptizandi sint infantes expositi ?

Solutio :

**j |

207. — Rbsp. ad 1m Quxs. Affirm, per se. Ratio est, quia, etsi Angelica sit mulier prudens et pia, in illis circumstantiis facile errare potuit ex animi trepidatione, praesertim cum consuetudinem baptizandi non habuerit. Ita Gobat, n. 711. Dixi per se, quia quandoque, muliere sedulo interrogata, constare potest de Baptismi valore. Recole dicta cas. 3, ad 3m.

R. ad 2^m Quxs. Sabellinus rebaptizari potuit et debuit, ut fert mos generalis Ecclesiae, quia notum est hæreticos errare sæpiùs in Baptismo conferendo : ergo prudenter haeretici ad veram Fidem conversi communiter rebaptizari solent. ■

R. ad 3^a Quxs. Quid faciet Parochus? Non videtur dari in casu tanta difficultas. Etenim facile accersere potest puerum ad se sub aliquo præ-

textu, et (ingere benedictionem aqua lustrali cum digito bene madefacio, ac submissa voce prolatis prioribus verbis : *Ego le baptizo*, superaddere, elata voce, ut industriam celet, *in nomine Patris*....., ut dictum fuit supra ad casum 2ra.

208. — *R. ad 4m Quxs. Affirm.* Conditionaliter, etsi expositi fuerint cum schedula eos baptizalos esse attestante, juxta veriore sententiam, ail S. *Lig. n.* 135; quia forte non sunt baplizali, vel invalide abluti, siquidem sæpius baptizantur a matre, qua nunquam vidit baptizare, nec didicit, *Reuter, n.* 115.

CASUS IX.

INFANS QUATER BAPTIZATUS.

Honorina, obstetrix, ad puerperam vocata, eam reperit in partu dolorosissimo luctantem. Timens rationabiliter ne fœtus cum matre simul pereat, eum, per instrumentum, in ipso sinu genitricis baptizat; postea vero cum infans brachium protenderet, et simul periculum cresceret, in isto membro Baptismum iteravit. Sed nondum (inis; cum enim de valore utriusque præcedentis Baptismi ipsa dubitasset, eundem puerum paulo post in lucem editum, et agonizantem tertia vice abluit. Adveniens autem Parochus, re cognita et perpensa, anxius remansit de Baptismi valore, et pro quarta vice Sacramentum, conditionaliter tamen, huic proli contulit.

Hinc ;

Quær. 1° *An validus sit Baptismus infantis in sinu matris, rei non integre nati?*

2° *An valeat Baptismus in brachio, vel pede collatus?*

3° *An recte egerit Honorina, Baptismum ter conferendo?*

4° *An recte egerit Parochus, pro quarta vice infantem baptizando, et an irregularitatem incurrerit?*

Solutio :

209. — *R. ad 1® Quxs. Probabiliter*, proles valide baptizari potest in utero matris, et a fortiori, si jam ex parte nata sit. Ratio est, quia infans, cum existat jam homo viator, valide potest baptizari. Xec obstat quod puer adhuc involutus sit in seeundina, quia hæc est veluti pars infantis ipsius. Sed, cum de valore hujus Baptismi non constet certo, sub conditione, si ferat postea tempus, puer natus rebaptizandus est. *I. Comp. n.* 239. — *S. Lig. n.* 107.

R. ad 2m Quxs. Controverlilur. Probabilius valet. Igitur, si non possit aliter baptizari de vita periclitans proles, sub conditione baptizanda est, el postea sub conditione etiam rebaptizanda, si in alia parte principali, præsertim in capite, ablui possit. *S. Lig. n.* 107, *Quxr. 3°, in fine.*

210. — *R. ad 3m Quxs.* 1° Honorina recte egit baptizando prima vice infantem, nondum natum, in utero matris; sed conditionem adjicere debuisset, nempe : *Si possis baptizari, te baptizo*, etc. — 2° Honorina

¶ BAPTISMO

pariter recte egit rebaptizando prolem in brachio, licet non sit certus Baptismus sic collatus, et Baptismus praecedens sit probabiliter validus. Ratio est, quia probabilior est validitas Baptismi in brachio, quam in secundina; siquidem brachium est pars certa corporis, dum secundina est pars tantum probabilis. Igitur, cum media tutiora adhibenda sunt, Baptismus erat in brachio renovandus, si renovari non poterat in parte certiori ad validitatem. Sed sub conditione, non vero absolute, Baptismus ille fuit iterandus. 3° Potuit et debuit Honorina prolem natam sub conditione iterum rebaptizare, cum uterque Baptismus praecedens dubius fuerit.

211. — *R. ad Quæ.* Distinguendum est, ex dictis supra ad tertium casum : recte egit Parochus generando infantem jam ter baptizatum rebaptizando, quia timor fundatus de Baptismi invaliditate, in talibus circumstantiis, facile superest ; nec proinde incurrit irregularitatem. Excipe tamen casum in quo moraliter illi constaret de prudentia et peritia obstetricis, et resciret eam rite processisse, quod non videtur evenisse in hypothesis nostra, cum adeo anxius fuerit Parochus de Baptismi valore. *Elbel, n. 39.*

CASUS X.

BAPTISMUS FILIORUM INFIDELIUM 1°.

Ea die, Parochus, infantem a parentibus protestantibus ortum, et ab iisdem baptizandum oblatum, solemniter aqua lustrali abluit, ea tamen conditione ut palrinus catholicus sit, quamvis exploratum habeat parentes liliū in hæresi esse instituturos.

Alias, cum venissent ad parœciam duo conjuges judæi, aliquandiu negotiorum causa ibidem commoraturi, et geminam prolem custodia ancilla* hospitii in quo sese receperant commisissent, scilicet, liliū septennem et filiam triennem; quadam die audit Parochus ab eadem ancilla, puellam judæam gravi morbo correptam vita periclitari, et ejus fratrem, quem de Religione catholica instruxerat, pluries Baptismum enixe postulasse. Quia tunc consilii capessendum ? Pastor bonus in praefatum hospitium, absentibus judæis conjugibus, se confert, et secreto utramque iudaicam prolem aquis sacris abluit. Puellula autem post aliquod spatium temporis e morbo convaluit, et parentes, peractis negotiis suis, in aliam regionem transierunt. Inde Parochus de exitu baptizatorum anxietate magna torquetur.

Hinc :

Q. 1° In hærelicorum filii a catholico baptizari possint, sire colentibus, sire insciis parentibus?

2° An possint baptizari filii infidelium, insciis aut incilis parentibus? et quid, si mater consentiat dissentiente patre? aut consentiente aco, et invitis genitoribus?

3° Quid si usus rationis in puero certus sit, et quid si dubius?

Quæ r. 4° *Quid de agendi ratione Fausti, Parochi?*

Solutio :

212. — *li. ad I^m Quæs.* Baptizari possunt lili hærellicorum, volentibus parentibus, quia secus parentes, qui Baptismum in sua secta admittunt, curabunt ut lili a ministro hæretico baptizentur. Non licet vero filios hæreticorum baptizare insciis parentibus, excepto necessitatis casu, quando parentes validum Baptismum filiis in sua secla sunt procuraturi, ne sic Baptismus iteretur.

213. — *R. ad 2ⁿ Quæs.* Non licet baptizare filios infidelium invititis parentibus, excepto casu necessitatis, vel nisi ipsi filii ratione utentes Baptismum petant. Ratio ex perversionis periculo deducitur. Constat ex variis Decretis S. Sedis. *V. S. Lig. n. 132. — Comp. n. 218.*

Si unus parentum consentiat Baptismo filii, altero invito, standum pro consentiente in favorem Baptismi et salutis prolis, modo infans sit educandus in vera Religione. Idem ossei si, patre mortuo, avus consentiret in Baptismum pueri, matre reluctante. *S. Lig. n. 131, ubi allegat auctoritatem Bened. XIV et Greg. XIII.*

214. — *R. ad 3^m Quæs.* Si usus rationis in puero infideli certus sit, et ipse sufficienter instructus videatur, Baptismumque petat, nec adsit perversionis periculum, baptizari potest, etiam invititis parentibus. Si vero rationis usus sit dubius, et puer sit jam septennnis, dicunt communiter, praesumendum esse pro usu rationis, quia judicandum est ex communiter contingentibus; si vero nondum septennium attigerit, *conlroterlilur....* Sed juxta *S. Lig. n. 128, post Lugo et Bened. XIV, melius expectandum est donec de perfecto usu rationis constet.*

215. — *R. ad 4ⁿ Quæs.* 1° *Faustus* recte egit, infantem a parentibus hæreticis oblatum baptizando; nisi enim ab ipso fuisset regeneratus, ad ministrum prolestantein delatus esset, nec commodum illud obtinuisset, scilicet, ut doctrina catholica imbueretur.

2° Potuit etiam et debuit *Faustus* puellulam judæam de vita periclitantem baptizare. Si postea illa convaluerit, non ideo de imprudentia culpan-
dus est bonus Pastor, qui in vero periculo misella' animæ opitulatus est. Neque est ratio cur arguatur de casu pueri septennnis, perfecta ratione gaudentis, debile de sancta Religione instructi et Sacramentum regenerationis exposcentis. Si enim, a parentibus abductus, periculo perversionis exponatur, spes tamen fundata habetur quod, auxiliante gratia Baptismi, tanti beneficii sil recordaturus, et salutem aUernam consecuturus.

CASUS XI.

BAPTISMUS FILIORUM INFIDELIUM 2°.

Faustinus, Sacerdos, apud Indos Missionarius, magno zelo ad pueris infidelium salutem procurandam incensus, praeterquam quod satagit ut aqua sacra abluat parvulos morti proximos, sed etiam id præstal erga qmini plurimos bene valentes, ab ipsis parentibus sponte oblatos ut ab

I B
Jhj;
jftj
I I I
I

ipso baptizentur. Existimat enim se non male agere, quia hos infante» non baptizat invitis parentibus, imo ipsis Baptismum pro filiis requireu- tibus, licet ipsi baptizari nolint. Subinde tamen aliqua anxietate corripitur, quia praedicti pueri, a paganis parentibus educandi, vitam Baptismo oppositam ducturi sunt.

I H
I
B F

Hinc :

Ql æ r . .In Faustinus *bene egerit parvulos infidelium bene valentes baptizando, non incilis parentibus, prout in casui*

I P
H
B
bj|w

Solutio :

216. — II. ad Quæs. Neg. Constat enim ex Declaratione Cong. S. Ofli- cii an. 1777, quæ sic jacet : *Non licere, extra periculum moraliler certum imminientis mortis, infantes a parentibus infidelibus ultro obla- tos baptizare, si, post Baptismum, in parentum infidelium potestate relinquendi sunt.*

Hæc eadem Declaratio renovata ac confirmata est die 19 Julii an. 1840, ab eadem S. Congregatione. *Analecta Juris Pontificii*, iv“ *licrai- son. p. 1806.*

IHI

CASUS XII.

OPERATIO CÆSAREA.

B
. *'1
I

Hortensia, difficili partui propinqua, gravissime periclitabatur. Jam eo devenerat, ut medici de salute tum matris, tum prolis desperarent. Interea occurrit quidam chirurgus perilissimus, qui promittit se latus puerperæ sectarum esse, prolemque sine periculo extracturum. Horten- sia, suadente et impellente Confessario, in sectionem lateris, licet ægre, consentit. Sed, peracta operatione cæsarea, extracta et baptizata prole, obiit raaler' et infans etiam paulo post vitæ valedixit.

Пк
H

Hinc :

1

Ql mr . 1° .-In, *vel quandonam fieri possit operatio cæsarea in matre vivente?*

B .
■ f?
BH
r ■
KcB

2° *An, vel quandonam fieri debeat in matre mortua?*

3° *An Hortensia fuerit sub gravi obligata ad sectionem ad- mittendam? clan Confessarius hujusmodi obligatio- nem declarare debuerit?*

B .
I

4° *An, contra, male egerit Confessorius mulierem ad sectio- nem admittendam adhortando? elanirregularitatem incurrerit ?*

K^B
I
B
◆

Solutio :

217. — R. ad 1m Quæs. Vivente matre, minime fieri potest operatio cæsarea, quoties adest pro matre periculum proximum mortis ex dla operatione secuturæ, etiamsi tum proles, tum mater certo secus peri- turæ sint, quia talis operatio esset directa matris occisio. S. Lig. n. 106,

post s. *Thomañi*. Nec dicas quod vita spiritualis infantis præforri debeat vilæ temporali matris; nam hoc intelligandum est, ut quisque debeat quidem mortem sustinere, non autem ut debeat nec ut possit mortem inferre, vel alterum occidere pro salute spirituali proximi. *Ila S. Lig. ibid.* Fieri autem potest operatio cæsarea, si secus mater moritura sit antequam pariat, cum periculo mortis prolis, et insuper chirurgus peritus asserat abesse omne periculum, quia v. g. mater est robusta, etc. *Elbel, n. 60.* Hoc valet præsertim nostris temporibus, cum ars chirurgica nullo perfectior evaserit. K. *Embriologia sacra, l. 3, c. 9.*

218. — *L ad 2^m Quæs.* Mortua matre : 1° Fieri potest operatio cæsarea, ut palet; sed, ad vitanda incommoda quæ subsequi possent, monendus est loci Magistratus civilis, et testes ab ipso approbati adhibendi sunt ad mortem matris recognoscendam; 2° imo sub gravi operatio fieri debet, positis ponendis, quia ex lege caritatis omni cura et labore æterna salus infantis procuranda est. S. *Thom.* — *Ril. Rom.* — V. *Embriol. sac. l. 3. c. 7.*

219 — *R. ad 3^m Quæs.* Hortensia, speculative loquendo, obligata fuit ad sectionem lateris permittendam, testante chirurgo perito eam nullum incurrere periculum mortis, quia tenetur quodlibet incommodum temporale pati ad vitam spiritualem infantis procurandam. Sed in praxi cavendum est ne ipsi gravis obligatio declaretur, quia facile potest apprehendero magnum periculum, etiam ubi nullum esset, et nihilominus peccare mortaliter, conscientia graviter eam remordente, propter denegatum consensum. *Elbel, n. 259.*

220.—*R. ad 4^m Quæs.* Confessorius non male egit mulierem adhortando lanium ad id ad quod in se absolute terebatur, et proinde nullam incurrit irregularitatem; quod si eventus non successerit, id per accidens tantum evenisse censendum est. Præhabila periti chirurgi declaratione, de nulla imprudentia Confessarius arguendus est. V. *Comp. Append, de oper. cæsarea, a n. 256 ad n. 259.*

CASUS XIII.

BAPTISMUS PRIVATUS Γ.

Ricardus, nco-Parochus, ab Honorio, nobili ac præpotenti viro, accersitur ut ejus proli recens natæ domi privato modo Baptismum conferat, snkmnitatem ad aliud tempus, congregatis cognatis et amicis, remittendo. Ricardus inquit de infantis valetudine, et audit eum nulla infirmitate lidiorare. Inde hæret anceps, nesciens utrum, posito tali casu, in aedibus privatis baptizare possit. Tandem puerulum aqua Baptismatis abluit, omissis caeremoniis, quas postea in Ecclesia suppleturus est.

Hinc .*

Qcær. 1° *In quonam loco Baptismus solemnis conferri debeat ?*

2° *in liceat aliquando Baptismus extra Ecclesiam conferre, et exremonias ad aliud tempus remittere ?*

3° *Quid de Parocho dicendum ?*

DE BAPTISMO

Solutio :

*

221. — *R. ad 1.^m Quæs.* Ex Jure canonico Baptismus sollemnis in Ecclesia sola parochiali conferri potest. Soli Regum vel Principum lili ab illa lego excipiuntur. *1.7. Clementina Encuctica de Baptismo.* — Aon licet igitur alios quoslibet in aliis Ecclesiis, seu San Jis, aut Oratoriis, sive privatis, sive publicis baptizare, nisi desola Episcopi licentia; el hoc, non obstante qualibet consuetudine, ut constat ex Declaratione S. Congr. Cone. 7. Febr. 1731.

222. — *R. ad Quæs.* 1° Baptismus nunquam conferri potest extra Ecclesiam, et quidem parochialem, excepto casu u cessitatis, privilegii, aut facultatis specialis ab Ordinario obtenlæ. Sequitur ex modo dictis.

2° Quod ad cærmonias attinet, distinguendum est. Si Sacerdos in necessitate extra Ecclesiam baptizet, omittere debet cærmonias quæ Baptismum precedent, et eas remittere ad tempus quo infans convaluerit et ad Ecclesiam deferri poterii. Sed cæremonias quæ Baptismum subsequuntur peragere debet. Constat ex Declaratione S. Cong. Ril. apud *de Herdt, Sacrae Lilurgiæ Praxis, t. 3, de Baptismo.*

Sic enim auctor ille : « Si Sacerdos in necessitate extra Ecclesiam baptizet, omittere debet omnes cæremonias quæ Baptismum præcedunt, etiamsi infans tamdin victurus videatur; colluto autem Baptismo nl
« supra, debet infantem in vertice ungere Chrismate, si habeat, imponere
« vestem albam, et candelam accensam præbere. Cum autem convaluerit infans, praesentandus est in Ecclesia, ibique, et *nunquam extra Ecclesiam*, supplenda* sunt cæremonia ommissa, ptæ Baptismum praecedunt.
« *Decr. S. Cong. Ril. 23 Sept. 1820.* »

223. — *R. ad 3.^m Quaes.* Parochus de peccato gravi damnandus est, quia contra legem Ecclesiæ gravem egit. Filii enim nobilium in Jure canonico minime ut privilégiait habentur. Parochus igitur non debuisset *Roxorio*, licet viro nobili ac præcipuo, inorem gerere, nisi ab Episcopo facultatem obtinuisset.

CASUS XIV.

BAPTISMUS PRIVATUS 2°.

Salustus, vir nobilis, nova prole beatus, in patrinum requirit *Ricabdi'm*, virum conspicuum, sed absentem, nec ante mensem reversurum. Statuit primum ille, Baptismum prolis ad *Ricaudi* adventum remittere ; sed subinde timens ne interea periclilelur, petit a Parocho suo ut velit nunc infantem domi baptizare, cæremonias postea suppleturus in Ecclesia, cum invitatus patrimis advenerit. Illi inorem gerit Parochus.

Hinc :

Quer. 1° *An graviter peccent parentes qui Baptismum ad mensem differunt, in gratiam palrini adrcnluri, tel familiae congregandae, solemniliste praeparandae ?*

2° *An graviter peccaverit Parochus ?*

Hinc :

22i. — /{. *ad* 1,ⁿ *Quæs.* Graviter sane peccant parentes qui per multum tempus Baptismum liliorum dillerunt. *Ita omnes.* Sed quænain dilaiiu ut gravis habenda sit? valde controverlilur. *Probabilius el communius* non habenda est gravis dilatio ca quæ 10 vel 11 dies non excedit. Secus vero, si excedat. S. *Lig. η.* 118.—*Horn, aposl.n.* 18. —*Salmanlicenses* censent non esse mortale difierre ad 15 vel etiam 20 dies, ctiarn sine causa urgenti. Imo alii cum *Suarez* dicunt non esse gravem dilationem, si ad mensem non pertingat, licet non adsit causa ; stante autem causa, si ad duos menses non extendatur. V. S. *Lig. ibidem.*

225. — II. *ad* 2,ⁿ *Quæs.* Graviter peccavit Parochus, saltem *per se loquendo.* Ratio deducitur e\ dictis in casu præccdenli. Etenim soli filii Regum vel Principum, domi, præter casum necessitatis, baptizari possunt. Nec licet cæremonias ab ipso baptismo separare, præter casum necessitatis, vel licenliæ specialis, ut supra dictum est. S. *Lig.. η.* 112 *el seq.* — *Voit, n.* 203.

t

CASUS XV.

BAPTISMUS SOLEMNIS 1°.

1° Tr o p h i m u s, Parochus, advocatus ad infantem de vita periclitantem baptizandum, ibi infantem cum ritu Ecclesiæ solemni baplizavit, omuiaque peregit præcedentia unctionem scapularum ; sed tunc, re perpensa, judicavit puerulum sine magno periculo in templum deferri posse. Mandat igitur, ut slatim deferatur ; subsequitur ipse, et in Ecclesia reliqua perfecit.

2° M e d a r d u s, Parochus, dum casu celebrat in Sacello privato, consecrato tamen, ecce ipsi afierlur infans baptizandus, idque rigente hieme, ita nt non possit deferri ad Ecclesiam, ab ædibus infantis longe dissitam, el quo per nives adeundum esset. Parochus cum ibi baplizavit, et cum Chrisma sub manum non haberet, alio tempore illam unctionem supplevit.

Hinc :

Qu.«n. 1" An *bene egerit* Tr o p h i m u s, *in primo casu* ?

2° An *recte* M e d a r d u s, *in secundo casu*?

3° An *repetendæ sint cærcmoniæ quando Baptismus, invalide collatus, est iterandus* ?

Solutio :

226. — B. *ad* 1" *Quæs.* Erravit Tr o p h i m u s baptizando infantem domi cam solemnibus Ecclesiæ cæremoniis qua· Baptismum præcedunt, ut constat ex dictis supra in casu 13, in responsione ad 2^m *Quæs. n.* 222. Debuisset enim infantem, de vita periclitantem, domi baptizare, omissis omnibus caeremoniis quæ ante Baptismum adhiberi solent, et eas remittere ad aliud tempus, donec infans ad Ecclesiam deferri posset, et solas reli-

quas caeremonias perficere. Recte tamen egit caeremonias interrumpendo, cum postea advertit nullum amplius esse periculum ut eas in Ecclesia convenientius perficeret.

227. — *R. ad 2m Quæs.* Neque excusandus est Medardus, quia contra praeceptum Ecclesiae baptizavit, extra Ecclesiam parochialem, infantem de vita non periclitantem. Non erat enim periculum in mora, et superveniente postea periculo, potuisset Parochus advocari, vel infans, Parocho deliciente, ab alio rite edocto baptizari. Recole dicta in casu 13, *n.* 222.

228. — *R. ad 3m Quæs. Controvertitur.* Duplex datur sententia probabilis, juxta S. *Lig.* *n.* Iri. Negativa sententia, ait, communior est; sed affirmativa, secluso scandalo, aut gravi incommodo, potius est suadenda.

CASUS XVI.

BAPTISMUS SOLEMNIS 2°.

Tussanus, aliquando gravibus negotiis pressus, baptizando, phires orationes cl ritis in Rituali praescriptos omisit, quia eorum series longa nimis videbatur, et eorum repetitio parum utilis. Hinc, v. g., semel solum cruce signat et unicam Ianium orationem recitat, subjecta illa adjunctione : *Ergo, maledicte Diabole*, etc...; cetera autem omisit.

Hinc :

Quæ r. 1° *Qualis omissio sit gravis in caeremoniis ?*

2° *An graviter peccaverit Tussanus ?*

Solutio :

229. — *R. ad 1m Quæs.* Reputatur gravis omissio quaelibet notabilis, v. g. omissio unctionis Chrismatis, vel Olei catechumenorum, omissio exorcismorum et alia similia. *Vid. Comp. n.* 253.

R. ad 2m Quæs. Tussanus graviter peccavit toties quoties præfatas caeremonias omisit sine necessitate, quia ritus ab Ecclesia præscriptos in materia gravi, et sine necessitate prætermisit. Imo, graviter etiam peccasset, si unicam *in se* gravem caeremoniam omisisset. Secus vero, si omisisset quid leve, v. g. quasdam cruces, breves orationes, etc. *Elbcl, n.* 79. — *V. Comp. n.* 253.

CASUS XVII.

PATRINI 1°.

1° Mauritius, vir nobilis, proli sum baptizandae tres patrilos designavit, scilicet, virum unum cl duas mulieres. Adstant omnes simul coram Parocho, infantem deferentes. Parochus quidem id fert aegerrime; sed timeas ne Mauritius offensum habeat, neminem repellit.

2° Paulino, Parocho, infans baptizandus offertur; eum concomitantur, praeter obstetricem, vir unus et mulieres duae. Una mulier dicebat se a patre, altera a matre rogatam fuisse, ut prolem in Baptismo susciperet.

Conatur Parochus unam mulierem dimittere, sed incassum. Noluit autem rogare virum, ut discederet. Ideo omnia composuit, omnes admittendo.

Hinc :

Quæst. 1° *Quot patrini requirantur, et quales?*

2° *An requirantur in Baptismo privato? Vel, an patrini in Baptismo privato adhibiti cognationem contrahant?*

3° *An graviter peccaverit Parochus in primo et secundo casu, tres patrilinos admittendo, et utrum omnes cognationem spiritualem contraxerint?*

4° *An in secundo casu Parochus potuisset, viro dimisso, duas mulieres admittere?*

Solutio :

230. — R. ad 4ra Quæst. 1° Ex præcepto Ecclesiæ adhibendus est saltem unus patrinus in Baptismo solemni, sive vir, sive mulier; nec plures quam duo adhiberi possunt. *Cone. Trid. sess. 24, c. 2, de Reform, matr.* — 2° Requiritur autem, ut patrinus sit baptizatus; ut usu rationis gaudeat; ut sit designatus a parentibus, vel a Parocho, eorum defectu; ut tangat baptizatum *per se*, vel saltem *per alium*; tandem, ut habeat veram voluntatem patrini munus gerendi.

R. ad 2^a Quæst. 1° Patrini non debent necessario adhiberi in Baptismo privato. laudabilius tamen adhibentur. S. *Lig. n.* 147.

2° *Probabilius* cognatio spiritualis non contrahitur in Baptismo privato. Ratio est, quia juxta *Trid. sess. 24, c. 2, de Reform, matr.*, impedimentum cognationis spiritualis tantum contrahitur ab illis qui de sacro fonte baptizatum suscipiunt; fons autem pro Baptismo solemni tantum, non vero pro privato, institutus est. S. *Lig. n.* 149, et *liom. apost. n.* 33, et *alii communius*, ut ipse testatur; contra *Suarez, Salmant.*, etc...

231. — R. ad 3^m Quæst. 1° Uterque Parochus graviter peccavit, plures quam unum et unam ad levandum baptizatum admittendo; quia uterque in re gravi prohibitionem Ecclesiæ violavit. Quando igitur plures patrini, quam duo, a parentibus sunt designati, Parochus tenetur non admittere nisi unum et unam ex designatis: ipse enim tunc tenetur designare patrilinos admittendos; ad eum spectat providere, ut omnia recte flant. Si Parochus non possit aliquos sine offensa dimittere, v. g. personas illustres, difficiles, dissimulet primum, permittatque ut lanquam testes Baptismo assistant, postea vero dicat salis esse si unus vel una infantem tangat; nec permittat ut alii eum tangant, aut saltem ut eo tangant modo qui requiritur ad cognationem spiritualem contrahendam. Etenim, licet primum spectet ad parentes patrilinos designare, ad Pastorem tamen perlinet eos eligere, ubi parentes id non fecerunt, vel male præstarunt.

2° Nullum autem dubium est quin omnes qui munus patrini exercent, et vere infantem tangunt, affinitatem spiritualem contrahant, etiamsi contra voluntatem Parochi agerent; quia, ex dictis, munus designandi patrilinos in primis ad parentes pertinet. *Reuter, n.* 124. — *Elbel, n.* 35.

232. — R. ad 4^a *juxta*. *Xeg.* prorsus. Ratio est, quia expresse sta-

luitur in *Cone. Trid.* ut vir unus et mulier una tantum adhibeantur. Ergo in casu nostro *Paulinus* virum dimittere non debuit. Si vero neutra mulier, utpote durae cervicis, discedere velit, praecipiat Parochus ut una sola infantem tangat, juxta ea quae superius dicta sunt.

CASUS XVIII.

PATRINI 2°.

Titianus, Parochus, infantem baptizaturus, patrino a parentibus designato moram protrahente, animi impotens, vocavit *Pancratium*, qui forte in Ecclesia aderat, ut patrini officium perageret. Dum autem Parochus secundam aquae infusionem, ac verba formæ *e/ Filii* proferret, advenit expectatus patrinus qui illico aliis se adjunxit. -jS

Hinc :

Quæst. I° *An Titianus graviter peccaverit rogando Pancratium, ut patrinum ageret ?*

2° *An tum Pancratius, tum alius in medio Baptismo adveniens, cognationem spiritualem contraxerit ?*

Solutio :

I

233. — *R. ad In' Quæst.* *Titianus*, Parochus, a reatu culpa gravis minime excusari potest, ex eo quod, proprio Marte, patrinum a parentibus non designatum, sine gravi ratione adhibuerit; etenim jus parentum in re vere gravi, contra praescriptum *Cone. Trid.*, violavit.

234. — *R. ad 2m Quæst.* I° *Pancratius* cognationem spiritualem contrahere videtur, licet a parentibus infantis designatus non fuerit. Ratio est, quia ex *Cone. Trid.* patrinus non designatus eximitur tantum a cognatione contrahenda, quando accedit pater designatus; ergo, si aliquis sit solus et non designatus, vel si sint plures, et nullus eorum designatus sit, omnes allinitalem nihilominus contrahunt, siquidem contrahebant ante *Trid.*, et in hoc jus antiquum nullo modo mutatum fuit. S. *Lig. n. 154, et alii communius*, contra *plures*.

2° Patrinus désignans a parentibus non debet censeri contraxisse cognationem spiritualem, quia proprie Baptismo non adfuit, cum ad finem tantum prolutionis formæ advenerit.

CASUS XIX.

COGNATIO SPIRITUALIS 1°.

I° *Adrianus*, ut patrinus designatus, sic statuto accedere non potuit; ideo *Marcus*, pro eo supplendo, a parentibus prolis rogatus fuit. Ignoravit autem *Adrianus* alium sui loco, seu nomine suo, assignatum fuisse, ut patrini officium ageret.

2° *Augustus*, rogatus a *Titio* ut puellulae suæ patrinus foret, libenter munus illud acceptat, cum aliis ad Ecclesiam tendit. Sed ecce ! ibi

cemit præsentem Sabinum, virum conspicuum, et, urbanitatis causa, illi munus palrini cedit. Acceptat ille, et puellulam e sacro fonte levat. Elapsis vero sexdecim annis, Augustus puellam ducere intendit; sed ante quærit, num cognationem spiritualem fortasse contraxerit?

Hinc :

Quærit. 1° *Quomodo, ratione baptismi, contrahatur spiritualis cognatio ?*

2° *An Adrianus cognationem contraxerit in primo casu? an vero ille qui palrino designato est substitutus?*

3° *An Augustus in secundo casu? an vero Sabinus?*

Solutio :

235. — *R. ad I" Quæs.* Contrahitur cognatio, seu affinitas spiritualis ratione Baptismi, inter baptizantem et baptizalum ejusque parentes ex una parte, et inter patrinum, baptizalum ejusque parentes ex altera. Hæc affinitas impedimentum matrimonii dirimens constituit. F. *Comp. de Mcslr.* n. 805.

B. ad 2m Quæs. Neg. Etenim Adrianus non fuit monitus a parentibus de subrogatione nomine illius facta ; ergo non potuit habere intentionem munus palrini per alium gerendi. Nemo enim est mandans, quin mandatum dederit, vel approbaverit. Ergo Adrianus non fuit patrinus, neque *perse*, cum non advenerit, neque *per alium*, cum ignoraverit aliquem suo nomine fuisse substitutum. An vero affinitatem contraxerit saltem illo qui est substitutus ? *R. Neg.* quia non fuit adhibitus ut vere patrinum *per se* ageret, neque ipse intentionem habuit patrinum agendi nomine alterius.

236. — *R. ad 3® Quæs.* Augustus minime contraxit affinitatem. Ratio est, quia non sullicii, ad contrahendam cognationem, ut quis a parentibus sit designatus, et ipse munus palrini acceptet ; sed requiritur omnino, ut reapse infantem de sacro fonte levet. Atqui non levavit, siquidem locum suum ex urbanitate alteri cessit. Ergo... An vero Sabinus contraxerit affinitatem ? Affirmandum est. Voluit enim patrinum agere, et reapse egit. Nec obstat quod a parentibus non fuerit designatus, juxta dicta in casu precedent!.

CASUS XX.

COGNATIO SPIRITUALIS 2°.

Lina, in partu periculosissimo, multo valedixit. Lucia, vicina, prolem ejus periclitantem baptizare festinal. Bbhttrakdus vero, maritus Linæ definit p. cmn Lucia matrimonium contrahere intendit; sed ante quærit, utrum aliquo impedimento laboret?

Hinc :

Quærit. in Lucio Bkrtrando, *patri prolis a se baptizalæ, nubere possit ?*

Solutio :

\$37. — *R. Neg.* Ratio patens est. Etenim Lucia, baptizando infantem, allhiiatem contraint, non solum cum infante ipso, sed etiam eum ejus patre, seu cum Bertraxdo. Ergo ipsi absque dispensatione nubere non poh
Xec obstat, quod infantem hunc in casu necessitatis baptizavcrit; n;)ln
soli parentes in necessitate prolem baptizantes eximuntur ab affinitas
inter se contrahenda, ita ut a debito conjugali non arceantur,quia lex Ec.,
clesiæ parentes *inter se* non respicit. *Vide dicenda in Tractai : de Matri,*
inonio, ubi de cognatione spirituali, et in Conip. n. 806.

CASUS

DE CONFIRMATIONE

SEU

De materia, Ministro, et subjecto Confirmationis.

GASÜS L

MATERIA. CONFIRMATIONIS 1°.

Olympicus, Missionarius in regionibus infidelium, et donatus a Papa facultate Sacramentum Confirmationis conferendi, oleo ab Episcopo benedicto, cum, decurrente tempore Paschali, novum Chrisma, seu in ultima Cæna Domini consecratum, præ manibus non haberet, ad Confirmationem conferendam, Chrismate veteri, seu anni præteriti, ulitur. Subinde satagit quidem, ut novum Chrisma quantocius obtineat; sed vix obtinuit, cum audivit mercatorem, qui illud subministraverat, oleum quidem olivarum vendidisse, sed oleo nucum in notabili quantitate immixtum. Quare anceps et dubius nescii quid sibi agendum sit. Aliquando vero, deficiente Oleo ab Episcopo benedicto, oleo non benedicto utitur.

Hinc :

Quæ r. 1° In *Confirmatio, collata in veteri Chrismate, valida fuerit et licita, prout in casu?*

2° An *valida fuerit. Confirmatio, ratione olei nucum cum oleo olivarum commixti?*

3° An *Oleum, seu Chrisma debeat esse ab Episcopo benedictum, ad Sacramenti validitatem ?*

Solutio :

238. — R. ad 1^m Quæs. 1° Confirmatio collata in veteri Chrismate fuit certo valida, quia novum non requiritur de necessitate Sacramenti; siquidem materia non mutatur essentialiter, sive Chrisma sit vetus, sive novum, ut patet. 2° Collatio Sacramenti cum veteri Chrismate illicita fuit, et quidem graviter, quia Olympius gravo præceptum Ecclesiæ violavit. Est tamen a peccato excusandus Missionarius noster si aliud Chrisma habere non potuerit, atque adfuerit causa urgens Confirmationem conferendi. V. g. si debuit c loco ad tempus diuturnum discedere, ut facile Missionario accidere potest. S. *Lig. n.* -162.

R. —ad 2^m Quæs. Ncg., nisi oleum olivarum quantitate multo sit præstantius. Ratio est, quia oleum olivarum tantum, oleum proprie dicitur. Igitur Olympius, posito dubio gravi do olei hujus validitate, non potuit cum illo Sacramentum Confirmationis conferre, sed illud ad aliud tem-

pus diiïerre debuit, vol, urgente gravi causa, uti veteri Chrismate, si quod adhuc supersit. *Voit*, η. 231.

239. — *It. ad 3^m Quæs.* 1° Chrisma debet certo esse benedictum ab Episcopo, ratione praecepti. Ita omnes, ait S. *Lig. n.* 163.

2° Chrisma debet etiam certo esse benedictum, saltem n Sacerdote, ratione Sacramenti; constat ex Decreto Clement. VIII apud *Ikned. XIV, de Synodo, l. 7, c. 14. Vide S. Lig. ibid.*

3° *Controvertitur* autem utrum Chrisma debeat esse benedictum ab Episcopo, ratione Sacramenti, seu ad Sacramenti validitatem. Allirnant communius, quia id præscribitur Decreto Eugenii IV, ubi dicitur, materiam Confirmationis esse *Chrisma ab Episcopo benedictum*. Negant tamen Theologi non pauci probabiliter. Ratio est, quia Papa concedere potest simplici Sacerdoti facultatem benedicendi oleum, sicut ei conferre valet potestatem confirmandi. In praxi tenenda est prima sententia iitpote tutior, ail S. *Lig. n.* 163. Cælerum quæstio hæc minimi est momenti, cum benedictio Sacerdotis absque delegatione Papæ invalida sit.

CASUS II.

MATERIA CONFIRMATIONIS 2°.

Irenæus, adhuc puer, a matre in Ecclesiam, Sacramentum Confirmationis recipiendi gratia, deductus est, quando jam sacram cæremoniã Episcopus inceperat, nimirum, cum recitatis orationibus consuetis, expansisque manibus super confirmandos, jam ad singulos pueros Chrismate inungendos devenerat. Inter cæteros mox collocatus, nulla interposita inora, ab Episcopo sacra unctione, fuit delibutus. Postea vero, cum clericaletn vocationem suscepisset, atque ad snbdiaconatus Ordinem jainjam esset promovendus, de testimonio accepia Confirmationis inquitens, audit ab ipsa matre quomodo res peracta fuisset Quapropter scrupulis angi cœpit circa Sacramenti validitatem; verens tamen ne ab Ordinatione arceretur, rem alto silentio compressit. At sacro Ordine suscepto, majoribus conscientiaẽ stimulis agitatus, Episcopum addi, eique omnia pandit, postulans ut denuo confirmaretur. Sed ejus votis Episcopus obtemperare noluit.

Hinc :

Quær. 1° An **Irenæus** *valide confirmatus fuerit?*

2° An *graviter peccaverit, Ordinem suscipiendo in hypothesi quod confirmatus non fuerit?*

Solutio :

246.— *Ii. ad 1^m Quæs. Affirm.* **Irenæus** ut valide confirmatus b i-bendus est. Ratio est, quia materia proxima Confirmationis consistit in sola unctione chrismatis, manu Episcopi facta super frontem confirmandi. Plures quidem olim contendebant, materiam ad rqualam consistere etiam ex parte in impositione manuum Episcopi super omnes simul facta, sub initium sacraẽ cæremouiæ. Sed hodie certo constat, ritum hunc esse de

mero Ecclesia? præcepto pro Confirmationis ministro, non vero nisi ministeri essentiam requiri. Constat ex Declaratione *Benedicti XIV*, E;» ;,t encyclica *Ex quo primum*, ubi praesertim dicit : *Quod itaque extrinsecus rōtōmānsiani est hoc dicatur : nimirum, in Ecclesia Latina, Confirmationis Sacramentum conferri adhibito sacro Chrismate, sire Oleo olivarum balsamo commixto, et ab Episcopo benedicto, ductoque signo Crucis per Sacramenti Ministrum in route susipientis, dum idem Minister verba formæ profert*. Ibi igitur docet Pontifex esse extra controversiam, valide Sacramentum conferri cum sola Chrismatis unctione, adhibita per manum Episcopi, et unicam esse formam, eamque unctionem comitari. Ergo recte egit Episcopus, cum *Irexeum* denuo confirmare noluit. S. *Lig. n.* 161, dicit hanc doctrinam, post Pontificis Declarationem, omnino tutam esse. — Concinit *Gousset, n.* 130.

241.— *R. ad 2^m Quæs.* Nego probabilius, juxta sententiam communem. Ratio est, quia non apparet deordinatio gravis in hoc, quod quis non confirmatus Ordines suscipiat; verba enim Cone. Trid. non videntur praeceptum grave continere. Sed accedens ad Ordines, omissa Confirmatione, a peccato levi excusandus non est. S. *Lig. de Ordine, n.* 786.

CASUS III.

MINISTER CONFIRMATIONIS.

Albertus, Missionarius apostolicus, ad extremas Americae plagas abiturus, obtinuit a Summo Pontifice facultatem confirmandi eos omnes quos ipse baptizaturus esset. Intra paucos annos, infideles bene multos in Fide baptizat, et confirmat. Dum in festo solemni Sacramentum Confirmationis conferret, ecce puer, quem ungere intendebat, inopinate retrospexit; et contigit ut, loco frontis, maxillam confirmandi sacro Chrismate unxerit. Alias, dum pollice vulnerato signare frontes confirmandorum non possit, digitum indicem, vel etiam pollicem sinistrum adhibet. Alias etiam frontem lepra infectam, juvante penicillo, inungit.

Hinc :

Quær. 1° An *simplex Sacerdos possit esse minister delegatus Confirmationis?*

2° An *Albertus valide confirmaverit in maxilla, indice, et manu sinistra?*

3° An *valide confirmaverit juvante penicillo?*

Solutio :

242. — *R. ad 1^m Quæs.* Simplex Sacerdos potest esse minister extraordinarius Confirmationis, ex delegatione speciali. Constat ex praxi Ecclesiae, et ex Constitutione *Benedicti XIV: Eo quamvis tempore*. Sed uti debet Chrismato ab Episcopo benedicto. *Bccole dicta in casu primo, n.* 239.

243. — *R. ad 2^m Quæs.* *Albertus* invalide confirmavit puerum in maxilla, quia materia proxima Confirmationis est unctio Chrismatis bene-

dicti in fronte confirmandi. Eruitur ex Decreto *Eugenii* et ex Bulla *Benedicti XIV*, citata in casu præcedenti. S. *Lig. n.* 164, *in fine, el Hom. ap. η.* 41. Valide confirmavit indice, vel alio digito, etiam manus sinistrae, quia, licet in Ritualibus præscribatur ut unctio fiat pollice manus d xtr.p, hoc tamen, non videtur essenziale; sic enim sulliciens manus impositio habetur. Verum *per se* hoc est illicitum et probabilius quidem, sub gravi, juxta communem sententiam. Attamen, urgente necessitate, altero digito, vel manu sinistra Episcopus uti posset. S. *Lig. η.* 163, *et in Hom. ap. n.* 40 *et seq.*

211. — R. ad 3^m *Quæs. Neg.* Ratio est, quia, iu hoc modo confirmandi, nulla habetur impositio manus Episcopi. S. *Lig. n.* 166, ei *alii communiter.* — V. *Comp. n.* 264.

CASUS IV.

SUBJECTUM CONFIRMATIONIS 1°.

Elodia, matrona, christianorum officiorum sat incuriosa, ad provectam ætatem pervenit quin Sacramentum Confirmationis receperit, licet sæpius opportunitatem illud recipiendi habuerit, cum in civitate ipsa episcopali, in qua singulis annis ab Episcopo confertur, semper commorata fuerit. Illam pluries induxit quidem Confessarius, ut, data nova opportunitate, tanto Sacramento se muniret; veritus est tamen eam sub gravi obligatione urgere, ne, prætermissa lege, gravius inde peccaret; aiebat enim Elodia: « Quomodo jam senescens ego cum pueris et puellulis, Confirmationem receptura, accedere potero? Id sane præstandi tantus mihi non erit animus. » Itaque factum est ut mulier paulo post absque Confirmationis auxilio, aliis tamen Sacramentis munita, decederet.

Hinc:

Quæritur. *An gravis detur obligatio Confirmationis Sacramentum suscipiendi? Seu, an Elodia a gravi peccato excusari potuerit?*

Solutio:

245. — *Resp.* 1° Non est obligatio de necessitate medii. Nam, per Baptismum solum, haberi potest remissio peccatorum et vita æterna.

R. 2° Au vero sit obligatio de præcepto? *Contravertitur.* Juxta S. *Lig. et alios*, datur obligatio *sub gravi* de præcepto divino, saltem decurrente vita, et data opportuna occasione. Id probant ex Declaratione *Benedicti XIV*, in Bulla *Etsi pastoralis*, de ritibus et dogmatibus Græcorum. Sic enim ait, § 3, n. 4: « Monendi sunt (qui non sunt confirmati) ab Ordinariis locorum, eos gravis peccati reatu teneri, si, cum possunt ad Confirmationem accedere, illam renuunt ac negligunt. »

Notat tamen *Semini* verba Bened. XIV non concludere pro omnibus, quia Pontifex loquitur tantum de invalide confirmatis a Presbyteris græcis, qui renuebant de novo ad Confirmationem accedere, quasi primam ut validam haberent. Unde habebatur hic ratio particularis eos obligandi ad

Sacramentum Confirmationis suscipiudu:., nempe ut errorem sic relraclarent.

246. Stante autem Theologorum controversia, Elodia non fuit sub gravi urgenda ad Sacramentum Confirmationis recipiendum, sed tantum ad hoc adhortanda. Recte igitur egit Confessorius ab obligatione gravi declaranda abstinendo, imo, etiamsi de præcepto divino constaret, adhuc prudenter egisset Confessorius, cum locus timendi fuerit ne midier obligationi declaratæ non satisfaceret, cl majus anim.-e detrimentum caperet. E enim non sunt statim aperienda? semper omnes obligationes quibus fideles adstringuntur; sed prudenter plures quandoque dissimulandas sunt a Confessorio, cum prævidetur pœnitentem muneri suo satisfacturum non esse.

CASUS V.

SUBJECTUM CONFIRMATIONIS 2°.

1° Catharina, pia mater, audiens Episcopum ad paroeciam advenisse, Confirmationem colluturus, festinat in Ecclesiam ducere filiolum suum quinquennem, el illum, propriis sustentans manibus, Prælato confirmandum offerre.

Linus, peccati mortalis reus, data opportunitate recipiendi Sacramentum Confirmationis, omissa confessione, sed elicitâ contritione, illud recepit. Mutius vero, falso, sed bona fide, existimans se nullo vinculo lethali irretitum esse, cum fiducia, absque confessione, etiam confirmandus accedit.

3° Flaccus, recepto Confirmationis Sacramento, in dubium venit de Baptismi sui validitate. Inquisitione facta, remanenleque dubio, necnon consultis hac de re sapientissimis viris, ipso efflagitante, iterum sub conditione baplizatus est. Sed dubitatur utrum etiam conditionaliter confirmari possit, vol debeat?

ITinc :

Quær. 1° *Qualis ætas ad Confirmationem requiratur?*

2° *Qualis dispositio in confirmando; et an confessio sacramentalis præmitli debeat?*

3° *An i'le qui, inscianter, peccati mortalis reus existit, effectum Sacramenti Confirmationis, et peccatorum remissionem consequatur?*

4° *An Flaccus iterum confirmari possit, vel debeat?*

Solutio :

247. — *R. ad 1m Quæs.* Nulla requiritur ætas ad Sacramentum Confirmationis valide recipiendum. Olim pueris statim post Baptismum conferebatur, et usus, pueros ante usum rationis confirmandi, adhuc in quibusdam locis servatur, ut apud Gra'cos et in Hispania; sed, ex praxi nunc generatim in Ecclesia vigente, non sunt confirmandi pueri qui usum rationis nondum adepti sunt, nisi legitima locorum consuetudo id per-

mitai. Constat insuper ex Const. *Bened. XIV : Eo quamvis. S. Lin* n. 178.

248. — TL *ad 2m Quaes.* Confirmandus debet esse baptizalus, et, si adultos sit, debet præterea esse in statu graliæ, et sufficienter instructos de rudimentis doctriinæ Christiana?. Non requiritur autem *per se* confessio ?acrann ntalis, *cum rigore loquendo*, quia confirmandus versari potest in slain graliæ, vel eam per contritionem perfectam acquirere. In pluribus locis mos est, ut nullus confirmetur nisi testimonium peractæ confessionis exhibeat. « Requiritur, inquit *Billuarl*, status graliæ prudenter existimatus per confessionem, vel contritionem perfectam. » (.IrL 8, § I). ■ Confirmandus, ait, S. *Lig. I.* 6, n. 179, existons in mortali, debet se « disponere ad Sacramentum Confirmationis, vel contritione, vel attritione una cum confessione ; confessio enim videtur esse de consilio, « non de præcepto, ut communiter dicunt auctores. » Hinc generalim præstal fideles enixe adhortari ad confessionem Confirmationi præmittenlam, poliusquam eos ad eam cogere. Ita etiam *Gousset* (I).

249. — TL *ad 3^a Quaes. Affirm. probabilius*, modo sil attritus, ut dicitur de quocumque Sacramento vivorum. Ratio est, quia Sacramenta vivorum debent *directe* et *per se* graliæ augmentum et alios effectus suos producere in eis qui non ponunt obicem, ut est ille qui bona fide accedit ad Sacramentum suscipiendum ; atqui non mssunt hos effectus producere, quin peccatum mortale deleatur : ergo i lud *indirecte* delere debent. S. *Lig. I.* 6, n. 269. — V. *Comp. de Sacr. in genere*, n. 192.

TL *ad 4m Quais.* Flaccus etiam sub conditione confirmari potuit. Licet enim confirmatio non sil lantæ necessitatis quam Baptismus, est tamen maxima: utilitatis. Verum, etiam supposito præcepto, non videtur esse gravis obligatio ut Confirmationem denuo suscipiat, quia legi jam probabiliter satisfecit, el proinde illa ligari non potest.

(I) « Les Curés et les Vicaires exhorteront tous les conlirinands à s'approcher, même « de bonne heure, du tribunal de la Pénitence; mais un Prêtre zélé, d'un zeles suivant « la science et la chante, les y déterminera plus eflicaccment par la persuasion, qu'en • exagérant les obligations du chrétien. Qu'il leur tasse connaître, autant que possible, a l'excellence du Sa renient, qu'il leur inspire le désir de le recevoir, et de le recevoir • dignement, et il obtiendra d'eux facilement qu'ils s'y préparent par le Sacrement de • la réconciliation. * *Gousset*, n. 152.

CASUS

DE EUCHARISTIA

SEU

De materia utriusque consecrationis; de forma; de Ministro Eucharistia; de ejusd ni subjecto; de dispositione animæ et corporis in subjecto; de Viatico; de Communionem frequenti.

CASUS I.

MATERIA CONSECRATIONIS PRIORIS.

I' Vitalis, Sacerdos, habitans in regione ubi triticum non crescit nec facile haberi potest, pro Sacramento Eucharistiæ perficiendo utitur Hostiis ex spelta, et aliquando ex siligine, seu secali, vel ex hordeo confectis; et interdum ex his omnibus simul permixtis.

2º Alius, paro.dike præfector, summo mane admonitus aliquem paroehian :m morti proximum esse, deficientibus Hostiis consecratis, se accingit ad Sacrum statim faciendum, ut Viaticum moribundo deferre possit. Sed obstupens advertit deficere quo f i o Hostias non consecratas, q lippe qua? ut ipso m >x rescit, pridie .l p;t -ris, Sacro ministrantibus, manducata? fuerant. Nec farina triticea in promptu habetur. Quid igitur faciet miser? Accepto panis usualis frustulo, cum eo celebrat, et illius partem servat, moribundo tradendam.

Hinc :

Quæ r . 1º *Quænam sit materia primæ consecrationis?*

2º .*In calide Vitalis consecraverit, in primo casu?*

3" *An calide ct licite Albinus, in secundo casu?*

Solutio :

250. — B. ad I *Quæ*. Materia consecrationis est panis triticeus, seu panis qui vulgo habetur ut panis proprie dictus.

/I. ad 2m *Quæ*. Vitalis non valido, consecravit cum pane *hordeaceo*, quia non esi panis proprie dictus, neque, probabilius, cum pano ex *siligine*, ob eandem rationem. In praxi igitur hæc materia utpote dubia, sub gravi, omnino prohibetur. Idem dicendum est de *spelta* seu de *farre*. Attamen datur in aliquibus locis aliqua species frumenti, sub nomine *speltæ*, ex qua panis proprie dictus conficitur. Hinc, ad communem aestimationem hominum peritorum in hoc maxime attendendum est. S. *Lig. n.* 200. — Ioti, n. 275. Commixtio autem a Vitali facta materiam quoque dubiam exhibet ; imo, si hordei quantitas præstantior sit, materia prorsus invalida est.

251 — *R. (id .?m Quais.* Albinus absque dubio valide consecravit in pane usuali, ut patet, cum sil verus panis. Sed illicite egit, juxta sententiam communem. Ratio est, quia, in hoc casu, praeferenda est reverentia tanto Sacramento debita, utilitati proximi, cui Sacramentum non est simpliciter necessarium. S. 7j7/. n. 203. — Dicit Pontas, cas. 4, verbo *Consecrer*, nunquam licitum esse in Ecclesia Latina consecrare in pane fermentato. Sed recte animadvertit Collet adnotator, dari canim in quo hoc licitum et obligatorium esset, nempe ad Sacrificium perficiendum, si aliter perfici non posset, v. g. si Sacerdos animadverteret se materiam corruptam consecrasse, nec aliam Hostiam licitam habere posset.

CASUS II.

MATERIA CONSECRATIONIS POSTERIORIS.

Gastoni^{us}, Sacerdos, die quadam rigidissimae hiemis, Sacrum faciens, dum ad Calicis consecrationem pervenit, naribus Calici propius admotis, acetum olfacere sibi visus est. Obstupefactus ac perterritus, liquorem Calici infusum accuratius considerat, moxque deprehendit vinum illud fæculenlum esse, multumque acescens; insuper frigoris rigoro contractum, necnon glaciata quadam membranula obductum esse. Quid ipse faciet? Vinum aliud postulat; sed non habetur, nec absque magna difficultate Laberi potest. Attamen, peracta jam panis consecratione, ab incepta Missa desistere nequit. Pergit igitur anxius et animo perturbatus, existimans se probabiliter invalide consecrare. Peracto autem Sacro, dubitat num aliud facere debeat, die sequenti, ad intentionem Âuius a (iuo stipendium pro hodierno Sacrificio acceperat.

Hinc :

Quæ. 1° *Quænam sil materia valida secundæ consecrationis ?*

QO *An rinum fæculenlum, cel gelidum, aut acescens, calida sil consecrationis materia ; cl an, vel quando licita ?*

3« *An recte egerit Gastoni^{us} ; rei quid agere debuisset ?*

4° *An teneatur aliud Sacrum facere pro illo qui stipendium ipsi erogavit ?*

Solutio :

252. — *R. ad. !'n Quæs.* Materia valida posterioris consecrationis est solum vinum de vite, non corruptum. Constat ex *Concilio Florentino*, ex *Concilio Trident.*, etc.

Il. ad 2m *Quæs.* 1° Vinum fæculenlum videtur esse materia valida Sacramenti, licet minus pura et illicita; nisi vinum videatur corruptum. 2° Vinum gelidum probabilius est etiam materia valida, quia remanet substantialiter vinum, sed sub gravi illicita. 3° Vinum acescens est adhuc materia valida, quia incipit tantum corrumpi, non vero est adhuc substantialiter corruptum ; secus, si acetum jam factum sit. Sed etiam, si acescere tantum incipiat, nihilominus sub gravi prohibetur, ob gravem injuit ...» quae Eucha-

DE L'UCULIS RISTIA

ristiæ irrogaretur. Attamen, in casu necessitatis Sacrificii perficiendi, im-
teria dubia quæcumque, materia alia certa deficiente, adhibenda f rei. Hinc
Sacerdos qui, peracta consecratione, adverteret vinum Calici infusum esse
corruptum, vel aquam loco vini infusam fuisse, tenetur vinum dubie
validum adhibere, ad consecrationem sub conditione iterandam, si aliud
vinum indubium sibi procurare non posset, quia melius est Sacrificium
dubium esse quam certo mancum.

253. — /l ad. 3^m *Quæs.* Gastonius recte egit; imo, aliter facere non
potuisset. Valide quidem consecravat, quia, licet vinum jam pene saperet
acetum, erat tamen adhuc vinum proprie dictum, neque vinum fæculenlum
rcihc balur corruptum, neque erat adhuc eo gelatum, licet jam contrahi
inceperit. Deinde, licite consecravat, quia, in casu necessitatis Sacrificii
perficiendi, consecrari potest materia minus pura, seu faeculenta, etc.,
modo non sil certo invalida. *Elbcl*, n. 16.

254. — /L ad 4^m *Quæs.* Gastonius ab omni scrupulo eximendus es>, quod attinet ad Sacrificii valorem, ulex dictis patet. Proinde aliam Missam celebrare non tenetur, ad ini ntionem illius qui stipendium tribuit. Imo neque inquietandus esset, etiam data invalidilalis probabilitate. Ratio est, quia, posito dubio de obligatione ilerumculebrandi, ip-i d hoc minime constaret. Insuper, cum prior consecratio certo valida sil. etiam ex hac parte Gastonius eximendus est ab onere aliud Sacrum faciendi ad intentionem illius a qno stipendium accepit, quia probabiliter unica consecratio ad essentiam Sacrificii Missæ sullicil. *Recole dicta supra de Sacramentis in genere*, η. 149.

CASUS 111.

CONSECRATIO 1°.

I* Jucundus, Sacerdos, dum in Missa legit Introitum, advertit ciborium, Hostiis minoribus refertum, a sacrista in altari deponi; quapropter intentionem has particulas consecrandi elicit, et Sacrum prosequitur, quin amplius ad illas attendat. Sed, peracta Communione, audiens ministrum recitantem orationem *Confiteor*, et communicaturos accedentes, obstupescit, cernens ciborium extra corporale relictum. Hieret anceps, nesciens quid sil faciendum. Tandem prædictas Hostias, non sine magna animi anxietate cl perturbatione, fidelibus distribuit.

2° Marius, celebraturus, ciborium consecrandum in corporali sedulo reponit. Sed, ubi ad actionem consecrationis pervenit, de ciborio minime recordatur, ideoquo illud omnino clausum relinquit. Hinc, anxietate pressus, dubitat utrum Hostia' in ciborio contentae velut consecratio habenda' sint. Consequenter, non audet eas fidelibus distribuere, sed in tabernaculo depositas, die sequenti sub conditione denuo consecrat.

Hinc :

Quæ h. 1e.4n *valida fuerit consecratio, et recte Jucundus egerit in primo casu; aut quid ei fuisset agendum?*

(Ultra, — Tom. II

HI - M EUCHARISTIA

Qc jf. r . 2° *Quid de consecratione, ct agendi ratione Ma r ii, in secundo casu?*

3° *Si una, nut altera Hostia sit dubie consecrata, an cel quando ab ipso Consecrante sumi possit?*

Sol ut io :

255. — R. ad. 1^{TM} *Quæs.* 4° *Probabilius*, invalida fuit consecratio. Ratio est, quia J u c u n d u s, licet intentionem habuerit prius ciborium consecrandi, censetur tamen postea habuisse aliam intentionem prædominantem, qua prior implicite retractata fuit, scilicet, non agendi contra præceptum grave Ecclesiæ. Imo, prior intentio debuit esse conditionalis saltem implicite, coo consecrandi, sed debito modo. S. *Lig. n. 217.* cum aliis, *communius*. Opposita tamen sententia probabilitate non caret. Sed in praxi prior servanda est.

2° J u c u n d u s male egit, prædictas Hostias fidelibus distribuendo, cum non fuerint certo consecratæ. Debuisset igitur eas asservare in tabernaculo, ut in alia Missa sub conditione consecrarentur, vel, deficiente tabernaculo, eas ante primas ablutiones consumere.

256. — R. ad 2^m *Quæs.* M a r j u s valide consecravit Hostias in ciborio clauso, super corporale posito, quia \ diditati consecrationis non obstat quod ciborium sil clausum ; el insuper, Sacerdos semper censetur velle consecrare quidquid, ipso sciente, est super corporale, et honeste consecrabile. Nec obstat quod agat contra legem Ecclesiæ, quæ mandat ut ciborium aperiatur ante consecrationem, quia h. agitur tantum de rubrica minoris momenti, quæ non censetur urgere cum tanto incommodo : proinde, in hoc casu, intentio prædominans Sacerdotis merito in favorem consecrationis præsumilur, licet ritus levis momenti pneiermiltatur. *Ha communiter Declares*, ut asserit *Renter, n. 155, cl Pontas, verbo Consacer, cas. 10.* — *Vide Compnd. η. 283, Quær. 2°.*

257. — R. ad 3^m *Quæs.* Hostia dubie consecrata a Celebrante sumi potest et débet, facta Communione sub utroque specie, ante primas ablutiones. Non potest consumi antea, quia si non sit consecrata, jejunium naturale violaretur; neque postea, quin, si sii consecrata, a Sacerdote non jejuno sumeretur. Posset tamen asservari in tabernaculo, ut in alia Missa consecraretur, ut jam supra de ciborio dubie consecrato dictum est.

CASUS IV.

CONSECRATIO 2°.

!" Avanostrs. Sacordo*. cum vinum in Calicem ponit, advertit guttulas p'iyi'. ! η··'i,i'< c'inoT intericr:< Calicis adhærere, licet diligentiam ad eas >',<!'»»· · »η br- i !> '■ (i Xpi.*·· ri' p hi illæ guttulæ <*onsecrandæ sint, necne. Quid ille ? Non vηi;> ·> ; uî .... *. î pim-consocrare intendit, scilicet, eas tantum quas commode accipere poterit simul cum speciebus consecratis.

2° C r i s p i n u s, Sacrum laciens, cum ad Calicis consecrationem deve-

ni »i, <κ oblivion*, aut nimia celeritate omisit verba form» : *novi elélerni Testamenti*, cum <eqm*ntibu*> I'rol »l«s nonnullis aliis orationibus, ad omissionem advertit ; et statim lotam consecrationis Calicis Tornarn repetit. Alias eaintlem formam pronuntiando, lapsu lingua*, dicit : *Hic est Calis Sanguis vici*: nec formam repetit.

Tlinc :

Qua-n. 1° in *calida fuerit consecratio guttularum rini intentarum, in I° casu?*

2° *Quid, in prouci, faciendum circa guttas vini cuppæ Calicis adhérentes? An consecrandé, vel non?*

3° *An valida, fuerit consecratio in 2° casu, non obstante mutatione formé, in utraque hypothesis, vel an repetenda fuerit?*

Solutio :

258. — *R. ad I° Qués.* Non valet consecratio illarum vini guttularum, quia intentio Sacerdotis fuit nimis vaga et indeterminata. Etenim, si quis haberet decem Hostias, et vellet consecrare quinque, nullam consecraret, nisi aliquas seorsim certo eligeret ac determinaret, ut in Rubricis Missalis declaratur. Ergo, a pan, licet Sacerdos dicat : Volo consecrare guttas quas capere potero, nullas consecrat, quia hic et nunc non determinat eas quæ consecranda* sunt. *Comitolus, l. 1. g. 45.*

259. — *II. adi''' Qués.* Gutlæ vini exterius cuppæ Calicis adhaerentes minime smii consecratae, quia præsumi nequit velle Sacerdotem eas consecrare eum tanto irreverentie periculo ; imo, nec censenda* sunt consecrata* gutlæ interius Calici adherentes, et a majori parte vini separare, quia non videtur esse intentio Ecclesiæ, adeoque nec Sacerdotis, ut consecrentur ; saltem, probabilius et communius id tenent Doctores. In praxi, pnestal habere intentionem generalem consecrandi tantum vini quantitatem unitam, non vero guttas ab illo separatas, vel nullam habere aliam intentionem, nisi id faciendi quod convenientius est *Vide Comp. n. 284.*

260. — *II. nd 3m Quæs.* I° Valida est consecratio Calicis, non obstante omissione verborum : *nom et xtenu Testamenti*; quia illa verba ad formam essentialem minime perlinent. Etenim, non magis ad formam Calicis pertinent quam verba, *quod pro vobis tradetur*, ad consecrationem panis; atqui hæc posteriora verba minime necessaria sunt consecrationi panis, cum ne ex precepto quidem Ecclesiæ proferenda sint : ergo, etc. Insuper, prima verba *per se* sola exprimunt præsentiam Sanguinis Christi sub speciebus vini, sicut verba ; *Hoc est Corpus meum*, exprimunt præsentiam Corporis Christi sub speciebus panis. Ergo Crispinus formam consecrationis Calicis repetere non debuit, propter omissionem verborum ; *novi et xterni Testamenti Contas, verbo Consacrer, cas. 12. — Collet. — itoitssel, n. 181.* Attamen S. Ligorius, ob auctoritatem plurium Doctorum qui contradicunt, ait ; *Si Sacerdos tantum prima verba fonnæ Calicis dixisset, deberet sub conditione integram repetere formam.*

2° Certo valida est forma, licet Crispinus dixerit *Calis* pro *Calix*, »t *sanguis* pro *sanguinis*; proinde, nihil repetere debet. *Vui. Contp. de Sacram.*, in penerCj n. 199. — Foil, n. 36.

CASUS V.

CONSECRATIO 3°.*Singularis Missionarii industria,*

Floribertus, Missionarius, peracta quadam missione, cum uberrimo animarum fructu, jam ad ultimam diem pia exercitia perduxerat. Jam instabat Communionis generalis solemnitatis; sed inexpectata exsurgit difficultas. Ecce Parochus qui Sacrum faciebat, et ad Communionem jam devenerat, advertit, non sine stupore, se Hostias ad fideles communicandos destinatas non consecrasse, et ciborium in extremo altaris angulo reliquisse. Id audiens Missionarius, et advertens simul adesse Sacerdotem ad aliud altare celebrantem, qui jam ad Hostiæ consecrationem pervenerat, absque mora acceptum ciborium ad hunc Sacerdotem defert, genulectit dum verba consecrationis proferuntur, et ocius ciborium refert ad Parochum, gaudens et gestiens, ex eo quod tam feliciter damnum fidelibus ingruens averterit.

Alias, idem Missionarius, cum in iisdem angustiis versaretur, nec adesset alius Sacerdos, neque celebrans, neque celebraturus, rogat Parochum ut, licet jam ad Communionem pervenerit, consecrationem iterare velit. Acquiescit Parochus, et res a periculo liberatur.

Alias, Floribertus noster in simili casu, seu deficientibus Hostiis consecratis ad Communionem fidelium generalem, alia utitur industria. Cum unus solus supersit Sacerdos qui nondum celebraverit, et Missam solemnem postea decantaturus, rogatur a Missionario ut statim celebret, Hostias consecrandi gratia, ablutiones non sumpturus, uldenuo loraMis.-æ sollemnis celebrare possit.

Hinc :

Quæ r. 1^a Ah *afferri pm*int Hostiæ consecrandæ, incepto Canone?*

2^a An *aufert i possint de altari Hostiæ consecralx, ante Communionem?*

3^a Ah *consecrari possint Hostiæ extra consecrationem, qua Sacrificium perficitur?*

4° An *at .ra Missa posdl eodem die celebrare ab eodem Sacerdote, absque licentia Episcopi?*

i? *Quid de IlipliCi ind istia Floriberu?*

Solutio :

261. — R. ad 1^{am} *Quæs.* Acriter *conlroterlilur*. Negant *communiter* Theologi e| Ruhricstr. periti, Attamen plures Dictores magni ponderis

pernitium, gravissima ffe causa. Sic *Bened. XIV, de Sacrif. Missae, C. 2, c. 158*: « Communis sententia est, et plerumque firmata consensu, non
 « posse particulas consecrari cum Canon recitari inceperit, etiamsi ageretur
 « de consecranda particula quæ afferenda esset pro Viatico ad infirmum.
 « Eo enim casu, parva quædam particula detrahi posset ex Hostia Missæ,
 « clreservari pro infirmo... Facile quivis intelligit ordinem Missæ perverti,
 « si particulae accipiantur consecrandae, Praefatione incepta. Id porro, si
 « faciendum est. fieri non debet sine legitima causa, cujusmodi ea esset,
 « si magna multitudo parata ad recipiendam Eucharistiam Sacramento
 « careret. » Videtur huic doctrinæ subscribere .S. /i.7. n. 217. — Sic
 etiam *de Herdl, Sacrae Liturgiæ Praxis, Lovanii, 1855*: « Quousque, et qua
 « ratione admitti possint (Hostiæ minores incepto Canone), auctores non
 « conveniunt. Certum solummodo est, illas nunquam admitti posse post
 « consecrationem panis. » Dicunt autem omnes quod si, gravi de causa,
 Hostiæ minores afferantur post oblationem, earum oblatio mentaliter fieri
 debet.

262. — *B. ad 2^m Quæs.* Non convenit generatim Hostias minores ab altari auferri ante Communionem Sacerdotis, quia ad idem Sacrificium pertinent, licet non essentialiter: sed hoc videtur posse fieri ex gravissima causa. Etenim admittitur communiter posse Missam abrumpi, etiam post consecrationem, et ante Communionem, ut Viaticum moribundo conferatur cum Hostia minori modo consecrata, vel ipsi ægroto dari posse partem Hostie majoris, si nulla sit alia, ut asserit *de Herdl* in eodem opere; atqui in hoc casu nondum perficitur Sacrificium. Ergo idem videtur fieri posse ei alia urgenti gravissima causa. Verum id generatim non est faciendum, ob reverentiam SS. Eucharistiae debitam et scandalum populi, qui facile offenderetur videndo tam leviter Sanctissimum Christi Sacramentum tractari. Quare populus per aliquot minuta non expectaret, donec Celebrans ulterius progressus fuerit. vel etiam ad Communionem devenerit?

263. — *R. ad 3^m Quæs. Neg.* prorsus, quacumque de causa, seclusa necessitate Sacrificium perficiendi. Hæc est, quia consecratio a Sacrificio licite separari nequit, seu consecratio de jure divino permitti non potest, nisi in quantum rationem perfecti Sacrificii habere debet. Atqui ex institutione Christi consecratio non habet rationem perfecti Sacrificii, nisi sub utraque specie fiat. Ergo, etsi panis et vinum seorsim valide consecrentur, licite tamen una consecratio ab altera separari non potest. Ergo gravissimi sacrilegii reus evaderet ille qui minores Hostias post panis consecrationem seorsim consecraret. Controversia in hoc non admittitur; certum est enim, ait *de Herdl*, supra citatus, Hostias minores nunquam posse admitti post consecrationem panis I. *Pontas, verbo Célébrer, cas. 16.* — *Gobai, de Missa, n. 192*, ubi hæc de re ait: « Ita usus constans Ecclesiae
 et doctrina doctissimorum et piissimorum Doctorum. Cum enim salis
 < frequenter eveniat illo defectus particularum consecratarum, quando
 < adsunt etiam multi qui communicare vellent, attamen nunquam auditum
 < est Prælatos permisisse id fieri, aut omisisse justam correptionem si
 < quando audierint factum esse. »

264. — *R. ad 4^W Quzs.* Seu an altera Missa ab eodem Sacerdote celebrari possit, eadem die, absque licentia Episcopi ? Sane id fieri potest aliquando ex gravissima et urgente causa, ut ex Jure canonico eruitur, *b. Bouix* concludit, esse rationem sufficientem iterationis Missæ, etiam in eadem Ecclesia, si secus magna pars populi Missa carere debeat Porro, in Jure canonico, trecenti homines reputantur magna pars populi (*De Parocho, p. 464 etseq.*). Etsi vero ad illam iterationem requiratur, regulatior iocundo, licentia Episcopi, attamen, ait idem *Bouix* : « in uno aut < altero casu, praesertim repentino, et in quo non facile pateat aditus ad < Episcopum, si aliunde certe adesse videatur sufficiens necessitas a jure < requisita, non puto crimini vertendum Parocho, quod dictam licentiam < non requirat. » [*ibid. p. MI.*]

265. — *ft. ad 5® Quxs.* Floriberts non videtur culpandus, ad rigorem loquendo, in primo casu, juxta plures et graves Auctores, licet multo plures dissentiant. Sed debuit saltem exspectare, antequam ciborium transferrei, donec utraque consecratio perficeretur, et etiam diutius, secluso gravissimo incommodo. Omnino autem damnandus in secundo casu, ut palet ex dictis. In tertio autem casu, ei indulgendum esse videtur.

CASUS Vi.

MINISTER EÜCHARISTIÆ Γ.

Valesius, Parochus, graviter aegrotans, cum non adesset alius Sacerdos, adrexit ad Ecclesiam, et sibimetipsi præbet Viaticum. Interea advenit nuntius, referens Gervasium parochianum morti esse proximum, et enixe sacrum Viaticum postulare. Ingemuit Pastor, non valens ipsemet moribundi volis satisfacere, ne tamen absque Viatico ille periret, Ludimagistro mandavit ut sui loco hoc munere fungeretur. ■

Hinc :

3

Quer. 1° *Qualis sit Minister Eucharistiae distribuendæ ?*

2° An Valesius potuerit Viaticum sibi ministrare ? Quid, si prxsens fuisset Diaconus ?

3° An Ludimagistrum committere potuerit ?

Solutio :

266. — *ft. ad 1^u Quxs.* 1° Minister administration!* Eucharistiæ ordinarius, est solus Sacerdos. Diaconus vi sute ordinationis est Minister extraordinarius, sed ex praxi actuali Ecclesie Diaconus Eucharistiam ministrare tantum potest in extrema necessitate, et probabilius etiam in necessitate gravi, ex Episcopi vel Parochi delegatione. S. *Lig. n. 237, et Horn. ap. n. 9.* 1

2° *De jure ordinario* solus Parochus, vel ejus adjutor, aut Sacerdos ab ipso delegatus, Eucharistiam ministrare potest, quia est actus jurisdictionis. Constat ex variis Conciliis. Attamen omnis Sacerdos habens facultatem in aliqua Ecclesia celebrandi, fidelibus Communionem in Missa

petentibus ministrare potest, quia est implicite delegatus. Insuper ex praxi communi constat.

267. — *R. ad 2^m Quæs.* 1° *Valesius* certo potuit seipsum communicare, deliciente alio Ministro a quo Eucharistiam accipere posset, in gravissima necessitate, seu in mortis periculo. Imo probabiliter potuit seipsum communicare extra mortis periculum, pncciso scandalo, si in longo morbo a multo tempore non communicaverit. *S. Lig. n. 238.*

2° Si Diaconus præsens fuerit, *Valesius* seipsum communicare non potuit, quia, cum Diaconus sit minister extraordinarius Eucharistiae distribuendae, et urgente necessitate, vel etiam causa gravi, cum delegatione eam ministrare valeat, jam non fuisset necessitas pro *Valesio* seipsum communicandi, siquidem alius Sacramenti Minister non defuisset.

268. — *R. ad 3^m Quæs.* An vero Parochus Ludimagtstrum committere potuerit ad Viatici administrationem, prout in casu? *Conlrocertitur. Negat S. Thomas* cum *Lugo, Voit, n. 300*, et aliis nullis ; quia hoc est contra consuetudinem Ecclesiae, tum quia Sacramentum illud non est tanta* necessitatis ad salutem, tum quia administratio Eucharistiae a laico facta magnam admirationem et scandalum apud populum induceret. *Affirmant* autem plures graves Theologi cum *Suarez, — Layman*, etc. Hanc sententiam approbare videtur *S. Lig. n. 237*. Prima sententia, praeserlim nostris temporibus, omnino servanda est. Ratio est, quia reapse consuetudo Ecclesiae in hoc invocari nequit. Porro in re tanti momenti expedit ut nihil fiat, nisi Ecclesiae praxi probetur. Praeslat igitur ut moribundus absque Viatico decedat, quam si hoc a laico administretur, *Ita Gousset. (1).*

CASUS VII.

MINISTER EUCHARISTIAE 2°.

Galbinus, Sacerdos, requisitus ut moribundo sacrum Viaticum porri-geret, se ocius accinxit ut ejus votis satisfaceret. Sed aberat aediluus, sacristine clavim secum deferens. Curavit quidem *Galdinus* ut quamprimum accerseretur ; sed, eo longam protrahente moram, cum timeret Sacerdos ne æger deficeret quin sacra Eucharistia reficeretur, assumpta sacra Hostia, sine stola, sinu superpelliceo, imo etiam sine lumine ad infirmum cucurrit, eique sacrum Viaticum ministravit.

Hinc :

Quær. 1° *Qualis ritus sub gravi requiratur in Eucharistia distribuenda ?*

2° *An Galdinus licite egerit?*

(1) « Connue ou ne peut guère invoquer la pratique de l'Eglise en faveur de ce sentiment, nous pensons qu'il vaut mieux laisser mourir le malade sans la Communion, que de la lui administrer d'une manière qui pourrait compromettre aux yeux des fidèles le respect qui est dû au plus digne et au plus saint de tous les Sacrements. » *Gousset, n. 203.*

THE EUCHARISTIA

Solutio :

209. — *R. ad 1ⁿ Qtixs.* Eucharistia non est generalim ministranda, nisi cum superpelliceo, stola et lumine. Peccaret graviter, juxta communem sententiam, ille qui præter casum necessitatis Eucharistiam distribuet sine ulla veste sacra ; quia est valde indecens, et contra præceptum grave Ecclesia». Attamen si stola deficeret, vel lumen, *probabiliter* hoc veniale non excederet, et in necessitate nullum esset peccatum. S. *lir.* n. 2^d.

li. ad 2^m Quxs. Galdinus omnino licite et laudabiliter egit. Zelus igitur ejus nedum vituperandus sil, contra, valde commendandus est. Liret enim graviter illicitum sit Eucharistiam ministrare sine ulla veste sacra, extra casum necessitatis, attamen, cum Sacramenta sint ad animarum salutem instituta, rationabiliter pnesumitur neque Christum, neque Ecclesiam voluisse obligare ad servandas prædictas caeremonias in casu ubi urget gravissima necessitas, seu in vita», periculo. *Elbel, n.* G3. — *Lacroix, l.* 6, *n.* 488. In casu autem ubi Sacerdos, propter instantem necessitatem, defert Eucharistiam sine stola et sine superpelliceo, consultius videtur ut procedat etiam sine lumine et tintinnabulo, ne populi admirationem provocet.

CASUS VIII.

MINISTER EUGHARISTIÆ 3°.

Nicaon, Sacerdos, in pluribus incuriosum se præbet circa ritum in Eucharistia ministranda servandum. Hinc : 1° Communionem ministrat, uno solo cereo accenso, et omissa oratione *Confiteor*, aut etiam muliere hanc orationem recitante.

2° Aliquando, cum devenit ad altare, advertit se stolam induere oblitum fuisse; nec tamen revertitur ad eam accipiendam, aut non curat ut ad se ab alio deferatur.

3° Chiragra laborans, nec indice uti valens, ad Communionem distribuendam, Hostias inter pollicem et digitum medium accipit et porrigit.

4° Defert quandoque SS. Eucharistiam clanculum sub vestibus, aut nocte, sine campanula et lumine, ad personas pias diuturna infirmitate detentas, ne attentionem aut admirationem apud plebem excitet.

5° Aliquando etiam, sive casu, sive festinatione nimia. Hostia ab ejus manu delapsa cadit in terram, in sacra ornamenta, in laicorum vestes, aut in mappam communicantium; nec ipse de loco signando, et postea abluendo, curam habet.

Hinc :

Quæ r. 1° In, *tel quomodo* Xicaon *in singulis peccaverit?*

2° .in, *tel quatenus Communio extra Missam distribui possit?*

3° *Qua hora Communio dispensari taleal?*

Solutio :

270. — *IL ad Im Quxs.* In Peccat venialiter Nicaon ministrando En-

cliaii<liain rum uno solo cereo accenso, quia, licet unicum lumen . . . i SS. Sacramentum de loco in locum transporta:: lum, duplex tamen requiritur ad Eucharistiam ministrandam. Si tamen ratio aliqua urgeret, nec facile duæ candelæ stalim accendi possent, una sola sufficeret, *fla communiter*. Peccat quoque venialiter omittendo orationem *Confiteor*, quia Rubricas in re levi prælennittit. Non est conveniens ut mulierem adhibeat ad orationem hanc recitandam, cum consuetudo Ecclesiæ id tantum Mentalibus permittat. Attamen, cum nulla prohibitio specialis scripta circa hæc inveniatur, non videtur de ullo peccato arguendus Sacerdos, qui mulieri, in loco remoto stanti, prædictam orationem recitandam committeret.

2° Peccat venialiter ministrando Eucharistiam sine stola, si possit facile eam accipere, vel ab alio requirere. Secus, si id facile fieri non possit, v. g. si sacrarium sit clausum, et expectandum esset ad elavem quærendam, etc.

3° Non licet ministrare Eucharistiam aliis digitis præter pollicem et indicem, qui ad hoc sunt specialiter consecrati et ex ritu Ecclesiæ deputati. Excipe tamen casum necessitatis, nempe, si Viaticum moribundo ministrandum sit. *Ha communiter. S. Lig. n. 244, et l. 7, n. 408.* — Cum autem de prohibitione in re gravi agatur, *Nicaon, per se*, graviter peccasse videtur.

4° Peccat graviter Eucharistiam occulte ad ægros deferendo, nisi Episcopus permiserit, vel ita ferat loci consuetudo, ut fieri solet in regionibus hærelicorum, etc. Ratio est, quia agit in re gravi contra rilum ab Ecclesia præscriptum.

5° Venialiter peccat omittendo quod Rubricæ præscribunt ad locum signandum cl abluendum, quando Hostia ab ejus manibus decedit, sive in terram, sive in mappam, etc., nisi commode vel convenienter quod Rubricæ præscribuntl servari non possit. *S. Lig. n. 250. — V. Comp. n. 296.*

271. — *B. ad 2° Quæs.* Præslai, quantum facile fieri potest, Communionem distribuere in ipsa Missa post Sacerdotis Communionem. Sic ex *Illil. Boni*. Attamen ex usu recepto potest facile dari Communio ante vel post Missam cl etiam alio tempore matutino, posita aliqua justa causa, v. g, si deliciant Missæ, si communicantes non possint facile expectare, etc. Imo, juxta *Uilluarl* et *alios*, nunc non existit amplius grave præceptum Eucharistiam intra missam tantum distribuendi, ob hodiernam consuetudinem. *V. Comp. n. 298.*

272. — *B. ad 3m Quæs.* Hodie Eucharistia regulariter ministrari debet horis quibus Missam celebrare licet, sive ex consuetudine, sive ex peculiari Induito. — *Al communiter* cum *S. Lig.* docetur *posse* ministrari qualibet hora diei nisi sub noctem, seu in extrema diei parte. Ratio est, quia de hac re nulla exstat prohibitio. (*S. Lig. lib. 6, n. 259*). — Nec obstat Decretum S. C. Ril., datum mense Dec. 1816, permittens administrationem Communionis a tempore ad tempus quo in qualibet Ecclesia Missæ celebrantur *in die magni concursus*. Decretum enim illud non est exclusivum, cum S. C. responsum dederit juxta postulatum in quo age-

balur præcise de die *magni concursus, ad Indulgentiam plenariam tel Jubilzum lucrandum.*

CASUS IX.

QUID DE REPERTIS PARTICULIS ?

1° Euphemius, Sacerdos, Missa jam perfecta, antequam discedat, advertit exiguam particulam Hosliæ superesse in altari ; hanc sumit, licet ablutiones jam acceperit. — Idem præstat alia vice, cum redux in sacrarium, depositis ornamentis sacerdotalibus, admonitus fuisset paniculam superesse in altari ; Stalim enim, superpeUiceo et Stola indutus, recta perrexit ad altare ad particulam colligendam et sumendam. — Alias autem, etiam admonitus repertam fuisse particulam prope allaie, primum dubitat an eam possit sumere, etiam non jejunos. Statuit dein eam in ciborium reponere; tandem illam in piscinam immittit.

2° Eulalia, Monialis, sacrarii custos, dum die quadam altare adornaret, Hostiam minorem in eo repositam conspexit. Obslupel primum, ingemiscens; subinde quantocius Capellanum accersit. Mox adstat ille, sed bæret anceps nesciens utrum Hostia Inec consecrata sit, necne. Iuito secum consilio, statuit Hostiam hanc in piscinam deponere. — Alias autem, Eulalia particulam valde exiguam etiam in altari reperit. Hac autem vice in auxilium advocare nequii Capellanum, quippe qui longe abest. Quid igitur faciet Sanctimonialis ? Cum adhuc sil jejuna, paniculam reverenter manu accipit, el ore absumit. j

Hinc :

Quam. Iu *Quid agendum sil de Hostiis, aut fragmentis, in altari aut extra altare repertis ?*

2° *Quid de agendi ratione Euphemii ?*

3° *Quid de Capellano et de Moniali in secundo casu?*

Solutio

273. — R. ad Im Quæs. (° Si Sacerdos inveniat fragmenta Hosliæ pertinentia ad suum præsens Sacrificium, ea sumere debet, eliam post ablutiones, sive parva, sive magna sint. *Rubr. Miss.* — lino hoc tenendum, etiamsi Sacerdos jam sil redux in Sacrisliam, indutus tamen adhuc vestibus sacris. S. *Lig. n.* 251. Si vero vestibus sacris jam exutus sit, ea as-servet in tabernaculo, vel in loco decenti, si tabernaculum deficiat. — 2' Si fragmenta pertineant ad aliam Missam, non sunt sumenda, nisi quando in loco decenti reponi nequeunt. S. *Lig. ibid.* — 3° Si laicus fragmenta inveniat, moneat primum Sacerdotem, si quis prope sit, vel eum accersal, si fieri possit Sacerdos autem aget ut modo in secundo loco dictum est. — 4° Tandon), deficiente Sacerdote, laicus fragmenta reverenter accepta reponat iu corporali ve! in linteolo mundo, aut in vase decenti, donec Sacerdos advenerit, t. *Comp. n.* 312.

27i R ad 2" Q>z@s. Euphi.mius in *primo casu* recte egit particulam reperiam sumendo, etiam post ablutiones, si putaverit eam perlinere ad

suum Sacrificium ; secus ni. le fecit, ni supra diximus *ht secundo i-isu* male fecit, ul palet ex dictis. *In tertio casu* etiam male egit. Etenim, >i Hostia certo praesumatur consecrata, reponenda est cum aliis in ciborio; si dubie consecrata appareat, Sacerdos eam seponat, et in Missa sequenti consecret, vel sumat eam ante ablutiones. V. *Comp. n.* 313.

275. — /L *ad* 3^m *Quæs.* 1° Capellanus male fecit; debuisset enim agere ut modo dictum est de Hostia dubie consecrata. V. *Comp. n.* 313. ? Monialis male fecit; debebat banc particulam asservare in loco decenti, dummodo id facere potuerit sine periculo irreverentia» erga SS. Eucharistiam.

GASÜS X.

EÜCHARISTIÆ SUBJECTUM.

1° *Ama n s*, Parochus, inter parochianos numerat semifatuum unum; alterum, amentem, sed quædam intervalla lucida habentem; tertium, energumenum ; quartum, surdum et mulum. Omnes autem a sacra Mensa in vila et in morte excludit.

2° *Am a t u s*, etiam Parochus, renuit Eucharistiam puero septenni moribundo, rationis usu et discretione cerlo gaudenti, ex eo quod ad ætatem qua pueri ad sacram Mensam admittuntur non pervenerit. *Am a b i l i s* autem, alius Parochus, contra, Eucharistiam defert alteri puero sexenni, vel septenni, etiam moribundo, licet nesciat utrum ille panem hunc coelestem ab alio cibo salis discernat.

Hinc :

Qu æ r . 1° /In *Ama n s*, *in primo casu, potuerit vel debuerit aliquando hos miseros parochianos ad Communionem admittere ?*
2° *Quid de agendi ratione Am a t i et Am a b i l i s, in secundo casu ?*

Solutio :

H

276. — *R. ad* 1^m *Quæs.* *Ama n s* erravit præfatos parochianos sacra Eucharistia privando in morte. Omnes enim potuerunt Communionem refici, secluso irreverenthe periculo ; siquidem in praxi Ecclesiæ ab ea excluduntur lanium pueri qui nondum usum rationis adepli sunt, et perpetuo amentes. Imo interdum in vita prædictis fidelibus Sacramentum Eucharistia* conferri potest, si instructione et discretione sufficienti gaudere videantur. Si surdus et mutus sil instructus, sicut cæteri fideles ad Communionem admitti potest. Semifatui qui videntur sufficientem habere discretionem, in articulo moriis, et urgente præcepto, etiam communicare possunt. S. *Lig. n.* 302 *et seq. Reuter, n.* 170. — P. *Comp. n.* 320 *tt seq.*

-----*R. ad* 2^m *Quæs.* Graviter erravit *Am a t u s* prædicto puero Eucharistiam negando in morte, cum supponitur sufficientem habere discretionem. Tenebatur sub gravi eum sacro Viatico munire. S. *Lig. n.* 301. — *Gousset, n.* 233. *Am a b i l i s* autem, juxta *de Lugo, D.* 13, ». 43,

potuit quidem dare Communionem in præfato casu, quia nullibi hoc prohibitum est, cum puer ille non esset certo incapax; sed non tenebatur eam ministrare, quia de obligatione in hac hypolhesi non constat. Alii dicunt Sacramentum in simili casu non esse ministrandum.

CASUS XI.

ADMISSIO AD PRIMAM COMMUNIONEM.

Augustus, puer duodecim annos natus, in domo paterna a privato præceptore educatus, et rudimentis doctrinal Christianæ rite imbutus, peracta confessione receptaque absolutione, absque Parochi examine et facultate, sed permittente Confessorio, ex suasionem matris, pro prima vice sacra Mensæ cum aliis communicaturis assistit. A Parocho autem Communio ei denegatur.

Hinc :

Quær. 1°. *In examen et admissio proprii Parochi requirantur ad primam communionem ?*

2°. *Quid de pueris extra parochiam degentibus, vel in collegiis, aut conventibus educatis ?*

3°. *An recte egerit Parochus ?*

Solutio :

278. — *R. ad Quæs.* 1°. Quoad ætatem et animae dispositionem, spectat ad parentes et Confessarium rem dirimere. *Sic Catechismus Romanus, part. 2, c. 4, n. 67*, ubi dicitur : « Qua vero ætate pueris sacra < Mysteria danda sint, nemo melius constituere poterit quam pater et Sacrdos cui illi confitentur peccata. Ad illos pertinet explorare, et a pueris percunctari, an hujus admirabilis Sacramenti cognitionem aliquam » acceperint, et gustum habeant. »

2°. Quoad examen, de jure communi nihil particulare statuitur. Special igitur ad Confessarium attendere utrum puer habeat sufficientem doctrinam. De jure autem particulari in aliquibus locis ab Episcopo statuto, et in plerisque Galliæ dioecesibus vigente, pueri ad primam Communionem admittendi ab ipso Parocho, vel ejus delegatis, de doctrina et judicii maturitate examinari debent (1).

279. — *R. ad 2° Quæs.* Ne de jure particulari quidem examen et admissio Parochi requiruntur, si pueri ab aliquo tempore degant extra parochiam, et ibi communicaturi sint; vel si in collegio, aut apud Religiosos vel Moniales versemur, et, approbante Episcopo, prima Communio ibi locum habeat. *Gousset.*

280. — *R. ad 3^m Quæs.* 1°. Parochus male egit, puerum ad Continu-

(1) Juxta nonnullos, examen et admissio puerorum ad primam Communionem de jure communi perlinent ad Parochum. Id eruunt ex Const. *Bened.* 171', *Etsi minime*, 7 Feb 1741, § V Sed ibi statuit Pontifex quod spectat tantum ad pueros qui a parentibus Parocho praesentantur

nionem non admittendo ubicumque, juxta jus corninune Ecclesiæ, pm. i ad primam Communionem accedunt cum sola proprii Confessarii licentia.

2" Parochus eliam male egit, ubi, juxta consuetudinem fere ubique in Gallia, quam sponte sua Episcopi statuerunt, vigentem, pueri subjacent Parochorum jurisdiction! pro admissione ad primam Communionem : saltem per se, nisi eae sint circumstantiæ ex quibus hujusmodi repulsa nulum fama) detrimentum in pueros inducat. Nonnisi enim ex gravissimis causis publice deneganda sunt Sacramenta.

CASUS XII.

DISPOSITIO ANIM/E.

Communionem 1°.

1° Sanctinus, Sacerdos, vir timoratae conscientiae, saepe Missae celebrationem omittit, absente Confessario, in dubio an pravis suggestionibus ailluescrit.

i° Eligius, alius Sacerdos, faciliore conscientia instructus, in probabilitate pravi consensus, recta pt rgit ad altare, innixus in probabili defecta pleni consensus.

3" Cornelius, etiam Sacerdos, dum Missam privalim celebrat, recordatur peccati mortalis ab ultima confessione commissi. Cum autem Confessarii copia careat, lueret anceps; sed mox Sacrum perficere decernit, elicit tamen actu contritionis. Die sequenti, eliam, praetermissa confessione, celebrat.

Ilinc :

Qlær. 1° .In *liceat celebrare, vel communicare cum dubio aut probabilitate peccati mortalis commissi, vel non commissi?*

2U .in *liceat celebrare in mortali, præmissa contritione, si Confessarii copia desit?*

3° *Quid ad casus propositos?*

Solutio :

281. — R. ad 1,n Quæs. Si dubium sit praelicium, debet excuti, vel confessio praemittenda est, quia non licet omittere praeceptum adeo grave, *conscientia non efformala*. Si probabilis sit status gratia), ad rigorem loquendo, non urget obligatio confessionis, neque ad celebrandum, neque ad communicandum. Ratio est, quia Cone. Trid. requirit tantum confessionem ante Communionem pro iis qui sunt conscii peccati mortalis. Attamen enixe in hoc casu confessio suadenda est. S. Lig. n. 475.

282. — R. ad 2U Quæs. Affirm, in casu necessitatis, v. g. si Missa celebratio remitti nequeat absque gravi incommodo populi qui Sacro interesse debet, vel absque gravi periculo infamiae ipsius Sacerdotis. Tunc enim praeceptum probationis per confessionem praemittendae cessare cense-

tar, cl sullicii probatio per contritionem perfectam. V. S. *Lig, n. 256 et scq.*

'283. — R. *nd 3, n Quæs. In primo casu* inducendus est Sanctinus ad celebrationem Missa» non omittendam, quia non solum non constat eum graviter deliquisse, sed omnino præsumendum est nullum dedisse condensum pravis diaboli suggestionibus, cum a peccato generatim abhorrere videatur, utpote timoratae conscientiae.

In secundo casu, timendum est ne Eligius ausu temerario in mortali celebret, fucum sibi faciendo, seu facilius in sui favorem praesumendo, cum sit facilioris conscientiae, nec videatur adeo a peccato abhorrere. Eligius igitur a periculo hallucinationis sedulo caveat.

In tertio casu, Cornelius recte egit Missam inceptam proseguendo, actu contritionis elicitio de peccato memoriae occurrente ; sed non debuit Missam dic sequenti celebrare, omissa confessione, nisi, deficiente Confessario, adfuerit celebrandi necessitas. I

CASUS XIII.

DISPOSITIO ANIMÆ 2°.

Xaborius, Sacerdos, peracta confessione, recordatur se peccatum leliale inculpabiliter inter confitendum omisisse. Sed, cum proprius Confessorius ad plures dies discessisset, et magnæ difficultati ipsi esset suam apud alium conscientiam prodere, Missam celebravit, nullo praemisso contritionis actu. Illud autem peccatum post octo dies aperuit, quando apud Confessarium ordinarium exomologesim suam de more instituit. Alias in aliud peccatum grave incidit, et quidem reservatum. Urgebat celebrandi necessitas, erat enim dies festus sollemnis, et, si Missam omisisset, grave scandalum apud fideles orilurum fuisset. Sed non aderat praesens nisi simplex Sacerdos, qui nulla po'estale super peccata reservata pollebat. Statuit primum Xaborius hunc adire et apud ipsum confiteri, celato tamen peccato reservato, sed, cum nullo alio peccato gravi in (uinaretur, existimavit se ad id non teneri. Quapropter, praemisso contritionis actu, ad altare accessit, Sacrum factururus.

Hinc :

Quæst. 1° .In Xaborius *obligatus fuerit quamprimum confiteri, seu an graviter peccaverit Confessarium expectando, et confessionem ad octo dies differendo?*

2° .in *peccaverit nullum actum contritionis ante Sacrum eliciendo?*

3° An *potuerit, in secundo casu, Missam absque confessione celebrare; re! an confitendo potuisset peccatum reservatum omittere?*

Solutio :

281. — R. *ad 1m Quæs. hego*, saltem probabilin«. Ratio est, quia Xaborius non celebravit Missam, omissa confessione, reapse enim eonfes-

sus est, seu pra?m' h probationem a *Cone. Trid.* requisitam, et peccatum omissum fuit vert. de'etum, licet indirecte tantum. S. *Lig. η. 257*, et alii praescrtini recentiores, contra veteres non paucos. Ergo X a b o r i u s minime peccavit confessionem differendo, et interca celebrando. V. *Comp. n. 326* et 328.

035 — p η,ι ζη> Oi/<rs Neque peccavit X a b o r i u s nullum contritionis actum celebrationi Missæ præmittendo, quin non est conscius peccati mortalis, siquidem per confessionem jam probatus est. Peccatum enim ex oblivione omissum non gravat amplius conscientiam, cum *indirecte* jam remissum fuerit.

§86. — K. ad 3m Qw. X a b o r i u s potuit Missam absque præmissa confessione celebraro, actu perfectæ contritionis emisso, si alia culpa lethali carrai. Balio ·*ĭ, quia ad confessionem non tenetur neque ratione peccati reservati, quod *directe* remitti nequit, neque ratione venialium, quæ non sunt materia confessionis necessaria. S. *Lig. n. 265*. Neque, si voluit confiteri, debuit necessario peccatum reservatum aperire, saltem *probabilius*; quia, ni jam dictum est, peccatum *directe* remitti non potest, et insuper obligatio daretur bis idem peccatum confitendi, scilicet Superiori et inferiori, quod communiter non admittitur. S. *Lig. n. 265, et alii* cmlra *aliquos*. — K. *Comp. n. 577, 578*.

CASUS XIV.

DISPOSITIO ANIMÆ 3°.

Parochus intricadissimus.

F l o r e n t i n u s, Parochus, ætate gravis cl apud omnes spectabilis, humanam expertus est fragilitatem. Etenim, cacodremone impellente, in peccatum grave et probrosum secreto labitur. Mox pro ipso urget celebrandi necessitas, quam nullo prælextu declinare potest. Sed alio adhuc premitur infortunio : longe abest ejus Confessarius; solus præsensadstat F l a v i a n u s, ejus Vicanus. Sed a pandenda huic conscientia quam maxime abhorret. Est enim F l a v i a n u s junior Sacerdos, qui m summam admirationem veniet, si tam putidum peccatum a viro gravi cl senescente patratum audiat. Quid exinde fidüciæ et horne existimationis in Parochum, animo Vicarii inhærebil ? Xonne famam sanctitatis et viri moribus gravis, qua parochia? Hector apud juniorem Sacerdotem gaudet, amissurus est? Hissecum perpensis, F l o r e n t i n u s, licet a'gerrime, prætermissa confessione, elcito tamen contritionis actu, ad altare accedit, Agnum immaculatum oblaturus.

Hinc :

Quær. 1° An F l o r e n t i n u s, *his positis, potuerit Missam celebrare absque præmissa confessione?*

2° *Quid de rationibus ab ipso allatis?**

Solutio :

287. — A. *ad 1ⁿ Quæs.* Quid dicam de le, o Florentine, venerande quidem, sed infelix Sacerdos? Qualem sententiam a ino exspectas? an propter compassionem etiam plenam indulgentiam? Compassionem quidem lubenti animo tribuam, el ego ipse tecum llebo super lugendum casum tuum, el diras animi angustias, quibus adeo adactus et compressus fuisti. Verumlamen nullatenus tibi mdulgere valeo. Ægre quidem, sed palela-ciendæ veritatis necessitate compulsus, te ingentis sacrilegii reum arguam. Etenim, præcepto *Concil. Trid.* gravissimo ex humana verecundia posthabito, ad altare accedere, el conscientia polluta, Sacrum facere non dubitasti! *Sed*, ais, *contritionem perfectam de peccato elicere non prælermisi.* Inanis contritio! Minime valet hæc conscientiae probatio, et invalidum atque mancum prorsus contritionis actum elicuisti. Nam ille qui perfecte dolet de peccatis paratus est omnia praecepta in posterum servare; tu vero, eo ipso tempore quo contritionis actum elicere præsumebas, mandatum grave prætermiltere statuebas, el legem Ecclesiæ conculcabas! Nonne hæc tua agendi ratio, irrisio et subsannatio, potius quam poenitentia dicenda est? Audi Paulum clamantem: *Nolite errare, Deus non irridetur. Gal. 6. 7.*

288. — /L *ad 2^m Quæs.* Allatae rationes minime satisfaciunt. Multos quidem praetextus, o Florentine, cumulasti, el forte exaggerando agglomerasti in luæ causæ patrocinium; sed *declinasti cor tuum in verba maliliæ, ad excusandas excusationes in peccatis. Ps. 140.* Etenim hæc incommoda qua* objecisti sunt ipsi confessioni intrinseca, nec proinde a præcepto confessionis, celebrationi Missa? præmillendæ, te excusare possunt, sicut ab integritate confessionis te non excusarent. Si quidpiam valerent ra qua? in tui gratiam proponis, jam plerumque actum esset de præcepto Ecclesiæ, confitendi ante Missæ celebrationem, imo etiam de mandato divino integritatis confessionis. Numquid Episcopus, vel alius Superior ecclesiasticus quilibet, in peccatum grave lapsus, a confessione apud inferiorem facienda excusaretur? Sed, durum! ais. Verum, sed nonne *durum et amarum fuit reliquisse te Dominum Deum luum*{ *Jer i. 19.* Durum! Sed hæc incommoda perpendero et ponderare debuisses, dum te alliciebat el propellebat tentatio! Eia ergo, macte nunc animo, el coram Vicario luo, si alius Sacerdos desit, el recurrat celebrandi necessitas, humiliter procumbe, ei peccatum tuum humiliter confitere, declarando insuper sacrilegium a le patratum, dum, omissa confessione, Sacrum tacere ausus fuisti; nec dubites quin, operante divina gratia, nedum animum junioris Sacerdotis a te avertas, conlra, in te sis magis conciliaturus (1).

(t) Notandum in hoc casu, Parochum potuisse confessionem ante Sacrum omittere, elicito tamen actu contritionis perfecta*. si tantum de aliquo peccato reservato ipsi inisset condiendum, nec Vicarius pro reservatis approbatus fuisset ut dictum est in casu præcedenti.

CASUS XV.

SACRILEGA MULIER

Angoribus confecta.

Valeriana mulier, peccato gravi in confessione celato, non veretur ad sacram Synaximcum aliis communicaturis accedere. Vix autem S. Eucharistiam suscepit, cum tanto sacrilegii horrore corripitur, ut sacram Hostiam absumere non audens, eam in librum precalorium deponat; domum deinde repetit, anxietate oppressa, et sacrum depositum in arca recondit. Sed ecce nescit misera quid sibi faciendum sil. Obdormire, SS. Eucharistia præsente, liniet; vigilare etiam reformidat; diu noctuque infelix, duris premitur angoribus. Sa-pius Ecclesiam ingreditur ad rem Parocho sub confessionis sigillo patefaciendam, sed toties pudore cohibita domum repetit. Tandem, re B. Marite Virgini enixe commendata, timoreque inde facile superato, ad Parochi pedes provolvitur, et conscientiam lotam ei pandit. Jubet Pastor Hostiam a muliere sibi afferri; sed postea nescit quid de ea faciendum sit. Demum, re diu perpensa, statuit eam comburere, et cineres in piscinam projicere.

Hinc :

Quær. 1° .In Valeriana sacrilegium minuerit, Hostiam sacram non absumendo;vel quid ipsi fuisset faciendum?

2° recte Parochus egerit jubendo Hostiam a muliere sibi afferri; vel num potius ipse ad ejus domum se conferre debuisset ?

3° .In recte egerit circa sacram Hostiam , vel quid facere debuisset ?

4° .In facile fides adhibenda sit mulieribus in simili casu?

Solutio :

289. — R. ad 1.^{am} Quæs. Valeriana per se sacrilegium non imminuit, imo adauxit; siquidem magis ac magis sacram Hostiam profanavit eam adeo indigne tractando et asportando, ac domi servando. Debuisset infelix mulier, quando horrore sacrilegii correpta fuit, actum contritionis perfecta» elicere ac sacram Hostiam cum fiducia absumere. Dixi per se, quia potuit Valeriana a sacrilegio excusari ratione borne lidei, nempe, si de contritione non cogitavit, nec putavit sacrilegium et propriam infamiam alio modo vitari posse. Debuit tamen quamprimum, si absque gravi incommodo potuit, sacram Hostiam in Ecclesiam referre.

R. ad 2.^{am} Quæs. Solutio a variis circumstantiis pendet. Si commode potuisset Sacerdos in domum mulieris se transferre, id quidem agere debuisset, ne sacra Hostia iterum a muliere deferretur. Secus vero, si domus mulieris valde dislasset, nec facile potuisset adiri, vel si Sacerdos admirationem vicinorum, aut obmurmurationem timuisset : v. g. si visus esset

insolite illuc introire, melius fecisset jubendo sacram Hostiam ad se ali ipsa muliere deferri.

590. — ! *ad 3^m Quæs.* Parochus male fecit Hostiam comburendo, quia actus ille videtur omnino Eucharistia* injuriosus ; sed debuisset vel eam sumere in Missa sequenti ante ablutiones, vel eam asservare in tabernaculo, usquedum videretur corrupta, et tunc eam in piscinam projicere.

291. — /E *ad 4ⁿ Quæs.* Res ex circumstantiis dirimenda est. Vis® sunt aliquando mulieres Hostias non consecratas sibi procurare, et simulare se eas post Communionem reservasse. Si Hostiam afferentes horrore sacrilegii corripere videantur, ul Valeriana nostra, eis tides adhibenda est. Visæ sunt etiam quandoque mulieres, impietate, vel dæmonis possessione impulsas, animo sacrilegii patrandi ad Communionem accedere et sacram Hostiam asservare, horrendoque modo profanare. Quid vero, si Sacerdos dubitet utrum Hostia ad se allata sit vere consecrata, necne? Eam reverenter colligere debet, et eam tractare perinde ac si consecrata esset ; nunquam tamen cum aliis in ciborio est reponenda, sed seorsim asservanda, donec corrumpatur, et postea species reliqua* in piscinam sunt projicienda*.

CASUS XVI.

JEJUNIUM REQUISITUM 1°.

Ar ethusa, pia mulier, die festo solemnissimo, erat communicatura cum liliis suis duobus, scilicet Benjamin o puero annorum decem, qui pro prima vice ad sacram Synaxim accessurus erat, et Julio, undecim annorum, qui iterum ad hanc solemnitatem erat admittendus. Sed ecce ! Mater os lavando guttulam unam aut alteram aquae involuntarie degluliit, et paulo post, micam panis ex distractione, immemor Communionis faciendae, in os immisit et edit. Benjaminus vero musculam, quæ in os ejus venerat, et folium arboris viride, quod ludendo carpserat, trajecit. Julius autem, e scala in terram decidens, os et nasum in petras allisit, ita ut guttulas sanguinis, tum e naribus, tum e gingivis diffluentes hauserit. Ad lue omnia attendens Ar ethusa, ocius a Parocho postulat an ipsa cum liliis duobus ad sacram Mensam accedere possit ?

Hinc †.

Q^uæstio. 1° *In quo consistat jejunium ad Communionem requisitum ?*

2° *An Ar ethusa et ejus filii communicare potuerint ?*

Solutio :

292. — R. *ad 1^m Quæs.* Jejunium ad Communionem requisitum, consistit in totali abstinencia a quolibet cibo et potu etiam minimo. Sic ex variis Conciliis et universali Ecclesiæ praxi. Ad jejunium autem illud frangendum requiritur : 1° ut quid sumatur *ab extrinseco*, non vero tantum ex aliqua parte oris, ut esset sanguis ex gingivis fluens ; 2° ut sumatur *per modum comeslionis* aut *potationis*, non vero tantum *per modum respira-*

tionis vel *salir.*': 3° ni res sumpta habeat *rationem tibi* mit *polus* nemo enim dicitur manducare ferrum, vitrum, lignum. S. *Lig. n.* 280. — *l'innp. n.* 329.

293. — *H. ad 2"* (*Jures.* I.° *Ar ethusa* jejunium non violavit guttulam aquæ unam vel alleram hauriendo involuntarie, quia id non fecit *per modum polus*, sed *per modum salivre*. Jejunium autem fregit micam panis deglutendo, quia, licet ex distractione egerit, aliquid tamen manducavit, idque per modum *comeslionis* evenit, non vero per modum *respirationis* aut *saliere*. Proinde *Ar ethusa* Communionem hac die omittere debet.

2° *Benjamînus* immunis est a violato jejunio *in primo casu*, si musculam involuntarie per respirationem hausit, ut fieri solet; non vero *in secundo casu*, quia voluit folium viride deglutire, licet distractus fecerit, et folium illud, ulpole digestibile, rationem cibi habet. Ergo infelix *Benjamims* a Sacra Synaxi removeri debet.

3° *Julius* non fregit jejunium hauriendo sanguinem e gingivis linentem, quia sanguis ille *r/i? e.rlrinseco* non provenit. Secus vero, degluliendo sanguinem e naribus proveniente, licet id involuntarie seu inadverlenter fecerit, nisi forte fuerit tantum una vel altera guttula, saliva* immixta et praeter intentionem hausta. Ratio est, quia sanguis ille habet tunc rationem potus et venit *ab e.rlrinseco*; nam dici non potest quod degluliatur *per inodum respirationis* aut *salioæ*. Sic etiam violat jejunium qui sumit aquam lirect involuntarie, v. g. quia labitur in flumen, vel quia alius per vim illam in os ejus infundit. S, *Lig. n.* 279. *et alii communiter*

CASUS XVII.

JEJUNIUM REQUISITUM 2°.

Humbertls, *Dionysius* et *Leonardos*, Sacerdotes amici, ex itinere, hora noctis undecima cum dimidio, valde defatigati et inc enati pridie cnjusdam festi, redierant. Impigri mensa* accumbunt, ut breviter reficiantur. Sed inter confabulandum et edendum quam citissime tempus ellluit, iia ul attoniti advertant, bibendo, jam advenisse mediam noctem. Assurgunt ocus. Sed *primus* dubitat an biberit post mediam noctem; *secundus* recordatur se bibisse post primum pulsum horologii hora* duodecima*; *tertius* judicat se bibisse quidem post mediam noctem, sed sine populi offensione Sacrum die festo omittere non posse.

Hinc :

Quer. *An præfati Sacerdotes 'dissam celebrare possint?*

Solutio :

29k — *II. ad Qures.* I° *Hi;ubertus*, qui dubitat an simpliciter cibum post mediam noctem sumpserit, non elïormata co.nscientia per gravem rationem de jejunio non violato, Missam celebrare nequit. Secus, si probabiliter saltem præsumere possit, ul facile fieri potest in nostro casu, se adhuc esse jejunum. Ratio est, quia cum pra*ccptum servandi jejunium, seu de cibo non sumendo ante Communionem, sil negativum, non

teneris a Communionem abstinere quamdiu non <-s corius de jejunio violato. *Lacroix*, η. 'óTó, 577, cum *aliis nullis*, contra *alios non paucos*.

2" D; >' vsius, qui aliquid adime comedit, vel déglutit quod in ore habet, audito primo pulsu horologii mediam noctem signantis, celebrare nequit, utpote non jejunos. Ratio est, quia pulsus ille primus indicat mediam noctem jam esse completam, siquidem horologium, nonnisi completa hora, pulsare incipit. S. *Lifj*. n. 282. *Renter*, n. 175.

3° *Leonaudis*, qui Sacram omittere non potest, nisi cum scandalo vel offensione populi, probabiliter celebrare potest, quia pr.estat vitare majus malum, seu populi scandalum; minus enim malum est celebrare Missam si m jejunio, quam cum scandalo offendi lotum populum, et tali die privati Missa. Ita graves Theologi contra alios. Γ. *Lacroix*, n. 582.

CASUS XVIII.

JEJLXH M REQUISITO! 3'.

Geiux t i i s, bonus vir, grandajya aetate, necnon adversa valetudine non mediocriter molestatus, turn ob stomachi debilitatem, tum ob locorum distantiam, nunquam potuit Ecclesiam jejunos adire quin in via deficeret. Quamohrem, cum ad sacram Synaxim jejunos accedere non posset, solebat, die qua erat communicaturus, parum quid confortalivuin stomachi, per modum medicinae degustare, antequam iter susciperet. Scrupulo tamen aliquo quondam correptus, rem Confessario aperit, quaerens utrum etiam in posterum id agere posset bis vel ter in anno? Confessorius respondet eum posse id agere.

Hinc :

Ql æ r. 1° An *communio aliquando permitti possit non jejunis, extra mortis periculum ?*

2° .bi *Gbrum t i u s*, *licet non jejunos, communicare potuerit in primo casu? In recte a Confessario fuerit responsum ?*

Solutio :

295. — R. *ad Im Quxs. Xeqo*. Ratio est, quia obstat praxis actualis Ecclesiae. Ita communiter Theologi qui de casu loquuntur. Sic *Reuter*, n. 176 : « Praecipit quidem *Rituale Rom.* ut infirmi ex devotione communicantes sint jejuni, non minus ac caneri; sed intelligitur de iis qui non infirmantur ad mortem. Do cætero, non licet solo mgritudinis titulo communicare sine jejunio. » I

Plures Theologi admittunt quidem infirmum posso raro communicare licet jejunos non sit, saltem tempore Paschali, ubi urget præceptum communicandi. Ita *Elbel*, n. 90. — *Sle-Beurc*. — Sed neque hoc communiter admittitur, licet præceptum communicandi aliquando in vita sit divinum, præceptum vero communicandi, servato jejunio, sit ecclesiasticum. Ratio est, quia Sacramentum Eucharistiae, sicut est majoris dignitatis, ita est minoris necessitatis; et supponitur præ-

cepium divinum non obligare ubi infirmus in morbo non periculoso communicare non potest nisi violato jejunio, tum ob reverentiam tanto Sacramento debitam, tum ob alia incommoda quæ facile possunt suboriri. Innumeri enim reperiuntur infirmi qui, necessitate allegata, non jejuni communicare vellent. *Ita Pontas* (I). Imo *Suarez, de Eucharistia, quæst!.. 80, art. 8, sect. 5*, dicit : Papam solum dispensare posse ab illa lege jejunii ante Communionem requisiti. Idem etiam tenet *Lugo*. Ratio eorum est, quia agitur de lege generali Ecclesiae magni momenti. Sed hæc quaestio a picrisque Theologis non agitur. Alii putant in casibus omnino particularibus, in quibus stBpc non patet facilis recursus ad Summum Pontificem, Episcopum posse dispensare cum infirmo qui morbo diuturno detinetur, et diu secus Communionem privandus esset. In praxi, tuta conscientia ad Episcopum recurri potest, quia, si existimet se non posse in hoc dispensare ex propria auctoritate, forte ex S. Sedis delegatione dispensationem tribuere valebit. Sed, in theoria, sententia *Suarezii* et *Lugonis* potius adhærendum esse puto. Secus enim dicendum foret, Episcopum posse in omnibus Ecclesiæ legibus dispensare, quod verum non est.

296. — II. ad 2^m *Quæst.* 1° Geruntius minime probandus est, quippe qui in re tanti momenti, proprio sensu, inconsulto quidem Confessario, egerit. Sola simplicitate et bona fide excusari potest.

2° Confessarius non recte egit, boni senis agendi rationem tam facile et modo generali approbando. Debuisset prius ad Episcopum recurrere, sive ad dispensationem obtinendam, sive saltem ad consilium habendum. Si fideles, praesertim rustici, suo sensui relinquerentur, quam muli crmunicare non jejuni facile praesumerent!

GA.SUS XIX.

JEJUNIUM REQUISITUM 4°.

Justin a, pia mulier, qual singulis fere diebus sacra Synaxi refici solebat, morbo diuturno licet non periculoso corripitur, ita ut nunquam omnino jejuna, neque per quartam horam pariem remanere possit. Idcirco exorat supplex Parochum ut sibi non jejuna aliquoties in anno, saltem Paschali

(2) ' Nous pensons qu'un infirme, hors le danger de mort, ne peut communier sans être à jeun, parce que la loi qui veut qu'on n'ait rien pris, ni *per modum cibi*, ni *per modum medicinæ*. ne souffre d'exception que quand le précepte divin oblige d'en agir autrement, ce qui arrive en quatre cas : 1° lorsqu'il faut empêcher que les saintes Hosties ne soient profanées par les hérétiques; 2° quand le Prêtre a prononcé les paroles de la consecration sur l'eau, et qu'il ne son aperçoit qu'après en avoir déjà avait et communie sous l'espèce du pain; 3° lorsqu'il faut achever la Messe qu'un Prêtre, tombé en défaillance après la consécration, ne peut finir; 4° quand il faut donner le saint Viatique à un malade. I *Pontas, o. Communion, cas. 8.* — Sed hæc quarta exceptio communiter non admittitur. Ille animadvertit *Collet* ad casum *Pontas* : α Il y a d'iiabiles Théologiens qui croient qu'un Prêtre peut célébrer sans être à jeun, (l quand cela est nécessaire pour donner le Viatique à un moribond. .S', *Antonin* et la plupart des autres que *Iknoil* .V/J' a suivis, pensent le contraire Il faut s'en tenir là, c| à moins qu'un malade, mis aux plus violentes épreuves, n'eût de ressource que dans « l'Eucharistie. »

tempore, juxta præceptum Ecclesiæ, sacram Eucharistiam deferre dignetur. Misericordia motus, hinc Parochus annuere vellet; sed merens declarat se votis pia* mulieris obtemperare non posse, propter severissimam jejunii legem, a qua soli graviter decumbentes excusantur. Attamen ad ejus solatium promittit, se ei bis vel ter in anno Eucharistiam statim post mediam noctem allaturum esse.

Hinc :

Qr.F.n. 1° In *Parochus potuisset Eucharistiam Justinæ non jejunie aliquoties, saltem tempore Paschali, ministrare*?

i° In *Eucharistiam ad infirmam deferre potuerit post mediam noctem, ut jejuna communicare posset*?

Solutio :

297. — R. ad P^m *Quies. Negative*, quia hoc est contra praxim Ecclesiæ et doctrinam communem Theologorum, ut dictum est in casu præcedenti; siquidem soli infirmi graviter decumbentes, a lege jejunii naturalis ad Eucharistiam suscipiendam eximendi sunt. Parochus igitur non potuisset SS. Sacramentum ad Justinam non jejunam deferre, non solum aliquoties in anno, sed neque tempore Paschali. Cessat enim tunc præceptum Communionis peragendæ, cum adimpleri nequeat nisi seclusa gravissima conditione ab Ecclesia posita et requisita.

298. — R. ad 2^m *Quies. Xeejo*. Ratio est, quia *Rituale Romanum* expresse prohibet ne SS. Sacramentum nocte deferatur, nisi periculum mortis urgeat. Hoc tamen fieri potest in monasteriis, collegiis, etc., in quibus S. Eucharistia asservatur, quia tunc publice non deferitur, nec est irreverentiæ periculum. Igilur, si Parochus velit S. Eucharistiam media nocte ad Justinam deferre, prius facultatem obtineat ab Episcopo, qui a lege prohibente licet generali Ecclesiæ, cum non sit tanti momenti, facile dispensare poterit. Tunc autem SS. Sacramentum absque tintinnabulo deferendum erit.

CASUS XX.

ANGORES NEO-SACERDOTIS

Prima vice celebraturi.

Nicasius, recens inauguratus Sacerdos, a pluribus diebus privatim in experimento Sacri faciendo se maxima cura exercuerat, ex intentione ut primitias non solum perfectius, sed etiam majori devotione publice Deo posset offerre. Id ipsum etiam fecit mane illius diei quo primam Hostiam erat solemniter oblaturus. Sed ecce! dum lotus attendit ad ritum recte perficiendum, immemor instantis solemnitalis, pro more superiorum dierum, Hostiam non consecratam sumpsit. Infelix ad infaustum errorem advertit dum pulsantur campame, indices solemnitis Sacri a Neomysta decantandi. Quid faciet miser? Jam cernit pios fideles turmalim confluere; jam coadunata undique ingens cl perhonesla cognatio gestion circumstat,

ipj gratulatura ; jam lautum convivium domi full in'lamatur ad consanguineos et amicos festive excipiendos. Angoribus correptus et confectus, Xir.Asiis ad patrem Capiicinum confugii, et al» oo petit quid in tam infaustis rerum adjunctis sibi agendum sit? Suadet Reverendus Pater ut, re tacita, Missam nihilominus celebret.

Hixc :

Qu e ii. 1° .4n XiCASius *non jejunus celebrare potuerit ?*

2n 1n *celebrare posset quilibet alius, sumpto, ex inadrentia, aliquo cibo vel potu, ut populus Missam audiat et precepto satisfaciat ?*

3° *Quid, si Sacerdos, incepta Missa, recordetur se non esse jejunum ?*

Solutio :

299. — *R. ad 1m Quæs.* Infelici Nicasio procul dubio misericordia tribuenda est. Aspectis enim circumstantiis, extremisque rerum augustiis quibus pressus fuit, moraliter a Sacro faciendo abstinere non poterat. Et sane, tanto populo exspectanti res absque magno incommodo explicari nequibat ; quanti enim fuissent multitudinis clamores, quot judicia temeraria! quot obmurmurationes atque scandala! qualis cognatorum dolor et confusio, neo-Sacerdotis contemptus, omniumque contristatio!!... Error ex una parte erat occultus, et ex altera circumstantiæ omnes, simul sumptæ, tantum involvebant incommodum, ut rationabiliter præsumi posset legem Ecclesiæ ad talem casum non extendi.

Secus vero dicendum foret, si ille neo-Sacerdos fuisset homo obscurus, vel alienigena; aut si non ipse solus, sed alii jilures fuissent pro prima vice celebraturi ; tunc enim Sacrum ad aliam diem remittere debuisset. Γ. (*iobat, n. 409, de Missa.*

300. — *R. ad 2n Quæs.* De hoc non conveniunt omnes Theologi. Attamen sola ratio curandi ut populus Missam audiat, non sufficit, juxta communem sententiam, ad celebrandum jejunio violato; quia præstat ut populus Missa privetur, quam ut Sacerdos celebret non jejunus.

Sed facile accedit alia ratio gravis, scilicet, scandali, obmurmurationis, ulfensionis populi ; hæc autem, si facile impediri non possent, v. g. monendo populum quod ex aliquo casu Sacerdos non sil amplius jejunus, licita esset Missa? celebratio, juxta mullos, ut dictum est *in responsione ad 1m Quæs. et in casu 17, n. 294, 3°.* .-J

301. — *R. ad 3m Quæs.* 1° Si Sacerdos recordetur post Consecrationem se non esse jejunum, non tenetur neque potest Missam deserere, quia præceptum divinum perficiendi Sacrificium praeponderat præcepto ecclesiastico communicandi jejunio servato.

2° Si acto recordetur de jejunio violato ante Consecrationem et pnesertim ante Canonem, a Missa desistere debet, si, periculo infamia* secius.., id facere possit. Verum vix Sacerdos unquam a Missa inchoata desistere potest quin scandali periculum incurrat, ut ait X. AA/. n. 288.

casus XXI.

SACRUM VIATICUM 1°.

Lucanus, Parochus, audiens Romarinum, nobilem virum, in gravem incidisse morbum, ad ipsum advolat. Arcetur primum ab ægroli familia. Urgenti vero palet aditus, ea lege ut nec de morte, nec de Sacramentis mentio liat, ne contristetur æger. Quo non obstante, Parochus studuit infirmum disponere, et tam felici exitu, ut statim ipsius confessionem exceperit. At vero, cum ulterius de sumendo sacro Viatico egisset, infirmum et ejus uxorem graviter offendit; propterea, velut invisus hospes, domum deserere jussus est. Quapropter evenit ut Romarinus, eadem nocte, sine Viatico decederet.

Alias Lucanus, de invisendo ægrolo admonitus media nocte, putat salis esse si ipsum videat summo mane; sed non advenit, nisi ad excipiendum ultimum moribundi flatum.

Hinc :

H

- Quæ r. 1° *Quxnam sil obligatio ministrandi et accipiendi Viaticum?*
 2° *in Parochus teneatur Viaticum ministrare cum incommodo etiam gravissimo?*
 3° *An Romarinus et ejus uxor peccati gravis rei eraserint?*
 i° *Quid, si medici non judicassent periculum mortis adeo propinquum?*
 5° *An Lucanus, Parochus, graviter peccaverit in secundo casu?*

Solutio :

302. — *B. ad 1m Quxs.* Utraque obligatio est gravis *per se*, juxta omnes. Etenim : 1° Pastor animarum tenetur Eucharistiam subditis ministrare, ratione officii, in vita, quoties rationabiliter eam petunt, et a fortiori in mortis periculo, quia ad ipsum perlinet iis præbere ea quæ sunt ad salutem necessaria, vel etiam valde utilia. 2° Fideles ex præcepto Christi et Ecclesiæ communicare debent sæpius in vita; tanto magis autem hoc mandato urgentur in mortis periculo, ut contra hostes spirituales hoc divino præsidio muniantur. Ir. *Comp. n. 291 et seq.; n. 318.*

303. — *B. ad 2m Quxs. Neg. probabilius*, quia Sacramentum illud non est tant® necessitatis, ut a Parocho cum gravissimo incommodo administrari debeat. S. *Lig. n. 233.* — V. *Comp. n. 292 et 214.*

304. — *R. ad 3m Quxs. Affirm, per se*, quia legem divinam gravissimam posthabent. Attamen in praxi solutio a variis circumstantiis pendet. Etenim, si, præviso periculo mortis propinquo, obstitissent, nullum dubium est quin graviter deliquerint. Secus, si mortis periculum omnino remotum visum fuerit. Maxime autem dolendum est ex eo quod innumeri repedantur catholici qui, diabolica fraude impuls, nihil de Sacramentis

recipiendis audire volant sub prætexln quod res non urgeat. Imo quot sunt cognati ; vel familiares et amici, qui de confessione quidem quaestionem coram ægrotis movere formidant, ne forte eos contristent! Quare fit non raro, ut, neglectis Sacramentis, illi evita emigrent cum maximo salutis periculo! Nihil intentatum relinquere, debent Sacerdotes, Sacramentorum dispensatores, ut hujusmodi vecordiam excutiant, et vanos timores dissipent.

305. — Π. *ad* 4,n *Quæs.* Ex hac suppositione non tenebatur Romarius ad Viaticum tunc suscipiendum, et propterea potuit Parochus dissimulare admonitionem de illo sumendo, si praevidit se, eum admonendo, nil esse profuturum et offensam ægroti incursum. Cavendum nihilominus est Parochis, medicis, et cognatis aut familiaribus, ne vano timore et respectu humano ducti rem dissimulent, cum salutis æternæ aegrotorum detrimento. *EIM*, η. 116.

/L *ad* 5m *Quæs.* *Per se* graviter peccavit in secundo casu Parochus, saltem si noverit aegrotum in urgente periculo versari. Secus, si ex auditis putaverit periculum nullum esse in mora. Sed bonus animarum Pastor, statim ac admonetur, in ovicularum Christi auxilium advolare debet.

CASUS XXII.

SACRUM VIATICUM 2°.

Lambertus, Parochus, cum, indubio utrum aegroti voro mortis periculo laborarent, sacri Viatici administrationem distulisset, et horum plures, eo non recepto, infeliciter e vita decesserint, in posterum omnes vita dubie periclitantes sanctissimo Viatico reficit et sancio inungit Oleo, præsertim si longe ab Ecclesia parochiali distent. Sed inde sæpius evenit ut ii, qui moribundorum Sacramentis sunt muniti, adeo levi infirmitate delineantur, ut die sequenti vagantes per vias et agros cernantur. Hinc perplexus Lambertus noscit quid sibi sit agendum.

Hinc :

Quær. 1° Δη *Viaticum dari possit in dubio de mortis periculo"*}

2° *Quid de ratione agendi Lamberti in casu ?*

Solutio :

306. — It. *ad* 1m *Quæs. Affirm.* si dubium sit prudens seu fundatum. Ratio est, quia sæpo constare, nequit an morbus sit vere lethalis necne; et tunc Ecclesia, pia mater, recte præsumitur velle in tali dubio aegrotanti favere, præsertim cum experientia quotidiana constet multos ægrolos, præter omnium expectationem, absque Viatico decedere. Illoc imprimis valet quando æger longe ab Ecclesia distat, quia tunc exponitur majori periculo moriendi quin Sacramentis consuetis reficiatur. F. *Comp. n.* 33i. — S. *Lig. Horn, apost. n* 46.

Il. *ad* 2,n *Quæs.* Lambertus *per se* sane laudandus est; attamen ejus zelus aliquantisper est temperandus. Primum severior visus fuerat, ratione

Viatici infirmis dubie periclitantibus administrandi ; postea vero facilius apparuit, nec salis attondit utrum saltem dubium vere prudens esset. Accidit enim ex hoc, quod infirmi ab ipso ultimis Sacramentis muniti non raro die sequenti per vias vagari cernerentur. Evenire quidem potest aliquando ut ii, qui graviter decumbere videbantur, paulo post e lecto surgant et sani appareant. Verum, si casus frequenter recurrat, indicium erit eos facilius judicatos fuisse vehit in periculo mortis versantes. S. *Lig. ibid.*

CASUS XXIII.

SACRUM VIATICUM 3°.

I

Ei *gemis*, neo-Sacerdos, ad sequentes moribundos advocatur, ut Ecclesie Sacramentis eos muniat, scilicet ; 1° ad virum frequenter sputantem, tussientem et interdum vomitum patientem ; 2° ad mulierem delirantem, saltem ex magna parte pene sensibus orbatam, sed quæ Viaticum petierat ; 3° ad juvenem morti proximum, plane quidem sui compotem, sed qui forte sacram Eucharistiam deglutire non valebat. Dubitat autem *Eugenius* an istis sacrum Viaticum ministrare debeat.

Hinc :

Quæritur. In *Eugenius* potuerit, ccl debuerit Viaticum ministrare moribundis in casu relatis ?

Solutio :

307. — 1°. ad Quæst. 1° *Eugenius* dare potuit Viaticum ægroto tussienti et sputanti, quia non est periculum proximum rejiciendi sacras species ; siquidem phlegma quod ejicitur, e pectore venit, non vero e stomacho, a quo sacra species receptæ sunt. Imprudenter autem Viaticum ministravit ægroto vomitum patienti, si vomitus sit frequens. S. *Lig. n. 283-292.*

2° Potuit et debuit Viaticum ministrare mulieri deliranti quæ illud primo postulaverat, si placida et quieta in delirio fuerit, ita ut periculum irreverentiæ erga SS. Eucharistiam abfuerit. S. *Lig. n. 292.*

3° Non debuit sacrum Viaticum ministrare in dubio utrum teger Hostiam sacram deglutire posset ; sed in hoc casu experiri debuisset antea, utrum eam deglutire valeret, v. g. Hostiam non consecratam ; vel alium cibum æque levem ei primum porrigendo. S. *Lig. ibid.* — Licet etiam in eo casu ori ægrolaniis simul cum Hostia paululum aqua! aut vini infundere, ut Particulam consecratam facilius deglutiat. Imo id aliquando permittitur etiamsi æger, non periculose decumbens, aliter communicare non posset ; quia liquidum, simul cum sacra Hostia haustum, jejunium naturale non violat. *De Herdt, Craisson, etc.*

CASUS XXIV.

SACRUM VIATICUM 4°.

I° Agodardus, quum in caupona cum aliis bibendo ad plenam ebrietatem pervenisset, domum redux per scalas decidendo, caput gravissime allisit, ita ut jam ad portas mortis appropinquare videretur. Extemplo Germanus Parochus advocatur, et rogatur ut moribundo Sacramenta Ecclesiæ velit administrare. Parochus, sciens quid factum esset, hæret anceps, dubitans an moribundum hunc absolvere et sacro Viatico reficere queat.

2° Cyrinus, moribundus, nullum signum doloris de peccatis exhibet. Loquitur quidem, sed tantum de doloribus suis, de quibus identidem questus ingeminat. Intuetur quidem Crucifixum, sed monitus de confessione paucis verbis aut signis facienda, vel, ut saltem pectus percutiat, nihil prorsus facit, et ita se gerit quasi nihil horum intelligat, perseverando in dolorum suorum deploratione.

IIinc :

Qoær. 1° .In Agodardus *potuerit absolvi et SS. Eucharistia refici?*

2° .in Cyrinus *sit sacro Viatico muniendus?*

Solutio :

308. — I/. *ad Im Quæs.* 1° Juxta mullos, hujusmodi ebrius non potest absolvi. Ratio eorum est, quia ad validam absolutionem ex parte poenitentis essentialiter præsupponitur aliquis actus humanus, scilicet confessio dolorosa. Atqui in statu plenæ ebrietatis non fuit capax alicujus actus humani; neque præsumi potest quod ante ebrietatem sese disposuerit ad confessionem. Ergo in hoc statu non est capax absolutionis. Sic *Elbel*, n. 120.

Attamen videtur cum sub conditione absolvendum esse. Nam per vehementem humorum commotionem, dum e scala decedit, potuit forte ebrietas propelli. Insuper, licet nunc sensibus externis destitutus sit, fieri potest ut usu rationis poliatur, atque conteratur, velitque confiteri ac reapse per suspiria confiteri conetur. Etenim, licet hoc præsumendum non sit, absolute tamen fieri potest, cum in extrema necessitate Sacramenta necessaria, etiam cum tenuissima probabilitate, ministrari possunt, verum sub conditione. S. *Lig.* n. 483. — F. *Comp.* n. 505-506.

2° Ille ebrius potuit recipere Extremam Unctionem; quia hoc Sacramentum non requirit actum humanum sed, tantum intentionem habitualement ex parte subjecti. Præterea forte ebrietas non fuit ei voluntaria, aut non graviter culpabilis. *Elbel, ibid.*

3° Non videtur autem posse sacra Eucharistia refici, quia hoc Sacramentum non est tanta* necessitatis, et exponeretur irreverentia' periculo; et in super scandalum et fidelium offensio facile inde sequi posset. Ita videtur tenendum contra *Elbel, ibid.*, qui dicit Eucharistiam tali ebrio posse et debere ministrari.

309. — *R. ad 2''' Quæs.* 1° Si *Cyrinus* ratione uli videatur, non potest Viatico refici, quia pro iinpœnitente habendus est, et proinde Sacramentis indignus. IÆ I

2° Si videatur ratione destitutus, est Viatico et Extrema Unctione munendus, quia illa Sacramenta suscipi possunt cum intentione mere habituali. Præterea, forte ille ;eger non versatur in statu peccati mortalis, vel forte est attritus, vel contritus. I

3° Si dubites de usu rationis, idem faciendum est. Ratio est, quia in dubio potius homini quam Sacramento favere oportet. *Gobat, n. 427.*

CASUS XXV.

SACRUM VIATICUM 5°.

Germana, pia mulier, mane optime valens, ex devotione in Beatam Virginem cujus festum celebrabatur, ad sacram Synaxim accessit. Sub vesperum autem, tanta morbi acerbitate correpta est, ut medici iudicio jamjam moritura existimaretur. Petit tunc ipsa instantissime ut Viaticum sibi detur. Admonitus Parochus, ejus volis satisfacere satagit. Attamen sequenti nocte paululum convaluit, ita ut adhuc ad mensem in perpetuo mortis discrimine vitam protraxerit. Interea vero iterum iterumque, etiam pluries in hebdomada, sacrum Viaticum exoptavit, et toties quoties optimus Parochus ipsi morem gerere festinavit.

Hinc :

H

Quær. 1° .fn *Germana potuerit et debuerit, eadem die qua SS. Eucharistiam acceperat, sacro Viatico muniri?*

2° *Quid, si die præcedenti tantum, aut paucis ante diebus, ex devotione communicasset?*

3° .In *Viaticum postea iterum non jejuna licite potuerit recipere?*

4° *An etiam singulis hebdomadis, aut pluries in hebdomada sacro Viatico refici potuerit, aut quodnam intervallum requiratur?*

Solutio :

310. — /{. *ad II" Quæs. Controvertitur.* Alii dicunt aegrotum in hoc casu obligari ad Viaticum ratione pncepti divini in mortis periculo urgentis. Alii dicunt non teneri communicare, quia tempus <quo communicavit est moraliter idem, cum sit eadem dies ; sed posse communicare, quia non prohibetur. Alii tandem dicunt nec teneri, nec posse. Tres illæ sententia' sunt *probabiles* juxta *Bened. A7Γ*. Ergo standum est pro libertate. *V. S. Lig. n. 285. — Comp. n. 319.* JS

311. — /{. *ad 2,n Quæs. Probabilius Germana* tenetur ad Viaticum, licet paucis ante diebus, vel etiam pridie morbi ex devotione communicaverit, quia præceptum communicandi urget in periculo mortis ; ergo non impletur per Communionem ante morbum factam. Attamen plures cum

DE EUCHARISTIA

lii

Lugo negant, quia præceptum videtur jam impletum. Hoc dicit <il probabile S. *Lig.* η. 285.

Il. ad 3^m Quies. Affirm. Ratio est, quia hoc Sacramentum ægroto datur in præsidium contra lentaliones quæ tempori· mortis magis urgent, perdurant, vel recurrunt. Ergo etiam licet ad præsidiurn pluries recurrere. S. *Lig. n.* 285. — *Comp. n.* 335.

312. — *Il. ad im Quies.* Generatim attendendum ad statuta locorum particularia. Si desint, juxta communioem sententiam, una Communio ab alia distare deberet intervallo octo dierum circiter. Sed non *improbabiliter* plures cum S. *Lig.* dicunt infirmum assuetum sæpius ex devotione communicare, bis in hebdomada, licet non jejunum, posse sacro Viatico relinqui. facilius id concedi potest in Communitatibus religiosis, in quibus sacra Eucharistia asservatur.

CASUS XXVI.

COMMUNIO FREQUENS.

Homo bonus, Parochus, a Janseniana poste abhorrens, compellit pœnitentes ad frequentem Communionem juxta verba evangelica : *Compelle intrare*. Hinc Communionem pluries in hebdomada pœnitentibus, etiam ex fragilitate recidivis, et quotidianam quidem devolutis facile permittit.

Severinus autem, Vicarius, non permittit Communionem conjugibus, aut personis negotiis saecularibus addictis, nisi semel in mense, devotioribus vero vix bis aut ter in mense, aut ad summum diebus Dominicis, modo nunquam labantur nec in mortale peccatum, nec in veniale deliberatum, et meditationi quotidianæ per semihoram saltem vacent. Si autem animadvertat devotulas conqueri de subtractis Communionibus, aut ægre ferre quod rarius communicent quam aliæ, aut detractionibus aut oblocutionibus aliquatenus indulgere, eas mirum in modum carpit, et a se dimittit, aut saltem frequentiam Communionum adhuc minuit. Sed nonnullæ obmurando reponunt : Sacerdotes quotidie celebrare, licet non pauci ex ipsis non videantur laicis sanctiores.

Hinc :

Qujer. 1° *Quid sit Communio frequens proprie dicta ?*

2» *Quibusnam concedenda sit?*

3° *in habitus venialium, aut affectus ad ipsa, ei obstat?*

4° *Quid de Homobono et de Severino dicendum ?*

to *Quid ad objectionem de Communionem quotidiana Sacerdotum ?*

Solutio :

313. — *Il. ad I^m Quies.* Communio frequens dicitur ita *strictiori sensu*, ea quæ, præter dies Dominicas, lit decurrente hebdomada, etiam sine prævia confessione. *Scarini, de Euch. c. 5, ari. 2*, ubi citat S. *Lig. mi opusc. : Hisposta apologetica stilla materia della Communionem frequente.*

R. ad 2°. Quæs. Nulla regula omnino ceria statui potest circa Communionem frequentem. Attamen, juxta S. Lig. in *Pruri Confessarii*, n. 152 *fi seq.*, necnon juxta alios probatos Theologos, hæc tenenda videntur.

1° Communio *menstrua* nemini sal disposito deneganda est, imo omnibus suadenda. Secus enim valde difficile est in gratia divina perseverare, ob innumeras peccandi occasiones in quibus fideles versantur. *Ita communiter.* I

2° Communio *hebdomadaria* permittenda est, imo et suadenda iis qui ex habitu graves culpas non committunt, licet pluribus vitiis levibus laborent, nec sint de emendatione solliciti. Attamen utile erit istis aliquando hanc *hebdomadarium* Communionem denegare. S. Lig. in *Pra.ci Conf.* n. 149.

3° Communio *frequens*, seu *pluries in hebdomada*, permitti potest, aut etiam suaderi, iis fidelibus qui, licet debiles, ea quæ sunt boni Christiani servant, Deum colere et orare gestiunt, et meditationi, cum possum, aliquod tempus libenter quotidie tribuunt, nec in culpas deliberatas plurimum labuntur. S. Lig. n. 150-153. I

4° Communio *quotidiana* concedenda est iis qui carent allectu etiam ad culpas leves, cupiditatesque ex majori parte superant, et in perfectionem Christianam serio tondere conantur, necnon magno desiderio Eucharistia? suscipiendæ alliciuntur, licet expediat iis ordinarie unam Communionem semel, et aliquando pluries in hebdomada subtrahere. S. *ibid.* n. 152.

314. — *R. ad 3^{TM} Quæs.* Habitus et allectus ad venialia, nullo conatu ad emendationem adhibito, sane obstat Communioni quotidiana; et decurrente hebdomada faciendæ; non vero generatim Communioni hebdomadalis, licet expediat etiam quandoque eam subtrahere, ut ex regula secunda sequitur. S. Lig. *ibid.* n. 149-155.

315. — *R. ad 4^m Quæs.* 1° *Homobonus*, licet in suo zelo laudandus, non satis *sapii ad sobrietatem* et ad scientiam. Facilior enim et imhilgentior videtur in Communionem frequenti et frequentissima concedenda, quin conatum ad perfectionem Christianam acquirendam exigere satagat. *Compellat* quidem *intrare*, sed caveat ne poenitentes intrent non *vestiti veste nuptiali*. Si quidem *homo bonus*, sed non ignarus, nec promovendæ perfectionis in poenitentibus curam omittat. Conelur vero majorem profectum in virtute, potius quam majorem Communionum numerum procurare. 3

2° *Al Severinus* multo magis culpandus ob nimiam severitatem. Attendat igitur ad regulas supra allatas, et ex S. *Ligorio* depromptas. In primis spiritu mansuetudinis Christi, in animabus ad perfectionem dirigendis, mullo magis proficiet. Retundenda quidem est mulierum superbia, invidia et petulantia; sed non sunt ad verecundiam et animi dejectionem provocandæ. Sit igitur *modus in rebus*.

316. — *R. ad 5ⁿ Quæs.*, seu quid ad objectionem de Communionem quotidiana Sacerdotum? Redarguenda sane est illa protervia qua feruntur non raro femina' ad carpendam ipsorum Sacerdotum agendi rationem.

Sed ulinam his devolutis causam contra ip-os obloquendi illi non præ-heant! Ulinam omnes Mysteriorum divinorum dispensatores digni habeantur, ut, juxta regulam quartam superius statutam, quotidie sacro Christi Corpore et Sanguine relinantur! Cretorum urget specialis ratio pro Communionem quotidiana Sacerdotibus concedenda, scilicet, quia *ex officio* constituti sunt *medialores* inter Deum et homines, ac *Ministri Sacrificii*, quod prodest toti Ecclesia' *ex opere operato*. Attamen non excusandi Sacerdotes, si, quotidie communicando, ad tanti Sacramenti dignitatem mores suos conformare non curant. *Seatini. de Euch. c. 5, ari. 2.*

CASUS

Dii SACDIFICIO MISSÆ

SEU

l)c obligatione celebrandi el Sacrum perficiendi; de applicatione Missæ; de applicatione pro populo, el ratione stipendii ; de modo celebrandi; de ritibus Missæ.

CASUS I.

OBLIGATIO CELEBRANDI.

1° Kumbertus, ex officio, rebus quibusdam temporalibus gerendis implicatus, utpote alicujuscomitis mandatorius, per annum integrum a Missæ celebratione abstinuit. Ad parochiam autem administrandam, intercedente patrono, nominatus, celebrat tantum diebus festis, et quoties, oblato a fidelibus stipendio, ad Sacrum faciendum inducitur.

2° Columbanus, a paucis annis ad Sacerdotium promotus, usu deprehendit se imparem esse tum ad curam animarum, tum ad conciones e sacro pulpito habendas. Itaque volens e statu adeo intricato se eripere, et vitam perfectiorem amplecti, exuto clericali habitu, in longinquam regionem confugit et in Ordinem religiosum admitti petit, ut totam vitam inter laicos fratres agat. Xee prodit se esse Sacerdotem, ut voti compos fiat. Adeoque proponit nunquam in posterum Sacrum celebrare, el tuetur se exemplo aliquorum Sanctorum qui, licet Sacerdotes, nunquam tamen aut fere nunquam Sacrum fecerunt.

i |

Hinc :

- Quæst. 1° *An vel quænam sil pro Sacerdote obligatio celebrandi!*
2° *An vel quomodo peccaverit Humbertus, lum celebrare omit-
tendo, tum, accepto tantum stipendio, Sacrum faciendo!*
3° *An laudandus sil, aut graviter vituperandus Columbanus?*
4° *An neo-Sacerdos exspectare possit ad sex menses vel annum ad Sacrum faciendum, quo melius se praeparet!*

Solutio :

317. — *R. ad 1m Quæs.* Omnes Sacerdotes jure divino, *sub gravi*, ratione ipsius Sacerdotii, aliquando Missam celebrare tenentur. Constat ex verbis Christi post ultimam Cœnam : *Hoc facite in meam commemorationem*, et ex *Concil. Trid.* — Sed juxta communioem sententiam, absolute huic praecepto, saltem quoad substantiam, satisfacit Sacerdos qui ler vel quater in anno tantum celebrat, seclusa celebrandi necessitate ratione ollicii. Attamen a peccato veniali non eximeretur. Imo dicit

S. *Lig. n.* 313, non esse excusandum a peccato veniali Sacerdotem qui non celebrat quotidie, si possit, excepta forte una die in hebdomada.

Comp. n. 353 *cl seq.*

318. — /I. *ad* 2,ⁿ *Quæst.* 1° *Illumbatus* peccavit graviter omittendo Sacrum facere per annum integrum, ut sequitur ex dictis. 2° Facile etiam potuit peccare graviter, per accidens, ratione scandali, si, dum esset Parochiis, visus est smpissime Missam omittere. 3° Non peccavit autem graviter *per se* intuitu stipendii celebrando, nisi stipendium ut verum celebrationis pretium habere vellet, quod generatim non accidit. Kalio est, quia uon unice neque præcipue censetur celebrare propter stipendium, sed accessorio tantum, licet, secluso stipendio, Missam esset omissurus. Attamen a peccato veniali communiter excusari nequit, quia res odiosa est, quod sacro ministerio ad lucrandam pecuniam utatur. — Dixi *communiter*, quia Sacerdos celebrans intuitu stipendii, etiam alias non celebraturus, bene potest omni culpa carere, si v. g. stipendio indigeat, etc., dummodo non ratione lucri, sed ratione obligationis implendæ moveatur. F. *Comp. n.* 373.

319. — /L *ad* 3^m *Quæst.* Minime laudandus est *Colimbanus*, et ob solam ejus simplicitatem excusandus. Male enim egit. Ratio est, quia : 1° sine causa sulnciente se posuit in tali statu, in quo Sacrum facere nunquam posset. Porro hoc non licet, nisi adsit inspiratio divina bene certa, vel circumstantia» adeo extraordinariae ut inspirationi æquivaleant, v. g. necessitas physica, vel moralis. Nec obstat exemplum Sanctorum, quia potuerunt illi inspiratione divina impelli, et insuper hoc non amplius ferunt nostri temporis mores. 2° Quia *Columbanus* nequit prætermittere recitationem Breviarii sine dispensatione Summi Pontificis. Obligatio enim Horarum canonicarum gravissima est, et semel contracta relinqui nequii, nisi adsit impossibilitas, vel dispensatio. 3° Quia non licet Superiores in re tam gravi decipere. Hi enim, Sacerdotes inter laicos fratres admittere non solent. *Gobat, n.* 483.

320. — II. *ad* 4^m *Quæst. Affirm.* Res illa in se optima est, et ratio nco-Sacerdotis, primum Sacrum majoris devotionis et praeparationis gratia differentis, piissima est. Hoc etiam exemplo plurium Sanctorum, v. g. S. *Jgnatii de Loyola*, confirmatur.

CASUS II.

OBLIGATIO SACRUM PERFICIENDI.

Columbinus, Parochus octogenarius, dum quadam die Missam magna cum devotione celebraret, peracta jam utraque consecratione, deliquium patitur, et in altaris scalas decidit. Ocius clamare, et ejularo mulieres in Ecclesia praisenles, concurrere viri adstantes, simul cum *Arnoldo*, Parochi adjutore. *Columbinum* sublevant, quosdam liquores efficaces ipsius ori infundunt, iisdemquo caput ejus illinium, et sic bonum seniculum mox refocillando, ad sensus et velut ad vitam restituunt. At, viribus vix recuperatis, Parochus graviter dubitare cœpit an, licet non amplius jeju-

nus, posset Sacrum prosequi, vel imperfectum relinquere; vel an potius
 Arxoldus Vicarius, utpote adhuc jejunos, Sacrificium prosequi deberet.

Hinc :

Qcjer. 1° .An Missa sil perficienda?

2° An Parochus, non jejunos, eam prosequi debeat, vel potius Vicarius adhuc jejunos ?

3° Quid in dubio an Parochus Sacrum perficere possit?

4° Quid, si Parochus deliquium passus esset ante consecrationem, vel inter utramque consecrationem ?

Solutio :

321. — R. ad 1m Quæs. Sacrificium Missæ, quod fuit inchoatum, nec potest ab eodem Sacerdote perfici, v. g. quia moritur, aut repentina infirmitate corripitur, necessario ab alio Sacerdote, si quis reperiatur, perficiendum est. Ita, juxta omnes, *de jure divino*; quia Christus, instituendo Sacrificium Missæ, voluit ut semper esset integrum in quantum fieri potest; id enim postulat reverentia tanto Sacrificio debita. 7. *Rubr. Missæ, tit. 9.*

322. — R. ad 2m Quæs. Parochus ipse, in casu nostro, Sacrificium a se inceptum prosequi debet. Ratio est, quia quisquis hoc tremendum Sacrificium incipit, saltem si jam ultra consecrationem pervenit, tenetur illud complere, et quidem ex præcepto divino. Igitur alius Sacerdos ad hoc vico Parochi fungi non potest, nisi ipse Missam perficere nequeat, quia unitas ministri servanda est, ubi servari potest. Nec obstat quod Parochus non sit amplius jejunos, quia præceptum de jejunio naturali a celebrante servando tantum humanum est, et proinde præcepto divino perficiendi Sacrificii cedere debet, *Gobai, de Missa, n. 806. — Elbel, n. 145.*

323. — R. ad 3ra Quæs. In hac hypolhesi, adhuc Parochus complere Sacrificium conari deberet, a Vicario, vel etiam a laicis adjutus et sublevatus. Ratio est, quia præceptum divinum tanti momenti, in quantum fieri absolute potest, adimpleri debet. Etenim homines negotia humana gravissima non tam facile relinquunt incompleta, ut non omni conatu moraliter possibili ea complere et in effectum adducere nitantur. Ergo, a fortiori, Sacerdos conari debet omni modo moraliter possibili ad divinum hoc Mysterium perficiendum. Secus tamen dicendum, si Parochus noster sine gravissimo vitæ dispendio, vel periculo gravioris infirmitatis, Missam inceptam prosequi non valeret, vel etiam si non posset illam prosequi nisi post notabilem temporis lapsum, v. g. si praevideretur non posse Sacrificium interruptum perficere nisi post unam horam, juxta *S. Lig.*; quia, interveniente tanto temporis tractu, Sacrificium non amplius cum priore censeretur conjungi. Igitur in tali casu, alius Sacerdos, etiam non jejunos, Missam complere deberet, juxta *Rubr. Missalis, lit. de Defectibus. § 10.* Sed etiam in hoc ultimo casu, si Parochus infirmus adhuc communicari possit, eidem a Sacerdote, vicem ejus supplente,

Hostia minor, vel pars aliqua de Hostia majori, administrari debet. *Ita tx Rubr.*

32i. — *R. ad 1^m Quæs.* Si Parochus ante consecrationem gravi infirmitate correptus fuisset, ita ut ultorius progredi non potuisset, Missa omittenda foret, quia non urget amplius ratio Sacrificii perficiendi. — Si vero consistere debuit peracta jam una consecratione, vel altera non omnino completa, tunc alius Sacerdos, eliam non jejunos, imo eliam irregularis et excommunicatus, Missam prosequi debet, et integram consecrationis Calicis formam repetere. F. *Rubr. Miss.* — *S. Liq. n. 355.*

CASUS III.

INTENTIO ET APPLICATIO

Sacrificii Missæ.

Candidus, Sacerdos, usque ad dementiam scrupulosus, dum est celebraturus diu hæret cum variis nutibus capitis et gesticulationibus, iterum iterumque formans intentionem, *volo, tolo, volo celebrare Missam : non tolo, colas, volare; sed rolo, vis, velle.* Magis autem adhuc angitur circa Missæ applicationem, quam pluries mente revolvit, et verbis repetit ante Sacrum, in Offertorio, et sub ipsam Consecrationem, quin animi pacem obtineat..

Hinc :

Qu.p.n. -1° .In *vel quænam requiratur intentio celebrandi ?*

2° An, *vel quænam requiratur applicatio Sacrificii ?*

3° *Quid de Candido dicendum?*

Solutio :

325. — *R. ad 1^m Quæs.* Nulla celebrandi intentio actu formali et explicite in Sacerdote celebraturo requiritur. Etenim ad agendum humano modo sufficit intentio virtualis, juxta omnes ; atqui Sacerdos celebraturus, qui tendit ad Ecclesiam, in sacrilem se recipit, paramenis sacris induitur, atque ad altare pergit, cæremoniasque sacras incipit, ac persequitur, intentionem saltem vidualem seu implicitam celebrandi, et Sacrificium perficiendi, habet. Ergo necesse non est ut expresse id statuatur, dicens : *Volo celebrare.* Ergo inanis et ridiculus est ille scrupulus qui circa defectum sufficientis intentionis versatur.

326. — *R. ad 2^m Quæs.* 1° Requiritur *aliqua applicatio* Sacrificii Missæ, etiam non accepto stipendio, ut *fructus specialis* seu *ministerialis* alicui obveniat. Sacerdos enim personam Christi gerit, et proinde, sicut ipse solus in persona Christi Sacrificium offert, ita etiam solus præfatum fructum ejusdem applicare debet.

Alii vero fructus Sacrificii, seu fructus *generalis* et *specialissimus*, ex se, id est ex natura rei, applicationem suam sive fidelibus omnibus, sive assistentibus, sive ipsi celebranti factam, sortiuntur. Si Sacerdos ex oblivione applicationem fructus *specialis* facere omitteret, ille fructus nemini

cederet, in Ecclesiæ thesauro remanens, ac proinde minus utilis foret. Juxta plures, ipsi Sacerdoti obveniret ex interpretative ejus intentione. Hoc evadet certum, si Sacerdos generalem intentionem sibi hunc fructum, recurrente casu, applicandi, semel elicuerit.

2° Non est necessarium ut applicatio sit *actualis* vel *tirlualis*, sed satis est ut sit *habitualis*, seu, ut semel facta non fuerit retractata, quia lit per modum donationis, et fructus semel donatus, seu applicatus alicui, isti obvenit, nisi applicatio revocetur. Sed persona cui fit applicatio sufficienter determinata esse debet, licet necessarium non sit ut cognoscatur. S. Lig. n. 335. — F. Comp. n. 335.

327. — B. ad 3^m Quxs. Res per se perspicua est. Inutiliter et insipienter adeo insistit in elicienda Sacri faciendi intentione. Admonendus igitur est, ut a tantis scrupulis se exuat. Pie vero Sacerdos expresse elicit intentionem Missam celebrandi.

CÀSL'S IV.

APPLICATIO MISSÆ

Pro populo ratione officii 1°.

Valerius, Parochus, licet sufficientes redditus habeat, Missam pro qua stipendium acceperat, celebravit *die Dominica*, et, decurrente hebdomada, Sacrificium *pro populo* obtulit. Idem etiam alia vice præstitit, celebrando *die Dominica* pro defuncto, præsenle corpore, et Sacrum *pro populo* faciendum ad alium diem ferialem remittendo. Mutata autem parochia, cum in novo domicilio non sibi videatur redditus habere ad honestam sustentationem sufficientes, Sacrum diebus festis populo non applicat.

iiixc :

I

Quær. 1° *Qualis sit obligatio Pastorum animarum celebrandi diebus festis?*

2° *An obligatio ad aliam diem remitti possit?*

3° *Quinam sint teri Pastores? An Superiores religiosi? Capellani Monialium, etc.?*

4° *Quid de Valerio dicendum?*

Solutio :

I

328. — B. ad 1^m Quxs. Datur obligatio gravis, ad omnes animarum Pastores spectans, Missam pro populo celebrandi singulis diebus Dominicis et festis de præcepto. Const. Bened. 1774, die 19 Aug. 1774 : *Cum semper*, etc...

B. ad 2^m Quxs. Hæc obligatio Missam celebrandi die Dominica ad aliam diem per se remitti nequit. Constat ex Declaratione Bened. XIV, in eadem Constit. Dispensat enim Pontifex, ut Parochi pauperes, qui pecunia hic et nunc indigent, stipendium accipere possint pro Missa die festo celebranda, sed ea conditione ut alia die pro populo celebrent. Ergo, seclusa

hac ratione gravi, id est, secluso dispensationis casu, Missa pro *populo*, die festo celebranda, ad alium diem remitti nequit.

329. — *R. ad 3^m Quæs.* Pastores animarum dicuntur ii qui habent beneficium cui adhæret cura animarum. Isti autem non sunt alii, nisi Episcopi et Parochi. Igitur hi soli Missam *pro populo* diebus festis celebrare tenentur. Proinde, neque Superiores ecclesiastici vel regulares, neque Capellani monasteriorum vel carcerum, aut nosocomiorum, etc., ad Sacrum pro subditis faciendum tenentur.

330. — */L ad 4ta Quæs.* 1° Valerius peccavit remittendo Missam *pro populo* celebrandam, ad aliam diem absque necessitate, id est, secluso dispensationis casu ; praeceptum enim Ecclesiæ est, ut Missa *pro populo* die Dominica a Parocho celebretur.

2° Nec valet ratio Missam pro defuncto, etiam præsenle cadavere, celebrandi. Constat ex responsione S. Cong. *Hit. in Fesulana* 26 Jan. 1771. Fuit enim expresse postulatum : *An Parochi in Dominicis.... præsenle cadavere, possint celebrare Missam pro defundo, et ad aliam diem transferre Missam pro populo applicandam?* S. Congr. respondit : *Negative.* — *Vide liouix, de Parocho, p. 587.*

3° Non valet Valerii excusatio, scilicet, quod reddilus sint tenues, et non sulliciant ad ipsum sustentandum. Urget enim nihilominus obligatio celebrandi diebus festis *pro populo*. Sic pluries decrevit S. Congr., potissimum die 29 Jan. 1734. Ratio est, quia Pastor hanc obligationem suscepit, nonobstant reddituum insullicientia, et proinde eam adimplere debet. Sicut enim Sacerdos acceptans stipendium congruo minus, Missas tamen promissas celebrare tenetur, ut definivit S. Congr., sic etiam acceptans parochiam cujus reddilus sunt sustentationi impares, tenetur diebus festis Missam *pro populo* applicare.

CASUS V.

applicatio missæ

Pro populo ratione officii 2°.

1° Sylvester, Parochus, dum benevalel non omittit Sacrum facere *pro populo* ; si vero ex morbo vel alio impedimento celebrare nequeat, non curat per alium supplere, quia, ait, *nemo ad impossibile tenetur.* Etenim, cum sit hæc obligatio personalis, cessat quoties personaliter impleri nequit.

2° Martinus sæpius Missam privatam et etiam extra Ecclesiam parochialcm celebratam, die festo, populo applicat. Solet etiam non raro intentionem cum Vicario die Dominica permutare. Vicissim enim Missam solemnem decantant, ita ut, cum Vicarii vices redeunt, hic *pro populo* Sacrum faciat, cl Parochus Missam privatam ad intentionem Vicarii celebret.

Hinc :

Qlær. 1° *An obligatio celebrandi pro populo sil personalis ?*

2° *An cesset, si Pastor sil impeditus ?*

Quæ r . 3° .in *Parochus obligationi suæ satisfaciat per Missam privatam, eel extra parochiam celebratam ?*

4° *Quid ad utrumque casum?*

Solutio :

331. — /L ad 1,n *Quæs.* Præfata obligatio est vere *personalis*, quia ad Parochum pertinet, ut Pastorem. Hinc Parochi debent per se ipsos Missam *pro populo* celebrare, nec ulla valet in contrarium consuetudo. Constat ex respons. 5. *Congr.* die 25 Sept. 1747. — *Bouix, de Parocho, p. 590.*

n . ad 2,n *Quæs.* Minime cessat obligatio celebrandi *pro populo*, etiam accedente impedimento, v. g. infirmitate. Sed tunc Parochus, vel Episcopus, procurare debet ut obligationi huic per alium satisfiat. Ratio est, quia ha*c obligatio non est tantum *personalis*, sed etiam *realis*; proinde subsistit adhuc, persona impedita. S. *Congr. Bit.* 11 Maii 1720. — *V. S. Lig. n. 32G.*

332. — B. ad 3m *Quæs.* 1° Parochus omnino satisfacit obligationi suæ per Missam privatam, quia reapse præceptum Ecclesiæ adimplet, siquidem nihil aliud ei injungitur, nisi ut die festo *pro populo* celebret. Nec tenetur Missam solemnem, neque aliqua certa hora celebrare. *Bouix, ibid. p. 591.*

2° Parochus celebrans extra Ecclesiam parochialem diebus festis, satisfacit quidem obligationi suæ ratione justitiæ, si Missam populo applicet, sed illicite agit, nisi aliqua justa causa excusetur. Eruitur ex Declaratione S. *Congr.* — *Bouix, ibid.*

333. — B. ad 4^m *Quæs.* 1° Sylvester errat graviter. Obligatio enim Missam *pro populo* celebrandi, est simul *personalis* et *realis*. Hoc scire debuisset, si paulo magis ad theologiae studium incubuisset. Sacra igitur omnia quæ omisit sedulo supplere debet, ut obligationi justitiæ satisfaciat.

2° Martinus, juxta dicta, non peccavit Missam privatam die festo *pro populo* applicando; sed peccavit extra Ecclesiam suam celebrando, seclusa necessitate, vel aliqua justa causa, v. g. itineris, etc.

Male egit, nisi bona fide excusatus fuerit, intentionem pro Missa solemni populo applicanda cum Vicario vicissim permutans, quia, ut dictum est, obligatio Parochi pro subditis celebrandi, est *personalis*; nec requiritur ut Missa sollemnis populo applicetur; hæc igitur intentionum permutatio minime facienda est sine justa causa. Consuetudo igitur opposita, quæ in nonnullis locis invaluit, omnino eliminanda est. Constat ex Declaratione S. *Congr. Concilii*, die 25 Septemb. 1847. Accedente autem justa causa, licita est hujusmodi permutatio intentionis, v. g. si Parochus pro aliquo defuncto Sacrum peragere deberet. Imo in tali casu Parochus etiam Missam *pro populo* celebrandam ad aliam diem intra hebdomadam differre posset. Sic pariter ex S. *Congr.* — *Γ. Comp, n. 362.* — *Bouix, de Parocho, p. 590.*

CASUS VI.

APPLICATIO MISSÆ

Ratione stipendii 1°.

Labamus sic Missæ applicationem facit in casibus sequentibus :

1° Aliquando, ineunto mense, vel saltem hebdomada, intentionem et applicationem specialem de Sacris faciendis determinat pro toto mense, ve hebdomada, ita ut de illa habenda minime amplius curet.

2° Aliquando, accepto stipendio, statuit Missam celebrare die sabbati sequentis, et, occurrente illo die, immemor prioris elicite intentionis, sibi ad devotionem, vel ad alium finem Sacrum applicat.

3° Nonnunquam applicationem determinat tantum post primam, vel etiam secundam consecrationem.

4° Interdum Missam offert pro primo stipendium erogaturo, vel pro primo c parochia morituro. Cum autem hæc Confessario aperuisset, audit ab ipso invalidam fuisse in omnibus applicationem, et Missas pro stipendio lectas esse iterandas.

Hinc :

Quær. An valida fuerit applicatio Labani in propositis casibus, et quid de sententia ejus Confessarii ?

Solutio :

334. — 71. 1° *In primo casu*, valide et licite egit intentionem efformando pro singulis diebus, ab initio hebdomadæ, vel mensis. Palet ex dictis. In praxi ordinarie suadendum est ei, ut pro una hebdomada tantum intentionem eliciat, ne frequentius, ob casus improvisos occurrentes, eam mutare debeat. Prudenter quoque segerei Labamus, si catalogum accuratum de Missis statuto ordine celebrandis teneat.

335. — 2° *In secundo casu*, valet prior applicatio quæ vere retractata non fuit; voluntas enim celebrandi juxta priorem intentionem est prædominans et implicate perseverat. Non debet igitur Labianus novam applicationem Missæ facere ad eandem intentionem. *Recole dicta in casu* 3°, *de Actibus humanis*, ad 3^W Quæs. n. 3.

336. — 3° *In tertio casu*. 1° Non valet applicatio Missæ post utramque consecrationem facta. Ratio est, quia non potest offerri actio jam præterita, sed tantum facienda; siquidem actio jam facta ad unum finem, vel ad nullum finem, non potest intelligi fieri ad alium finem in genere, vel ad finem postea determinandum. Præterea Sacerdos fructum sui Sacrificii conservare, et dein conferre non potest. Ergo applicatio post utramque consecrationem facta invalida est. 2° Valet autem applicatio facta ante consecrationem, licet melius sit eam facere ante Missam, vel In principio Missæ. Ratio est, quia actio sacrificii non fit ante consecrationem, sed in ipsa consecratione, saltem quoad præcipuam partem, et probabilius, juxta multos, in sola consecratione. Ergo ante consecrationem offerri po-

test in Dei obsequium. 3° lino, juxta plures, valet etiam *probabiliter* applicatio inter utramque consecrationem. Ratio illorum est, quia Sacrificium consecratione Calicis perficitur, et consequenter Sacerdos dicitur tunc *sacrificare*, atque ideo, ante Calicis consecrationem, adhuc Sacrificium applicare potest. *Tambur. Mdh. celejir. Missæ, c. 2, § 10, et alii.*

337. — 4° *In quarto casu.* 1° Oblatio facta pro primo stipendium erogaturum est *per se* valida, sed illicita, utpote prohibita a *Clemente Vili*, die 16 Novembr. 1605. Sed sæpe etiam invalida esset talis Missæ applicatio, quia sæpe accidit ut Missa dicatur pro causa non adhuc existente, v. g. si stipendium olïerens postulaturus sil Missam pro liberatione ab infirmitate quænon adhuc nunc contracta est ; effectus enim Missæ deberet remanere suspensus, quod admitti nequit. *S. Lig. n. 337.*

2° Non est valida applicatio pro primo c parochia morituro. Ratio est, quia causa pro qua fit applicatio, et pro qua erogabitur stipendium, non adhuc existit. Non potest igitur Sacrificium nunc pro eo oblatum inservire ad eum in *purgatorio* sublevandum, quia, ul dictum est, effectus Missæ non remanet suspensus. Hinc, si quis ex errore Missam celebraret pro Titio mortuo, dum esset adhuc vivus, eam iterare deberet post illius mortem, ut obligationi pro accepto stipendio satisfaceret. *Voit, n. 421.*

CASUS VII.

APPLICATIO MISSÆ

Ratione stipendii 2°.

YICTOTTI^{MS}, Religiosus, in tabella Missarum, seu in qua ordo et intentio Sacrorum a singulis legendorum statuitur, designatus fuit ul die sequenti celebraret ad Superioris intentionem in altari laterali seu B. M. Virginis. Interca tamen, instante altero Sacrum petente ab eodem Superiore, intentio mutata est, et VICTORINUS designatus fuit *pro defundo* in altari privilegiato, seu in altari majori. VICTORINUS vero, hujus mutationis prorsus ignarus, processit ad altare B. Virginis, ibiquo ad intentionem sui Superioris celebravit.

II^{inc} :

Qu^{er}. 1° *Pro quo caluerit applicatio VICTGRIM ?*

2° *Quid, si intendisset celebrare ad intentionem actualem Superioris ?*

3° *Quid, si Religiosus scienter Sacrum applied contra voluntatem Superioris ?*

Solutio :

338. — *R. ad I^{TM} Quæs.* Applicatio Sacri a VICTORINO facta valuit ad primam Superioris intentionem. Quapropter satisfactum est ei qui rogaverat ul Missa pro se ad altare B. M. Virginis legeretur. Ideoque non luee Missa, sed alia celebranda fuil *pro defuncto* in altari privilegiato. Ratio

est, quia Missa prodest ei pro quo a celebrante offeritur; atqui Victorinus celebrare voluit pro eo qui Sacrum ad altare B. M. Virginis postulaverat, quia ad hunc finem novissimum Superiore assignatum fuisse, et dum celebravit, in hac persuasione remansit. Nec dubitandum est quin, interrogatus cur ad hoc altare offereret, respondisset: < Accedo, quia vidi me esse designatum ut in hoc altari Sacrum faciam ad intentionem illius qui Missam legi ad altare B. Virginis postulavit. » Ergo pro prima intentione Superioris Missa applicata est. *Elbel*, n. 178.

339. — *Idem*. (lib. 2, n. Quæst. In hac hypothesis fructus Sacrificii defuncto sane obvenisset, quia Victorinus supponitur voluisse celebrare ad eam intentionem a quaquam hic et nunc erat assignatus; atqui erat assignatus *pro defuncto*: ergo huic Sacrificium profuisset. Nec obstat quod Superior voluerit Missam legi in altari privilegiato; nam hæc intentio Superioris erat saltem virtualiter duplex, nempe: 1a ut Victorinus Sacrum faceret pro defuncto; 2a ut illud faceret in altari privilegiato. Porro prior intentio Superioris de celebratione pro defuncto fuit præcipua, et consequenter prædominans, et alia accessoria tantum: ergo Victorinus vere pro defuncto satisfecit, cum ad intentionem præcipuam Superioris sacrificare intenderit.

340. — *Obijcies*: Sed aliud Sacrum faciendum est pro defuncto in altari privilegiato, ut ei Indulgentia applicetur: ergo Victorinus non censetur pro defuncto satisfecisse in altari non privilegiato.

Ad Revera sic urgent et tenent graves et plures Auctores. Sed debitum quod remanet solvi potest *probabiliter* quin Sacrum offeretur, nempe, si Sacerdos eiret ut lucretur aliquam Indulgentiam plenariam, et eam pro eodem defuncto applicet in complementum sue obligationis. Sic *Elbd*, n. 210. — *Sporer*. — *Zazinberger*. — *Reinfeslud*, etc. — *Vide dicenda in casu sequenti*.

341. — *R. ad* 3, n. Quæst. Nihilominus valida est applicatio subditi. Ratio est, quia applicatio Missæ est actus potestatis Ordinis; atqui actus potestatis Ordinis a Superioris facultate minime pendet: ergo voluntas Superioris edicere nequii, ut applicatio invalida fiat. Peccabit sane subditus in hoc casu agendo contra mandatum Superioris, seu contra obedientiam suo Prælato debitam; sed applicatio Sacri valida erit, quia per Superiorem irritari non potest intentio consecrandi, vel alia Sacramenta, et potestate Ordinis precise dependentia, conficiendi. 5. *Lig. n.* 334. — *Elbd*, n. 180. — *Lacroix*. — *Layman*, etc.

CASUS VIII.

APPLICATIO MISSÆ

Ratione stipendii 3°.

Marcianus, laicus, scripto petiit a Lauriano Sacerdote ut decem Sacra *pro defuncto* legeret. I. **u**nianus optima title legit decem Sacra, sed pro defuncta et quidem cum collecta: *Quæsumus, Domine... miserere fa-*

mulæ lux...; quibus persolutis, scripsit Laurianos se jam legisse decem Sacra *pro defuncta*. Illico respondit Martianus, se nunquam postulasse Missas pro defuncta. Stupefactus Sacerdos inspicit denuo litteras a Martiano obtentas, et reperit illa Sacra reapse postulata fuisse *pro defuncto*. Dubitat proinde, an ad stipendium jus habuerit.

Hinc :

Quer. 1° .in Laurianos *teneatur alia decem Sacra legere!*

2° *Quid vero, si Laurianus ad primas litteras Martiani rescripsisset, se non celle illas Missas celebrare, tel non posse; postea tamen mentem mutando, sed inscio Martiano, illa Sacra pro defundo ad ejus intentionem fecisset?*

3° *Si quis, accepto stipendio ad celebrandum in altari privilegiato, in alio altari celebrasset, an teneretur aliud Sacrum in altari privilegiato [acere!]*

Solutio :

342. — R. ad 1^{am} Quæst. Laurianos non tenetur Sacra iterare, et juste stipendium pro decem Sacris persolutis repetere potest. Ratio est, quia Sacerdos, legendo illa decem Sacra, intentioni petentis satisfacere voluit; atqui ad validam applicationem sullicit voluntas satisfaciendi intentioni petentis. Doctores enim communiter docent salis osse si Sacerdos Sacrum faciat ad intentionem illius qui stipendium erogavit, licet ignoret (pialis sit et quænam fuerit ejus intentio. Ergo dubitandum non est, quin hæc Sacra reapse viro defuncto obvenerint. Etenim, quando dixit Laurianos : *Applico hoc Sacrum pro anima defunctæ*, error fuit *accidentalis* tantum; siquidem mens celebrantis respexit *animam* quæ suffragiis indigebat et pro qua postulata fuerant, et proinde circumstantia sexus ad ipsam applicationem se indifferenter habuit. — *Elbel*, η. 181.

3+3. — R. ad 2^{am} Quæst. 1° Valida luisset applicatio, quia Sacrificium prodest ei cui applicatur ! atqui applicatur tali defuncto, seu pro quo Sacra postulata fuerant. Ergo.... Nihil enim refert quod Martianus, utpote ignarus mentis Sacerdotis, ea non applicaverit, siquidem non illius, sed Sacerdotis est fructum Sacrificii applicare.

2° Ast in hoc casu Martianus nihil prorsus Lauriano deberet. Etenim nulla potest dari obligatio stipendium solvendi, nisi ex contractu ; atqui nullus intervenit contractus, siquidem Sacerdos recusavit illa Sacra facere, et solum sponle sua, inscio Martiano, postea ea legere voluit.

Pontificis intentionem, etc. *Elbel*, η. 210, *el alii*, contra *Gobai*, *Azor*, ole. — Recole dicta supra in casu præcedenli, *ad 2m Quxs....* *Objicies*, n. 340.

GASUS IX.

APPLICATIO MISSÆ

Ratione stipendii 4°

MIRA SACERDOTIS PERPLEXITAS !

Robertinus, Sacerdos, honorariis ad Missas legendas carens, adit Sabinum, Episcopi scribam, rogans ut sibi subveniat. Ocius ipsi morem gerens Sabinus, ex arca comimini, in qua pecunia ex diversis locis collecta pro Sacris faciendis asservabatur, 30 francos extrahit, eidemque tradit ut 30 Sacra faciat. Jam vigesies celebraverat, cum, Theologos relegendens de necessitate applicationis determinata?, maxima anxietate corripitur. Primo quidem angitur circa Missas jam celebratas, in quibus intentionem vagam tantum el indeterminatam habuit, nesciens an sint iteranda'. Dein, ut tanto malo occurrat, in posterum ad cuiusnam intentionem celebrabit? An juxta mentem distributoris ? Sed removetur difficultas, non solvitur. Sabinus enim scriba nullam aliam intentionem habere debuit; imo de ulla habenda ne cogitavit quidem. An vero ipsi Deo relinquet faciendam applicationem ? At non Dei, sed Ministri sacrificantis illud munus est. Quid igitur faciei? Prorsus ignorat. Quapropter reliquas Missas alteri Sacerdoti legendas committit. Interea ipsi olïeruntur 10 franci a diversis fidelibus collecti, ad decem Missas celebrandas.

Recurrit prior difficultas; quo enim ordine legendae erunt? Forte plures eodem tempon? stipendia erogarunt. Perplexus iterum Robertinus, re diu perpensa, modum excogitavit *nodum Gordianum* solvendi. Statuit decem Missas pro omnibus simul celebrare.

Ilinc :

Quæritur. 1° Di *applicatio /rudus Sacri debeat esse explicite determinata ? Vel quomodo determinanda sil, ubi erogantes stipendia ignorantur ?*

2° .In Robertinus debuerit circa applicationem suam inquietus esse ?

3° In calide et licite egerit in secundo casu, decem Missas simul pro omnibus qui pecuniam tribuerunt celebrando ?

Solutio ;

345. — R. *ad i'n Quxs.* 1° Intentio celebrandi non debet necessario esse expresse determinata; sed sufficit ut determinetur implicite. Sic valet applicatio, si dicis : « Olïero Sacrificium pro eo qui dedit stipendium, vel pro quo Superior vult Sacrum fieri, aut pro eo cui applicare teneor, vel pro eo cui promisi Missam hac die celebrandam, v

2° Si inulta stipendia a multis fidelibus ignotis acceperis, intentio facienda est juxta ordinem temporis quo singula stipendia erogata sunt, ita ut, si pro triginta Missis stipendia a diversis fidelibus acceperis, prioribus tempore prius satisfacias, nisi aliquando, ex causa urgente, aliquam intentionem specialem et determinatam pneponas. Uno verbo, salis est si Sacrum facias ad intentionem dantis stipendium juxta temporis ordinem. Nihil aliud moraliter et communiter fieri potest. *Γ. Comp. n. 357.*

3iG. — *R. ad 2m Quæs.* H o b e r t i n u s minime debuit esse inquietus circa Missarum applicationem : plane enim obligationi satisfecerat; nemo autem ad impossibile tenetur. Porro non inelligitur quomodo aliter facere potuisset. Igitur in bona pace dimittendus est.

R. ad 3m Quæs. Non satisfecit R o b e r t i x u s, si Sacra fecit cum intentione indeterminata erga cos qui stipendium dederunt. Non esset enim ratio cur Missa uni potius quam alteri applicaretur, et sic nulli applicatio fieret. Secus vero dicendum esset si quamlibet Missam applicare intenderet illis decem personis, ita ut singulis decima pars Sacrificii obveniret. *S. Liffj. n. 335.*

CASUS X.

APPLICATIO MIS&E

Ratione stipendii 5°.

1'ARCL'S SACERDOS.'

S a b a s, Sacerdos, ex Missarum stipendiis vehit ex quadam negotiatione lucrum notabile, decursu temporis, percepit. Cupisne proxim ejus cognoscere? Accipe : 1° Satagit vir industrius, ut stipendia valorem unius franci excedentia, v. g. viginti quinque aut triginta assium, qtlamplurima colligat. Verum, cum ipse solus iis omnibus satisfacere nequeat, reliqua bene nulla tradit aliis Sacerdotibus, ita tamen ut 20 asses tantum celebraturis tribuat, sibi autem quod superest sedulo servet. 2° Frequenter etiam duplicatum stipendium pro singulis Sacris postulat, dicens se non tantum applicaro petenti partem fructus *specialem*, sed etiam *specialissimam*, (piam alii Sacerdotes sibi reservare solent. 3° Aliquando, cum accipiat stipendia quædam mullo majora solito, scilicet quatuor vel quinque fr. pro singulis Sacris, et ipse a celebrando impediatur, curat ut Sacra ab alio Sacerdote liant, sed stipendio unius franci tantum persoluto. 4° Cum, mortuo Parocho vicino, ipse per aliquod tempus binam Missam de licentia Episcopi celebrare debuisset, gaudens de bona sorte, pro utraque stipendium accepit.

Hinc :

Quan. 1° .14 *liceat pariem stipendii sibi retinere, aliam partem Sacerdoti celebraturo tribuendo?*

2° .In id saltem licitum sit, si extraordinarium sit stipendium ?

3° .In Sacerdos possit aliis fructum specialissimum tribuere,

et proplerea duplicatum stipendium accipere? el an liceat accipere plura stipendia, et unicam Missam ad plurcs intentiones celebrare?

4° /In Sacerdos, qui binam Missam ex facultate legit, pro secunda stipendium accipere possit?

Solutio :

347. — *R. ad 1ⁿ Quæs. Nego* prorsus; hoc enim oh speciem turpis licri prohibitum est variis SS. Pontificum Constitutionibus, confirmati* a *Benedicto 17to*, *Encycl.* diei 30 Junii 1741 : *Quanta cura*, in qua ipso facto suspendit suspensione Pontifici reservata Sacerdotem qui stipendia majoris pretii pro Missis celebrandis colligit, Missasque celebrari curat, parte stipendii sibi retenta. Pius IX autem in Bulla *Apostolicæ Sedis* ejusmodi Sacerdotem subjicit excommunicationi lata.* sententia* Romano Pontifici reservat®. Excipe, nisi excessus stipendii traditus fuerit intuitu person®, ratione amicitia', paupertatis, gralitudinis, etc., aut alter Sacerdos omnino sponte et non rogatus excessum priori remittat. *Γ. S. Lig. n. 321. — Comp. n. 371.*

348. — *R. ad 2ⁿ Quæs. Neg.*, si stipendium non excedat notabiliter id quod communiter dari solet. Secus si multum excedat, v. g. si tibi erogentur quinque franci pro Missa privata, dum pro tali Missa in regione tua stipendium 30 assium summulam nunquam superat. Ratio est, quia in hoc ultimo casu evidenter excessus in tui gratiam tribui videtur.

349. — *R. ad 3^m Quæs. Neg.* omnino. Ratio est : 1° quia valde incertum est, fructum *specialissimum* alteri applicari posse. Multi enim id negant, et dicunt quod sicut ex institutione Christi fructus *generalis* non potest alicui privato applicari, sed fidelibus obvenire debet, ita etiam neque fructus *specialissimus*, qui Sacerdotibus ex natura rei competit. 2° Quia *expresse* id ab Ecclesia prohibitum est, *in duplici propositione damnata*. Sic sonat prima ab Vlex. VII reprobata sub n. 8 : *Duplex stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licite accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus, ipsimet celebranti correspondentem*. Secunda vero, ab eodem Pontifice proscripta sub n. 10, sic jacet : *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, ct unum Sacrificium offerre*.

350. — *R. ad 4ⁿ Quæs. Neg.* Constat ex Declarat. S. Cong. die 25 Seplemb. 1858. Sequentia enim dubia proposita fuerunt :

1° An Parochus, qui duas parochias regit ct ideo bis in die celebrat, Utrique parochi® suam Missam applicare teneatur, non obstante reddituum exiguitate ?

2° An Parochus qui in eadem parochia bis eadem die celebrat, utramque Missam populo sibi commisso gratis applicare teneatur ?

3° An Vicarii, aut alii Sacerdotes curam animarum non habentes, si quando bis in die celebrent, ut fit quandoque, seu ut numero sufficienti .Miss® in Ecclesia parochiali celebrentur, seu ut hospitalia, carceres, Sanctimonialium conventus Missa non caroant, secundam et ipsi gratis *pro populo* applicare teneantur ?

S. Cong, ad supradicta dubia rescripsit :

Ad primum : Affirmative.

Ad secundum : Negative, firma prohibitionem recipiendi eleemosynam pro secunda Missa.

Ad tertium : Negative, quatenus curam animarum non habeant, firma semper prohibitionem recipiendi eleemosynam pro secunda Missa, *inaclea Juris Pontificii*, 30e livraison, *Janvier* 1859. — V. *Binage*, p. 1353.

CASUS XI.

APPLICATIO MISSÆ

Ratione stipendii 6°.

MALE PROVIDUS SACERDOS'

JULIANUS, Sacerdos, satagit ut honoraria Missarum quamplurima colligat et congerat, ne forte in posterum sibi deficient : « Nonne, ait, temporum tempestas ingruere potest ? Sivero refrigescat fidelium pietas, « honoraria non superlinent... Attamen *qui inservit altari jus habet, « ut semper de altari edere possit.* » Si tamen stipendia quaedam minora ipsi offerantur, ultro ea aliis Sacerdotibus distribuit, ut alia pinguiora eorum loco accipiat. Quamobrem, Missas pro defunctis acceptas ad tres vel quatuor menses protrahit; pro vivis vero ad plures annos differt. Nec salis curat de conficienda tabella, in qua Sacra facienda per ordinem referantur; sed partim memoria', partim fragmentis papyraceis male compositis, et signis sibi soli cognitis confidit. Interea **JULIANUS**, *providus* simul et *improvidus*, seu *male providus Sacerdos*, repentino morbo correptus, mox sensibus destituitur, et paulo post morte improvisa perimitur. Stipendia autem Missarum in arca pecuniaria **JULIANI** minime distincta, neque dare adnotata, in haeredum prædam deveniunt. Lugent interea in purgatorio animæ, quæ a Sacris non dilatis sublevatæ, vel etiam liberalæ fuissent !

Hinc :

Quæritur. 1° *Qualis dilatio sit gratis, quoad Missas pro vivis, accepto stipendio, celebrandas ?*

2° *Quid tero quoad Sacra pro recens defunctis facienda ?*

3° *Quid tero tenendum sit quando ignoratur intentio fidelium qui stipendia erogaverunt, scilicet, an pro vivis, aut pro defunctis Missam requirant ?*

4° *An gratis sit dilatio, vel omissio Sacri pro tenui stipendio promissi ?*

5° *Quid de JULIANO dicendum ?*

Solutio :

351. — *R. ad 1ra Quæst.* Certo gravis habenda est dilatio quæ tres menses excedit, quando pro vivis Missa celebranda est. *Ita communiter contra plures*, qui ad peccatum grave annum integrum requirunt. *Proba-*

biliter autem, ut videtur, non peccat ille qui præfatas Missas intra duos menses celebrat. S. *Lig.* η. 317, post *Lugo* et *Tourn.* qui ail hoc esse commune.

352. — *B. ad 2ra Quæs.* Multo minor dilatio requiritur ad graviter peccandum, si de Missis in gratiam defunctorum celebrandis agatur. Imo, juxta S. *Lig.*, *Lugo*, et alios multos, dilatio unius mensis ut gravis reputanda est. lieu! quot Sacerdotes incauti et incuriosi peccati lethalis rei evadunt, nb protractas Missas pro defunctis celebrandas! Cælerum attende ad statuta Episcoporum particularia, si quæ in tua dioecesi reponantur. Sed, independenter ab omni statuto positivo, certo peccat graviter Sacerdos, quoties Missam pro aliqua gravi et urgente necessitate ab ipso politam et promissam celebrare omittit intra tempus celebrationi aptum. S. *Lig. ibid.*; *el juxta Bone, et Cont. Tourn.* Sacerdos tunc tenetur stipendium acceptum restituere, licet deinceps celebraverit.

Attamen omni culpa carobit Sacerdos Missas pro stipendia celebrandas protrahens ultra regulas modo statutas, si v. g. centena stipendia ab aliquo accipiat, ita ut Sacra ab ipso *personaliter* celebranda sint. Imo in hoc casu nonnulla alia Sacra licite interponere valet, juxta intentionem præsumptam prioris erogantis (I).

353. — *B. ad 3^m Quæs.* Ex consuetudine generaliter accepta in his casibus, qui frequenter recurrunt, Missæ intra duos menses celebrandæ sunt (2).

R. ad 4^m Quæs. Affirmative, nisi stipendium adeo tenue sit ut Missa gratis promissa videatur, quod vix in praxi locum habet. Ratio est, quia solvens pretium, notabile detrimentum patitur. Secus enim, quare peccaret graviter omittens celebrare Missam, uno franco tantum pro stipendio accepto, quod tamen certum est et ab omnibus admissum? Nonne tamen hoc materiam levem in se constituit? Non est igitur attendendum ad stipendii quantitatem, sed ad materiam contractus in complexu suo spectatam, quæ semper gravis est. S. *Lig. et alii communiter.*

354. — *B. ad 3^m Quæs.* Quid de *Juliano*? Quis ei indulgebit? Quam lugendus miserandi Sacerdotis casus! Utinam casus ille fictus et non factus foret! *Julianus* fidem vivis debitam in re gravissima infregit et defunctos diris devovit cruciatibus; quapropter æternam gehennæ pœnam certo est meritus.

Sed, ait : *Milii providendum est pro tempore futuro. B.* Sed nonne

(I) « Lorsqu'un fidèle remet à un prêtre une somme considérable, 500 fr. par exemple, pour des rétributions de Messes, en le priant de les acquitter lui-même, celui-ci peut s'en charger, sans être obligé de dire la Messe tous les jours, ni de l'appliquer absolument, toutes les lois qu'il l'a dit, à la même personne. Il peut la dire de temps en temps ou pour lui-même, ou pour ses parents, ou pour d'autres personnes, pourvu que cela n'arrive que rarement. » *Gousset*, n. 299.

(?) « Si, comme il arrive souvent, celui qui a donné des honoraires n'a pas fait connaître son intention, s'il n'a fixé aucun terme pour l'acquittement des Messes, il est communément reçu qu'on peut prendre deux mois pour les acquitter. » *Gousset*, n. 299.

gravi obligationi suæ conscientiæ, animæque et salutis æternæ magis providendum est? — Objicit iterum : *Jus habeo ut de altari vivam, cum altari inserviam.* — R. Sed, *Juliane!* hoc jus non habes, nisi illaesa lege naturali et divina. Jus habes! numquid jus per fas et nefas dari potest? Jus habes! sed nonne pii fideles, qui tibi stipendia Missarum erogaverunt, etiam jus habent ut debito tuo satisfacias? Numquid jus non habent animæ purgantes, ne in carcere ignifero a te detineantur? Audias ejulantium animarum suspiria, gemitus, clamores! *Ecce clamor carum in aures Domini Sabaoth introivit.* Jac. o. L

CASUS XII.

APPLICATIONIS PERMUTATIO.

Titianus, Parochus a nobili et piissima femina aureum accepit, ut Sacrum in altari B. M. Virginis die sabbati pro ipsa offerret. Sed hac eadem die debet etiam Sacrum facere propter recens defunctum. Quid faciat? Pergit ad *Tiburtium*, Sacerdotem sibi amicitia conjunctum : « Visne, ait, celebrare Missam absque stipendio, ad meam intentionem, die sabbati proxima, et ego die liue tibi viceni rependam, Sacrum ad tuam intentionem faciendo? » *Titianus* votis annuit *Tiburtius*. Sic utrique oneri eadem die satisfecit Parochus, et aureum nummum sibi retinuit.

INC :

QKR. 1° In *licite egerit Titianus permutationem intentionis cum alio Sacerdote faciendo, aureo sibi retento?*

2° *Quid si pia mulier, quæ aureum erogaverat, conditionem apposuisset ut ipse Titianus Sacrum ad suam intentionem faceret?*

Solutio :

355. — R. ad 1m *Quæ. Affirmative probabilius.* Non videtur enim quare inquietandus esset, siquidem nihil egit contra præceptum quo divisio stipendii prohibetur; neque hic, habetur stipendii, sed solius intentionis permutatio, cum nulla pecunia ab uno in alterum erogetur. Atqui in sola intentionis permutatione nulla intercedit turpis lucris species. Ergo hæc permutatio, neque *directe*, neque *indirecte*, seu implicite prohibita videtur, *Lacroix, n. 131*, cum *aliis*. Contradicit tamen S. *Lig.* cum *Concina*, qui tamen admittunt non esse mortale. Sed, si hoc non est mortale, non pugnat contra legem Ecclesiæ quæ gravis est, et pro cujus violatione censura suspensionis incurritur. Insuper non videtur qualis sit deordinatio in Sacerdote, si, occurrente duplici Missa eodem die celebranda, eligat eam pro qua stipendium majus tribuitur.

356. — R. ad 2m *Quæ.* Nihilominus *Titianus* obligationi suæ satisfecisset. Ratio est, quia hujusmodi conditio minime allicit substantiam contractus, quæ est ut Missa celebretur ad altare B. Virginis tali die. Circumstantia enim celebrantis est mere accidentalis, et quidem levissima

Mulier igitur non conseretur voluisse ponere hanc conditionem, velut esset conditio *sine qua non*.

CASUS XIII.

MODUS CELEBRANDI 1°.

Errans in Missa.

Florimundus, Sacerdos, non mediocriter distractus, varios errores in celebratione Missæ committit. 1° Aliquando, dum devote Orationem Dominicam recitat, attonitus et obstupefactus advertit se jam huc usque advenisse, quin ullo modo de farta consecratione recordetur. Totus animo perturbatus, omnia a Consecratione repetit. 2° Alias, dum pervenisset ad *Memento mortuorum*, admonetur ab alio Sacerdote, in Ecclesia præsorite, se Calicis consecrationem omisisse. Hanc illico supplet, et omnia ab ipsa repetit. 3° Alias discooperio Calice, facta genuflexione, accepta Hostia, ad signa crucis de more ducenda, similitudine signorum deceptus, eam frangit, et immissa in Calicem particula, alacriter et fervide pectus tundendo, recitat *Agnus Dei*, etc. Sed ecce perterritus advertit ad nimiam festinationem, et ad notabilem omissionem; tantum enim ad Orationem Dominicam pervenerat. Nihilominus prosequitur, relrogrædi coram assistentibus non audens. 4° Alias etiam, dum intendit signare Calicem cum Hostia, ecce, nescio quo casu, hæc in Calicem integra decidit, totaque Christi Sanguine perfunditur et imbibitur. Quid faciei miser? et quomodo signa peraget quæ cum Hostia peragenda sunt? Plane ignorat; quapropter hæc omnia omittit.

Hinc :

Quærit. 1° An rei quando repetenda sint verba aut signa, sire certo, sive dubie omissa?

2° Quid dicendum de Florimundo in singulis casibus?

Solutio :

357. — I. ad 1m Quæst. 1° Si dubium consecrationem ipsam afficiat, et videatur fundatum, sub conditione ea repetenda est. Si vero dubium circa alia verba, signa, vel actus versetur, nihil est repetendum, quia ex una parte iis probabiliter satisfactum fuit, et ex alia parte hæc ad actionis sacræ essentiam non perlinent, nec eam invalidam elicere possunt.

2° Si de omissione verborum, vel rituum, extra consecrationem constet, repetenda erunt ea quæ omissa sunt, si sint notabilis momenti, et facile absque incommodo et populi admiratione repeti possint; secus transmittenda sunt, et actio sacra proseguenda est.

358. — R. ad 2m Quæst. 1° In primo casu, si dubium sit prudens, potuit Florimundus et debuit repetere consecrationem ab illis verbis : *Qui pridie quam pateretur*, absque Hostiæ elevatione, et absque aliis orationibus et ritibus, et proseguendum est ab eo loco ad quem jam pervenit.

DE SACRIFICIO MISSE.

2^e *In secundo casu* debuit repetere tantum consecrationem Calicis ab illis verbis : *Simili motio, postquam cœnalum est*; et facta illa consecratione secreto, (juin populus, si adsit, a.I errorem advertere possit, cætera omnia transmittenda sunt.

3' *In tertio casu*, si privalim celebret Florimvxdus, omnia omissa repetat, seu a signis et ritibus qui Orationem Dominicam præcedunt. Similitudine enim signorum deceptus, fregit Hostiam, dum debuisset tantum cum ea Calicem signare dicens : *Per Ipswn el cum Ipso*, etc. Si adsit populus, et ad errorem advertere possit, omissa transmittenda sunt, ne ansa obmurmurandi fidelibus præbeatur.

359. — V *In quarto casu*, sic. in Rubricis Missalis, de *Defect.* § 10, n. 10 : « Si Hostia consecrata dilabatur in Calicem, propterea nihil est
« iterandum, sed Sacerdos Missam prosequatur, faciendo cæremonias et
« signa consueta cum residua parte Hostiæ qua non est madefacta San-
« guine, si commode potest. Si vero tota fuerit madefacta, non extrahat
« eam, sed omnia dicat omittendo signa, et sumat pariter Corpus et
« Sanguinem, signans se cum Calice, et dicens : *Corpus et Sanguis*
« *D. N. J. C.*, etc. »

CASUS XIV.

MODUS CELEBRANDI 2°.

Perplexus Celebrans !

Lambertixts, neo-Sacerdos, cum celebrando ad Communionem sub specie vini pervenisset, aquam bibere sibi videtur. Obstupefactus quaerit ex ministro an erraverit in porrigendo debito urceolo ? Aspicit hic urceolum, negatque se errasse. At Lambertixus rursus Calicem ori admo-vens, judicat in eo non esse vinum, sed ineram aquam. Idcirco jubet ministro, ut ex urceolo fundat aliquid in volam manus, explorcique quid in eo continetur. Mandato obtemperat minister, et fatetur se errasse, et aquam pro vino ministrasse. Quid vero faciet Celebrans ? Non est jejunos, cum aquam licet modicam biberit. Ex alia parte inceptum Sacrificium perfici necesse est. Sed quid supplendum, aut iterandum ? Illic intra se diu revolvit Lambertixus. Tandem jubet afferri vinum cum nova Hostia; utramque consecrationem iterat, et populo adorandam Hostiam denuo attollit, omnemque Canonem a consecratione ad Communionem repetit cum magna adstantium admiratione. Absoluto autem Sacro, postulat anxius Lambertixus utrum recte egerit, vel quid sibi fuisset faciendum?

Illic :

Qvj.r. 1° An *utraque consecratio fuerit iteranda ?*

2° An *omnia verba et omnes caeremoniae repetenda ?*

3° Si *celebrans adhuc habeat aquam in ore, an eam déglutire possit ?*

4" Quid, si Sacerdos in sacristia, absoluto Sacro, indagando *deprehendisset se loco vini aquam consecrasse ?*

5° *Quid, si Sacerdos stans ad altare dubitet an matei ia quam consecravit sil vinum vel aqua ?*

Solutio :

360. — *R. ad 1ⁿ Quæs. Conlroverlitur.* Affirmat S. Thomas, etc. Negant vero alii insignes Theologi, quia videtur compleri prius Sacrificium, potius quam inchoari novum. In praxi servantur Rubricæ Missalis, *de Defect. Iit.* 4, ubi præscribitur ut nova Hostia etiam consecratur in hoc casu, si, secluso scandalo, fieri possit; secus vero ut solum vinum consecratur.

361. — *R. ad 2^m Quæs. Neg.* Satis est enim repetere ea quæ ad ipsam consecrationem perlinent, incipiendo pro priori consecratione a verbis : *Qui pridie quam pateretur...* et pro altera, a verbis : *Simili modo...* Sed oblatio Hostial el Calicis mentaliter fieri debet ante primam consecrationem.

/L ad 3^m Quæs. Affirmat. Ratio est, quia inconveniens foret quod Sacerdos aquam rejiciat, præserlini si jam hauserit particulam consecratam, ad quam sollicitè in tali casu attendere debet. Nec obstat quod hoc modo jejunium naturale frangat, quia in illis circumstantiis id servatu moraliter impossibile facium est. Si particula adhuc sit in Calice, aquam effundat in vasculo mundo, retenta particula in Calice, vel eam reverenter sumat. Aquam vero effusam sumat post ablutionem, vel postea in piscinam mittat.

362. — *R. ad 4^{tm} Quæs. Conlroverlitur.* Alii cum Suarez, Tamburino, Gobai, dicunt defectum Missæ non esse supplendum, quia non potest tunc haberi continuatio ejusdem actionis. Sed communior sententia docet esse supplendum, si in sacristia sil locus aptus consecrationi, quia defectus substantialis corrigendus est, quoties continuo tempore corrigi potest. Atqui tempus quo Sacerdos ab altari revertitur ad sacristiam, censetur moraliter continuum cum Sacrificio : ergo defectus supplendus est, modo Sacerdos vestes sacras jam non deposuerit. Hæc sententia sequenda videtur. *Sic Elbel, n. 149.*

363. — *R. ad 5^a Quæs.* Si Sacerdos prudenter dubitet utrum consecraverit vinum, vel aquam, et omnibus perpensis, dubium vincere nequeat, tenetur consecrare aliud vinum certum, si, secluso scandalo, fieri possit. Ratio est, quia secus Sacerdos se exponit periculo relinquendi Sacrificium mutilum el mancum. Hoc autem nunquam faciendum est, (piando Sacrificium facile perfici potest. Ergo... *Elbel, ibid. — Lacroix, η. 533, etc., contra plures.*

CASÜS XV.

DE RUBRICIS 1°.

Quanta sit earum obligatio.

l'ancratius, Sacerdos, Rubricistarum non primipilus, facile omnes difficultates in Sacro faciendo solvit; imo saquus servare cæremonias aut

Rubricas parum curat. Quare : 1° sæpe celebrat sino amictu, manipulo, cnico, candelis cereis, quia hæc non statim sub manu invenit. 2° Item celebrat cum primo occurrente paramento ejusvis coloris, etiam nigri, licet pro vivis celebret. Imo aliquando Missam *de requie* legit, eamque vivis applicando. 3° Sacrum adeo celeriter peragit, ut intra quartam hora* pariem illud absolvat. 4° Facile omittit varia Crucis signa, genudexiones, orationes, seu commemorationes, *Gloria. Credo*, plura verba Canonis, v. g. Sanctorum nomina. 5° Ordinarie etiam omittit preces ante vel post Missam recitandas, seu in Rubrica adnotatas pro præparatione vel gratiarum actione, necnon preces singulas vestes induendo recitandas.

Hinc :

Quæst. 1° An, rei quomodo obligent Rubricæ quoad. Missam ?

2° Quid, in genere de P a n c r a t i o sentiendum ?

3° An, rei quomodo in singulis peccaverit?

Solutio :

364. — R. ad 1° Quæst. Omnes Rubricæ quæ servantur intra Missam sunt præceptivæ, juxta communem sententiam, cum rem adeo sacram respiciam. Obligant autem sub gravi, vel sub levi, pro gravitate vel levitate materiæ.

2° Rubricæ servanda» extra Missam, id. est, ante vel post Sacrum, communiter habentur ut mere directive : tales sunt, v. g. , orationes pro præparatione vel gratiarum actione. *Controcerlitur* tamen quoad orationes quæ recitanda» sunt induendo vestes sacras ; sed communis sententia tenet cum S. Lig. eas, secluso peccato veniali, omitti non posse. Tenet autem Suarez, hanc omissionem omni culpa vacare.

365. — R. ad 2^m Quæst. In genere P a n c r a t i u s a peccato mortali excusari nequit, ob maximam incuriam quam in rebus adeo sacris habere videtur. Sane merito censetur incurrere illud anathema : *Maledicius qui facit opus Domini fraudulenter. Jerem. 48. 10.*

366. — R. ad 3° Quæst. 1° Non peccat graviter celebrando sine amictu, manipulo, cruce ; secus, quando celebrat sino ullo lumine, vel cum candelis non cereis. Attamen, si unica sit candela cerea, veniale lanius erit, et, data causa, omni culpa carebit. S. Lig. n. 394. — K. Comp. n. 392-399, etc.

2° Peccat venialiter perse, non servando colorem ritui convenientem. Satisfacit vero substantia» obligationis applicando vivis Missam eum colore cl. ritu defunctis consueto celebratam ; sed peccato veniali non caret. S. Lig. n. 328, 393, etc, — F. Comp. n. 377-393.

3° Peccat graviter Sacrum ita celeriter faciendo, ut illud intra (partam hunc partem absolvat. Ratio est, quia in tam brevi tempore duos graves defectus committere debet : alteram gravis irreverenti® erga SS. Sacramentum, alterum gravis scandali erga populum. S. Lig. n. 400. — F. Comp. n. 384.

4°. Per se, venialiter tantum peccat omittendo seorsim varia Crucis signa, genudexiones, orationes, commemorationes, modo non omittat Ires

aut etiam duas orationes proprias Missæ celebratæ. Item, si pauca verba Canonis, ut nomen unum vel aliorum alicujus Sancti prætermittat, etc. Item, si omittat *Gloria* vel *Credo*; et idem dicendum de qualibet omissione orationum, vel eorum omnium quæ sunt *extraordinaria* in Missa occurrente, seu quæ non semper in Sacro peraguntur, ut Symbolum Nicæ-nuni, si hæc seorsim sumantur. S. *Lit.* n. 409. — Γ. *Comp.* n. 410.

5° Minime peccat omittendo Rubricas extra Missam servandas, exceptis probabilibus orationibus quæ induendo vestes sacras recitandæ sunt, juxta dicta supra in responsione ad 1^a *Quæs.*

CASUS XVI.

DE RUBRICIS 2°.

Celebrans abundans et deficiens.

Genebaldus, Sacerdos, dum Sacrum faceret, voluit juxta proscriptum Rubricarum vino consecrando aquam admiscere. Verum, præter intentionem suam, tantum aquæ offudit, ut dubitare licuerit an non superaret vinum calici prius infusum. Ilærel anceps et dubius an novum vinum sit addendum, vel tota commixtio effundenda ad aliam congruam iterandam. Attamen consecrationem peragere statuit. Alia autem die, ut prodictum vitaret excessum, cautissime procedens, unicam dunlaxat guttulam aquæ cochleari haustam ex urceolo miscuit vino, sed ita ut rursus dubitarit an guttula illa revera vinum attigerit, an vero potius in cuppa Calicis inhærens permanserit. Idem Genebaldus, ut vino parceret, vel etiam ut purilicalorium mundius servaret, sola aqua etiam in prima ablutione uti solet.

Hinc :

Quær. 1° *An vel quomodo peccaverit Genebaldus, aquam nimiam vel permodicam effundendo in Calicem, ut in casu ?*

2° *Quanta aqua vino immiscenda sit?*

3° *.-in liceat cochlearis usus ad aquam in Calicem infundendam ?*

4° *.In vel quomodo peccaverit Genebaldus solam aquam in ablutionibus faciendis adhibendo? et an in hoc dari possint causæ excusantes?*

Solutio :

3G7. — /L ad I^o *Quæs.* 1° Genebaldus peccavit graviter *in primo casu* consecrando vinum, cui tantum aquæ admiscuerat, ut dubitaret an non superaverit vini quantitatem. *Halio palet.* Etenim vinum tanta aqua delibutum, erat materia dubia; porro citra peccatum grave non licet consecrare materiam dubiam, nisi in casu necessitatis, seu ad pelliciendum Sacrificium certo nullum, si materia certo valida desit. Ergo Genebaldus debuisset calicem omnino evacuare, et novum vinum infundere, vel saltem

eidem materiæ in Calice contentae immiscere tantum vini, ut judicare posset materiam esse certo validam.

2° Eliam graviter peccavit *in secundo casu*, ubi dubitavit utrum vere guttula aqua' vino admixta fuerit. Ratio est, quia sine causa se exposuit periculo transgrediendi præceptum in materia graviter obligante. Etenim, hoc ipso quod *Generaldus* dubitet an guttula vinum attigerit, pariter dubitat an aquam vino immiscuerit. Porro qui sine causa se exponit periculo transgrediendi præceptum Ecclesiæ graviter obligans, graviter peccat : ergo graviter peccavit *Genebaldus*. Igitur dubium suum dirimere debisset, unam saltem guttam aquæ Calici infundendo, ita ut certus esset eam vino immixtam fuisse. *Lacroix*, n. 450. — *Elbel*, n. 19. — *Sporer*, etc.

368. — *II. ad 2m Quæs.* Sufficit ut modicissima quantitas aquæ vino infundatur, ut dicit *Cone. Florent.* Una sola gutta sulliceret, si certo constaret eam fuisse vino immixtam ; sed generatim convenit infundere saltem septem vel octo guttas, ut magis constet eas quantitati vini esse junctas. Si octava pars aquæ vino infunderetur, materia remaneret valida et licita, juxta communem sententiam. Imo juxta *Lacroix*, — *Elbel*, — *Gobai*, — *Sporer*, et alios non paucos, aqua infundi posset usque ad quintani partem ; et juxta *S. Thomam* cum aliis valida est consecratio, modo aqua tertiam vini partem non superet. Quod si involuntarie nimiam aquam infuderis, iterum aliqua vini quantitas tibi adjicienda erit. *S. Lig.* n. 210.

369. — *II. ad 3m Quæs. Xeg.* Constat ex Declaratione *S. Cong. Ilii.* 12 Aug. 4834.

II. ad 4m Quæs. Peccavit tantum venial.' *r *Genebaldus* in secundo casu, seu utendo sola aqua in Calicis purificatione, juxta communem sententiam. Posset aliquando in hoc Sacerdos eximi ab omni peccato ex causa sullicienli, v. g. si esset abstemius ; vel si vinum esset rubeum, quo purificatoria evaderent indecenter maculata. *S. Lig.* n. 408. — *Lacroix*,

CASUS XVII.

DE RUBRICIS 3° .

Parum solers el infelix Celebrans!

Ascanius, neo-Sacerdos, Sacrum faciens, dum vult amovere candelabrum quo Missalo impeditur, illud evertit et lumen exstinguit. Dum autem vult candelam extinctam ad aliam accendere, celerius agendo eliam hanc restinguit. Nihilominus Missam prosequitur, dum minister ad ignem quaerendum discedit, licet jam Canon Missa* inceptus fuerit. Peracta consecratione, cum propius et citius Calicem signaret, illum infelici casu tangendo evertit, ita ut una sola Sanguinis gutta in eo remaneat. Quid faciet *Ascanius* in lautis constitutus angustiis ? Dubitat an novam Calicis consecrationem facere debeat. Eam tamen omilten lam esse potius judicat. — Nondum malorum linis ! Facta Communione, se accingit ad Eucharistiam fide-

libus ministrandam. Sed heu! dum scalas altaris descendit, fallente pede, ciborium e inanibus excidit et sparsas passim Hostias colligere debet. Subinde accedit ad communicaturos; sed manu tremula Hostiam porrigens, modo genas, modo mentum communicantium tangit, antequam ad os deveniat. Tandem, dum Eucharistiam mulieri ministraret, sacra Hostia labia tangens e manu excutitur, et in collum et intra vestes hujus femine decedit, ita ut a Sacerdote minime accipi potuerit.

Hinc :

- Quæ r. 1° .In *vel quomodo peccaverit* Asc an i u s, *Missam sine lumine proseguendo; vel quid facere debuisset?*
- 2° .In *consecrationem vini iterare debuerit?*
- 3° *An vel quomodo debuerit facere purificationem omnium rerum et locorum a SS. Sanguine, rei sacris Hostiis tactorum?*
- 4° *Quid, si Hostia decadat in rullum aut restes communicantium?*
- 5° *Quid faciendum, si Hostia in sinum mulieris delapsa fuerit?*

Solutio :

370. — *R. ad 1^{nl} Quæs.* Infelix Asc an i u s sane in praxi est omnino excusandus a culpa ratione simplicitatis, perplexitatis, et animi perturbationis. Sed, extincto utroque lumine, consistere debuisset, præsertim incepto Canone. Imo, si lumen haberi non potuerit ante consecrationem, vel diu expectandum fuerit, debuisset Sacerdos a Missa desistere. Si lumen post consecrationem omnino defecerit, debuit aliquantisper consistere; attamen, si candelæ nequivissent statim accendi, melius fuisset pergere, ne deficeret Sacrificii unitas. Saltem non fuisset diu expectandum, v. g. ad quadrantem. Non licet autem unquam Sacrum absque ullo lumine facere, ne ad Viaticum quidem moribundo deferendum. Sed in casu necessitatis licet celebrare cum sola una candela, etiamsi non esset cerea, imo, si nulla haberetur, cum sola lampade accensa, seu cum solo oleo.

371. — *R. ad 2° Quæs.* Asc an i u s recte judicavit consecrationem non esse iterandam. Kalio esi, quia, cum remaneat pars aliqua Sanguinis vere sensibilis, quæ per modum polus sumi potest, satis est ut Sacerdos sub utraque specie communicet. Constat etiam ex Rubricis Missalis in responsione ad *Quæsilum* sequens referenda.

372. — *R. ad 3^{tm} Quæs.* 1° Si Hostia décaidai in terram, locus est signandus, tegendus, et postea lavandus et radendus; si decadat in mappam, vel sacras vestes, locus notandus et postea abluendus.

2° Si Sanguis Chrisli et Tundalur in terram, vel in Altare, Sacerdos ore colligat, in quantum fieri potest, et postea lavet locum et radat, si terra vel lignum sil. Si triplex linteum Altaris Sanguine imbutum fuerit, triplex ablutio requiritur, et in omni casu aqua ablutionis in sacrarium projicienda est. Sic enim Rubric^o Missalis, *de Defeci.*, n. 15 : « Si Hostia consecrata, « vel pars aliqua ejus ditabitur in terram, reverentor accipiatur, et locus

v ubi cecidit mandetur, et aliquantulum abradatur, et pulvis seu abrasio
 « hujusmodi in sacrarium mittatur. Si ceciderit extra Corporale in map-
 « pam, seu alio quovis modo in aliquod linteum, mappa vel linteum hujus-
 « modi diligenter lavetur, et lolio ipsa in sacrarium mittatur. »

Et *n.* 15 : « Si aliquid de Sanguine Christi ceciderit super terram, seu
 « super tabulam, lingua lambatur, et locus ipse radatur, quantum satis
 « est, et abrasio comburatur ; cinis vero in sacrarium recondatur. Si vero
 « super lapidem altaris ceciderit, sorbeat Sacerdos stillam, et locus ipse
 « bone abluatur, et ablutio in sacrarium projiciatur. Si super linteum al-
 « taris, et ad aliud linteum stilla pervenerit, si usque ad tertium, linte-
 « mina abluantur 1er, ubi stilla ceciderit, Calice supposito, et aqua ablutio-
 « nis in sacrarium projiciatur ; quod si incorporali, aut in vestibus sacer-
 « dotalibus ceciderit, debet similiter ablui. Si in substrato pedibus panno,
 « vel lapelo, bene abluatur, ut supra. »

« At, sicintingat totum Sanguinem post consecrationem effundi, siqui-
 « dem aliquid vel parum remansit, illud sumatur, et de effuso reliquo San-
 « guine liat ut dictum est. Si vero nihil omnino remansit, ponat iterum
 « vinum et aquam, et consecret ab eo loco : *Simili modo postquam cec-*
 « *natum est...*, facta tamen prius Calicis oblatione, ut supra. »

373. — *II. ad 4m Quæs.* Si Hostia decidat in vultum aut vestes commu-
 nicantium quorumlibet, omittenda est purificatio, quia melius est vitare
 admirationem et turbationem communicantium et aliorum quam servare
 Rubricam, quæ, cum sublevi tantum obliget, in his adjunctis recte omitti
 potest. *S. Lig. n.* 250. — *Lacroix.*

37i. — *II. ad 5m Quæs.* Ipsa mulier de Hostiam extrahere et porri-
 gere Sacerdoti, ab illa eam recepturo. Sic *Benedictus A7Γ, de Sacrificio*
Uissæ. Digiti vero mulieris ablui debent. *I. Comp. n.* 296. — *S. Ligor,*
ibid.

CASUS XVIII.

DE RUBRICIS 4°.

Aranea in Calicem delapsa.

Tantaleo, junior Sacerdos, alacriter et fervide Sacrum faciebat, mi-
 nime praesentiens quid sibi mox futurum esset. Cum ad Sanctissimi San-
 guinis participationem devenit, discooperto Calice, dum genucceteret.
 ecce, mirabile visu ! ingens et horrenda aranea desuper in Calicem illa-
 bitur. Obstupefactus inhorrescit Sacerdos ! Sed quid miser faciet ? An po-
 tus sacer cum invisa bestia absorbendus ? An vero, amoto pestifero ani-
 mali, exhaustus solus Christi Sanguis ? Sed fortis jam veneno fuit
 imbutus, et poculum vite mortem afferet. Tandem, re diu perpensa, ac-
 cepta ingenti spinula araneam pungit, et ad fiammam candelæ comburit,
 Suhinde, sacro Sanguine in vas aliud effuso, postea in sacrarium proji-
 ciendo, jubet novum vinum afferri, et consecrationem Calicis solam iterat.

Hinc :

Quo. 1° dn recte egerit Pantaleo, *tel quid faciendum fuisset?*

2° *Quid si musca in Calicem decidat?*

Solutio :

375. — II. *ad Quæsitum ulrumque.* Sic ex Rubricis Missalis, *de Defect, n. 5 :*

« Si musca vel aranea, vel aliquid aliud ceciderit in Calicem ante consecrationem, projiciat vinum in locum decentem, et aliud ponat in Calicem, misceat parum aqua', offerat, et prosequatur Missam. Si post consecrationem ceciderit musca, aut aliquid ejusmodi, et liat Sacerdos nausea, extrahat eam, et lavet cum vino ; finita Missa, comburat, et combustio ac lolio hujusmodi in sacrarium projiciatur. Si autem non fuerit ei nausea, nec ullum periculum timeat,umat cum Sacerdote.

« Si aliquid venenosum ceciderit in Calicem, vel quod provocaret vomitum, vinum consecratum reponendum est in alio Calice, et aliud vinum cum aqua apponendum denuo consecrandum. Finita Missa, Sanguis repositus in panno lineo, vel stupa, tamdiu servetur, donec species vini iuerit desiccata.', et tunc stupa comburatur, et combustio in sacrarium projiciatur. »

376. — Ex li's patet, in quibus erraverit Pantaleo :

Iu Non debuit araneam, Sanguine Christi madefactam, comburere, quin prius eam vino lavaret.

2° Non debuit bestiolam comburere tunc temporis, sed finita Missa. Potuit tamen eam statim enecare, ut abiret.

3° Non debuit vinum consecratum, seu Christi Sanguinem projicere in piscinam, sed debuit curare ut prius exsiccaretur in stupa eo imbihila, ut in Rubricis adnotatur.

Quid vero agendum celebranti, si, sumpto Christi Sanguine, particula Hostie in Calice remanserit, ut quandoque contingit? /{. Sic statuitur in Rubric's, *ibid.* : Si, *sumendo Sanguinem, particula remanserit in Calice, digito r.d labium calicis tam abducat, etumat ante purificationem, vel infundat vinum, etumat.*

CASUS

DE SACRAMENTO PŒNITENTIÆ

DE NATURA PŒNITENTIÆ

SEU

*De matel'ia Sacramenti Pcenitcntix; de ejus forma absoluta ;
de forma condilionala.*

CASUS I.

MATERIA POENITENTLE 1°.

Germana, senicula, sic confitetur : « Pater, inquit, poenitentiam in
« ultima confessione mihi injunctam peregi. Singulis diebus interfui
« .Missæ. Nemini male volui. Divinis inspirationibus non sal fidelem me
« præbui. Fortasse distractiones habui inter orandum, quibus forsân
« consensi; sed quoties ad illas adverto, quantum possum, repello. Aliud,
« quod confitear, non habeo. Sumus omnes peccatores et filii Adæ; hoc
« verum est. Promitto emendationem. Timeo judicium divinum et æter-
« nam damnationem. Humiliter peto poenitentiam peccatis meis propor-
tionalam, et sanctam absolutionem. *Mea culpa, mea maxima culpa.* »
Rogat et urget Confessarius, ut Germana peccatum aliquod vike præte-
rit» in specie exprimat; sed nullum prorsus ab ea emungere potest, nec
aliud responsum obtinet præter istud : *Pater, nihil mihi superesl dicen-*
dum. Confessarius, non parum intricatus, eam absolvit et a se dimittit.

Hinc :

Qüær. 1° *Quxnam sit materia sufficiens et necessaria Sacramenti
Pxnitentix ?*

2° An Germana *calide cl licite absolvi potuerit ; vel quid
fuisset Confessario agendum ?*

3° An *peccata jam remissa sint materia hujus Sacramenti?*

i° An *necesse sil, tel expediat peccatum cilx prxlerilx a pteni-*
tenle exquirere, ubi materia dubia xel levis tantum ab
eo offertur ?

Solutio :

377.—*P. ad 1m Quxs.* .Materia necessaria Pœnitentiæ, ratione præ-
cepti confessionis, sunt omnia peccata mortalia post Baptismum commissa,
nec unquam vi clavium directe remissa. Ratione vero Sacramenti, mate-
ria necessaria et sufficiens est peccatum veniale aliquod etiam levissimum

inter venialia, modo sit offensa Dei. Omnia autem venialia, quæcumque sint, sigillatim sumpta, materiam liberam constituunt. *Cone. Trident, sess. 14, c. 5.* — *V. Comp. n. 417.*

378. — *R. ad 2^m Quæs. Germana* beneficio absolutionis ex illa confessione donari non potuit, deliciente Sacramenti materia. Proinde peccavit graviter Confessarius eam absolvendo, nisi aliqua bona fide, aut potius simplicitate excusatus fuerit. Ratio est, quia præsumere Sacramentum conficere, deficiente materia, est velle Sacramentum nullum efficere, quod sacrilegum est. Caveant igitur Confessarii ne, dum benefacere volunt devotulis absolutionem petentibus, absque sufficiente materia clavibus subjecta, ipsi pœnam æternæ damnationis ob Sacramenti profanationem incurrant. Quid igitur fuisset in casu Confessario cum *Germana* faciendum? Dimitti debuisset bona mulier cum sola benedictione, facta ei licentia ut ad Communionem accederet, siquidem nullum peccatum, neque de vita præsentis, neque de vita prælerita, ab ea emungi potuit.

379. *Id. ad 3^m Quæs. Affirmat.* Hoc est certum, inquit *S. Lig. n. 427.* Ratio est, quia peccatum jam remissum potest adhuc remitti *per se*, et *per accidens* lit ut non remittatur, cum jam sit remissum; imo est materia remissionis plenioris et abundantioris, quæ sufficit ut Sacramentum miris effectibus non careat, scilicet, remissione pœnæ, augmento grati®, etc.... *Id. Comp. n. 418.*

380. — *R. ad 4^m Quæs.* 1° Xon est necessarium exquirere vit® præteritæ peccatum, si materia sit moraliter certa, licet levissima, ut mendacium officiosum, etc..... Hoc tamen expedit ratione tutioris contritionis, cum pœnilens difficilior de levissimis culpis dolorem concipiat. 2° Quando materia dubia est, generalim exigenda est alienjus peccati certi vit® præterilæ declaratio, vel pœnilens absque absolutione dimittendus est. Dixi *generalim*, quia in casu necessitatis, vel si pœnilens a longo tempore absolutus non fuisset, et difficile ab eo obtineri posset declaratio alicujus peccati præteriti, juxta *S. Lig.* liceret eum absolvere sub conditione, nempe : *si tu es capax..... Voit, n. 9.*

CASUS II.

MATERIA PŒNITENTIÆ 2°.

Justinus, pietate ac fervore insignis, frequenter confiteri cupit, ad beneficium absolutionis reportandum. Sed, cum sæpius nullam noxam voluntarie admissam in conscientia deprehendat, ita se accusare solet : *Accuso me de omnibus peccatis, quibus offendi Deum in vita anteacla, in primis de peccatis olim commissis contra castitatem.* Si apud ordinarium suum Confessarium confiteatur, dicit lanium : *Iccuso me de peccatis totius tilæ, præserlim de gravioribus, quæ alias jam confessus sum.* Imo quandoque tantum ait : *tccuso me de peccatis in tota vita mea commissis, et postulo sanciam absolutionem.*

IiInC :

Ql æ r . 1° .In *peccatum in genere sil materia valida Sacramenti Pœnitentiæ*.

2° An *sil materia licita?*

3° *Quid de confessione Justin i ? An absolvendus?*

Solutio :

381. — II. ad 1m *Quæs.* 1° Peccatum in genere seu peccatum ratione malitiæ communis in omni peccato, *csl, perse*, materia valida Sacramenti Pœnitentiæ. Ratio est, quia rationem peccati habet; quidquid autem habet rationem peccati est materia absolutionis. Insuper valida est illa materia, licet indeterminata, in articulo mortis quando moribundus alio modo confiteri nequit, ut aiunt communissime Theologi; atqui, si Confessio illa valet in morte, in omni casu valet quia materia Sacramentorum non mutatur pro variis circumstantiis, sed semper eadem est. Ergo.....S. Thom, in i. Dist. 21, q. I. — Lacroix, n. G20. — Renter n. 303. — Bonae, et alii communissime. 1.£!

Dixi *per se*, id est si peccata mortalia deficient, aut accusari nequeant.

382. — R. ad 2,n *Quæs.* Peccatum in genere est etiam materia licita, secluso præcepto peccata in specie accusandi, quod sola mortalia allicit. Ratio est, quia, ubi desunt peccata mortalia, nulla est obligatio cælra peccata in specie accusandi, cum venialia omnino omitti possint. Concilium enim Trident, nihil prorsus hac de re determinavit, nisi quod sola mortalia essent materia necessaria confessionis.

Generatim tamen expedit venialia in specie confiteri ratione directionis a Confessorio accipiendæ, etc. Quod spectat ad accusationem generalem de peccatis vita* anleactæ quam pernites pii subjicere solent in lino confessionis, ad materiam Sacramenti certiore reddendam, satis csl sane ut quis dicat : *Accuso me de peccatis cilæ præterilæ, rei totius vitæ*.

383. — IL ad 3m *Quæs.* Bonus Justinus sane beneficio absolutionis donari potest, quia, cum peccata mortalia non habeat ad nihil aliud tenetur. Attamen inducendus csl ad aliqua peccata venialia, saltem in specie, declaranda, ut cum majori fructu Sacramentum Pœnitentiæ recîniaL

entibus qui non tantum peccatis lethalibus carent, sed etiam materiam ad Sacramentum Pœnitentiæ allerunt, utiliter Conjiciet hanc vel similem interrogationem : *Prælcra, nonne e omnibus culpis olim admissis contra talem virtutem ?* rit lune ut pœnitens a(firmatire respondeat ?

CASUS III.

MATERIA POENITENTIA 3°.

US, homo ruri natus, imo rudissimus, confitetur se peccasse is, verbis, el operibus ; simulque conqueritur quod, ob se-

niuin el memoriae labilitatem, nullius prorsus peccati in specie vel in particulari amplius recordetur. Interrogatus a Confessario, nihil dicit, nisi se non recordari quid in particulari egerit. Dubitat autem Confessarius quid cum tali poenitento agere debeat.

II_{inc} :

Qu_{er}. /In Agrippinus valide el licite absolci possit? tel quid cum eo agendum?

Solutio :

384. — *R. ad Quæs.* Sic *Elbel* ad hunc casum, quem ipse iisdem fere verbis proponit : Agrippinus potest et debet absolvi. Licet enim, *per se loquendo*, quivis teneatur sua peccata quoad numerum et speciem exprimere, quia tamen poenitens supponitur esse adeo rudis et labilis memoria', ut nullum prorsus peccatum in specie possit explicare ; hinc ob moralem impossibilitatem excusatur, æque ac alii infirmi qui, ob defectum virium, sua peccata specificè nequeunt exponere. Tenetur tamen tunc Confessarius supplere defectum poenitentis, ob integritatem Sacramenti procurandam, non quidem petendo ut ipse enarret unum aut alterum peccatum in specie, quia hoc modo frustra et se et poenitentem vexaret ; sed proponendo eidem nonnulla peccata specifica, in quæ olim incidisse prudenter suspicari licet, v. g. hoc modo : *Numquid, bone vir, doles de omnibus peccatis tuis olim commissis, tel confessis, puta, de negligentibus in Dei servitio admissis, de ingratitude erga Deum, de iuramentis imprecatoriis el mendaciis, etc., etc.....* Et si poenitens respondeat se dolore de omnibus, absolvatur. Etsi enim, *per se loquendo*, tam generalis et nimis confusa accusatio non sufficiat, ob impotentiam tamen moralem excusatur. Nec ullatenus de valore Sacramenti dubitandum est, quandoquidem certo praesumere licet hunc poenitentem in unum vel alterum ex peccatis jam in specie propositis olim incidisse. *Elbel, n. Io.*

385. — Sic *Reuter* pro istis rudibus qui *in genere* tantum confitentur, el nesciunt peccata neque *in individuo* neque *in specie* declarare :

«... Si nullum delictum, saltem in specio determinatum, nec ab ultima confessione, nec in vita præcedenti commissum, elici possit, spectanda' sunt circumstantia', an nempe persona illa diu non sit confesssa, an speretur brevi melius instructa reditura, an sit in periculo mortis, an ruditas ejus proveniat ex naturali stupiditate, vel senio, aut defectu instructionis. Ex his perpensis, statuatur Confessarius quod melius factu videbitur. Si sit persona infirma et in periculo mortis, præmissis actibus Fidei, Spei, Caritatis el Contritionis, absolvat eam. Si sana, et diu non confesssa sit, nec speretur foro ut brevi melius sit instructa, exploret an sciat scitu necessaria, jubeat ut curet se melius instrui, el dein, excitatam ad dolorem, præmissis actibus Fidei, etc., eam absolvat, quia est quædam necessitas el impotentia; dumque dicit in genere se peccasse, implicite confitetur se aliquando fuisse leviter iupatientem, dixisse mendacia, verba læsiva caritatis, etc. Quis enim est (pii in ejusmodi non offenderit? In hoc casu cognoscitur status poenitentis in

« confuso, et, modo quo fieri potest, materia Sacramenti est determi-
« nata. » *Reuter*, n. 303.

CASUS IV.

FORMA POENITENTIÆ 1°.

1° *Celerinus*, Confessarius, affluente magna pœnitentium turba, sic per compendium absolutionem impertire solet : *Te absolvo a peccatis luis*, adjecto vel etiam sæpe omisso signo Crucis; attamen, si occurrant majoris notae peccatores, præsertim aliqua censura ligati, addit. *βία censuris tuis*. Idem sæpe negligit manum attollere, formæ verba proferens.

2° *Libavius*, Missionarius, ex naturali distractione, vel ex aliqua negligencia, et in primis ex nimia defatigatione, sæpe dubitat an pœnitentibus absolutionem impertierit, aut recte verba formæ protulerit. Hinc magna torquetur anxietate. Si absolutionem ad tutius impertire velit, sæpe audit pœnitentes qui dicunt : *Sed, Pater, jam me absolvisti*. Si, contra, eos in pace dimittat, non raro reponunt : *Sed, Pater, non me absolvisti*. Si ab eis inquirat num absolutionem ipsis contulerit, cernit mirantes. Quare nescit jam quid consilii in tantis angustiis sibi capesendum sit.

Hinc :

Quærr. 1° *Quænam sint verba formæ essentialia in Sacramento Pœnitentiæ?*

2° *An invalide, vel illicite in his egerit Celerinus ? et an graviter, vel leviter tantum peccaverit ?*

3° *Quid faciendum in dubio an verba absolutionis prolata fuerint, necne?*

4° *Quid Libavio faciendum fuisset?*

Solutio :

386. — *R. ad 1^{am} Quæs.* Verba essentialia formæ sunt : *Te absolvo a peccatis luis*; imo probabilius : *Absolvo le*; aut etiam, speculative loquendo, probabilius, ut videtur : *Absolvo a peccatis luis*. Cætera ad formam Rubricarum tantum. *S. Lig. n. 430. — V. Comp. n. 425.*

R. ad 2^{am} Quæs. 1° *Celerinus* valide absolvit; sed illicite omisit orationem ; *Dominus Noster Jésus Christus...* excepto casu necessitatis. Attamen luee omissio peccatum veniale non excedit. Cætera vero sunt de mero consilio, licet ordinarie non conveniat omittere ultimam orationem : *Passio Domini Nostri*, qua bona opera pœnitentis ad meritum satisfactionis Sacramentalis eleventur. *S. Lig. ibid.*

2° *Celerinus* venialiter peccavit absolvendo a peccatis, priusquam absolveret a censuris. Imo peccavit graviter, si revera judicavit pœnitentes excommunicatione irretitos esse, et eos prius a peccatis quam a censura absolvere voluerit. *S. Lig. n. 430. — V. Comp. n. 430.*

387. — *R. ad 3^m Quæs.* Si pœnitens mortalibus caruerit, nihil est faciendum. Si peccata mortalia accusaverit, et dubiam sit prudens, absolutio sub conditione repetenda est. Posset etiam Confessarius obtinere declarationem alicujus peccati praeteriti, imponere novam poenitentiam, levem tamen, et, novo contritionis actu a pœnitente ad tutius obtento, eum monitum absolvere, etiam absolute, siquidem aderunt omnia ad novam absolutionem validam et licitam necessaria. *Recole dicta in casu 1°, de Sacramentis in genere.*

388. — *R. ad 4^m Quæs.* Jam provisum est responsione ad casum Celerini. Commendanda est Libavio magna attentio quoad absolutionem conferendam, ita ut, si quando ignoret utrum pœnitentem absolverit necne, saltem casus ille raro vel rarissimo recurat. Occurrente vero casu, potest generalim absque nimio incommodo petere a poenitente utrum poenitentiam ipsi imposuerit, et postea superaddere, an absolutionem ipsi impertierit? Si nesciat pœnitens, vel si Confessarius nolit eum de hoc interrogare, potest conditionaliter absolvere, ut supra dictum est.

CASUS V.

FORMA PENITENTIAE 2°.

PRemigius, Confessarius, audita Titii confessione, dum eum pie adhortabatur, motivaque contritionis efficacia ipsi proponebat, postulabatque num esset paratus ad peccatum effugiendum, advertit obstupescens illum nullum dare responsum. Respicit, sed neminem cernit : abiit pœnitens, sane se reputans absolutum. Quid faciet Remigius? Numquid absentem absolvit? Sed ecce, dum haec intra se revolvit, hominem aspicit in media fidelium turba, genibus flexis orantem, et laetabundus confestim eum absolvit.

2° Hercules, Sacerdos, dum, ponti innixus, navim secundo amne transeuntem spectaret, subito videt eandem ponti illisam crepuisse mediam, nautas vero cum reliquis in navi contentis jamjam in aquis immersos. Illico manum attollens et vocem elevans, Hercules clamat : *Pernite-mini; ego vos absolvo a peccatis vestris, in nomine Patris, etc.*

Hinc :

- Quæ.r. 1° *Quænam præsentia subjecti requiratur ad absolutionem'?*
- 2° *Quid de absolutione a Remigio impertita?*
- 3° *An plures simul absolvi possint?*
- 4° *An valida sit absolutio naufragis data?*

Solutio :

389. — *R. ad 1^{am} Quæs.* Talis requiritur ut verba : *Absolvo te*, censeantur cadere in pœnitentem. Hinc dicitur moraliter præsens ille qui censetur posse Confessarium audire, quamvis ab eo distet. Multi eam extendunt ad 20 passus, præsertim si pœnitens non extra Confessarii conspectum abierit.

DE NATURA PŒNITENTIA

390. — */? ad 2^m Quæs.* Absque dubio valet, quia est adhuc moraliter præsens; imo fuisset valida absolutio, licet Confessorius pœnitentem non amplius vidisset, v. g., si in media fidelium turba permixtus fuisset. Attamen, si Sacerdos absque scandalo, sub aliquo permixtu, hominem ad se revocare potuisset ut eum Convenientius absolveret, id recte fecisset. Stante autem gravi incommodo, licite distantem absolvere potuit.

/E ad 3^m Quæs. Affirm. modo Sacerdos dicat: *Ego vos absolvo a peccatis vestris.* Ratio est, quia adsunt omnia requisita ad Sacramenti validitatem. *F. Comp. n. 428.*

391. — *R. ad 4ra Quæs.* *Herculeus* potuit et debuit ex caritate illos miseros naufragos absolvere sub conditione. Ratio est, quia moribundi illi sunt moraliter præsentes, et supponi possunt velle coniiiteri et dare signa doloris, in casu quo a Sacerdote cernerentur. Saltem inter omnes unus vel alter potuit osse vere dispositus, et præbere omnes conditiones requisitas ut Sacramentum Pœnitentiæ in tanta extremitate a alere et applicari possit. Attamen Sacerdos alta voce eos acclamare, et uuo verbo adhortari ad contritionem eliciendam, vel potius eam ipsis suggerere debuit. *Elbil, n. 37.*

Quid vero, si Sacerdos post naufragium nullum amplius ex submersis vidisset? Nihilominus absolutionem condilionalem adhuc eis impertire potuisset, modo eos adhuc moraliter præsentes prudenter existimaverit; quia poterat adhuc in eo casu apparere spes validitatis, et fructus inde percipiendi. Secus autem dicendum est, si, oh impetum fluminis, adeo usque dilapsi essent ut jam Sacerdotem ipsis acclamantem non amplius percipere possent.

CASUS VI.

ABSOLUTIO CONDITIONAL 1^u.

Albinus, Confessarius absolvit condilionaliter, justa de causa, *Jacobum* dubie dispositum. Hic autem jamjam recessurus, nescio quo fato quierit a Confessario utrum absolutus fuerit? Attonitus ille, respondet titubans affirmative, non audens declarare se conditionalam lanium absolutionem dedisse. Possum igitur communicare? iterum interrogat pomilens. En nova difficultas; et iterum titubans *Albinus* respondet negative. Miratur *Jacobus*, cl rationem negationis indignabundus sciscitatur. Confessarius autem, ut sese a tantis angustiis expediat, consentit ut pœnitens sacram Synaxim suscipiat. In posterum, experientia doctus, si ipsi contingat quempiam dubie dispositum absolvere, sive expressa, sive tacita vel implicita conditione, quæ in tali casu semper habetur, confestim monet cum ad sacram Mensam accedere posse.

Hinc :

Quær. 1°. In oporteat, tel conveniat ut pœnitentes absoluti conditionaliter moneantur?

2^a. In (confessarius in tali casu debet eum a Communionem prohibere, ut possit cum negatim ut potest permittere?

3° Quid de Albino dicendum?

Solutio :

392. — R. ad 1^{am} Quæst. Neque oportet, neque expedit ut Confessarius pœnitentem moneat eum conditionaliter tantum absolutum fuisse, quia ex line admonitione nullum bonum et incommoda plurima subsequi possunt. Nunquid pœnitens rerum theologicarum ignarus scilicet intelliget quid sibi velit conditionaliter absolutio? Quid proderit huiusmodi admonitio? neque inde anxietas et perturbatio pœnitentis, et ambages ipsius Confessarii? Sed dices: Pœnitens non confitebitur amplius peccata licet, quia non sunt forte remissa, et in æternum peribit? — R. Si postea alias confiteatur, hæc peccata indirecte in ipsa confessione remittentur. Si non iterum confiteatur, saltem recurrente confitendi obligatione, ipse sibi procurabit pereundi occasionem. Ergo nunquam peribit ob conditionatam absolutionem. E contrario, si a te dimittatur absque absolutione, licet forte sit dispositus, cum res dubia sit, nonne majori periculo interitus obijcietur? R. Comp. n. 436 et seq.

393. — R. ad 2^{am} Quæst. Confessarius qui pœnitentem conditionaliter absolvit, neque cum ad Communionem impellere, neque ab ea retrahere debet. Taceat ipse, et pœnitens faciat quidquid libuerit. Etenim, si bona fide accedat ad Eucharistiam, potest etiam primam gratiam communicando accipere; si mala fide, nempe quia se indispositum sentit, ipse in periculum voluntarie se injicit. R. Comp. *ibid.* — Gousset, *Justific, de s. Lig. q. 8, et Lettres à M. le Curé***, lettre 8.*

394. — R. ad 3^{am} Quæst. Quid de Albino, Confessario? 1° Ad primam pœnitentis quæstionem respondere debuisse affirmative, absque ulla hesitatione, cum reapse absolverit in quantum ferebant dispositiones pœnitentis. Quod si is forte misericordiam a Deo non consecutus fuerit, id non defectu absolutionis, sed interna dispositionis, repetere debet. Etenim, si etiam modo absoluto fuisset absolutus, non ideo magis eum Deo reconciliatus fuisset. 2° Ad secundam quæstionem debuisse respondere, rem totam arbitrio pœnitentis relinqui, et ipsum, si vellet, posse communicare; sic enim omnibus incommo- dis subduxisset, nec præterea sacrilega Communioni, si talis futura esset, positive cooperatus fuisset, sed se inero passive habuisset. Gousset, *ibid.* Caderum non raro dantur rationes extrinsecæ ad recusandam Communionem, quas Confessarius, saltem per modum consilii, allegare poterit; insuper pœnitens, licet absolutus, non ideo jus habet ad Communionem, quæ ab arbitrio Confessarii pendet, et ab eo quandoque denegari potest, ut supponit *Rituale Romanum.*

GASUS VU.

ABSOLUTIO CONDITIONATA 2°.

Pamphilus, Parochus, dubie dispositos, *adjecta conditione*, absolvit in sequentibus casibus, scilicet : 1° mgros graviter de vita periclitantes, praesertim moribundos, licet multo probabilius indispositos ; 2° milites in exercitum vel pugnam profecturos, el nautas vel alios itor maritimum quodlibet suscepturos ; 3° sponso consuetudinarios, jamjam matrimonio jungendos; 4° viros extraneos, qui vix aut ne vix quidem ad ipsius tribunal reverti poterunt, et sunt statim discessuri ; 5° poanitentes, qui certo vel probabiliter praevidentur non reversuri, etsi reverti possint ; imo etiam juvenes qui minantur se non reversuros, si non absolvantur; 6° pueros septennes, et etiam decem annorum, aut semifalvos, qui probabiliter peccaverunt graviter, nec praebent nisi signa dubia dispositionis vel rationis.

Hinc :

Quaeritur. I. *An absolutio conditionalis concedi potuerit a Pamphilo in praefatis casibus?*

2° *An eliatn conditionaliter absolci possint pernientes pii, qui materiam dubiam aut plane insufficientem afferunt?*

Solutio :

395. — II. *ad I. Quis.* Quoad singulos casus :

1° Pamphilus recte egit in primo casu, seu absolvendo *conditionaliter* omnes periculose decumbentes et dubie dispositos, urgente vite periculo; hoc ultro concedit. etiam ipse *Concina.* I

2° Recte egit eodem modo absolvendo milites vel nautas dubie dispositos, sed ad multa pericula subeunda statim profecturos. Numquid enim tutius erit pro ipsis, ut absque absolute dimittantur, et periculis vita? objiciantur? Nonne *Sacramenta propter homines?*

3° Recte egit etiam cum praedictis sponsis ; fuit enim ratio gravis eos *conditionaliter* absolvendi, quia sunt *probabiliter dispositi*, vel non constat eos esse indispositos, cum emendationem promittant. Numquid consultius erit eos non absolutos dimittere, ut matrimonii Sacramentum in statu certo peccati mortalis suscipiant, atque ad confitendum forte nunquam redeant? Quid igitur proderit?

396. — 4° Recte pariter egit peregrinos statim discessuros absolvendo *conditionaliter*, quia ex una parte de eorum indispositione non constat, et insuper, si non absoluti discedant, forte longo tempore in statu peccati perseverabunt, et in ipso tabescent. Quid iterum proderit?

5° Male egit absolvendo viros vel juvenes adeo dubie dispositos, ex eo quod minati fuerunt se non esso reversuros, licet facile reverti possint. Hoc enim indispositionis signum indubium videtur. Quoad eos autem qui, seclusis minis, reapse praevidentur non reversuri, si dimittantur absque absolute, major datur difficultas. Solutio ex variis personarum cir-

cuinslantiis pendet ; generalim in indulgentiam propendendam esse videtur.

G^o Pamphilus conari debuisset eos disponere in quantum fieri poterat ; perseveranto autem dubio, pœnitentes hujusmodi *conditionaliter* absolvi possunt, saltem urgente præcepto annute confessionis, juxta S. *Lig.* n. 432.

397. — lⁱ. *ad a... quxs Affirmât. S. Lig.* tales pœnitentes pos se absolvi *conditionaliter* interdum, imo semel in mense; sed prius Confessarius conari debet ut declarationem alicujus peccati vilæ præteritæ obtineat, 'i possit, «plia non urget ratio gravis absolutionem conditionalam imperiendi.

CASUS

DE CONTRITIONE ET PROPOSITO

SEI

De contritione in Sacramento, et extra Sacramentum ; de intensitate doloris ; de proposito.

CASUS I.

CONTRITIO EXTRA SACRAMENTUM.

Getulius, patrato peccato mortali, per tres menses in hoc infelici statu permansit. Tandem, remordente conscientia, ad Confessarii pedes provolvitur. Eum interrogat Confessarius, an statim post commissum peccatum contritionis actum elicuerit ? Cum negative respondisset, pro iterea de novo peccato mortali arguitur. Postulat subinde Pater spiritua is, an saltem intra hebdomadam contritus fuerit? Respondet pœnitens, se huc usque poenitentiam distulisse. « Pessime egisti, ait Confessarius ; sic enim peccata mortalia multiplicasti, siquidem toties peccasti graviter quoties attatum animæ attendens, seu de peccato tuo recordans, actum perfecti; contritionis elicere omisisti. »

Hinc :

Quæritur I^o. *In sil obligatio gratis eliciendi actum contritionis statim post peccatum mortale patratum ?*

2° *Quænam dilatio peccatum grate inducat ?*

3° *An requiratur colum explicilum confessionis ad remissionem mortalium extra Sacramentum?*

Solutio :

398. — *IL ad 1^{am} Quæst. Xeg. probabilius*, quia pœnitentia est affirmativum, seu est obligatio agendi pœnitentiam. Ergo non obligat singulis momenti ergo non statim urget post patratum peccatum: secus enim peccata multiplicarentur pro numero momentorum dilationis, seu quoties peccator ad obligationem pœnitendi advertit, quod sensui communi fidelium et praxi Confessoriorum adversatur. S. *Lig. n. 437. — Medina. — Vacarrus. — Sylcius. — Militari. — Pontas, etc., conica S. Anton. — Collet, etc.* IB

399. — *IL ad 2^{am} Quæst. Probabilius* grave est differre actum contritionis, patrato peccato, ultra mensem, quia videtur adesse obligatio gravis eliciendi actum Caritatis semel in mense; acilicet autem Caritatis absque actu contritionis elici nequii. In praxi vero multi, imo plerique peccatores, ab illo peccato dilata pœnitentia ob ignorantiam, vel inadvertentiam excusantur. S. *Lig. n. 437. — Comp. n. 444.* · W

400. — /1. *ad 3^m Quxs. Neg.* cum sententia communi, quia sufficit ad remissionem ut quis jungatur cum Deo per contritionem perfectam; porro fieri potest aliquando ut peccator talem actum perfecte contritionis eliciat, (juin de confessione cogitet : ergo... .S. *Lig. ut probabilius, n* 437. — K. *Comp. n.* 45o.

CASUS II.

CONTRITIO IN SACRAMENTO 1°.

Cl a u d i m u s, bonus senex, a Confessorio interrogatus quomodo actum contritionis de peccatis eliciat, respondet : « Sic dico : Diligo te, Dens
« meus, super omnia, quia summe bonus es; parce, Deus meus, parco
« peccatis meis. » Confessarius, audita responsione, anxietate quidem laborat circa valorem hujus contritionis. Attamen, putans esse scrupulum, Cl a u d i n u m absolvit.

H i n c :

Q i'Æ i i. 1° *Quænam contritio requiratur in Sacramento Pœnitentiæ?*

2° *In fuerit calida contritio Cl a u d i n i ?*

3° *Quomodo poenitentes rudes sint ad contritionem excitandi?*

S o l u t i o :

401. — /1. *ad 1^m Quxs.* Contritio requisita in Sacramento Pœnitentiæ, talis esse debet (pialis in ejus definitione exprimitur, siquidem definitio ab ipso *Cone. Trid.* traditur. Hinc debet esse :

1° *Dolor animi*, quia dolor ille est essentialis in affectu rationali, seu in voluntate; dolor enim in appetitu sensitivo, licet laudabilis, si a voluntate imperetur, non est necessarius, imo sarno impossibilis, cum a nobis non semper pendeat.

2° *Detestatio* seu *odium peccati* efficiens, ut pœnitens omnino vellet se non peccasse. Nam detestatio verum animi dolorem arguit, et in ipsa præcipue ratio contritionis consistit.

3° *De peccato commisso*, non vero de sola poena peccati, quia contritio veram voluntatis mutationem, seu veram cordis conversionem omnino importat; secus enim contritio indirecto tantum peccatum alliceret.

4° *Cum proposito non peccandi de extero*, quia nemo dolore potest exco quod aliquid fecerit, nisi sincere ex intimo corde proponat se id non amplius facturum esse ; secus enim sibi contradiceret.

402. — /». *ad 2^m Quxs.* 1° Non esset valida, si attenderetur tantum ad littera verba : *Deus meus, diligo te super omnia, quia es summe bonus.* Ratio est, quia licet proferendo Cl a u d i m u s fecit quidem actum amoris, non vero doloris. Atqui in Sacramento Pœnitentiæ poni debet a pœnitente doloris actus *verus* et *formalis*; Caritas enim perfecta, licet sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, non sufficit in Sacramento, ut ejus materiam constituat, nec proinde ut illud validum eliciat. Constat ex definitione contritionis, atque ex doctrina *Cone. Trid.* Ergo con-

tritio in Sacramento Pœnitentiæ debet esse *formalis*, nec sufficit ut *implicite* in actu Caritatis contineatur. *Voit, n. 491. — Concilia, c. 9, n. 6. — Reuter, n. — Suarez, etc.*

2° Valida tamen videtur contritio Claudini, si attendatur ad verba quæ subjunxit, scilicet : *parce peccatis meis*; etenim in praxi, si quis eliciat vero actum Caritatis perfecta?, memor peccatorum, censeri debet simul elicere actum contritionis formalis : ost enim moraliter impossibile ut quis memor peccatorum amet Deum super omnia, quin sua peccata *formaliter* detestetur, quatenus Deo summo dilecto opposita. *Reuter, ibid.*

Attamen in casu nostro Claudines sedulo interrogari debet a Confessario, ut hic sciat utrum revera de dolore peccatorum cogitaverit, aut protulerit meram formulam cujus sensum forte non satis callebat. Insuper, debuit Confessarius pmnitentem de modo eliciendi actum contritionis ante confessionem edocere. H

403. — *R. ad 3m Quæs.* Cum tales pœniteres non soleant duci nisi motivis naturalibus et sensibilibus, eo ipso per motiva naturalia, vehit magis sensibilia, primo inducendi sunt, sensimque magis disponendi et elevandi ad motiva supernaturalia apprehendenda, v. g. : *Doles de jactura pecuniarum, animalis, etc., et de jactura propriæ animæ non dolebis? Doles de separatione parentum morte peremptorum, et æternam separationem ab ipsis et prorsus a Deo, cujus est infinita erga te bonitas non reformidabis?* etc., etc.

404. — Hoc proponit *P. Elbcl, η. 12* : « Dico, carissime, numquid
« non audisti peccatores post mortem gravissime puniri in inferno, vel in
« purgatorio? et quid ibi patiuntur? nonne pernam ignis? Tunc posses
« sufferre ignem, vel ardorem unius duntaxat candelæ? Certo non.
« Quanto minus ergo poteris cum illis ardoribus sempiternis habitare?
« numquid ergo jam detestaris et deinceps fugies peccata quibus offen-
« ditur Deus, qui adeo severe ea punit? etc. »

CASUS III.

CONTRITIO IN SACRAMENTO 2°.

Albertus, peracta confessione, interrogatur a Confessario quonam motive ad dolendum de peccatis moveatur. Respondet pœnitens : « Dolco
« de peccatis, quia timeo ne Deus me puniat in hac vita ærumnis, vel
« morte subitanea, et post mortem æternis cruciatibus. — Numquid, mi
bone, ait Confessarius, eodem modo doluisti de peccatis in antecessum,
« quando ad confitendum accedebas? » Affirmat Albertus. Quapropter
judicat Confessarius invalidas fuisse illius confessiones, ulpote amore
divino destitutas et solo timore peractas. Quare jubet illum discedere
absque absolutione, et se parare ad confessionem generalem lotius vitæ
instituendam.

Hic :

Quæritur. 1° *An attritio sufficiat?*

Quæ r. 2° zln, *vel qualis amor in ea requiratur?*

3° *An dolor ob pumas temporales sufficiat?*

4° *Quid de casu ?*

Solutio :

405. — *R. ad 1m Quxs.* Attritio suiTicit, nec requiritur contritio perfecta ad justificationem in Sacramento Poenitentiae. Hælio est : 1° quia attritio est vera conversio ad Deum, et vera aversio a peccato, et proinde gaudet omnibus conditionibus ad verum dolorem in definitione requisitis; 2° quia certum est peccata interdum remitti per Sacramentum Pcenilentiae : ad hoc enim a Christo institutum est, et ab ipso tradita; sunt Apostolis et coram successoribus, seu Ecclesiae Ministris, claves regni cmlorum; atqui peccata nunquam per Sacramentum delerentur, si contritio perfecta requireretur : pœnilens enim semper 'ad Sacramentum accederet justificatus, cum contritio perfecta semper justificet *per se* extra Sacramentum; et proinde nudum ministerium exerceret Sacerdos, quod a *Cone. Trid.* damnatum est. Eruitur etiam ex verbis *Cone. Trid. sess. 14, c. 4*, ubi dicit *attritionem disponere ad justificationem in Sacramento*.

406. — *R. ad 2m Quxs.* Requiritur in attritione initium amoris, ut constat ex *Trid. Cone. sess. 6, c. 6*, ubi dicit de illis qui se disponunt ad justificationem : *Illum (Deum) lanquam fontem omnis justitix diligere incipiunt*; sed in omni attritione exorta ex motive supernatural! necessario includitur illo amor inchoativus, quia non potest esse supernaturalis quin ad Deum impellat : non requiritur autem initium amoris, qui sit aliquis gradus, etiam remissus, Caritatis perfectæ. *S. Lig. n. 440*, ubi dicit esse *moraliter certum*.

407. — *R. ad 3m Quxs.* *Affirm, probabilius*, modo molivum sil vero supcrnaluralc. Ratio est, quia in hoc metu omnes conditiones vera» attritionis esse possunt; sed cum non omnes de hoc conveniant, in praxi sententia opposita, ut tutior, tenenda est. *S. Lig. n. 443*.

408. — *R. ad 4m Quxs.* Plura in agendi ratione Confessorii reprehendenda sunt : 1° Mullo nimis præcipitanter iudicavit insufficientem fuisse Alberti attritionem ex metu gehennæ elicjlam; bene potuit enim pœnilens ille molivo supernatural! impulsus vere dolore, et sufficientem concipere attritionem in ordine ad justificationem in Sacramento obtinendam : debuisset igitur Confessarius, antequam pronuntiaret confessiones fuisse invalidas, diligenter inquirere utrum attritio Alberti fuerit *serviliter servilis*, aut *servilis* lanium. In hoc ultimo casu confessiones iteranda? non erant, cum validæ essent, ut palet ex dictis.

2° Imprudenter etiam stalim declaravit Confessarius, præfalas confessiones fuisse invalidas ratione attritionis e\ metu pienarum temporalium elicita». Ratio est, quia, ut dictum est, talis attritio probabilius valida est, si ex molivo supernaturali habita fuerit; licet autem in praxi tutius sil dolorem excitare ex molivo pœnarum post mortem subeundarum, attamen, post factum, de obligatione iterandi confessiones minime constat : ergo pœnilens ad illud onus subeundum non est obligandus.

CASUS IV.

CONTRITIO IN SACRAMENTO 3°.

Eleonora a pluribus annis ad Sacramentum Pœnitentiæ accedens, sic agere solet : In Die sabbati sub nocte examen conscientia; instituit, et de omnibus peccatis sincere dolet. Die autem Dominica, summo mane, confessionem peragit quin novum contritionis actum eliciendum curet, licet quandoque aperiat peccatum mortale, quod memori® in examino pridie non occurrerat. 2° Quondam, cum in peccatum lethale lapsa fuisset, statim de eo se conterit, sine ordine tamen ad confessionem. Post tres vel quatuor horas pergit ad Ecclesiam ut oret. Cernens vero Parochum e sede confessionalis exeuntem, ei obviam occurrit, et statim confitetur absque novo contritionis actu. 3° Aliquando, accepta absolutione, meminit peccati alienius quod antea memoria non occurrerat, illud Confessario aperit, et de illo absolvitur quin iterum se conterat.

Inc :

- Quæ r. 1° *Quando eliciendus sit actus doloris ratione Sacramenti?*
 2° *Quid sentiendum de singulis in casu positis?*
 3° *In Eleonora confessiones iterare debeat?*

Solutio :

409. — R. ad 1.ª Quæst. Actus contritionis elici debet ante confessionem dum peragitur præparatio proxima ad eam faciendam, saltem *præcise loquendo*; si in illo ante clârmalus fuerit, tunc iterari debet, ut sit certo validus, seu ut, virtualiter saltem, in valorem Sacramenti influat. Non requiritur absolute ad valorem Sacramenti, juxta communem sententiam, ut fiat ante confessionem, sed sufficit ut absolutionem præcedat, seu ut quis sit vere contritus dum absolvitur; sed ille qui voluntarie actum contritionis remitteret ad ultimum istud tempus, magno se exponeret periculo recipiendi absolutionem deliciente dolore requisito. S. *Lig. n. 145.* — V. *Comp. n. 447.*

410. — R. ad 2.ª Quæst. 1° *Probabilius* fuit *calida* contritio Eleonore pridie confessionis elicta, quia *virtualiter* perseverare videtur, præsertim si magnam habuit intensitatem, nec obstat quod mulier peccati gravis oblita fuerit, quia peccatum illud in contritione generali de caderis implicite continebatur; adhortanda est tamen Eleonora, ut in posterum actum contritionis eliciat immediate ante confessionem.

2° *Probabilius* fuit etiam *calida* contritio Eleonore, licet non fuerit elicta in ordine ad Sacramentum. Ratio est, quia ex *Tri(l.* illa attritio dicitur *disponere ad justificationem* in Sacramento, quæ voluntatem peccandi excludit cum spe veniæ*; porro omnia hæc in casu nostro verificantur : ergo... Insuper, licet dolor non fuerit ordinatus ad confessionem relatione antecedenti, ordinatur tamen relatione consequenti, eo quod adhuc verificatur dolorem patefieri per confessionem. Attamen opposita

sententia non caret sua probabilitate, et ideo in praxi contritio ante confessionem ad tutius renovanda est. S. *Lig. n.* 447.

ili. — Adhuc *probabilius* in hoc tertio casu valida fuit contritio mulieris. Etenim minime erat necessarium novum actum contritionis elicere, ad novam absolutionem obtinendam, quia certo perseverabat prior contritio, quæ, ut universalis, extendebatur ad omnia peccata, etiam ex oblivione omissa. Adde quod non requiritur ut contritio *explicite* ordinetur ad Sacramentum, ut supra dictum est. Insuper videtur manifestari dolor explicitas in actu ipsa piceatum illud accusandi. *Ita communiter.* Cum vero plures Theologi contradicant, licet in levi fundamento innixi, in praxi opposita sententia, *ul Littior*, eligenda est. Γ. *Comp. n.* 448.

412. — *II. ad 3^{TM} Quæs.* Minime est inquietanda Eleonora ratione defectus contritionis; probabilius enim in omni casu fuit sufficiens ad Sacramenti valorem. Ante confessionem tutior quidem sententia sequenda esi, quia agitur de valore Sacramenti certiore reddendo; farta autem confessione, non agitur amplius nisi de præccplo confessionis, cui probabilius satisfactum est. Hinc bene potest applicari hæc regula : *Aon est imponenda obligatio, nisi de ea certo constet.*

CASUS V.

DOLORIS INTENSITAS.

Clodomira, matrona pia, de dolore ad confessionem requisito valde anxia conqueritur coram Sacerdote : 1° quod intensiorem dolorem de morte filii sentiat, quam de peccatis suis ; ac proinde dolet quod non dolent salis do tot et tantis peccatis, quibus divinam Majestatem offendit; 2° quod non sibi videatur parata ad omnia mala sufferenda, v. g. ul viva comburatur, potius quam peccatum committere; 3° quod magis abhorreat a monstro, a bellua feroci, vel a publica calamitate, v. g. incendio, peste, strage, quam a peccato. Quapropter putat se nunquam validas confessiones fecisse, et generalem totius vite confessionem peragere postulat.

Inc :

- Qr.i-n.** 1° *An requiratur aliqua certa intensitas et duratio doloris?*
 2° *An salis sit, si pænicens doleat se non salis dolcre ?*
 3° *.In statim credendum sil pirnilenli se accusanti quod sufficientem dolorem non habuerit? .Ln dee versa?*
 4° *Quid de querimoniis Clodomiræ dicendum ? et quomodo cum ea agendum ?*

Solutio :

413. — *II. ad Quæs.* 1° Ad valorem contritionis non requiritur certa intensitas doloris, sicut ad peccandum non requiritur certa intensitas voluntatis : intensitas enim est aliquid mere accidentale; siquidem gradus doloris, vel conatus major vel minor ad essentiam contritionis non pertinet; præterea innumeris anxietatibus et perplexitatibus ansam pnoberel.

2° Xequē magis requiritur duratio in contritione, seu longum tempus; sed per se sufficit minimum, seu unicum instans. Sufficit enim ut peccator a peccato avertatur, et ad Deum convertatur; atqui hoc in unico instanti fieri potest, sicut in unico instanti a Deo per peccatum averti potest. Tutius tamen est actum contritionis intensiorem et productiorem elicere. S. *Lig.* n. 433. — Γ. *Comp.* n. 450.

414. — R. *ad 2n' Quæs. Neg. per se* : ratio est, quia ad valorem Sacramenti requiritur dolor de peccatis; at si dolorem non sentias, hoc peccatum non est, nec contritionem supplere potest. Attamen in praxi ordinarie pœnitentes qui dolent ex eo quod non salis doleant, verum concipiunt dolorem de peccatis, et vere ea detestantur; conqueruntur enim ex eo quod dolorem sensibilem, vel intensum non experiantur. Plerumque igitur circa dolorem inquietandi non sunt, sed ad fiduciam adhortandi. *Elbel*, n. 80.

415. — R. *ad 3n' Quæs. 1° Quoad 1ra partem, Neg.* Sequitur ex dictis; non pauci enim reperiuntur pœnitentes timorati, vel scrupulosi, aut pusillanimes, qui anxietate frequenti laborant circa dolorem de peccatis et recitant se contritione carere, dum sincere a peccatis abhorrent et Deum vere amant. Animus igitur cis faciendus est, sed ad circumstantias varias pœnitentium et confessionum est sedulo attendendum.

2° *Quoad 2am partem*, seu an vice versa, etc., quæstio difficultate non caret, præsertim si agatur de pueris, de rudibus, vel de iis qui instructione Christiana ex magna parte carent, licet in aliis scientiis versati sint. Attamen generatim credendum est pœnitenti asserenti se dolere, postquam sedulo a Confessario ad dolorem excitatus fuerit, si adhortatione indigere videatur. Iterum ad circumstantias pœnitentium attendere debes, sed non statim interrogandi sunt an doleant. Nulli enim, præsertim rudiores, prompto respondebunt : *Ita, Pater*. Sed sæpe nesciunt quidem cur dolendum sit. Quot confessiones, defectu doloris, sacrilegæ, aut saltem nullæ evadunt! Caule igitur, Confessarie, caute tibi procedendum est cum pœnitentibus qui raro confitentur, præsertim cum rudibus et pueris.

416. — R. *ad 4am Quæs. Clodovira* jubenda est bono esso animo, et anxietates circa dolorem sufficientem de peccatis procul mittere. Etenim :

1° Concludere nequii se vero dolore carere, ex eo quod dolorem intensiorem experta fuerit de morte lili quam de offensa Dei ; quia homines, sensibus præditi, vividius afficiuntur iis quæ naturam et sensus movent.

2° Xequē rationabiliter judicat se vora contritione carere, ex eo quod omnia martyrum tormenta sufferre nolit. Nam illa persuasio potius in imaginatione, quam in voluntate consistit. Insuper hujusmodi tormenta Deus ab ea minime requirit, nec proinde gratiam ad ea, bona animi dispositione acceptanda, concedit. Imprudenter igitur, o *Clodovira* ! hæc et alia similia in mente volvis ! Quid enim a te petit Deus in presentibus? Nihil aliud, nisi ut sis parata ad vitanda ea omnia quæ hic, et nunc te in peccatum inducere possum, non obstante quocumque præsenli incommodo. Si unquam velit Deus te glorioso martyrum coetui adnumerare, ingruente v. g. dira perversorum hominum persecutione, tibi

sane uberrimas concedet gratias, quibus tolerare valeas ea quæ nunc intolerabilia tibi videntur. Abjice igitur, o Clodomira! abjice inanes curas atque periculosa phantasmata procul mille.

3^a Neque valet ultima ratio deducta ex eo quod Clodomira videatur abhorreere magis a monstro vel bellua feroci quam a peccato, quia phantasia et sensibilitas naturalis id alliciunt, ut majori horrore terreni mali, magna* calamitatis v. g., vel diræ mortis, quam peccati sensibiliter corripiamur. Sed hoc nihil probat, ut supra dictum est.

CASUS VI.

PROPOSITUM 1°.

Coelestinus, confessionem peragendo, inter alia declarat quod in ultima confessione, dum intentus fuisset dolori eliciendo, minime de proposito non peccandi de cætero cogitaverit, sicque absolutus fuerit; quapropter circa hanc confessionem magna anxietate laborat. Confessarius, eo audito, statuit confessionem reapse invalidam fuisse, ideoque iterandam esse.

Hinc :

Quæritur. 1° *in requiratur propositum explicitum in confessione?*

2° *in iteranda sit confessio, si penitus eo caruerit?*

3° *Quid de casu?*

Solutio :

117.— R. ad 1^{am} Quæst. Xcix. saltem *probabilius*, quia propositum necessario includitur in contritione, si vera sit. Ergo propositum implicitum sullicere debet. Ita communiter. Affirmant tamen plures, quia Cone. Trid., in definitione contritionis, ait : *cum proposito non peccandi de extero*; ex quo arguitur propositum debere esse necessario *explicitum*. In praxi tutior pars sequenda est; attamen ille qui de proposito implicito non cogitavit, post factum non est inquietandus.

118.— R. ad 2^{am} Quæst. Nec/, quia confessio fuit valida, saltem *probabilius*; confessio autem *probabilius* valida minimo iterari debet. Etenim non agitur amplius de valore Sacramenti, cum jam collatum fuerit, sed de mera obligatione accusandi peccata; atqui *probabilius* huic obligationi jam satisfactum est : ergo non est iterum imponenda hæc obligatio, cum probari nequeat.

119.— R. ad 4^{am} Quæst. Coelestinus validam confessionem peregit, saltem nullo *probabilius*, licet propositum ejus explicitum non fuerit. Proinde minime confessionem repetere debet, quia de obligatione repetendi non constat. Ergo erravit Confessarius declarando confessionem iterandam esse.

CASUS VII.

PROPOSITUM 2U.

Cornelius, consuetudine peccati turpis laborans, a Confessario interrogatur utrum firmiter proponat hoc pravæ consuetudinis peccata non amplius committere. « Propono quidem, ait pœnilens, sed prævideo me e?rt) « propositum hoc violaturum esso. Alias enim similiter proposui, et semper « infeliciter sum relapsus. Tanta est in me vis consuetudinis, ut me alliciat « et pertrahat.— Sed proponisne a lapsu præcavere? reponit Confessarius. « —Ita, Pater, ait Cornelius, sed sum certus de futuro relapsu. » Confessarius, hujusmodi responsis intricatus, nescit an pumileulem hunc absolvere possit. Tandem eum absolvere statuit.

Hinc :

Quæ h. 1° .In censeatur firmum propositum habere, qui dicit se esse certum de relapsu futuro ?

2° Quid dicendum de consuetudinario qui cito post absolutio-
nem in peccata consueta relabilar?

3° Quid de casu ?

Solutio :

420. — *R. ad 1^a Quæs. Neg.*, quia, practice loquendo, ille qui vult sincere peccatum vitare, ab illo abstinere potest. Ergo, si pœnitens certus sit se relapsurum esse, hoc infirmitatem propositi arguit. Etenim, si valida sit peccandi consuetudo, nonne multo validior est divina gratia, quæ volenti et cupienti nunquam denegatur? Nonno consuetudinarius, licet infirmus, dicere potest cum Apostolo : *Omni i possum in eo qui me confortat?* Philip. 4. 13. — *Aon ego, sed gratia Dei mecum.* I. Cor. 15. 10. — *Cum infirmor, tunc potens sum.* 2. Cor. 12. 10. — *S. Lig. n. 451.*

Altanum non deberet censi indispositus ille qui ex præcrita fragilitate lapsum timeret, sed firmiter statueret peccatum vitare. Timeat quidem, sed caute incedat, oret et super se ipsum invigilet : *Reatus enim homo qui semper est pavidus.* Prov. 28. 14. — *S. Lig. ibid.*

421. — *R. ad 2^a Quæs.* Præsumptio stare debet contra ipsum. Hinc præsumendum est eum fuisse indispositum, seu firmo proposito caruisse in ultima confessione, et proinde illa confessio iteranda est, ulpote invalida. Patio est, quia peccator qui cito ac facile relabilar, nullo adhibito conatu ad resistendum tentationi, non censetur firmiter statuisse non amplius peccare. *F. Comp. n. 513.*

422. — *R. ad 3^a Quæs.* Cornelius videtur invalidam confessionem fecisse, quia, ex dictis, qui credit se certo relapsurum esse, arguit eo ipso se firmitate propositi caruisse. Ergo male egit Confessarius hujusmodi pœnitentem absolvendo; nisi in eo potius timorem relapsus quam defectum propositi agnosceret, ut supra dictum est.

CASUS

DE CONFESSIONE

SEU

De obligatione confessionis, de ejus integritate, sinceritate ; de peccatis dubiis ; de circumstantiis peccatorum ; de manifestatione complicitatis ; de peccatis ex oblivione omissis ; de confessione per interpretem ; de confessione moribundorum sensibus carentium ; de examine conscientiae, et de confessione repetenda, necnon de confessione generali.

CASUS I.

OBLIGATIO CONFESSIONIS

In haeretico ad Fidem converso.

Ciirysxxtus, ab hæresi lulherana ad Fidem catholicam conversus, ob dubium in sua secula susceptum Baptismum, sub conditione rebaptizandus est. Hoc quidem summopere exoptat, sed peccatorum confessionem quam maxime reformidat. Est quidem animo dispositus ad futura peccata rite accusanda; verum a præteritis declarandis excusari vellet. Anxietate pressus, interrogat Rogbrium Theologum. Obligationem confitendi urget illo : 1° quia hoc exigit obligatio tutiorem pariem amplectendi, ubi agitur de re ad salutem necessaria, seu de peccatorum remissione; 2° quia statuit Christus Dominus nullum peccatum remittendum in lege nova, nisi per Pœnitentiæ Sacramentum ; 3° quia sic fert generalis consuetudo ; 4° quia secus periculum foret abusus, si noo-conversi ad conlitendum uon tenerentur ; dilliculter enim legi confessionis postea subjicerentur. *id tutius* Ciirysantus interrogat Hilarium, alium Theologum. Hic autem negat prorsus dari in pari casu ullam obligationem confitendi, siquidem, inquit, lex certo obligans ostendi nequit. Ilis hinc el indo auditis, Chrysaktus in perplexitate permanet.

IIINC :

Quj.n .th reapse hæreticus ad Fidem conversus et sub conditione baptizandus, confiteri teneatur?

2° An confessio, si fiat, Baptismo praemittenda sit? aut, vice versa, Baptismus sit praemittendus ?

3° Si confessio sit necessaria, an integra esse debeat, et quomodo pernitens sit absolvendus?

Solutio :

423. — *Il. ad 1.^{am} Quæst.*, *Affirm.* Cum enim de confessionis hujus necessitate controversia apud Anglos catholicos orta esset, Archiepiscopi Westmonasteriensis, ceterique Angliae Episcopi, supplices ad Papam preces direxerunt, quibus cum enixe rogabant, ut declarare dignaretur super hac quæstione gravissima mentem Ecclesiæ. Quæstionem autem ita proponebant : *In debeat confessio Sacramentalis a neo-conversis in Anglia exigì, et an ea debeat esse integra?*— Jam vero die 17 Dec. 1868 prodiit decretum Cong. S. O., quod sic habebat : « In Congregatione generali S. P. et II. Inquisitionis habita in Conventu S. Marite supra Minervam coram Emis ac Rmis DD. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem generalibus inquisitoribus, proposito suprascripto dubio, præhabitisque DD. Consultorum suffragiis, iidem Emi ac Rmi Patres ad utramque dubii pariem consuerunt respondendum esse : *Affirmative*, et *dandum esse Decretum latum sub feria V. die 17 junii, anni 1715.*— Eadem die ac Feria, SS. D. X. Pius divina providentia Papa IX, in solita audientia R. P. D. Assessori Sancti Ollicii concessa, Resolutionem Emorum Patrum approbare ac confirmare dignatus est ; eamque una cum memorato Decreto mandavit remitti R. P. D. Archiopiseopo Westmonasteriensi. »

In allegato autem Decreto diei 17 jun. 1715, quod præcedenti adnec-tebatur, lalumque fuerat occasione conversionis Germani cujusdam hæretici, nomine Caroli Ferdinandi Wipcrman, de quo dubitabatur an valide olim baptizatus fuisset, hæc legebantur : « Quærilui an dictus Wipcrman sil rebaptizandus; et quatenus affirmative, an absolute vel sub conditione; et quatenus affirmative, an teneatur confiteri peccata præterita; et quatenus affirmative, an confessio præponenda sit, vel postponenda Baptismo conferendo sub conditione. — SSmus auditis volis Emorum dixit : *Carolus Ferdinandus esse rebaptizandum, sub conditione, et colluto Baptismo, ejus præterite vitæ peccata confiteatur, et ab iis sub conditione absolvatur.* » Ex quibus apparet decisionem ad Anglos datam non eos solos, unamve gentem, spectare, sed lanquam regulam generalem ubique observandam esse.

421. — Admitti igitur nequii Hilarii sententia, quam hoc modo luebatur olim *P. Lacroix l. 6, p. I, n. 323* : « Quando sub conditione reputatur Baptismus, probabile videtur, quod non sit obligatio confitendi, quia libertas est in possessione. Certum est enim baptizandum non fuisse obligatum confiteri ante Baptismum, et supervenit dubium de Baptismo ex quo sequeretur ea obligatio : possessionem autem certam non expugnat dubium superveniens. » Verum, ad mentem citati Decreti, dicendum est e contra manere obligationem confitendi ; sive quia, ubi agitur de receptione Sacramentorum, que sunt necessaria necessitate medii, tutius est sequendum ; sive quia certo collatus olim Baptismus est

in possessione, quamvis de ejus valore dubitetur, adeoque obligationem inducit confitendi peccata post ipsum commissa, quamdiu non probatur certo fuisse invalidus. — *Vide cphem. Acta S. Sedis, coi. i, p. 320.*

>25. — *R. ad 2^m* Quæs. Juxta responsionem Cong. S. O. confessio et absolutio postponenda) sunt secundo Baptismo ; et ratio esse potest, quia sic melius pñecavetur periculum, ne materia Sacramenti Pœnitentia) ponatur, aut ipsum Sacramentum recipiatur, ab illo, qui nondum baptizabatur sil.

426. — */i. ad 3^m* Quæs. Confessio integra esse debet, siquidem lit ex obligatione; et pœnitens sub conditione absolvendus est, quoniam per secundum Baptismum forte peccatorum omnium jam remissionem accepit.

CASUS II.

INTEGRITAS CONFESSIONIS 1°.

1° CmspiNus, juvenis, sic confessionem instituit : « 1° Deditus fui intemperantia), ludo et blasphemiiis cum variis sociis. 2° Sæpius cogitationes impuras in mente volvi circa diversas personas. 3° Semel cum puella tota nocte conversatus sum. 4° Pluries inimicitias in mente nutrivi, de inimico detraxi, et ipsi malum optavi. »

2° Elodia, querula mulier, se accusat quod decies circiter in maritum imprecata fuerit; postea vero detegit, se undecies vel etiam quindecies fuisse imprecatam. Item confitetur peccatum aliquod detractionis, uti dubium, dicendo ; *Credo quod detraxerim*, vel *de hoc dubito*; deinde vero reperit, peccatum illud certo a se patratum fuisse : proinde dubitat utrum in utroque casu confessio horum peccatorum iteranda sit.

Hinc :

Qv.p.n. 1° *Quid requiratur ad integritatem confessionis'?*

2° *Quid dicendum de confessione Ckispini in primo casu ?*

3° *Αη Elodia teneatur ad iterandam confessionem peccatorum ut dubie accusatorum, quando comperit ea fuisse certa, prout dicitur in secundo casu?*

4° *Si quis erraverit, numerum peccatorum notabiliter exaggerando, an id in confessione postea declarare debeat'?*

Solutio :

427. — */E ad 1^m* Quæs. Hcquiritur ad integritatem confessionis, ut omnia peccata mortalia post Baptismum commissa et menti occurrentia accusentur juxta numerum et species, quantum fieri potest. *Vid. Comp. n. 4G9.*

428. — *ad 2^m* Quæs. Confessio Ciuspim caret integritate in omnibus quin neque numerum peccatorum, neque eorum species declarat, nec ali-

([liando salis exprimit utrum materia sil gravis vel levis. Confessarius igitur supplere debet interrogando sequenti modo :

« 1° Quomodo violasti temperantiam? an excedendo in cibo, vel in
« potu? an usque ad crapulam vel ad [denam ebrietatem ? et quoties? Cui
« nam ludo vacasti? an ludo prohibito ? injusto? au cum magna prodiga-
« litate? an pluries? Quotiesblaspbemasli ? quomodo ? » Hæc ultima in-
terrogatio sæpe crii necessaria ad dignoscendum utrum revera pœnitens
blasphemaverit.

« 2° Quoties deliberate pravis cogitationibus assensum pradmisti ? an
« etiam prava desideria fovisti? quodnam fuit tua? concupiscentia? objec-
« tum? an persona? libera? vel conjugali!? an cognata?, alTinçs? an peccata
« consummata sint, vel non? »

« 3° An conversando tota nocte cum puella pluries et quoties peccasti,
« vel peccatum consummasti? »

« 4° Quoties vel quamdiu inimicitias fovisti ? an, vel quoties mala gravia
« proximo tuo optasti ? »

«429. — *R. ad 3m Quæs.* 1° El o d i a non tenetur accusare peccatum undecimum, ulpolc comprehensum in hac accusatione *circiter decies. S. Lig. n. 466.* — *Voit, n. 557.* 2° Tenetur vero exprimere numerum decimum quintum, ulpolc in præfata locutione non contentum. 3° Tenetur, saltem *practice loquendo*, iterum accusare peccatum detractionis, juxta communem sententiam, quia peccatum certum in accusatione dubia non continetur. *Г. Comp. n. 472-480.* — *S', Lig. ibid.* — *Voit, ibid.*

430. — *R. ad 4m Quæs. Nego*, si bona fide egerit, quia plene et integre obligationi confessionis satisfecit, siquidem numerus minor in majori fuit comprehensus adeoque remissus. *Ita communiter.* — *Renter n. 313.*

CASUS III.

INTEGRITAS CONFESSIONIS 2U.

Venialia uni, et mortalia alteri declarata.

Lf.o c a d i a Confessario, ut pia mulier nola, si quando graviter peccet, ne apud eum bonam existimationem amittat, extraordinarium Confessarium requirit, cui mortalia confiteatur, et venialia lanium Moderatori ordinario declarat. Quondam, cum in aliquod mortale lapsa fuisset, et copia Confessarii extraordinarii deesset, rocurrerclqt'0 tempus pro confessione statutum, in magna versabatur perplexitate. Astant undique ambages. Si accedere velit ad Confessarium ordinarium, magna verecundia cohibetur; si exspectare statuatur donec alium rpereril, mirabitur solitus Moderator, et postea de causa insolita? mora' interrogabit. Quid igitur faciet misera ? adit quidem solitum Sacerdotem, sed, ne sacrilegio inquinetur, oblatam a Confessario absolutionem recusat, pnetexlu insufficientis praeparationis, aut recollectionis, sed reapse ut alium Confessarium interea adire queat.

Il inc :

O₁ F.n. 1° *lu valide confiteatur ille qui venialia. uni Confessario, mortalia vero alteri declarat?*

2° *Quid de, Leocadia dicendum?*

Solutio :

M_N, — *II. ad. In Quæs. Affirm, per se loquendo, dummodo omnia mortalia alteri confiteatur, nec absolutionem recipiat unquam, celato aliquo peccato mortali. Balio est, quia confessio est vere integra, si omnia peccata mortalia complectatur. Attamen in praxi diffidendum est erga eos qui sæpe mortaliter peccant, et circumeunt frequenter Confessarium mutando, ne cognoscantur, et proinde nt liberius peccent. Quam maxime sane libertati in eligendo et etiam mutando Confessario favendum est ; sed abusus etiam impediendi sunt. Γ. Comp. n. 475. — Lacroix, n. 1186. — Suarez. — Layman. — Et alii apud Lacroix.*

432. — *II. ad 2^m Quæ\$. Leocadia non est arguenda de integritatis defectu in confessione; sed timendum est ne, huc et illuc vagando, et frequenter Confessarium de industria mutando, dispositione cordis sufficienti careat. Enixe etiam adhortanda est ut ad Confessarium ordinarium non accedat, si nolit mortalia declarare, etiamsi absolvi nollet; quia facile fieri potest ut, urgente Confessario, absolutionem sacrilegam recipiat. Ceterum verendum est etiam periculum, ne Leocadia, si sæpe in mortalia labatur, Confessarium decipiat et frequentius, licet indigna, ad S. Eucharistiam a Confessario admittatur.*

CASUS IV.

INTEGRITAS CONFESSIONIS 3°.

Peccatum recens ut antiquum declaratum.

Paulina, industria mulier, si quando gravius peccet, modum invenit peccatum cum minori verecundia confitendi, ut ex dicendis patebit.

1^a Quondam, cum peccati turpis rea evasisset, confessionem generalem sumraariam a pluribus annis instituit, et peccatum illud recens commissum, et nondum declaratum, cum aliis peccatis jam in praecedentibus confessionibus accusatis miscet et confundit.

2° Alias, culpa leliali recenti inquinata, accusatis peccatis venialibus, addit : *Me accuso etiam de tali peccato quod anno pr.vlerilo infeliciter patravi.*

3° Alias, recurrente eodem casu, accusatis pariter venialibus, sic concludit : *\ccuso me de omnibus culpis in tota vita mea commissis, præstrlim de tali peccato turpi.*

Hinc :

Qu.r.a. 1° *.in peccata nondum accusata, necessario sint distinguenda a peccatis jam declaratis, r. g. si aliqua confessio generalis instituatur?*

Quæ r . 2° *An satisfaciat integritati confessionis, qui peccatum recens ut antiquum accusat?*

3° *Quid de tatiis industriis Paulinæ ?*

Solutio :

433. — *R. ad 1m Quæ. Neg. probabilius per se.* Ita S. *Lig. n. 425*, et clarius *in Horn, apost. n. 4.* — *Lugo, ilisp. 16, n. 4G.* — *Tamb. Metii, conf. I. 2, c. 4. et alii contra Billuarl, diss. 7, ari. 2 § 5.* — *Lacroix, n. 4481.*

Ratio est, quia peccatum, quatenus commissum, idem est sive jam inerit declaratum, sive non declaratum. Circumstantia enim temporis quo patratum fuit, non se habet ex parte peccati, sed mere ex parte pœnitenlis. Quapropter, illa circumstantia non explicat >, totum tamen explicatur peccatum secundum suam specificam gravitatem, imo secundum circumstantias ipsum aggravantes. Hinc :

4° Qui confitetur peccatum in præcedenli confessione ex oblivion.* omis- sum, non tenetur hanc circumstantiam explicare, nisi per accidens hoc requiratur ut sciat Confessarius an possit absolvere, necne. *Lacroix, ibid.*

2° Qui confitetur generaliter, probabilius potest sine alia explicatione admiscere peccata nova cum antiquis, etiamsi id de industria faciat ad legendum tempus <]iio peccatum commisit, quia utitur jure suo. Nec obstat quod dicat se velle confessionem generalem facere; per hoc enim non dicit se velle sola peccata antiqua confiteri, scii velle se etiam illa comprehendere : nam confessio omnia peccata usque ad hanc horam commissa complectitur. Nec refert quod imitetur judicium Confessorii qui forte putat peccatum jam esse deletum, dum non fuit adhuc declaratum, quia sullicil ut Confessarius judicium ferat de peccato ut in se est ; malitia enim peccati non mutatur, sive remissum jam fuerit necne. Nec refert etiam quod Confessarius inlelligat illud osse peccatum antiquum; pœnitensenim id non dixit, nec intentio absolvendi pendet ab existimatione privata Confessorii qui intendit absolvere ab omnibus peccatis ad judicium delatis. Ita expresse verbis *Lugo, ibid. n. 54.* Hoc autem probabiliter valet, etiamsi pœnitens prævideat Confessarium putaturum esso peccatum recens jam fuisse alias declaratum, dummodo ex vi confessionis eum in hunc errorem non inducat, sed tantum errorem permittat. *Lugo. — Bonacina. — Suarez. Et alii apud Lacroix, η. 1181.*

Dixi *per se loquendo*, quia aliquando necessario declaranda est *per accidens* temporis circumstantia, v. g. si peccati speciem mutet, ut in conjugato, etc., vel si ipsi peccato adnexa sit reservatio, etc. In praxi tamen semper ut discrimen illud fiat suadendum est. *Lacroix, η. 1182.*

434. — *R. ad 2m Quæ. Neg.* Ratio est, quia expressa temporis determinatio in confessione omnino mutui actum clavibus subjiciendum. Actus enim quem hodie posuisti non est idem ac ille quem posuisti anno præterito. Ergo, quando dicis te peccasse anno præcedenti, non confiteris peccatum hodie vel heri patratum ; et dupliciter mentiris, scilicet accusando peccatum quod non fecisti allero anno, et negando peccatum quod nunc patrast. Ita expresse *Tambur. Melli, conf. I. 2, c. 4.* — Adde *Suarez, —*

Ilonacina, cl alios apud Lacroir, η. l 181. Etenim isti auctores, asserendo non esse necessario distinguenda peccata non accusata a peccatis jam alias accusatis, apponunt hanc restrictionem : modo pœnitens ex vi confessionis Confessorium in errorem non indurat, sed lanium errorem permittat, ut in responsione ad *Quæs. præc.* jam dictum est. V. *Comp, η, 488.*

Objicies : Circumstantia temporis quo peccatum fuit commissum, non mutai speciem peccati, neque est pars peccati, ut dictum est in responsione ad primum *Quæs.* Ergo nulla ratione illa circumstantia declaranda est.

// *Dist.* Circumstantia temporis non est quidem declaranda *de se*, quia verum est eam non habere rationem peccati, nec pertinere ad peccatum, neque mutare ejus speciem ; sed non est positive excludenda in accusatione peccati, quia peccator illam positive excludendo negat eo ipso se tunc peccasse, quod falsum est.

435. — // *L ad 3ra Quæs.* Seu quid de *Paulinæ* industriis?

// *In primo casu*, videtur *Paulina* integritati confessionis satisfecisse cum rigore loquendo, quia pœnitens, significando se velle declarare peccata totius vilæ usque adhuc, nihil excipii, nec Confessorium in errorem necessario inducit. Nec obstat, quod peccato non adhuc declarata cum aliis jam confessis misceat.

// *Secundo casu*, *Paulina* non satisfecit integritati confessionis, quia negavit se recenter peccasse, quod falsum est, et proinde æquivalenter celavit peccatum, hoc ultimo tempore commissum.

// *In tertio casu*, defuit etiam integritati confessionis, quin peccalum recens, ut antiquam, accusavit : hæc enim formula in line confessionis ordinarie prolata : *.Iccu.so me de peccatis lotius cilæ*, in sensu communiter accepto, significat peccata ante ultimam confessionem commissa. Ergo Confessarius inleliigil peccalum a pœnilente specificatum, ad vitam anteactam perlinere, el jam accusatum esse. Ergo confessio isla integritate caret; orgo iteranda est. F. *Coml*), n. 488.

a

CASUS V.

INTEGRITAS CONFESSIONIS 4°.

Confessio dimidiata ob infamiæ periculum.

1° *Sigismundus*, Parochus, sacrum Viaticum ad *Barbakhm* moribundam deferens, magna comitante turba, postulat ab ipsa de more, secreto, au quid conscientiam remordeat? Fatetur illa, se a 40 annis sacrilege confessam esse; timens autem Parochus no mirentur assistentes, si diutius cum aigrola sermonem protrahat, audito uno vel allero peccato, eam absolvit et sacra Eucharistia reficit.

2° *Claudius*, puer, cum pro prima vice ad sacram Mensam, inultis stipantibus sociis, accederet, timore sacrilega) Communionis correptus, statuit declarare peccatum gravo a pluribus annis patratum, ei uacilonus in confessione celatum. Deficiente C. infessario ordinario, adit Sacerdotem

primum sibi obvium, et rem ei uno verbo aperit. Ille propter temporis angustiam et infamia' periculum puerum statim absolvit, præcipiendô ut ad sacram Synaxim accedat, postea confessionem ratione integritatis completurus.

Hinc :

Quæ r. 1° -4n *recte processerit Sigismundus in primo casu?*

2° .In Claudimus *in secundo casu potuerit absolvi et Eucharistiam accipere, imperfecta confessione ?*

Solutio :

436. — /?. *ad I^m2 Quæs.* Sigismundus recte processit, nec prudenter alio modo facere potuisset ; etenim in tantis rerum angustiis non urget præceptum integritatis confessionis, propter periculum fatnæ quod incurrisset moribunda. Igitur in eo casu, auditis præcipiis peccatis, mulier absolvi debuit. Deinde Confessario quamprimum ad ægrotam redeundum fuit ad majorem confessionis integritatem obtinendam, in quantum, spectatis circumstantiis, id fieri potuit. S. *Lig. n.* 484. — *Gousset* (I).

437. — /i. *ad 2^m Quæs. Affirm.* Kalio enim eadem est ac in casu præcedenti, scilicet, quia urgebat periculum grave infamiæ excusans hic et nunc a præcepto divino integritatis confessionis. Recte igitur egit Confessarius erga Claudinum. *Ha Gousset, ibid.* (2).

CASUS VI.

INTEGRITAS CONFSSIONIS 5°.

Virago.

Rosaura, nobilis matrona, omnibus Confessoriis civitatis notissima, cum non auderet cuiquam aperire sua peccata, nec alio facile divertere posset, induta virili veste, sub noctem ingreditur Oratorium in quo soli viri admittuntur, virilique simulata voce, integram et sinceram instituit

(1) « On n'est point obligé de faire une confession entière quand on ne peut la faire « sans danger de se diffamer ou de donner du scandale; ce qui aurait lieu si, après avoir « porté le Viatique à un malade, le Confesseur venant à découvrir que ses confes- « sions sont nulles depuis plusieurs années, lui faisait foire une confession générale « détaillée. Dans ce cas, il suffit que le malade s'accuse des péchés qui lui font plus de « peine, et s'excite à la contrition avec le ferme propos d'achever sa confession le plus « tôt possible, moralement parlant. » *Gousset, n.* 133.

(2) « Un jour de première communion, quelques moments avant de s'approcher de la « sainte Table, un enfant, craignant de communier indignement, demande à se reconci- • lier ; ne pouvant s'adresser au Confesseur qui dit la Messe, il a recours à un autre • Prêtre qui est présent ; il s'accuse d'avoir caché, dans les confessions précédentes, un « p'Ché mortel, ou du moins qn'il croyait mortel, et le défaut de temps ne lui permet u pas de réitérer les confusions. Comme il ne peut s'éloigner de la sainte Table sans • inconvénient, et sans se compromettre aux yeux des assistants, le Confesseur pourra « l'absoudre, s'il est d'ailleurs disposé à réparer celles de ses confessions qui ont été - milles ou sacrilèges. » *Gousset, n.* 112.

confessionem omnium peccatorum, etiam cum personis sexus diversi commissorum, el absolutionem obtinet.

Hinc :

Quær. 1° .In *confessio Rosauræ calida cl integra fuerit?*

2° *Si abortum in se procurasse^ an satis fuisset dicere : Abortum procurari?*

Solutio :

438. — *R. ad 1m Quæs.* Confessio Rosauræ integritate *per se* non caruit, modo mulier omnes peccatorum species expresserit. Ratio est, quia Confessarius audit el absolvit peccatorem præsentem cujuscumque status, conditionis aut sexus fuerit. Error enim Ministri circa sexum pœnitentis, est quid mere accidentale quoad confessionem et absolutionem : nam Confessarius non debet iudicium ferre de sexu, sed de peccatis; peccata autem pm diverso sexu speciem non mutant. Hoc etiam valet, si mulier, confitendo sub specie viri, peccata cum sexu diverso commissa accusaret, quia iudicium Confessarii essentialiter non mutaretur.

439. — *R. ad 2m Quæs. Neg.* Ratio est, quia mater non exprimeret quod proprio fœlui necem intulisset, et proinde speciem gravissimam peccati contra pietatem reticeret. Ergo in eo casu confessio Rosauræ integritate careret.

CASUS VII.

MENDACIUM IN CONFESSIONE 1°.

Dorothea, pia mulier, licet ul lilia Adæ humanam fragilitatem interdum experiatur, a Confessorio interrogata utrum ad sacram Mensam de more accesserit, affirmavit, non audens declarare, se ob aliquod animi tædium semel ilerumvo Communionem præscriptam omisisse. Alias interrogata num peccatum aliquod veniale pluries oliin ab ea commissum iterum admisierit, contra veritatem id negavit. Tandem, cum generalem confessionem ex mora devotione instituisset, interrogata de aliquo peccato gravi contra castitatem, negavit se illius ream esse, quia illud in præterita confessione debile declaraverat. Postea timet Dorothea, ne propter præfata mendacia, confessionem sacrilegam fecerit.

Hinc :

Quær. 1° *Quale peccatum sit mentiri in confessione?*

2° *Quid de Dorothea iudicandum?*

Solutio :

440. — *R. ad 1m Quæs.* *Per se* datur tantum peccatum mortale «piando mendacium versatur circa materiam necessariam confessionis sine justa causa celatam, aut materiam gravem suppositam.

Hinc ; 1° Peccat graviter ptenilons qui, non legitime, excusatus, negat se commisisse aliquod peccatum grave quod scit se patrasse, quia injuriam gravem Sacramento irrogat.

2° Peccat etiam graviter qui, mentiendo in confessione, accusat peccatum gravo quod non commisit, v. g. ad jactantiam, ad intricandum Confessarium, ad curiositatem, ut eliciantur a Confessario explicationes circa res ignotas et periculosas, ad complacentiam in interrogationibus a Confessario faciendis habendam, etc. Ratio est quia gravem injuriam irrogat Sacramento ipsi subjiciendo tanquam materiam certam et necessariam peccata non existentia. Excusantur tamen a peccato gravi ob bonam fidem rudiores, qui putant melius esse *abundare* quam *deficere* in numero dubio peccatorum exponendo. *Ha communder* cum *S. Lig.* in *Horn, apost. n. 28.*

441. — 3° Mendacium autem circa peccata venialia **negata** vel falso affirmata in confessione non est *per se* peccatum mortale, quia tale mendacium non est perniciosum, nec graviter Sacramento injuriosum, cum sit in materia levi et non necessaria. *Ha communder. S. Lig. ibid.* — *Billuart, diss. 7, ari. 2, § 5*, contra *plures* qui dicunt quod omne mendacium in confessione sit mortale circa materiam quamcumque confessionis versans.

4° Non est peccatum mortale *per se* negare culpam gravem confessam, quia non est materia necessaria Sacramenti, et responsio negantis, nisi circumstanti» aliud postulent, intelligenda est ab ultima confessione, vel de peccato non adhuc clavibus subjecto. Excipe, si Confessarius jus habeat de peccato illo interrogandi, ad praesentem directionem, v. g. ad differendam absolutionem, propter relapsum vel consuetudinem, ad injungendam restitutionem vel satisfactionem, aut ad remedia praescribenda, etc. *S. Lig. ibid. Billuart, ibid, et alii communder.*

5° Mendacium circa res ad confessionem seu conscientiam penitentis non pertinentes, *per se* non est mortale; quia nec est graviter penitenti damnosum, ut supponitur, nec graviter Sacramento injuriosum, cum ad ipsum non referatur. *Ha communder* cum *S. Lig. ibid.*

442. — /L ad 2m Qmes. Dorothea non fecit sacrilegam confessionem, non obstante triplici negatione veritatis, nisi forte ex conscientia erronea, nempe si graviter peccare existimasset.

Etenim : 1° Non graviter peccavit mulier affirmando se Eucharistiam suscepisse, et negando se commisisse tale peccatum veniale, quia materia duplicis illius mendacii minime gravis est, ut patet ex dictis : nam mendacia illa non reputarentur mortalia extra confessionem ; sed circumstantia confessionis non facit ut gravia evadant, cum ad materiam confessionis necessariam non pertineant.

2° Neque mentita est graviter, imo neque venialiter *per se*, negando se ream esse peccati quod reapse commisit sed quod jam alteri confessum est ; quia non habet peccati illius *conscientiam* : ergo illius rea non est. Imo potest dicere : *Non commisi illud peccatum*, id est, *da ut confiteri debeam*, quia jam ad materiam confessionis necessariam non amplius perlinet. Hoc tamen intelligendum est, nisi Confessarius in aliquo casu juste interroget ad noscendum statum penitentis. *S. Lig. I. 6, n. 496 et 497.* — Sed, si penitens non peccaverit mortaliter ab ultima confessione Confessarius sufficienter novit statum ejus, neque tunc jus ullum habet de vita praeterita interrogandi.

CASUS VIII.

MENDACIUM IN CONFESSIONE 2*.

Veronica, Confessario invito, aliquando alios Conies, arios adit, verecundiæ causa, ut incognita incognito confiteatur. Has autem interpositas confessiones Confessario consueto studiose tegit, sive tacendo, sive dicendo se a 15 diebus ad confitendum non venisse, licet pridie ab alio jam absoluta fuerit. Imo, interrogata a Confessario rem suspicante, utrum alio confitendi gratia porrexerit, vel absolutionem receperit, verbis ambiguis primum responde', sed pressius adacta, negat restrictione scilicet mentali utendo. Xo\it enim Confessoriam mussitare, irasci, increpare, si resciat aliquam suam oviculam alio fuisse peregrinatam.

Ifinc :

Quær. 1º .-In Veronica *Confessario mentita fuerit in circumstantiis supra enuntiatis ? el an graviter dissimulatione peccaverit.*

2º *Quid sentiendum sit de Confessariis, qui, Umentes ne forte pœnitentes alium Sacerdotem adeant, cos quaestionibus intricatis urgent et premunt, ut rem ab ipsis emungant?*

Solutio :

413. — *Il. ad In^o Quxs. Nego per se loquendo; etenim :*

1º Veronica non mentita est dicendo : *a 15 diebus non veni*, vel *ad te non accessi ad confitendum*, quia reapse ad hunc Confessarium non venit. Sensus verborum non determinat necessario audientem ad concludendum, nullam confessionem fuisse interpositam.

2º Xequæ mentita est negando, se apud alium Confessarium peccata sua deposuisse. Ratio est, quia, eam confessio ex institutione divina sit omnino libera, ratione Confessarii eligendi, jus habet poenilcns Confessarium quemcumque approbatum adeundi. Atqui jure suo privaretur, et libertate careret, si faleri teneretur se alium Confessarium adiisse : nam, inquisitione Confessarii ordinarii moloslalus, el timore futura) correptionis vel ejus contristationis edoctus, jam a libertate exercenda moraliter impediretur ! ergo pœnitens non tenetur fateri se alium Confessarium adivisse. Ergo interrogationem Confessarii declinare vel dissimulare potest, seu simpliciter negare, utendo restrictione mentali salis obvia in prædictis circumstantiis. Ergo Veronica de mendacio non est arguenda. Ergo, nedum dissimulatione graviter peccaverit, ab omni peccato excusanda est.

444. — *Il. adla Quxs.* Graviter corripiendi sunt. Corripiendi, inquam, quia jus strictum fidelium in re gravissima violant et libertatem ab ipso Christo pernitentibus concessam tyrannico modo restringunt, ut cos jugo suo alligatos et concatenatos devinciunt. Corripiendi, quia auctores sunt cur lidolcs libertate conscientia) carentes peccata tegant, et utrumque Sacramentum, Pœnilenliæ scilicet et Eucharistiæ, multiplicatis sacrilegiis pol-

luant. Corripiendi, quia hac agendi ratione id efficiunt, ut passim Sacerdotes omnes vituperentur, et de zelotypia et perversa aemulatione arguantur.

Quid igitur est, ò Sacerdos imprudentissime ! quod adeo alicui muliercula? adhæreas, ut, si alio semel divertat, eam vekil infidelitatis ream reprehendas? Dic, quaeso, undenam tanta tibi debetur fidelitas? numquid sacro Cedere cum devotula fuisti devinctus? Quid times? numquid reformidas ne hæc ovicula tuum ovile deserat? Quid tanti foret mali? minimi sane: nam onere eam dirigendi, et de ea in tremendo Dei iudicio rationem reddendi careres; dum ipsa prohabilitate æqne pingui et etiam pinguiori pabulo nutriretur. Quod si vir pœnitens aliquando apud alium sarcinam peccatorum deponat, parum ex hoc commoveris; unde discrimen? Numquid anima viri non tam tibi cara est, quam anima mulieris? Adhuc de una re te interrogatum volo: Numquid tu ipse fidelitatem proprio Confessorio servasti? nonne quandoque ad alium sine scrupulo divertisti? Quare igitur beneficium quo uteris pro te ipso, pamitentibus negares? Quid rei respondendum in promptu haberes, si quondam libi conquerenti et objurganti mulier responderet, sicut novi aliquam reposuisse: Quare tu ipse aliquando Confessarium mutas? Proterva quidem, sed non insana responsio! *Recole dicta supra, de statu clericali, cas. 15, n. 71, cl præsertim cerba grammatica D. Thomæ ibidem relata.*

CASUS IX.

PECCATA DUBIA.

Hubeetus, vir neque timoratae neque laxa conscientia?, varia peccata dubia in confessione prætermisit, ratus se nulla obligatione ea declarandi obstrictum esse, scilicet: 1° Olim dubitans utrum delectationi morosa? consensum priebucril, et utrum peccatum talis speciei vel in tali numero patraverit, illud reticuit, hoc principio innixus, nempe: *Nulla datur obligatio, nisi de ea certo constet.*

2° Alia vice etiam peccatum aliquod omisit inter confitendum, quia causæ aderant utrinque dubitandi utrum lethaliter deliquisset, vel venialiter tantum.

3° Alias sciebat quidem et certo se aliquod peccatum patrasse, nec ignorabat illud esse certo grave; sed graviter dubitabat an illud jam in aliis confessionibus accusavisset, necne; hæsit anceps aliquandiu, modo in declarationem faciendam, modo in eam omittendam propendens. Tandem illud peccatum prætermillere statuit, ratus se posse hac in re uti sententia probabili sibi favente.

Hinc:

Quæstio. 1° In adsit obligatio confitendi peccata dubie commissas?

2° An accusanda sint peccata dubie gracia?

3° Quid de peccatis certo commissis et certo gravibus, sed jam probabiliter in confessione declaratis? I

V' Quid de Hæretico sentiendum?

Solutio :

H5. — /{. *ad* 1ra *Quæs. Neg. probabilius*, nisi agatur de dubio mere pratico, ex quo scilicet conscientia minime efformari potest, nec omissa fuerit seria diligentia ad dubium discutiendum. Ratio est, quia tunc agitor de lege dubia quæ non obligat. Etenim, ex *Trid.*, accusari debent peccata mortalia (piorum habetur conscientia; atqui non habetur conscientia peccatorum dubiorum, siquidem conscientia nihil aliud est quam cordis scientia, seu iudicium practicum de peccato commisso. S. *Lig. n.* 473.

116. — /L *ad* 2ⁿ *Quæs. Neg. etiam probabilius, per se*, saltem *speculative loquendo*, ob easdem rationes ac modo supra. Etenim lex peccata mortalia tantum respicit : ergo, si non constat de peccato mortali, de obligatione legis non constat. Sed supponitur pœnitens qui, in re de qua agitur, ordinarie discernere possit inter peccatum mortale et veniale, quia secus conscientiam suam confirmare non posset. 7. *Comp. n.* 478.

R. *ad* 3ra *Quæs.* Magis adhuc controvertitur in hoc casu, ac in præcedentibus. Plures Doctores urgent obligationem confessionis, quia, ut aiunt cum S. *Lig.*, quando peccata sunt certa, requiritur etiam confessio certa ; *non satisfit enim obligationi certæ per adimpletionem dubiam*. Atamen sententia libertati favens vero probabilis videtur, quia obligatio confessionis in hoc casu probari nequit. V. *Comp. t. i, n.* 80.

Cæterum, in praxi, stante dubio, tutior pars semper suadenda est, iræscribim ad periculum hallucinationis declinandum. Imo, pœnitentes axæ conscientiae ad hanc tutiorem partem sequendam adigendi sunt, quia praesumptio contra eos militat. F. *Comp.*, a *n.* 477 ad *n.* 480.

/L *ad* 4ta *Quæs.* Quid igitur de Huberto? Rigorose loquendo non videtur inquietandus, quia, cum non sit vir laxæ conscientiae, atque ex rationibus solidis iudicium suum informaverit, opinione sua probabiliter uti potest.

CIRCUMSTANTIÆ PECCATORUM 1°.

Clemens, Sacerdos, docet publice in concionibus, et privatim confessiones excipiendo, nullam prorsus dari obligationem declarandi circumstantias aggravantes; imo, et inutiliter atque nocenter eas declarari : hoc enim, ait, non inservit nisi ad terendum tempus, ad confessiones protrahendas, ac pœnitentes perturbandos; proindeque ab iis accusandis pœnitentes retrahit et prohibet.

Minutius autem, alius Sacerdos, Clementi publice contradicit et docet e suggestu circumstantias aggravantes esso in omni casu necessario accusandas juxta Concil. Trid. et Catechismum Romanum : bine ipso minulatim pœnitentes interrogat de omnibus circumstantiis etiam ad sextum præceptum perlinentibus; imo cogit omnes pœnitentes a Confessariis oppositio conscientiae absolutos, ad confessiones iterandas, ob integritatis de-

foetum. Hinc mirantur fideles et dicunt non ipsos quidem Sacerdotes ea quæ sunt Religionis callere, et ita de Fide actum esse.

Hinc :

Quæstio. 1°. — In *accusandæ sint circumstantiæ notabiliter aggravantes, quæ tamen speciem peccati non mutant ?*

2° *Quid de ratione agendi ulriusque Sacerdotis ?*

3° *Quid in praxi faciendum ? rei quid expediat ?*

Solutio :

447. — A. ad 1^{am} Quæst. *Neg. probabilius* cum sententia communiori Theologorum. Ratio est, quia datur tantum obligatio accusandi peccata cum eorum numero et speciebus, ut constat ex Cone. Trid. Atqui ille circumstantia, licet notabiliter aggravantes, per se solas, peccata non constituunt. Præterea sæpe impossibile est distinguere quænam sint circumstantia* aggravantes; et proinde, si daretur hujusmodi obligatio, tum Confessarii, tum pœnitentes jugibus scrupulis obruerentur et inter angustias et perplexitates perpetuo fluctuarent.

Objectiones adversariorum.

418. — *Objectio prima.* Currit eadem ratio pro accusandis circumstantiis aggravantibus, ac pro accusandis circumstantiis speciem mutantibus; priores enim sicut posteriores iudicium Confessarii notabiliter mutant.

1^a. *Neg. paritatem;* circumstantia) enim mutant speciem declarari debent, quia novam et specialem malitiam addunt, et proinde novum peccatum inducunt, et etiam quia in præcepto evidenter continentur. Nihil obstat, quod iudicium Confessarii per circumstantias aggravantes mutetur; nam iudicium Confessarii de lege divina cognita necessario tantum ferri debet circa speciem et numerum peccatorum. Cætera ad iudicium illud mere accidentaliter sunt.

Objectio secunda. Peccatum, circumstantiis notabiliter aggravantibus adactum, pluribus peccatis æquivalct : ergo, si numerus sit accusandus, pariter circumstantiæ ille accusari debent.

R. *Disl.* Pluribus peccatis æquivalct, ratione obliensæ Dei, *cone.*; ratione peccati clavibus subijciendi, *neg.* Peccatum enim illud cum circumstantiis constituit unum actum moralem, qui quoad substantiam suam tantum declarandus est. 1

449. — *Objectio tertia.* Si non declarentur ille circumstantiæ, Confessarius non potest injungere poenitentiam proportionalem, ut a Trid. requiritur.

/}. Poenitentia sacramentalis non debet mathematicè proportionata esse, ita ut respondeat omnibus gradibus extensionis et intensitatis peccati. Requiritur enim tantum ut servetur quædam æqualitas, quæ observari potest pro numero et speciebus peccatorum. I

Objectio quarta. Non licet uti, in materia Sacramentorum, opinione probabiliori, ut patet ex propos. I^a ab Innoc. XI damnata.

II. Disl. Quando agitur de materia necessaria necessitate Sacramenti, *conc.*; necessaria necessitate præcepti, *neg.* Porro in præsenli casu materia non est necessaria in priori sensu, quia integritas materialis non requiritur ratione Sacramenti, sed tantum ratione præcepti. insuper, de præcepto dubio agitur. Ergo...

450. — *Objectio quinta.* Circumstantiæ perlinent ad materiam necessariam, quia, si pœnitens a Confessario interrogetur, lenetur ea faleri; atqui jus interrogandi ex parte Confessarii supponit obligationem ea declarandi ex parte pœnitentis. Ergo...

II. Disl. Tenetur pœnitens respondere Confessario prudenter interroganti *per accidens* ratione directionis, *Conc.*; per se, ratione integritatis confessionis, *neg.* Potest igitur teneri aliquando respondere de aliqua circumstantia, licet eam sponte minime aperire teneretur.

Objectio sexta. Constat ex Ril. Romano confitendas esse circumstantias notabiliter aggravantes; dicit enim de Sacramento Pœnitenliæ : *Si Pœnitens numerum et speciem et circumstantias explicatu necessarias non declaret, cum Sacerdos prudenter interroget.*

/. Facile intelligi potest Rit. Rom. de obligatione confitendi aliquas circumstantias ratione censuræ forte adnexæ, aut casus reservati, etc. S. *Lig. n.* 468.

451. — *Objectio septima.* Constat ex Catecli. Rom., *de Conf., P. II*, n. G3, ubi dicitur esse explicandas circumstantias quæ pravitatem valde augent, vel minuunt.

II. Textus ille sal obscurus videtur, sed sufficienter explicatur doctrina communi Theologorum et Confessoriorum romanorum, necnon doctrina S. *Ligorii*, quæ a S. Sede approbata fuit. Insuper hoc nimis probaret, quia ex illo textu deberent etiam necessario accusari circumstantiæ notabiliter minuentes, quod est contra doctrinam et praxim communissimam, et magnam involvit repugnantiam. S. *Lig. ibidem.*

452. — *H. ad 2^m Quæs.* 1° Quid de ratione agendi utriusque Sacerdotis? Errat uterque. Errat quidem C l e m e n s asserendo, esse simpliciter inutile aut nocivum accusare circumstantias notabiliter aggravantes; hoc enim *per se* est falsum, quia *per se* utile est, si liat absque scrupulo, seclusa obligationis persuasionem, etc. Si vero hoc quandoque nocivum sit, est mere *per accidens*. Perperam insuper agit hæc e pulpito docendo, ut luculenter palet.

2° Errat etiam, et multo magis M i n u t i u s, socio publice contradicendo, cum ingenii fidelium scandalo. Errat, docendo dari obligationem accusandi præfatas circumstantias. Errat quoque pœnitentes imprudenter interrogando, contorquendo et vexando, ut minimas circumstantias ab eis exquirat. Errat imprimis de sexto præcepto minutalim inquirendo, absque ulla necessitate et cum pœnitentium offensione.

453. — *II. ad 3^m Quæs.* In praxi expedit, *ordinarie loquendo*, ut circumstantiæ notabiliores in confessione declarentur; et id fidelibus valde suadendum est generatim ad eorum majorem consolationem, humilitatem et fructum uberiozem ex Sacramentis percipiendum; item ad impediendas animi anxietates, v. g. ne forte circumstantiæ speciales, præsertim •nonnes, sim reservatæ, aut species peccati diversas constituent. Confes-

saritis tamen communiter abstinebit a petendis circumstantiis tantum aggravantibus peccatorum carnalium, ne forte pœnitenti et sibi ipsi creet scandalum, neque permittet ut pœnitens eas minutatim exponat, nisi prudenter ad ejus anxietatem sedandam aliquando expediat. *Ita communiter.*

CASUS XI.

CIRGUMSTANTIÆ PECCATORUM 2°.

1° *Paschasiüs*, juvenis, in peccatum turpe semel lapsus est cum propria sorore, cum consobrina germana, et cum uxore fratris sui. Cum autem ad meliorem frugem scse recepisset, ad pedes Confossarii provolvitur, et cum magna contritione declarat, se cum tribus mulieribus sibi conjunctis turpiter egisse.

2° *Flavia*, mulier, plures imprecata est patri, fratri, consobрино, avunculo, et ipsi Confessario; et erga eosdem odium et desiderium vindictæ fovit. Confitetur autem quod quoties imprecata fuerit, toties odium et desiderium vindictæ habuerit erga varias personas, quin earum qualitatem exprimat.

In c :

Quær. 1° .in *Paschasiüs* *integritati confessionis satisfecerit ? rei an gradus consanguinitatis el speciem propinquitatis declarare debuerit?*

2" .In *Flavia* *satis peccata sua explicaverit ? vel an debuerit dicere, imprecationes, odia ct desideria mndictæ spectasse ad patrem, ad fratrem, etc. ?*

Solutio :

454. — *It. ad Im Quæs.* 1° *Paschasiüs* integritati confessionis non satisfecit, quia tacuit circumstantiam adulterii cum uxore fratris sui patrati. Debuisset igitur saltem addere, unam c Iribus mulieribus esse matrimonio ligatam.

2° Debuit etiam declarare incestum cum propria sorore, seu in primo gradu lineæ collateralis. Ratio est, quia reverentia quæ debetur sororibus et fratribus est diversæ rationis, ac ea quæ aliis consanguineis collateralibus tribuenda est. Id ex eo patet quod Ecclesia nunquam dispenset ab impedimento in illo gradu ad matrimonium contrahendum. *Ita communiter* cum *Lugo* et *Lacroix*. Attamen *S. Lig.* habet sententiam oppositam ut probabilem, ex eo quod talis copula non sit vetita de jure naturali, ut patet, ait, exemplo liliorum *Ada*. Sed responderi potest copulam hanc prohiberi saltem de jure naturali lato, et magis quam prohibetur polygamia, cum unica exceptio ob necessitatem facta sit.

455. — 3° Probabilius *Paschasiüs* non debuit declarare gradum consanguinitatis quoad consobrinam, quia caeteri gradus videntur tantum circumstantiam aggravantem inducere. *S. Lig. n. 170, el alii communius*, contra *Concina*, etc Neque debuit exprimere gradum affinitatis quoad

nxoiein fralris sui, quia, si excipiatur gratius primus in linea quasi recta, seu inter socerum et nurum (*beau-pire el belle-fille*), et inter privignum et novercam (*beau-fils cl belle-mère*), probabilius peccatum luxuria non mutat speciem pro variis gradibus; neque necesse fuit distinguere inter propinquitatem ratione consanguinitatis, vel affinitatis. *Lig. n. 170*, ubi testatur esso doctrinam communem Theologorum. F. *Comp. n. 486*.

456. — II. ad 2^m *Quxs*. Flavia deliquit in integritate Confessionis omittendo declarare imprecationes, etc. in patrem vel in fratrem in specie, ob strictum pietatis vinculum, Ulæ enim injuriæ graves declarandæ sunt, saltem quando agitur de propinquitate propiori, quia est defectus pietatis omnino specialis, cum opponatur amor reciproco quem sibi invicem debent proxime conjuncti. Hinc præfatu* injuriæ declarari debent : 1° quoad parentes et filios, imo quoad avos et nepotes, in linea recta ; 2° quoad allines in primo gradu lineæ* quasi rectæ ; 3° item quoad paternos et filiolos, seu patres et filios spirituales, quia ibi adest *quasi-paternitas* et *quasi-filialis* ; 4° quoad conjuges, quia, cum sint una caro, debent esse *cor unum el anima una* ; 5° quoad fratres, vel affines in primo gradu lineæ collateralis, quia conjunctione omnino speciali uniuntur (1).

-a

457. — Non autem necesse fuit ut Flavia designaret in specie alios quos injuria gravi affecit, quia injuriæ etiam graves inter alios consanguineos et affines *probabilius* specialem malitiam non contrahunt, licet in gradibus pro matrimonio prohibitis versentur. Ratio est, quia, eum sil remotior conjunctio, non tantus amor, præ* cæteris extraneis, ipsis debetur, ut injuria* istis illatæ diversam malitiæ speciem constituent. *Lugo, D. I6, n. 508*, eum *aliis* contra *plures*, qui volunt ut omnes gradus pro matrimonio prohibiti in confessione exprimantur.

Neque debuit Flavia circumstantiam Confessarii exprimere *per se*, quia, licet sit volui pater spiritualis, nulla tamen affinitas spiritualis cum illo contracta est. Attamen species in eo casu mutari potest ratione Sacerdotii, nempe, si dignitas Sacerdotis vel Religionis graviter læleretur, aut ejus persona male tractaretur, vel desiderium male illum tractandi haberetur.

CASUS XII.

CIRCUMSTANTUR PECCATORUM 3°.

Anatolius, Parochus, cum infeliciter in peccatum carnis lapsus esset cum ancilla sua, quæ simul erat parochiana et lilia confessionis, seu pœnitens, ac postea sacrilege colebrasset, induta laicali veste, ad locum dissitum lendit, confitendi gratia, seque accusat quod, ligatus voto castitatis, cum aliqua muliere peccaverit, et sacrilege communicaverit.

(I Nota. Injuriæ in bonis fortunæ, parentibus vel filijs propinquis irrogatæ. minime speciem peccati mutant, si excipias casum in quo parentes, pro quantitate furti, amiserunt id quod necessarium esset ad vivendum, et proinde id quod filius ex pietate ipsis dare teneretur

Hinc :

Quær. I^o /in Anatolius *intègre confessus fuerit, omittendo circumstantiam peccati cum pœnitenle commissi?*

2° An *omittendo circumstantiam anciliart*

3° *An omittendo circumstantiam parocLianæ?*

4° .in *omittendo circumstantiam Missæ sacrilegae?*

Solutio :

458. — K. ad 1ⁿ Quæs. *Afirm.* probabilius *per se*. Xon debuit enim necessario patefacere circumstantiam peccati cum propria pœnitenle patati. Halio est, quia Confessorius ex officio stricte tantum tenetur ad rectam directionem in tribunali præbendam, neque ulla spiritualis cognatio inter Confessarium et pœnitentem ex confessione oritur. *Lugo.*— *Lacroix.* — S. Lig. I. 3, n. 451, contra *alios non paucos*.

Dixi *per se*, quia circumstantia specifica daretur, si peccatum cum confessione relationem haberet, v. g. si adfuisset sollicitatio in confessione, vel occasione confessionis, etc., ob sacrilegium et injuriam maximam quæ tunc Sacramento Pœnitentiæ irrogaretur. *Lugo*, n. 331.

459. — It. ad 2ⁿ Quæs. *Afirm*, etiam probabilius. Circumstantia enim famulatus speciem peccati non mutat. Halio est, quia herus, ancillam admittendo ad famulatum, cum ea de re temporali tantum contrahit, nempe de tanto pretio, de servitio annuo vel menstruo solvendo ; nec intendit se obligare tanquam ex officio ad spiritualem ejus animæ curam suscipiendam. Attamen in casibus particularibus facile obligatio specialis intervenire potest pro hero, v. g. si puella junior ipsius custodia, a parentibus committatur, quia tunc quasi-contractus intercedit.

460. — fi. ad 3ⁿ Quæs. *Negant plures*. Ratio est, quia circumstantia peccati cum parochiana commissi speciem particularem deformitatis inducit. Ad Pastorem enim ex officio perlinet oviculam suam sedulo custodire, et a periculis avertere. Quid igitur, si pastor, repente in luum mutatus, eam voraverit? Ita S. Lig. I. 3. n. 451 ; *alii* tamen oppositam sententiam tenent.

461. — fi. ad 4ⁿ Quæs. *Neg.* etiam; Anatolius enim non satisfecit integritati confessionis prætermittendo Missam in statu peccati mortalis celebratam, quia, dicendo quod communicaverit sacrilege, tacet tum indignam celebrationem, tum indignam sibi indigno SS. Eucharistie administrationem. Seclusa autem celebrationis circumstantia prohabilitate satisfaceret dicendo se volo castitatis ligatum esse. *Lacroix*, n. 1960, et alii graves Theologi.

CASUS XIII.

MANIFESTATIO COMPLICIS

Et illius qui fuit occasio peccati.

1° Bertoldus infandum incestus crimen patravit cum sua sorore unica, Parocho notissima, hujusque nepoti proxime nuptura. Urget tempus l'as-

ehale, nec miser alteri quam Pastori suo confiteri potest, Ilærel diu anxius et dubius, an possit vel debeat peccatum illud cum sorore sua commissum confiteri cum tanta sororis sute apud Parochum infamia. Jamjam peccatum orat omissurus, cum, secum cogitando et recogitando, modum invenit se e tantis ambagibus eripiendi, el sic confitetur .‘ *Incestum semel cum consanguinea commisi.*

2° .Eg id ius, advertens sororem suam a Ca io, amasio suo, gravidam esse, actus in rabiem, eam graviter perculit, el sic ejus abortum procurat. Facti pœnitens, confitetur quidem gravem sororis percussione, sed circumstantiam ejus praegnationis et mortis fœtus reticet, ne crimen illius detegat Confessario, a quo tam ipse quam lota familia perfecte cognoscitur.

Il in c :

Qü æ r . 1° *An accusandum sit peccatum quod declarari nequii sine complicitis manifestatione ?*

2° *.In peccatum declarari possit Confessario complicem cognituro, si alius Confessarius non desit?*

3° */in sit obligatio declarandi peccatum mortale quod accusari nequit sine infamia alterius qui fuit occasio aut objectum peccati?*

4° *Quid ad utrumque casum ?*

Solutio :

462. — *R. ad 1ⁿ Quæs. Affirmant communius et probabilius.* Ratio est, quia nulla datur ratio legitima a peccato confitendo excusans. Incommodum enim illud quod sequitur ex manifestatione complicitis, est ipsi confessioni intrinsecum. Secus enim in locis bene multis, ubi fideles omnes a Parocho vel etiam ejus adjutoribus cognoscuntur, jam rueret ex magna parte confessionis præceptum. Parentes enim, lili, conjuges, plerumque a peccatis declarandis excusarentur, quod absurdum est. Ita *communiter*. — *S. Lig. n.~189.* — *Billuarl, diss. 7, art. 2, | 2.* — *Lugo. D. 16, n. 420.*

Alii tamen non pauci probabiliter *negant*. Ita *Busemb., Diana, Mazzotta, Nacarrus, Medina, Elbel, etc.* — *F. Comp. n. 499.*

463. — */L ad 2^m Quæs. Xeg.,* si facile alius Sacerdos adiri possit. Sed facile etiam dantur causa) excusantes. Insuper, seclusa quoque causa excusante, generatim grave peccatum non esset, si Confessarius ordinarius servaretur. *F. Comp. ibid.*

H. ad 3ⁿ Quæs. Affirm. Sequitur ex responsione ad primum *Quæs.* Etenim ratio integritatis confessionis non minus exigit manifestationem alterius non complicitis, quam complicitis quando aliter integra fieri nequit. *Lugo, l). 16, n. 420.* — *Billuarl, diss. 7, art. 2, | 2.* — *Inloine, de Piinil. c. I, art. 2, contra Reuter, n. 331,* — *el Suarez, disp. 34, sect. 2.*

464. — *R. ad 4ra Quæs. — .id I^m casum.* Bertoldus tenetur dicere so incestum commisisse cum consanguinea *in primo gradu lineæ collateralis,* v l brevius, c un *sorore sua.* Sequitur ex dictis supra in responsione ad

1^m *Quæs.* Aliamen juxta S. *Lin. probabiliter* satisfaceret, dicendo :/Vernet *cum consanguinea*. Licet autem minime milii placeat hæc sententia, attamen, cum sit tanti Doctoris, eam sequentes damnare non possum.

4-65: — *Ad 2^m casum.* Quid libi videtur de *Ægidio*? Res difficultate non caret. Ex una parte non apparet quod peccatum suum in specie declarare possit, quin præfatas circumstantias manifestet. Attamen, juxta plures, scorsim utrumque peccatum confiteri valeret, scilicet gravem sororis percussionem, et abortum mulieris procuratum. Xee dicas quod sic omitteret circumstantiam specificam consanguinitatis quoad fictum occisum; nam, *probabiliter*, mala tractatio cognatorum non inducit speciem novam peccati, nisi agatur de consanguineis lineai rectæ in primo et secundo gradu, ut dictum est supra n. 157. Porro infans occisus, seu filius sororis, est in tertio gradu consanguinitatis lineæ collateralis, el proinde erga eum non specificè l. editur virtus pietatis. *Lugo, l). 16, n. 298 el seq.—Salmant.* etc.

Igitur, si loco sororis *Ægidius* percussisset matrem viduam, per crimen gravidam, ex difficultate se extricare non posset, et omnes circumstantias declarare deberet.

I

CASUS XIV.

INQUISITIO DE NOMINE COMPLICIS.

1° *Tiersilia* accedit ad *Rufinum*, Confessarium, et de peccato gravi consortii cum aliquo viro se accusat. Tum *Rufinus* : « Estne cognatus
« tuus ille ? — Sane in Adamo. — Estne proximus ? — Utique, de proximo
« meo. — Est vicinus?— Plus vel minus. — Quis est igitur ille? Quo-
« modo vocatur?— Vocatur eo nomine quod in Baptismo sortitus est. —
« Insolescis, proterva mulier! Vade : te absolvere nequeo, quia assequi
« non possum quænam et quanta sit occasio peccandi in qua versaris. »

2° *Julius*, vir in regione sua conspicuus, eidem *Rufino* confitendo, so accusat de peccato turpi pluries patrato cum aliqua muliere. Audivit autem *Rufinus*, *Julium* male olim versatum esse cum propria ancilla, quam propterea dimittere coactus est. Hinc suspicatur graviter, pœnilentem cum nova famula peccasse et proinde adesse occasionem *proximam in esse*. Igitur interrogat : «Estne serva? — Est libera, reponit alter. —Estne
« famula? — Est famula Dei, de genere filiarum Evæ. — Sed habitalne
« in domo tua ? — Sed, Pater, hoc ad confessionem perlinere non vide-
« detur, » reponit iterum *Julius*. —Contessarius autem, cum non potuerit plura a pœnitenle extorquere, cum, licet ægre, absolvit el dimittit.

II^{inc} :

Qf.BR. I^o An liceat Confessorio petere nomen complicitis ?

Q^o An id liceat saltem ad correctionem, rcl bonum publicum?
An cero liceat Confessorio inquirere de circumstantiis, ex quibus in notitiam complicitis deveniet ?

1° Quid de *Rufino* Confessorio in duplici casu?

Solutio :

466.— A. *ad* 1us *Quæ.* *Xeg.* Constat ex Bulla *lleiu.d.* V/Γ *I bil pri-*
mum, in qua Summus Pontifex déclarai Confessorios, qui r-quiruni .io-
nien complicitis sub puma denegandæ absolutionis, peccare graviter, et
eos incurrere suspensionem an audiendis confessionibus, sed ferenda*
sententiæ tantum. F. *S.Lig. n.* 491.

467. — II. *ad* 2ⁿ *Quæs.* 1° Non licet ad correctionem, quia prohibitio
esi generalis, severa et absoluta. Præterea, illa correctio semper Sacra-
mentum Pœnitentiæ odiosum redderet.

2° Neque licet etiam ratione boni publici procurandi, ob eamdem ra-
tionem. Sed, ubi agitur de damno publico impediendo, potest et debet
Confessorius, omitta interrogatione de nomine complicitis, obligare pœni-
tentem ut ipse manifestet suum complicem alicui, a quo malum imp .diri
possit. S'. *Lig. n.* 491-492. Liceret tamen petere nomen complicitis, si
revelatio esset necessaria, nec per alium quam per Confessarium lieri
posset. *Lugo, de Pœnit., I).* 17, *n.* 427 *elseq.*

468. — 7^l. *ad* 3ⁿ. *Quæs. Affirm.* quoties interrogatio spectat ad inte-
gritatem confessionis, vel ad debitam pœnitentis directionem. Imo sæpe
tales interrogationes facere debet, ut munus suum rite adimpleat : sic.
v. g. petere potest an persona ile qua agitur sit in primo vel secundo
gradu consanguinitatis, ut peccati speciem discernat ; an sit voto ligata,
an complex in eadem domo versetur, et alia similia, licet hoc molo in
cognitionem complicitis venial. S. *Lig. n.* 491.

469. — R. *ad* 4ⁿ *Quæs.* — *Ad* 1^m *casum.* R u f i n u s graviter peccavit
per se, ut constat ex responsione ad 1ⁿ *Quæs.* Attamen ejus imprudens
interrogatio a peccato mortali excusaretur, si non postalasset nomen sub
pœna denegandæ absolutionis

Ad 2ⁿ *casum.* Potuit et debuit R u f i n u s, stante casu, J u l i u m specia-
tiin interrogare de qualitate occasionis, ut sciret an esset occasio *prorima*,
vel occasio *in esse*, seu in eodem contubernio ; quia ex his Confessorius
dirigitur ad absolutionem dandam vel differendam, aut ad pienileni *m
magis vel minus urgendum, ut stalim occasionem etiam ante absolutionem
dimittat. Ergo recte non egit R u f i n u s absolvendo J u l i u m, naturam occa-
sionis patefacere nolentem.

CASUS XV.

PECCATA EX OBLIVIONE OMISSA I".

R o s a l i a, recordans de peccato gravi in confessione molo peracta
omisso, nihilominus ad sacram Synaxun accedit, el in sequenti confes-
sione cusum S e v e r i n o, Confessario, exponit. \l ille : « Scito, lilia, in-
quit, horren Ium esse si quis accedat a l sacram Synaxim, conscius pec-
cati gravis in confessione non declarati, loque damnandam fore si lanto
salutis discrimini te iterum committas, neque hac vice te absolvere valeo. »

— Obstupefacta mulier reda pergit ad alium Sacerdotem, B b n i g n u m

scilicet, quærens utrum revera casus damnationis foret : « Minime gentium, inquit ille, scias te in nullo casu teneri ad confitendum ante Communionem quodlibet peccatum involuntarie omissum. — Velis igitur, quæso, ait Rosalia, peccati hujus absolutionem milii impertire. Nequaquam, reponit Benignus; absolutione enim minime indiges, quia jam dimissum est hoc tuum peccatum. Sis igitur bono animo, et perge ad sacram Eucharistiam stalim suscipiendam. » j

Hinc :

Qu-sn. 1° .In *peccata involuntarie omissa sint confitenda?*

2° .In *declaranda sint ante Communionem?*

3° *Quid in praxi tenendum, vel suadendum ?*

.in *nota absolutio pro peccatis ex oblivione omissis impertiri debeat, sive eidem Confessorio, sive alteri confessio fiat ?*

5° *Quid de utroque Confessorio dicendum ?*

Solutio :

470. — *R. ad 1ra Quxs. Affirm.* Ratio est, quia oblivio a divini praecepti obligatione excusare nequit. Constat ex proposit. IIⁿ ab Alex. VII damnata. Imo confessio prædictorum peccatorum plurimum differri nequit, ut dicetur in Casu seq. V. *Comp. n. 494 et seq.*

R. ad 2n' Quxs. Neg. probabilius, quia jam remissa sunt indirecte. Remanet tantum obligatio ea confitendi, ad praeceptum divinum adimplendum. Proinde, ratione probationis, peccatum Communioni faciendæ non obstat. Insuper, cum remissum fuerit in Sacramento Pœnitentiæ, etiam legi Concilii Tridentini satisfactum est. S. *Lig. — Collet* et nunc alii *communius.* — F. *Comp. de Eucharist, n. 326.*

471. — *R. ad 3ra Quxs.* Suadendum est omnino ut peccata haec ex oblivione omissa ante Communionem declarentur, si facilis aditus ad Confessorium pateat, ad majorem animi consolationem. Prætcrea, cum postea sint accusanda, sane praestat in praesentibus huic oneri satisfacere. Quod enim *debes facere, fac citius,* et in tuum majus commodum cedit. Insuper, dum te accingis ad Communionem faciendam, declaratio peccati tui minus gravis tibi erit.

472. — *R. ad 4m Quxs.* Sententia communis et tenenda *affirmat.* Kalio est, quia omnia peccata mortalia, ex institutione Christi, clavibus subjienda sunt, ut directe remittantur. Peccata autem inculpabiliter omissa, licet jam indirecte remissa sint, non tamen vi Sacramenti, seu vi absolutionis, sed tantum vi gratia?, et concomitanter cum aliis peccatis, remissa sunt. *Sporer, n. 627, etc.* — F. *Comp. n. 496.*

473. — *R. ad 5m Quxs.* Damnandus est Severinus, qui sine causa Rosaliā damnavit. Ex dictis enim nullus erat pro muliere damnationis casus. Tantum igitur suadere debuisset, ut confessio peccati oblivione omissi Communioni promitteretur, non vero sub gravi praecipere. Benignus in doctrina nullatenus reprehendendus est; potuit enim ita Rosa-

DE CONFESSIONE

Liam docere, et ei, omitta absolutione, Communionem permittere; sed. quoad modum, nimis aperte agendi rationem alterius Confessarii damnavit, et ei contradixit. *enim modus in rebus*__

CASUS XVI.

PECCATA EX OBLIVIONE OMISSA 2°.

I° Flaminus, peracta confessione annua, recordatur peccati mortalis in ea involuntarie praetermissi. Statuit quidem quamprimum confiteri, ut integritati confessionis satisfaciat; sed dehinc propterea ad proximum Pentecostes festum distulit. Hac autem accedente solemnitate, Flaminus confessionem iterum in aliud tempus remisit, et adeo invaluit mora, ut confessionem ad Paschale tempus protraxerit. Quare graviter a Confessario objurgatus est, velut gravis culpa? reus.

2° Barbara, celato in confessione peccato, cum id Parocho declarare reformidet, alteriusque Confessarii copiam non habeat, frequenter communicare solet, in horrenda consuetudine sacrilegii tabescens. Tandem, occasione apud alterum confitendi data, conscientia? sordes abstergit. Sed ecce postea ipsius memorise occurrit peccatum mortale, in hac ultima confessione involuntarie praetermissum. Quid faciet misera? Undique ambages! Nec istud peccatum Parocho aperire audet, et tamen a sacrilegio abhorret. Tantis pressa angustiis, Barbara persuasum habet se posse de more confiteri et communicare, donec occurrat alia occasio mox adfulura alteri Confessario hoc peccatum patefaciendi. Ita reapse peragit.

Hinc :

Quæst. 1° .In peccata involuntarie omitta sint necessario alias quamprimum accusanda; vel quandoam urgeat hæc obligatio?

Oo An possit interponi alia confessio, antequam declarentur?

3« Quid de iitroque casu?

Solutio :

474. — /?. ad I° Quæs. Peccata ex oblivione in confessione omitta, non sunt necessario quamprimum accusanda, saltem probabilius, sed sufficit ut eorum confessio ad tempus notabile non protrahatur, quia huiusmodi obligatio moraliter accipienda est; et peccata illa habentur instar debili, cuius solutio non potest diu differri, licet non statim in rigore urgeat. Juxta plures graves Theologos, confessio horum peccatorum remitti potest usquedum urgeat alia confitendi obligatio, si nulla confessio alia libera intercedat. *Bonacina*, etc. — F. *Comp. n.* 495.

475. — /L ad 2ni Quæs. Acg., quia ad integritatem confessionis requiritur ut poenitens declaret omnia peccata quorum conscientiam habet; atqui conscientiam habet peccatorum menti occurrentium, nec adhuc

clavibus submissorum, quatenus ratione illorum obligationi confessioni non adhuc satisfecit. Ergo.. F. *Comp. ibid.* -2'

476. — B. ad 3m *Quæs* — Ad II^m *casum*. Flaminius optime fecisset, si ad confitendum pro sollemnitate Pentecostes accessisset, et peccatum ex oblivione omissum cum aliis nondum patefactis accusasset. An vero ei accusandum sit de peccato præsertim gravi, ex eo quod confessionem tamdiu distulerit? Ex dictis *probabiliter* negandum est. Proinde ipse Confessorius, velut nimia» rigiditatis, est arguendus.

B. ad 2^m *casum*. Barbara male fecit, quia peccatum nondum accusatum, dum confiteretur, voluntarie sine causa excusante reticuit. Si adeo abhorreat a peccato suo declarando, omittat totaliter confessionem, usquediū adveniat ille Confessorius qui expectatur, et proximo venturus est. Nihil enim urgere videtur, quia non dicitur eam in statu peccati mortalis versari; insuper, non instat tempus annua; confessionis: proinde ex sola devotione confiteri et communicare statuit.

CASUS XVII.

PŪENITENS LINGU/E CONFESSARII IGNARUS.

Ascanius, natione germanus, lingua? gallica» prorsus ignarus, nescio qua de causa, iter per Galliam agebat. Secum vero socium ducebat utriusque idiomalis probe scitum. Sed ecce interea, mox decurrente Paschali tempore, obligatio confitendi et communicandi instat. Quid faciet ille? Dubitat utrum confiteri debeat per interpretem, seu per fidelem suum Achatem. Diu lueret anceps, et in dies protrahit utriusque præcepti adimpletionem. Sed, elapso tempore Paschali, ecce repentino morbo correptus, de vita valde periclitatur. Tunc recurrit et adaugetur difficultas. Metu mortis pressus et adactus, mandat, licet ægre, ut Sacerdos requiratur; et per socium, vehit interpretem, integram peragit confessionem.

IIiNc :

Quær. 1° *An ignari idiomalis regionis cel Confosarii per interpretem confiteri teneantur?*

Qⁿ *Quomodo confessio per interpretem fieri possit, quia hic peccata accusata cognoscat?*

Quid de casu?

Solutio :

477. — B. ad 1m *Quæs*. I^a Xcg. si agatur tantum de præcepto Ecclesiæ, quia confessio per interpretem est onus gravissimum, quod nullatenus sub lege ecclesiastica cadere censetur. *Ita omnes*, ait *Concilia*.

i^o Xcg. etiam *probabilius* de præcepto divino, etiam in articulo mortis. Ratio est, quia confiteri per interpretem est onus gravissimum et nullis periculis obnoxium, v. g. periculo revelationis, irrisionis, etc. Præter quod nemo tenetur duobus confiteri. Constat enim ex *Concilio Later*, c. *Omnis utriusque sexus fidelis... solus peccata sua confiteatur*.

Attamen *per arridens* ille obligaretur ad confessionem per interpretem faciendam, qui morti proximus, et conscius peccati mortalis, alio modo nullatenus confiteri posset, et de contritione perfecta dubitaret; quia tunc absolutio illi esset medium ad salutem necessarium. Sed sufficeret, si unum veniale per interpretem diceret. S. *Lig. n.* 479.

478. — *1.* *ad 2um Quxs.* Sic fieri potest ¹. I^o interpres avertat faciem a pœnitente; 2° recitet ipsi in suo idiomate interrogationes generales a Confessario alta voce facias, circa præcepta Decalogi et Ecclesiæ; 3° interea pœnitens ad singulas interrogationes nutu significet Confessario an peccaverit necne, siinulque numerum peccatorum digitis promat, ubi se reum cognoscit. *Voit, n.* 574.

Hæc methodus suadenda est peregrinis, qui aliter confiteri nequeunt; sed ex obligatione rigida imponenda non est, quia, licet sic peccata interpretem lateant, est medium extraordinarium, et hujusmodi praxis pœnitenti valde repugnare potest, variisque scatet incommodis.

11. ad 3um Quxs. *Ascanius* non luit obligatus ad confitendum per interpretem, etiam in morte, ne quidem ad solum veniale dicendum, excepto casu quo de contritione perfecta dubitaret. Inducendus tamen est ad confitendum per interpretem, modo prædicto, ad tutius atque solatium majus, necnon ad fructum uberiores percipiendum. Si vero possit unum mortale exprimere per se solum, ad id tenetur.

CASUS XVIII.

CONFESSATUS IDIOMATIS LOCI IGNARUS.

Nicostratus, Sacerdos, magno desiderio salutis animarum se impendendi, in longinquas barbarasque regiones proficiscitur, ut aliis viris apostolicis se comitem adjungat. Sed ecce, mox, ita disponente Providentia, licet linguæ regionis ignarus, solus ingenii provinciali prodicitur. Indigne requiritur ut moribundis succurrat; sed neque intelligit quid dicant ægrolantes, neque ab ipsis intelligitur. Quid consilii capesset? Ostendit Christi Crucifixi imaginem ægrolis deosculandam, signo eos inducit ad veniam a Deo postulandam, et ad pectus in signum doloris et confessionis percutiendum, eosdemque absolvit.

Hinc :

Qi.r.ii. I^o *Quomodo Missionarius, ignorans linguam regionis, poterit saltem aliquatenus confessiones excipere?*

2° *Quid de praxi Nicostrati?*

Solutio :

479. — *It. ad 1^{am} Quxs.* Sequens methodus prædicto Missionario suadenda est : discat Confessorius ex lingua regionis, si nesciat, nomina præcipuorum peccatorum et frequentiorum, eaque enuntiet coram pœnitente qui, ubi opus erit, nutu capitis, aut affirmatione significabit se deliquisse. Ex hoc colliget quænam peccata, saltem in genere, a pœnitente com-

missa fuerim. Cæternm satisfaciunt prædicti pœnitentes, si Confessorio manifestem ea pauca peccata quæ declarare possunt. *Ita communiter* Auctores agendo de moribundis qui non possunt integre confiteri, quod etiam Cæteris casibus urgentis necessitatis convenire potest. S. *Lig.* n. 480. — Γ. *Comp.* n. 505. Vide etiam dicenda in casibus sequentibus.

480. — /L *ad 2m Quæs.* Valet quidem praxis Xicostriati, quando absolute alio modo facere non potest. Sed teneat methodum supra indicatam, et res facilius ipsi succedet.

CASUS XIX.

ABSOLUTIO MORIBUNDI SENSIBUS DESTITUTI 1°.

Iñ Sigebertus, Parochus, advocatur ad Paulinam, vita' liberioris mulierem, graviter decumbentem. Cum eam invenisset penitus destitutam sensibus, judicat absolvendam non esse, quamvis, teste ancilla, Sacerdotem desideraverit; monilisque adstantibus de justitia Dei in hanc miseram, sua? parochiæ scandalum, domum gemebundus se recipit.

2° Marius, advocatus ad Justinam moribundam, audiensque eam repente apoplexia correptam fuisse, declarat eam absolvi non posse, cum ne de confessione quidem cogitare potuerit. Sed contristatos consolatur parentes, eo quod, cum chrisliane vixerit, Deus, infinite bonus, misericordiam illi sit tributurus : mors enim, ait, vitæ similis est.

Hinc :

Quær. 1° .In *absolvendi sint quilibet moribundi sensibus destituti, si Sacerdotem desideraverint, vel signum doloris ante ejus adventum ostenderint?*

%°An *absolvendi, si chrisliane vixerint, non tamen signa doloris præbeant?*

3° *Quid ad utrumque casum?*

Solutio :

481. — R. *ad 1m Quæs. Affirm.* Constat ex Bit. Bom. nociion ex variis Conciliis. Batio est, quia per testimonium adslanlium satis sensibiliter fit nola confessio infirmi. Fit enim tunc vehit confessio per interpretem, cum moribundus censeatur continuare priorem Confessarii petitionem. Sed absolutio conditionaliter concedenda est, quia non constat aegrotantes hujusmodi hic et nunc usu rationis gaudere, el proinde eos actum humanum facere posse, qualis ad valorem Sacramenti Poenitentia? requiritur. V. *Comp.* n. 506.

482. — R. *ad 2ra Quæs.* Absolvendi sunt etiam condilionaliler omnes moribundi sensibus destituti, qui chrisliane vixerunt, etsi nullum dent signum doloris, aut petitionis confessionis. Batio est, quia in istis aliquo modo præsumi possunt dolor el confessio peccalorum per suspiria, gemitus, varios motus corporis, per anxiam respirationem, etc. Qui enim chrisliane vivit, præsumilur velle chrisliane mori. S. *Lig.* n. 482.

Imo eodem modo absolvendi sunt etiam illi qui parum chrisliane vixerunt. Hælio est, quia etiam in istis potest adesse pœnitentia, et confessio sensibilis. Peccator enim qui male vixit, se ad extrema perductum sentiens, potest bene mori velle, et, donec oppositum probetur, absolutio ipsi impertienda est. Ita recte *Collet* cum aliis.

483. — Objicies eum *Concilia* decretum *Societatis Jexu* quo damnatur sequens propositio recensita in catalogo propositionum quæ in scholis ejusdem Soc. doceri non debent (in ordinat, pro schol. sup.) : *Moribundus etsi nullum signum det aut dederit contritionis, adeo ul Sacerdos nec sciat nec prudenter putare possit prœeessisse aliquam sensibilem confessionem, absolvi potest.*

II. 1° Hæc propositio merito a Societate proscripta est, quia, ut jacet, est simpliciter falsa, saltem *speculative loquendo*; ex ea enim sequeretur quod in omni casu posset absolvi moribundus, etiamsi constaret quod nulla signa confessionis aut doloris daret nec antea dederit, ita *Lacroix*, η. 1162.

2° Societas prohibuit ne doceretur talis doctrina in suis scholis, quia tunc opposita sententia erat communior.

3° Certum est Jesuitas communiter etiam Romæ absolvere prædictos moribundos, non obstante Societatis decreto, nec reclamante eadem Societate.

481. — *R. ad 3m Quæst.* 1° *Sigebertus* prorsus damnandus est, quippe qui tanta inclementia erga miserrimam Christi oviculam perditam usus est. Numquid cum Christo Domino fas ei erit dicere : *Ego sum Pastor bonus? Sane* huic peccatrici succurrere debuisset, in quantum poterat, per conditionatam absolutionem. Etenim evidenter egit contra præscriptum *Hit. Romani*, quo jubemur absolvere omnes (pii Sacerdotem postularunt, antequam usu sensuum privarentur.

2° Neque *Marius* muneri suo satisfecit. Etenim, cum agatur de muliere quæ chrisliane vixit, facile fieri potest ut lucidum intervallum, præsentem Sacerdote, habuerit et aliquo modo confessa fuerit : ergo absolvenda erat *Justina*. Bene quidem fecit, consolando parentes puellæ, et ejus Christianam vitam recolendo; sed multo melius fecisset, et meliori modo alliculos parentes consolatus lisset, si moribundam beneficio absolutionis donasset.

CASUS XX.

ABSOLUTIO MORIBUNDI SENSIBUS DESTITUTI 2°.

Bonifacius, Sacerdos, iter agens incidit in militem qui, in duello confixus, moribundus et sensibus destitutus jacebat, cumque statim absolvit. Deinde iter proseguendo, in hæreticorum regione moribundum ostendit in via jacentem, penitus sibi incognitum, et jamjam ultimum spiritum ciliatorum. Dubius an hic catholicus esset vel hereticus, eum tamen conditionaliter absolvit.

Incipit :

Quæritur. 1° .In absolvi possit ille qui, in ipso actu peccati, sensibus destitutus est?

2° Quid de *Bonifacio*?

Solutio :

485. — /L ad 1m *Quxs.* Etiam illi qui in slain peccati mortalis, v. g. adulterii, duelli, ebrietatis, furti, etc., sensibus sunt destituti, cum rigore loquendo eodem modo absolvi possunt, quia fieri potest ut isti lucidum intervallum habeant, Deo reconciliari velint, et suum desiderium ostendant per signa quæ non satis percipiuntur, licet sensibilia sint. .S. *Lig.* 71. 483.

486. — R. ad 2n' *Quxs.* Quid de Bomfacio ? Ingens premit difficultas, et lis magna inter Theologos hac de re agitur. Quidquid sit, laudandus Bonifacius, quippe qui, in quantum poterat, misero peccatori subvenit; absolute enim fieri potest, ut dispositus fuerit et aliquo modo confiteri voluerit. Sed debuit primum ipsi acclamare ut eum ad contritionem dispo-
neret, necnon ad confitendum qualicumque modo adhortaretur, si forte ab ipso audiretur. 9

487. — *Objicies:* Homo sensibus prorsus destitutus, est incapax Sacramenti Pœnitentiæ, quia nullo modo confiteri potest. Confessio enim debet esse sensibilis; sed ea confessio non est sensibilis, quæ nullo modo apparet. Ergo....

/i. Licet moribundus destituatur sensibus externis, sensibus tamen internis, seu usu rationis gaudere potest. Constat ex multis exemplis hominum graviter decumbentium, qui sanitati restituti, testati sunt se intellexisse omnia quæ dicebantur et agebantur circa ipsos, et conatos fuisse persigna et suspiria confiteri et dolorem de peccatis exprimere. Sic de se narrat Theologus *Marchanlius* apud *Elbel*, n. 212 :

« Confirmor, ait, in hac ignotorum signorum declaratione, eo quod mihi
« semel, extremo periculo post Extremam Unctionem laboranti, et per
« omnia sensuum operatione destituto, contigit. Sensibus omnibus desti-
« tutus eram, excepto auditu; ratione autem et iudicio firmo et recto
« utebar intus, ita ut, cum me deficere et ex medico foris loquenle et ipsius
« naturæ debilitate perciperem, firmiter me Dei misericordia; commenda-
« bam, et pium aliquem affectum foris conabar præstare : quare mirum
« est, si forte gemitu aliquo vel respiratione, vel doloris nutu illud non
« ostenderim, quamvis adstantes illud non notarent, nisi forte ut erant
« signa naturæ patientis. Ab illo tempore in animum induxi, quod, si
« quovis modo aliquem catholicum sic oppressum reperirem, nec signum
« aliquod mihi intelligibile dari posset, nihilominus sub conditione absolve-
« rem, ex eo quod forte aliquod signum pœnitentiæ edat, etsi mihi inco-
« gnitum. »

CASUS XXI.

ABSOLUTIO IHERETICI MOMENTIS Γ.

Olivarius, Sacerdos, iter agens per loca hæreticorum, eum in hospitium divertisset, ecce ! incidit in hæreticum moribundum, sensibus destitutum et cum morte jam luctantem. Ignorat an fuerit hæreticus materialis vel formalis, an usu rationis gaudeat necne : quid faciet ? Perplexitate primum torquetur ; sed cum periculum sit in mora, mox insinuato et acclamato actu doloris de peccatis et desiderio confessionis, eum conditionaliter absolvit.

Hinc :

Quæ r. I" An absolvi possit condilionaHier hæreticus materiali* sensibus destitutus?

2° In recte egerit Olivarius?

Solutio :

488. — R. ad I" Quæs. Affirm, probabiliter. Hælio est, quia præsumi potest aliquatenus quod, hic et nunc veritatem agnoscens velit in Religione catholica mori, et consequenter confiteri et absolvi ; hoc enim absolute fieri potest. Nonne unus talis inter centum millia potest reperiri ? Deinde, in casu necessitatis licet uti opinione etiam tenuiter probabili in favorem hominis periclitantis. Juxta alios, Inerelicus materialis absolvi potest, quia vult implicite Sacramentum Pœnitentiæ recipere, cum omnia ad salutem necessaria admittere velit. *Lacroix*, n. 1860. — *Elbel*, n. 212 et 216. — *Reuter*, neo-Confessarius, n. 203.

Xegant tamen plures cum S. Lig. n. 483 in fine, nisi hæreticus absolutionem expresse petat, quia talis homo nunquam præsumi potest dare signa doloris in ordine ad confessionem a qua summopere abhorret.

\$89. — R. ad 2m Quæs. Laudandus Olinarius, quippe qui, quo meliori modo potuit, saluti hærelici providit. Non constabat enim esse hæreticum formalem, et poterat haberi spes aliqua, licet tenuissima, valoris absolutionis ipsi confrendæ.

CASUS XXII.

ABSOLUTIO HÆRETICI MORIENTIS 2°.

Cæsarinus, hæreticus, homo bene morigeratus, et qui xidebatur materialiter tantum errasse, morbo gravissimo corruptus, jam ad extrema pervenerat, quin tamen rationis usu fuerit destitutus. Id inaudiens Sylanis, loci Parochus, confeslim se ad eum contulit ut ejus saluti æternæ consuleret, et eumdem in hunc modum allocutus est : *Dic mihi, mi bone, nonne in Religione lutherana permanes, quia illam ceram existimas? Xonnc illam statim relinques, si falsam putares? Yonne confiteri* Deo te peccasse, et cis confiteri homini qui te possit absolvere? Xonnc mihi confitereris, si scires te debere hoc facere?* Ad singula annuit æger..., et Sacerdos ait : *Si est sufficiens ista confessio, ego le absolco*, etc.— Ex Gobai et Elbel.

Hinc :

Quæ r. I" In absolvi possit hæreticus materialis, sensibus adhuc gaudens, cl bona fide recusans Religionem Catholicam amplecti?

2° In recte egerit Confessarius in proposito casu?

Solutio :

490. — *R. ad 1m Quæs.* Communius *negant* Theologi cum *S. Lig.*, (Inia hæreticus quilibet recipere nequit Sacramentum Pœnitentiæ quod non vult, et cujus fidem nullam habet.

Attamen *affirmant Lacroix*, — *Reuter*, — *Elbel*, supra citati, cum nonnullis aliis, pro casu extrema) necessitatis. Ratio est, quia requisita ad Sacramentum Pœnitentiæ absolute, aliquo modo implicite adesse possunt. Etenim hæreticus ille potest verede peccatis dolore el implicite velle confessionem, v. g. si fateatur interroganti Sacerdoti quod vellet confiteri si putaret Religionem Catholicam esse veram Religionem. Ille sententia videtur in praxi tenenda, quia non apparet improbabilis, cum a Theologis pluribus magni ponderis defendatur. Præterea, probabilitas tenuis vel tenuissima valeris Sacramenti in hujusmodi casu sane sufficit. Confirmatur ex praxi passim vigente in Helvetia et Germania, tales hæreticos in articulo mortis absolvendi.

491. — *R. ad 2° Quæs.* Non videtur damnandus *Sylvanus*, qui absolvit hæreticum materiale adhuc usu rationis gaudentem. Prudenter enim egit, siquidem in tanta extremitate non suppetebat tempus hæreticum instruendi et convincendi. Si autem Sacerdos ei dixisset falsam esse Religionem ejus, incurrisset periculum moribundum a bona fide eruendi, absque certitudine eum ad veram Religionem adducendi.

Obicies : Ad absolutionem validam requiritur actus Fidei ; atqui in hærelico actus Fidei supernatandis supponi non potest : ergo hæreticus absolvi non potest.

R. Dist. Actus Fidei non potest supponi in hærelico *formali, cone.*; in hærelico *materiali, neg.* Ratio est, quia hæreticus *materialis* perlinet ad animam Ecclesiæ, licet a corpore excludatur : ipse igitur habere potest supernaturales actus Spei, Dilectionis et Contritionis in ea Fide fundati. *Lacroix, ibid.* — *Elbel, η. 214.* — *Gobât, etc.*

CASUS XXIII.

EXAMEN CONSGIENTLE 1°.

Bernardus, plebcius homo, ad confitendum accedens, vix Ecclesiam fuerat ingressus, cum ad sacrum tribunal properavit, et illud sine mora ingressus est. Confessarius, qui hoc animadverterat, interrogavit utrum examen conscientiae confessioni præmiserit? Negative respondit ille. Tunc Confessarius cum indignatione eum repulit, mandans ut, conscientia prius debite excussa, denuo rediret. Abiit homo, el nunquam postea reversus est.

Hinc :

QuæR. 1° *Quale examen conscientiae requiratur?*

2° *Quid de pœnitente et Confessario?*

Solutio :

192. — *R. ad. II^a Quæ.* 1° Pœnitens tenetur examen diligens conscientiae confessioni praemittere. Etenim omnia peccata, mortalia saltem, declarare debet ; porro ad ea declaranda requiritur eorum cognitio : ad cognitionem autem examen serium et diligens præmittendum est.

2° Obligatio illa examen ante confessionem agendi, *per se* gravis est, quia gravis est obligatio singula peccata secundum speciem et numerum declarandi ; qui enim tenetur ad linem, tenetur ad media necessaria ad finem hunc consequendum. Constat etiam ex *Cone. Trid. sess. Ii, c. 5*. Dixi *per se*, quia lidclos pii, qui frequenter confitentur, nec solent peccata mortalia committere, ad examen adeo accuratum, neque sub gravi tenentur. *Γ. Comp. n. 507 et 508*.

193. — /». *ad 2^a Quxs.*, seu quid de pernimente et Confessario ?

1° Pœnitens merito potuit haberi ut suspectus de insufficienti examine conscientiae ; homo enim plebeius, qui ab ingressu in Ecclesiam mox properat ad confessionem, non praesumitur communiter domi vel in via se ad confessionem préparasse. Ergo recte a Confessario fuit de examine interrogatus. Ille autem pœnitens, si a nullo tempore confessus non sit, vel peccata mortalia committere soleat, a noxa lethali, oh examinis defectum, *per se*, minime excusandus est.

Wi. — 2° Confessarius recte primum quidem egit, rusticum de examine præniisso interrogando ; sed postea male fecit, eum cum indignatione repellendo. Facile enim prævidere poterat id quod subsecutum est, scilicet pœnitenlem ægre laturum esse hujusmodi objurgationem, nec amplius reversurum. Debuisset igitur indagare utrum ille plebeius homo, ex gravi negligentia, examen el animi dispositionem omiserit, vel ex negligentia levi, ex simplicitate, memorial labililale, ut senibus frequenter contingit. Ratio patens est. Confessarius enim, ut doctor et medicus spiritualis, tenetur pœnitenlem instruere in his quæ sunt necessaria ad debitam Sacramenti susceptionem, praesertim quando pœnitens sibimet sufficere nequii. Confessarius igitur in casu non adimplevit munus patris, docturis et medici. Officium ejus erat, ut defectus pernitentis suppleret eum interrogando, præeundo, et cum caritate atque benevolo animo ipsum adhortando, ut alias accuratius se ad confessionem præpararet. Quod si, facta confessione, non adhuc videatur pœnitens ille sufficienter dispositus, et facile reverti possit, tunc amanter ad revertendum alia die inducendus erit (1).

(1) ¶ Cependant nous pensons que le parti le plus stir, le plus utile au pénitent qui s'est approché du Tribunal sacré sans preparation, est de lui faire commencer sa confession en l'interrogeant sur les péchés dont il a pu se rendre coupable. S'étant confessé, quoique imparfaitement, de ses principales fautes, il reviendra plus facilement, si toutefois le Confesseur juge à propos de le renvoyer pour quelque temps. perdons pas de vue ce que dit le Catéchisme qu'on vient de citer (</> *Conc. de Trente*) : « *Sacerdoti maxime verendum est, ne semel dimissi amplius non redeant*. On doit, en tout cas, agir ainsi à l'égard de certains pénitents qui ne peuvent se confesser qu'en répondant aux interrogations du Confesseur. Malades ou non, il est des fidèles dont le Confesseur est obligé de faire en quelque sorte la confession. On voit beaucoup de chrét'ens, dit Leon .17/. se présenter aux ministres de la Pénitence sans

CASUS XXIV.

EXAMEX CONSCIENTLE 2°.

1° Arnaldos, qui a longo tempore non confessus fuerat, el in varia peccata mortalia inciderat, sine ullo examine conscientia confossus est. Attamen, omnia peccata menti occurrentia declaravit.

2° Silesius scit quod, si diutius conscientiam excutiat, probabiliter inveniet aliud peccalum clavibus subjiendum. Cum vero se examinaverit per tantum tempus quantum communiter reputatur sufficiens pro hominibus sute conditionis, ulterius examen non protrahit, sed peccata qua menti occurrunt confitetur.

Hinc :

Quer. 1° *An confessio Arnaldi calida fuerit?*

2° .in Silesius *examine conscientia satisfecerit ?*

Solutio :

495. — I. ad I^m Quæs. Neg. per se. Peccavit enim graviter, examen posthabendo, quia inquisitionem conscience sub gravi a Cone. Trio, praescriptam omisit. Nec obstat quod omnia peccata menti occurrentia, et fortasse omnia mortalia declaraverit, quia se evidenter exposuit periculo omittendi accusationem alicujus peccati gravis. Ergo graviter peccavit; ergo invalide confessus est; ergo iteranda confessio.

Dixi *per se*, quia, si Arnaldus sit homo rudis minervæ et bona tude ad confitendum, sine prævio examine, accesserit, valida erit confessio, præsertim si Confessarius, ad examinis defectum advertens, interrogando suppleverit. S. Lig. n. 471. — V. Comp. n. 507.

VJo. — II. ad 2ⁿ Quæs. Silesius non debuit se diutius examinare, nec invalida fuit ejus confessio. Nullibi enim invenitur præcepta discussio diligentissima, el talis, ut excludat formidinem quidquam aliud in examine ulteriori detegendi. Requiritur quidem discussio diligens, non vero summa. Non sullicit sane levis discussio conscientia, sed debet esse seria, habito respectu ad qualitatem puenilentis, ad tempus (pio hic confessus est, ad species et numerum peccatorum, ad peccandi consuetudinem, el alia' circumstantias; sed non requiritur examen adeo productam, ut absit om-

« <'/> aucunement préparé mais Us cependant que Is dispositions convenables
« puissent succéder dans leur cœur à ce défaut de préparation, pourvu que h
« Prêtre, revêtu des entrailles de miséricorde de Jésus-Christ, qui n'est pas venu
pour appeler les justes, mais les peth urs, sache user à leur égard de zide, d>
p dience cl de douceur. Puis ce Pape ajoute qu'on ne doit pas regarder comme in.in-
« quant de préparation, ceux qui, par une suite de l'ignorance attachée à leur condi-
« lion ou a la lenteur de leur esprit, u'aura^at pis suffisamment sondé leur propre
« conscience, étant presque incapables de le taire par leurs propres effort.. et sans le sc-
eour> du Prêtre ; si toutefois, répondant aux soins du Confesseur, ils conçoivent ca
< sentiment de douleur el de repentir qui est nécessaire pour recevoir la grâce de Dieu
« dans le Sacrement. » (Lettre encyclique pour l'extension du Jubile de l'an 1826).
U"asset, n. 428

nis limor etiam fundatus quidpiam omittendi. Hoc enim innumeris scrupulis et anxietatibus obnoxium «isset, et talis discussio vera conscientiarum *carnificina* foret; quare non valet istud : .\$.? *plus se examinaret, plus inceniret; ergo tenetur se plus examinare*. Etenim non est tantum attendendum ad confessionis integritatem, sed etiam ad humanam conditionem, et Christi voluntatem, quæ, interprete Ecclesia, est ut Sacramentum illud nimis onerosum non reddatur. — *Ileuter*, — *Elbel*, — *Lupo*, l). 16, n. 190 *et seq.*

CASUS XXV.

CONFESSIO REPETENDA 1°.

1° *Agatha*, senicula, accedit lacrymabunda ad *Tiburtinum*, Confessorium : « Vater, inquit, agnosco nunc me nunquam habuisse sullicientem contritionem in prælerilis confessionibus, et defectu examinis multa omisisse peccata ; insuper in ultima confessione de proposito eliciendo » penitus oblita sum. Quid misera faciam, Pater? .lube quod vis. » — .Mandat autem *Tiburtinus*, Confessarius, ut generalem totius vilæ confessionem instituat.

2° *Canutus*, senex, se accusat de duobus peccatis in pueritia contra castitatem commissis, et nunquam accusatis, quorum unius a juventute oblitus est; alterius autem etsi memor, confessionem omisit, putans prælerisse tempus accusationis. Confessarius vero hæc audiens, dubitat an a *Canito* generalem confessionem exigere debeat, necne.

Quæst. 1° *Quandonani sit iteranda confessio? .in in dubio de contritione, accusatione, et propositi defectu?*

2° *Quandonani exigi rei permitti possit confessio generalis?*

3° *Qualis si methodus opportunior in confessione generali sequenda ?*

4° *Quid de ratione agendi Confessorii in utroque casu ?*

Solutio :

497. — II. ad III' *Quæst.* Omnis et sola confessio certo invalida repetenda est. 1° *Omnis invalida*, quia omnia peccata ita clavibus subjicienda sunt, ut vi absolutionis remittantur. 2° *Sola invalida*, quia nulla est ratio cur valida repetatur. Non datur unquam præceptum eadem peccata iterum accusandi, quando semel valide accusata sunt. Si adfuerit defectus in confessione valida, huic tantum supplendum erit. 3° *Certo invalida*, quia, in dubio de validitate, ex regula Juris, *standum est pro calore actus*. Insuper non potest dari obligatio *certa* peccata denuo confitendi, nisi *certo de ea constet*; atqui in hypolhesi non certo constat de obligatione, cum dubium sit utrum valida fuerit confessio, necne. Ergo, in dubio de contritione, de proposito sufficiente, vel de accusatione debita, confessio non est *necessario* repetenda. S. *Lig. n. 302 et seq.* — *Comp. n. 511 et seq.*

498. — II. ad 2n' *Quæst.* 1° Confessio generalis a Confessario nun-

quam exigi potest, nisi confessiones precedentes pœnitentis inoraliter certo invalida) fuerint. Constat ex modo dictis. 2° Permitti potest, aut etiam prudenter suaderi, quando, spectatis circumstantiis, pœnitens notabilem fructum spirituales ex ea percepturus est, v. g. ratione humilitatis, devotionis, manifestationis conscientiae ad directionem perfectiorem, etc. F. *Comp.* n. 517. χδ

499. — *It. ad 3m Quæs.* Γ Quoad ordinem confessionis. Plerumque via brevior et facilior est, si fiat declaratio peccatorum juxta ordinem mandatorum Dei et Ecclesiae, et postea circa status particularis obligationes, si quæ particulares habeantur. Attamen, quoad pœnitentes pios qui sæpe confitentur et paucas culpas habent confitendas, nulla regula statui potest. Attendant autem sollicita sua quoad Deum, proximum vel seipsos; vel potius dicant primum id quod magis conscientiam suam remordet..., etc. 2° Quoad modum confessionis. Si pœnitens sit satis instructus vel confessioni assuetus, inducendus est ut ipse peccata sua exponat; polliceatur tamen Confessarius se cum subinde interrogaturum esse, ut omnia recte perficiantur. Si autem pœnitens sit rudis, fere totum onus confessionis in se assumere debet Confessarius, interrogando de præcipuis peccatis quæ a pœnitentibus talis conditionis committi solent. Γ. *Comp.* n. 519.

500. — *It. ad 4m Quæs.* 1° Tiburtinus, Agathus. Confessarius, procul dubio junior est et experientia caret. Nonne omnes circumstantiæ casus suadent hanc senectutem in scrupulos vergere, et contritioni plane satisfecisse? Nonne pleræque devotula de insufficienti dolore, examine et declaratione jugiter conqueruntur? Quod autem propositum ex oblivione non fuerit elicitum, non est ratio confessionem iterandi, ut sæpe dictum est, siquidem probabilissime valida fuit. Tiburtinus igitur incaute et nimis praecipitator egit, praecipiendo ut Agatha confessionem totius vite institueret. H

2° Canutus non debuit confessionem generalem retexere ratione peccati illius quod a juventute memoriam latuit, quia confessiones ab illo tempore bona fide peregit, ideoque validæ sunt. Repetendae igitur tantum sunt eae quæ factae sunt, dum memoria peccati occurreret. Neque confessio generalis instituenda fuit a Canuto ob peccatum aliud non amplius accusatum, quia credebatur tempus obligationis praeteriisse, si reapse in bona (ide versatus est. Sola igitur confessio sacrilega iteranda foret in simili casu. I. III

CASUS XXVI.

CONFESSIO REPETENDA 2°.

Pomponius, Confessarius, audiendis confessionibus addictissimus, ab omnibus novis pœnitentibus generalem totius vitae confessionem exigit, quo melius eorum conscientiam cognoscere et dirigere valeat. Id fortiori devotulas omnes confessionem generalem instituere aut iterare cupientes libentissime accipit, et per varios menses in ea conficienda detinet.

Hinc :

Quæ iu *Quid de ratione agendi* Pomponii?

Solutio :

501. —/L *ad Quæ*. Quam imprudenter agat Pomponio » nemo non videt : confessio enim generalis, ul supra dictum esi, exigi non debet, nisi ad prælerilas confessiones reparandas; neque suaderi potent, nisi, specialis hinc el inde incommodis el commodis, fructus notabilis pro anima pœnitentis speretur. Tu vero, o Pomponi, quoties tempus et oleum perdidisti! Quoties in intricalissimas ambages te tuosque pœnitentes coniecisti, confessiones lotius vita? sine causa sufficienti permittendo, vel etiam suadendo? Quare ad hebdomadas el ad menses protraxisti confessiones, quæ facile brevissimo tempore perfici poterant? Caveto imprimis, o junior Confessarie, a quibusdam devotissimis, quæ velut infausta* harpyiæ, tua? benevolentia? insidiantes, Confessiones generales indescienter iterare et sine fine producere volunt.

CASUS DE SATISFACTIONE

SEU

De impositione, obligatione, mutatione, et adimptione pœnitentiae sacramentalis.

CASUS I.

IMPOSITIO PœNITENTIAE 1°.

Philometor, nō-Confessarius, semper anxius est pœnitentias sacramentales imponendo, timens ne peccatorum gravitati non sint proportionate prout a Cone. Trid. requiritur. Illi adstans Titius, consuetudinarius, a tribus mensibus non confessus, cui viginti jejunia injunguntur facienda, scilicet, jejunium unum pro singulis peccatis mortalibus. Accedit Berta, maierfamilias, quae jubetur iterum jejunare in pane et aqua pro triplici adulterio. Sed cum domi pœnitentiam peragit, indignabundus ejus maritus exclamat : « Ergo maxima commisisti peccata, cum tanta tibi fuerit pœnitentia imposita? » Accedit etiam Protinus, juvenis, consuetudine blasphemandi et turpia proferendi obstrictus. Huic praescribitur ut iterum singulis diebus per mensem lingua crucem in terra elormet, et etiam in posterum, quoties similia proferet, toties id faciat.

Hinc :

Quæritur. I° An semper imponenda sit pœnitentia in confessione?

2° Qualis imponenda sit, sit pro Ictibus, sire pro gravibus peccatis?

3° Quid de ratione agendi Philometoris in variis casibus?

4° Quid de Confessoriis qui operum species multiplicant, aut ad longissimum tempus, etiam ad vitam, pœnitentias imponunt?

Solutio :

-M

502. — II. ad Iam Quæst. Pœnitentia in omni casu a Confessario imponenda est, nisi a pœnitente nulla impleri possit. Ratio est, quia Confessarius, ut minister Sacramenti Pœnitentiæ, ejus integritatem, licet accidentalem, in quantum fieri potest, procurare debet. Constat ex Cone. Trid. sess. II. c. 8. Ad hoc autem tenetur Confessarius *sub grati*, si pro mortalibus injungenda sit; *probabiliter* vero *sub levi*, si pro venialibus praescribi debeat. S. Lig. n. 508, et Horn, apost. n. 47. — I. Comp. n. 522.

503. — *H. ad 2^m Quæs.* Nulla regula præcisa determinari potest. Ex *Cone. Trid.* Confessarius imponere debet poenitentias *convenientes el salutares*, tum *vindications*, tum *medicinales*, aliquo motio numero et gravitati peccatorum proportionatas. Sed poenitentia pro peccatis mortalibus gravis in se esse debet, seu talis ut opus injunctum reputetur obligans sub gravi, si ab Ecclesia præcipiatur. Hinc Missa audienda, ut materia gravis habenda est. *Γ. Comp. n. 521 cl 52i.*

504. — *II. ad 3^m Quæs.* *Philometor* incassum proportionem mathematicam inter poenitentias imponendas statuere satagii; hæc enim a *Cone. Trid.* non rei uiratur, et prorsus impossibilis est. Debet enim ex eodem Concilio altem i ad *rires paenitenlis*; porro plerumque ii qui plus peccaverunt, generatim aliis debiliores sunt. Quod si poenitentia aliquatenus peccatis proportionate ipsis præscribatur, eam omnino vel ex magna parte omittent. Quid autem proderit? Imprudenter præsertirn *Philometor* injunxit *Beitæ*, conjugatal et malrifamilias, ut pœnitentiam in media familia publicam perageret. Imprudentius adhuc injunxit *Πογύο*, ut terram lingua toties cruce signaret; hæc enim et alia similia plerumque prætermittuntur, et pœnitenles a Sacramentis avertunt. Quid igitur proderit?

505. — *IE ad 4^m Quæs.* Carpendi sunt, quia jugam intolerabile poenitentibus imponunt, et causa sunt cur pœnitentiæ e memoria excidant, et plerumque omittantur. Quid facerent fideles, si, quoties confitentur, poenitentia in totam vitam vel ad longum tempus imponeretur? Quot opera satisfactoria, decursu temporis, simul adimplenda forent! Quid igitur (licendum de illis Confessoriis? Similes poenitentia' ipsismel Confessoriis imponenda? forent.

CASUS II.

IMPOSITIO POENITENTIE 2°.

Homobonus, benignioris ethices Confessarius, sic in praxi peragit: 1° aliquando nullas injungit poenitentias pro peccatis venialibus, vel etiam pro mortalibus, si pœnitenles valde contritos reperiatur; 2° levia opera injungit peragenda juvenibus, vel divitibus, licet mortalibus noxis et quidem bene nullis graventur, ne a confessione deterreantur.

Hinc:

Quæst. ii 1° *rhi vel quomodo peccet Homobonus, omittendo poenitentiam injungere in prædictis casibus?*

2° *An graviter peccet præscribendo lanium opera levia poenitentibus, peccatis gravibus inquinatis?*

Solutio:

506. — *IE ad 1^m Quæs.* *Homobonus* peccat, saltem venialiter, si, seclusa justa causa, nullam imp mal poenitentiam pro venialibus; et mortaliter, si de mortalibus agatur, ut dictum est in casu precedente. *Kalio*

Casus. — *Tom. 11.*

anteni excusans <-i impotentia pœnilentis, nempe moribundi jam sensibus destituti. Alii infirmi aliquam poenitentiam, saltem levissimam, adimpleo possunt, v. g. deosculari Crucifixum, pronuntiare nomina sanctissima Jesu et .Maria?... etc. Plures Theologi, cum *Busemb.*, dicunt Confessarium excusari ab imponenda poenitentia, si pœnitens sit vehementissime contritus. Sed merito illud rejicitur a S. *Lig. n.* 507, quia non satis constare potest de tanta contritione, qua' omnem peccati poenam diluat. Esset tamen ratio congrua satisfactionem mullo leviolem imponendi.

507. — *If. ad 2m Quæs. Affirm, per se*, seu, si nulla sit ratio excusans, ut infirmitas corporis vel mentis, aut limor fundatus ne pœnitens operi injuncto non satisfaciat, etc. Ratio est, quia, ex præcepto *Conc. Trid.*, Confessarii imponere debent pœnitentias *contenientes* et *aliquo inodoproporlionalas* pro delictis gravibus, ne forte conniveant et fiant alienorum peccatorum participes. Secus vero dicendum, quoties adsunt rationes justa* levem poenitentiam pro gravibus peccatis imponendi. *Γ. Comp. n.* 524.

Generalim, cum adest ratio leviolem pœnilentiam pro peccatis lellialibus imponendi, saltem curandum est ut ejus materia sit *in se* saltem aliquatenus *gratis*, id est ut sit talis quæ pro uno peccato mortali plurimum injungatur, ut esset recitatio coronæ B. V., seu tertia pars Rosarii semel, vel quinquies *Paler* et .Irc per hebdomadam, etc.

508. — Referre juvat verba S. *Antonini* a S. *Lig.* relata et approbata, n' 510 : « Est sal rationabilis causa non dandi pœnitentias proporlionalas, « ipsa indisposilio pœnitentium, quia aliquando non sulliceret tempus « vilæ; nam debet Confessor dare talem pœnitentiam, quam credat verisimiliter illum adimplere, ne ipsam viano deterius contingat; quod « si magna peccata commisit, et dicit se pœnitere, sed non posse aliquam « duram pœnitentiam agere, animet eum Confessor, ostendendo ei gravitatem peccatorum et per consequens poenarum, et sic tandem injungat pœnilentiam quam libenter suscipiat; et, si Sacerdos non potest « gaudere de omnimoda ejus purgatione, saltem gaudeat quod liberatum « a *gehenna* transmittit ad *purgatorium*. Inde Confessor non debet ullo « modo permittere, peccatorem desperatum recedere a se; sed potius « imponat ei *unum Paler noster*, vel *aliud quid leve*, et alia bona quæ fecerit et mala quæ toleraverit sint ei in pœnilentiam, concordante « S. *Thoma*. Hoc sane intellige, videlicet, quia, si alias ipsum pœnilet et paratum se dicit facere quod debet, sed onus pœnilentia dicit non « posse sufficere, tunc propter hoc, quantumcumque deliquerit, non « debet dimitti absque absolutione, ne desperet. » i Ī-

Olerum, ait S. *Ilg o i u l s*, hic animadvertendum puto quod extracatum gravissima' infirmitatis, aut vehementissima' contritionis, non bene ageret Confessarius, si pro culpis mortalibus injungeret pœnilentiam quæ levem afferret obligationem; licet enim, si expedierit, imponi possit opus quod relative ad peccata sit leve, tamen regulariter semper injungenda est aliqua pœnitenlia gravis, quæ gravem inducat obligationem. S. *Lig. n.* 510.

CASUS III.

IMPOSITIO POENITENTIAE 3°.

Theophilus, Confessarius : 1° graves quidem imponit poenitentias pro gravibus peccatis, sed sub levi ianum, ne poenitentes graviter peccent, eas omittendo ; 2° saepe non alia praescribit opera, nisi ea quae jam sunt aliunde ex praecepto Ecclesiae peragenda, ut esi, v. g. auditio Missae die festo ; 3° poenitentiam, impertita ianum absolutione, injungere solet : quod si prima vice poenitentem non absolvat, nullam ei poenitentiam praescribit faciendam.

Hinc :

Qr.r.n. 1° .in *possit Confessarius imponere poenitentiam gravem quidem pro culpis gratibus, sed sub Icti ianum obligantem ?*

2° *In imponi possit opus jam aliunde debitum ?*

3° *In eadem poenitentia pro nova absolutione injungi possit?*

i0 *Quandonam poenitentia injungenda sit?*

Solutio :

509. — *Il. ad I^m Quaes. Affirm, probabilius*, quia quilibet legislator potest materiam gravem praecipere sub obligatione levi; Confessarius autem non ianum fungitur vicibus Christi, sed es! vere legislator et iudex a Christo constitutus : quare obligationis gravitas non oritur ex vi Sacramenti, sed ex praecepto Confessarii. S. *Lig. n. 518, et alii communius*. « Attamen, ait S'. *Lig. ibid.*, non probarem, si Confessarius vellet iotam « poenitentiam pro peccatis gravibus imponere sub levi, excepto casu « gravis nigritudinis, vel intensissima» contritionis, vel in alio rarissimo « casu, in quo videretur omnino expedire ad salutem poenitentis. Censeo enim, ex praecepto Trid., teneri semper Confessarium injungere aliquod « grave opus sub obligatione gravi ; praefata igitur sententia inservire « potest ad hoc tantum ut Confessarius, imposita aliqua poenitentia gravi, « aliam graviolem injungat sub levi, ita ut, si poenitens illam negligat, « mortalis culpa* reus non fiat. »

510. — *Il. ad 2^m Quaes. Affirm, eum sententia communi*. S. *Lig. n. 513*. Kalio esi, quia, cum opus illud sit satisfactorium, bene potest per claves ad meritum etiam satisfactionis sacramentalis elevari. Duplex igitur meritum habebitur in adimplentione illius operis, et duplex quoque peccatum in ejus omissione; sicut lit in eo qui volo sese obstrinxit ad audiendam Missam die Dominica, ad quam praecepto Ecclesia? tenebatur. Hoc tamen non est faciendum nisi spectata poenitentis fragilitate, vel ejus magna negligentia in adimplendo opere praescripto. Censetur autem Confessarius opus non aliunde praescriptum imponere semper in poenitentiam, nisi expresse poenitentem admoneat quod per opus jam aliunde debitum satisfacere possit. Hinc, si pro poenitentia auditio Missae tibi injuncta fuerit, non satisfacies

Missam semel ille Dominica audiendo, nisi id libi expresse concessum sit. S. *Lig. n.* 513.

311.—/? ad 3^m *Quxs. Neg.*, quia, licet opus alias præceptum bene posset imponi in poenitentiam, non potest tamen imponi opus jam præceptum eodem titulo satisfactionis. S. *Lig. n.* 523, ct *alii communi*ler contra *Lacroix*, — *Busemb.* etc.

R. ad 4ra Quxs. Poenitentia, generatim loquendo, imponenda est ante absolutionem, quia sic servatur ordo iudicii qui exigit ut reus spondeat satisfactionem priusquam absolvatur. Si autem Confessarius ex oblivione omiserit poenitentiam præscribere ante absolutionem, illam statim post absolutionem imponat. Non est tamen grave hanc inversionem facere; imo culpa vacat, si præsumatur poenitentem opus sibi injungendum accepturum esse. S. *Lig. n.* 514. Nulla autem necessario imponenda est poenitentia, quando absolutio non impertitur, quia nullum est Sacramentum.

Ex dictis satis liquet quid de *Theophilo*, dicendum sit.

CASUS IV.

POENITENTIA MEDICINALIS.

Aquilinus, Confessarius, satagit ut semper poenitentibus *medicinales* poenitentias imponat, ut ipse praescripto (*one. Trid.*) satisfaciat. Quare :
1° Occurrit ipsi *Eugenius* juvenis, prava consuetudine peccandi contra castitatem inquinatus, et in eadem peccata a pluribus annis recidivus. Confessarius, in medicinalem poenitentiam, ipsi matrimonium intra annum ineundum præscribit. — 2° Accedit *Eulalia*, puella ad pietatem valde proclivis, si cum personis devotis versetur, sed valde labilis et infirma, pravo occurrente consortio. Ut ejus saluti æternæ prospiciat *Aquilinus*, pro salutari poenitentia ingressum in Religionem ipsi imponit, et, ut eam firmiori vinculo obstringat, jubet ut statim votum ingrediendi Religionem emittat. — 3° Accedit *Veranus*, vino deditus, et sæpe ebrius. *Contraria contrariis curantur*, ait Confessarius, et ei injungit ut, in posterum sola aqua contentus, a vino penitus abstineat.

Hinc :

Quæ r. 1° *An vel quatenus imponendæ sint poenitentia medicinalis ad mentem Cone. Trid. ?*

2° *An matrimonium vel ingressus in Religionem in poenitentiam imponi potuerit?*

3° *An prudenter imponatur bibulo ut aquam solam bibat?*

4° *Quid de Aquilino dicendum ?*

«

Solutio :

|

512. — *R. ad 1ra Quxs.* Imponendæ sunt poenitentia *medicinales* peccatoribus in quantum *salutares* et *convenientes* esse possunt pro facultate poenitentium, juxta verba Cone. Trid. Sæpe autem excusantur Confessarii

ab illis injungendis, quia difficile a poenitentibus acceptarentur, et difficilius adimplerentur; tunc enim non essent salutare, siquidem non proderent nisi ad peccatores a Sacramentis arcendos: *Nola*, ait S. Aif/. 7i. 509, verba Trid.: *pro pœnitentium facultate*, id est utiles ad salutem pœnitentium. Confessarius enim hoc solum ob oculos habere debet, ut pœnitentis saluti, consulat; salutare autem non sunt satisfactiones quibus præ gravitate vix pares esse pœnitentes videantur, ita ut in eorum perniciem vertant.

513. — II. ad 2^m *Quæs.* 1°. *Neg.* quoad matrimonium, quia ex natura sua omnimodam libertatem requirit. *S. Lig. n. 511, et alii communiter contra paucos.*

2° Quoad Religionem, *neg.* pariter ob eamdem rationem. Ingressus enim in Religionem debet esse omnino liber et voluntarius. Deinde ad Religionem amplectendam vocatio specialis requiritur, nec a Confessario dari potest. *S. Lig. ibid. — S. Thomas, etc.*

511. II. ad 3^m *Quæs.* *Neg.*, saltem generalim loquendo, quia nimium est periculum ne hujusmodi poenitentia omittatur. Salis igitur sit ut Confessorius bibulum graviter et enixe adhorletur, vel etiam ad tempus aliquo modo ei præcipiat ut saltem vinum non bibat nisi aqua delibutum, sed seclusa poenitentiae obligatione.

II. ad 4^m *Quæs.* Quid igitur de Aquilino? Majorem discat prudentiam in poenitentia sacramentali injungenda; ea enim summopere indiget, ne in posterum adeo turpiter erret, cum maximo pœnitentium detrimento.

CASUS V.

OBLIGATIO POENITENTLE Γ.

Hector, de implenda sacramentali poenitentia parum sollicitus, facile prætermittit opera ipsi a Confessario præscripta, sive pro peccatis mortalibus, sive pro venialibus. Alias non omittit quidem sacramentalem poenitentiam, sed ad tempus notabile ejus adimplentionem protrahit, v. g. ad plures hebdomadas, vel ad plures menses, vel etiam ad annum. Porro ex illa dilatione sæpe fit ut Hector poenitentiam peragat in statu peccati mortalis, cum non lamdiu in divina gratia perseverare soleat. Quapropter jubetur postea a Confessario poenitentiam iterare, ulpote invalide peractam.

Inc :

Quær. 1° *Quomodo peccet omittens poenitentiam pro mortalibus aut venialibus impositam?*

2° *An graviter peccet omittens poenitentiam quidem, gravem, sed injunctam pro peccatis venialibus? In vice versa?*

3» *In, vel quænam dilatio poenitentia) sit gravis?*

4° *In sit valida impletio poenitentia in mortali?*

Solutio :

515. — II. ad 1^m *Quæs.* Pœnitens tenetur sub gravi adimplere pœni-

tentiam pro peccatis mortalibus impositam, quia materia gravis *per se* sub gravi obligat. *Probabiliter* autem sub levi tantum urget poenitentia pro levibus culpis imposita, quia materia levis non est capax obligationis grans. S. *Lig. n.* 517, cum *aliis communius*.

516. — I. ad 2.ⁿ *Quæs. Probabilius* non peccat graviter omittens pœnitentiam gravem quidem in se, sed pro venialibus impositam, quia tunc satisfactio necessaria non est in quantum gravis; neque fuit, neque potuit esse intentio Confessarii sub gravi pœnitentem obligandi. 2° Neque probabilius obligat sub gravi poenitentia levis in se, sed pro gravibus injuncta, quia materia levis non est capax obligationis gravis. S. *Lig. n.* 517, cum *aliis*. — Nec obstat quod hæc levis materia locum operis gravis teneat, quia obligatio secundum materiam commensuralur, et magis attenditur ad pœnitentiam in se spectatam, quam ad ejus causam. *Ita communius*. — S. *Lig. n.* 521.

517. — II. ad 3.º *Quæs.* 1° Dilatio pœnitentiæ pro venialibus peccatis imposita nunquam gravis evadere potest, cum ipsa omissio probabilius veniale non excedat.

2° Dilatio autem pœnitentiæ pro peccatis mortalibus imposita, *probabilius*, gravis reputatur, si ad duos vel saltem tres menses protrahatur. Sed de hoc minime consentiunt Theologi. S. *Lig. n.* 521. J

518. — R. ad 4.ⁿ *Quæs. Affirm*, saltem *probabilius*, quia ad satisfaciendum præcepto sullicil opus injunctum ponere, licet linis præcepti non obtineatur. S. *Lig. n.* 521. — An vero peccet, qui implet pœnitentiam in statu peccati? Certum est eum non peccare *mortaliter*. Juxta communio-rem sententiam peccat *venialiter*, quia obicem clieclui partiali Sacramenti voluntarie ponit. Plures tamen Theologi non *improbabiliter* tenent cum *Lugo* illum ab omni culpa eximi, quia nulla est culpa soli poenarum remissioni obicem ponere. S. *Lig. n.* 523.

CASUS VI.

OBLIGATIO POENITENTIÆ 2°.

Rufina jussa fuerat pro pœnitentia sacramentali Missam audire, et certam eleemosynam pauperibus erogaro. Ecce, die sequenti Sacro interfuit, immemor quod ex obligatione pœnitentiæ ei intéresse deberet. Illi vero ex Ecclesia exeunti occurrit pauper valde miserabilis, ut adjuvetur supplex postulans. Misericordia mola Rufina eleemosynam largam ipsi erogavit, etiam quin de pœnitentia cogitaret. Subinde ad hæc animadvertens, dubitat an ad aliam Missam et aliam eleemosynam teneatur. Alias, cum pro poenitentia coronam B. V. recitare deberet, statuit primum eam recitare ex devotione, excludens intentionem satisfaciendi, ut eamdem iterum recitet ad pœnitentiam implendam. Sed postea secundam hanc recitationem omisit.

Hinc :

Qu.r.n. 1° tn *satisfaciat, qui ponit opus præscriptum, pœnitentiæ immemor ?*

Orer. 2^a .in *satisfaciat, qui memor obligationis ercludit intentionem satisfaciendi?*

3° *Quid de Ruffina tenendum?*

Solutio :

519. — II. ad 1^a *Quies*. Satisfacit *probabilius*, quia pœnitens, accedendo pœnitentiam, habet animum cum adimplendi : ergo, quoties ponit opus injunctum, illud ponit ex intentione saltem habituali pœnitentiæ satisfaciendi. Quisque enim, in quolibet opere satisfactorio quod ponit, semper intendit operi debito prius satisfacere quam operi supercrogatorio. *Illa Lugo, I). 2i, n. 4-3, et alii. communius*, contra *alios* qui dicunt intentionem specialem requiri ad Sacramentum integrandum. S. *Lig.* utramque dicit sententiam esse probabilem. *Horn, apostl. n. 58.*

520. — Ii. ad 2^a *Quæs.* Non videtur satisfacere, quidquid in contrarium dicant plures. Ratio deducitur ex dictis in responsione ad primum *Quæs.* Etenim satisfacit immemor obligationis, quia censetur habere habitualement intentionem satisfaciendi : ergo, si excludat hanc intentionem, jam non satisfacit, quia non vult satisfacere. Insuper opus satisfactorium, a Confessario impositum, habetur instar debili. Porro, si quis eroget donum immemor debili, censetur *probabilius* obligationi justitiæ satisfecisse. Secus vero, si positive voluntatem satisfaciendi excludat. Ergo, a pari, non satisfacit ille qui excludit intentionem adimplendi pœnitentiam.

Illices : Satisfacit obligationi Missæ die festo audiendæ, ille qui interest Sacro ex mera devotione, intendens aliud audire ad præceptum implendum, licet postea non audiat : ergo a pari, etc.

II. *Vcg.paritatem*. Præceptum enim Missæ imponitur omnibus fidelibus independenter ab eorum voluntate; pœnitentia vero proponitur pœnitenti, et ab eo acceptatur : quare ejus adimpletio, sicut in voto, ab ejus voluntate pendet.

521. — II. ad 3^a *Quæs.* *Ruffina* non est inquietanda *in primo casu*, in quo posuit opus pœnitentiæ, immemor obligationis ; secus vero *in secundo casu*, in quo non habuit intentionem obligationi suæ satisfaciendi. Sequitur ex dictis. I

CASUS VII.

MULTITUDO PŒNITENTIÆ,

Felicitas, peracta generali confessione, apud quemdam Missionarium, pro salutari pœnitentia jubetur tria jejunia peragere. Ast, cum Missionaries abiisset, jejunia præscripta facere nequit, obstante infirmitate, quæ supervenit, valetudine, necnon stricta medici prohibitione. Quid ergo misera! Ad Gerendum Confessorium leniit, pœnitentiæ mutationem oblinendi gratia : « Nescis quid petas, ait ille. Judicium sacramentale, nisi ab eodem judice, immutari nequit. » Pergit subinde *Felicitas* ad Gallidum, alium Sacerdotem, «pii ait: « Ad nihil teneris, bona mulier ; pœnitentia impossibilis. (pialis tua est, non obligat. Vado igitur in pace. »

Non enim non nullo ab omni scrupulo solvitur mulier incidit enim in Ba-
ptismum, qui imperat ut ex integro repetatur generalis confessio, quin, sen-
tentiâ sacramentalis non nisi in Sacramento, sive a proprio, sive ab alio
Confessorio, immutari potest.

Hinc :

Quo I^o In pœnitentia mutari possit, et a quonam? In ab ipso
penitente, si in melius fiat, vel in nolo?

2° An mutanda sit, si ex aliquo impedimento impossibilis
eraserit?

3° In in sola confessione, an in Sacramento mutanda sit,
si casus mutationis occurrat?

4° An ad hoc repetenda sit præterita confessio, rei sufficiat
confessio status penitentis, rei ipsius penitentiae?

5° Quid de variis Confessoribus et eorum sententiis?

Solutio :

W

522. It. ad I^{am} Quæst. I^a Pœnitentia nunquam ab ipso penitente
commutari potest, nequidem in melius, quia pœnitentia* obligatio non
oritur ab ipso penitente, ut in voto; et insuper, opus aliquod nequit nisi
satisfactioni sacramentalis meritum elevari nisi a Ministro ipso pœnitentiæ
impositum fuerit, 2^a Commutari vero potest a proprio Confessorio, quin
legi Maior potest propriam legem mutare. 3^a Potest etiam mutari ab alio
Confessorio, quia alius etiam potest esse ejusdem causa* iudex, si penitens
ipsius tribunali se submittat. Excipe, nisi pœnitentia pro casibus reservatis
imposita sit, quia inferior sententiam Superioris mutare nequit, si hic
facile adiri possit. Sed in omni ea vera justa causa ad pœnitentiæ muta-
tionem requiritur.

é

523. - H. ad 2^{am} Quæst. An cum sententia communi et probabiliori
Ratio est: quia pœnitens non amplius tenetur ad executionem pœni-
tentia* qua; imposita facta est. S. Lig. n. 1)20, Lugo, Lacroix,
et alii innumeri contra Ilonacina, etc,

524. It. ad 3^{am} Quæst. Non potest mutari pœnitentia, nisi in confes-
sione, si commutatio ab alio Confessorio fieri debet; quia alius Confe-
sarius nullam potestatem habere potest, nisi in confessione sacramentali,
juxta omnes. Imo idem etiam videtur tenendum, licet commutatio ab
eodem Confessorio fiat, qui extra confessionem non est iudex circa id
quod ad meritum sacramenti spectat. Haec communius et verius, ait
S. J. n. 524, Utamen Confessor laicus potest hanc commutationem facere
potest ab ipso penitente, quia præcedens Confessorii iudicium adhuc moraliter
perseverat. Non requiritur autem ut pœnitentia commutetur in ipso Sa-
cramento, seu ut penitens in hac confessione absolvatur; quia confessio
est vero sacramentalis, etiam deliciente Sacramento, dummodo fiat in or-
dine ad Sacramentum, alias vel mox recipiendum, si Confessorius id op-
portunitate judicaverit.

é

525. It. ad 5^{am} Quæst. Si penitens adeat eundem Confessorium, non

erit necessarium confusionem repetere, dummodo Conf. -ariu recorde-
tur adlmc *in confuso* stains conscientia· pernitenti! Si vero ahum adeat,
vol eiimdem non amplius peer,alorum memorem, sufficit ul summalim
confiteatur, ita ut Confessarius confusam illius statu· notitiam acquuat

Dixi *Sufficit. coi/nilio ronfuxil xlalus ptnnilcnlis*; an vero *requiratur
illa confusa coquitio* ad poTiilentiam commutandam, *conlrorcrlitur*
Allinnaiil *probabitHer Lacroic, Klbel*, etc., quia Conic arm nequii
piunilentiam commutare, ni i in iudicio sacrnmentnli, quod ali quo illa
notitia exerceri nequit. Negant autem alii etiam *probabiliter* cum s. *Lig.*,
de,, quia non agitur de iudicio circa peccata ferendo, sed tantum de po-
nilenlia imitanda, ad qttod sufficit prioris pernitentia· cognitio, ul alia cir<i-
ler irqitivalens imponatur. V. *Comp. n. 532.*

526. — II. *ad !>" Quæs.* ¶ Gerardi h falso a> emit pmiiilenliam com-
mutari non posse, nisi a Confessario a quo injuncta est; aliti enim Conic-
sariusquilibet in foro sacramentali constitutus, el priori Micceden· relative
ail eiiindcm pmnilenliem, eadem ac ille gaudet potestate, quia novum ju-
diciu ferre potest.

¶ Galihnus vero recto iudicavit mulierem ab omni obligatione libe-
randam esso, eum de morali impossibilitate poenitentiam adimplendi ipsi
constiterit. Rasimus vero sub omni respectu erravit, scilicet, tum quia
coiniitavil pomitenliam qua*. eommiilalione non indigebat, tum quia mu-
lierem ad confessionem generalem inutilité! adslrinxil, tum etiam quia
iudicavit commutationem in solo Sacramento lien posse; sufficit enim ul
pænilens in foro sacramentali constituatur, nec requiritur ul absolutionem
recipiat.

CASUS VIII,

1'OENITENTM.: OBLIVIO.

Martha, ingrata· memoria· mulier, non raro pomilenlia· sibi a Confes-
sorio injuncta· obliviscitur, ideoqne pluribus angitur perplexitalibiH. Inter
alios casus accipe sequentes :

1° Quondam Martha, pmnilentiæ sacramentalis immemor, rediit ad
Confessorium, qui el ipso, injuncti operis jam non recordans aliud su-
brogavit.

2* Eodem recurrente oblivionis casu, statuit mulier ad Confessorium
iterum recurrere, sed abierat el jam a pmnitente amplius adiri non pole-
rat. Quid igitur faciet misera? Porgit ad alium Sacerdotem, a quo jube-
tnr confessionem repetere, ul nova pœnitionlia pr.escribi voloat.

3° Alias Martha, tanlio et contristatione allecta propter recurrentem
adhuc hujusmodi oblivionem, ipsamet sibi opus subrogatorium imponit,
el, ad tutius, pmnitionliam in praecedenti confessione sibi injunctam repetit.

4n Alias nova contorquetur nnxiotdto; postquam enim a Confessario
recessisset, advertit ipsum hac vico oblitum esse pmnitenliam proscribere
Verum, ul ab incommodo illum iterum adeundi liberetur, ipsa aliquod
opu» adimplendum eligit.

flin c :

(Jr i n I" Si *pœnitens oblitus fuerit pœnitentia injuncta lenelur*
Confessorium adire, ul cam resciat ?

2° *Tenelur confessionem repetere, ut aliam accipiat?*

3° *Confessorius de pœnitentia injuncta non recordatur,
debetne aliam subrogare ?*

V' *Quid de Martha in caris casibus ?*

H

Solutio :

H

527. — R. ad 1m *Quæst.* 1° *Affirm.*, in duplici casu, scilicet, si Confessorius merito pœnitentia adhuc recordari de pœnitentia, tali pœnitenti imposita, et si Confessorius facile, seu absque notabili incommodo adiri possit. Ratio est, quia tunc, ignorantia pœnitentia non est neque physice, neque moraliter invincibilis; et insuper, non est ratio suliciens ab obligatione excusans. Multo autem facilius excusatur pœnitens ab illa obligatione adeundi Confessorium ad pœnitentiam resciendam, si de materia levi agatur. Hinc pœnitentes pii, qui non soient graviter peccare, generatim non tenentur Confessorium ea de causa adire, nisi, modo peracta confessione, adhuc juxta sedem confessionalem maneant.

2° *Neg.* autem in aliis casibus, *saltem probabilius*, cum sententia communi, contra plures. Ratio est, quia pœnitentia quæ e memoria excidit, eo ipso impossibilis facta est, ut infra dicitur.

528. — A. ad 2m *Quæst.* *Neg.*, saltem cum sententia communi. Ratio est: 1° quia ubi pœnitentia tum a pœnitente, tum a Confessorio ignoratur, facta est impossibilis, nec obligare potest; 2° quia nulla potest esse obligatio, ut peccata, semel accusata et directe absoluta, iterum clavibus subjiciantur. Nec dicas esse repetendam confessionem, ut pœnitentia injungatur ratione Sacramenti integrandi; nam praeceptum integrandi Sacramenti non potest obligare cum tanto incommodo, ul communiter advertunt Auctores. S. *Lig. n.* 520. J

329. — R. ad 3m *Quæst.* Nequaquam. Sequitur ex dictis. Pœnitentia enim in eo casu facta est impossibilis, et proinde corrumpitur ejus obligatio. Neque tenetur Confessorius *probabilius* novam pœnitentiam subrogare pro alia oblivioni data, etiamsi de statu pœnitentis sullicienter recordaretur, propter eandem rationem. Attamen, in praxi expedit ut aliquod opus saltem leve imponat, ad satisfaciendum devotioni pœnitentis, vel ad ejus anxietates compescendas. 39

530. — R. ad 1m *Quæst.* In primo et secundo casu, Martha non fuit obligata ad novam pœnitentiam implendam, nec a fortiori ad confessionem iterandam. In tertio casu debuit adire Confessorium, si facile potuit, et pœnitentiam illam pœnitentia prae-scripta memorem esso; secus in aliis casibus. Opus autem a seipso susceptum, nunquam vim satisfactionis Sacramentalis habere potest. In quarto casu, Martha non tenetur adire Confessorium cum incommodo suo notabili. Imo, juxta plures, non constat de obligatione redeundi ad Confessorium, si absoluto ab eo recessit; quia tunc est completum judicium sacramentale, et deficit unio moralis inter illud judicium et pœnitentiam injunctam. I

CASUS IX.

ADIMPLETIO POENITENTIAE 1°.

Ubaldo, peracta confessione, pro salutari poenitentia jussus est audire semel Missam, semel coronam 15. M. Virginis recitare, et SS. Sacramentum semel visitare; verum industrius homo, per compendium satisfacit : pergit enim ad Missam die Dominica, eam audii, SS. Sacramentum simul adorando, et Rosarium integrum eodem tempore recitando. Alias, cum duas Missas ex poenitentia audire deberet, tendit ad Ecclesiam, advertit felici casu duas simul Missas in duobus altaribus esse jamjam celebrandas, casque eodem tempore audit.

Hinc :

Quær. Iv. In Ubaldo *obligationi suæ satisfecerit simul recitando coronam R. G., SS. Sacramentum risitando, et Missam audiendo ?*

oo *An satisfecerit obligationi poenitentiae, assistendo Missæ die festo præceptæ?*

3» *In duabus Missis injunctis simul intéresse potuerit?*

Solutio :

531. — *R. ad 1^{am} Quæs.* Ubaldo obligationi suæ* satisfecit recitando coronam B. V. dum Missam audiebat, quia illa* dua* obligationes sunt sociabiles. F. *Comp. t. i, de Leg. n. 106*, et supra in hoc opere, *cas. 10, de Legibus, n. 101*. Non autem satisfecit peragendo simul visitationem SS. Sacramenti et Sacro assistendo, quia evidenter Confessariis voluit ut seorsim hæc duo opera ponerentur. Quorsum enim præfalam visitationem injunxisset? cui bono? Ergo supplere debet Ubaldo, denuo Ecclesiam petendo ad SS. Sacramentum adorandum.

532. — *R. ad 2^{am} Quæs.* Neg. Ratio nota est. Licet enim opus jam aliunde debitum absolute imponi possit pro poenitentia, requiritur expressa Confessarii voluntas, ut rationem satisfactionis sacramentalis habeat. In casu autem, nulla habetur circa hoc voluntas Confessarii, imo ne implicita uiuilem est : Confessariis enim nunquam aliquid simile intendit, quin ind formaliter manifestet.

533. — *R. ad 3^{am} Quæs.* Ubaldo minimo potuit duas Missas ex poenitentia injunctas simul audire, sed ulrique successive assistere debuit. Etenim, quamvis possit quis uno tempore et actu pluribus obligationibus satisfacere, quando sunt sociabiles, et aliud non constat de mente Superioris obligationem imponentis; quando tamen aliud constat, nonnisi diverso tempore et repetito actu pluribus obligationibus satisfaciendum est. Apertius, in casu nostro, evidenter constat de intentione Confessarii, scilicet, ut ulrique Missa; seorsim interveniat. Talis enim est sensus notissimus et communis Confessoriorum, qui secus mallent unicum Sacrum imponere audiendum quam plura, si scirent hæc simul audienda esse. Ergo...

S. Lig. Homo apost. n. 37.—*Lacroij:, n. 1281, el alii communiter contra Busembaum.*—*V. Comp. de Legibus, n. 107, el in hoc opere, Cas. tom. i, η. 100.*

ADIMPLETIO POENITENTIÆ 2°.

Dionysius pro pœnitentia sacramentali rosarium B. V. flexis genibus recitare debet; sedendo autem recitat. Re cognita, Confessarius extraordinarius, quem occasione alicujus festi adiverat, jubet iterari recitationem, ulpotc invalide persolutam. — Mias, cum jejunare debuisset in vigilia Nativitatis B. V. in ipsius honorem, ad specialem gratiam dic festo impetrandam, id agere hac die impeditus fuit, et obligationem extinctam existimavit.

Hinc :

Quair. 1° In Dionysius *rosarium iterare debuerit?*

2° .in *ad jejunium adhuc postea fuerit obligatus?*

Solutio :

53i. — *R. ad 1^a Quæs.* Solutio hujus quæstionis vix absolute dari potest, quia a variis circumstantiis et a voluntate Confessarii maxime pendet. Generatim hujusmodi circumstantia» ut quid mere accidentale spectari debent. In præsonli autem casu, cum agatur de opere salis molesto; imo quod minus prudenter forte impositum esse ex obligatione censeatur viro, hujusmodi pœnitentiæ parum assueto : credibile non est circumstantiam illam sub gravi fuisse injunctam, in praxi, post factum, inducendus est pœnitens ad orandum identidem genibus Hexis, ul pœnitentiam aliquatenus suppleat, nisi malit rem ordinario Confessario in proxima confessione subjicere. 7. *Comp. n. 528, 531.*

535. — *R. ad 2^a Quæs. Affirm.* Ratio est, quia circumstantia temporis non fuit præfixa *ad finiendam obligationem*, sed tantum *ad illam determinandam*. Confessarius enim minime intendit nullam imponere pœnitentiam, si die determinata jejunium omisum fuisset, vel fieri non potuisset.

CASUS

DE JURISDICTIONE ET APPROBATIONE

SEU

l)c necessitate jurisdictionis ct approbationis ; de defectu jurisdictionis incognito, seu de errore communi et titulo colorato; de jurisdictione dubia; de jurisdictione in casu mortis ; de jurisdictione ct approbatione Regularium ct erga Moniales.

s

CASUS I.

APPROBATIO.

1° *Damianos*, Sacerdos, Episcopi familiaris, commorans Paschali tempore apud *Florinum*, Parochum, se offert ul in audiendis confessionibus ei auxilium præstet, licet approbatione episcopali carcat, pro certo habens fore ut hoc Episcopo non displiceat. Volis *Damiani* libenter annuit Parochus.

2° *Quirinus*, Sacerdos, extra diœcesim suam ad breve tempus versans, ab Episcopo loci approbatur ad audiendas virorum confessiones, occurrente magna quadam solemnitate. *Quirinus* excepit etiam confessiones plurium mulierum, et unius viri parochia; extranei. Existimavit enim se id posse facere absque difficultate, cum in propria diœcesi approbatione gaudet generali, absque ulla restrictione neque temporis, neque personarum.

Hinc :

- Quæ r .* 1° *In quo approbatio el jurisdictione differant ?*
00 *Quando, et a quo Episcopo requiratur approbatio ?*
3° *An Episcopus Sacerdotem extraneum approbare possit?*
4° *An sufficiat approbatio tacita tel praesumpta?*
k0 .-*In calidæ fuerint absolutiones in singulis casibus?*

Solutio :

536. — *R. ad 1m Quæs.* Approbatio est præcipue judicium Episcopi, aut Superioris ecclesiastici, de idoneitate subditi ad audiendas confessiones. Jurisdictio vero est concessio potestatis excipiendi fidelium confessiones cum determinatione subditorum, circa quos liæc facultas exerceri potest. In præsentī Ecclesia? praxi non amplius separation una absque altera, relative ad saeculares Sacerdotes, conceditur.

5

537. — *R. ad 2,n Quæs.* Approbatio ah ipso Episcopo loci in quo audiuntur confessiones danda est ; el sub pœna nullitatis semper requiritur, nisi adsit casus extrema· necessitatis, vel jurisdictio ordinaria erga pœni-

lentem habeatur. *Huila Innoc. XII*, an. 17(10, etc. — f. *Cotr*n, n. 540, etc.

/E ad 3^m *Quæs. Affirm.* Constat ex praxi universali Ecclesiæ, et sententia communi Theologorum. F. *Comp. n.* 544.

Ii. ad 4^m Quæs. In Non sullicil approbatio præsumpta, quia a *Cone. Trid.* requiritur approbatio *artu* et *absolute c.ristens*, el *jam obtenta*. Ergo requiritur consensus actualis Episcopi, signis certo declaratus. 2° Sufficit autem approbatio *tacita*, si certe ex circumstantiis colligatur, v. g. si Missionarins ab Episcopo advocetur ad Missionem in aliqua parochia agendam, eo ipso approbatus censetur ad confessiones illic excipendas. F. *Comp. n.* 541-558

538. — *Ii. ad 5^m Quæs.* Ad 1^m *casum.* *Damianus* invalido absolvit, ob defectum approbationis, cum approbatio præsumpta non sulliciat, ut palet ex dictis. Graviter igitur erravit *Damianus*. (*Pontus, r. Approb., cas. 8.*)

Ad 2^m *casum.* *Quirin* us invalide absolvit mulieres, cum pro solis viris approbatus fuerit. Nec obstat quod in propria dioecesi approbatione illi milala gaudeat, quia ex sola delegatione Episcopi loci absolvere potest *Pontas, ibid. eas. 10.* Quid vero (le absolutione viri extranei ? Valet, quia *Quirin* us approbatus fuit ad *confessiones rirorum simpliciter*. Ergo non fuit restricta approbatio ad solos parochia viros ; extranei enim non solent ab aliis discerni. Secus enim *Quirin* is ab omnibus petere debuisset an de parochia fuissent, el dimittere eos qui negative respondissent, quod absurdum est. Nec obstat quidquid in contrarium dicat *Pontas, ibid.*, si vir extraneis ex alia diœcesi venerit; nam, ex praxi generali Ecclesia, extranei, quicumque sint, fiunt sufficienter subditi, ex eo quod Confessario in hoc loco approbato se subjiciant. S. */?>/. n.* 5G9. — *Γ. Comp. η.* 554. ? I

CASUS ii.

JURISDICTIO ET LICENTIA.

1° *Leonardos*, Sacerdos in diœcesi approbatus, inultos absolvit pœnitenles, etiam tempore Paschali, invitis Parochis. Id etiam agere pergit, postquam Episcopus prohibuit ne lidelcs, tempore Paschali, cuipiam extra parochiam confiteantur absque Parochi licentia. J

2° (*Npriants* excipii aliquando confessiones in aliis Ecclesiis sine licentia Parochorum, vel in Sacellis monasteriorum, non obtenta facultate eorum (pii illis præsunt. Aliquando in parochiam vicinam advocatus, confessionem icgroli cujusdam excipiendi causa, petila quidem, sed non obtenta Parochi licentia, nihilominus tendit ad domum decumbentis, el, invito Parocho, eum audit et absolvit. H

Hinc :

α

Quær. 1° *Quomodo jurisdictio et licentia inter se di/lerant ?*

2° *An Leonardos calide absolverit incito Parocho? An incito dimeesis Episcopo?* H

Q^{uestio} 3^a In Cyprianus *in calide cel illicite egerit, audiendo confessiones in aliis Ecclesiis absque licentia, el an pro confessione ægroli extra Ecclesiam licentia Parochi indiquerit?*

Solutio :

539. — II. ad 1^{am} Quæs. Jurisdictio requiritur ad validitatem absolutionis, et proinde allicit ipsam rei substantiam. Licentia vero est tantum facultas ad rectum ordinem requisita, ex parte illius cujus interest ; ideoque non reddit actum invalidum, sed tantum illicitum. Est igitur quid mere accidentale in ordine ad Sacramenti Pœnitentiæ administrationem. Sic v. g. non potest licite Confessorius excipere confessiones in Ecclesia parochiali absque Parochi licentia ; si id tamen faciat, valide absolvit.

540. — II. ad 2^{am} Quæs. 1° Leonardus *calide* absolvit, invito Parocho, etiam tempore Paschali ; quia, ex interpretatione communi, *proprius Sacerdos, cui fideles semel in anno confiteri debent*, intelligitur quilibet Sacerdos approbatus. 2° Non posset *calide* absolvere tempore Paschali, si Episcopus statueret ut soli Parocho parochiani confiteantur ; quia Episcopus valide jurisdictionem restringere potest. Γ. *Comp. n. 553 ei seq.*

541. — II. ad 3^{am} Quæs. Cyprianus, utpote ab Episcopo approbatus, *calide* absolvit, etiamsi, invito Ecclesiæ aut Sacelli Superiore, confessiones excipiat, ut supra dictum est. Illicite autem agit quoties, absque licentia eorum quorum interest, in Ecclesiis aut Sacellis Sacramentum Pœnitentiæ* administrat, Minime tamen peccavit, confessionem ægroti in propria domo decumbentis excipiendo absque Parochi licentia ; quia domicilia privata ejus jurisdictioni minime subjacent. Prudentia tamen admodum suadet ut in hoc casu caute agat, et curet in quantum fieri potest, ne Parochum habeat offensum, propter incommoda quæ inde sequi possunt, praesertim si agatur de ægroto periculose decumbente cui a proprio Parocho ultima Sacramenta erunt subinde administranda.

GASÜS 111.

CANDIDATUS MINUS HABENS.

Candidus, nō-Sacerdos, vocatus fuit ad examen doctrina* subeundum pro audiendis confessionibus. Peracto examine, vota singulorum examinatorum scripta et signata traduntur Vicario generali qui, absente Episcopo, Concilii ecclesiastici præsides et director erat. Is vero, non dubitans de Sacerdotis idoneitate, statim illum misit velut alieujus Parochi cooperatorem, ut, instante proxima festivitate, confessiones exciperet. Verum, reseratis postea examinatorum votis in proxima Concilii sessione, Candidus inventus est *minus habens*, seu ab examineribus reprobatus. Quomobrem illico revocatus, usquedum in doctrina morali magis proficeret, a munere confessiones audiendi suspensus fuit.

Inc :

- Qu. i. k. 1° *An Candidus calide pœnitenles absolverit ?*
 2° *Quid, si ipse suum doctrinæ defectum noverit, etiam se in examine defecisse probe scicerit?*
 3° *Quid, si post suspensionem adhuc plures absolverit?*
 4° *An fideles, detecto errore, teneantur confessiones Candido factas apud alium repetere ?*

Solutio :

542. — *R. ad 1. n. Quxs.* Candidus valide absolvit antequam ab audiendis confessionibus prohiberetur. Hæc est : 1° quia fuit simpliciter a Superiore approbatus, licet hic ex errore approbaverit ; 2° quia, ubi intervenit *error communis* cum *titulo colorato*, Ecclesia certo defectum approbationis supplet ut dicunt communiter Theologi ; atqui in nostro casu intervenit talis *error communis* cum *titulo colorato*, scilicet cum titulo jurisdictionis a Superiore collatæ. Ergo, etc.

543. — *R. ad 2. m. Quxs.* In hac hypothesis peccasset quidem ille graviter, suscipiendo tantum munus, licet se incapacem cognovisset ; attamen valida* semper fuissent confessiones, quia approbatio Superioris, et error communis fidelium cum titulo colorato, eodem modo subsisterent.

R. ad 3. n. Quxs. Etiam in hoc casu Candidus valide absolvisset, si suspensio populo non innotuisset ; quia adhuc error communis perseverasset, licet titulus coloratus defecisset : error enim *communis*, etiam *sine titulo colorato*, probabilius cillicii ut Ecclesia, pia mater, supplere velit, no inulti pereant. S. *Lig. η. oTi.*

544. — *R. ad 4. n. Quxs. Neg. prorsus.* Ratio est, quia ex dictis confessiones illie validæ fuerunt, ex eo quod Ecclesia jurisdictionem suppleverit, *stante errore communi*. Confessiones autem semel validæ, nunquam necessario repotendæ sunt. Etenim circumstantia erroris postea delecti, cillicere nequit ut invalidum fiat id quod prius validum fuit. Ergo, etc... *Elbel, n. 320. — S. Lig. n. 572. — V. Comp. n. 548 et seq.*

CASUS IV.

SACERDOS JURISDICTIONE DESTITUTUS 1°.

Sabbellus, Sacerdos, magna pœnitentium caterva circumdatus, per aliquod tempus, expleto approbationis termino, primo quidem ignorantia invincibili laborando, deinde etiam mala fide, confessiones excipere perrexit. Ab Episcopo autem propterea a confessionibus suspensus, nonnullas mulierculas suspensionis ignaras nihilominus absolvit. Deinde, fuga arrepta, simulalisque ab Episcopo lineris, in alio loco consistit, ad quem fama suspensionis nondum pervenerat, et ibi ad audiendas confessiones in magna quadam solemnitate a Parocho admittitur. *»

Hinc :

Quam. 1° .In *valide* absolverit, Sabellus, sive bona, sive mala fide, ante suspensionem ?

2° .in *valide* absolverit mulierculas post suspensionem, cl fideles post fugam ?

Solutio :

545. — Ii. ad I^m Quæs. Affirm. Ratio est, quia adfuit error communis, ex quo fit ut Ecclesia *probabilius* suppleat, etiam deficiente titulo colorato. Nec obstat quod postea Sabellus fuerit in mala fide, quia hæc mala fides errorem communem non destruxit. *Hecole dicta supra in casu præcedente.* — K. S. Lig. n. 572.

546. — II. ad 2^m Quæs. Sabellus *invalide* absolvit illas paucas mulierculas quæ ejus suspensionem ignorarunt, quia tunc error *privatus* lanium fuit : Ecclesia autem, juxta sententiam communem Theologorum, in errore privato jurisdictionem non supplet ; quia Ecclesia, ut provisor generalis, non censetur supplere nisi ratione boni communis. Post fugam autem Sabellus *valide* absolvit, saltem probabiliter, quia adfuit error communis in loco in quem sese recepit. K. Comp. n. 547 et 548.

CASUS V.

SACERDOS JURISDICTIONE DESTITUTUS 2°.

1° Palumbius, junior Vicarius, pridie maximæ solemnitatis, recordatur elapsum esso annum ab obtenta episcopali approbatione, seque omni jurisdictione carere ad confessiones excipiendas. Undique angustiis premitur. Quid faciet misellus ? Propter temporis angustias, ad Episcopum recurrere nequit ; attamen, in tanto pœnitentium concursu, ab audiendis confessionibus abstinere non audet. Kō secwn diu perpensa, pro more in sacro tribunali sedet, absolvitque quoscumque rite dispositos repent.

2° Loelius, Vicarius, advertit Sabbato Sancio effluxisse tempus pro quo fuerat approbatus. Nuntium igitur mittit ad Vicarium generalem, cui nolir imus et familiaris erat, prorogationem approbationis postulandi causa : persuasum vero habens gratiam postulatam certo sibi concedendam esse, nl reipsa concessa fuit, excipii confessiones pluribus horis ante nuntii reditum.

Hinc :

Quant. 1° .in Palumbius *valide et licite* egerit?

2° *An pariter* Loelius ?

Solutio :

547. — II. ad Iⁿ Quæs. Palumbius malo fecit, et graviter peccavit. Attamen confessiones illae, propter communem errorem, validæ fuerunt, ut ex dictis in casibus præcedenlibus sequitur.

iii8.— II. ad 2^m *Quæs.* *Lueius calide* quidem absolvit, licet jurisdictione destitutus, stante errore communi, juxta superius dicta; sed graviter peccavit audiendo confessiones absque debita facultate, et cogendo Ecclesiam ad supplendum, quia non licet absolvere ex jurisdictione tantum nræsumpta. Insuper fieri poterat ut Superior, ex aliqua causa ignota, postulatam facultatem esset denegaturus; vel ut esset absens, etc. Dicit *Pontas*, v. Appro!,., cas. 9, tum iterandas esse absolutiones sine jurisdictione impertitas, saltem ad latius. Sed de validitate talium absolutionum minime dubitandum est, nec proinde iterandæ sunt. Imo, neque iterandæ viderentur, etiamsi invalida; essent, ob scandalum et magnam animarum perturbationem, quæ ex hoc sequeretur; sed inducendi forent fideles omnes ad denuo confitendum quam proxime ex aliquo prætextu, v. g. occasione alicujus magne solemnitalis, ut sic remissionem peccatorum indirecte oblinerent. **I**

GASUS VI.

JURISDICTIO DURIA.

Ca sim ih u s, Confessarius, dum alacriter ad excipiendas confessiones incumbit, dubitare cœpil an tempus jurisdictionis sibi concessæ jam expiraverit, necne. Dubium autem resolvere non potest, quia litteras episcopales amisit. Nihilominus indubius pergit confessiones audire et absolvere, hoc innixus pi incipio : *In jurisdictione dubi* , *cel probabili, curio supplet Ecclesia*. Subinde vero, scrupulo motus, statuit a confessionibus abstinere, donec, facultatis renovationem obtinuerit. Interea tamen, enixe rogatus, plores adhuc pœnitentos absolvit, scilicet *ParOclmin* die festo celebraturum et anxietate agitatum; mulierem partu dillicili laborantem, et a *Pa-rocho* abhorrentem; virum cujus confessi mem jam inceperat, et qui diutius in statu peccati mortalis, absque maxima molestia, perseverare non poterat, et alios similes. **iSH**

Hinc :

Qu.ek. 1° *An liceat absolvere cum jurisdictione dubia cel probabili, extra mortis periculum?* **3**

2° *Quid da ratione agendi Ca sim iuu ? An licite egerit, saltem urgente grati causa, ut in casibus praecedentibus?*

3° *Quid, si quis dubitet an locus in quo versatur sit extra limites suæ jurisdictionis, necne?*

Solutio :

SV9. — II- ad 1^{TM} *Quæs.* 1° Non licet absolvere cum jurisdictione proprio, id est practice vel negative, dubia, *excepto casu necessitatis*; quia Ecclesia, sapiens mater, non censetur tunc jurisdictionem supplere.

2° Licet vero, juxta communem sententiam, absolvere cum jurisdictione probabili. Ratio est, quia Ecclesia censetur tunc supplere jurisdictionem, si forte non ha' alur; etenim videt et scit passim abso utionem

impertiri a Confessarii» cum jurisdictione laicum probabili. Sunt qui ad id requirunt, causam rationabilem, uti S. *Alphonsus*, l. fi, n. :>7i. Alii tamen cum *Suarezio*, de *Pœnit. f*). 26, sect, 6, n. 6, minime hoc exigunt. K. *Comp. n.* 549.

550. — */? ad i''' Quæs. l'* *Casimiris* male fecit in *primo casu* absolvendo cinn jurisdictione dubia, cum nulla urgeret necessitas, seu gr.r.is causa. Non enim verum est Ecclesiam certo supplere in jurisdictione dubia, seclusa causa gravi, siquidem hoc communius a Theologis ir / i i . Attamen valide absolvit, quia in tali casu Ecclesia jurisdictionem, saltem oli errorem communem, supplet. Licite, etiam absolvere potuit, si, elïor-mala conscientia, probabiliter putavit se jurisdictione non. destitui.

2° Valide autem et licite egit absolvendo *in casibus posterioribus*, quia causa gravis absolvendi urgebat, el proinde merito Ecclesia censebatur supplero jurisdictionem. Sic docet S. *Ligorius*, *ibid.*

551. — *R. ad 3m Quæs.* Si quis dubitet an locus in quo hic et nunc versatur sit extra limites jurisdictionis suæ, inquirere debet, si possit ; si non possit, abstineat a confessionibus excipiendis, nisi causa gravi ad id inducatur, juxta ea quæ antecedentur dicta sunt.

CASÜS VII

CONFESSARIUS PEREGRINUS

1° *Antoninus*, Parochus, solet semel in anno, comitante *Hydulpho*, Vicario suo, tendere cum parochianis non paucis in piam peregrinationem extra dioecesis lines. Cum ad pium Sanctuarium pervenissent, tum ipse, lum adjutor audiendis suorum confessionibus alacriter vacant. Nonnullos alios peregrinos, ad eorum tribunal accedentes, etiam excipiunt et absol-vunt.

2° *Carpophorus*, animarum Pastor, in dioecesis confinibus degens, solet in majori quadam festivitate Parochos vicinos advocare ad confes-siones in sua parochia excipiendas ; quibus ct ipse quam libentissime vicissim idem quoque pnestat officium.

3° *Benitius*, Sacerdos regularis, in collegio quodam Moderator, vaca-tionum tempore aliquando alumnorum turmam in dissitas regiones, re-creationis causa, perducit, eorumque confessiones, licet extra dicecesim, excipit ex sola licentia Episcopi cui subesi collegium.

IIinc :

Quær. 1° .In *Antonius*, *Parochus*, *calide absolverit suos parochia-nos extra parochiam, vel etiam extra diæcesim !* .In *ejus Vicarius suos pæniltcnles?* hi *uterque alios externos?*

2° *An Carpophorus potuerit advocare alios Parochos, etiam diæcesi extraneos, ad confessiones in sua Ecclesia exci-piendas?*

3° .In *Benitius ralide absolverit alumnos suos extra diwsim, ex sola Episcopi sui delegatione l*

DE JURISDICTIONE

SoLbTIO :

| H

552. — *l».* *ad Im Quæs.* 1° Antoninus, Parochus, valide absolvit sum parochianos extra parochiam et etiam extra diœcesim absque Episcopi loci delegatione; quia Parochus gaudet jurisdictione ordinaria et proinde personali in proprios subditos, eosquo in omni loco absolvere potest.

2° Indulpius, Vicarius, absolvere non potuit suos pœnilentes, utpole approbatione debita vel jurisdictione personali destitutus. Jurisdictio enim Vicarii est tantum delegata, et proinde mere localis. Attamen, *stante ema communi*, reapse non invalide absolvit.

3° Neuter, neque Parochus neque Vicarius peregrinos extraneos absolvere potuerunt licite *per se*, ob dictam rationem, nimirum ob deficientem Episcopi loci approbationem. Attamen, *stante errore communi*, uterque valide absolvit.

553. — *R. ad 2,n Quæx.* 1° *Ncg. probabilius* quoad Parochos diœccsi extraneos, nisi specialem facultatem Episcopi sui habeant ad illos pro confessionibus suorum Parochianorum delegandos, vel nisi in iis locis vigeat talis consuetudo. S. *Lig. n.* 544.

2° Quoad Parochos ejusdem diœcesis *Affirm.*, quia ex consuetudine fere universali Parochus confessiones in universa diœcesi audire potest, nisi Episcopus aliter decernat. Consule tamen proprias locorum consuetudines.

554. — *R. ad 3" Quæs. Controverlitur. Probabilius affirm.* Ratio est. ¶ quia, cum alumni seu convictores habe;:?. actu omnimodam dependentiam a Regularibus, jam eorum familiares sunt. *Pichler, Pellisxarius, Scltinalzfjruiibi:r*; 2° quia pluribus Ordinibus Regularibus, quales sunt *IPh dietini, Theatini, Congregatio de Soinascha, Pierici ministri infirmorum*, etc., uno el nonnullis saecularibus Congregationibus, uti *Sancti Sulpilii, Sancti Spiritus*, etc., privilegium competit familiaritatis pro ipsorum convictoribus. Atqui ex communicatione privilegiorum cæteri Ordines Regul pin tale privilegium consequuntur. Ergo, etc.

¶ ut autem scnieutia plures Romanos Theologos, et quidem gravissimos, habet patronos. /

Obji' iiiict adversu ti abquam Decisionem S. Cong. in *Parmensi*. Sfti respondetur ill."ii fuisse datam pro casu specialissimo, quæ proinde d alios ca-u> minime extendenda est. V. *Comp. n.* 564. H

Ergo Bi n i m s valide alumnos absolvisse censetur ex privilegio Regel ribus concesso.

CASUS VIII.

ABSOLUTIO MORIBUNDI 1°.

Nadorius, subito morbo com ptus, jamque ad extrema deducius, S idolem requirit. Cum transiret Marius Capellanus,. omni jurisdictione destitutus, advocatur. Exordio confessionis vix praemisso, ette adslal Lucas Vicarius qui, Mario recedente, confessionem ægroli excipit.

Sed mox peccatum reservatum inaudiens, nec facultate a reservatis absol-
vendi gaudens, non mediocriter iudicatur; cum, sparso rumore morbi
Naborii, et ipse advolet Urbanus Parochus. Eo cum parente, beo gratias
agit Vicarius, et mgrolantem rogat ut Pastori, suo amantissimo Patri, con-
fiteri velit. Annuit ille; sed cum aperuisset leger casum, cui annexa erat
excommunicatio Episcopo reservata, jam nescit Parochus quid sil facien-
dum. Ecce interea advenit Vicarius generalis, Wuhii familiarissimus,
cui vice sua Pastor libenter locum cessisset, si id facere fuisset ausus,
vel si pœnitens id gratum habuisset; sed timens tegroii offensionem, eum
ialegre audit et absolvit. Postea autem Naborius convaluit, et in perfe-
tam sanitatem restitutus est.

Hinc :

- Quæ r. 1° *An Sacerdos non approbatus, in casu mortis confessionem
audire possit? Au coram approbato?*
2° *An Confessarius simplex, in casu mortis, a reservatis ab-
solvere valeat? N. n. a censuris, et quomodo?*
3° *An recte egerint varii Confessorii in præsentis casu, vd
quid ipsis fuisset agendum?*
4° *An Naborius, recuperata sanitate, confessionem iurare
debuerit?*

Solutio :

555. — R. ad 1. n. Quæs. Sacerdos approbatione carens potest absol-
vere in casu necessitatis, seu in articulo aut periculo mortis, ex facultate
generali ab Ecclesia concessa, ne quis defectu potestatis in Sacerdote
pereat. At, juxta mullos, absolvere nequit, præsentis alio Sacerdote appro-
bato; quia in eo casu nulla urget necessitas. Attamen, si confessio mori-
bundi a simplici Sacerdote incepta fuerit, perfici potest. S. Lig. n. 563.
Veram, juxta alios, simplex Sacerdos potest etiam moribundum absolvere
coram Confessorio approbato, quia, in eo casu, jurisdictio simpliciter
absque ulla restrictione ei ab Ecclesia tribuitur. Hæc sententia probabilis
est. 7. Comp. n. 557 et 579.

556. — R. ad 2. n. Quæs. Confessarius simplex a casibus reservatis ab-
solvere potest in mortis periculo, quia Ecclesia, benigna mater, voluit ut
in morte nulla esse! reservatio. Sed absolvere nequit a censuris, nisi *indi-
recte*, seu ila ut, si æger convalescat, teneatur adire alium Confessorium
facultate absolvendi a censuris gaudentem. 7. Comp. n. 579.

557. — R. ad 3. n. Quæs. 1° Marius, primus Confessarius, male fecit,
locum suum alteri cedendo; licet enim simplex Sacerdos esset, confes-
sionem inceptam prosequi debuisset, ut patet ex dictis; ideoquo in casu
valide absolvere poterat.

2° Lucas, Vicarius, male fecit et ipse Parochus locum cedendo. Non
debuisset enim a confessione perficienda cohiberi ob peccatum reservatum,
cum in morte nulla sil reservatio.

3° Quid vero de Urbano Parochus? Primum male fecit confessionem ab
alio inceptam peragendo; sed postea bene fecit, miserum a'grotum ad

Vicarium generalem non remittendo. Confessio enim incepta, dum urget mortis periculum, est ratio sufficiens ut Confessarius, potestate absolvendi a censuris destitutus, ab eis, etiam superveniente Superiore, *indirecte* absolvat.

558. R. *ad 4m Quæst.* Naborius, recuperata valetudine, minime confp«Houem iterare debuit, sed tantum patefacere Superiori, vel delegato, juxta communem sententiam, peccatum cui adnexa erat censura, ut ab ea *directe* absolveretur; vel per Parochum ipsum facultatem postulare, ut ab eo confessio perfici valeret (1).

CASUS IX.

ABSOLUTIO MORIBUNDI 2°.

Lucianus, Parochus, coadunato populo pro Missa die festo audienda, ad celebrandum se accingit. Sed, cum vestibus sacris jam indutus esset, admonetur Titium parochianum, in pago una circiter hora distante commorantem, esse morti proximum. Quid faciet his pressus angustiis? Hteret anceps, nesciens quid consilii sibi capessendum: populus enim Missam non audivit, nec tempus superest expectandi donec Parochus redierit ut eam celebret, nam meridies jam prior est. At mox: « Scio quid faciam, ait seeum. Egregia cogitatio! Columbinus, Sacerdos hujus loci, qui uti Capellanus in vicina parochia celebrat, jam rediit... Ecce, eum mittam statim ad morientem, ego vero hic remanens celebrabo. Ille quidem non est ad confessiones approbatus; sed in mortis periculo nulla requiritur approbatio. » Rogatus Columbinus annuit, et quam citissime porgit. Mox domum morientis adveniat; jam scalas incipit ascendere, cum mulierum gemitus, clamores et ejulatas ad ejus aures feruntur, quos inter vox flebilis auditur: *Jani miser emittit spiritum!* Tunc Sacerdos alte inclamat: *Ego te absolvo a peccatis tuis....*, et continuo convolans ad decumbentis cubiculum, eum cernit jam mortuum.

Hinc:

- Quæritur. 1° In Parochus, alio deficiente Sacerdote qui ad moribundum pergeret, Missam omittere potuisset aut etiam debuisset.
- 2° An bene egerit Parochus Sacerdotem non approbatum ad aegrum mittendo?
- 3° An calida fuerit absolutio quam Columbinus in his rerum adjunctis impertiit?
- 4° An Capellanus potuisset etiam Missam loco Parochi celebrare, ul hic ad moribundum pergeret?

Solutio:

559. — R. *ad 1m Quæst.* Affirm. Lucianus potuisset et debuisset Missam

(1) In pluribus Statutis synodalibus, jurisdictio confertur ad censuras in articulo mortis solvendas.

omittere. Ratio est, quia in conflictu tliioruin praeceptorum, quæ simul adimpleri nequeunt, praeceptum majus adimplendum est : atqui praeceptum majus est ul moribundi animæ succurrat; praeceptum enim caritatis urgens in his circumstantiis de jure naturali majus est praecepto ecclesiastico Missam audiendi. Ergo *Lucianus* potuisset et debuisset Missam omittere.

560. — *B. ad 2^m Quxs.* Casus gravi dillicullate non caret, et rationes graves pro utraque sententia, *affirmativa* scilicet et *negativa*, afferri possunt. Etenim probabiliter *Lucianus Columbinus* ad ægrum mittere non potuit : ratio est, quia *Columbinus* non potuit absolvere moribundum, tanquam a Parocho delegatus, ut patet ; sed neque ex approbatione generali Ecclesiæ pro casu mortis, quia non deficit Sacerdos approbatus, scilicet Parochus non absolute impeditus. Attamen sententia opposita solido fundamento carere non videtur. Urget enim gravissima ratio, ut Parochus Capellanum mittat ad moribundum : *moraliter* enim *impeditus* dici potest, cum tunc celebrare debeat, ul magnus populus Missam audiat. Neque hoc ab intentione Ecclesiæ alienum esse videtur. Igitur, adductis hinc ei inde oppositis rationibus in motivo gravi innixis, versamur in casu jurisdictionis dubia); atqui ex dictis supra, n. 549, licet uti jurisdictione dubia, urgente gravi causa, prout in casu nostro gravis est : ergo dammandus non est bonus Parochus, qui in laniis rerum angustiis Capellanum ad moribundum misit.

561. — *B. ad 3^m Quxs. Affirm.* Etenim Iu valida fuit ex parte Ministri, quia tunc solus erat præsens Sacerdos, et proinde certo jurisdictione gaudebat. 2° Valida fuit ratione præsentiæ Sacerdotis, quæ vere moralis erat. 3° Valida fuit ex parte forma*, *ego te absolvo a peccatis tuis*. 4° Valida fuit etiam *probabiliter* ex parte moribundi bene dispositi, quippe qui Sacerdotem advocaverat, et si illum appropinquantem audivit, signum pœnitentiæ dare potuit; sed hæc absolutio modo conditionato impertiri debuit.

562. — *B. ad 4ⁿ Quxs. Neg. per se.* Ratio est, quia Capellanus non est amplius jejunos. Porro non est *per se* ratio sulliciens Missam, non servato jejunio, celebrandi, ut populus eam audiat. Id tamen liceret, si secus timendum esset scandalum, gravis tumultus et offensio populi etc. *Becole dicta supra de Eucharistia, cas. 20, ad 2ⁿ Quxs. n. 300.*

CASUS X.

JURISDICTIO REGULARIUM 1°.

Onuphris, Sacerdos regularis, missus a Superioribus ad patriam, solum ul res quasdam familiares componeret, invitatur ab Episcopo loci, tain ad concinnandum, tum ad confessiones iidclium excipiendas. Libente: *Onuhuus* morem Episcopo gerit, el magno zelo sacra h;ec subit mini-leria. Sed mox advertit, se omni delegatione el licentia Superioris sui de uiui. iline anxius graviter dubitat de validitate absolutionum quas impoi livit.

Ilinc :

Quær. 1° .4 *quo Regulares jurisdictionem et approbationem habeant?*

2° .In *calide absolvat sxcularcs Begularis, inscio suo Superiore, sed ab Episcopo delegatus?*

3° *Quid, si positive obstet Superior, et Episcopus perinitiali*

4° *An Onupurius validas dederit absolutiones?*

Solutio :

563. — R. ad 1® *Quxs.* 1° Regulares jurisdictionem immediate a Papa accipiunt. Jurisdictio enim accipitur a Superiore; atqui solus Papa est Superior Regularium proprie dictorum, quippe qui ab episcopali jurisdictione sunt exempti.

2° Attamen Regulares, haud secus ac alii Sacerdotes, approbationem ab Episcopo loci accipere debent ad confessiones externorum valide excipiendas. F. *Comp. n.* 538-537. **H**

564. — H. ad 2® *Quxs. Affirm.* Ratio est, quia Episcopus *potest* conferre non solum approbationem, sed etiam jurisdictionem. 1° *Potest* : quia jurisdictionem ordinariam habet; jurisdictio autem ordinaria semper delegari potest. Nec divas, Religiosum non esse Episcopi subditum; nam est sullicienter subditus ad gratiam accipiendam, siquidem de subjectione onerosa non agitur. 2° *Vult* ; quia, in praxi actuali Ecclesiæ, Episcopi inter approbationem et jurisdictionem non amplius distinguunt solent, et simpliciter omnem facultatem ad valide absolvendum comedere censemur. Nec obstat iterum quod Regularis jurisdictionem a Papa accipiat, quia non repugnat quod eam ex duplici fonte accipere valeat. *Billuart, diss. 6, art. 1.* — *tz. Comp. n.* 562.

565. — H. ad 3® *Quxs.* Etiam in hoc casu Religiosus valide confessiones excipit. Ratio esi, quia, licet graviter contra obcdienliam peccet, attamen veram jurisdictionem ab Episcopo accipit, et proinde valide absolvit. *Billuart, diss. 6 art. 1.* Constat etiam ex resp. S. Cong. Episc. et Regul. 2 Mari. 1866. — F. *Comp. n.* 562. **I**

H. ad 4® *Quxs.* 1° Onupurius valide absolvit, ulpote ab Episcopo delegatus, et licite etiam, quia Superioris licentia facile præsumitur. Porro htec licentia præsumpta sullicii ad *liceilatem*.

»»»

CASUS XI.

JURISDICTIO regularium 2°.

Angelus, Regularis, a Superiore suo constituitur ad confessiones confratrum audiendas, et ab Episcopo pro sa-cularibus simpliciter approbatur. Sed ecce repente bonus Pater Angelus surdus evadit, adeo ut a sacro confessionum ministerio debeat amoveri. Quamobrem, loco illius, alium Confessarium pro Religiosis Superior subrogat, prohibendo non alius quivis idem munus exercent. Eia; -is autem tribus mensibus, Pater An-

gelūs, ab infirmitate sua prater omnium exspectationem sanatus, alacriter ad excipiendas fidelium confessiones incumbit, Undii etiam confessiones Monialium ejusdem Ordinis a jurisdictione episcopali exemptarum, et soli Superiori subjectarum.

Hinc :

Quæ ii. 1° An *Pater Angelus confessiones sæcularium, recuperato auditu, valide exceperit?*

2° An *talide prxdiclas Moniales absolverit?*

Solutio :

566. — *It. ad, Vm Quxs. Affirm.* Ratio est, quia ab Episcopo pro eis fuit approbatus simpliciter, absque clausula de *consensu Superioris*; proinde illa approbatio minime fuit revocata. Ergo valere perrexit. Ergo non est inquietandus bonis Pater Angelus, neque inquietandi sunt sæculares ab eo auditi et absoluti. Pergat utique alacri animo et cum magno fructu uti facultate excipiendi confessiones, ipsi ab Episcopo facta.

567. — *H. ad 2^{am} Quæs. Xcg.* Non potuit enim valide absolvere Moniales Episcopo non subjectas, sed a solo Superiore Monasterii dependentes, sicut socios Religiosos et Moniales ejusdem Ordinis a Superiore fuit ipsi subtracta, nec restituta. Vide *Pontas, verbo Approbation, cas. 18.*

CASUS XII.

JURISDICTIO ET APPROBATIO REGULARIUM.

1° Theophilus, Missionarius regularis, Lugduni degens, mutata residentia cl diœcesi, post varios annos iterum Lugdunum redit. Stalim ac advenit, ad cum confluunt antiqui pœnitentes. Ipse vero illico operi se accingit, non cogitans de nova approbatione, neque a Superiore domus, neque ab Ordinario obtinenda.

2° Norbehtus, Sacerdos regularis, cum plures annos Tolosae, approbante Archiepiscopo, salutis animarum impensus fuisset, ad aliam domum Ordinis inde valde dissitam a Superioribus mittitur. Anno autem sequenti, transeundo per diœcesim Tolosanam, ut ad aliquam Missionem remotiorem se conferret, confessiones plures absque nova approbatione excipit.

3° Tiburtius, pariter Regularis, vocatur ab Episcopo alterius diœcesis ad concionandum tempore quadragesimali, et ideo ab eo approbatur. Postea autem pluries per eandem diœcesim transiens, confessiones excipit, quin novam approbationem obtineat.

Hinc :

Qurn. 1° An *Religiosus mutans domicilium, eo ipso amittat approbationem ab Episcopo acceptam, si fuerit simpliciter absque limite temporis approbatus, ita ut nova approbatione indigeat, si illae revertatur?*

DE JURISDICTIONE

Quæ r . 2° /in vero *Religiosus nova indigeat approbatione, si non redeat ad ibidem denuo commorandum, sed per eandem diœcesim transiens, ad audiendas confessiones casu requiratur?*

3° *Quid cero, si approbatus fuerit pro casu particulari?*

i° *An calide absolverint prædicli Missionarii?*

Solutio :

568. — R. *ad 1ra Quæs. Negat.* Ratio est, quia qui approbatur *indefinite* et *illimitate* remanet approbatus usque ad expressam, vel implicitam approbationis revocationem. *Lug. D. 21, n. ii.* — *Lacroix, n. 154!*, ubi hæc expresse habet : « Si Regularis, Coloniae approbatus, « mutet diœcesim, non ideo desinit ejus approbatio Coloniae obtenta. Hinc, « si Coloniam redeat, potest sine nova approbatione confessiones audire. » *Lugo* tamen dicit esse suspensam approbationem tempore absentiae Religiosi, et facto ipso reditus recuperari, quia, ait, ratione approbationis iit iterum ejusdem Episcopi subditus.

569. — R. *ad 2, n Quæs.* Negandum etiam videtur, ex rigore principiorum. Ratio est, quia *indefinite* et *illimitate* approbatus, remanet approbatus usque diu approbatio non revocetur, ut patet ex *Rulla Supernæ Clementis X*, apud *Lacroix, n. 1502*. Atqui in casu approbatio non fuit revocata, ut supponitur; siquidem non revocatur, nisi Religioso revocatio manifestetur. Ergo....

Sequitur etiam ex doctrina *Suarez, de Ministro conf., disp. 26, sect. 3*, ubi ait : « Dillicultas superest quando delegatio fit absque temporis limitatione, an semper duret, quamdiu non revocatur *expresse*. « Certum est, quamdiu vivit is qui delegavit, durare hanc delegationem « in delegato, quamdiu non revocatur. Ratio est, quia hæc jurisdictio « non pendet ex actuali influxu et voluntate continua delegantis, sed « solum ex voluntate semel habita moraliter perseverante. Censetur autem moraliter durare quamdiu retractata non est, et ideo datur durable et permanentior ex vi prioris concessionis, donec retractetur. »

570. — R. *ad 3, n Quæs.* Si Regularis pro casu particulari fuerit approbatus, ad hunc casum restringenda est jurisdictio. Sic v. g. Missionarius advocatur et approbatur ab Episcopo alterius diœcesis, ut sacram Missionem alicubi peragat; approbatio cum ipsa Missionem cessat, ita ut, si postea per hanc diœcesim transeat, et ad audiendas confessiones requiratur, nova indigeat approbatione.

571. — R. *ad im Quæs.* 1° *Theophilus* valide quidem absolvit ex prima delegatione, quæ fuit illimitata, non vero, revocata; sed, ratione recti ordinis et obedientiæ, veniam prius a Superiore suo postulare debuisse. **I**

2° *Norbertus* videtur valide absolvisse, ob eandem rationem; approbatio enim olim ipsi concessa non censetur revocata.

3° *Tiburtius* graviter erravit, et invalide Sacramentum Pœnitentiæ contulit, quia pro casu omnino particulari approbatus est.

DE JURISDICTIONS

CASUS XIII.

CONFESSAMUS MONIALIUM.

1° Cosmas, Sacerdos, pro Monialibus non approbatus, dnm in sua Ecclesia ad audiendas confessiones incumbit, inter reliquos pœnitentih-s cernit Moniales duas, quæ, eleemosynæ colligendæ gratia, foras missæ fuerant. Obstupefactus Cosmas e sede confessionali egreditur, el jubet eas recedere, eo quod pro Monialibus requiratur specialis approbatio, tpia ipse destituitur. Alias pariter dimisit Monialem quæ valetudinis cau-a a pluribus hebdomadis extra claustrum degebat, etsi ibidem alius non facrit Sacerdos pro Monialibus approbatus.

2° Manlius, contra, absque scrupulo Moniales in prædiclis casibus excipit et absolvit, quia, ait, extra claustrum sunt oves ab aliis nequaquam absimiles. Imo, cum in Gallia versetur, alias etiam in Monasterio legentes, data occasione, facile absolvit, v. g. quando in Sacello alicujus Communitatis religiosæ Sacrum facit, et ab aliqua Sorore rogatur ut ipsi aarem prrebeal; quia, ait, in Gallia non sunt Moniales *proprie diclæ*; a fortiori idem agit ubi de Monialibus clausura? non subjectis agitur.

Hinc :

Quæ r. 1° /in valide absolvi possint Moniales absque speciali Episcopi delegatione ?

2° .In valide et licite absolci possint Moniales extra claustrum variis de causis degentes ?

3° An specialis requiratur pro Monialibus in Gallia, ct etiam pro iis quæ clausuræ non subjacent'!

Quid de Cosma el Manlio ?

Solutio :

572. — /t. ad Im Quæs. Neg. Requiritur enim specialis approbatio ad confessiones Monialinm excipiendas, et quidem sub poena invaliditalis. Imo Confessarius approbatus pro uno Monasterio non potest valide excipere confessiones Monialinm alterius Monasterii; quia approbatus non est pro omnibus Monialibus, nisi id ipsi expresse concessum sit. Sic ex variis SS. Pontificum Constitutionibus. V. *Comp. n. 565.*

573. — /{. ad 2,n Quæs. Affirm. Ratio est, quia Decreta quæ prohibent ne Moniales confiteantur Sacerdoti ab Episcopo non specialiter approbato, intelligenda non videntur nisi de monialibus in Monasterio degentibus. Insuper nimium plerumque incommodum adesset, si Confessariis tantum specialiter approbatis confiteri deberent; sæpe enim, deficiente tali Confessario, a Sacramentis arcerentur Moniales peregrin®. *Lacroix, η. 1527. — Vid. Comp. η. 569.*

,πι — /{. ad ;ρη Qaæs. 1° Quoad Moniales in Gallia nunc exislonles, omnia ab Episcopis pendent. Episcopi autem, saltem communiter, sibi

reservare solent specialem approbationem pro Monialibus, ut constat ex litteris quibus approbatio confertur; in ii-enim dicitur : *exceptis Monialibus*, aut, *etiam Monialibus non exceptis*.

2° Quoad Moniales clausura non subjectas, hæc severa prohibitioni nui subjacent. Episcopi tamen statuere possunt, ut etiam pro talibus audiendis specialis approbatio obtinenda sit. *Gousset, n. 480. — Boulier, etc.*

575. — *B. ad 4ra Quæs.* 1° *Cosmas* omnes præfatas Moniales absolvere potuisset ex dictis, quia, dum extra Monasterium degebant, in prohibitione non continebantur.

2° *Manlius* attendere debet ad litteras quibus delegatio ad confessiones audiendas ipsi concessa fuit, vel ad dioecesis consuetudinem, cum, ex dictis pro Monialibus clausuræ non subjectis, aut vota simplicia tantum emittentibus, omnia a voluntate Episcoporum pendeant; sed mirarer, in his litteris non legeret hæc verba : *exceptis Monialibus*.

CASUS DE CASIBUS RESERVATIS

SEU

De efficacia el subjecto reservations ; de reservatione dubia : de absolute a reservatis; de absolute complicitis; de sollicitatione ad turpia.

CASUS I.

RESERVATIONS EFFICACIA.

Olivamus, peccato reservato eum censura episcopali inquinatus, sed reservationis ignarus, vere contritus et optima fide confitetur penes Sabellum, Sacerdotem pro reservatis non approbatum. Confessarius vero, sive ex ignorantia, sive ex inadvertentia eum absolvit, nec ad errorem attendit, nisi cum pœnilens jam longe abierit. Quare hærel anceps, nesciens quid sibi faciendum sil.

Hinc :

- Quæst. 1° An pœnilens bona fide reservatum simplici Confessario accusans valide absolvatur, sive hic attendat ad reservationem, sive non attendat?
- 2° An remittatur tunc peccatum reservatum, et quomodo, atque utrum pœnitens ab obligatione illud denuo confitendi liberetur?
- 3° An reservationi subjaceat ille qui peccando eam ignoravit, et quid, si reservationi diam censura adnectatur?
- 4° Quid, reservatione post confessionem cognita, pœnitenti vel Confessario faciendum ?

Solutio :

576. — R. ad 1^a Quæst. Pœnilens valide absolvitur, si pœter peccatum reservatum clavibus subiciat aliam materiam non reservatam, in quam absolutio *directe*, cadere possit. Adsunt enim omnia requisita ad Sacramenti validitatem, scilicet materia idonea, dispositio pœnilentis, el absolutio Sacerdotis. Nec obstat si Confessarius, ad reservationem attendens, nihilominus absolvat; peccatum enim Confessarii indebite a peccato reservato absolventis, validitati Sacramenti ollicere nequit, cum pœter peccatum reservatum alia adsit materia, a qua *directe* absolvere potest (I).

(1) In plurimis Statutis synodalibus. jurisdictio confertur Confessario in favorem pœnitentis in Urna tide versantis; et si Confessarius mala fide absolvat, censura plectitur.

DE CASIBUS RESERVATIS

577. — *R. ad 2^m Quies.* 1° Peccatum reservatum cum aliis Confessario simplici accusatum remittitur *indirecte*, seu consequenter ad remissionem aliorum peccatorum. Etenim, cæteris peccatis vi clavium remissis, necessario peccatum reservatum simul remitti debet, siquidem pœnitens bene dispositus cum Deo reconciliatur. 2° Si pœnitens postea resciat se indirecte tantum a peccato reservato absolutum esse, illud alteri Confessario pro reservatis approbato iterum confiteri tenetur, ut directe clavibus subjiciatur. *V. Comp. n. 578.*

R. ad 3^m Quæs. 1° Subjacet nihilominus reservation!, juxta communem Theologorum sententiam, ille qui peccando ignoravit peccatum esse reservatum; quia reservatio directe afficit approbationem Confessarii, quam restringit et limitat. 2° Si censura autem adnexa sit peccato reservato, illa ignorata, non incurritur, quia censura personam peccantis directe alligit. *Γ. Comp. n. 570-571.*

578. — *R. ad 4^m Quæs.* 1° Quoad pœnitentem: si postea sciat se a Sabello absolvi non potuisse, alium Confessarium adeat majori facultate gaudentem, ut peccatum reservatum illi aperiat; vel roget Confessarium ordinarium ut petat veniam, vi cujus ab eo absolvere queat. 2° Quoad Confessarium: admoneat pœnitentem de errore commisso, si fieri facile possit, v. g. si hic redeat ad confitendum, ut error ille reparetur; vel melius confeslim petat ab Episcopo facultatem ab illo peccato reservato absolvendi et curet ut pœnitens confitendi gratia iterum accedat, et, obtenta prudenter nova declaratione hujus peccati, cum etiam de errore non monitum absolvat. Quod si pœnitentem neque facile admonere, neque absolvere possit, eum in bona fide relinquat. *Pontas, rerbo Cas réservés, cas. 2i.*

CASUS II.

RESERVATIONS SUBJECTUM 1°.

1° Laurianos, itor agens extra diœcesim suam, penes Justinum Parochum confitetur peccatum incestus, cum consanguinea in secundo gradu patratum. IHico Justinus eum monet peccatum illud esse reservatum, seque carere facultate absolvendi a reservatis. — Respondet Laurianus, rerum moralium non omnino ignarus, peccatum istud in sua diœcesi non esse reservatum, ut probe novit. « At, subjungit Parochus, reservatum « est hic ubi modo confiteris. — Quid ad me? ait pœnitens; non hic ego, v sed alibi peccavi: porro reservatum non commisi. — Perge igitur, mi « bone, perge ad confitendum eo ubi peccasti; ego autem absolvere te « non possum. »

2° Jacobus, peccato reservato ligatus, tendit ad vicinam parochiam, extra dioecesis limites, confitendi gratia. Ad hoc autem agendum duplici molivo inducitur, nempe: 1° ad vitandam verecundiam quam haberet tam grave peccatum Parocho suo aperiendi; 2° spe facilius absolutionem impetundi: noxii enim peccatum istud in vicina diœcesi minime esse reservatum.

Ilinc :

01.F.R. I" .1n *possit quis absolvi a peccato non resrrrato in sua diœcesi, ubi fait patratum, a simplici Confessario in alia diœcesi ubi reservatur ?*

2" *An possit quis absolvi a peccato reservato in ipsius diœce i, sed non reservato in loco confessionis ?*

Si quis ligatus reservations pergat in fraudem legis ad alium lorum ubi non existit reservatio, an valide absolvatur!

Solutio :

579. — />. *ad II" Quæs. Neg.*, juxta sententiam communem. Ratio est, quia reservatio *directe* et *immediate* allicit personam Confessarii, cujus potestatem restringit, et *mediale* tantum pœnitentem. Proinde perlinet ad Confessarium scire an facultate gaudeat absolvendi a tali peccato, vel non gaudeat, minime habita ratione loci in quo peccatum fuit commissum. S. *Lig. n. 581, et alii communiter.*

580. — />. *ad 2" Quæs.* 1° Absolvi potest a Regularibus, ut aperte declaratur in Constit. *Superna Clem. X.*

2° Quoad Confessarios sæculares, stantil communi consuetudine, quæ ubique jam recepta, et universali Ecclesiæ praxi firmata, vim legis obtinet, dicendum est ab ipsis hujusmodi peregrinum valide ac licite etiam absolvi. {Excipe in utroque casu, nisi qui ex propria diœcesi alio in fraudem reservatiouis se contulerit, uti in responsione ad 3" *Quæs.* dicitur.

ir. ad 3,n Quæs. Neg., si alio tendat pncise in fraudem reservatiouis, ex Bulla *Superna Clem. X.* Sed fraus haberi tantum censetur quando quis alienam diœcesim petit oh principalem finem declinandi judicium proprii Pastoris. S. *Lig. n. 589. — Γ. Comp. n. 583.*

CASUS III

RESERVATIONS SUBJECTUM 2°

1° Epimac u s, Religiosus, dæmone impellente, peccatum lethale pallavit, reservatum quidem Episcopo in diœcesi, minime vero in Ordine suo. Sincero dolore correptus, adit Confessarium ordinarium Communitatis, facultate pro reservatis carentem, eique conscientiam candide pandit, et ab eo absolvitur. Alias, cum in eundem casum incidisset, Sacerdoti sæculari Confessario simplici confitetur, et absolute donatur.

2° Ili:ni»i:ii ri s, Confessarius Monialium, a jurisdictione Episcopi exemptarum, licet facultate ad absolvendum a casibus reservatis careat, nihilominus, si quando occurrant peccata quæ Ordinario sint reservata, ab iis absolvit, quia existimat pœnitentes suas non esse reservation! episcopali obnoxias.

Hinc :

- Quæ r . 1° An *Regulares exempli reservationi episcopali subjaceant*
 2° .In *Moniales exempti# incurrant casus episcopales?*
 3° *Quid ad ulrumque casum?*

Solutio :

581. — *R. ad 1m Quæ s. Neg.*, quia Regulares ex privilegio sunt exempti a jurisdictione episcopali; proinde, si Episcopo non subjacent, neque ejus casibus aut censuris ligari possunt. Constat ex *Jure canonico, c. X aliqui, de Prie, in 6°*. Eruitur etiam ex Bulla *Clem. A', Superna*. Imo neque Novilii, neque familiares Regularium reservation! Episcoporum subjacent. Sic ex eadem Bulla *Superna*. Si vero Novilius inciderit in casum reservatum ante ingressum in Religionem, a Confessario Religionis absolvi poterit, ex privilegio. *S. Lig. n. 583, eide Censuris, n. 26.— V. Comp. de Censuris, n. 949.*

582. — *R. ad 2m Quæ s. Conlrocertitur*. Duplex datur sententia *probabilis*, ait *S. Lig. n. 602, Quæ s. 6*. Alii *affirmant*, quia Confessorii monialium omnino approbandi sunt ab Episcopo loci, licet exemptæ sint a jurisdictione episcopali. Episcopus igitur, sicut potest limitare tempus, locum et personas, sic etiam casus limitare valet. Sic *Tamb.*— Alii *negant*, quia Monasteria exempta sunt prorsus extra jurisdictionem Episcopi, perinde ac si essent extra territorium. Licet autem Episcopus debeat approbare Confessorios Monialium quoad idoneitatem, non potest tamen iis approbationem limitare; quia expresse dicitur in Constitutione *Clem. V, Superna*, posse ab Episcopo limitari tempus, locum et personam, sed nihil dicitur de peccatis, quæ cæteram pro Monialibus, prælati regularibus subjectis, jam ab iis reservantur. H

Nota. In Gallia, a tempore magnæ perturbationis quæ exiit sæculo xviii habitaest, non agnoscuntur Moniales quæ jurisdictionis Episcoporum non subjaceant, *Illico dicta in Traci, de Statu religioso, n. 131, etc.*

583. — *R. ad 4m Quæ s. 1° Epimachus* potuit absolvi a Confessario suo. Non potuit autem absolvi a Sacerdote sæculari, etiamsi iter faciendo caruisset socio ejusdem Ordinis, quia Confessarius ille jurisdictione carebat ad absolvendum ab illo peccato. .-jj

584. — 2° Quid delliERTO ? Stante controversia superius memorata, damnari nequit, cum jurisdictione relative ad casus reservados non certo careat. in Gallia tamen, stante præterea rerum statu, Moniales a peccatis absque speciali facultate absolvere non posset, cum omnes ab Episcopo dependeant.

CASUS IV.

S

RESERVATIONS SUBTECTUM 3°.

J

Nigrilius in dioecesi sua patravit peccatum cui adnexa erat non solum reservatio, sed etiam episcopalis excommunicatio. Paulo post extra dice-

ccsim iter agens, adit Vicarium generalem Episcopi loci in quo consistit, ei conscientiam sincere pandit, atque ab eo absque difficultate absolvitur.

Hinc :

Quæst. 1° *An peregrinus absolvi possit extra diocesim a censuris episcopalibus, quas in sua diœcesi incurrit?*

2° *Quid ad casum ?*

Solutio :

585. — *Resp.* 1° *negative*, si agatur de censuris *ab homine* per sententiam particularem, ut dicetûr in *Tract, de Censuris*.

Resp. 2° Si agatur de censuris *a jure* aut etiam *ab homine* per sententiam generalem, *affirmandum* videtur, stante actuali et communi consuetudine contra quam Ordinarii non reclamant, licet antiquiores communissimo negaverint. Videtur etiam erui ex *Cone. Trid.*, quo conceditur Episcopis privilegium absolvendi a casibus occultis, et ubi dicitur: in *quibuscumque casibus occultis*, etiam *Sedi Apostolicæ reservatis*. Porro, ex articulo *diam*, satis ostenditur comprehendi facultatem absolvendi a casibus ab aliis Episcopis reservatis. *Bonacina*. — *Collet*, etc. — *Γ. Comp. u.* 382.

586. — *Ad 2m Quæs.* Nigrities *probabilius* valide absolutus est, stante controversia (pue in *Quæstilo* præcedenti relata est. Ergo non tenetur ad confessionem apud proprium Superiorem iterandam. Proinde culpandus non est Vicarius generalis, a quo absolutus est. Excipe, si sermo esset de censura *ab homine*, de qua in casu nostro minime agitur,

CASUS V.

RESERVATIO DUBIA.

Leonardos, simplex Confessarius, eum dubia conscientia in sequentibus casibus absolvit : 1° Bertam quæ peccatum in se quidem reservatum commisit, sed cum advertentia dubia ; 2° Caiam accusantem peccatum de quo controversia habetur utrum reservatum sit, necne : 3° Rosaliam conitlentem peccatum de quo ipse dubitat an in tabella reservatorum jaceat, vel in accepta facultate contineatur.

Hinc :

Quæst. 1° *An Sacerdos in reservatione dubia absolovere possit licite et calide ?*

2° *Quid faciendum Confessario, si, peracta, confessione, dubius sit an jurisdictionem in tale peccatum habeat, necne?*

3° *Quid de Leonardo sentiendum ?*

Solutio :

587. — *R. ad 1m Quæs. Affirm.* 1° si dubium sit facti, id est in dubio utrum peccatum fuerit commissum, aut *in se* grave. Ratio est, quia reservatio est stricta' interpretationis. Ergo intelligenda est de peccatis certo

commissis et certo gravibus. Ecclesia enim non intendit reservare peccata, nisi sint certo commissa et certo gravia, cum peccata graviora tantum reservare soleat. S. *Lig. n.* 600.

2° *Affirm.*, etiam *probabilius* in dubio juris, id est, si dubium versetur circa legem reservantem, vel ejus extensionem. Halio eadem est, nempe quia reservatio est strictæ interpretationis, et proinde in dubio pro nulla habenda est. Ita communiter cum S. *Lig. ibid, el aliis nullis* contra *paucos*, v. g. *Antoine, Concilia*, etc.

588. — /L ad 2,ⁿ *Quæs.* 1° Si dubitet an peccatum sit reservatum de jure vel facto, absolvere potest, juxta modo dicta. 2° Si vero dubitet an illud peccatum sit in catalogo reservatorum, vel in litteris quas a Superiore accepit, debet differre absolutionem ad inquirendum. Si autem desini hic et nunc inquisitionis media, et aliqua necessitas urgeat, potest absolvere pœnitenlem, monendo ut postea, data opportunitate, alium adeat majori gaudentem potestate, vel ad seipsum redeat, si possit; et interea Confessarius rem exploret, et si facultate careat, illam obtineat, ut pœnitens alia vice absolvi possit.

589. — R. ad. 3^m *Quæs.* Leonardos absolvere potuit *licite* et *calide* Bertam et Caiam, praedicto stante dubio, ut dictum est. Potest enim dici: *reservatio dubia, reseratio nulla*, sicut dicitur: *lex dubia, lex nulla*. Quod vero ad Rosaliam allinet, Leonardos diligenter inquirere debuit, ut sciret num peccatum reservatum esset, necne? Si hoc rescire hic et nunc non potuisset, absolutionem ad aliud tempus remittere debuisset, ut inquirere posset. Urgente tamen gravi causa, ipsi mulierem statim absolvor» licuit, eam tamen monendo ut reverteretur, vel alium adiret, ut supra dictum est. *Elbel, n.* 389. — *Lacroix* (I).

CASUS VI.

AN SEMPER APERIENDA RESERVATIO ?

1° Albericus, Parochus, peccato reservato obstrictus, in celebrandi necessitate versatur, propter frequentiam populi die festo Missam audituri. Non adest præsens alius Sacerdos, nisi Paulimis ejus Vicarius, qui facultate absolvendi a reservatis destituitur. Quid faciet miser? Neglecta confessione el elicto contritionis actu, ad Sacrum faciendum se accindit. Attamen scrupulo motus. Vicarium adit, el sola peccata venialia, relicto mortali reservato, confitetur.

2° Eligius, penes Confessarium pro reservatis approbatum sarcinam peccatorum deponens, omnia peccata lethalia quorum conscientiam habet, et inter alia unum reservatum confitetur, sed alterius reservati inculpabiliter obliviscitur, et insuper, servato affectu ad aliud peccatum mortale declaratum, absolvitur. Paulo post tactus dolore cordis intrinsecus statuit confessionem iterare, eodemque tempore in mentem ipsi venit peccatum

(V; Difficultas hæc in pluribus focus per Statuta synodalia tollitur, jurisdictionem scilicet cetero conferendo Sacerdoti in favorem pœnitentis.

illud reservatum, cujus prius non meminerat. Hæc omnia simplici Confessario sincere et dolenter manifestat.

Hinc :

- Quæ r. 1° *An Albericus ad confitendum fuerit obligatus ?*
 2° *Quid, si aliud mortale non reservatum habuerit?*
 3« *1/1 peccatum reservatum in confessione reticere potuerit?*
 4« *in Eligius a simplici Confessario directe potuerit absolvi a peccato reservato in confessione sacrilega accusato, et ab alio in confessione ex oblivione omissio ?*

Solutio :

590. — *R. ad 1° Quæs. Xego probabilius*, quia ad confessionem non tenetur, neque ratione peccati reservati, quod directe remitti nequit, neque ratione venialium, quæ non sunt materia necessaria confessionis. *S. Lig. n. 265, etc.* Sed *Alubricus* tenetur ad contritionem perfectam eliciendam, etsi de ea dubitet, ad confessionem obligatur.

591. — *R. ad 2° Quæs.* In hoc casu confiteri omnino teneretur, quia urgeret præceptum divinum præmittendi confessionem Communioni, et nulla excusatio a præcepto confessionis daretur. Ita *communissime*, inquit *S. Lig.*

R. ad 3° Quæs. Affirm. Ratio est, quia peccatum reservatum, ut jam dictum est, a simplici Confessario remitti nequit. Ergo *Albericus* potuit sola venialia accusare, et peccatum reservatum reticere, quin integritatem confessionis violaret. *Recole dicta supra de Eucharistia, eas. 13, ad 3ra Quæs. n. 286, et cas. 14, n. 288 in nota.*

592. — *R. ad 4m Quæs.* 1° Quoad peccatum reservatum in confessione sacrilega accusatum : *probabiliter* absolvi potuit *Eligius* a reservatione, licet sacrilege ob defectum contritionis confessus sit. Ratio est, quia reservatio principaliter ad hoc ordinatur ut peccata Superiori deferantur ; atqui *Eligius* peccatum reservatum Superiori detulit, licet valide absolutus non fuerit. *S. Lig. n. 598.* Ergo salis erit, si apud simplicem Confessarium iteret confessionem.

2° Quoad peccatum reservatum in confessione ex oblivione omissum, *probabiliter* etiam legi reservationis satisfecit. Ratio est, quia recte præsumitur Superior liberare penitentem ab omni vinculo, a quo absolvere potest. *Lago. — Collet, etc.* Sed opposita sententia est etiam probabilis. *F. S. Lig. n. 597. — F. Comp. n. 581.*

CASUS VII.

ABSOLUTIO A RESERVATIS 1°.

Ioborius, simplex Confessarius, a reservatis etiam extra mortis casum absolvit : 1° *Germanam*, quæ secus per hebdomadam in statu peccati mortalis cum magna anxietate permanere deberet; 2° *Caivm*, cujus confessionem longam ac difficilem excoporat antequam reservationem cognosceret; 3° *Geruntium*, senem, qui accedit ad confitendum ultima die temporis

Paschalis, cl valde distat ab urbe episcopali ; nec ideo ad Episcopum accedere personaliter potest. Hos pœnitentes absolvendo, Liborius enixe profert et ingeminat hæc formæ sacramentalis verba : *in quantum possum et tu indiges*. Non autem curat ut eos moneat de obligatione hæc peccata reservata postea, data occasione, Superiori, vel alicui delegato, confitendi.

Inc :

Q. 1. 1° *In simplex Confessariis absolvere possit quandoque, evira mortis casum, pœnitentem reservatis obstrictum? Vel quibus de causis?*

2° *In directe, vel indirecte?*

3° *Quid ad casum?*

Solutio :

593. — II. ad I^m Quxs. Potest quandoque absolvere, nempe stante gravissimo incommodo secus eventuro, et urgente gravi necessitate, ita ut non pateat recursus ad Superiorem, ne per litteras quidem. Ratio est, quia non censetur Superior velle ad legem suam obligari cum tanto incommodo. S. Lig. n. 585, *et alii communiter contra plures*, v. g. Pontas, v. Cas réservés, c. 18.

594. — II. ad 2^m Quxs. Indirecte tantum in eo casu Confessariis absolvere potest a peccatis reservatis, quamvis ab aliis directe absolvat. Ratio est, quia caret jurisdictione in reservata ; nec Ecclesia eam supplere censetur : nulla est enim supplendi causa, cum pro necessitate præsenli sufficiat absolutio indirecta reservatorum. S. Lig. n. 585.— Γ. Comp. n. 575.

595. — II. ad 3^m Quxs. Liborius absolvere potuit indirecte Germani a peccatis reservatis, quia est magnum incommodum remanere tamdiu in statu peccati mortalis pro anima anxietate magna correpta. Absolvere potuit Caium, quia magnum ei foret incommodum, si longam confessionem apud alium iterare deberet. Potuit absolvere Geruntium, ratione necessitatis tempore Paschali communicandi. Non valet autem ratio quod personaliter ad Episcopum recurrere nequeat, quia scribere posset per se vel per alium. Ligati censura papali possunt quidem adire Episcopum, si Romam petere nequeant, ut a jure conceditur ; sed non ideo impediti ab adeundo Episcopo personaliter a quocumque absolvi possunt. Liborius autem male fecit omitendo admonere præfatos pœnitentes de obligatione casum reservatum iterum declarandi Confessario qui pro reservatis approbatus esset. Caritati consonum fuisset, si, eos admonendo, promisisset se licentiam pro eis rogaturum, et eos denuo absoluturum, ut sic ipsis noia accusatio vitaretur.

CASUS VIII.

ABSOLUTIO A RESERVATIS 2°.

Samuel, Religiosus, gaudens facultate absolvendi a casibus reservatis Papa', absolvit quoque a casibus episcopalibus quin fuerit ad hoc specia-

liter delegatus, praesertim (piando duplex reservatio, *Papalis* scilicet et *Episcopalis*, eidem peccato inhæreat : quia, ait, *qui potest plus, etiam potest minus*.

IIIXC :

Quæst. ii. 1° *An Religiosus delegatus pro casibus papalibus, etiam ab episcopalibus absolvere possit?*

2° *Si pœnitens sit ligatus duplici reservatione, papali nempe et episcopali, an, sublata priore, posterior maneat?*

3° *Quid ad casum?*

Solutio :

596. — *It. ad 1n' Quæs.* 1° Religiosus delegatus ad casus papales, non ideo absolvere potest a casibus reservatis ab ipsis Episcopis. Ratio est, quia in variis Decretis, scilicet *Pauli* E et *Urbani Vili*, vetatur Regularibus ne facultatem concessam quoad casus papales extendant ad casus Episcopis reservatos.

2° *Probabilius* tamen præfatus Religiosus absolvere potest a casibus de jure communi Episcopis reservatis, nisi eos *specialiter* Episcopi sibi reservaverint, et tanquam a se reservatos in libello suo casuum reservatorum consignaverint. Sic ex interpretatione communi. Ratio est, quia casus illi, licet sint reservati Episcopis a jure communi, non sunt tamen reservati ab ipsis Episcopis. S. *Lig. de Censuris*, n. 99.

597. — *Idem. ad 2m Quæs. Affirm.* Ratio est; quia una reservatio est independens ab altera; et dæ reservationes se habent instar duarum catenarum •piarum, una soluta, remanet altera. T. *Comp. de Censuris*, n. 951.

598 — *R. ad 3m Quæs.* Erravit admodum P. Samuel absolvendo a casibus episcopalibus absque Episcopi delegatione, ex eo quod pro casibus papalibus approbatus sit, et solvendo duplicem catenam, dum unicam solvere valebat. Falso enim applicuit principium : *Qui potest plus, potest minus*; addere debuisset : *in eodem genere*. Ille, autem non agitur *de genere eodem*, cum casus papales et episcopales a principio diverso originem ducant. Insuper, si qua foret difficultas, ipso jure dirimitur, juxta superius dicta.

X CASUS IX.

ABSOLUTIO A RESERVATIS 3°.

I° *Dafrosa* tempore Jubilæi confessa est penes *Rodulvum*, in his adjunctis pro casibus etiam reservatis approbatum. Judicavit Confessarius peragendam esso ab ea generalem vilæ confessionem. Hac diligenter peracta, *Dafrosa* absolutione donatur. Sed, elapso Jubilæi tempore, meminit peccati gravis et Episcopo reservati, inculpabiliter in præteritis confessionibus omissi. Pergit statim ad eundem Confessarium, a quo dentio absolvitur.

2° *Recadius*, simplex Confessarius, absolvit *Titium* a peccato gravis

percussionis Clerici, Papæ reservato, quia illo ob incommoda letatis pro-
vecta; perpetuo laborat impedimento Romam personaliter eundi. Postea
autem dubitat an recte fecerit,, vel quid sit faciendum.

Hinc :

Quær. 1° An Dafrosa valide absolvi potuerit, elapso Jubilæi tem-
pore ?

2° An Confessarius simplex absolvere possit a casibus papa-
libus cos qui Romam ire nequeunt?

Solutio :

599. — R. ad 1m Quæs. Affirm. Ratio est, quia Confessarius, a quo
Dafrosæ tempore Jubilæi confessio audita est, recte præsumitur habuisse
intentionem tollendi quamlibet reservationem, sicut auferre poterat. Ha-
bens enim facultatem absolvendi pœnitentem, eam in quantum potest
absolvit. Pontas, c. Cas réservés, cas. 25. — Collet adnolalor, ibid.

600. — R. ad 2m Quæs. Negative. Ratio est, quia simplex Confes-
sarius nullam habet facultatem ab illa censura absolvendi. Percussio
enim gravis Clerici est casus Papæ reservatus; si fuisset percussio levis,
Episcopo reservaretur. Nec referi quod pœnitens Romam adire non
possit; quamvis enim propterea eximatur a lege adeundi Sedem Aposto-
licam, non eximitur tamen a lego se priesentandi, eo modo quo potest,
Episcopo, a quo, stante prædicto impedimento, a censura sua absolu-
tionem oblinere valet. Poterit igitur Confessarius, si aliqua necessitas
gravis urgeat, et facilis aditus ad Episcopum non pateat, pœnitentem
hunc absolvere cum onere se præsenlandi Episcopo, eo tempore et modo
quo poterit. Lugo, diss. 20, sect. 10.

Hinc Recadius invalide absolvit pœnitentem a percussione gravi Cle-
rici, sub prætexlu quod ille personaliter Romam ire non poterat, quia
tunc casu» Episcopo reservatus manebat.

CASUS X.

ABSOLUTIO A RESERVATIS 4°.

Facultas pro aliquo postulata, et alteri applicata.

1° Didacus, Confessarius, ab Episcopo postulat facultatem absolvendi
Andream a peccato, quod reservatum esse putat. Ponit in libello sup-
plici licitilium nomen, seu Titium, nec peccati speciem exprimit. Sed,
obtenta facultate, deprehendit casum hunc non esse reservatum. Ut an-
Vm gratia inutilis non evadat, eam servat, eidem in alio rasu vel alteri
applicandam. Elapso vix mense, ecce Xdieas in peccatum vero reser-
vatum incidit, et Confessarius illico facultate, quam intactam servaverat,
in ejus favorem utitur.

2° Renatus facultatem obtinuerat ab Episcopo aliquem pœnitentem,
seu Titium, a reservatis absolvendi. Verum eum absolvere non potuit,

quia, nescio qua de causa, ad confitendum non rediit. Quid tunc Renatus? Ne inutilis evaderet obtenta facultas, eam C.uo, casu reservato obstricto, applicuit.

Hinc :

Quær. 1° in Didacus *valide absolverit* Andræam a peccato reservato, *vi facultatis ex errore postulati*?

2° In Renatus *alium calide absolverit a peccato reservato, loco Titii qui non rediit*?

Solutio :

601. — *R. ad 1^{am} Quæs. Nego.* Ratio est, quia concessio secundum petitionis tenorem facta censetur; nullum autem aliud peccatum in petitione positum est, nisi peccatum non reservatum. Ergo.... Nec licet praesumere aliam fuisse mentem Superioris; hic enim bene cogitare potuit Confessorium hanc facultatem petere, quia putabat eam necessariam esse, vel ad magis placandum animum poenitentis metuentis ne casus esset reservatus. Pontas, v, Cas réservés, cas. 23. — Sættler, de Ministro Pœnitentiæ, c. 2. Ergo Didacus graviter erravit et invalide Anorjeam a reservato absolvit, quia nullam obtinuerat potestatem ab illo peccato absolvendi, sed pro alio peccato facultas ei facta fuerat.

602. — *R. ad 2^{am} Quæs.* Solutio quæstionis pendet a modo quo facultas absolvendi postulata est. Renatus alium absolvere potuit, si facultatem petiverit pro aliquo indeterminato, v. g. *petitur facultas aliquem a peccatis reservatis absolvendi*, et etiam quamvis hic, solum post concessam facultatem, in reservatum lapsus sit. Ratio est, quia facultas tantum valet quantum sonat; sonat autem quod possit quempiam absolvere, nec distinguit inter peccata jam commissa, aut nondum commissa. 2° Non potest autem, si facultatem petiverit pro aliquo ita determinato, ut alter in hac petitione censeri nequeat comprehendere. Hinc, si petit pro parochiano, alium non parochianum absolvere non potest. Nec potest absolvere pariter a peccatis nondum commissis, si insinuaverit in petitione objectum facultatis esse peccata jam patrata. Sættler, *ibid.*

CASUS XI.

CONFESSARIUS INTRICATUS

Pro absolute a reservatis.

Nicodemus, peccato reservato ligatus, rogat Confessarium, ut facultatem ipsum absolvendi ab Episcopo impetrare velit. Illico Confessarius ejus votis obtemperare satagit. Sed ecce! o humanam fragilitatem! dum postulatum ad Episcopum mittitur et gratia concessa ad Confessarium remittitur, iterum atque iterum in idem peccatum Nicodemus prolabilur; imo etiam aliud reservatum committit. Hæc Confessario pandit ille *gemebundus*; sed Confessarius jam nescit an ad eum absolvendum nova facultate indigeat.

Hinc :

Quær. 1° *An nova facultas requiratur ad absolvendum penitentem a peccato reservato, si post gratiam postulatam, antequam absolvatur, in idem peccatum reservatum relabatur?*

2° *In cero nova facultas requiratur, si pœnitens ante absolutionem in novam reservationem incidat?*

3° *In demum requiratur nova licentia, si quis peccaverit cum confidentia licentiæ certo obtinenda, vel jam obtenta?*

4° *Quid ad casum?*

Solutio :

603. — *R. ad 1m Quæs. 1° Affirm.*, si licentia data sit pro solis peccatis numero determinatis, seu præcise pro peccatis jam commissis. Ratio est, quia licentia tantum valet quantum sonant verba quibus postulatam aut indultum exprimitur. S. *Lig. n. 601.* — *Lacroix, n. 1692.* — *Lugo, l). 20, n. 122.* H

2° *Neg.* si licentia indefinite concessa fuerit, seu in genere pro absolvendo aliquo a reservatis; tunc enim extenditur ad omnia reservata ipiibus ligatur pœnitens quando absolvitur, sive commissa sint ante petitionem vel concessionem licentiæ, sive concessione jam facta. Excipe, nisi pœnitens novum peccatum reservatum committeret post notabile tempus, v. g. post mensem; quia non praesumitur Superiorem voluisse ul absolutionem tamdiu differretur. Idem etiam dicendum, si concessio facta fuerit intuitu alicujus festi particularis. S. *Lig. ibid.* — *Lacroix, ibid.*

604. — *R. ad 2m Quæs.* Eadem valet responsio. Semper enim distinguendum est; nam vel petitio licentiæ fuit determinata, vel indefinite concessa. Si prius, nova dispensatio requiritur; secus, si posterius.

R. ad 3m Quæs. Neg., si indefinite concessa fuerit. Ratio patet ex eo quod habeatur licentia generalis absolvendi aliquem a reservatis, et donec absolutus fuerit concessio perdurat. S. *Lig. n. 601.*

605. — *II. ad 4m Quæs.* *Nicodemus* ab omnibus reservatis absolvi potest, si Confessarius postulavit facultatem in genere absolvendi aliquem a suis reservatis; secus, si restricta fuerit petitio. Parvi autem referi quod *Nicodemus* in idem peccatum, vel in novum reservatum lapsus sit, si petitio fuerit generalis. 1

CASUS XII.

SOLERS POSTULATUM.

Facultas pro aliquo incoquito postulata, et sibi applicata.

Piilbertus, cum in peccatum reservatum incidisset, facultatem petit per epistolam, ut *Caius* a reservato uno absolvatur. Sed quis *Caius*? ipsemet *Piilbertus*. Hinc dicit Confessario suo, se obtinuisse gratiam ul absolvi possit. Alias, peccato turpi cum quadam muliere commisso,

postulai facultatem ul Titius Sacerdos complicem absolvat.. Quis autem Titius? ipsemel Piiilibertus; et ipsissimam complicem absolvit.

Hinc :

Quær. 1° An *ralcat concessio facultatis pro peccato resertato, si quis fingat se cani pro alio postulare, dum revera pro seipso postulat?*

2° An *Sacerdos petens facultatem ut aliquis Sacerdos complicem absolvat, propriam complicem ipsemet absolute queat?*

3° *Quid ad duplicem casum?*

Solutio :

606. — *R. ad 1m Quæs.* Res pendet a modo quo lit petitio. Si v. g. iia liat : *Petitur facultas ut aliquis absolvi possit a reservato ; Diana*, et alii cum *Aversa*, apud *Lacroix*, putant posse tunc oratorem ipsum absolvi, quia Superior consentit vage, non determinando Confessarium, vel pœnitentem. Et sane pro τὸ *aliquis* etiam orator satis intelliigi posse videtur. Excipe, nisi aliud constet de Superioris voluntate, prout est in aliquo religioso Ordine, ubi hæc facultas, nisi aliter dicatur, tantum ad absolvendum conceditur. At non valida videtur pro oratore facultas, si modo nimis ambiguo petatur, v. g. : *Peto facultatem pro absolutione a resertato*. Nam Superior, petitionem juxta obvium sensum accipiendo, facultatem absolutionem dandi, non eam recipiendi, oratorem petere judicabit, illamque hoc sensu concedet. Ergo, etc.

607. — *R. ad 2, n Quæs. Affirm.* Batio est, quia facultas absolvendi complicem postulata est in genere pro aliquo Sacerdote. Ergo tam valere debet pro ipso oratore quam pro alio : etenim, dum Superior seu Pontifex potestatem hanc pro aliquo Sacerdote concedit, eam sane concedere intendit si quis hac licentia indiget, quicumque sit ille. Insuper, necesse non est ul cognoscat eum qui absolvere debet. *Sættler, de Min. Panit. c. 2, Quær. 8°.*

608. — *R. ad 3m Quæs.* 1° Piiilibertus complicem valide absolvit, saltem *per se*; nulla enim ratio afferri potest ad probandum invalidam fuisse absolutionem. Agitur enim lanium de absolutione impertienda ab aliquo Sacerdote, el petitio ad neminem in particulari restricta fuit : ergo in secundo casu Piiilibertus non est inquietandus. 2° At in primo non valide absolutus videtur Piiilirertus per illam facultatem, verbis nimis ambiguis petitam el obtentam, ul ex dictis satis liquet.

CASUS XIII.

MILES RESERVATO CONSTRICTUS.

Ejus admiratio!

Cocles, vir militaris, non intimo gradu insignitus, die quadam Ecclesiam ingressus, ad sedem confessionalis primum obviam arcessit, et ad pedes Ikuxi, simplicis Confessorii, optima fide provolvitur. Mox autem Rvn

nus peccatum reservatum inaudiens hæret anceps, nesciens «piid sii faciendum. Etenim, si virum absolute vacuum dimittat, hic, forte animo dejectus, alium Confessorium non adibit. Timet insuper, ne hominem hunc barbatum oliensurn habeat. Attamen, jubente conscientia, declarat se facultate ad absolvendum a tanto peccato destitui, et alium Confessorium majori potestate pollentem adeundum esse. Tum Cocles : « Mehercule! ait indignabundus, quis rem adeo singularem vidit unquam? « Quare igitur *te in aperta officina constituis, si instrumentis ad operandum necessariis cares* 2 » — Rufinus autem, ne militem a confessione deterreat, eum *indirecte* a reservato absolvit et dimittit.

Hinc :

Quæritur. 1° *Quomodo agere debeat Confessarius simplex dum peccatum aliquod reservatum in confessione audit?*

2° *in Cocles a Rufino Confessorio absolvi potuerit?*

Solutio :

609. — II. ad 1^{am} Quæst. Unum e duobus Confessorio eligendum est, scilicet : 1° ul remittat pœnitentem ad Superiorem, aut ad alium pro reservatis approbatum; 2° vel ut ipse a Superiore petat facultatem absolvendi a tali casu reservato, tacitis circumstantiis quibuscumque, ex quibus pœnitens manifestari posset. Plerumque magis expedit, si ipse Confessarius licentiam absolvendi petat. Ita nunc *sal communiter* sentiunt Theologi, ob periculum ne pœnitens alium adire non audeat. *Buscemb.* apud S. *Lig. n.* 584. — *Gousset, n.* 484. — *Billuarl, diss.* 6, *art.* 6. | 3, *Pettes* 5°, ubi sic ait :

« Confessarius moneat statim pœnitentem de casu reservato et quærat
« ab eo num velit adire superiorem vel delegatum, aut peti a Superiore
o facultatem absolvendi. Si hoc ultimum, quærat ab eo num habeat adhuc
« alia reservata, ne imminuta el insufficiens facultas obtineatur. Si res-
« pondeat pœnitens, ul solitum est, se ignorare quæ sint reservata, Con-
« fessarius vel ea illi exponat, vel petat num velit ipsi aperire integrum
« statum conscientia., non tam per modum confessionis sacramentalis,
« quam ut cognoscat quid pro ipsius bono debeat exponere, vel petere a
« Superiore. »

610. — II. ad 2^{am} Quæst. *Neg.* Nulla enim ratio gravis urgebat, ulex casu apparet. Debuisset igitur Confessarius peramanter pœnitentem inducere ad redeundum alia die determinata, el interea pro eo oblinere a Superiore facultatem ab illo reservato absolvendi. Licet enim ad hoc *perse* non teneatur Confessarius, ex caritate tamen aliquando pro bono pœnitentis id præslare debet. Erravit etiam *Ritinus* militem *indirecte* absolvendo, quia ei imponeret obligationem alium Confessorium adeundi. Si miles autem absque mora prolicisci deberet in alium locum, vel non facile ad *Rutinum* revertere posset, *indirecte* a reservato, el *directe* ab aliis peccatis, absolvendus esset, eo tamen monito ut, data opportuna occasione, Superiorem vel delegatum ad reservata adiret (I).

(I) In variis locis, Episcopi dant omnibus Confessoribus facultatem milites a reservatis absolvendi.

CASUS XIV.

ABSOLUTIO COMPLICIS 1°.

1° Tit i a n u s, Sacerdos, data lubrica occasione, in peccatum grave contra sextum Decalogi praeceptum cum Anna infelici casu lapsus est. Mox utrumque complicem hujus turpis noxie poenituil. Cum non esset ibi praesens alius Sacerdos, Tit i a n u s statim alium locum adit confitendi gratia. \>x.i vero, aliqua infirmitate detenta, alium Confessarium adire nequivit, luitur tristis et mœrens Tit i a n u m enixe rogat, ut suam confessionem excipiat. Hic dubius et anceps primum hæret : ex una parte cohibetur lege Ecclesiæ complicem absolvere prohibentis ; sed ex alia parte opitulari vellet miserae mulieri, quæ secus diu Confessario carebit. Tandem, misericordia motus, Anna m in confessione audit et absolvit, ratus prohibitionem Ecclesiæ in hoc arduo casu non urgere.

2° Ca l i j x t u s, Sacerdos, peccato turpi cum Julia patrato, complicit confessionem excipit quidem, sed absolutionem ei non concedit. Dubitat autem postea, utrum excommunicationem incurrerit.

Hinc :

Q_{v.f.r.} 1° .In *aliquando Sacerdos complicem in peccato turpi absolvere possit, quin excommunicationem incurrat?*

2° .Di *calida sil absolutio saltem aliorum peccatorum, si pœnitens fuerit in bona fide, ut fit quoties de aliis peccatis reservatis agitur ?*

3° in *incurrat excommunicationem Sacerdos complex, qui confessionem audit, non tamen absolrit?*

4° *Quid ad utrumque casum?*

Solutio :

611. — /{\. ad I^m Quxs. Nullus Sacerdos absolvero potest complicem suum in peccato turpi graviter culpabili, et hoc sub piena excommunicationis, nisi *in casu exlremx necessitatis*, seu *in articulo mortis*. Sed etiam in eo casu non permittitur Sacerdoti absolvere complicem, nisi deficiat quicumquo alius etiam simplex Sacerdos qui absolutionem imperiri possit. Constat ex Bulla *Benedicti A/Γ, ipostolici muneris*, in qua dicitur : « Prohibemus ne aliquis (Sacerdos), extra casum *exlremx necessitalis*, nimirum in ipsius mortis articulo, el deliciente tunc quo-
« cumque alio Sacerdote qui Confessarii munus obire possit, eonfes-
* sionem sacramentalem personæ complicit in peccato turpi a' pie inho-
« nesto, contra sextum Decalogi præceptum commisso, excipei · audeat,
v *ita ul absolutio nulla ct irrita omnino sil*, etc... »

Excipitur tamen casus in quo alius Sacerdos vocari non possit sim- infamia, vel scandalo. At Sacerdos complex talia pericula infamiie vel scandali avertere debet, si possit, sub eadem pœna excommunicationis, licet tunc valide absolveret, si non averteret. Sic, ex eadem Bulla, f. S. *Lig. n. 553*.

612. — *R. ad 2^{am} Quæs. Neg.* Sacerdos enim complex totaliter destituitur jurisdictione in complicem, usquodum hic ab alio semel absolutus fuerit; ita ut invalida sit prorsus absolutio ab ipso impertita, non solum quoad peccatum cujus fuit particeps, sed etiam quoad cætera peccata quorum in eadem confessione se accusat. Infertur ex verbis expressis ejusdem Bullæ *Benedicti* 17K, ubi dicitur: *Sacerdotem complicem privari omni jurisdictione ad socium criminis absolvendum*, « ita ut absolutio nulle » *algue irrita omnino sit*, tanquam impertita a Sacerdote qui jurisdictione » et facultate ad valide absolvendum necessaria privatus existit. » *S. Lig. n. 555.* — *F. Comp. n. 584.*

613. — *R. ad 3^{am} Quæs.* Negandum videtur cum *S. Lig. n. 556.* Infertur ex Bulla *Benedicti XIV, Inter præteritos*, ubi dicitur: *incurrat excommunicationem Sacerdotem qui complicis confessionem excipit, cumque absolvit.* Ergo, ex mente Pontificis, non sullicit *confessio*, sed requiritur *absolutio*, ad censuram incurrendam. *V. Comp. n. 588.*

614. — *R. ad 1^{am} Quæs.* 1° Quoad *primum casum*: *Titianus* invalide prorsus *Annam* complicem absolvit, quippe qui jurisdictione in eam totaliter carebat. Neque cessavit lex in eo casu, quia lex irritans non cessat ob incommodum quodeumque particulare, ut fusius dicitur in casu sequenti. Ex ipso jure solus *extremæ necessitatis* casus excipitur. *S. Lig. ibidem.* Proinde *Titianus* incurrit excommunicationem, nisi bona fide ab ea excusatus fuerit. *Annam* vero monere debet absolutionem, a se impertitam, *nullam ac irritam* esse, ut illa apud alium confessionem iteret.

2° Quoad *secundum casum*: *Callixtus* nullam incurrit excommunicationem, scilicet audiendo quidem confessionem complicis, sed eam non absolvendo. Sequitur ex dictis. Illicite autem egit inutiliter audiendo absque facultate confessionem, quæ ad absolutionem tantum ordinatur.

CASUS XV.

ABSOLUTIO COMPLICIS 2°.

Hermodorus, Parochus, *Rosaliam* complicem suam moribundam absolvit, his rationibus inductus: 1° quia facultate gaudet ab omnibus reservatis absolvendi; 2° quia in mortis articulo cessat omnis reservatio; 3° quia non adest præsens alius Sacerdos, nisi junior Vicarius, cui sane scandalum ingens creabitur; vel etiam neo-Sacerdos non adhuc approbatus, qui admirationem in populo moveret, si *Rosalia* confessionem audiret.

Hinc :

Quer. .In *Hermodorus complicem suam absolvere potuerit, seu, an valeant rationes ab eo allatæ?* f4

Solutio :

615. — *R. ad Quæs.* Nihil prorsus valent præterque rationes, quas *Hermodorus* affert ad *Rosaliam*, complicem suam, in articulo mortis absolvendam.

I° Non refert quod gaudeat facultate absolvendi a casibus reservatis, quia non agitur de casu reservato pœnitentem solummodo respiciente, sed Confessarium ipsum attingente in ipsius criminis pœnam, et de totali privatione jurisdictionis in pœnitentem, peccati sociam.

2° Noc referi quod Sacerdos præsens sit junior, aut nondum approbatus, quia ex lege ille alius Sacerdos præferendus est, quicumque sit, etiam non approbatus, suspensus, etc.

3° Nec refert quod nulla sit reservatio in mortis articulo, quia ibi expressa lege prohibetur absolvere etiam in morte sub poma excommunicationis, si alius Sacerdos reperiri possit.

Sola valeret ratio scandali in extrema necessitate, si vera foret. Sed, cum Hermodorus tot varios prælexus jam excogitaverit, facile præsumi potest hanc ultimam rationem futilem prorsus et vanam esse. Numquid discedere non potuisset ad breve tempus, ut interea alius Sacerdos advocaretur? Numquid junior Vicarius, vel alius non potuisset adire ægrotam, sub prætexlu caritatis vel urbanitatis, eamque audire et absolvere, ignorante populo? Sane, si ratio infami® vel scandali non fuerit vera et gravis, Hermodorus poenam excommunicationis minime effugit. Si homines deripi possint, Deus non decipitur unquam. *Deus enim non irridetur. Halat. G. 7.*

CASUS XVI.

ABSOLUTIO COMPLICIS 3°.

Dydimus, Sacerdos, tempore noctis, laicali veste indutus incidit in Eulaliam, quacum turpe peccalum pairare non dubitat. Postridie mane, Eulalia Dydimum adit, eique coniiitur de peccato, nocte præcedenti cum viro sibi prorsus ignoto infeliciter commisso. Ex omnibus adjunctis dare intelligit Dydimus, mulierem hanc esse complicem suam. Quid igitur faciet miser? Quant® tunc ejus angusti® ! Si id sciret pœnitens, præ dolore exclamaret : *Tues ille vir !...* Sed nescit illa; nec Dydimus se manifestare nudet. Insuper, prætexlu caret ad absolutionem denegandam. Quid faciet igitur ? absolvit anxius, et postea inquit de absolutionis validitate.

Hinc :

Quer. An Dydimus *valide* Eulaliam *absolverit*?

Solutio :

GIG. — *Il. ad Quæs. Xeg. prorsus.* Complex enim complicem absolvere nequit, nisi *in casu extrenue necessitatis, seu in ipso mortis articulo*. Quid igitur est quod effutis, o Dydimk, ad te excusandum, tu qui *scienter* contra legem Ecclesia· complicem luam absolvisti ? Sic infeliciter argumentaris ad probandum dari locum *cpikeiaîn* hoc tuo casu ! « Si unquam, ais, age-
« re licet ex *epikeia* contra legem, sane licitum est ubi legis adimpletio
« nimis ardua foret. Atqui Eulaliam sine absolutione dimittere, ut lege
Benedictina præscribitur, est nimis arduum. Ergo... Porro quid acerbius
« quam Sacerdotem adigere ad se diffamandum, aut certe diffamationis

« periculum subeundum ? Ergo, in specie casus, lex Bcnediclina corruere
 « debet, ul *epikeia* locum relinquat. Credibile enim non est, Pontificem
 « voluisse legem urgere cum tanto incommodo Confessarii et prenitentis. »

Ast, o Dydime, hæc audire et admittere nequeo. Valerent forsant tua-
 rationes, si lex tantum prohibens foret, quia, ex axioma recepto, *lex*
jubens aut *prohibens non obligat cum (/rarissimo incommodo*. Sed qua-
 tenus *irritans* corruere nequit, quia hujusmodi lex nunquam cessat pro-
 pter incommodum particulare privatorum, quantumcumque sit. Γ. *Comp.*
l. i, de Legibus, n. 136.

Porro lex Bcnediclina non est *simpliciter prohibens* ne Sacerdos com-
 plicem suam absolvat, sed ipso facto irritat actum quem velat, et cilicii
 Sacerdotem prorsus inhabilem ad sociam criminis absolvendam. Ergo
 Sacerdos nunquam criminis complicem absolvere potest, nisi in eo solo caso
 qui in jure ipso excipitur, seu in mortis articulo. *Iluriaga, l. 6, cas. 53.*

617. — *Objicies* : Inhabilités ad absolvendum inducta est ea conditione,
 ut in casu maxima) dillicultatis, seu necessitatis moralis, cessare posset.

Respondeo cum eximio Doctore *Suarez (de Legibus, lib. v, cap. 23,*
n. 3) : « Est voluti contra naturam inhabilitatis absoluta* et sine restrictione
 « inducta', et contra morem legum inhabilitatem *simpliciter* inducentium,
 « qua* interpretationem ex æquo et bono non suscipiunt : quia lex *irri-*
 « *tans* actus non attendit ad casus et rationes particulares, sed precise ad
 « rationem communem et uniformitatem, ad bonum et utilitatem com-
 « munem, necessariam. » Ergo lex irritans nunquam cessare censetur in
 casu particulari, nisi legislator expresse illum exceperit. Atqui legislator
 non exceperit, nisi casum mortis. Ergo....

618. — *Objicies iterum* : Lex Bcnediclina permittit Sacerdoti absolvere
 complicem in articulo mortis, quando, negata absolute, periculum in-
 curreret infamiæ : quidni ergo etiam extra mortis periculum, si fama peri-
 clitatur ?

Respondeo : Exceptio firmat regulam. Periculum fama'jus tribuit absol-
 vendi in morte, non alio casu. Neque id mirum tibi videbitur, si attendas
 quantum distet infamia in mortis periculo ah infamia in alio casu : prior
 enim esset infamia Sacerdotis et pœnilentis coram aliis, et moribundum
 periculo damnationis exponeret ; secus vero de posteriori. Insuper in po-
 sitivis, et pneserlim ubi de lege irritante agitur, de casu ad casum non est
 urgendum. *Iluriaga, ibid..*

Cæterum in hujusmodi rerum adjunctis nonne posset Sacerdos dimittere
 mulierem quin se ei manifestaret, dicendo, v. g., peccatum illud esse
 reservatum, nec se habere facultatem ab eo absolvendi ?

CASUS XVII.

ABSOLUTIO COMPLICIS 4°.

1° L. iujus, confessiones excipiendo, mulierem audit se de peccato turpi,
 cum Sacerdote patrato, accusantem. Ilæret dubius, sciens se nuperrime,

nodis tempore, peccasse cum muliere vocem fere similem habente. Non audet tamen dubium suum aperire, ideoque complicem absolvit.

2° *Narcissus*, Sacerdos simplex, excipit confessionem *Leoniae*, quacurn libidinem explere lentaverat, ipsa exterius reluctante, interius tamen consentiente. Paucis post diebus *Iæoma* ipsum petit ut confiteatur, peccatumque internum manifestat. Nescit vero *Narcissus* an eam absolvere queat, et tandem beneficium absolutionis ei tribuit.

Hinc :

Quær. 1° An *Lilius* *valide absolverit in primo casu?*

2° An *Narcissus* *in casu secundo?*

Solutio :

619. — *1.* *ad 1m Quæs.* Quid iudicii? Difflert casus praesens a praecedenti, ex hoc quod in illo Sacerdos certo jurisdictione carebat, in present! vero res vehit dubia habetur. Hinc tibi in solutione major difficultas. Quid igitur iudicii? Confessarius caule interrogare debuit, ul ex variis circumstantiis dubium dilueret: v. g. an a longo vel parvo tempore; an mulier sollicitata fuerit; an statim consensum dederit, vel quid precesserit. Quod si ex his rerum adjunctis dubium evanuerit, jam palet quid fuerit *Lilio* agendum. An vero, perseverante dubio, mulierem absolvere potuerit? Affirmandum videtur, quia durum est valde, imo durissimum, Sacerdotem adigere ad se prodendum, et turpitudinem suam manifestandam cum ingenii honoris jactura. Nec praesumendum est prudentem legislatorem voluisse reum jurisdictione privare cum tanto dubio circa rem ex una parte, et tanto farnæ detrimento ex altera. Igitur casus praesorts recidere videtur in quaestionem jurisdictionis dubiae, in qua, stante gravi causa, probabilius absolvere licet. *Iluriaga, l. G, cas. 3.*

620. — *R. ad 2m Quæs.* *Narcissus* valide *Leoniam* absolvit, quia in casu delicii complicitas, seu communis participatio in eodem crimine externe patrato. Etenim non salis est, si duo in eundem actum venereum consentiant, ul adsit complicitas quæ Sacerdotem jurisdictione in pœnitentem privet; sed ulterius requiritur ut consentientes aliquo signo externo sibi invicem consensum aperiant et mutuum faciant. Atqui in casu nostro *Leoniam* in peccatum *Narcissi* actu externo minime consensit, sed contra constanter et fortiter resistit; ergo defuit consensio ad veram complicitatem requisita. Ergo *Narcissus* *Leoniam* absolvendo, licet noverit peccatum ejus internum, excommunicationem non incurrit, et valide mulierem absolvit. Sed *Leoniam* omnino imprudenter egit, hunc Sacerdotem adeundo confitendi gratia, nisi alium reperire non potuerit. Verendum enim vehementer est, in tali casu, ne accessus ipse mulieris ad illum concupiscentia' flammam in eo accendat; et postea, cognito consensu pœnitentis interno in peccatum, eandem ad novos libidinis conatus inducat. *Iluriaga, l. 4, cas. 4.*

621. — *nunc resolves :* 1° Si Sacerdos aliquis muliere ebria vel dormiente ad libidinem explendam uteretur, non propterea jurisdictionem ad illam absolvendam amitteret, quia neque ebria, neque dormiens ut complex formaliter haberetur.

DE CASIBUS RESERVATIS

2° Si Sacerdos induceret feminam ad credendum, nullum osse peccatum si turpiter ab ipso tangi se sineret, et ea, ab ipso decepta, bona fide se turpiter tangi pateretur, quin formaliter peccaret, non esset complex, et ab eo Sacerdote de aliis absolvi posset.

GASUS XVIII.

ABSOLUTIO COMPLICIS 5°.

P R o m a r i c o s, Sacerdos, peccato turpi cum R u t i l i a patrato, sciens se eam absolvere non posse quin excommunicationem Papæ reservatam incurrat, eandem ad alium dimittit a quo absolvi queat; sed sedulo admonet ut, absolutione recepta, ad ipsum redeat, quia mirarentur inulti et confabularentur si apud alium confiteretur, ac in peccati patrati suspicionem facile venirent; et insuper, quia nimium foret incommodum, si vicibus singulis ad alias parochias sal distantes pergere deberet.

2° J u l i a, impudice cum Parocho conversata, in gravem morbum inciderat. Sciebat illa se a complice suo absolvi non posse, dum facile alius Sacerdos advocari posset. Vaferrima mulier, ne turpitudinem suam alteri detegeret, hac industria usa est: Parochum ocius advocat, ad sacrum Viaticum ministrandum, perinde ac si ab alio absoluta fuisset. Parochus doli ignarus illico ei obtemperat. Tunc ante Communionem J u l i a ei confitetur, et ab ipso, vehit in articulo mortis, bona fide absolvitur.

Hinc:

Q u æ r. 1° *in complex in materia turpi semel absolutas, Sacerdoti socio criminis confiteri possit, et an conveniat ut ei confiteatur?*

2° *Quid de rationibus a R o m a r i c o adductis?*

3° *In J u l i a calide absolvi potuerit in secundo casu?*

Solutio:

622. — *Il. ad 1m Quæs.* 1° Pœnitens complex, semel a peccato complicitatis ab alio Sacerdote absolutus, valide a Sacerdote complice absolvi potest. Ratio est, quia Sacerdos complex tantum jurisdictione in hunc pœnitentem caret, ob peccatum cujus ipse fuit particeps. Ergo, deleta illo peccato per absolutionem ab alio impertitam, jam cessat prohibitio, et jurisdictio reviviscit. S. *Lig. n. 555, et alii communiter.*

2° Non convenit tamen ut pœnitens, neque postea, illum Sacerdotem adeat, ob periculum consensus novi, saltem interni, ex utriusque parte. Id etiam requirit honor et reverentia Sacramento debita, nisi aliter fieri nequeat. Γ. *Comp. n. 387. — Gousset, n. 189.*

623. — *Il. ad 2m Quæs.* Discriminandae sedulo sunt illæ rationes a R o m a r i c o adductæ, quia facile fucum sibi facere potest et moveri secreta libidine, vel saltem affectu naturali immoderato ac proinde periculoso ad mulierem alliciendam et sibi devinciendam. Igitur a cauda serpentina sedulo caveat. Nihilominus linnæ esse possunt aliquando præfatæ rationes.

DE CASIBUS RESERVATIS

Hinc ultima solutio a diversis circumstantiis pendet. Sed curandum est ut mulier saltem sæpius alium Confessarium adeat, et quam brevissime et rarissime complici confiteatur.

G^oi. — /i. *ad 3° Quæ.* Julia male egit et graviter peccavit sic dolose agendo, ut a complice suo absolveretur : nihilominus, si bona fide id fecerit, vel si, præsenle jam Parocho, ipsam de hac sacrilega fraude punituerit, et reapse urgeat mortis articulus, valide a socio peccati sui absolvi potuit, quia Sacerdos tunc amissam jurisdictionem recuperat.

Ita Colici, editor Ponlas, *ad calccm t. 2*, ubi refert varios casus ab auctore italien conscriptos, *verbo Absolution, cas. 2G (I)*.

CASUS XIX.

ABSOLÛTIO COMPLICIS G^o.

1° Gblina, meretrix, quæ cum Valerio Sacerdote turpiter egerat, pessimam vitam ex imo corde detestando, ad bonam frugem sincere convertitur. Confessionem diligentem totius vita* apud Albertum instituit: sed peccatum cum Valerio commissum ex innoxia oblivione prælermitlil. Subinde complici confitetur, ipsique peccatum illud declarat et ab eo absolvitur.

2° Theresia, repentino morbo correpta, jamjam moritura videtur. Adslat Flavianus, Sacerdos suspensus, imo excommunicatus, ad eam absolvendam paratus; huic locum eripit Albinus, Tueresir complex in peccato turpi, et confessionem moribunda) excipit, eamque absolvit.

Hinc :

- Qlæ r. 1° An Valeriis *in primo casu Gelinam, complicem suam, valide absolverit a peccato complicilatis c.r oblivione omissa in confessione penes alium facta ?*
- 2° *Quis e duobus Sacerdotibus præfcrendus in secundo casu ? An complex, vel excommunicatus ?*
- 3° *In vero censuram c/fue/issel Albinus, si loco Flaviam indebite accepto, complicisque audita confessione, ipsum facti pæniliisset, et deinde tamen ob circumstantiam inchoata' confessionis absolvisset ?*

Solutio :

625. — II. *ad I^o Quæ.* Valeriis invalide Gelinam absolvit, et, si loslea pluries iterum absolverit, omnes absolutiones illi impertita) invalidæ et irrita) sunt. Halio est, quia, licet Gblina apud alium jam confessa

(I) Ibi addit Collet mulierem hanc a Sacerdote hortandam esse ad pœnitentiain, et ab eo absolvendam.

« Le malheureux prêtre dont il s'agit doit parler la malade à demander pardon de son indigne supercherie, et après cela l'absoudre. Ce ne sera pas alors la fraude qui lui servira, mais la juste douleur d'en avoir usé, jointe à un danger prochain de mort. »

Ga^{Ab}. — Tom. II.

H

fuerit, non fuit tamen *directe* absoluta a peccato complicitatis, siquidem illius oblita est. Remanet enim peccatum illud materia necessaria potestati clavium apud judicem competentem subjicienda, ad remissionem *directam* ab illo obtinendam. Nam causa, qua jurisdictio Sacerdoti complici adempta fuit, est ipsum complicitatis crimen. Ergo, quamdiu illud crimen durat, jurisdictionis privatio necessario etiam perseverat. Atqui in casu crimen complicitatis perdurat, ratione obligationis illud confitendi judici competentis, qualis non est Valerius. Ergo... *Iluriaga*, t. 5, cas. 48.

626. — *11. ad 2ⁿ Quæs.* *Per se* Sacerdos suspensus vel etiam excommunicatus omnino fuit praferendiis; imo, illo praesente, Sacerdos complex minime moribundam absolvere potest; et si absolvat, excommunicationem incurrit. Ratio eruitur ex ipsis verbis Bulbe, in qua dicitur complicem non posse socium criminis absolvere, nisi in articulo mortis, et deficiente tunc *quocumque alio Sacerdote* qui Confossarii munus obire possit, vel nisi adsit periculum infamiae, modo curet omnino ut periculum illud removeat, et *alteri cuilibet Sacerdoti* locus pateat. Porro verba *quicumque alius*, *alter quilibet* sunt generalia, et iis utuntur legislatores, cum omnes et singulos, nullo prorsus excepto, sub lege complecti intendunt. Neque obstat quod Sacerdos suspensus vel excommunicatus jurisdictione careat, quia pro casu mortis facultate absolvendi minime destituitur juxta omnes. Ergo... *Iluriaga*, t. 5, cas. 50. -q|

627. — Dixi *per se*, quia, praesente excommunicato *publico*, complex valide et licite absolveret, si secus periculum infamiae publicae aut scandali secuturum esset. Periculum autem illud facile evenire posset, si Sacerdos complex excommunicato locum cederet: hoc enim esset argumentum non obscurum turpitudinis sua' praebere. Ergo, si Flavianus fuerit publice *suspensus* vel *excommunicatus*, Albinus locum ei praeripere potuit quin excommunicationem incurreret. M

628. — *R. ad 3^m Quæ.* Tunc censuram effugisset. Etenim: I

1° Non incurrisset poenam pro sola confessione incepta, quia non incurritur illa poena nisi confessio absolutione compleatur, ut dictum est supra, *casu* 14, *in Resp. ad 3^m Quæ. n.* 613.

2° Neque incurrisset absolvendo post mutatam voluntatem in melius, et contritionem de illo peccato elicitam; nam nemo incurrit excommunicationem per actum qui ex una parte omitti amplius non potest, et ex altera parte omni culpa caret, imo factus est obligatorius. Etenim tunc incurritur excommunicatio quando sine ulla necessitate absolutio a complice impertitur. At Albinus, audita Theresiae confessione, eam absolvere cogitur; ergo excommunicationem non incurrit, *Iluriaga*, t. 5, cas. 50

CASUS XX.

>>

absolutio complicitis 7°.

I

Luciana, Romani Sacerdotis in libidine socia, repentino morbo correpta, semianimis corruens Sacerdotem postulat, et voce slatim destituitur. Adstat illico Romanus, cui interroganti, nutibus illa respondet. Con-

ligit aillent ut paulo post sublevaretur *Luciana* et melius se haberet. Tunc compertum est, illud quod apoplexia apparuerat, meram fuisse deliquium. Nescit autem *Romanus*, an inceptam confessionem *Luciana* perficere possit? Quocirca lueret dubius et anceps inter utramque partem titubans. Tandem absolutionem impertire statuit.

Hinc :

Quær. I" *An valida fuisset absolutio, si Romanus Lucianam in deliquio versantem absolvisset?*

in *An Romanus, transacto deliquio, potuerit Lucianam absolvere?*

3° *An Romanus, complice in deliquio absoluta, ejus confessionem ratione integritatis perficere potuerit?*

Solutio :

629. — /L ad III' *Quæs. Affirmative*. Ratio est, quia, ut Sacerdos complex jurisdictione potiatur, sufficit ut iudicium probabile ferat de mortis periculo complicitis, adeo ut ministerium suum prudenter exerceat haud secus ac si de alio quolibet mgroto agatur. Quid enim faceret Sacerdos mando apprehendit signa quæ mortem imminere persuadent? Fieri quidem potest ut indicia illa sint æquivoca, sed etiam fieri potest ut sint indicia mortis vicina*. Quid ergo *Romanus*? Quid alius Sacerdos quilibet in tanta animi fluctuatione? Nonne confessionem excipiet et absolvet? Numquid, in dubio, pœnilens periculo damnationis exponendus erit? Minime gentium. Non potuit enim talis esse mens Pontificis, qui animæ periclitanti succurrere voluit. Ast quomodo absolvere debebit? An absolute, vel conditionaliter? *Absolute*, quia certa est jurisdictio, licet dubium sit periculum. Pontifex enim non intendit jurisdictionem restringere ad certum mortis casum, siquidem Sacerdotis ministerium moraliter, scilicet humano modo, exercendum est. Porro saepe valde difficile est ut homines mortem certam imminere sciant, etiam quando proxima est. *Iluriaga, t.o, cas. 49.*

630. — /L ad 2,n *Quæs. Affirmative*. Ratio est, quia, quando confessionem audire inceptit, id tantum ex jurisdictione a Pontifice habita facere potuit. Atqui jurisdictio valens tempore inchoata* confessionis perdurat donec pœnilens absolvatur; nam collata est pro confessione peragenda: non agitur autem confessio, nisi ad complementum deducatur. Sicut enim morte delegantis non cessat jurisdictio relative ad ea quæ jam sunt incepta, ut ex Jure can. constat; ita etiam in foro interno, ob rationis paritatem, lamdiu jurisdictio permanere censetur, quamdiu confessio inchoata per absolutionem completa non fuerit. Alia ratio desumitur ex incommodo maximo ipiod sequeretur, si pœnilens confessionem apud alium iterare deberet; hoc enim quam maxime ab Ecclesia' benignitate alienum est. *Iluriaga, ibid.*

G3I. — *Objicies*: Elapso tempore jurisdictionis, Confessarius invalide absolvit; ergo a pari in casu praesenti *Bomanus* absolvere nequit, quia elapsus est casus jurisdictionis, siquidem pro solo mortis articulo approbatus est.

/L *Dist.* Invalide absolvit, si confessio non adhuc erat snilicienler inchoata, C. ; sècus, V. ex dictis superius. Itaque etiam Romano conceditur ut audire possit confessionem complicitis non solum pro mortis articulo, sed ita ut, confessione incepta et non perfecta, jurisdictio perduret, *Ituriaga*, t. 5, cas. 49.

632. — II. ad 3^m *Quæs.* Distinguendum est : Vel Luçiana peccata complicitatis omnia nutibus sufficienter expressit, vel non. Si prius, Sacerdos complex confessionem ratione integritatis perficere potest; secus non potest.

Rado primi est, quia per absolutionem validam peccata complicitatis *directe* remissa sunt, adeoque ipsa complicitas *directe* destructa est, et Sacerdos complex sicut alius quilibet ab aliis peccatis absolvere potest. Peccata enim illa non sunt amplius materia confessionis necessaria, sed materia libera tantum, sicut peccata venialia, aut mortalia jam patefacta. Ergo jam non existant ratione obligationis confessionis. Ergo ruptum est complicitatis vinculum, seu desiit complicitas, perinde ac si nunquam exstitisset. **I**

Ratio secundi est, quia tunc adhuc perdurat complicitatis vinculum; peccata enim reliqua nonnisi *indirecte* remissa sunt, ulpote in confessione omissa. Ergo illa peccata remanent materia confessionis necessaria. Ergo non corrui complicitatis ratio, sed contra corrui jurisdictio.

633. — *Objicies* ex dictis supra : Res non est amplius integra; ergo licet Confessario eam perficere. **I**

R. Non est verum, eam non esse integram; nam integra facta est per ipsam absolutionem. Concessa autem absolutione, dataqnc ne poinilen* pereat, res in talo est, et confessio integratur. Pœnitens enim, incepta confessione, jus habet ad absolutionem. *Iluriaga*, *ibid.*

CASUS XXL

ABSOLUTIO COMPLICIS 8U.

Marcellus, Sacerdos, sermones impudicos et tactus graviter turpes cum Aurelio, amico suo, habuit. Dum autem ad confessiones audiendas incumberet, ecce adstal inter medios pœnitentes ipse Aurelius, qui peccata cum Marcello patrata, et nondum accusata confitetur. Marcellus vero dubitat primum an possit eum absolvere. Sed mox scrupulum omnem excutit, quia reservatio afficere non videtur verba, neque laetus solos, neque peccata cum virili sexu commissa. Insuper, ait, si jurisdictio deficiat, stante errore communi, supplebit Ecclesia.

IIinc :

I

Quær. 1° An *tactus aut sermones turpes in materia luxuriæ reservationi subjaceant?* **'S**

2° An *peccata etiam cum riro commissa?*

3° An *vero error communis jurisdictionem suppleat, quando absolutio complici indebite impertitur?* **?**

DE CASIBUS RESERVATIS

Solutio :

631. — *H. ad 1^{am}. Quæs. Affirmat* expresse S. *l. j. de* *n. 554*, ubi ait :
Nomine peccati turpis, venit omne peccatum grave externum contra
sextum præceptum, licet sit solus tactus, sive colloquium, ut certe di-
cendum sentio cum pluribus doctis, quos consului super hoc iudicio,
ab aliis immerito in dubium revocato. Ratio est, I^o quia verba genera-
lia generaliter accipienda sunt; 2° quia leges etiam poenales sunt in
sensu proprio et naturali interpretandæ : porro in sensu naturali, verba
Bulbe : *in peccato turpi atque inhonesto, contra sextum præceptum*,
quæcumque peccata turpia sine dubio comprehenduntur; 3° quia finis
huius legis est remove occisiones, non tantum copulæ, sed omnis
turpitudinis a sanctitate tribunalis Pœnitenliæ. »

Attamen alii contradicunt quoad verba turpia, et hæc sententia, inquit
Amori, de Punit. l. 10, est conformior verbis *Bened. XIV, de Synodo*,
l. 7, c. 11, n. 4, ubi hoc crimen describit.

635. — *II. ad 2^{am}. Quæs. Affirm.* Ratio est quia lex minime distinguit,
neque restringit reservationem ad sexum feminineum : verba enim Bulbe,
sunt omnino generalia ; sic enim statuit : « Qui confessionem sacramen-
tali persone complicitis in peccato turpi contra sextum præceptum excipere
audeat. » — Ergo reservatio ad sexum muliebrem non est restringenda.
Housset, n. 487.

636. — *III. ad 3^{am}. Quæs. Xcrjo prorsus* : absurdum enim sequeretur.
Nam dicit Pontifex privari *omni jurisdictione*, ita ut absolutio sit *omnino*
irrita. Verum, si suppleret error communis, nunquam fere absolutio in-
valida esset, siquidem jurisdictio qua» per Bullam Benedictinam complici
adimitur, lue eidem per errorem communem semper restitueretur, nec
complex reapse illa privaretur, nisi quando complicitas absolventis omni-
bus innotesceret, quod vix contingere solet. Hinc lex Ecclesiæ omnino
corrueret. Cæterum Pontifex per suas Constitutiones id maxime intendit,
ut absolutio a complice impertita nulla sit, et frustra a penitente recipia-
tur ob jurisdictionis defectum in Confessario.

637. — Præterea Ecclesia, per errorem communem supplendo jurisdi-
ctionem, intendit consulere non aliquibus tantam qui decepti putarent
jurisdictionem huic Sacerdoti inesse, sed multitudini hominum, communi
persuasione idipsum falso existimantium. Hinc error supplens jurisdictio-
nem respicit multitudinem, cui Ecclesia favere intendit; non vero respi-
cit paucos, pneserlim cum lex eos punire velit, actus eorum irritando.
Atqui, ubi agitur de complice absolvendo, duo tantum intersunt, Confes-
sarius scilicet et complex, quos Constitutio Benedictina vult punire. Ergo
privilegium in errore communi fundatum, nihil prorsus validitati absolu-
tionis a complice impertitæ sullragari potest. *Ituriaya, t. 5, cas. 17.*

CASUS XXII.

ABSOLUTIO COMPLICIS 9°.

Liborius, ad Sacerdotium candidatus, antequam Ordines sacros susci-
peret, data infelici occasione, cum Flavia puella familiariter agere cœpit,

et in peccatum grave contra castitatem lapsus est. Pœnilentia serio pe-racta, emensoque studiorum theologicorum curriculo, ad sacram Sacer-dotii dignitatem est evectus. Quum magno zelo in excipiendas fidelium confessiones incumberet, ecce adstat ipsa Flavia quæ declarat, se pecca-tum cum eo commissum hucusque præ verecundia celasse in præleritis confessionibus, et paratam esse ad confessionem abhinc instituendam. Addit Flavia, solatium sibi contingere quod ipsi Liborio confiteri valeat; imo se nemini alteri conscientiam suam aperire posse.

Quid vero Liborius, his auditis? Hæret primum anceps; sed mox judicat se jurisdictione non destitui erga Flaviam, quia peccata ante Sa-cerdotium patrata sub lege reservationis non cadunt; quapropter compli-cem audit et absolvit.

IiNc :

Quæ r. 1° .in *peccata ante Sacerdotium commissa lege réservations afficiantur?*

2° .An Liborius *excommunicationem incurrerit?*

3° *Ad quid erga Flaviam teneatur?*

Solutio :

638. — *R. ad 1m Quæs. Affirmative.* Ratio est, quia verba legis acci-piendæ sunt ut sonant; ex genuino autem sensu nullus Sacerdos complex complicem criminis sui absolvere potest extra casum mortis. Ergo.....Nec refert si criminis societas Sacerdotium præcesserit, necne; vinculum enim complicitatis per susceptionem sacrorum Ordinum non solvitur, nec post Sacerdotium desinit Sacerdos esse complex, qui prius complex exstiterat; siquidem, statim ac crimen commisit, se cum complice nodo complici-tatis illigavit, qui, susceptis Ordinibus, durat ac perpetuo durabit, doner per absolutionem ab alio Sacerdote impertitam dissolvatur. *Ituriaga, t. 5, cas. 47.*

639. — *Objicies :* 1° Bulla Benedictina declarat Sacerdotem compli-cem jurisdictione privari, quod perinde est ac dicere per complicitatem privari jurisdictione : ergo supponit jurisdictionem inosse complici; ergo supponit complicem esse Sacerdotem : nemo enim privatur re quam non habet.

R. Non urget argumentum. Sequeretur enim Sacerdotem, qui non erat approbatus dum crimen commisit, posse valide complicem absolvere si postea approbetur. Quis autem illud absurdum vorabit? Dico igitur, quod ille qui Sacris non initiatus peccat eum alio, nulla utique tunc jurisdic-tione privatur, quia nullam habet qua privetur, sed per eomplicitatem privatur habilitate ad jurisdictionem acquirendam quam Sacerdos factus et approbatus acquireret, nisi vinculo complicitatis impeditus fuisset. Hinc complicitas ante Sacerdotium, vel ante approbationem, considerata est relative ad absolutionem instar impedimenti dirimentis ante matrimo-nium. Igitur non attendendum est ad tempus quo peccatum commililur, sed ad tempus quo absolvitur. *Ituriaga, ibid.*

(40 — *Objicies* : 2° Non est attendendam tantum ad verba materialia legis, sed ad mentem legislatoris. Porro hic legislator, seu Summus Pontifex, voluit avertere Sacerdotes a peccato, et eos punire, si peccent : ergo noluit peccata ante Sacerdotium commissa comprehendere in lege reservationis.

/L Non valet objectio. Mens enim legislatoris, seu finis legis, non est solum punire Sacerdotes et eos a peccato avertere, sed etiam impedire novum periculum peccandi, et promovere dignam Sacramenti Pœnitentiæ administrationem, cui sane absolutio proprii complicitis adversatur; absolum enim est a Sacramenti dignitate et reverentia ut Sacerdos absolvat aliquem a peccato cujus ipse fuit particeps, licet complicitas Sacerdotium præcesserit. *Ituriaga, ibid.*

6§1. — *R. ad 2^m Quæst.* Liborius non incurrit excommunicationem, si bona fide processerit, seu ex eliomala conscientia complicem absolverit, siquidem ad tantam poenam subeundam peccatum mortale requiritur. Porro ex casu non videtur de peccato gravi arguendus, et proinde a censura immunis judicandus est.

612. — *R. ad 3^m Quæst.* Liborius tenetur ad complicem admonendam de invaliditate absolutionis quam ei largitus est, non tamen cum gravi incommodo, cum in hypothesis mala fide non egerit.

CASUS XXIII.

ABSolutio Complicis 10°.

Undenam facultas absolvendi repetenda ?

1° Bruno, Sacerdos, aliquo turpi peccato cum Martii patrato, per Confessarium recurrit ad Episcopum, tacito nomino proprio, atque ab eo facultatem obtinet qua complicem in confessione audire et absolvere queat. Postea autem de validitate hujus absolutionis dubitat, quia audit hujusmodi facultatem ab Episcopo concedi non posse, sed ad S. Sedem recurrendum esse.

2° Elicius, alter Sacerdos, in peccatum grave contra sextum Decalogi præceptum infeliciter labitur, et infelicius complicem absolvere praesumit, adeoque scienter excommunicationem papulem incurrit. Quid faciet miser? Si celebret et Sacramenta varia ministret, sacrilegium reformidat. Si abstineat, grave periculum infamia' pertimescit. Deficit tempus ad Summum Pontificem recurrenti. Undique angustiis premitur. Verum, re perpensa, recordatur Episcopos absolvere posse a casibus occultis Sancta' Sedi reservatis, si casus *Ihill.e Cænæ* excipiantur. Ocius igitur per Confessarium ad Ordinarium loci recurrit, et facultatem obtinet qua ab illa excommunicatione absolvi possit.

Hinc :

Q^ueritur. 1° *An Episcopus Sacerdoti concedere possit facultatem complicem suum absolvendi ?*

Ques. 2° in *Episcopus absolvere possit a censura quæ incurritur per absolutionem complicitis, si casus sit occultus, ei privilegiorum Trident, e. G, Liceat, sess. 24 ?*

3° *An saltem id possit, urgente gravi necessitate ?*

Solutio :

643. — II. ad 1^m Quæs. Neg. Ratio est, quia lex prohibens non Sacerdos complicem absolvat, nisi lex generalis Ecclesie; et gravissimi momenti. Porro Episcopi nequeunt dispensare in legibus Ecclesie generalibus, auctoritate propria, nisi in casibus minoris momenti, et in praxi frequentior occurrentibus. Constat etiam, tum ex praxi Ecclesie; quæ; Episcopis petentibus facultatem absolvendi complices ex Indulto particulari, pro quibusdam casibus numero paucis-concedere solei; tum præsertim ex Constit. *Apostolicæ Sedis*, quæ casus ille *speciali modo*, imo juxta decretum S. Inquis. 17 jan. 1866, *specialissimo modo* Papie reservatur. Vide *Comp. n. 584*. Attamen obtinent nonnunquam Episcopi, ut dictum est, peculiare facultates a S. Sede, quas utrum, quomodo et quando, possint inferioribus Confessariis communicare, ex verbis Indulti judicandum est.

644. — II. ad 2^m Quæs. Casus ille controversia; subjacet apud S. Lig. n. 550. Sic S. Doctor : « Videtur ex una parte negandum : nam, si Episcopus vel alius ab eo delegatus possent hunc casum absolvere quando est occultus, reservatio Pontificis evaderet *inutilis* et *elusoria* ; casus enim hic non potest nisi occulte accidere... Attamen *probabiliter* videtur posse dici, quod, etiam salva facultate Episcopis a Concilio imperlita absolvendi hunc casum quando est occultus, reservatio Pontificis non omnino redderetur inutilis et elusoria : tum quia, licet ordinarie hic casus occultus sit, tamen aliquando potest accidere quod sit publicus; tum quia lex reservationis saltem Komte locum haberet, et in locis ubi Tridentinum non est receptum, et ubi nequeunt Episcopi uti præfata facultate (absolvendi a casibus occultis), ut docent communiter *Suarez*, *Sanchez*, etc., quia fas non est ut frumitur privilegiis, qui onera repellunt. »

645. — Attamen negativa sententia nunc omnino tenenda est. Et primo quidem, jam tenenda erat ante promulgationem Const. *Apostolicæ Sedis*, propter duas recentes *Congr. S. Officii* Decisiones quæ sequuntur :

Prima Consultatio).

« Beatissime Pater,

« Episcopus N*** in Gallia, pedibus Sanctitatis Vestræ provolutus, humiliter exquirat :

« Utrum casus qui novis SS. Pontificum Constitutionibus post *Cone. Trid.* fuerint Sedi Apostolicæ reservati, comprehendantur in c. 6, sess. 24, *de reformatione, ejusdem Cone.*, saltem si in novis Constitutionibus non sit clausula derogatoria, ita ut, si ejusmodi casus sint occulti,

Episcopus ab eis absolvere possit, sive per se, sive per alios Sacer-
 < dotes ab ipso delegatos ? »

S. Congregatio Inquisitionis respondit die 18 Julii 1860 :

« Vff/atict., el dentur Decreta S. Congr. Cone. Trid., quorum unum
 sub anno 1389, nempe : *Reservations casuum de novo post Concilium*
 < *non comprehenduntur in c. 6, sess. 21, de Reform.*, et praesertim de
 < clausura Monialium ; el alterum sub anno 1595, scilicet: *Nosse debet*
Episcopus facultatem absolvendi sibi tributam Decreto c. 6, sess. 24,
 (*non extendi ad casus qui novis SS. Pontificum Constitutionibus post*
 « Cone. Trid. fuerint Sedi Apostolicæ reservati. »

Secunda Consultatio.

« Beatissime Pater,

646. — « Episcopus N*** in Gallia, ad pedes S. V. humiliter inclinatus,
 < dubiorum sequentium solutionem a S. Sede expostulat :

« *Dubium I.* — Utrum Episcopus habeat in sua dioecesi, extra Italiam,
 † facultatem sive *per se*, sive *per delegatum*, absolvendi ab excommuni-
 catione occulta quam Confessarius contraxit absolvendo extra articulum
 « mortis complicem in crimine turpi ? »

« *Dubium II.* — Utrum saltem habeat præfatam facultatem in casu
 quo, propter imminens periculum scandali, aut alterius gravis mali,
 < recursus ad S. Sedem fieri nequit opportuno tempore? »

S. Congreg. Inquis, propositis dubiis respondit die 18 Julii 1860 :

« .Id *dubium I. Negative*, et dentur Decreta S. Congr. Cone. Trid.
 Decretorum interpretis, quorum unum sub anno 1589, videlicet: *Rcscr-*
 « *rationes casuum de novo post Cone, non comprehenduntur in c. 6,*
 † *sess. 21, de Reform.*, et praesertim super clausura Monialium ; el alte-
 rum sub anno 1595, nempe : *Nosse debet Episcopus facultatem absol-*
 < *tendi sibi tributam Decreto c. 6, sess. 24, non extendi ad casus qui*
novis SS. PP. Constitutionibus post Cone. Trid. fuerint reservati.

« *Ad dubium II.* Consulat Decretales Clementis III, *relatas cap. 15.*
Cum desideres, et cap. 26, Quod de his, de Sent, excomm., et probatos
 Auctores, inter quos S. Alphonsus de Liguori, *lib. 7, c. 1, de Censuris,*
 < *n. 84 ad 92.* » — Vide Bouix, *Revue des sciences ecclesiastiques*, n. 4,
 20Am7 1861.

At præterea sententiam eandem negativam solam nunc admitti posse,
 constat ex Bulla *Apostolicæ Sedis*, qua expresso a privilegio *cap. Liceat*
 excipiuntur casus omnes Pontifici Romano *specialiter* reservati, adeoque
 casus complices.

647. — R. ad 3m *Quæst.* Affirmandum videtur. Etenim Episcopi gene-
 ratio) absolvere possunt a casibus papalibus eos qui non possunt ad San-
 ctam Sedem recurrere, imo qui non possunt personaliter Romam ire, licet
 per epistolam absolutionem petere valeant. Casus autem gravis infamia»,
 aut necessitasurgens absolutionis ad Sacramenta ministranda, ad cele-
 brandum, etc., impedit recursum ad S. Sedem. Ergo...

Hæc quæslio proposita fuit S. Congregationi Inquis., ut patet ex postulato posteriori, modo relato. S. Congr. noluit directum responsum dare, et remisit ad Decretales plures Clement. III, necnon ad probatos Auctores, præsertim ad S. *Ligorium*. Porro, in locis citatis Juris, et S. Alphonsi, non agitur nisi de illis (pii impediuntur ire Romani in genere. Licet igitur inde concludere, Episcopum absolvere posse stante gravi periculo in mora, sicut in casu nostro refertur, quia recursus ad Papam est moraliter impossibilis.

CASUS XXIV.

SOLLICITATIO AD TURPIA 1°.

Vibiana, mulier vitæ liberiori dedita, pluries turpiter egit cum ipso Confessario, a quo tum in confessione, tum occasione confessionis ad peccandum sollicitata fuerat. Hoc in variis confessionibus sacrilege reticuit. Nunc vero, audita vehementi concione, et dolore cordis tacta intrinsecus, confessionem generalem apud Urbanum Parochum instituit, et omnes animæ sordes ei pandit. Ilis auditis, Urbanus urget Vibianam ad complicem Superioribus denuntiandum. Mulier autem huic jussioni obtemperare absolute abnuit. Quapropter eam de excommunicatione post mensem incurrenda, nisi obediat, debile monitam absque absolutione dimittit.

Hinc :

4.

Quæritur. 1° *Quinam sollicitantes denuntiandi sint?*2° *Di absolvi possit pœnitens sollicitatus, antequam sollicitantem denuntiet, si denuntiare promittat ?*3° *Quomodo facienda sit denuntiatio ?*4° *Quid ad casum ?*

Solutio :

648. — R. ad In' Quæs. De jure communi Superioribus denuntiandi sunt Sacerdotes ad peccandum contra sextum Decalogi præceptum sollicitantes, sive *in confessione*, sive *occasione*, *prælexu*, vel *simulatione confessionis*, aut *ante* vel *post confessionem*, aut *in loco ubi confessiones excipiuntur*. Sic ex Bulla *Gregorii AT, t nirsersi gregis*, confirmata a *Bened. XIV*, in Bulla *Sacramentum Pœnitentiæ* (I). **MB**

(1) De jure particulari in nonnullis locis, præsertim in variis Galliarum diœcesibus vigente, datur obligatio denuntiandi Sacerdotes ad turpia sollicitantes, etiam extra confessionem et sine occasione confessi mis. Verum plures canonistæ, præsertim recentiores, negant Episcopum hujusmodi statutum ferre posse. Sic *Slremicr, Traité des peines ecclésiastiques, première part., c.* — *Craisson, Manuale Juris canonici, n. 38'26-38'28-38'i.* — *Analecta Juris Pontificii, tom. i. p. 1866 cl seq.*

Inter varias rationes in quibus innitur horum sententia, hæc præcipua nec spernenda refertur, scilicet quia Episcopus est incompetens ad puniendum delictum occultum. Etenim, aiunt, Episcopus, quantumvis certioratus de existentia delicti sibi manifestati, nullo modo contra reum procedere potest, propter detectum omnis probationis canonicæ et juridicæ*, quia nemo potest damnari, nisi vel confessus judicialiter, vel legitimis testibus et probationibus convictus. Quod si aliter statuatur contra Confessarios in confessione, vel occasione confessionis ad turpia sollicitantes, hoc fit per exceptionem omnino extraordinariam, quam Summus Pontifex solus facere potest.

II. ad 2.ⁿ Quxs. Neg. per se, quia, semel absolutus, facile onus denuntiationis declinaret, et sic lex fere inutilis redderetur. Excipe si iusta adsit causa, v. g. si temporis angustia; absolutionem differre non patiantur, et pœnilens promittat se brevi obligationi satisfacturum esse. Sic ex Bulla *llciud.* 17P. S. *Lig. n.* 693.

649. — *II. ad 3.ⁿ Quxs.* Denuntiatio plerumque facienda est voce, non scripto; adeundus est loci Ordinarius, vel Inquisitor, ubi tribunal Inquisitionis existit. Attamen, in quibusdam casibus particularibus, v. g. quando persona sollicitata nullo modo induci potest ad denuntiationem tali forma peragendam, quia nempe timore cohibetur, vel rubore insuperabili afficitur, tunc Episcopus, de re monitus, delegare potest quemcumque Sacerdotem, etiam Confessarium, ad denuntiationem accipiendam. Hæc facultas Episcopis et Inquisitoribus, ex Indulto S. Inquisitionis, de consensu S. Pontificis, facta est. Sacerdos autem delegatus iuramentum præstare debet de silentio servando, et de munere sibi commissio fideliter adimplendo. *Scamni, de Punit, c. i, art. 5.* — *Kenrick, Trad.* 18, n. 245. — *Analecta Juris Pontificii, mense Septemb.* 1855.

In omni autem casu denuntiatio facta per litteras anonymas est omnino insufficiens, et a S. Cong. Inquisitionis omnino reprobatur. *Analecta, ibid.* Ratio est, quia secus nullius roboris foret testimonium denuntiantis; et insuper, maxima incommoda inde subsequi possent, v. g. mulier quæ, ex invidia aut ex animo vindicta*, Sacerdotem innocentem perdere vellet, varios Confessarios adire posset, et apud singulos se sollicitatam esse ab aliquo Sacerdote referre, ut ad denuntiationem faciendam urgeretur. Quid autem inde? Denuntiationes multiplicata*, quæ, licet ab eadem sacrilega muliere fierent, a diversis tamen sollicitatis provenire viderentur.

650. — *II. ad 4.^{tm} Quxs.* Recte egit Urbanus, Parochus, Vibiānam absolutione vacuam dimittens, eam de excommunicatione incurrenda admonendo, nisi intra mensem obtemperaret, ex eo quod Sacerdotem, a quo in confessione fuerat sollicitata, denunciare noluerit. Nam constat 1° de obligatione denunciandi sollicitantem ante absolutionem, si fieri possit, ex verbis *Bened. XIV*, in Bulla *Sacramentum Pœnitentiæ*, ubi dicitur: *Cattant diligenter Confessarii, ne pœnitentibus, quos noverint ab alio sollicitatos, sacramentalem absolutionem impertiant, nisi prius, denuntiationem ad effectum perducentes, delinquentem indicaverint competenti iudici, rei saltem se, cum primum potuerint, delaturos spondeant ac promittant.* 2° Constat vero de excommunicatione ex duplici Edicto S. Cong. Inquis. 3 Jan. 1623, et 10 Martii 1677. — Probabiliter autem, juxta S. *Lig. n.* 693, et *alios*, excommunicatio illa, contracta ob denuntiationem neglectam, non est reservata post factam denuntiationem

651. 1°. In omni casti nulla mentio facienda est in denuntiatione consensus forte a pœnilente præsliti, quia homo tenetur seipsum denunciare. Insuper, pœnilens qui consensum sollicitationi præstitit, non ideo excusatur ab onere Confessarium sollicitantem denunciandi, ut constat ex Bulla *Sacramentum Pœnitentiæ*.

Nota 2°. Persona quæ non potest denunciare voce, tenetur per epislo-

him aut internuntium, si absque propria infamia id præstaro valeat, amonere Superiorem ut delegatum mittat ad denuntiationem accipiendam. Ratio est, quia obligatio denuntiandi sollicitantem non est tam adeundi personahterSupcriorem quam ei delinquentem deferendi, ut *Bened. XIV* insua Bulla declarat : *Qui enim tenetur ad /luem, etiam ail media tenetur. Ita S. Lig. n. 699.* Non tenetur autem Confessarius onus illud suscipere, sed ππ-neri suo satisfaciet monendo pœnitentem ut reum opportuno tempore rite denuntiet. Poterit tamen operam suam præstare, si consuerit expedire, notitia rei extra tribunal Pmnitentim accepta. *S. Lig. ibid.*

Nota 3°. Ubi desunt Inquisitores, denuntiatio facienda est Episcopo loci in quo versatur pœnilens. Ipsius enim est excipere juratam denuntiationem eamque ad Episcopum rei, si forte diversus sit; transmittere, quando id necessarium judicaverit. *Kenrick, de Pcenit. n. 245.*

652.— Nota 4°. In regionibus longinquis, ubi sine magno incommodo adiri non possunt Inquisitores, vel Episcopi, aut eorum Vicarii, ut in regionibus haereticorum, schismaticorum, paganorum, etc., absolvi possunt mulieres sollicitata, quin ad obligationem reum denuntiandi urgeantur; sed, cessante impedimento, v. g. in Episcopi visitatione, denuntiare tenentur. *S. Cong. S'. Officii, ^Jan. 1727, cl 21 Feb. 1630, apud Kenrick, ibid.*

CASUS XXV.

SOLLICITATIO AD TURPIA 2°.

Cornelia cum lacrymis el suspiriis in confessione fatetur Sulpitio Parocho, se confessionis prætextu cum Evraluo, Confessario, quem perditissimo prosequebatur amore, turpe facinus commisisse. Prudenter eam interrogat Sulpitius, et rescit Corneliā se graviter ægrolantem simulasse et Confessarium, pravi illius allectus prorsus ignarum, confessionis prætextu advocasse, cumque, licet primo reluctantem, ad crimen patrandum tandem induxisse. Ilis auditis, lueret anceps Sulpitius, nesciens utrum denuntiationem hujus Confessarii urgere debeat, necne.

Hinc :

Quær. .In Cornelia obliganda sit ad denuntiandum Evraldum quem ipsa sollicitavit et in peccatum induxit ?

Solutio :

653. — *R. ad Quæs. Negat S. Lig.* cum aliis quia ex Bulla Gregoriana denuntiandi sunt Confessarii qui sollicitarunt ad turpia, non vero illi qui sollicitationi consensum præstiterunt. Hinc, ut pœnilens subeat obligationem Confessarium denuntiandi, requiritur ut ipse ab illo sollicitatus fuerit. Igitur, licet Confessarius non eximatur a peccato magno ob inhonestum tractatum in confessione, vel occasione confessionis, etc., pœnitens tamen ab obligatione Confessarii denuntiandi eximitur, dum non reperitur sollicitatus. *S. Lig. n. 681, etc.*

Sed obstat Decisio Congr. S. Oil. (II Eebr. 16(H) interpretans Constitutionem 6're/jorri VI'et confirmata a *Benedicto VII*, «pia» statuit *hujusmodi Sacerdotem esse denuntiandum*.

CASUS XXVI.

SOLLICITATIO AD TURPIA 3°.

Rufina a Sylvano, Confessario, ad crimen sollicitata, cum eo lapsa est, et nunquam per quindecim annos peccatum illud in confessione pandere ausa est. Tandem, instituta generali confessione, illud novo Confessario aperuit. Ille urget obligationem complicem denuntiandi. Renuit pœnilens. his innixa rationibus : 1° quia peccatum istud a multo tempore fuit commissum ; 2° quia complex casu et mera fragilitate deliquit : seriam enim egit pœnilentiam ; 3° quia magna gaudet virtutis fama apud omnes, et nuperrime ad conspicuam dignitatem evectus fuit ; 4° quia non tenetur seipsam prodere, propriam faciendo denuntiationem. Ilis de causis Confessarius scribit ad Episcopum, ad oblinendam ab eo facultatem Rufinam absolvendi quin denuntiationem præmiserit, quod illico concessit Episcopus.

Ilinc :

Quæ. 1° An *excusationes Rufina caleant?*

2° An *Episcopus facultatem absolvendi absque denuntiatione concedere possit, quin facultates speciales a Pontifice habeat?*

Solutio :

65i. — /». ad 1^{am} Quæs. Excusationes Rufina nihil prorsus valent Nam, 1° non valet prima ratio, seu ex eo quod peccatum a multo tempore patratum fuerit, quia lex non distinguit; nec solam emendationem rei, sed ejus punitionem intendit : secus enim, ad impediendam denuntiationis obligationem, sollicitatus onus illud ad aliud tempus remitteret. Insuper, quodnam tempus longum dicendum foret? 2° Neque valet secunda ratio, quod ex mera fragilitate et pernitentia sollicitantis deducitur ; quia plerumque de hoc constare nequii. Quid enim facilius est quam fragilitatem et pœnilentiam simulare? 3° Neque valet tertia ratio, secus enim semper præcxlus excogitari possent. Cætorum Superioris erit, pro sua prudentia, determinare quid opportunius pro bono Ecclesia? agendum sit. 4° Neque magis urget quarta ratio, quia *Benedictus VIII*, in Bulla *Sacramentum Pœnitentiæ*, præcipit fieri denuntiationem, etiamsi pœnilens consenserit. Prælerea denuntiatio fieri potest absque periculo fam®. Etenim mulier non tonetur dicere se consensum præstitisso, sed salis est ut dicat se fuisse sollicitatam ; imo etiam interrogata, se consensum dedisse negare potest. Constat ex Decisione S. Congr. *Inquis.*, die 27 Sepi. 1724, ubi dicitur : *Si mulier consentit Confessario sollicitanti, non tenetur suum consen-*

.sum manifestare, nec potest super hoc ab Episcopo interrogari. S. Lig. n. 700.

655. — II. ad 2.ⁿ Quæs. Xeg. per se, si agatur de vera sollicitatione in confessione, vel occasione confessionis, etc. Halio esi, quia agitur de lege communi Ecclesiæ magni momenti, cujus dispensatio ad Episcopos non devolvitur, seclusa speciali delegatione, quæ parce admodum concedi solet. Etenim ex Decreto S. Cong. Inquis., si pœnitens non possit induci ad denuntiandum, recurrendum est ad S. Sedem pro opportuno remedio, et interea pœnitens non absolvatur. S. Lig. n. 690, in fuie. Aliquando S. Sedes, in casu magnæ verecundia;, rescripsit dando facultatem Confessario absolvendi pro ea vice pœnitentem, citra onus denuntiandi. Sic refert S. Lig. ibid., post Mazsotta. Constat etiam talem esse praxim tribunalium Romanorum, quæ ad summum paucos casus, v. g. 20, pro futuris dispensationibus tribuunt.

CASUS XXVII.

SOLLICITATIO AD TURPIA 4°.

Menander, Confessarius, praevidens Sylvian nunquam obligationi complicem denuntiandi obtemperaturam esse, etiamsi sub poena deneganda* absolutionis ipsi declaretur, judicat eam potius in bona iide relinquendam esse, el, praetermissa admonitione, absolvendam. Postea vero, dubitans an recte egerit, duos alios Sacerdotes hac de re interrogat. Prior affirmat ipsum recte egisse, quia ex regula generali omittenda est monitio, quando fructus ex ea non speratur; posterior autem prorsus dissentit, quia lex Ecclesiæ in casu nostro est adeo absoluta, ut exceptionem nullam admittat. Menander igitur dubii solutionem iterum postulat.

Hinc :

QvæR. An monenda sit de obligatione denuntiandi mulier, quæ certo praevidetur non obtemperatura? H

Solutio :

656. — II. ad Quæs. Affirm. Mulier de obligatione denuntiationis monenda est, licet Confessarius praevideat eam certo non esse denuntiaturam; et si denuntiare nolit, debet eam non absolutam dimittere. Ratio est, quia ipsi Confessario a Pontifice in prædicla Bulla obligatio monendi expresse pncipitur. Etenim, licet generation loquendo in aliis obligationibus Confessarius, praevidens monitionem non profuturam esse, eam omittere debeat, hoc tamen non currit quando de damno communi vitandp agitur, ut in præsentī casu evenit. S. Lig. n. 694. H

CASUS XXVIII.

SOLLICITATIO AD TURPIA 5°.

1° Brixius, Sacerdos, occasione confessionis, Rutiliam ad quædam leviter inhonesta sollicitavit. Rutilia vero alium adit Confessarium, cui

rein manifestat. Hic, audita mulieris confessione, eam obligat ad sollicitantem denuntiandum, et obnitentem sine absolutione dimittit, donec id peregerit.

2° SIGOLENA sub secreto naturali committit Valfrida, se a Paulino Confessario suo, occasione confessionis, ad peccatum graviter inhonestum sollicitatam fuisse. Valfrida vero anxia, rem Confessario proprio exponit. Hic autem eam obligat ad Paulinum, non obstante secreto promisso, denuntiandum, sub poena denegandae absolutionis.

3° Ripasius, Sacerdos, rogatus a Berta ul die sequenti ejus confessionem excipiat, eam statim ad peccandum sollicitat. Berta autem alium adit Confessarium, a quo obligatur ad Ripasium denuntiandum.

Hinc :

Quær. 1° in *denuntiandus sit Confessarius sollicitans ad actus tantum venialiter inhonestos?*

2° in *denuntiare debeat pœnitens non tantum sollicitatus, sed quivis alius qui sollicitationem novit?*

3° *Quid, si sollicitationem sub secreto naturali acceperit?*

4° *In denuntiandus Ripasius in tertio casu?*

Solutio :

657. — *IL ad III Quæs. Neg. saltem probabilius.* Ratio est, quia, ad denuntiandum sollicitantem, requiritur ut actus sollicitationis sit peccatum grave, ita ut putetur eum graviter in eo peccasse. *Benedicius* enim hoc sollicitationis crimen appellat nefariam improbitatem, quod peccatum certo crave denotat. Præterea actus in se levis contra castitatem, non ille gravis ex eo quod in confessione, vel occasione confessionis ponatur; secus enim quodlibet peccatum veniale in materia voracitatis, humilitatis, patientia», etc., evaderet grave in Sacramento, quod nemo asserit.

Nec obstat dicere quod culpa levis redditur gravis, ob reverentiam Sacramento debitam; nam alias omne peccatum leve in confessione fieret grave ob irreverentiam Sacramento irrogatam, quod falsum est. Insuper, tanta injuria tunc est quatenus Sacramentum ministratur cum actu pravo: ergo, si actus sit leviter pravus, levis etiam erit injuria Sacramento illata. *S. Lig. n. 683, et alii multi contra plures.*

658. — *R. ad 2^{am} Quæs. Affirm.* Ratio est, quia parvi refert quod agatur de ipso sollicitato vel de alio qui rem novit; remanet enim idem adæquatus (invis legis, qui est ut sollicitans puniatur. Cæterum casus ille raro occurrit, quia plerumque sollicitatio a solo pœnitente sollicitato cognoscitur. *S. Lig. n. 695, in fine.*

659. — *R. ad 3^{am} Quæs.* Ille qui sollicitationem sub secreto naturali novit, nihilominus ad denuntiationem faciendam tenetur. Ratio est, quia nemo tenetur ad secretum, etiam cum juramento promissum, (quando secretum illud in damnum commune vergit. Excipe tamen, si sollicitatio sit manifestata ad petendum consilium; nam propositio secreti esset tunc contra commercium humanum, et etiam contra bonum publicum quod in consiliis petendis intervenit. *S. Lig. n. 698.*

660. — *Il. ad i"l Quæs. Affirm.* Ratio est, quia jam verilicatur illicitationem factam esse occasione confessionis. Negant tamen plures, qui. i. aiunt, sollicitatio non esi proxima confessioni facienda;, sed potius m-ventioni de facienda confessione. Sed .S'. *Lig.* ait hoc non officere quominus sollicitatio dicatur facta occasione confessionis. Quare primæ putentia} omnino subscribit.

CASUS

DE OFFICIO CONFESSARII

SCILICET

De Confessario ul doctored iudice; de agendi ratione Confessarii cum pernitentibus in occasione peccati versantibus; cum consuetudinariis et recidivis; cum pueris ; cum moribundis ; cum sponsis proxime nupturis; de defectibus a Confessario reparandis.

CASUS I.

CONFESSARIUS UT DOCTOR.

Curtius, Confessarius, magna poenilenlium turba omnis generis circumdatus, quam plurimis satisfacere cupiens, parum curat ile pœnitenlibus edocendis adhortandisque, el vix unam alteramve interrogationem interjicit, ratus se ad nil aliud teneri, saltem *sub grani*, nine plerosquo absolvit inscius an sailicienlo doctrina polleant, necne; plures evidenter ignaros, nt pueros el rudiores, a sc facile dimittit, donec per sc aut per alios, v. g. per parentes, instruuntur; quod præstat etiam erga eos qui examen neglexisse videntur. Si quando pœnitenles videantur ex ignorantia peccasse, eos edocere omittit, ne formaliter saltem gravius peccent.

Longinus autem, timens semper no muneri suo deficiat, ab interrogandis, instruendis, adhortandisque pamilenlibus finem non facit, innixus hoc principio, scilicet : *Confessorium respondere coram Deo de solo pœnitente nunc conflente, non autem de exteris expectantibus.* Hinc sedulo satagit pœnilentes examinando perscrutari, ignorantiam ab omnibus excutere, quantumvis invincibilem, licet prævidcat eos monitis non esse obtemperaturos ; *quia*, inquit, *si non obtemperent, id sibi imputare debent.*

Hinc :

- Quær . 1° *Ad quid teneatur Confessarius ut doctor ?*
2° *.In ignaros examinare et instruere debeat ?*
3° *Quantum, vel quomodo cos instruere teneatur?*
4" *.In semper instruere debeat vel possit pœnilentes ex ignorantia sive vincibili, sive invincibili peccantes?*
5° *Quid de utroque Confessario sentiendum?*

Solutio :

661. — 7L *ad Vm Quxs.* Confessarius, ul doctor, tenetur pœnitenles docere ea omnia quæ perlinent ad Sacramentum Pœnitentiæ hic et nunc recipiendum, quia ul minister Sacramenti ejus validam et licitam adminis-

trationem procurare delict ; tenetur etiam doctrinam ad salutem necessariam eis tradere. S. *Lig. n.* 607, etc. — *Vid. Comp. n.* 610.

R. ad 2^m Quæ. Affirm. Juxta modo dicta Confessarius docere debet ignaros tum quæ sunt necessaria ad Sacramentum Pœnitentiæ recipiendum, tum etiam obligationes Christianas necessarias, id est, quibus ignoratis, hic et nunc Christiane vivere non possunt, et quas ignorare videntur. Non tamen eos instruere debet in particulari de omnibus quæ illi scire debent, et aliunde scire possunt. S. *Lig. ibid.*

662. — *R. ad 3^m Quæ.* Non requiritur ut Confessarius taliter ignaros instruat, ut mysteria Fidei *doctrinaliter* vel *memoriter* sciant, sed sufficit si ita illos instruat ut ii rudi quodam modo ea capiant, assensumque præbeant, cum proposito ea melius addiscendi in posterum. Talem autem doctrinam Confessarius patiens ac prudens pœnitenti ingerere poterit, illi proponendo præcipuos Fidei articulos, ita ut ad singulos actum Fidei exerceat, v. g. sequenti modo : *Credis quod Deus sit unus in essentia et trinus in personis, etc., sicut Ecclesia credit?... Credis Filium Dei pro nobis fuisse incarnatum, passum, mortuum, et esse Redemptorem nostrum?... — Credis in genere quidquid credit Sancta Romana Ecclesia?... — Nunc cerno doles de peccatis tuis, de incuria lux salutis..., quia offendisti Deum summe bonum, etc.? Proponis vitam emendare, occasiones fugere, etc., et insuper melius addiscere a tuo Parocho, vel ab aliis, ea quæ sunt salutis necessaria ?* Quod si hæc promittat, et actus Fidei præfalos sincere elicuerit, absolvi poterit. *Sic Elbel, n.* 463, post *Gobat, Sparer, etc.* I

663. — *R. ad 4^m Quæ.* Pœnitens semper instrui debet in casu particulari, si ejus ignorantia videatur *vincibilis*, quia talis ignorantia cum non eximit a peccato, nec proinde periculum est ne admonitus formaliter peccare incipiat, siquidem jam *formaliter* peccasse censetur. Si vero ignorantia sit *invincibilis*, monendus est quoties speratur fructus; secus ubi non speratur, quia inutilis et noxia evadit talis admonitio. Attamen instruendus est pœnitens in omni casu, si ex ignorantia peragat ea quæ principiis primariis juris naturalis, aut eorum conclusionibus immediatis repugnant, quia hæc diu ignorari non possunt. Item, si actus ex ignorantia positus in damnum commune redundat. Adde etiam, si pœnitens ipse interrogat Confessarium, quia interrogans jam in ignorantia invincibili non versatur. S. *Lig. n.* 610 ad 616, et *I. I, n.* 170. — *Vide Comp. n.* 611.

661. — *R. ad 5^m Quæ.* 1° Cunnos muneri suo non satisfacit, nec quatenus doctor, nec quatenus medicus, vel ex dictis liquido constat; nimis enim præceps in confessionibus excipiendis, non satis curat de integritate confessionis procuranda*, neque de bono pœnitentis promovendo. Confessarius generalim attendere debet tantum ad confessionem quam hic et nunc peragit, non vero ad sequentes. Attamen in magno concursu pœnitentium piorum, qui frequenter confitentur et noxas leves lanium afferunt, celerius confessiones audire potest. 2° Curtius magis adhuc arguendus est, ex eo quod rudes et pueros ignaros tam præcipitanter eludere a se repellat; auctor enim est quare isti a confessione deterreantur,

cum summo salutis periculo. *Recole dicta supra, in casibus 10 et 24 de Confessione, n. 452, 495, 496.*

665. — 2° Longinus vero plurimum in alio excessu abundat. Etenim scrupulosius et minutius cum suis pœnitenlibus agit; sicque seipsurn et alios contorquet, atque fideles a Sacramentis amovebit. Valet sane principium quod Confessarius attendere debeat ad solum pœnitentem, qui hic et nunc confessionem peragit; sed non ideo quæstionibus minutis et tædiosa inquisitione, necnon importunis admonitionibus illum obruere et suffocare debet, insuper imprudentissime agit, pœnitentes in omni casu e bona fide eruendo, quin attendat an fructus ex monitione sperandus sit, necne.

CASUS II.

CONFESSARIUS UT JUDEX 1°.

De causa instruenda.

Ger v a s i u s, Confessarius, 1° præ celeritate et aliqua incuria, interdum unam vel alteram quæslionem de specie vel numero peccatorum faciendam praetermittit. 2° Quando occurrunt devoluta enixe rogantes vel accuratas interrogationes peractae ab ipsis confessioni addere velit, indignabundus eas cito dimittit, etiam non impertita absolutione, data tamen communicandi licentia, dicens se ab illis salis superque detentum fuisse. 3° Si accedunt rudes incompletam confessionem facientes, omittit interrogationes ad procurandam integritatem necessarias, *quia*, ait, *Confessarius non tenetur interrogare nisi juxta captum pœnitentis, et isti rudes minimum captum habent.*

Hinc :

- Quæ r . 1° *et quomodo gravis sit obligatio pœnitentes interrogandi ?*
 2° *An, et quatenus interrogandi sint vel absolvendi pœniten-tes pii ?*
 3° *Quomodo Confessorio agendum sit cum rudibus ?*
 4° *Quid de Ger v a s i o dicendum ?*

Solutio :

666. — R. ad 1^a Quæst. Ver se datur obligatio gravis in Confessorio interrogandi pœnitentes, quia Confessarius, quatenus iudex, curare debet vel, quantum satis est, causa iudicii sacramentalis instruatur. Præterea constituitur ut pœnitentem non solum audiat, sed adjuvet ad suam obligationem debite implendam. Hinc :

1° Graviter peccat Confessarius, si ex omissione voluntaria inter-rogationis alicujus debeat sequi grave damnum pœnitentis vel alterius, et illud damnum saltem in confuso praeviderit. Graviter etiam peccat, si desit obligationi interrogandi quoad pariem notabilem hujus obligationis, in suo complexu spectatam, v. g. si plerasque interrogationes de numero et

speciebus, scienter et voluntarie, sine rationabili causa omittat. Tunc enim graviter in officio suo delinquit, et irreverentiam gravem confessioni et Sacramento irrogat.

667. — 2° Non autem graviter peccat, si ex levi negligentia, vel ex inadvertentia, plura etiam necessario petenda omittat. *Billuarl, diss. 6, ari. 10, § 2*, ubi sic loquitur : « Si ex levi negligentia, ex inadvertentia, « ex memori » labilitate, humana distractione, spiritus defatigatione, nimia attentione in confessionibus audiendis, etc., aliquid etiam necessarium inquirere omittat, nullum aut leve tantum erit peccatum : nemo enim tenetur cum tanta difficultate et morali impossibilitate alienos defectus supplere. »

668. — 3° Major erit difficultas, si Confessarius omittat sine gravi ratione, et voluntarie seu ex gravi incuria, unam tantum vel alteram necessariam interrogationem, v. g. circa numerum aut speciem. Ex una parte videtur graviter peccare, quia supplet vices pœnitentis ; pœnilens vero, si ad obligationem adverteret, nec ei satisfaceret, graviter peccaret. Attamen ex alia parte probabilius non videtur graviter peccare. Ratio est, quia in hoc apparet parvitas materiæ respectu totius obligationis in suo complexu spectata. Insuper, si admitteretur materiæ gravitas, onus maximum imponeretur Confessariis, qui semper in mediis anxietatibus fluctuant, timentes ne forte ex gravi negligentia interrogationem faciendam omiserint, et inde in oppositum excessum cum magno pœnitentium gravamine impellerentur.

Praeterea, quamvis Confessarius suppleat locum pœnitentis, non tamen videtur esse tanto rigore obligatus ad interrogandum, sicut ille ad se accusandum. Confessarius enim præcise supplere non tanquam cautionem pro pœnitente assumens, sed potius tanquam auxiliator ejusdem. Adde etiam quod, si rigorosa comparatio inter utriusque obligationem admitteretur, millies onus Confessarii debitum pœnitentis excederet; cum pœnitens raro confiteri teneatur, Confessarius vero continuo, et sæpe tota die munus suum adimplere debeat.

669. — *R. ad 2^{am} Quæst.* 1° Necesse non est ut pœnitentes pii interrogentur, quando inoraliter constat Confessario eos culpis gravibus vacare, quia nulla confessionis integritas tunc procuranda est. Confessarius enim interrogare non tenetur, nisi advertat integritatem certo aut probabiliter in aliqua re deficere.

2° Neque necessarium est ut pœnitentes pii, qui sæpius confitentur, toties quoties absolvantur, sed aliquando cum sola benedictione dimitti possunt, lacta eis facultate ut ad sacram Synaxim accedant; quia jus strictum ad absolutionem non semper habent, quando sola venialia clavibus subjiciunt. Expedit tamen ut, generatim loquendo, absolutionis beneficio donentur.

670. — *R. ad 3^{am} Quæst.* Confessarius plerumque ipsemet examinare debet rudiores, quia sibi solis relictis non melius se examinabunt ; et, si dimittantur ut accuratius se præparent, nunquam magis dispositi redibunt, imo, absteriti difficultate examinandæ conscientie, facile a confessione avertentur. *S. Lig. n. 607.*

ini. — II. (*id* 4,ⁿ *Quæs.* 1° *Gervasius* excusandas videtur a peccato gravi *inprimo cusu*, cum paucas interrogationes faciendas de specie et numero peccatorum ex incuria omittat, quia officium suum, quoad substantiam, adimplere censetur. 2° Ab omni peccato eximendus foret *in secundo casu*, si cum personis devotis humanius ageret. Numquid enim sunt cum indignatione tractandas ille animae Deo grata», quia sincere pietatem seciantur, et poliorum partem gregis Christi Domini constituunt? Equidem tempus non inutiliter eum ipsis terendum, sed etiam cavendum est ne animo dejiciantur. Neque beneficio absolutionis plerumque privandæ sunt, licet necessaria reconciliatione cum Deo non indigeant. 3° Damnandus autem et graviter quidem *Gervasius* pro ratione agendi cum rudibus, quos sibimetipsis relinquit, nec sine periculo, imo cum certitudine, eos integritati confessionis non satisfacere. Deberet igitur eos interrogare, saltem juxta eorum conditionem et capacitatem, v. g. sequendo ordinem praeceptorum Decalogi, etc., et quoad singula de peccatis magis obviis inquirendo. Hoc enim ipsorum conditionem et captum minime superat. S. *Lig. Horn, apost. n.* 103.

CASUS III.

CONFESSARIUS UT JUDEX 2°.

Dispositiones ad absolutionem.

Severus, Confessarius, contendit absolutionem pœnitentibus difficillime concedendam esso, quia plerumque signa cerlæ dispositionis in illis deprehendi nequeunt; præter quod non licet uti probabilitate in materia Sacramentorum. Hinc ipse sibi constans in praxi, raro, et quasi invitatus, absolutionem impertitur. Nec existimat peccatores prima vice qua accedunt unquam absolvi posse, quoties ab uno aut a pluribus annis a Sacramentis abstinuerint, si solus mortis articulus excipiat.

Blandinus, contra, facillime absolvit quicumque pœnitenles sponte accedentes, quia *ultronea confessio est signum certum dispositionis*; et etiam eos omnes qui tantum affirmant, se vitam in melius mulare velle; quia, juxta receptum axioma: *Credendum est pœnitenti tam pro se quam contra se dicenti*. Quam praxim servat, etiamsi ab aliis fide dignis noverit esso de quibusdam pœnitentibus diffidendum.

Hinc :

- Quæritur*. 1° *Quænam certitudo dispositionis pœnitentis ad concedendam absolutionem requiratur, et quænam signa doloris ut sufficientia habenda sint?*
- 2° *An spontanea confessio sit testimonium sufficiens dispositionis pœnitentis?*
- 3° *An liceat, oporteat, rei expediat absolvere prima vice quoslibet pœnitenles, qui sal dispositi videntur, licet a nullo tempore non fuerint confessi?*
- 4« *Quid de utroque Confessario, seu quid ad utrumque casum?*

Solutio :

[H

672. — *R. ad 1m Quæs.* 1° Sufficit certitudo moralis lata, quæ in veram probabilitatem resolvitur, seu iudicium prudens innixum in motive gravi *comparative probabiliore*. 2° Signa autem doloris *ordinaria ptr se* sufficiunt, scilicet, si pœnitens candide et humiliter confiteatur; si asserat ex corde se dolere; si peccata sincere videatur declarare. *S. Lig. n. 461. — 7. Comp. n. 624-625.*

673. — *R. ad 2m Quæs. Affirm. communiter*, si pœnitens nullo fine humano duci videatur, nisi specialis ratio contra illum militet : confessio enim spontanea magnam praesumptionem creat in favorem pœnitentis. *7. Comp. n. 625.*

674. — *R. ad 3m Quæs.* 1° Semper absolvi possunt prima vice, cum sufficienter dispositi videntur; pœnitens enim vere dispositus, seu ille qui talis apparet, semper absolvi potest. 2° Absolvi autem debent, stante qualibet causa sal gravi, v. g. si absolutio facile differri nequeat, vel si dilatio ei esset valde gravis, etc., secus ad breve tempus remitti possunt, si iudicet Confessarius dilationem absolutionis eis profuturam esse, ad meliorem nempe praeparationem praemittendam, aut uberiores fructus ex Sacramento percipiendum. *S. Lig. n. 459-462. — 7. Comp. n. 632-633.*

675. — *R. ad 4m Quæs. — Ad primum casum.* Severus in omnibus errat, ut ex dictis liquido constat. Falsum est plerumque signa dispositionis sufficientis deprehendi non posse. Imo præsumi debent in pœnitente ad confitendum libere accedente, nisi signa positiva et maiora in contrarium habeantur. Falsum est quoque requiri certitudinem absolutam dispositionis pœnitentis ad absolvendum, sed requiritur tantum ea certitudo moralis valde lata, quæ naturae Sacramenti Pœnitentiæ ab hominibus administrandi congruit. Christus enim illud instituit, ut a Ministris hominibus frequenter conferri posset. Quomodo autem frequentius conferri posset peccatoribus, si rigida certitudo de pœnitentium dispositione requireretur? *V. S. Lig. n. 461 et seq.* **I**

676. — *Ad secundum casum.* Blandus plerumque quidem laudandus est; sed in hoc errat, quod in regulis generalibus adeo inhæreat ut nullas exceptiones admittere videatur, licet quandoque reapse in praxi admittendae sint pro variis rerum circumstantiis. Ex iis enim aliquoties certitudo moralis contra pœnitentem erui potest.

CASUS IV.

CONFESSARIUS MEMORIÆ BREVIS.

Guido, Sacerdos, infelicis memoriæ (quidquid sit de iudicio', ne pœnitentes perturbet, remittere solet ad finem confessionis inte; rogationes faciendas, remedia praescribenda, oneraque restitutionis imponendae, occasionis derelinquendae, etc. Sed non raro, absoluta pœnitentis narratione, de indagandis injungendisve, imo et de ipsis peccatis penitus

oblitas est. Quid tunc miser? Rudiores adigit ad confessionem compendiarie repetendam, cultiores vero in pace relinquit, ne illos offendat; et, re dissimulata, confestim absolvit, nesciens quidem quandoque quid absolvat.

Hinc :

Quæst. ii. 10 *Quomodo et quando faciendæ sint interrogationes?*

Quænam notitia status pœnitentis requiratur ut valide et licite absolvi possit?

30 *Quid ad casum?*

Solutio :

677. — *R. ad 1.^{am} Quæst.* 1° Quomodo faciendæ sint interrogationes? Interrogationes debent esse moderatæ, discretæ*, opportunitæ*, etc. *Γ. Comp. n.* (il 5. — 2° Quando autem faciendæ* sint? Præcipuæ interrogationes breviter faciendæ* sunt post singula peccata, ne o mente excidant; quædam tamen faciendæ* sunt plerumque ante confessionem, v. g. a quo tempore pœnitens non sit confessus? an absolutus fuerit? etc. : nisi pœnitens sponte hæc dixerit, etc. *V. Comp. n.* GI7. — *S. Lig. Praxis Coni'*, η. 20.

G78. — *R. ad 1.^{am} Quæst.* 1° *Ad validitatem*, sufficit ut Confessarius habeat præsenlem aliquam materiam etiam minorem, seu satis est si cognoscat pœnitentem in aliquo peccasse, sive de vita præsentis, sive de vita præterita; quia, hoc posito, habetur quidquid ad rationem Sacramenti Pœnitentiæ requiritur.

2° *Ad liceitatem*, sufficit ut Confessarius recordetur, saltem *in confuso*, status pœnitentis. *Ita S. Lig. n.* 502, ubi hæc habet : « Communis est apud Doctores non esse repetendam confessionem factam eidem Confessario, (piando illa fuit prolixa, aut absolutio fuit dilata, et Confessarius recordatur, *saltem in confuso*, status pœnitentis. » Sic etiam *Lacroix*, η. 1216, cum aliis. Hæc est, quia Confessarius, in actu confessionis, jam sufficiens iudicium de singulis peccatis tulit. Iram terea, si requireretur notitia integra omnium peccatorum ad absolvendum, onus intolerabile Confessariis et pœnitentibus imponeretur; Christus autem sapientissimus onus intolerabile in confessione imponere noluit. *Recollecta de satisfactione*, n. 525 et seq. — *Γ. Comp. n.* 421 et 512.

Imo, juxta *Suarez* et *Lugo*, Sacerdos, licet oblitus sit status pœnitentis, et nesciat qualem pœnitentiam imposuerit, dummodo recordetur pœnitentem fuisse dispositum et pœnitentiam acceptasse, potest postea sine alia notitia absolvere.

Sic enim *Suarez* : « Si jam imposuit pœnitentiam, non indiget memoria peccatorum, imo nec pœnitentiæ imposita*, etiamsi Navarrus id dicat; sed satis est ut recordetur hunc pœnitentem fuisse rite confessum et bene dispositum, et quod postea nihil grave commiserit, in quo ejus testimonio standum est. Si vero pœnitentiam non imposuit, et neque in particulari, neque secundum aliquam confusam et moralem rationem recordatur status conscientie ipsius pœnitentis, postulare debet ite-

« ratam notitiam, ut imponat pœnitentiam condignam. » *Suarez, D. 22, sect. 6, in fine.*

Sic autem *Lugo* : « Si prior confessio facta fuit Sacerdoti judici, atque « adeo ex se fuit sacramentalis, et Sacerdos poenitentiam imposuit; € postea, licet oblitus sit status pœnitentis, et nesciat qualem pœnitentiam imposuerit, sed recordatur pœnitentem fuisse dispositum ad absolutionem, et poenitentiam acceptasse, poterit postea Sacerdos sine alia notitia absolvere, » *Lugo, de Pam. disp. 16, sect. 15, n. 636.*

679. — *R. ad 3^{am} Quæst.* Malo fecit Guino, remittendo ad finem confessionis omnes faciendas interrogationes, præscribendaque onera seu remedia, ob periculum oblivionis. Quivis alius ita agendo imprudens foret; quanto magis Guido, qui memoriæ infelicis probe se novit esse?

fi;

CASUS V.

METHODI

de memoriam Confessarii adjuvandam.

Hic. Missionarius, in media pœnitentium turba die noctuquo, de conscientia fidelium qui apud se jam confessionem inchoarunt ne *in confuso* quidem recordari potest. Cum autem abhorreat a methodo sociorum, pœnitentibus tradentium quasdam schedulas secretis signis refertas, quibus memoria peccatorum accusatorum revocetur, jubet confessionis factæ repetitionem. At de gravi injustitia et imprudentia accusatur ab aliis Confessoriis, quos ipse vicissim de singularitate apud Theologos inaudita redarguit.

Hic :

Quæst. 1° *Quænam media adhiberi possint ad memoriam Confessarii, et præsertim Missionarii, adjuvandam?*

2° *Quid de præfatis methodis judicandum?*

3° *Quid specialim de praxi Nicolini?*

Solutio :

680. — *R. ad 1^{am} Quæst.* Media illa ad triplicem classem revocari possunt, scilicet ad methodum *interrogationum*, vel *pœnitentiarum*, aut *schedularum*.

1° *Methodus interrogationum.* Sic Confessarius procedere potest: primo inquiret a pœnitente, qui alio tempore jam confessionem inchoavit, a quo tempore absolutus fuerit? Si respondeat : *a duobus, vel pluribus annis*, jam statimprehenditur qualis generis sit ille, seu homo de salute valde incuriosus, pluribus peccatis mortalibus inquinatus ob omissionem confessionis annuæ et Communionis paschalis. Interroget etiam an inchoata tantum, aut ad finem deducta fuerit confessio, et utrum ipsi aliquid particulare injunctum, vel quid statutum fuerit? Sæpe hæc pauca sufficient, ut memoria saltem confusa pœnitentis resumatur. Quod si hoc non

sufficiat, instet dicendo : « Non bene tui recordor; vellesne dicere quidquid præcipuum erat in tua confessione? An pravas habueris cogitationes..., etc. » Juvabit autem plurimum, prima vice qua accedunt pœnitentes, si Confessarius cos instruat de modo se manifestandi quando ad perficiendam confessionem redibunt ; v. g. : *Milii in mentem retocabis hoc, re/ illud...*, puta *circumstantiam singularem, xe\professionem*, etc.

681.— 2° *Methodus poenitentiarum*. Confessarius admoneat sedulo pœnitentem, ut attente audiatreclineatquo pœnitentiam ipsi injungendam, et diligenter adimpleat ; insuper plerumque addat se interrogaturum illum redeuntem utrum eam adimpleverit; postea imponat poenitentias speciales, quantumvis leves, sed varias pro variis pœnitentium statibus, seu pro variis peccatorum generibus, ila ut, do poenitentia recordando, statum pœnitentis, *saltem in confuso*, recognoscat. Sæpe juvabit imponere poenitentias quasdam medicinales, ex quarum natura peccatorum memoria in mentem sponte sua redeat, v. g. actus Fidei pro peccatis contra Fidem ; actus Caritatis pro peccatis odii vel vindicte, vel etiam aliquam orationem fundendam pro inimicis ; modicam eleemosynam pro variis injustitiis ; invocationem B. Virginis Immaculata,» pro peccatis contra castitatem, etc. Si tamen pœnitens multiplici vitio inquinatus sit, pro uno tantum aut pro altero imponenda esset memorialis poenitentia ; secus enim pœnitens omnia opera injuncta facile oblivisceretur. Quod si, non obstante omni cura Confessarii, pœnitens injunctæ pœnitentiæ fuerit oblitus, ad interrogationes prudenter recurrendum erit. *Meth. Vesuntina, c. 7, art. I.*

682. — 3° *Methodus schedularum*, Confessarius præparet libellum in cujus foliorum margine tot numeros ponet, quot ipsi occurrero possunt pœnitentes in decursu Missionis, totque schedulas aliquo numero signatas aut signandas in libello reponat. Dum vero audit primum pœnitentem, adnolet in libello juxta numerum primum, signis sibi nolis, cujusque statum, el linata confessione, schedulam ipsi tradat, eundem numerum primum referentem el ab ipso redeunto reddendum; quare, ex collate numero, qualis sil pœnitens uno ictu oculi facile patebit. Secundo autem confitenti secundum tradet numerum, et idem cum aliis occurrentibus præstabil.

683. — *R. ad 2n' Quxs.* Seu, quid de variis methodis judicandum ? Suadenda est præ aliis *methodus poenitentiarum* ; minoribus enim incommodis obnoxia est quam cæleræ, præsertim tertia. Verum aliquando evenit ut pœnitentes injunctæ pœnitentiæ obliviscantur, sed non adeo frequenter evenit, si Confessarius sollicitus sil eam menti pœnitentis bono inculcare; el insuper, deficiente memoria pœnitentiæ, facile ad interrogationem Confessarius recurrere potest.

Minime autem suadenda *methodus schedularum*, qua* maximis scatet incommodis ; sæpe enim amittuntur schedulæ, et frequentius ex inadvertentiâ commutantur, v. g. i schedulæ matris et filiæ in eodem libro pro cum reponantur, et tunc error est gravissimus, et violationem sigilli sacramentalis inducere potest, puta si Confessarius indebite juxta numerum erroneum interroget. Insuper quantum videtur incommodum, quod Confessarius sæpe lumen accensum juxta se habere debeat, ad signa in libello exaranda, vel relegenda !

681. — /L ad 3^m *Quxs.* Nicolinus nedum deficiat, superabundat; onus enim gravius pœnitentibus imponit ab ipsis exigendo repetitionem totius confessionis; nam hoc minime est necessarium, ut ex dictis satis constat, cum sufficiat ad summum si cognitio aliqua valde confusa status pœnitentis habeatur ad impertiendam absolutionem.

CASUS VI.

OCCASIO PECCATI 1°.

Homobonus, Confessarius, absque difficultate sequentes pœnitentos absolvit, scilicet: 1° peregrinum, qui concubinam domi adhuc habet; 2° mercatorem, qui pergit semel in anno ad nundinas Bellicadri (*Beaucaire*), et toties ibi cum eadem muliere peccat; 3° mulierem, quæ, etsi ab uno anno cessaverit a consuetudine peccandi, videt tamen interdum amasium honeste, cum ipso litteris honestis communicat, ejusque effigiem servat.

Hinc :

Qu. «η. 1° .In *absolvi possit ille qui in occasione proxima versatur, antequam eam deserat ?*

2° *Quid agendum cum iis qui in occasione proxima quidtm, sed necessaria versantur ?*

3° *Quid de Homobono in singulis casibus ?*

Solutio :

685. — B. ad 1^m *Quxs.* 1° *Neg. per se*, si agatur de occasione *inprxscnli* seu *in esse*, quia nimium urget periculum propositum infringendi. Excipe : 1° si pœnitens afferat signa extraordinaria; tunc enim potest absolvi, quia propter hujusmodi signa Confessarius prudenter judicare potest non adesse in pœnitente periculum illud infringendi propositum : signa enim illa indicant pœnitentem uberiores recepisse gratiam, qua magis constanter se geret in occasione removenda. S. *Lig. n.* 454. Excipe: 2° si pœnitens reverti non posset nisi cum maxima difficultate, vel si alia necessitas moralis urgeret. S. *Lig. n.* 454, *ibid.*

2° *A/jirm.* autem *per se*, si agatur de occasione *necessaria* quidem, sed non *in esse*; tunc enim pœnitens absolvi potest per duas aut tres vices, si firmiter proponat ab occasione cavere, quia minus est relapsus periculum. Quod si postea emendatio non appareat, absolutio differenda est. *Ila S. Lig. n.* 454. — V. *Comp. n.* 630.

686. — B. ad 2^m *Quxs.* Possunt absolvi, saltem prima vice, etiam pluries, si firmiter proponant facere occasionem ex proxima remotam, adhibendo media a Confessario præscripta, licet adhuc melius sit eis absolutionem differre. Si vero eodem modo postea labantur in peccatum, absolutione privandi sunt, nisi signa doloris extraordinaria afferant, ut supra dictum est. S. *Lig. n.* 456. — K. *Comp. n.* 630.

687. — It. ad 3^m *Quxs.* Homobonus, Confessarius, *in primo casu* potest et debet absolvere peregrinum firmiter promittentem se concubinam oje-

turum esse statim ac in patriam redux erit, nisi non adeo longe distet, et alias sal facile reverti queat.

In secundo casu, absolvere potest aliquoties, si pœnitens promittat ab occasione cavere. Si postea eodem modo semper peccet, differenda erit absolutio donec signa doloris extraordinaria dederit. Non desunt Theologi qui docent tamen pœnitentem' nunquam esse absolvendum, nisi, recurrente occasione, firmitatem propositi experimento temporis probaverit. Sed hæc doctrina ut omnino durior habenda est. Pœnilentes enim dimissi ad annum ut experimentum propositi facerent, facillime a Sacramento arcerentur (I).

lu tertio rasu absolvere *per se* non potest, nisi prius a muliere firmum obtineat propositum non amplius cum amasio conveniendi, neque litteris, licet honestis, cum eo communicandi, atque ejus effigiem dilacerandi, vel saltem non amplius servandi. Ratio est, quia luec omnia amorem humanum foveant, et facile antiqua pericula salutis renovant. Attamen occurrere possunt rationes cum tali pœnitente mitius agendi ; igitur ad varias circumstantias attendendum est.

CASUS VII.

OCCASIO PECCATI 2°.

Ju l i a n a , puella, cum Ca i o patris sui famulo, familia' necessario, saepius peccavit. Confiteatur cum signis indubiis contritionis, et semel, iterum, iterumque absolvitur. Relabitur tamen ; at quantocius ad Confessarii pedes provoluta, cum lacrymis peccatum confitetur. Dubius hærel Confessarius, sed misericordia motus, etiam hac quarta vice et pluribus aliis Ju l i a n a m absolvit.

Hinc :

Quæ r . .In Ju l i a n a *pluries absolvi potuerit, aspectis iis quæ in casu declarantur?*

Solutio :

G88. — *R. ad Quæs.* Stante occasione *necessaria*, et signis indubiis contritionis, potuit Ju l i a n a semel vel iterum et forte iterum absolvi. Sed juxta S. *Lig.* non potuit ulterius absolvi, nisi signa doloris extraordinaria dederit ; imo etiam tunc melius absolutio ei fuit differenda. Etenim S. Auctor, n. 454 et 456, sic loquitur : « Casu quo pœnitens jam admonitus media præscripta neglexerit, et eodem modo fuerit relapsus, dico omnino dimittendum esse sine absolutione, nisi forte signa *extraordinaria* exhibeat. Et etiam huic, extraordinaria compunctione donato, *ordinarie loquendo*, absolutionem denegarem quando commode abso-

(I) « Que faire à l'égard d'un pénitent qui se trouve dans une occasion prochaine et « volontaire, mais une occasion i ne se présente que rarement, par ex. une fois par « an? S'il parait disposé à renon- r entièrement à cette occasion, on peut l'absoudre une « première et une seconde fois, comme l'enseigne S. *Charles*, et même une troisième, « au jugement de S. *Ligori*. Si après cela il ne s'est ni corrigé, ni éloigné de l'occasion, « on lui différerà l'absolution jusqu'à ce qu'il donne des signes extraordinaires de con- « trition. » *Gousset*, n. 565.

« lutio posset difforri. Fortasse alicui hoe tradens nimis rigidus videbor;
 « sed ego cum pœnitentes hujusmodi occasionum laqueis irretitos offen-
 « disse, sic semper egi et semper agam : hac enim via incedens non me
 « rigidum, sed maxime erga eos benignum esso puto ; quandoquidem
 « nullus isto aptior modus mihi videtur ut ipsi a peccatis et a damnatione
 « æterna eripiantur, et e contrario crederem quod, si benigne agendo
 « absolutionem eis præstarem, causa essem ut misere in vitiis tabesce-
 € rent. Quisque in sensu suo abundet. »

689. — Et n. 157 sic iterum ait S. Doctor : « Verior sententia est cum
 « (qui versatur in occasione *necessaria* et semper, etiam adhibitis reme-
 « diis, eodem modo relabatur) non posse absolvi nisi occasionem deserat
 « cum jactura adhuc vitæ, si opus sit, quando nulla emendatio ucc proba-
 « bilis spes emendationis apparet : ratio est, quia homo tenetur cum omni
 « jactura vitæ vitare periculum proximum peccati formalis ; hic enim currit
 illud *Marci*, 9. 46 : *Si oculus tuus scandalizat te, ejice eum.* »

690. — Attamen S. *Lig.* non damnat cos qui non agunt cum tanto rigor?
 erga pœnitentes in occasione *necessaria* ve *quasi necessaria* versantes,
 et paratos inierim uti mediis præscriptis. Sic enim varias referi
 sententias, n° 455 : « An possit quis manere in occasione proxima,
 « si aliter deberet pati notabile detrimentum temporale in vita, fama,
 « aut fortunis?... *Communiter affirmant* Doctores non teneri pœnitentem
 « occasionem dimittere, si aliter grave damnum temporale passurus sit,
 « dummodo interim sit paratus uti mediis præscriptis... Ratio est,
 « quia occasio peccandi non est in se peccatum, neque affert ne-
 « cessitatem peccandi ; quapropter bono potest cum ea consistere vera
 « detestatio peccatorum et firmum propositum non relabendi, ac adhibendi
 « debita remedia. Et quamvis præceptum vitandi occasionem proximam
 « *per se* obliget ad non permanendum in occasione, tamen illud intelli-
 € gendum obligare cum quis voluntario in occasione persistit, non vero
 « *si maneat ex necessitate* ; moraliter autem hæc necessitas intervenit,
 « quando sine magno detrimento seu incommodo nequit occasio dimitti
 « etenim tunc periculum formale est proximum, opportunis adhibitis me-
 « diis ad non relabendum, sit materiale et remotum ; non enim qui est in
 € periculo, *sed qui amat periculum, in illo peribit.* *Eccli.* 3. 27. »

« 691. — Hinc dicunt *Sparer, Busemb.* cum *communi*, quod ii qui ab
 officio, negotiatione aut domo in qua peccant, discedere nolunt, quia
 sine magna difficultate non possunt, absolvendi sunt, si sint parati
 « remedia adhibere.... I

« Ilæ sententiæ probabilissimæ sunt; verum in praxi omnes conveniunt
 « expedire ut iis (pii versantur in occasione proxima, etiam necessaria,
 « differatur absolutio. »

CASUS 'VIII.

OCCASIO PECCATI 3°.

1° La m p r i d i u s semel vel iterum cum ancilla sua peccavit, confitetur post
 tres menses, affirmans se toto corde dolere et media idonea ad relapsum

vitandum esse adhibiturum ; sed ancillam sibi perutilem ejicere non posse. His omnibus perpensis, eum absolvit Confessariiis. Sed cum, uno vel altero anno abhinc elapso, fama peccati divulgata fuisset, Lampridius noster absolutionem tempore Paschali obtinere nequit nisi prius ancillam ejecerit, etsi minime cum illa a duobus vel tribus annis peccaverit.

2° Radulphus, Sacerdos, mordicus recusat dimittere ancillam, quacum plus æquo familiariter se gessit pluries, vel etiam sæpius : 1° quia jam serpens rei rumor sic confirmaretur ; 2° quia forte cum alia ancilla majns periculum subiturus esset ; 3° quia, cum nuperrime exercitiis spiritualibus vacaverit, id jubente Confessario fieri dictitarent.

Hic :

Quisn. 1° /in Lampridius *prima rice absolvi potuerit, cl secunda vice recte sine absolutione dimissus fuerit?*

2° .In *caleant rationes a Radulpho erposilæ ?*

Solutio :

692, — R. ad 1,n Quxs. Lampridius prima vice absolute potuit absolvi, quin statini ancillam dimitteret, aspectis casus circumstantiis ; seu experimentum aliquod temporis permitti potuit : sed, revelato peccato, debuit absolutione privari, nisi ancillam reapse dimiserit, propter scandali rationem, quæ maxime urget. Excipe, nisi talis sit utriusque conversio, et adeo communiter perspicua, ut jam nulla suspicio de pravo inter eos consortio apud vulgus subsistat.

693. — R. ad 2m Quæs. Non valet prima ratio Radulpii, si rumor publicus sil valde gravis, quia subsistit scandalum, quod tolli nequit donec ancillam retinuerit. Illam autem dimittendo, nedum famæ detrimentum patiatur, eam proprie recuperat.

Neque valet secunda ratio, quia multo facilius erit praecavere a nimia familiaritate cum alia famula, quacum liberius nunquam egit. Insuper satagat, in quantum fieri potest, ut seligat ancillam annosam, minus decoram, indole gravem et piam, cl multo minus periculum experietur ; ad orationem quoque frequenter recurat.

Tertia autem ratio valere potest ad tempus, seclusa suspicione gravi ex parte populi; sed Radulphus statuere debet famulam dimittere quamprimum potuerit, quin famæ detrimentum subeat.

CASUS IX.

OCCASIO PECCATI 4°.

!• Ludimilla a decem annis Ulderico cælibi, dubiæ famæ viro, cl a Sacramentis recipiendis alieno, famulatur. Existimatio autem communis est, eos in concubinato versari. Accedit Ludimilla ad Missionarium in hoc loco exercitia spiritualia tradentem. Negat vero se cum hero pravum habere consortium, postulatque ut ad Sacramenta admittatur. l'arochus,

qui eam condientem animadvertit, dicit eam non esse admittendam. Quid igitur aget Missionarius? Ipse Ludimilla absolvit, oique communionem permittit.

2° Olympia, puella, Baldino nubere intendens, quamvis animadvertat sui præsentialiam et colloctionem ei occasionem præbere plurium peccatorum internorum, recusat tamen se ejus oculis subtrahere, quia timet ne recedendo hanc nubendi occasionem amittat.

Hinc :

Quam. 1° An Ludimilla *potuerit absolvi et ad Communionem admitti, quin Uldericum deprecetur?*

2° An *permitti possit juvenibus diversi sexus ut soli se incendant, matrimonii causa vel praetextu?*

3° An *excusanda sit Olympia? et quid, si ipsa, idem periculum subiret?*

4° An *eadem de causa Olympia excusanda foret, si oscula quidam pateretur?*

Solutio :

694. — II. ad 1.ⁿ Quæst. Solutio hujus casus non caret difficultate, præsertim in speculatione, sepositis scilicet variis rerum adjunctis. Sane scandalum ante omnia præcavendum est. Verum sedulo indagandum est num alio modo lolii nequeat, v. g. si ancilla herum induceret ut piis exercitiis assiduo interveniret. Non semper enim ad rumorem publicum attendere debemus, quando infamia gratis creata est. Aliquando enim malum pejus inde sequeretur, quam ex illius contemptu; quia, si temporalia dimittenda essent propter cos qui scandala concitant, hoc bono communi noceret. Sic S. Thomas, 2. 2. q. 43, art. 8.

695. — II. ad 2.^m Quæst. Negat omnino S. Lig. n. 452, ob proximum peccandi periculum, quod in talibus circumstantiis et conversationibus invenitur. Hinc ait: *Vix semel cel iterum permetterem sponso ad domum sponsae accedere, aut sponsae aut parentibus illum accipere.* Sed paulo severior videtur ista decisio, præsertim si contracturi matrimonium, solum coram parentibus, vel amicis, se invisant; quod tamen est enixe commendandum, quantum fieri potest: occasio enim illa *simpliciter necessaria* dicenda est, modo non plus æquo protrahatur, et cautiones a Confessario præscriptæ adhibeantur.

696. — II. ad 3.^m Quæst. Olympia *per se* excusari potest, modo sui præsentialiam et colloctionem etiam modestam non inutiliter multiplicet. Ratio est, quia justam habet causam licito modo fovendi amicitiam Baldwin, etiamsi ille ex infirmitate aut malitia sua tali occasione abutatur. Hoc præsertim dicendum est, si Olympia aliam occasionem æquo propitiam nubendi non speret. Tenetur tamen ex caritate ad imminuendam occasionem ruinæ spiritualis a Balduino acceptam, in quantum fieri potest, quin sponsi animum a se avertat, nempe cum quam rarius ad seculum colloquendum admittendo, et cum eo modestius conversando, etc.

Neque inquietanda erit Olympia, licet etiam ipsa pravas cogitationes in

mente sua exoriri animadvertat, modo diligenter ab eis dissentiat; <ed lune major urgeret adhuc ratio caule sponsum admittendi.

697. — *II. ad 4ta Quxs.* Olympia excusari nequit a cooperatione graviter illicita, si patiatur oscula animo libidinoso a sponso facta. Ratio est, quia, licet puella absque malo line et intra terminos honestatis agat, hæc tamen admittendo, facile periculo consentiendi in pravum desiderium et delectationem se exponit, et præsertim sine causa sufficiente peccatis certis sponsi cooperatur. Etenim rationabiliter timere non potest sponsum a se recessurum, ex eo quod præfalias familiaritates ipsi modeste negaverit. Roget igitur Baldinum ut velit sibi parcere et ab omni gestu periculoso abstinere, no forte connubium careat coelesti benedictione et pravum sortiatur exitum. *Elbel, de peccatis, n. 585.*

CASUS X.

OCCASIO PECCATI 5°.

1° Bertæ, ancilla, cum Caio hero identidem pccat. Urget Confessarius separationem. Obtemperare recusat famula : 1° quia herus emendationem adpromittit; quia a pluribus annis herus stipendium annuum ipsi non persolvit, nec est persoluturus, si discedat. Absolvit Confessarius. Sed ecce, post sex menses redit Bertæ cum relapsu pluries iterato, easdem afferens rationes ut a relinquenda occasione excusetur, et adhuc a Confessario absolvitur.

3° Pascasius, juvenis, solet sæpe in vicinam domum se conferre, el ibi moras bene longas protrahere cum puellis et feminis facie decoris, genio et indole gratis, necnon lepido hilarique sermone venustis, conversando, licet frequentes tentationes contra castitatem, motusque graviter inordinatos, el interdum ipsam pollutionem experimur. Confessario autem præcipienti ut ab istis consortiis frequentandis abstineat, abnuat obtemperare Pascasius, quia tentationibus non assentit, saltem plerumque, et quia sua et altera familia fœdero amicitiae sunt conjunctissima}. Quare nescii Confessarius an eum absolvero possit.

Hinc :

Quærit. 1° *In caleant excusaliones Bertæ in primo casu?*

2° *Quid, si, jacio temporis experimento, Caius el Bertæ emendati fuerint?*

3° *An cero famula, ab hero ticide sollicitata, teneatur eum derelinquere, si facile possit, etiamsi ipsa non consentiat?*

4° *Quid Confessarius facere debeat in secundo casu?*

Solutio :

698. — *II. ad I^{am} Quxs.* Per se non sufficiunt rationes a Bertæ allatæ. Etenim non valet *prima ratio*, quia herus emendationem lingere potest, et, licet eam serio promittat, nihilominus occasio præsens maximum pec-

candi periculum semper inducit. Neque valet *secunda ratio*, quia emolumentum temporale non videtur tantum, ut maximum anima* periculum compensare possit. Confessarius igitur urgere debuit Bertam ad occasionem peccati derelinquendam, sub denegatione absolutionis, præseriim cum agatur de occasione *in es.se*, saltem genoratum loquendo. Attendendum etiam est ad quantitatem relativam damni quod Bertam subire debet. Etenim, si valde pauper sit, et stipendium notabile ipsi debeatur, v. g. inultorum annorum, Confessarius sententiam suam temperare poterit. *Recole dicta supra, n. 691-692.*

R. ad 2m Quæs. 1° Non facile de perfecta emendatione fides adhibenda est, præseriim post productam diu peccandi consuetudinem. 2° Etiam si de perfecta emendatione constaret, ordinarie neque permittendum foret ut in eodem contubernio permanerent. Ratio est, quia, ubi prava frequentatio processit, mira datur peccandi facilitas, et, præsertim semper occasione, ingens relapsus periculum instat.

699. — *l. ad 3m Quæs. Affirm. perse.* Ratio est, quia tunc adest occasio proxima pro illa famula. Etenim ille qui libere commoratur ubi tam periculose ad malum allicitur, non potest rationabiliter superare tentationem nisi auxiliis gratiæ extraordinariæ, quæ ab eo sine temeritate sperari nequeunt : hoc autem præcipue, si præfata mulier sit fragilis, parum devota, raro accedens ad Sacramenta, præsertim si junior sit et forma speciosa. *Ila S. Lig. et alii communiter.*

Dixi *per se*, quia non est obliganda ad exeundum stalim e domo famula jam ætate provecata, valde pietati dedita, a peccato abhorrens, et quæ videtur paratissima ad media opportuna adhibenda ut tentationes repellat. *S. Lig. ibid.* Idem etiam dicendum est pro casu in quo ancilla exire non posset, nisi ut in æquale periculum cl forte in majus incideret.

700. — *R. ad 4m Quæs.* Confessarius Pascasio absolvere nequit, nisi ab istis consortiis, saltem ex magna aut maxima pario, serio abstinere velit. Ratio est, quia Pascasius se exponit sæpe et sine causa suliciente periculo deordinationis valde gravis contra legem naturalem. Licet enim communiter tentationibus non consentiat, nihilominus ponit causam proximam motuum graviter deordinatorum et etiam pollutionis, quod a peccato mortali excusari nequit. Præterea, quamvis hucusque pravis tentationibus non consenserit, vel raro iis adhæserit, periculo postea consentiendi exponitur : *qui enim amat periculum, in illo peribit. Eccli. 3. 27.* Neque Pascasius excusari potest ratione necessitudinis, seu amicitia specialis, qua ejus familia cum familia vicina conjungitur ; hæc enim necessitudo non exigit ut tam frequenter mulieres adeat, neque ut tanto tempore cum iis commoretur. Non est tamen prohibendus ne interdum eas visitet, præsertim in cognatorum societate. Itaque Confessarius Pascasio proponat has Spiritus Sancti sententias : *In medio mulierum noli commorari. Eccli. 12. 12. — Cum aliena muliere ne sedeas. Eccli. 9. 12.* — Subjungat quoque illud Poelæ, lepidis hisce versiculis expressum :

^3

*Quid facies, facies Veneris cum veneris ante?
Ne sedeas, sed eas, ne pereas per cas.*

GASÜS XI.

DE CONSUETUDINARIIS.

¶le Ma u r i t i u s, Confessarius, benignitatis fama notissimus semper quoscunque prava consuetudine irretitos absolvit, licet a longo tempore in cæno vitii tabescant, dummodo de peccatis dolere videantur, et emendationem promittant. Innititur præseriim in hac regula in *Catech. Rom.* tradita : Si, *audita confessione, judicaverit* (Sacerdos) *neque in enumerandis peccatis diligentiam, neque in detestandis dolorem* omnino defuisse, absolvere potest. (79c *Sacram. Poenil. n. 82*). Hinc facile absolvit prima vice sequentes pœnitentes : 1° Nigritium, juvenem a decem annis in mediis impudiciis immersum, et occasione mortis concubinae ad meliorem frugem conversum; 2° Gaudentium, bibulum, senem a quadraguila annis non confessum, et occasione Jubilæi ad tribunal Pronitentia; accedentem ; 3° Jucundam puellam die sequenti nupturam, et a sex mensibus in prava peccandi consuetudine cum sponso versantem.

2° Thyrsus autem, diversis prorsus addictus principiis, nunquam consuetudinarios absolvit, quin eos ter aut quater in confessione audierit, et per tres aut quatuor aut etiam sex menses eorum emendationis experimentum fecerit; quia, ait, licet hujusmodi pronitentes dispositi appareant, non constat tamen eos non esse relapsuros ; hoc autem solo temporis experimento probari potest.

Hinc :

Quæst. 1° An *consuetudinarius prima vice absolvi possit ? vel utrum experimentum temporis requiratur ?*

2° An *expediat, ut stalim absolvatur ? et an absolutio differri possit, si de ejus dispositione constet ?*

3° *Quid de agendi ratione utriusque Confessarii ?*

Solutio :

701. — II. ad 1m Quæst. Consuetudinarius quilibet semper prima vice absolvi potest, etsi nulla emendatio præcesserit, modo eam serio proponat, et vera signa pœnilentiæ, licet *ordinaria* tantum, ostendat. Nec proinde temporis experimentum ad propositum ejus probandum requiritur. S. *Lig. n. 439-462.* — V. *Comp. n. 623-632 et seq.*

102,— II. ad 2m Quæst. 1° DilTerri potest absolutio per se ad breve tempus, licet pœnilens consuetudinarius videatur sullicienter dispositus, scilicet ut melius adhuc disponatur. Pronitens enim, quamvis jus habeat ad absolutionem, non habet jus ut stalim absolvatur; quia ad Confessarium, ut medicum, spectat judicare pro meliori honore pronitentis quid sit magis opportunum. S. *Lig. n. 434.* Utrum autem expediat absolutionem differre pronitentem, etiam consuetudinario sullicienter disposito, hoc pendet a variis circumstantiis, et quam maxime attendendum est ad id quod ma-

jus poenitentis bonum requirit. Non est autem differenda absolutio poenitentis nisi ipso libenter id acceptet : etenim, si poenitens dilationem ægre ferat, difficile dilatio ei profutura erit. F. *Comp. n.* 623.

703. — *I.* ad 3m *Quæ.* 1º Mauricius nullo modo videtur inquietandus per se, si judicium effoimet de dispositione poenitentis *relative probabiliori*. Attendat tamen num, praetor peccandi consuetudinem, in occasione extrinseca versetur.

2º Thyrus errat graviter existimando consuetudinarios semper et solo temporis experimento probandos esse, et ejus directio omnino perniciosi et intolerabilis judicanda est. S. *Lig. n.* 459. — V. *Comp. n.* 632, 633, 638.

CASUS XII.

DE RECIDIVIS 1º.

1º Bonifilius, Sacerdos, facillime absolvit non semel sed pluries poenitentes qui, accepta absolutione, in eadem consuetudinis peccata retinebuntur, quoties aliquam emendationem, aut signa, licet *mere ordinaria*, doloris in eis deprehendit. Imo absolvit per annum octavo quoque die Marcum juvenem, pluries in hebdomada in eadem circiter incontinenti peccata labentem, sed *extraordinaria* doloris signa afferentem, v. g. statim post patratum peccatum ad confitendum properantem, et coram Confessario gemitus et suspiria ex corde edentem; et postea de perfecta ejus emendatione gravisus est.

2º Severinus, Confessarius, oppositam sequens praxim, absolutionem denegat omnibus recidivis, donec perfecte emendentur; imo ad repetendas confessiones perfecerit eos adigit, utpote firmo proposito destitutes, ac proinde sacrilegas : *quia, ait, ille qui firmiter non amplius peccat proposuit, non tam cito relabitur, sicut domus solide aedificata, non tam cito corrui*t. Nec facile movetur signis specialibus doloris, quia signum verius poenitentiae est a peccatis abstinere.

Hinc :

Quæritur. 1º An *recidivus absolvi possit cum signis poenitentiae ordinariis? vel saltem cum signis extraordinariis?*

2º An *absolvi possit recidivus qui redit cum eodem numeri peccatorum, si extraordinaria doloris signa præstet?*

3º *Quid de utroque Confessario dicendum?*

Solutio :

704. — *B.* ad 1m *Quæ.* 1º Recidivus semper absolvi potest cum signis poenitentiae *extraordinariis*, siquidem hujusmodi signa argumentum indubium de poenitentis dispositionibus prebent, nec alia probatio ullatenus requiritur. Ita *communissime* Theologi.

2º Generalim non est absolvendus recidivus cum signis tantum *ordinariis*, saltem si jam pluries relapsus fuerit, nisi ratio specialis aliter

suadeat. Cæterum in omni casu ad bonum spirituale pœnitentis quam maxime attendendum est, ut ait S. *Lig. n. 459. V. Comp. n. 636.*

705. — *I. ad 2^a Quæst. Affirm.*, quia signa *extraordinaria* doloris argumentum certum de pœnitentis dispositionibus præbent ut. Nec refert quod totidem peccata aut etiam plura commiserit, quia non de numero peccatorum, sed de dispositionibus pœnitentis est inquirendum; dispositiones autem pœnitentis ex signis *extraordinariis* certe evadunt.

706. — *R. ad 3ra Quæst.* 1° Non est arguendus *per se Bonifilius*, ex eo quod pluries recidivos cum signis *mere ordinariis* absolverit. Etenim, ex S. *Lig. n. 454*, licet absolvere pluries pœnitentem qui versatur in occasione extrinseca peccati, non tamen pœnitentem, etiam seclusis signis *extraordinariis* pœnitentiæ : ergo *a fortiori*, si agatur de recidivo in consuetudinem *intrinsecam*, seu *solitariam*. Recte autem egit Bonifilius *toties quoties* præfatum juvenem absolvendo, quia signa *extraordinaria* doloris, quæ alierebant, semper in ejus favorem militabant. Sic fertur S. Philippum Nerium, Romæ Apostolum, absolvisse, singulis hebdomadis per plures annos, juvenem aliquem in eodem incontinentiæ peccato pluries in hebdomada relabentem, at semper postea sincere dolentem; et tandem de perfecta ejus emendatione gavisus est.

707. — *Severinus*, Parochus, omnino est damnandus, quippe qui pœnitentes excessive severitate damnat. Numquid hujusmodi Confessarius est Christi dignus minister? Ejusne vices gerit? Ipsiusne visceribus induitur? Numquid pœnitentes in eo cognoscere valent patrem amantem, medicum prudentem, pium Doctorem? Nequaquam; sed tantum severum judicem et conscientiarum tyrannum! Quantum claudicans sit et absurda comparatio inter propositi et domus constructæ firmitatem, nemo non videt. Numquid ignoras, o *Severinus*, ex propria etiam experientia, quanta sit voluntatis humanæ mobilitas et fragilitas?

Audi *Chrysostomum* ad *Theodorum* l. 2, n. 2 : *Lubrica est natura humana; cito decipitur, sed cito a fraude se expedit; et sicut confestim cadit, ita confestim erigitur.* — *Gousset, n. 544.*

708. — *Sed objicis* : Signum verius pœnitentiæ est a peccatis abstinere, nam ait S. *Greg. in Etang. l. 2, hom. 34* : « Poenitentiam agere est perpetrata mala plangere, et plangenda non perpetrare. » Et S. *Isidorus*, l. 2, *de summo Bono* : « Irrisor est non pœnitens, qui adhuc agit quod pœnilet. »

Il. Cum S. *Thoma, Summ. p. 3, q. 84, a. 10* : « Poenitere est anteacta peccata deflere et futura non committere, scilicet, *simul dum flet, actu in id proposito*. Illo enim est irrisor, non pœnitens, qui, *simul dum pernitet, agit quod pœnilet, vel proponit iterum facturum quod ges-*
• *sil...* Quod autem aliquis postea peccat vel actu, vel proposito, non excludit quin prima pœnitentia vera fuerit. Nunquam enim veritas prioris actus excluditur per actum contrarium subsequentem. Sicut enim cucurrit qui postea sedet, *ita cere pœnituit, qui postea peccat.* »
V. *Gousset, ibid.* — V. *Comp. n. 633.*

CASUS XIII.

DE RECIDIVIS 2°.

Caprasius a longo tempore pessimam habet consuetudinem se polluendi. Sæpius a Confessario sine absolutione dimittitur, quia minime fuit emendatus. Tandem ad confitendum accedit, non magis emendatus, imo cum majori relapsuum numero, sed extraordinarie commotus ex repentina morte cujusdam amici, sine confessione defuncti.

Hinc :

Quær. 4° Caprasius *absolvi potuerit?*

2° .An *pœnitenti non absoluto, ad longum tempus absolutio differenda sit?*

3° .In *facilius sit absolvendus recidivus in habitum solitarum aut intrinsecum, quam recidivus in occasionem extrinsecam?*

Solutio :

709. — R. ad 1° Quæs. Caprasius statim absolvi potuit, quippe qui signa doloris *extraordinaria* præbuit. Nec refert quod plura adhuc peccata commiserit, quia, si emendatio non apparet ex consuetudinis immutatione, de ea ex insolita contritione constat. ¶

R. ad 2° Quæs. Neg. omnino, quia tanta dilatio ad nihil aliud prodesi quam ad pœnitentem a Sacramentis avertendum. Cum dilatio aliqua absolutionis expedire videtur, ad breve tempus fieri debet, v. g. adires, quinque, octo, aut ad summum quindecim dies. F. Comp. n. 623.

710. — R. ad 3° Quæs. Affirm, cum S. Lig. n. 463, ubi sic loquitur: « Dico quod si pœnitens relapsus sit ob causam seu *fragilitatem* « *intrinsecam*, ut accidit in peccatis pollutionis, delectationis morosæ, « odii, blasphemiae, et similium, *raro puto differendam esse absolutio-* « *nem* recidivo sullicienler disposito per signum *extraordinarium...* »

« Dixi 1° si pœnitens sit relapsus *ex causa intrinseca*; nam, à « reinciderit ex causa extrinseca, dico absolutionem omnino differendam « esse usque dum tollatur occasio, si sit voluntaria; si vero necessarii, « donec periculum recidendi ex proximo fiat remotum.

« Dixi 2° *raro*; nam *regulariter* censeo non discedendum a sen- « lentia communi..., nempe non esse differendam absolutionem pœni- « tenti qui relapsus est ex *intrinseca* fragilitate, quia in tali pœniten- « magis sperandum, profuturam fore gratiam Sacramenti, quam dilatio- « nem absolutionis. »

711. — « Sed dices. Cur differenda est absolutio pœnitenti qui est io « occasione extrinseca, et non illi qui relapsus est ex prava consuetudine, « cum eodem modo impellat ad peccandum occasio extrinseca, ac præn- « consuetudo? Respondetur: Alio ovidem longe diverso modo ad pe-

«catum impedit occasio extrinseca, quam praviis habitus; occasio per
 < objecti præsentiā, quæ vividas excitat cogitationes, vehementer movet
 « sensus ad peccandum, atque ad peccatum reddit intensiorem. Sic
 < ideo pœnitens maximam vim sibi inferre debet, non solum ad superan-
 « Jam tentationem, sed etiam ad conandum ut periculum per fugam fami-
 < liarilatis cum persona complicitis ex proximo fiat remotum. Prava autem
 < consuetudo cum non habeat objectum extrinsecum præsens, non ita
 « utique, sicut occasio, ad peccandum impellit; unde ita ut pœnitens
 < minorem vim sibi inferre debeat ad abstinendum a peccato. Praeterea,
 < eum pravus habitus si quid intrinsecum et inseparabile a persona,
 < extirpatio habitus minus quam occasionis remotio pendet a propria
 < voluntate; et ideo magis sperandum quod Deus bonam voluntatem per
 « majora auxilia adjuvabit ad perseverandum. »

CASUS XIV.

CONFESSARIUS CUM PUERIS.

Controversia acerrima agitata est in quodam coetu Sacerdotum, de rebus theologicis disputantium, circa pueros nondum ad primam Communionem admissos. Alii volebant ut nunquam pueri hujusmodi absolventur, quia instructionis et contritionis sufficientis non videntur capaces, adeoque exponitur periculo nullitatis Sacramentum sine profectu puero- rum. Alii contendebant absolvendos esse cos qui peccatorum gravium rei viderentur. Alii vero asserebant omnes esse saltem aliquando absolvendos, nisi evidenter absolutionis incapaces apparerent; sed serio ac diligenter esse adlaborandum Confessario, ut capaces fiant.

Similes quaestiones agitabantur de ætate in qua pueri ad confessionem essent admittendi, vel in gravi morbo ultimis Sacramentis reficiendi forent, et hinc et inde disputabatur.

Incipit :

Quæstio. 1° An aliquando absolvi possint vel debeant pueri nondum ad primam Communionem admissi?

2^a Quando nam ad confessionem admittendi sint?

3° Quali ætate, urgente mortis periculo, sacro Viatico et Extrema Unctione donari possint, rei debeant?

4° Quomodo generaliter cum pueris procedendum?

Solutio :

712. — A. ad 1^{am} Quæst. Affirm. Absolvi possunt, et debent, saltem quoties prudenter judicat Confessarius eos reatum peccati mortalis contraxisse, vel de hoc fundatam habet suspicionem. Esset enim summa imprudencia et immanis crudelitas tales pueros vinculis Satanæ irretitos, et periculo æternæ damnationis expositos tamdiu relinquere. Nec dicas illos pueros vix esse doloris ad Sacramentum requisiti capaces; nam qui

possunt a Deo separari per peccatum, bene etiam reconciliari possum per pœnitentiam. Si tibi major difficultas occurrat in iis ad dolorem præparandis, non est sufficiens excusatio a majori cura erga ipsos a te adhibenda; imo, licet pueri non judicentur versari in statu peccati mortalis, utilissime etiam interdum absolventur, saltem *sub conditione*, non tamdiu gratia Sacramenti priventur, et ad minus semel in anno. *S. Lig. n. 432 el 666; in Praxi Conf. n. 90 ; el Horn, apostl. Ir. ult. n. 37.*

713. — *R. ad 2^u Quæs.* Pueri ad confessionem admittendi sunt quando censentur doli capaces, seu gaudere usu rationis, quia tunc formaliter peccare possunt, et proinde subjecti fiunt legi divinæ et ecclesiasticæ confessionis; quandonam autem censeantur doli capaces, non potest unica regula definiri: hoc, enim non pendet a sola ætate, sed a qualitate ingenii, educationis..., etc., v. g. si eos pudeat de mendaciis, de aliqua impudicitia commissa, licet septennes nondum sint. Non sunt autem generatim habendi absolutionis capaces pueri qui confitendo frequenter vertunt caput, qui respiciunt alios circumstantes, qui digitis ludunt in clathris. nugantur cum pileolo..., etc. *Lacroix, η. 1796.*

Expedit autem puerulos, licet absolutionis nondum capaces, ad confitendum admittere, ut sic instruantur et confessioni assuescant. *Lacroix, n. 4795.*

714. — *R. ad 3^m Quæs. 4°* Reficiendi sunt sacro Viatico pueri devota periclitantes, qui sunt rationis usum adepti. Ratio est, quia ex una parte pueri in tali periculo constituti ex lege divina communicare debent, et ex alia parte ob magnam utilitatem ex Eucharistia suscipiendam tanta dispositio in suscipiente non requiritur. Graviter igitur errant Parochi qui S. Viaticum ejusmodi pueris administrare nolunt. *S. Lig. de Euch. n. iM. — Gousset, n. 233. — Billuart, dissert. 6, ari. I.*

2° Etiam pueri nondum septennes, sed ratione præditi, Extrema Unctione muniendi sunt. Ratio est, quia nulla conditio in ipsis deest ut eam valide et licite recipere possint; siquidem sunt peccati actualis capaces, et do vita periclitantur. *S. Lig. de Exlr. Enet. n. 720, et alii communius,* quibus consonat *Bened. XIV, de Syn., l. 8, c. 6,* ubi approbat quod tradit Rituale Argentinense, nempe non denegandam esso *Extremam Unctionem* pueris septennibus, nec iis quibus malitia supplet ætatem, licet ad septennium non pervenerint.

715. — *R. ad i^m Quæs.* Sic generatim agendum videtur:

4° Permittantur pueri primum ipsi sua peccata explicare; si vero in hoc deficient, præsertim si notentur doli capaces, juvandi sunt per has aut similes quaestiones, v. g. sequendo ordinem praeceptorum: Anniane et vespere oraverint? An diebus Dominicis et festis devote Missæ interfuerint? An in ea garriverint per notabile tempus? An Calechismum neglexerint, an in eo attenderint? An parentibus vel prepositis inobedientis fuerint? An aliquid a parentibus vel aliis abstulerint? An mentiti sint? etc.

716. — 2° Si puer appareat audacior, interrogari poterit, cauto tamen, an cum sociis indecenter egerit? Si fateatur, interrogari poterit quid fecerit? Si peccatum veniale ex gravioribus fateatur, v. g. furlulum,

mendacim, expedit interrogare an frequenter fecerit, ut sic paulalim addiscat numerum in gravioribus esse explicandum. In dubio an pueri forte graviter peccaverint, etiam in materia levi, ex conscientia erronea, possunt interrogari an putaverint per id rnereri infernum? Et tunc corrigenda est conscientia ubi falsa deprehenditur. Cæterum caveat Confessorios ne *nimius* sil in examinando pueros, el ne *indiscrete* interroget, quo fiat ut pueri horrorem confessionis concipiant.

717. — 3° Si puer appareat satis instructus ad Fidem .Spemque supernnturalem eliciendam, excitari potest, præmisso paucis actu Spei el Fidei, hoc modo, ad dolorem :

« Fili, quo deveniunt qui peccant? Nonne ad infernum, qui in gravi
 < peccato moriuntur, et ad purgatorium qui de venialibus non dolent, cl
 « poenitentiam non agunt? Patientur in inferno el purgatorio gravissimas
 < prnas, in inferno æternas, et in purgatorio temporales, sæpe durantes
 «permultos annos; possesne illas sustinere? Non posses per horum
 < dimidiam jacere {in rogo, vel manum tenere in accensa candela ; quid
 e ergo fieret, si deberes totus ardere instar ferri candentis mullis aunis in
 < purgatorio, vel inferni igne sulphureo in æternum ? Possesne tolerare ?
 < Non posses, deberes tamen. » *Reuter, Neo-Conf. n. 402 el seq.*

CASUS XV.

CONFESSARIUS CUM MORIBUNDIS 1°.

Ldbixus, Sacerdos, magno zelo erga moribundos accensus sæpe stepius cos absolvere solet, etiamsi sensibus jam sint destituti et prius Sacramentis munili fuerint, dum adhuc usu rationis gauderent. Sed a Paulino socio reprehenditur, quia contra Ecclesiæ praxim superline Sacramentum Pœnitentiæ nullilalis periculo exponit : « moribundi enim, ait, Sacra-
 « mentis semel muniti, sunt in pace relinquendi et tantum precibus adju-
 < vandi. »

IIinc :

Qu£r. 1° An *expediat moribundos pluries absolvere, si morbus protrahatur?*

2° *Quid de praxi ulriusque Sacerdotis?*

3° *Quomodo generatim cum moribundis agendum ?*

Solutio :

718. — *R. ad In' Quæs.* 1° Expedit sane pluries absolvere moribundos, qv adhuc usu rationis poliuntur ; etenim delinquere possunt, et quidem frequenter : ergo etiam absolvi possunt, licet fortasse venialiter tantum peccent. Insuper absolutio pluries repetita plurimum inservire potest ad moribundum contra diaboli insidias el animi dejectionem præmuniendum el confortandum. S. *lig. n. 4S0.*

Sunl quidem Confessarii qui in hoc excedunt, absolutionem decies v. g.

per semihoram repetendo. Attamen Confessorii sa'pius infirmum invisere debent, si morbus protrahatur, postquam Sacramentis munitus fuerit, ni eum in mediis doloribus et tentationibus extremi agonis solentur, et ad spem fiduciamque erigant (I).

2° Imo expedit pluries iterum absolvere moribundos sensibus jam destitutos. Ratio est, quia intervallum lucidum habere possunt pro sequenti absolutione, licet forte in praecedenti nullum habuerint. Insuper, si usu rationis, licet brevi tempore, gaudeant, iterum atque iterum peccare possunt, et proinde etiam medicamine spirituali indigere. *Ita S. Liff. n. 482, in fine; et Horn, apost. η. '01, ubi dicit : tales infirmos posse absolci etiam ter vel quater in die.*

719. — *R. ad 2m Quæs.* 1° Magnopere laudanda est agendi ratio Lubini, et inducendus est ad eam sedulo prosequendam, pro fructu, auxilio ac solatio moribundorum, qui omnimodo in tantis angustiis adjuvandi sunt.

2° Consequenter ipse carpens Paulinus jure meritoque carpendus est, ex eo quod praxi infirmis adeo salutari obsistat. Praxis autem illa, licet ab Ecclesia non expresse praescribatur, a pluribus Theologis et praesertim a S. Ligorio, cujus doctrina ab Ecclesia approbata est, docetur et enixe commendatur, atque a piis Confessariis communiter adhibetur.

720. — *R. ad 3m Quæs.* Confessarius, in excipiendo qioribundorum, confessionibus, non debet tam severe procedere circa numerum et species, quam cum caeteris ; quia viros mentis et corporis pœnitentis, aut forte instans morlis periculum, id non permittunt. Hoc praeserlim valet: 1° si pœnilens ægre confitealur, et minutis quæstionibus graviter defatigandus esset ; 2° si Sacerdos jam accessisset cum sacro Viatico, aut si medicus instaret ul Viaticus cito infirmo ministraretur : tunc enim melius est ad dispositionem pœnitentis, quam ad integritatem confessionis attendere; sudicit tunc infirmo imponere, ul confessionem repetat cum convaluerit.

CASUS XVI.

CONFESSARIUS CUM MORIBUNDIS 2°.

Casus extremae necessitatis.

Albinus, neo-Sacerdos, ut Vicarius Gerundio Parocho jam senescenti adjungitur; sed vix ad locum sibi assignatum advenerat imperitus Albinus, eique obsequia praestiterat, cum ecco Gerundius audiens

(t) « Les Curés et les Confesseurs ne doivent pas se persuader que tout leur ministère soit rempli, lorsqu'ils ont administré les derniers Sacrements à leurs malades » lis continueront à les voir et à les voir le plus souvent qu'il leur sera possible, « pour les soutenir et les fortifier, aux approches de la mort, contre les attaques de « l'ennemi du salut. Un évêque ne peut tolérer la conduite d'un Curé, d'un Desservant - ou d'un Aumônier qui néglige de visiter les malades, apres leur avoir donné l'Extrême- u Onction. · F, Gousset, n. 622.

Titium concubinarium, a pluribus annis cum meretrice cohabitantem, moribundum jacere : « Perge, perge ocius, ait novo suo ministro ; tu enim juvenis velocius ad auxiliandum periclitanti advolabis. Eia, ne timeas, casus quidem gravissimus est qui tibi prima ironie occurrit ; sed tales casus ad experientiam, mi bone, viam sternunt. » Præsto adest tremebundus Vicarius. Jubet statim ejici concubinam. Titius parere recusat : 1° quia ista mulier est sibi et familiae necessaria ; 2° quia plures liberos ab ea suscepit ; 3° quia ab anno integro cum ea non peccavit, et ipse est ex hac vita jamjam discessurus. Albinus dubitat utrum possit hunc moribundum absolvere, Eucharistia reficere, sacro Oleo percingere. Tandem nullum Sacramentum ei concedendum esse statuit, et tristis mœrensque recessit. Mox autem Titius animam ellavit, ante tribunal tremendi Judicis compariturus.

Hinc :

Quæ r. 1° An Titius *absolvi potuerit, et aliis muniri Sacramentis, non ejecta concubina?*

2° *Quid de rationibus ab illo allatis?*

3° *Quid, si ageretur de concubina in domo amasii aegrotante, aut de meretrice in lupanari moribunda?*

4° *Quid, si concubinatus esset occultus, v. g. si famula cum hero clam male viveret?*

Solutio :

721. — /{. ad 1m Quxs. *Communiter loquendo* absolvi non potuit, si concubinalius fuit publicus, ut in casu supponitur. Ratio est, quia, præter occasionem peccati fugiendam, necessaria est satisfactio scandalo proportionate ; seu, per separationem publicam, scandalum publicum omnino removendum est.

Dixi *communiter loquendo*, quia, si concubinarius graviter decumbens mulierem dimittere non possit, v. g. si adeo sit derelictus, ut, ea dimissa, neminem habeat qui ipsi necessaria præstet, tunc absolvendus est, et aliis Sacramentis muniendus, modo vere contritus judicetur et coram adstantibus promittat, se mulierem ejecturum esse statim ac ad sanitatem redierit ; in tali enim necessitate scandalum reparatur eo modo quo reparari potest : nemo quippe ad impossibile tenetur. *Bouvier, Dissert, in 6m Præcep. Decal, art. 2.*

722. — /?. ad 2m Quxs. *Per se* rationes a Titio allatae non valent ad eum excusandum ab obligatione concubinam dimittendi. Etenim : 1° *Von valet prima ratio*, scilicet concubinam esse ipsi et familiae necessariam, nisi neminem habeat pr.vter eam ad sibi auxiliandum : siquidem ratio scandali tollendi quam maximo urget. 2° *A'er valet secunda ratio*, nempe eum liberos a concubina suscepisse ; urget enim magis inde separationis obligatio, cum scandalum adhuc apertius sit. 3° *Xec valet tertia ratio*, scilicet utrumque a concubinato ab uno am o cessasse, quia ignorant alii an verum sit, et cobabitatio semper scandalum producit. Xec obstat quod Titius sit moriturus ; scandalum enim prius tollendum est.

723. — II. *ad 3m Quæs.* Absolvenda erit hæc concubina vel meretrix, si disposita videatur, et pariter erit Oleo sacro ungenda, quia separatio ab occasione in eo casu est impossibilis. Poterit etiam S. Viaticum concubinal ministrari, quia in his circumstantiis facile scandalum cessabit ob evidentem rei necessitatem. Non tamen deferenda esset S. Eucharistia ad meretricem in lupanari ipso morientem, ob publicam decentiam, et quia absolute necessaria non est.

72 i. — R. *ad 4m Quæx.* Si concubinus sit occultus, non erit *per se* urgenda separatio sub denegatione absolutionis, ob scandalum quod ordinarie sequeretur, si concubina in his circumstantiis dimitteretur. Sic enim publice manifestaretur commercium quod occultum est. Sed obtinenda erit a moribundo promissio dimittendi ancillam, si convalescat; et imrea curandum est ut fiat saltem separatio ab habitaculo, atque ut ancilla ad eum non accedat, nisi urgente necessitate. Si autem mors non immineret, regulariter aegrotus absolvi non deberet, donec prius separatio facta esset, si fieri posset. *Bouvier, ibid.*

CASUS XVII.

CONFESSARIUS CUM MULIERIBUS.

Ne quid nimis.

Urbanus inter alios Confessorios valde conspicuus apparet. Cernis enim sedem ejus ad confessionem ingenti mulierum caterva circumfusam. Sed oculos conjicias in adversam partem. Illic adstat Confessarius alter, Severus, scilicet. Vides quam raræ appareant piæ feminæ ad ejus pedes provolvenda) ! Quæres forsitan, unde tantum discrimen inter clientelam utriusque Confessarii proveniat ? Rem tibi subjiciam. Provenit ex ipso discrimine quod inter utrumque intercedit. Urbanus, indole comis, corde bonus, peramanter et humanissimis verbis quascumque pœnilentes ad se Recedentes excipit, eisque animum facit, et imprimis sinit eas quantum libuerit verba profundere, magnaue patientia et amoenitate auscultat quidquid ipsis effutire placet. Cum autem gens muliebris ut plurimum garrula sit et loquax ex natura sua, hæc agendi ratio Confessarii ipsi gratissima est.

Severus e contrario, indole austerus, liberius agit et severum semper vultum gerit, neque sinit sermones in longum protrahi. Ratio ejus est, quia, ait, Confessarius cum mulieribus *gravis semper et brevis esse debet*. Hinc semper urget et instat, ne pœnitentes quidpiam inutile proferant. Quare frequentissime hæc in ore habet : *Su/Jicil..., salis est..., deinde..., postea..., perge, perge...! utquid in his immoraris ? Ileus ! hæc sunt nxnix ! sunt nugx ! jam plus xquo islud dixisti... Ne, quxso, tempus inutiliter conteramus*. Igitur prior Confessarius semper oleum profundit, posterior acetum. Unus semper mellilluus est et gratissimus, alter vero austerus et ingratus. Sic Urbanus columbas allicit, Severus vero cas abigit.

Hinc :

Oü æ r . 1° *Quomodo in genere procedendum sit cum mulieribus in spirituali directione?*

2° *Quid de utroque Confessario dicendum ?*

Solutio :

725. — *R. ad M Quxs.* Hac de re satis erit peritissimos et insignes audire magistros. Sic S. *Ignatius de Loyola* in Regulis pro Sacerdotibus S. L, Reg. 9 : *In audiendis confessionibus feminarum, sercros potius quam familiares Confessarii se exhibeant; in universum tamen paterna quxdam et spiritualis gravitas in eis eluceat.* (Reg. 16). *Eos qui crebrius confitentur, maxime feminas, breviter expediant, nec de rebus ad confessionem non pertinentibus in confessione loquantur. Extra confessionem vero, si oportebit eas alloqui, id fiat in loco patenti, nec longum sermonem misceant, et oculos modeste demissos habeant* (Reg. 17).

726. — Sic S. *Lig. in Praxi Confessarii*, n. -149 : « Summe cautus debet esse Confessarius in excipiendis confessionibus mulierum. Regulariter in confessionario cum junioribus *sit potius rigidus quam suavis.* » Extra confessionarium non immoretur ad colloquendum cum feminis in Ecclesia, omnemque familiaritatem cum ipsis devitet. Abstineat etiam a recipiendis munusculis, et praecipue ad earum domos nunquam accedat, excepto casu gravis infirmitatis; et tunc magnam adhibeat diligentini in audiendis illarum confessionibus; januam apertam relinquat; < sedeat in loco ubi videri possit ab aliis, oculosque in faciem pœnitentis » nunquam defigat, et hoc praesertim currit, si sint personæ spirituales, « cum quibus est periculum majoris adhaesionis... Unde, ait S. *Augustinus* e. apud S. *Thom.* opusc. 64, de famil. dom. : *Sermo brevis et rigidus cum < his mulieribus habendus est; nec tamen quia sanctiores, ideo minus i cavendx : quo enim sanctiores fuerint, eo magis alliciunt.* »

727. — Hæc habet *Concilia* de ministro Sacramenti Pœnilentiæ, c. 4, in fine : « Prudentia Confessarii summopere elucere debet in feminarum confessione. Ad mulieres audiendas obarmet se Confessarius, et divinis < præsiidiis *se muniat perinde ac si serpentis sibilos excipere deberet,* i Vox, suspiria, lacrymæ ipsæ feminarum veneficia et præsligia sunt, « quæ magnetica quadam vi cor humanum inficiunt.... Illa intima communicatione et totius interioris animi manifestatio, qua femina) vulnera « sua exponunt, superat illam quæ cum maritis intercedit. Nisi tota in « Deum ordinata sit, si quidpiam humani misceatur, omnia in corruptionem recident.... *Gravitate[m] semper cum mulieribus præ se ferat i Confessarius ;* munuscula ab iisdem non accipiat. Nunquam illas audiat, « nisi precibus munitus, et Dei præsentia obarmatus. Sermones semper < breves sint... Consule tibi, et nunquam severioris supercilii cum lo- i minis adhibiti te pœûitebit; familiaritatis vero pœnas dabis. Illud altius « animo luo insculptum hæreal : *Melior est iniquitas viri quam mulier < benefaciens.* Eccli. 42. 14. »

Hinc Patres clamant : *Brevis et rigidus cum mulieribus sermo est*

habendus. Tempore quo Confessarius unius devotæ femellæ confessionem audit, viginti viros sanctificaret, et tamen nunquam illa contenta semper conqueritur, te ab illa esse alieno animo : propterea tuis commodis et humori inservit, ut existimari a te mereatur.

728. — *R. ad 2m Quæs.* Jam liquet ex dictis quid de utroque Confessario sentiendum sit. Indulgentior et facilius unus ; severior et durior alter ; prior januam pandit variis abusibus et incommodis, pluribusque periculis, licet optima præditus sit intentione ; posterior animas nimis constringit, contorquet ac vexat, atque a frequentandis Sacramentis arcet. Uterque igitur æquam justis mediis balancem teneat. *Ne quid nimis.... In medio enim stat virtus*. Medium autem in paterna quadam gravitate consistit, ut supra dictum est.

729. — Tu igitur, *Urbane*, serva quidem hanc, quam tibi præstitit Deus, cordis clementiam, et animi urbanitatem ac mansuetudinem, sed majori induere gravitate, et superfluos sermones tum tuos, tum pœnitentis sedulo præscindo. Cave ne quidpiam patiaris humani, ita ut *oculus tuus* sit semper rectus et *simplex*. Memor esto ad te pertinere, in sacro tribunali, non solum munus patris, sed etiam iudicis et medici, imo te gerere personam Christi ipsius. . *U*

Tu autem, *Severe*, minus parce oleo, et minorem aceti copiam in animarum plagas infunde. Patientia major tibi necessaria est, ut audias *quandoque*, licet invitatus, nugæ quæ a mulieribus sæpo solent admisceri in confessione, nec possunt *semper* impediri; sic enim tantum aliquando veritatem expiscari poteris. Scito non omnes pœnitentes, præsertim feminas, posse compendiosas confessiones peragere. *Brevis esse laboras, et ecce fis obscurus*; titubat, hæret pœnitens, pluries dicta repetit, et nedum brevietur confessio, e contrario magis producit. Quid igitur proderit? Quo jure vero dicere potes pœnitenti, peracta confessione : *Vade in pace*, cum tu ipse eam in perturbationem dejeceris? Recole pervulgatum axioma, scilicet : *Plures muscæ mele, quam acelo capiuntur*. Sic etiam de pœnitentibus.

CASUS XVIII.

CONFESSARIUS CUM SPONSIS 1º.

Dialogus inter duos Confessarios circa absolutionem sponsis dubie dispositis impertiendam.

Landolphus : Dic mihi, *Roberte*, dic, amabo, quænam sit praxis tua cum sponsis pridie nuptiarum, plerumque imparatis, ad te accedentibus, vel etiam cum adolescentibus qui, Sacramentum Confirmationis suscipere cupientes, repente adveniunt cum jam instat cæremoniæ peragenda dies, quin de ulla præparatione facienda curaverint ?

Robertus : Praxis hæc omnibus difficillima et in Iricatissimo quidem est. Ego tamen methodum propriam inveni; hac cum pace omnium utor; omnibus et mihi suavis et jucunda est. *Experto crede Roberto*. Omnes hu-

jusmodi ad me accedentes *conditionaliter* absolutos dimitto, et sic innumeris eripior difficultatibus. Tu vero, mi bone, quid in pari casu?

Landulpuus : Laxismo plena est praxis tua, Roberte ; tu vero meam accipe methodum. Dimitto ego absque absolutione omnes pœnilentcs quos parum dispositos, vel prorsus indispositos reperio, ipsis tamen commendando enixe ut actum contritionis perfecta; ante Sacramentum sive Conlirmalionis, sive Matrimonii eliciant.

Hinc :

Quær. 10 *Quid de praxi Landulpi, seu de contritione perfecta prae-*
fatis pœnitentibus praescribenda?

2° *Quid de praxi Roberti circa condilionalem absolutionem*
in simili casu ?

Solutio :

730. — *H. ad 1m Quæs.* Praxis Landulpi minime probanda videtur; est enim insufficiens ad sacrilegium vitandum, illusoris et periculosa.

1° Est insufficiens : Etenim contritio perfecta in hujusmodi pœnitentibus est valde difficilis, ne dicam moraliter impossibilis. Nam supponuntur juvenes salutis æternæ prorsus incuriosi, res religiosas fastidientes, a Sacramentis et officiis Christianorum alieni, in cceno viliorum immersi, et sæpe in ipsa Fide dubii. Quidonam, quæso, tales homines sibi solis relictis actum contritionis perfecta' elicient ? Nedum de ea solliciti sint antequam Sacramentum vivorum recipiant, ne de illa cogitabunt quidem. Insuper, credis contritionis perfectio futurum esso capacem pœnitentem qui indicia attritionis sufficientia praebere non potuit, dum a Confessario excitaretur atque adjuvaretur ? Fictilia erit ejus contritio, non vera.

731. — 2° Est illusoria et periculosa : etenim tales pœnitenles, moniti de actu contritionis perfectio eliciendo ante Sacramentum vivorum suscipiendum, faci'c existimantes satis esse ad suæ obligationi satisfaciendum si illum qualicumque modo eliciant, ipsius efficaciam minime consequentur, et fucum sibi facientes, ad confitendum non accedent, et in peccatis tabescent. Ergo non apparet qua ratione Landolphus adeo commendet praxim perfectio contritionis pœnitentibus, quos absolutione indignos reputat. Melius sane faceret, si sedulius et diligentius adlaboraret ut illas Christi oviculas, ab ovili aberrantes, ad meliorem frugem reduceret.

732. — *R. ad 2m Quæs.* Praxis Roberti non est ex omni parte laudanda, neque probanda. Bona quidem est, imo et enixe commendanda cum pœnitentibus dubie dispositis, postquam Confessarius omnem sollicitudinem adhibuit ut eos ad dolorem de peccatis adduceret. Etenim, cum lorte sint sufficienter dispositi, jam habetur spes validitatis absolutionis, et proinde spes de Matrimonio ab eis in statu gratiae suscipiendo; dum absque absolutione dimissi certo Sacramentum vivorum in statu peccati mortalis suscipient, et animo dejecti, a confessione in posterum se retrahent.

733. — Mala est vero praxis Roberti cum iis qui prorsus indispositi apparent, nec, adhibita omnimoda Confessarii cura, magis disponuntur, v. g. cum iis qui ad Confessarium accedunt lautum ul confessionis sche-

dnm obtineant, vel integre confiteri nolunt, hoc solum effutientes, nempe quod fecerint id omne quod juvenes ejusdem conditionis facere solent, et nlia hujusmodi. Ratio est, quia absolutio ne conditionalis quidem dari potest, ubi dispositio ad Sacramentum Pœnitentiæ recipiendum omnino deficit. Attamen Confessarius nihil intentatum relinquere debet ut homines hujusmodi ad meliorem frugem reducat, et saltem condilionalem absolutionem iis impertire valeat. *Recole dicta* de Absolutione conditional!, n. 395, *et vide dicenda* de Matrimonio, n. 922, 923.

CASUS XIX.

CONFESSARIUS CUM SPONSIS 2°.

1° Synesius, Confessarius, inquietus de dispositionibus sponzorum Matrimonii causa coniitentium, industria utitur ad dubium dirimendum. Porrigit enim ipeis sponte schedulam confessionis, imperfecta confessione, hortando eos ut mox redeant ad reportandam absolutionem ; quod s redeant, concludit prenitentes dispositos esse ; secus vero indispositos, cl consequenter se prudenter egisse. 5

2° Marcus autem schedulam confessionis libenter concedit juvenibus, qui loco confessionis fatentur se unice ad prædictam schedulam obtinendam accedere, vel qui, rogati ut confiteantur, respondent se omnia patrasse quæ juvenes patrare solent.

3° Henricus vero, cum sub nocte admisisset ad Confessionem Caium, die sequenti summo mane Matrimonium initurum, mox advertit eum plus æquo bibisse et esse semiebrium, et prorsus indispositum. Quamobrem, impertita ei sola benedictione, schedula confessionis concessa, ocius eum dimittit.

Hinc :

Quæ r. 1° *An prudenter egerit Synesius?*

2° *An admittenda sil praxis Marci?*

3° *Quid vero de agendi ratione Henrici dicendum sili*

Solutio :

H

734. — *R. ad 1^{am} Quæst.* Synesius minus prudenter egit, schedulas confessionis sponis, dilata absolutione, tradendo. Ratio est, quia cos exposuit facili periculo non redeundi ad confessionem perficiendam, et proinde Matrimonium sacrilege contrahendi. Quare igitur instat adeo ut Sacramenti Pœnitentiæ profanationem impediat, et nullatenus ut digne suscipiatur Matrimonium attendit? Errat Synesius insuper, judicando sponos ad absolutionem reportandam non revertentes, dispositione ad Sacramentum requisita carere ; nam facile fieri potest ut sufficiente contritione polleant, vel saltem ad eam facili negotio disponi possint, et tamen ex incuria, aut mutata voluntate, non amplius redeant. Ergo minime laudandus est Synesius, imo graviter arguendus.

735. — *II. ad 2^m Quæs.* Minime admittenda est praxis *Marci* Confessarii ; falsum enim continet testimonium, siquidem asserit sponsum talem confessum esse, quod falsum est. Non est eroganda schedula confessionis simulato poenitenti, saltem *per se loquendo*. Dimittatur ille ad proprium Parochum, vel ad eum a quo benedictionem nuptialem accipere debet; lue autem judicabit utrum eum ad nuptias, omissa confessione, admittere debeat, necne. Neque in hoc est periculum frangendi sigillum ; hoc enim oritur ex sola confessione sacramentali, qualem non facit ille qui, animo simulato, ad confessionem accedit. *Elbel, n. 493.*

736. — *R. ad 3^m Quæs.* *Henricus* non est damnandus. Quid enim tu illius loco fecisses? Confessio *Caii* fuit sacramentalis, et proinde ad sigillum obligans, cum semiebrius actum humanum ponere possit. Ergo schedula confessionis, saltem extra confessionem, ei negari non potuit. Sed neque in ipsa confessione, ut patet ex circumstantiis, nam instat Matrimonium celebrandum, et gravissimum *per se* incommodum esset tum pœnitenti, tum sponsæ et aliis, si differri deberet. — Cæterum, qui non sunt Parochi, prudentes sint in admittendis ad confessionem proxime nupturis, et in pluribus casibus ad Parochum eos remittant, ne occasione scheduke ipsimet irrideantur.

CASUS XX.

DEFECTUS CONFSSIONIS REPARANDI 1*.

Naborius, Sacerdos, proluxa *Petri* confessione excepta, totus impensus in salutaribus monitis ei suggerendis, et difficultatibus exsolvendis, impertiendis absolutionis prorsus oblitus est. Inadvertentiæ omissionisque solum meminit, ubi, in sacrarium reversus, se ad Missam celebrandam parabat, l'une vero secum volvere cœpit quidnam remedii afferret, nec ei menti occurrebat. Contigit autem ut, dum Sacrum faceret, pœnitens ille Eucharistiam suscepturus ad altare accederet. Quid tunc *Naborius*? Dum Hostiam a pixide accepit *Petro* porrigendam, secreto, ut adstantes non adverterent, dixit : *Ego te absolvo a peccatis tuis.*

Hinc :

Quær. 1° *Quid agendum Confessario qui absolutionis pœnitenti impertiendo; oblitus est?*

2° *An recte se gesserit Naborius ?*

Solutio :

737. — */L ad 1[«] Quæs.* 1° Nihil prorsus faciendum est, si pœnitens venialia tantum clavibus subjecerit, ut res per se patet.

2° Si mortalia accusaverit, et sil adhuc moraliter præsens quando Confessarius ad oblivionem advertit, statim absolvendus est, licet præ turba non amplius cernatur, nisi facile sine ejus offensione vel aliorum scandalo revocari queat.

3° Si abierit, revocandus est sub aliquo prætextu, si facile fieri possit,

nisi mox ad confitendum redire debeat, et, postulata prius ejus licentia, atque manifestato absolutionis defectu, hic supplendus erit. Quod si res absque gravi incommodo fieri non possit, res tota Deo commendanda erit. Si autem Confessarius ex gravi sua negligentia absolutionem impertiri oblitus fuerit, etiam cum incommodo suo gravi, pœnitentem admonere tenetur. *V. cas. 6, de Pamil. n. 389 el seq. K. Comp. n. 643.*

738. — *R. ad 2^m Quxs.* Recte egit Naborius absolvendo Petrum, modo secreto, antequam ei sacram Hostiam porrigeret. Pœnitens enim est moraliter præsens, adsuntque cætera requisita ad Sacramenti validitatem. Neque obstat intervallum inter confessionem Petri et ejus absolutionem; non est enim tantum, ut unio moralis materiae et formæ adesse desinat, aspecta Sacramenti Pœnitentiæ natura, seu forma judiciali quæ in hoc Sacramento servatur. Etenim in Poenitentia sufficit unio quam exigit actus judicialis; porro actus judicialis sinit, ut intercedat aliqua distantia inter accusationem et sententiam, quamvis, ait S. Lig., distantia illa non tanta esse debeat in Sacramento Poenitentia?, quanta in judicio forensi. Communiter autem admittunt Theologi validam esse absolutionem, licet una hora post confessionem ellluxenl. S. Lig. I. 6, n. 9. — *Lacroix, — Tambur., etc.* Imo, plures Auctores intervallum illud magis producunt, ut in casu sequenti dicetur.

CASUS XXI.

DEFECTUS CONFESSIONIS REPARANDI 2°.

Gordianus, Sacerdos, audita confessione Sabinæ, nescio qua de causa, ad alia distractus, eam absolvere oblitus est. Jam pœnitens recesserat, quando Confessarius ad errorem advertit. Primum obstupuit; sed stupor nullum malo remedium affert. Quid igitur faciet ille? Ecce ei deliberanti suboritur perspicua cogitatio. Novit Sabinam die sequenti venturam esse ad Missam audiendam et SS. Eucharistiam suscipiendam, adeoque occasionem eam absolvendi nanciscetur bonus Sacerdos. Alia igitur die Sabinam exspectat, et mox eam cernens in templo, confestim absolvit, licet non monitam.

Hinc :

’3

Quær. .In Gordianus calide Sabinam absolverit, vel quid [acere debuisset?

Solutio :

<<

739. — *R. ad Quxs.* Juxta plures valida videtur absolutio Sabine a Confessario impertita, quia ex natura Sacramenti Pœnitentiæ intervallum sal notabile intercedere potest inter confessionem et absolutionem, cum par modum judicii Sacramentum illud conferatur. Hoc enim suadet, aiunt, judiciorum ratio, in quibus absolutio, vel damnatio, etiam longo tempore causa; instructionem et rei confessionem sequi potest. Quare valide quis absolvitur a peccatis, quorum confessio pluribus etiam diebus

processit. Sic *Strtiler, de Sacram, in genere, c. I, Quæs. 4*, etc. — Sed negant alii quibus videtur assentire *S. Ligûrius, l. 6, n. 9*, ubi hæc habet : · In Poenitentia sullicil illa unio (inter materiam et formam Sacramenti) quam exigit actus judicialis, cum inter accusationem et sententiam soleat intercedere aliqua distantia temporis, quamvis in hoc Sacramento *talis distantia non tanta debet esse, quanta fit in judicio forensi*. Dicit *Lacroix, l. 6, n. 8*, cum *Tambur.*, quod valide absolvitur pœnitens *post horam a confessione*. »

Quid vero facere debuisset Gordianus ? 1° Nihil ipsi erat faciendum si pœnitens venialia tantum clavibus subjecerit, ut dictum est in casu precedent!. 2° Si mulier mortale quodpiam accusaverit, Confessarius debuisset procurare, ut eam die sequenti redeuntem ad confessionale advocaret, si facile id fieri potuisset, et, manifestato absolutionis defectu, roganda fuisset ad denuo modo generali confitendum, ac lumque contritionis renovandum, ut absolveretur. Quod si Confessarius non potuerit tunc facile pœnitentem ad se revocare, et mox habiturus sit aliam occasionem opportuniorem, v. gr. quia ipsa mox ad confitendum redibit, sinat eam inierim in bona fide Eucharistiam suscipere.

Si vero reversura non sit, nec facile postea revocari possit, eam tunc sub conditione absolvat.

CASUS XXII.

DEFECTUS CONFESSIONIS REPARANDI 3*.

Eucarius. Confessarius, adegit Alberto mercatorem ad contractum, qui injustus sibi videbatur, rescindendum, et ad lucrum, inde perceptum, ei retribuendum. Postea vero, re melius perpensa, se errasse cognovit; sed non ausus est de errore pœnitentem admonere.

Hinc :

Qib. 1° *Ad quid teneatur Confessarius qui errores in materia justitiæ commisit ?*

2° *Quid de Eucario dicendum sit t*

Solutio :

740. — *B. ad Im Quæs.* 1° Si ex malitia, aut gravi negligentia, seu ex ignorantia graviter culpabili egerit, tenetur errorem retractare etiam cum gravi suo incommodo; et si id non faciat, damnum injustum a se creatum compensare debet.

2° Si inculpabiliter egerit, aut ex levi tantum negligentia, tenetur quidem ex justitia errorem corrigere, sed secluso gravi incommodo. *S. Lig. n. 621*. — *Γ. Comp. n. 644*.

II. ad 2® Quæs. Eucarius errorem suum corrigere debebat cum levi suo incommodo, quia damnum absque culpa gravi, imo potius bona fide, pœnitenti creavit; sed graviter peccavit contra justitiam id omittendo. Itaque adhuc nunc eadem obligatione ligatur, et, nisi per i admoneat, eum indemnem facere debet. 1. *Comp. n. 644-645*.

CASUS XXIII.

DEFECTUS CONFESSIONIS REPARANDI 4°.

Didymus, Confessariis, a Sylvia interrogatur, uirum ipsa cum Sabino nubere possit? Casum dubitandi allegat sequentem, quod, scilicet, sæpius cum consanguineo Sabini in secundo gradu peccaverit, licet gravida nunquam evaserit. Didymus vero respondit eam posse nubere. Putaverat ille impedimentum affinitatis ex copula illicita non se extendere ultra primum gradum ; et insuper credebat copulam non dici perfectam, nisi mulier prægnans evaderet. Paulo post anxius et dubius de veritate hujus resolutionis, nescit quid sibi agendum sit.

Hinc :

Qujer. 1° *An, vel quomodo Didymus erraverit?*

2° *Si erravit, quomodo errorem emendabit?*

3° *Quid, si Confessarius Sylviam non noverit, vel nesciat ubi moretur, vel sine gravi incommodo eam advocare nequeat?*

4° *Quid, si matrimonium sit proxime contrahendum quando impedimentum detegitur, v. g. si sponsi jam sint in Ecclesia magno comitatu stipati?*

Solutio :

741. — *R. ad 1m Quxs.* Didymus dupliciter erravit respondendo Sylvie nullum subesse matrimonii impedimentum, scilicet : 1° quia datur vera affinitas, etsi conceptio non sequatur, modo copula fuerit perfecta, seu talis ex qua generatio haberi possit ; 2° quia affinitas ex copula illicita dirimit matrimonium, non tantum ad 1m, sed etiam ad 2ra gradum. Igitur Didymus errorem corrigere debet, si copula reapse fuit perfecta. Præsumenda est autem perfecta, nisi de opposito certo constet, v. g. quia de industria impedita luit, horrendo crimine *onanismi* patrato. Imo cum incommodo gravi se retractare debet, si errorem ex ignorantia graviter culpabili commisit. Si vero ex aliqua inadvertentia egerit, cum incommodo levi tantum, errorem corrigere tenebitur. j

742. — *R. ad 2^{am} Quxs.* Advertat imprimis utrum matrimonium sit jam contractum, vel non. 1° Si jam contractum sit, sponsos in bona fide relinquat, et quamprimum dispensationem a S. Sede vel ab Episcopo, si Episcopus dispensare possit, obtineat. Dispensatione obtenta, petat a Sylvia facultatem loquendi cum ipsa de re ad confessionem pertinente. Hac autem impetrata, eidem aperiat matrimonii nullitatem, simulque dispensationem jam actu obtentam, simulque inducat eam ad renovandum consensum, ut dicetur infra de matrimonii revalidatione.

2° Si matrimonium non adhuc sit contractum, tenetur Didymus candido fateri se rem aliter invenisse indagando in Auctoribus, adeoque matrimonium fore nullum, nisi prius dispensationem ab impedimento obtinuerit.

743. — *II. ad 3um Quæs.* Si *Didymus* nesciat ubi *vernaneal Sylvia*, vel eam admonere nequeat absque incommodo gravi, v. g. periculo infamiae, seclusa ignorantia graviter culpabili, nihil aliud faciendum nisi rem Deo omnino commendaro.

7ii. — *H. ad. 4ra Quæs.* Videtur in eo 'casu permittenda celebratio Matrimonii donee dispensatio obtineatur, quia ignorantia sponsorum est invincibilis, et nimium esset incommodum si de impedimento admone-
rentur, saltem generatim loquendo. *S. Lig. n. 613.* — *Г. Comp. n. 771.*

CASUS XXIV.

DEFECTUS CONFESSIONIS REPARANDI 5°.

Palmatius, Sacerdos, audita *Titii* confessione, rescit eum mille aureos a quodam ditissimo viro subripuisse. Quandl pœnitens quomodo faciendâ restitutio, quia dominus liesus jam obiit, relicto hærede necessario. Confessarius ei injunxit ut præfatam summam in causam piam impenderet, scilicet ad monasterium quoddam restaurandum; quod factum est. Haud multo post, hoc consilium a se datum alteri Sacerdoti narravit; sed ab eo mox audivit, se turpiter errasse. Sed, quid nunc faciet? ipse interrogat.

Hinc :

Qu.cn. 1° .In *Palmatius* teneatur errorem suum corrigere?

00 *An monasterium quod pecuniam accepit hanc restituere debeat?*

3° *Quid, si pecunia multis pauperibus erogata fuerit?*

Solutio :

745. — *I. ad I^{am} Quxs. Affirm.* Ratio est. quia, obligando *Titum* ut pecuniam in piam causam impenderet, hieredem damnilicavit: et, licet bona fide egerit, nihilominus, ubi scit se erravisse cum damno lueredis, jam non est amplius in bona fide: ergo ex justitia tenetur errorem corrigere; secus enim censeretur velle damnum productum continuare. *Lacroix, η. 1780.*

746. — *II. ad 2^{am} Quxs.* Certo monasterium tenetur hanc pecuniam restituere, nisi eam expenderit, nec inde ditius evaserit; quia donatio ipsi facta fuit omnino invalida, siquidem adstabat lueres jure certe gaudens, et rem suam repetens.

747. — *ad 3^{am} Quxs.* Si pecunia jam moraliter consumpta, vel si multis pauperibus fuit distributa, ita ut recuperari 'nequeat, nihil prorsus faciendum est *Palmatio*, nisi ut Deum oret, quatenus velit aliquo modo creditorem benedicere et compensare. Confessarius enim non tenetur damnum resarcire, quia supponitur bona fide se gessisse, culpam theologicam gravem non commisisse, nec posse sine gravi incommodo errorem corrigere. *Elbel, n. 448,*

CASUS HE SIGILLO CONFESSIONIS

SCILICET

De obligatione sigilli; de usu notitiæ in confessione accepta; de cæcæ modis sigillum dolandi.

CASUS I.

OBLIGATIO SIGILLI.

1° Fulberius, Confessarius, vir loquax et parum discretus, facile cum aliis, præsertim Sacerdotibus, sermonem habet de rebus in confessione auditis, nec ullo cohibetur scrupulo, quia summopere cavet ne pœnitentem ullum nominatim prodat. Evenit tamen, nec raro, ut audientes in poenitendum cognitionem deveniant.

2° Laurentius, olim Pontii famulus, huic centum francos subripuerat. Cum non haberet unde redderet, Confessarium rogavit ut vellet, etiam eo nominato, obtinere a Pontio debiti condonationem. Remisit quidem debitum Pontius; sed pluribus aliis id manifestavit.

Hinc:

Quer. 1° *Quænam sit obligatio sigilli confessionis?*

2° *An in ea detur materiæ parvitas?*

3° *An liceat uti opinione probabili in materia sigilli, seu quando probabiliter abest revelationis periculum?*

4° *An Fulberius graviter sigillum violaverit in primo casu?*

5° *An Pontius peccatum grave commiserit contra sigillum confessionis, furtum Laurentii manifestando?*

Solutio:

748. — B. ad 1^{am} Quæst. 1° Datur strictissima obligatio sub gravi servandi sigillum confessionis, ut constat ex jure naturali, divino, positivo et ecclesiastico; 2° hæc obligatio in omni casu urget, ita ut in nullo casu possibili liceat revelare quidquam in confessione auditum. S. Lig. n. 63L

749. — B. ad 2^{am} Quæst. Nulla datur materiæ parvitas in revelatione directa, quia materia etiam levissima in se, si revelaretur, maximum totius legis periculum induceret. Γ. Comp. n. 447-649.— Γ. S. Lig. n. 635. **Ji**

B. ad 3^{am} Quæst. Neg. Ratio est, quia hic non agitur tantum de licito vel illicito, sed de removendo quolibet periculo offensionis fidelium et injuria* Sacramenti. S. Lig. n. 633. Γ. Comp. n. 650. **I** ■

750. — 11. /id 4m *Quxs. Affirm.*, quia ratio agendi Flilberh inducit, licet indirecte, proximum periculum revelationis. Nec excusatur Fui.be-ri,s ex eo (fiiod nomenclum nominatim prodat, quia datur revelatio sigilli quoties, ex dictis, proximus in cognitionem p enitentis venire potest.

751. — R. ad 5m *Quxs. Affirm.*, si noverit Pontius rem sibi manifestari a proprio famuli Confessario, ex obtenta illius facultate. Sic S. *Antoninus, part. 3, lit. 17, c. 22, § 2*, ubi ait : « Ad celandam confessionem » tenetur is ad quem confessio pervenit *licite* vel *illicite, mediale* vel « *immediate....* Item ille cui de licentia pœnitentis Confessarius revelat. » Consentit 1). *Thomas*, qui rationem de hoc reddit, *quia*, ait, *participat aliquo modo actum Sacerdotis. Suppi, ad 3ra partem, quxst. II, art. 3.*

Nota. Inauditum fere est sigillum confessionis directe violatum fuisse, etiam a Sacerdotibus impiis, apostatis vel amentibus, ut unanimes asserunt Theologi, quod sane nonnisi specialissima: Dei Providentiæ tribuendum est <1). Sed non r.dco infrequens est revelatio indirecta, quæ ex imprudentia Confessarii sequitur. Cavere igitur summopere debet Confessarius, ne quidpiam dicat unquam oxquo gravamen pœnitentibus induci queat.

GASUS IL

USUS EXTERNUS NOTITIE CONFESSIOIS 1°.

1° Christophorus, Sacerdos, in minori seminario seu collegio Confessarius, notitia in confessione habita utitur, ut occurrentibus extra confessionem pœnitentibus magis blandiatur, et sic ipsis animum faciat, necnon ut Sii leviores seu domus Praepositos admoneat de majori vigilantia et sollicitât inc generatim habenda, imprimis in tali loco el tempore determinato.

2° Saturninus, Episcopus, firmiter intra se statuerat proponere Nemesium pro cura notabili animarum. Sed, audita casu ejus confessione, repeal eum esse indignum atque moribus corruptum, et ad corruptionem proclivem. Hinc consilium mutat ad impediendam ruinam spiritualem plurium, et ipsius Nemesii aeternam damnationem.

Hinc :

QfÆR. 1.) *liceat uti notitia confessionis ad externam directionem, vel gubernationem?*

2° .bi *liceat dicere esse invigilandum ?*

3o *Quid in specie ad singulos casus ?*

Solutio :

752. — R. ad 1m *Quxs. Veg.*, quia hoc in odium Sacramenti et in gravamen pœnitentis cederet. Constat etiam ex variis Decretis S. Sedis. Γ. *Comp. n. 670-671.*

(1) « Les révélations directes sont tellement rares, qu'on peut dire qu'on n'en voit jamais. On a vu des prêtres apostats, et, par un effet de la protection speciale de Dieu sur son Eglise, ces prêtres ont respecte le sceau de la confession; on en voit en (lenience, et, dans leur delire, il ne leur échappe jamais rien qui puisse compromettre le secret sacramentel. » *Gousset, n 515.*

753. — *R. ad 2ra Quæs.* 1° Confessarius minime potest dicere esse invigilandum in tali loco vel tempore, quia ex hoc evidens pœnitentis sequeretur gravamen. *Controvertitur* autem an dicere possit *in genere* Superioribus vel Præpositis : *Vigilale*. Referi *S. Lig. n. 657*, plures qui ita sentiunt cum 1). Thoma, sed nullam ipse sententiam profert. Hinc in praxi tutius est ut omnino sileat, perinde ac si nihil prorsus in confessione audivisset. Attamen posset Confessarius, si ipse curam invigilandi habeat, uti notitia confessionis, secluso tamen periculo revelationis vel gravaminis pœnitentis, ad se cautiorem seu vigilantiorē reddendum, quia semper potest proprios defectus emendare, quando ad eos advertit. *S. Lig. n. 657*.

754. — *R. ad 3^m Quæs.* 1° Christophorus violavit *indirecte* sigillum confessionis declarando Superioribus vel Præpositis, specialiter invigilandum esse in tali loco et tempore determinato. Non potest autem stricto damnari ex eo quod dixerit tantum modo generali, sollicitudinem in vigilantia habendam esse, quamvis magis expediat ut omnino taceat. Satagere autem bene potest ut se magis amœnum erga pœniteres ostendat, ut iis animum faciat, eorumque fiduciam in se conciliet. Ratio est, quia nulla est in hoc revelatio confessionis, ut patet, neque gravamen pœnitenti. *S. Lig. n. 657*.

2° Saturninus, Episcopus, non potuit uti notitia ex confessione habita in externa gubernatione, ad indignum Sacerdotem a munere amovendum. Sed debuisset mentem suam ipsi in confessione aperire, et eum inducere ad renuntiandum prædicto muneri, et quidem sub poena denegandæ absolutionis. Non datur quidem in hoc violatio propria sigilli, cum Episcopus consilium suum nemini manifestaverit, sed adest gravamen pœnitentis. et odium Sacramenti, ut paternissimum est. *S. Lig. n. 657, etc.*

CASUS III.

I

USUS EXTERNUS NOTITIE CONFESSIONIS 2°.

Camillus, Parochus, ancillæ suæ Bertinæ periculose aegrotantis confessionem excipiens, compertum eam esse ex delictis gravidam. Obstupefactus et dolens, hæret dubius et anceps, nesciens quid consilii sit capessendum, urgente tantæ infamiae periculo. Intricatissimi hujus casus solutionem in aliam diem differt, donec fiat lux. Interea vero Bertina melius se habet. Lux affulget Camillo. Paucis post diebus, posito prætextu infirmitudinis, eam dimittere festinat. Subinde, cum Rosinam in aedem admittere intra se statuisset, audita ejus confessione, novit eam nuperrime fuisse seductam ; ideoque, invisam doctus experientia, statim a proposito recedit, ne casus ancillæ dimissus recurrat.

Hinc :

Quæritur. 1° An Camillus *peccaverit*, Bertinam *dimittendo*?

2° An *etiam* Rosinam non *requirendo* ?

Solutio :

755. — *R. ad 1ⁿ Quxs. Affirm.*, quia egit ex notitia confessionis contra pœnilentem, seu cum ejus notabili gravamine. Potest quidem ipse ancili® imperare in confessione ut discedat, ad propriam infamiam vitandam, et scandalum ingens arcendum, et quidem sub comminatione absolutionis ipsi deneganda», nisi velit exire, aut licentiam externe agendi sibi concedere. Quod si recuset, nihil Parocho faciendum est, nisi ut divinae Providenti® se commendet.

756. — */L ad 2^m Quxs. Affirm.* Ille enim recurrit idem casus modo jam solutus. Proinde Confessarius externe agere debet perinde ac si nihil sciret. Sed potest pœnitenti propositum manifestare, et eam inducere ut sibi permittat mentem suam mutare ; imo eandem ad id sub pœna denegand® absolutionis obligare, ut in primo casu jam dictum est.

CASUS IV.

USUS EXTERNUS CONFESSIONIS 3®.

Ugolinus, Sacerdos, Adrianae pueli® jamjam moritur® confessionem excipiens, rescii eam esse prœgnantem. Eam adhortatur bonus Pastor ad statam suum, sive medico, sive mulieri prudenti, aperiendum, ut saluti fœtus prospici queat. Sed surd® canit ille. Periculum infami® reformidans Adriana, protestatur hoc nulli mortalium se esse declaraturam. Miseram frustra adhortatam mœrens Sacerdos non absolutam relinquit, velut indispositam. Paulo post Adriana animam cillat, et cum fœtu non baptizato tumulatur.

Hinc :

Quer. 1° .In Ugolinus *recte egerit absolutionem Adrianae denegando, necne?*

2° /In *potuisset procurare ut per prudentem matronam, vel medicum, aperiretur latus puellæ defunctæ ut infans baptizaretur?*

3° An *saltem id potuisset, si rem sub secreto naturali, non vero confessionis, novisset?*

Solutio :

757. — *R. ad 1ⁿ Quxs.* Solutio pendet a variis circumstantiis. Etenim vel spes probabilis de Baptismo Relui procurando affulgebat, quia v. g. jam mater partui propinqua erat, vel nulla ani exigua, quia a paucis mensibus conceperat. Si *prius*, Adriana obligari potuit et debuit, *per se*, ad rem alicui matron® prudenti manifestandam ; secus vero *in posteriori casu*, quia non tenebatur puella crimen manifestare cum tanta infamia, non affulgente spe, saltem probabili, ut proles baptizari posset. Dixi *per se*, quia, etiam stante certa obligatione ex parte mulieris rem exterius manifestandi, non semper hæc obligatio ipsi declaranda foret, nempe si pr®videretur eam admonitioni obtemperaturam non esse. Tunc enim satis erit

si Confessarius pœnitentem enixo adhortetur ul secretum suum mulieri prodenti prodat, quin ad id sub poena deneganda* absolutionis urgeatur, ne mater simul eum prole in aeternum pereat. *Elbd*, n. 183.

738 — *H. ad 2^m Quæs. Ner/*. Ratio patet ex dictis in casibus procedentibus, scilicet, quia, in hac hypolhesi, usus externus notitiæ ex confessione habitæ est prorsus illicitus, quando odium Sacramenti, ut in casu, inducere potest.

759. — *R. ad 3ⁿ Quæs.* Confessarius potuisset, defuncta *Adriana*, admonere prudentem mulierem, v. g. obstetricem, ul Baptismo infamis provideretur, quia res ei manifestata fuisset extra omnem confessionem, et ratio procurandi salutem prolis ab obligatione servandi secreti eum eximeret. Nec refert quod secretum commissum fuerit quasi in confessione, quia obligatio sigilli inhaeret *soli confessioni sacramentali*, siquidem non pendet ab arbitrio hominis, sed ex institutione Christi, qui eam soli confessioni sacramentali adnexuit. Prudentius autem in simili casu ageret Confessarius, scriptum a puella requirendo, si fieri posset, ne <lc sigilli violatione accusetur.

CASUS V.

QUID MISSIONARIUS DE SIGILLO, 1° ?

Albericus, Missionarius, cum primum ad missionis locum vel collegium vel conventum, ubi exercitia spiritualia est traditurus, pervenit, nihil antiquius habet quam ad confessiones audiendas statim convolare, u't agnoscat inde quomodo in instruendo sese dirigere possit ; *quia*, inquit, *Missionarius confessiones non audiens, non est nisi cymbalum tinniens, aerem verberans, et practice prædicare nequit.*

Hinc, si quando ab audiendis confessionibus fuerit impeditus, diligenter a socio suo, Confessario, exquirat quibusnam in puuetis magis sit insistendum.

Inc :

- Quæst.** 1° In *notitia confessionis uti liceat ad condonandum ?*
 2° *in Missionarius petere possit a socio in quibusnam capitibus insistendum sit in habendis concionibus, si ille ex notitia confessionis sil responsurus ?*
 3° *Quid de Alberico sentiendum ?*

Solutio :

VI

760. — */L ad 1^m Quæs. Affirm.*, secluso speciali revelationis periculo, et pœnilentium gravamine. Ratio est, quia *per se* nulla est confessionis manifestatio, nullumque incommodum pro pœnitentibus, nisi in casu particulari aliquoties videatur designari. Sed doctrina communis semper doceri potest ; secus enim Missionarius, multis auditis confessionibus, jam do nulla re loqui posset. *S. Lig. n. Gai. — Elbd*, n. 525. — *V. Comp.* n. 668.

761. — A'. *ad 2* « *Quæs. Neg.*, si agatur do loco angusto seu qui non constet tribus hominum millibus, secus si locus sit amplissimus : quia, in priori casu, facile potest intervenire odium Sacramenti ex gravamine pœnilentium ; secus autem in posteriori casu. Cælerum facilius el convenientius resciet Missionarius ab ipso Parocho, de quibusnam populus cum majori fructu sit instruendus. S. *Lig. n.* 65i.

762. — /L *ad 3m Quæs.* 1° Al bek ic u s, Missionarius, uti potest notitia confessionis ad concionandum, adhibita tamen cautela, ne suspicionem hanc in auditores ingerat. 2° Cavere debet ne, utendo notitia confessionis condonandi gratia, nimius sit. Cautius agat in angusta parochia, et præsertim in coitibus religiosis valde exiguis. Licet autem auditio confessionum utilis sil ad concinnandum, verum non est eam adeo necessariam esse. Nonne Confessarius in aliis locis, vel religiosis Communitatibus, sufficientem acquisivit experientiam, ut cum fructu prædicare possit, quin statim audiendis confessionibus vacare debeat?

CASUS VI.

QUID MISSIONARIUS DE SIGILLO, 2° ?

i RBi rus, Missionarius, ex notitia confessionis narrat quid sit talis regio, talis civitas vel pagus : « Ilie, ait, regnat ingens morum corruptio, illic mirabilis morum innocentia ; alibi nullus jam adolescens in statu gratia· < reperitur; ibi innumera· confessiones generales fiunt, seu sacrilega· » confessiones iterantur, alibi pauciores : *hodie in retibus meis captus est ' piscis ingens, etc...* » Exponit Parochis quid de eorum parochia sentiat, quamvis cum parochianis non egerit nisi in tribunali Pœnitontiai. Eos admonet ul invigilent juvenibus utriusque sexus, ne s.· mutuo pertrahant ad peccandum ; nocturnos conventus aut alia hujusmodi impedire satagant, el mitius aut severius erga parochianos agant. Facilem etiam sermonem habet inter prandendum de numero el qualitate pœnilentium : « Hodie, ait, * hum! pinguem feci venationem! Hominem habui qui a triginta annis non erat confessus ; accessit amplissima matrona ; vir specie externa « spectabilis; decem confessiones sacrilegas iterare debui, etc... »

Hinc :

Qi v.n. 1° .In *Missionarius ex notitia confessionis dicere possit quid sit talis regio respectu inorum? quid talis civitas? quid talis pagus?*

2° *An possit mon "e Parochos de vitiis ct abusibus e.c sola confessione cognitis ?*

3° *Quid de Uibit io dicendum ?*

Solutio :

763. — P. *ad I"* *Quæs. Neg.*, si locus sil satis angustus, v. g., si non constet Iribus hominum millibus, *circiter* ; secus, si oppidum sit valde amplum. Ratio est, quia, si sit locus angustus, licet tunc non revelet n

persona, revelatio tamen redundat in infamiam totius communitatis, et proinde cadit etiam in gravamen pœnitentis qui illius communitatis membrum est ; et ideo ex tali revelatione confessio odiosa ei redderetur. Incommodum autem illud non invenitur, si de magna civitate agatur. *Lig. n. 654*, et alii communissime, contra paucos, quorum alii dicunt sigillum in nullo quantumvis angusto loco violari, et alii rigidiores qui dicunt ubique violari.

764. — *R. ad 2^m Quæs.* Generatim negandum est, ob imminens revelationis periculum, præsertim si loca et circumstantiæ particulares declarantur. Secus tamen, si parochia sit amplissima et defectus generales tantum manifestentur, in sensu distinctionis jam modo factæ. Verum, si agatur de vitiis generalibus tantum, numquid hæc a Parocho melius quam a Missionario non cognoscuntur? Quid igitur proderit manifestatio quam Missionarias Parocho faciet?

765. — *R. ad 3^{tm} Quæs.* *Urbiti*us, Missionarius, in pluribus sigillum confessionis *indirecte* violavit, et in aliis imprudenter locutus est. Etenim periculo revelationis sacrilegæ se exposuit admonendo Parochos ut nocturnos conventus et alia similia impediunt, et dicendo aliquem non esso confessum a triginta annis, licet non nominetur, ob revelationis periculum, nisi parochia sit amplissima, vel pœnilentis ex aliis parochiis etiam confluant.

766. — Male etiam fecit loquendo de numero confessionum sacrilegarum quas iterare debuit, nisi locus sit amplissimus, ul modo dictum est. In cæteris nulla est sigilli violatio ; sed non raro imprudentia, inutilis loquacitas necnon jactantia, quæ in viro apostolico in ædificationem non cedit. Præslal sane omnino silere de iis omnibus quæ in confessionibus excipiendis peracta sint, licet sigillum nulli periculo exponatur. Cave præsertim, o Missionario, ne quidpiam dicas de auditis vel peractis quibusemque in tribunali Pœnitentiæ in mediis Sacerdotum coetibus, vel inter prandendum, præsertim coram muliere ad mensam ministranto.

CASUS VII.

COMPLICES CORAM EODEM CONFESSARIO,

Uno fatente, altero silente.

Ranulfus et *Florina*, sponsi, matrimonium mox contracturi, confitendi gratia ad *Lampridium*, Parochum, accedunt. Prior confitetur *Florina*, quæ, inter alia, peccalum cum sponso pluries patratum exponit. Succedit vice sua *Ranulfus*, qui, peracta confessione, absque ulla peccati supradicti mentione, absolutionem postulat. Anxius autem Confessarius interrogat tum generalius, tum particularius, urget et premit pœnitentem iterum ilerumque negantem, et prior ipso torquendo torquetur. Quid miser? Si absolvat, horrendum sequitur sacrilegium ; si dimittat, aperta sigilli violatio. In hac tanta animi perplexitate versanti, lux aliqua aliulgere vide-

lur. *Ranulfum* inducit et repugnantem determinat ad unius diei dilationem prætexlu majorem frugem ex Sacramento colligendi, sed revera ut a *Florina* etiam reditura licentiam de peccato communi cum sponso loquendi, caute petere possit. Insuper ad tantum incommodum in posterum præcavemluin, firmiter statuit, quoties in sacro Tribunali sibi occurrent complices, a priori confitenle prædiclam licentiam postulare.

Hinc :

Ql'ær. 1° *An possit postulari a pœnilente licentia loquendi de expositis in confessione, imprimis cum complice, el an expediat ? Quid in casu nostro ?*

2° *An Confessarius possit vel debeat absolvere pœnitentem negantem peccatum, quod notii Confessarius intra confessionem ?*

3° *Quid de agendi ratione Confessarii ?*

Solutio :

767. — *II. ad 1^a Quæs.* Confessarius sane potest licentiam postulare a pœnilente ul utatur notitia confessionis tali vel tali modo, quia, cum sigillum confessionis in favorem pœnitentis constitutum sit, obtenta ab eo licentia, corrui hęc obligatio. Generatim vero talem licentiam a complice primo confilente raro petere expedit; nec debet præsumere Confessarius quod aller, confitendo, peccata sua celaturus sit : esset tamen aperta sigilli violatio, si Confessarius licentiam illam ab uno complice peteret postquam alter jam confessus esset ; quia inde oriretur suspicio gravis quod hic peccatum suum non fuerit confossus. *S. Lig. n. 631. — Elbel, n. 454, el alii communiter.* — In casu nostro imprudentissime egit Confessarius, quia periculo proximo sigillum violandi se exposuit, quantumvis caule egerit.

768. — *II. ad 2^m Quæs.* Confessarius potest et debet, juxta plures, talem pœnitentem saltem sub conditione absolvere, si peccatum ex sola complicis confessione noverit. *Ita Elbel, n. 453. Billuart, diss. 6, art. 10, j. 2. — Gousset, n. 515.* E contra *S. Lig. n. 631, — Lacroix, n. 1969,* pl alii dicunt omittendam esse absolutionem, et recitandam orationem aliquam ad ejus negationem celandam. Juxta omnes, non potest aperte negari absolutio, neque quidquam dici a Confessario, quod pœnitenti ingerat susceptionem peccati cogniti; quia Confessarius nequit uti notitia confessionis ad negandum Sacramentum alicui pœnitenti, ut patet ex dictis.

769. — Confessarius i, ' ir debet cauto interrogare modo generali, sicut fecisset si complicis confes: oncn non audivisset ; non autem potest specialiter de illo peccato interrogare, nec debet osso nimius in interrogationibus generalibus repetendis, quia in hoc esset periculum revelationis. Si Confessarius rem extra confessionem ex aliorum relatione novisset, interrogare quidem posset pœnitentem ; sed generatim ipsi credere potius quam aliis deberet. *F. Comp. n. 619.*

770. — *R. ad 3ⁿ Quæs.* *La mpr id ius* malo egit, ut palet ex dictis.

Debuisset igitur prudenter forma generali *Ranulphum* interrogare, et negantem absolvere sub conditione : *si es dispositus* ; sic enim prospicitur turn reverentiae Sacramenti, tum sigillo confessionis servando, et simul saluti pœnitentis, si forte in bona iule versetur. Neque frangitur sigillum per tacitam conditionem, cum nulla confessionis revelatio, nec ullum pœnitentis gravamen interveniat.

CASUS VIII.

LAICUS DE SIGILLO.

Ferfellius, nuperrime conjugatus, immediato post uxorem suam confitetur, et inter cetera dicit : « Pater, me miserum! quid faciam? Eece! « modo audivi uxorem meam se accusantem de fornicatione cum fratre « meo patrata, priusquam milii nupserit. Statui jam eam dimittere; nolo « illam amplius in uxorem agnoscere. » Confessarius, omnino obstupefactus, nescit prorsus quid ipsi respondere possit aut debeat, ne sigillum prodat, et etiam ne falsum dicat. Ut autem e vadis emergat, pœnitentem acriter carpit ex eo quod confessionem uxoris auscultaverit. *Ferfellius* vero indignabundus recedit, et uxorem conviciis oppressam a se dimittit, cognatisque de divortio mirantibus, rem totam narravit.

Hinc :

Qr.HR. 1° In *Ferfellius* in his graviter sigillum sacramentale violaverit ?

2° .In obligatus fuerit non solum ad uxorem serrandam, sed etiam ad debitum ei reddendum ?

3° Quid Confessorio fuisset agendum ?

Solutio :

771. — It. ad 1^a Quæs. 1° *Ferfellius* graviter peccavit, confessionem uxoris audiendo, ut palet.

2° Graviter sigillum sacramentale violavit uxorem increpando, eam dimittendo, et ea quae ex confessione audiverat aliis narrando. Ratio est, quia usus est notitia ex confessione sacramentali acquisita ad agendum externe, cum maximo uxoris gravamine, imo et ejus peccatum ex sola confessione cognitum directi! revelavit. Ergo multipliciter legem sigilli violavit.

772. — Ad 2^m Quæs. Nulli dubium esse potest *Ferbellium* obligatum fuisse ad habitationem cum uxore conservandam, quia non potuit eam dimittere quin ageret externe ex notitia confessionis, cum gravamine maximo mulieris. *Controvertitur* autem utrum obligatus fuerit ad debitum uxori reddendum. *Probabilius* negandum videtur. Ratio est, quia nunquam licet facere quod est uilrinsece malum. At pii habere copulam fornicatoriam cum uxore illegitima, seu ex invalido matrimonio sibi conjuncta, est quid *intrinsece* malum. Ergo, etiamsi cognoscatur aliquid esse tale, ex notitia confessionis, non licet id peragere, ulpotest intrinsece malum ;

esset enim formalis fornicatio. Deus autem per sigilli obligationem non potest velle id quod est intrinseco malum. Ergo reapse *Erfhllils* non tenetur debitum uxori reddere. *Lacroix, n. 1978.*

Aliqui dicunt Deum in hoc casu, ob sigilli reverentiam, concedere viro jus in corpus conjugis, non obstante matrimonii invaliditate.

773. — /1. *ad 3m Quæs.* Confessarius summopere cavere debuisset, ne verbis suis rei veritatem confirmare videretur. Non potuisset igitur ulla monita particularia pœnitenti praeberere, ex quibus censeretur peccatum uxoris supponere. Sed, præmissa non adeo acri et vehementi objurgatione ex eo quod aurem uxori condienti admoverit, dicere debuisset res plerumque male audiri quando submissa voce proferuntur, et insuper ipsi non licitum esse uti notitia ex confessione habita, etiamsi aliquam certo acceperit, quod tamen existimare non debet.

CASUS IX.

CONFESSARIUS A POENITENTE DECLINANS,

Ob incommoda ex præcedenti confessione cognita.

I^o *Paschalis*, Religiosus, in Ecclesiam monasterii ad audiendam alicujus mulieris confessionem advocatus, et rescians illam esse *Beutam*, se excusat ab illa audienda, dicens tempus sibi deficere, seu aliquo urgenti negotio detineri; alia autem secreta ratione movetur. Cupiscne scire quid sit? Accipe. Alias eandem *Bertam* jam audivit in confessione, et experientia novit eam esse admodum prolixam, morosam, tediosam, imo et scrupulosam; quapropter tanto oneri se subtrahere satagit.

2° *Faustixius*, Sacerdos, ad confessionem *Rutilii* excipiendam accersitus, excogitato aliquo prætextu, se ab ea audienda excusat. Quare? Quia graves tentationes jam alias eam audiendo expertus est, et putat sibi periculosum esse si eam iterum audiat; nec existimat se teneri, cum propria anime periculo, hujus mulieris confessionem excipere. Postea tamen limet ne sigillum confessionis violaverit.

Hinc.:

Quæstio. 1° In *Confessarius* declinare possit confessionem alicujus pœnitentis, quia novit eum ex alia confessione esse intricatum, prolixum, aut male dispositum?

2° -In *Confessarius* se excusare possit ab audienda aliqua muliere, quia ex ejus confessione scit eam sibi esse periculosam?

Solutio:

771. — *R. ad I^{am} Quæs.* 1° *Xeg.* quoties alii id animadverterent et in suspicionem de conscientia pœnitentis venirent. Item, quoties causam repne suspicari posset ipse pœnitens, quia hoc cederet in ejus gravamen; posset enim id habere vel tacitam exprobrationem suorum peccatorum, aut sui modi confitendi. *S. Lig. n. 659. — Lugo, etc.*

775. — 2° *Λῆϛ/.*, etiam *probabilius*, etsi nullus, ne pœnilens quidem, suspicari posset ejus confessionem a Confessario declinari, v. g. quando prætexas valde legitimus apparet, ut Confessarius vocatus non accedat. Kalio est, quia etiam in hoc casu Confessarius utitur notitia confessionis ad faciendum externo aliquid in se pœnitenti ingratum, licet hic id nesciat. Quare, si Confessarius nolit curam spiritualem istius suscipere, hoc ipsi in tribunali Pœnitentiæ declararo debet : etenim, licet fuga econfessionali, aut excusatio ex prætextu apparenter justo non redderet confessionem tali pœnitenti odiosam, eam tamen fidelibus odiosam redderet; quia, si scirent fideles posse Confessarios ex colorato prætextu aufugere ab ipsis, ob notitiam de statu ipsorum conscientiæ in confessione acceptam, facile gravamine afficerentur. *Roncaglia, c. 2, quæst. G. — Lugo, disp. 23, η. 117, etc., contra plures.*

77G. — Licite tamen Confessarius se celabit, si justam habeat causam ob quam ab aliis etiam pœnitenlibiis æque excusari valeret. Nec obstat (uod tunc pœnilens etiam suspicari posset Confessarium se celare ob au- (ita sua peccata ; nam in eo casu ejus suspicio temeraria foret, et Confessarius eam vitare non teneretur. Itaque potest et debet se gerere erga talem pœnitentem, quemadmodum se gereret erga alium cujus confessionem nunquam excepisset. *S. Lig. n. 659.*

777. — *H. ad 2m Quæs.* 1° *Affirm*, si periculum illud proveniat ex eo quod ab ista muliere sollicitatus fuerit ad peccatum in præcedenli confessione. Ratio est, quia provocatio illa ad malum non est peccatum sub sigillo confessionis Sacerdoti commissum ; etenim non est peccatum quod pœnilens confitetur, sed quod patrat inter confitendum, absque ulla connexionione ad confessionem quatenus sacramentalem.

778. — 2° *Neg.* si Confessarius ex notitia confessionis sciat talem pœnitentem solere extraordinaria confiteri peccata, ex quibus ille vehementer ad libidinem excitetur. Ratio est, quia notitiam hujus periculi non habet nisi ex cognitione peccatorum pœnitentis, el proinde periculum illud strictam connexionem habet cum ejusdem confessione : quapropter pergere debet ad illam confessionem excipiendam, divino fretus auxilio, a quo sane in his angustiis non destituetur. *Lugo, disp. 23, n. < 16, et alii communius contra plures.*

CASUS X.

PERPLEXUS CONFESSARIUS

Ratione sigilli 1°.

1° *Columbinus*, Parochus, peracto Sacro, excipii *Damasi* confessionem; sed absolutionem ei ad aliud tempus differt, ut pravæ consuetudinis emendationem procuret. Sed ecce, dum Parochus solus adstet in Ecclesia, Horis recitandis intentus, accedit ad cum *Damasus*, rogans ut Communionem sibi ministrare velit. *IL*eret primum anceps *Columbinus*, et postea nutu capitis significat se ejus petitioni obtemperare nolle.

*2« SiAGRIus, laicus, accedit ad Bemundum Parochum, confessiones excipientem, el ipse, vice sua, conscienti® secreta pandens, ait : « Pater, < ego miserrimus hominum, socius fui plurium perversorum hominum, < qui de nece tihimetipsi inferenda condixerunt; modo sceleris horrore « perculsus, peccatum meum confiteor, et de illo intime doleo. » Parochus, his auditis, mirum in modum perturbatur; attamen vehementi nisu secum luctans, religiose exsequi curat quidquid ad suum ministerium perlinet. Dimisso autem illo pœnitente, nescit an surgere possit el fugere, ut vil® suæ provideat, cæteris pœnitentibus derelictis.

Hinc :

Qujer. 1° /In Columbinus *ciolaccrit sigillum confessionis denegando Communionem Damaso ?*

S» An Remundus *in secundo casu potuerit, illæso confessionis sigillo, abire et vitæ suæ consulere ?*

3° .in *liceat Confessario recedere a pœnitente, mortem ipsi minitante ob absolutionis denegationem ?*

Solutio :

779. — R. ad 1m *Quæs. Affirm.*, quia Columbinus notitia confessionis usus est cum pœnitentis gravamine. Nec obstat quod pœnitens occulte Sacramentum petat, quia violatur sigillum confessionis, non solum aliis manifestando aliquid ex confessione cognitum, sed etiam aliquid agendo quod pœnitenti onerosum esse potest. S. *Lig. n. 658.* — *Lacroix, l. 6, part. I, n. 145, et alii communiter contra plures.* — F. *Comp. n. 667.*

780. — R. ad 2m *Quæs.* 1° Remundus abire potuit, illæso confessionis sigillo, si ex tali cautione minime manifestabatur peccatum auditum, nec ullum gravamen pro pœnitente sequebatur. S. *Lig. n. 659.* — *Lug. D. 23, n. 108.* — *Billuart, diss. 8, art. 5, et alii communiter.*

2° Secus vero dicendum si fugere nequibat quin aliquo modo aperiret tale peccatum fuisse sibi revelatum, quia fuga illa fuisset tunc indirecta peccati auditi revelatio. Hinc non posset Confessarius a celebratione Miss® abstinere, quando novit in confessione ex aliquo criminis complice venenum in urceolo vini infusum esse, si alii complices intelligerent crimen ab aliquo sociorum revelatum fuisse. S. *Lig. n. 659.* — *Lugo, D. 23, η. 110.* — *Elbel, n. 524.*

781 — Excipe si confessio non sit sacramentalis, sed simplex communicatio, ut patet. Item si Confessarius admoneretur quidem intra confessionem de insidiis sibi præparatis, sed monitio illa nullatenus ad confessionem perlineret, v. g. si pœnilens non esset complex in proposito Confessarium occidendi, sed illud fortuito, vel ex secreto novisset. Sequitur ex dictis.

In casu vero in quo confessio esset vere sacramentalis, pœnitens teneretur dare Confessario licentiam utendi notitia ipsi in confessione communicata, ut ille a periculo se eximere posset, saltem si hanc absque periculo gravis damni proprii dare posset; quod si eam injuste deneget, absque absolutione utpote indispositus dimittendus est.

782. — A. *ad 3^m* (*Jures. Affirm.* modo ab aliis non advertatur hoc fieri ob denegatam absolutionem. Ratio est, quia ibi nulla sequitur sigilli violatio : mina enim illæ non fuerunt materia illius confessionis, sed peccatum ibi commissum coram ipso Confessario. Imo potest aliis dicere quod fugiat ob mortis periculum, et auxilium advocare, licet revelare non possit quod propter negatam absolutionem pœnilens sibi mortem minatus sit. Si autem fugere possit quando mina intentantur, proinde similiter poterit postea non redire absque ulla sigilli revelatione, ob eandem rationem. Confessio enim cessat esse sacramentalis ex momento quo mors intentatur. *Lugo, disp. 23, η. 116.*

CASUS XI.

PERPLEXUS CONFESSARIUS

Ratione sigilli 2°.

1° *Hugolinus*, Confessarius, audit ex confessione *Titii* Ecclesiam in qua celebrare solet, modo pollutam esse ex secreto crimine ab ipso *Titio* in ea patrato. Postquam discessit ille pœnilens, insurgit in mente Confessarii difficultas ad quam prius non attenderat. Quid de celebratione Missæ die sequenti ? Si ibi Sacrum faciat, legem Ecclesiæ gravem infringet; si celebrationem omittat, sigillum confessionis violabit. Inter malleum et incudem constitutus, *Hugolinus* nescit prorsus quo se vertat. Tandem, excogitato aliquo prælexu, in alium locum discedit.

2° *Paternus*, Sacerdos, confiteri solet *Alberto*, quem pium reputat Presbyterum. Sed ecce ! *Albertus* vice sua ad pedes *Paterni* provolutus confitetur, et inter alia infandum crimen pandit, scilicet, se simulatum esse Sacerdotem. Obstupefactus horrescit *Paternus*, et pœnitentem non absolutum dimittit ad pœnitentiam peragendam, antequam confessio perficiatur. Sedata autem animi perturbatione, cogitare cœpit de alia difficultate, scilicet, utrum ipse possit aut debeat *Alberto* adhuc, sicut antea, confiteri.

Hinc :

j

Quæst. 1° *In possis, cel tenearis celebrare in Ecclesia quam novisti ex confessione esse pollutam ?*

2° *An possis, rei tenearis confiteri illi cui solitus es confiteri, si ex confessione noveris illum non esse Sacerdotem ?*

Solutio :

4

783. — R. *ad 1ra Quæst. Conlroverlitur.* Duplex est sententia probabilis, speculative loquendo.

?||

Prima sententia *probabilior*, ut videtur, *affirmari*. Imo, Confessarius non lanium potest, sed debet facere sicut alias fecisset, seclusa confessionis notitia. Ratio est, quia prohibitio non celebrandi in Ecclesia polluta non attingit Confessorium, qui factum pollutionis non novit nisi ex con-

fossione. Tunc enim is nihil prorsus scire censetur; ex mutatione vero loci, vel propositi, sequeretur usus illicitus notitia» confessionis. *Sparer*, n. 871, etc.

Secunda sententia *negat*. Ratio est, quia ex una parte urget præceptum non celebrandi in Ecclesia polluta, et ex alia parte minime urget præceptum servandi sigillum, cum nullum adsit periculum revelationis apud alios, neque damni pœnitentis. Hæc sententia, ait *S. Ligorius*, n. 660, est *salis probabilis*, si nulla liat revelatio indirecta, nec ullum sequatur gravamen pœnitentis, v. g. si Confessarius justum praetextum alibi celebrandi exponat.

Cæternm iste casus raro in praxi evenit. Etenim, cum ad pollutionem publica violatio Ecclesiæ requiratur, difficile est ut Ecclesia sit polluta, quin Confessarius id extra confessionem cognoverit.

78i. — *li. ad 2m Quæs. Conlroverlitur*. Alii *negant*, quia simulare receptionem Sacramenti, est quid intrinsece malum. Ergo non tantum poles, sed debes desinere huic simulato Sacerdoti confiteri.

Alii *affirmant*, quia, ad vitandam talem simulationem, sufficit ut intentionem non habeas absolutionem recipiendi, cum eam accipere non possis, et hoc ei declares, accepta ejus licentia. Etenim intrinsece malum non est, si peccata tua declares sine intentione recipiendi absolutionem; porro ex causa, gravi hujusmodi simulatio, vel cooperatio ad peccatum illius hominis, est licita ul mere materialis. Potes igitur et debes illi confiteri, saltem simpliciter aliquod peccatum manifestando, sine intentione absolutionis, vel potius petere ab ipso licentiam eum relinquendi, etiam sub poena non concedenda» absolutionis. *S. Lig.* n. 660, *in fine*. — *Lugo*, *disp.* 23, »i. 105. — *Lacroix*, n. 1978.

Cæterum hujusmodi casus fore cbimæricus videtur. Difficile enim evenire potest ul quis declaret in confessione se non esso Sacerdotem, et tamen, velit Confessorium cogere ad sibi confitendum.

CASUS

SEU

De materia, forma, Ministro, subjecto et obligatione Extrema: Unctionis.

CASUS I.

MATERIA EXTREMÆ UNCTIONIS 1°.

Aucontius, Parochus; repente in medio prandio advocatur ad succurrendum Marco, qui in subitam agoniam incidit. Dum ipse recta properat ad eum absolvendum, mittit Rufum, Vicarium suum, ut Oleum sanctum quam citissime afferat. Vix confessionem morientis quoquo modo excepit, absolutionemque ei impertivit, ecce adest Vicarius Oleum deferens. Parochus tunc timens ne tempus delicias singulis unctionibus ordine peragendis, mandat Rufo ut inferiores partes ægri perliniat, dum ipse superiores inungit. Uterque autem singulas formas unctionum proprias adhibuit. Deinceps, dum Marcus adhuc viveret, nescio quæ dubitatio Parochum incescit, utrum scilicet tali modo Sacramentum licite et valide fuisset administratum. Ut angoribus finem imponeret, ipse solus Sacramentum iterare statuit. Re autem perfecta, ecce nova dubitatio et anxietas major ipsi supervenit. Etenim, dum attentius in sacrum vasculum oculos converteret, perspexit cum stupore Oleum catechumenorum loco Olet infirmorum per errorem a Vicario fuisse allatum, Quapropter dubitat iterum de valore Sacramenti jam bina vice collati. Mandat statim Rufo, ut Oleum infirmorum afferat. Properat quidem ille, sed antequam revertatur moribundus efflat animam, et gemebundus recedit Parochus.

Incipit :

I

Quæritur. I^o Qualis sit materia calida Extremæ Unctionis?

2° An fuerit calidum Sacramentum cum Oleo catechumenorum ? ■

3° An fuerit a duobus ministris calide et licite collatum, prout in casu? H

4° Quid, si unus formam proferret, dum alter ungeret?

Solutio :

785. — B. ad fr. Quæst. Materia remota Extrema? Unctionis est Oleum ab Episcopo benedictum. Constat ex Conc. Trid. sess. 14, de Extrema Unctione. Materia vero proxima est unctio quarundam partium corporis, quæ sunt saltem quinque sensus. F. Comp. n. 674.

//. *ad 2ⁿ Quxs.* Controverlilur. *Oupie.i esi sententia probabilis*, ait S. *Lig. n. 709*. Hinc in praxi lutins est omnino sequendum, si casam excipias necessitatis, in quo, deficiente Oleo infirmorum, Chrisma vel Oleum catechumenorum adhibendum est. S. *Litf. ibid.* — V. *Comp. n. 677*.

786. — *II. ad 3ⁿ Quxs.* Valide et licite Extrema Unctio collata est a duobus ministris in casu :

1° *Valide*, quia Sacramentum illud ex pluribus unctionibus et verborum formis dividuis coalescit, ita ut unctio quadibel cum sua forma particulari habeat significationem integram, et ah alia forma independentem aptamque ad suum effectum producendum; quare nihil obstat, quominus *ve\ successice* vel *simul* a pluribus ministris confici possit.

2ⁿ *Licite*, quia, posito Sacramenti valore, periculum ne infirmus decedat antequam omnes 'unctiones perficiantur, licitum efficit ut eodem tempore m.nister unus superiores partes inungat, dum alter inferiores inungit : id tamen extra necessitatis casum absque culpa gravi lieri non potest, quia est contra ritum gravem et praxim Ecclesiæ. S. *Lig. n. 724*. — *Voit, n. 906*. — *Suarez.* — *Lugo, etc.*

787. — *II. ad 4^m Quxs.* Invalidum foret Sacramentum. Ratio est, quia idem Sacerdos orare, et ungere debet, ut patet ex epistola S. Jacobi : *Orent super cum* (infirmum) *ungentes cum Oleo*. Constat etiam ex constanti praxi Ecclesiæ. *Voit, η. 905*.

CASUS II.

MATERIA EXTREM/E UNCTIONIS 2°.

Sar an us, Sacerdos, repente ad moribundum vocatus, dum festinaret quam citissime, erravit quoad Oleum, et ægrotum sacro Chrismate perlinivit. Dum vasculum claudit, obstupens ad errorem advertit. Dubius Inert an sil Sacramentum iterandum. Ad tutiorem pariem amplexendam propendit. Verum vix unctionem oculorum peregerat, cum advenit ægrotum iia deficere ut nullum amplius vitæ signum in illo appareat. Quapropter reliquas unctiones omittit. Sed ecce ! posito aliquo intervallo, exclamant adslantes mulieres : *licit ! adhuc civit !* Attonitus respicit Sacerdos, et cernit ægrotum reapse respirare et oculos aperire. En nova dillicullas. Quid Iu ipsius loco? Ipse vero, dubio perpenso, unctiones jam prius facias non sino angore repetit, cæteras subinde adjecturus; sed vix sequentem unctionem incæperat, cum absque ullo dubio æger decedere videtur. Tunc ad tutius Sar an us unctiones reliquas perficit.

Il in c :

Quasn. 1° *An calidum fuerit Sacramentum cum Chrismate collutum, tel an iterandum fuerit ?*

•>0 1η *recte Sa ban us unctiones oculorum iteraverit, cum advertit ægrotum non esse mortuum?*

3° Λη *recte exteras unctiones ultima rice prosecutus --it ?*

Quæ r . 4° *Quid agendum fuisset Sabano, si advertisset tempus deficere ad omnes unctiones faciendas ?*

o° *Quænam unctiones sint essentielles ?*

Solutio :

788. — *R. ad 1^{am} Quæ. Controrertitur.* Duplex est sententia probabilis. *Affirmant*, alii, quia est Oleum ab Episcopo benedictum ; *negant* vero alii, quia non fuit benedictum in ordine ad Extremam Unctionem. Ergo in praxi tutior pars sequenda est. Ergo Sabanus Sacramentum iteraro debuit, /{«ok *dicta in casu præcedenti, ad quaestionem secundam. — Vide Comp. η. vñ.*

789. — *R. ad 2^{am} Quæ.* Distinguendum est : recte egit, si intervallum ab unctione oculorum fuerit longum, v. g. unius horicæ, quia non potest tunc dari connexio moralis inter predictas unctiones et sequentes. Licet enim singula unctiones cum forma propria significationem ab aliis unctionibus independentem habeant, ordinari tamen debent ad earum complementum, et Sacramentum, juxta sententiam communioem, in ullum tantum unctione perficitur, quia ex omnibus unctionibus simul sumptis constat. Variæ igitur partes ejusdem Sacramenti nimis distarent a se invicem. Deficiente vero unione morali inter varias unctiones, corrumpitur Sacramenti validitas. Secus dicendum si breve tempus ab unctionibus oculorum effluxerit, ob oppositam rationem. In dubio tutior pars sequenda est. *Gobat, n. 878. Tambur., etc.* H

790. — *R. ad 3^{am} Quæ.* Male egit Sabanus, reliquas unctiones ultima vice proseguendo, stante certitudine morali de morte hominis. Tutior pars sequenda quidem est in dubio an subjectum sit Sacramenti capax, non vero quando de incapacitate constat : porro mortuus non est subjectum capax ullius Sacramenti.

791. — *R. ad 4^{am} Quæ.* Sabanus advertens tempus deficere, aut probabiliter defecturum ad omnes unctiones faciendas, debuisset facere sub conditione unctionem unicam in aliquo sensu, et melius in oculis (imo consultius in capite, e quo omnium sensuum nervi descendunt, ait *Benedictus XIV*), exprimendo omnes sensus in genere, et deinde singulos in particulari, sequenti modo : *Per istam sanctam unctionem... indulgent tibi Deus quidquid deliquisti per sensus, visum, auditum, gustum, odoratum et tactum.* Promitti debet verbum *deliquisti*, quia, si proferatur in fine et interim æger moriatur, nullum est Sacramentum. S. *Lig. ibid.* Si autem æger supervivat, unctiones in singulis sensibus cum forma propria repetendæ sunt; et si dubium sit an æger vivat, unctio proseguenda est sub conditione : *Si viris, per istam sanctam unctionem... etc. Rit. Rom.*

792. — *R. ad 5^{am} Quæ.* Uctiones quinque sensuum videntur esse essentielles, seu de necessitate Sacramenti, saltem probabilius. Ita *communiter Theologi*, cum S. *Thoma, Suppi, q. 32, art. o*, ubi docet unctionem quinque sensuum esse *quasi de necessitate Sacramenti*. Ratio est, quia, licet ex verbis *D. Jacobi* et *Cone. Trid.* non fiat mentio plurium unctionum, sic tamen colligitur ex usu Ecclesiæ et communi Doctorum sensu. Hanc sententiam S. *Lig. n. 710, communioem et tutioem* vocat. Oppositam tamen dicit speculative probabilem, seu unicam unctionem de essentia Sacramenti suilicere.

CASUS III.

MINISTER EXTREM/E UNCTIONIS.

Philemon, Parochus, 1° alias ex incuria, alias urgente moribundi periculo, Extremam Unctionem ministrat sine stola, vel sine superpelliceo, vel sine lumine, aut etiam sine ministro, imo aliquando his omnibus simul praetermissis. — Facile etiam, brevitatis causa, varias omittit orationes, nec inungendo attendit ad cruces efformandas, neque ad servandum unctionum ordinem. — 3° Si Oleum sacrum ipsi deliciat, guttulis illius reliquis magnam copiam olei non benedicti infundit, quia, ait, sicut modicum fermentum lotam massam corrumpit, ita etiam modicum Oleum sacrum magnam olei copiam consecrat. Alias Oleum superfluum anni praeteriti de industria servat, ut eo in casu necessitatis utatur. — 4° Si Viaticum simul cum Extrema Unctione ministrandum est, hoc vel illud iudiscriminalim praeposit.

Hinc :

Quer. 1° *Quinam ritus in Extrema Unctione screandus sit?*

2° *An in necessitate Sacerdos aegrum ungere calcat sine veste sacra, et ritu alias praescripto?*

3° *In Eucharistia prius, aut Extrema Unctio ministranda sit, quando utrumque Sacramentum eodem tempore conferendum est?*

4° *In, rei quomodo in singulis Philemon peccacrit?*

Solutio :

793. — R. ad 1^{am} Quæst. 1° Sacerdos debet esso indutus superpelliceo et stola violacea. 2° Debet adesse Clericus inserviens saltem unus ad deferendam aquam benedictam, aspersorium, necnon ad variis orationibus respondendum, etc. 3° Recitandae sunt orationes a Rituali praescriptae. *Sic in Rituali Romano.* 4° Debet etiam adesse lumen, saltem tempore collationis Sacramenti; sic ex consuetudine universali. 5° Unctiones fieri debent per modum crucis, ut jam dictum est.

791. — R. ad 2^{am} Quæst. *Afirm.* saltem *probabilius*. Ratio est, quia, licet illud Sacramentum forte non sit necessarium, est tamen valde utile; quare non praesumitur quod Christus, qui illud instituit in subsidium infirmorum in ultimo agone pugnantium, voluerit eos potius tanto bono privari, quam aliquem ritum omitti. Pneterea communiter admittitur posse ministrari Viaticum sine ulla veste sacra, urgente necessitate: ergo a fortiori Extrema Unctio, quæ minus est necessaria et minorem requirit solemnalem, cum minor sit ejus dignitas. Ita *communiter* contra *plures*. — *Lacroix, n. 211G. — S. Lig. n. 726.*

795. — R. ad 3^{am} Quæst. Eucharistia priori loco ministranda est, ex praxi Ecclesiæ et Rituali Romano; attamen inversio peccatum veniale non

excedit, juxta *Suarez, Lacroix el alios*. Stante autem aliqua justa causa, inversio omni culpa vacabit.

796. — *R. ad V^m Quxs.* 1° *Philemon* nullum peccatum commisit, varias orationes et varios ritus accidentales el vestes sacras, urgente necessitate, omittendo. *S. /A/. n. 721 el* — 2° Peccavit mortaliter, praeter casum necessitatis, omittendo sive orationes varias, sive vestes debitas, sive plerosque ritus praescriplos. *S. Li(j. ibid.* — 3° Peccavit etiam mortaliter, magnam quantitatem olei non benedicti cum parva quantitate Olei sacri miscendo, el invalide Sacramentum ministravit, cum invalidam materiam adhibuerit. Licet quidem oleum non benedictum in Oleum sacrum infundere in casu necessitatis, sed semper in minori quantitati), et tunc revera tota Olei quantitas est vere consecrata. *S. Lif/. n. 708.* — 4° Peccavit autem venialiter, omittendo aliquas breves orationes, aliquosque ritus non essentielles : v. g. non adhibendo lumen, ministrum, signum erucis, etiam in unctionibus, vel ordinem unctionum invertendo, etc. *S. Lig. n. 720, 727, 728.* De peccato veniali etiam arguendus est, ex eo quod Extremam Unctionem sacro Viatico praemiserit, ut sequitur ex dictis in responsione ad 3^m *Quxs.* Attamen, stante aliqua causa etiam mediocri, id omni peccato vacaret.

CASUS IV.

UNGENS UNGENDUS !...

Tussanus, Parochus, repente ad moribundum inungendum accersitur. Ocius bonus Pastor praesto est, et alacriter properat, ut ovicula) suae in extremis versanti succurrat. Sed, heu ! nesciebat ipse se prius e vita cessurum esse ! Ecce vix unctiones oculorum alleriusque auris perfecerat, cum responsum mortis in seipso audit ! Vox faucibus lueret, adslantes primum respicit, quasi ab eis auxilium impetraturus ; sed mox oculos in altum erigit, utpote in solo Deo spem ponens, et corruiit exanimis, ictu apoplexiae prostratas ! Extemplo accersitur Parochi Vicarius, qui adveniēns nescit cuinam moribundo prius succurrere debuerit, nec utrum repetenda) sint unctiones jam a Parocho priori moribundo factae.

Hinc :

Quæ r. 1° *Quid faciendum, si Sacerdos in mediis unctionibus deficiat?*

2° *Cuinam moribundo prius succurrere debuerit Vicarius?*

Solutio :

1a

797. — */L ad 1^m Quxs.* Si adsit praesens alius Sacerdos, vel si statim advocari possit, hic supplere debet unctiones quae remanent, ne Sacramentum complemento suo careat; sed repetere nequit unctiones jam facias, quia nou deest unio moralis inter illas unctiones et sequentes. Si alius Sacerdos haberi nequeat, nisi interjecta notabili mora, v. g. quadrantis, omnes unctiones sub conditione repetenda) sunt. *S. Lig. n. 724, in fine.* — *Lacroix, n. 2098.* — Si intervallum esset unius horae, vel amplius, modo absoluto unctiones repelendae forent. *'Recole dicta casu 2, ad 2^m Quxs.*

In casu Vicarius, qui supponitur statim adfuisse, non debet iterare unctiones oculorum, neque unctiones aurium, si Parochus integram formam correspondentem protulerit, quia unica unctio integram habet significationem. Sed in tali eventu difficile constare potest, utrum formam aptam perfecerit; quapropter Vicarius debuit sub conditione unctiones aurium iterare.

798. — /i. ad 2^{TM} Qim. Vicarius debuit prius succurrere Parocho, tum quia ex casu videtur versari in majori vita* periculo, tum etiam quia alter moribundus forte jam fuit valide inunctus, licet non omnes unctiones receler!I, cum probabiliter unica unctio sulliciat, ad Extremam Unctionem vaille conferendam.

CASUS V.

SUBJECTUM EXTREME UNCTIONIS 1°.

In Sylvinus, Parochus, advocatur successive ad plures ægros sacro Oleo inungendos, scilicet: 1° ad Titium quia tribus annis in amentia versatur; 2° ad Caium sensibus destitutum, quem scit scientia privata versari in statu peccati mortalis, cujus reus evasit antequam usum rationis amitteret; 3° ad puerum septennem, de quo dubitat ulnrm ad rationis usum pervenerit, necne. Ilis omnibus Sylvinus denegat Sacramentum infirmorum, quia non videntur hujus Sacramenti capaces.

2° Rogër ius, Sacerdos, cum baptizasset Jacobum judæum adultum, periculoso morbo laborantem, dubitat an possit eundem Oleo infirmorum ungere. Varios interrogat socios, qui in varias abeunt sententias.

Hinc :

Quæ. 1° *Quale sit subjectum capax Extrema Unctionis?*

2° .hi recte Sylvinus Extremam Unctionem dcnegacrit aegris in casu recensitis 7

3° .An possit dari Extrema Unctio adulto infirmo statim post Baptismum?

Solutio :

799. — B. ad 1ⁿ Quæs. Subjectum Extremae Unctionis est omnis homo peccator do vita periclitans. Constat ex verbis S. Jacobi, 5. 14 : *Infirmatur quis ex vobis...* et ex Cone. Trid. sess. 14, c. 3.

R. ad 2ⁿ Quæs. Sylvinus, Parochus, in omnibus erravit: 1° Erravit ipioad Titium a tribus annis amentem. Amens enim qui non fuit perpetuo talis, est homo peccator; ergo in vitæ periculo est subjectum capax Extrema* Unctionis. 2° Erravit quoad Caium adultum el sensibus destitutum, ob eandem rationem. Nec obstat quod ille in statu peccati mortalis versatus fuerit, priusquam sensibus destitueretur; nam potuit elicere actum contritionis antequam usu rationis privaretur, el potuit etiam hic et nunc usu rationis gaudere, licet videatur sensibus carens. 3° Erravit quoad puerum: ratio est, quia Parochus vi sui muneris tenetur Sacramenta præbero ovibus suis quoties oves indigere possunt, et Sacramen-

tum sine irreverentia accipere valent; his enim conditionibus positis, oves jus habent ad Sacramenta, vel absolute recipienda, si sint absolute capaces, vel conditionate, si sint dubie capaces. Atqui ex una parte Extrema Unctio potest sine irreverentia puero prædicto conferri, et ex alia parte puer ille potest ea indigere ad abstergendas peccatorum reliquias, cum dubium sit an usum rationis habeat, et proinde an peccaverit, necne : ergo injuste Sacramento infirmorum a Parocho privatus est. S. *Lig. n.* 719.

800. — *R. ad 3m Quæs. Affirm.* Ratio est, quia per Baptismum non absterguntur omnes reliquis actualium peccatorum ante Baptismum commissorum, prout sunt torpor, proclivitas ad malum, etc., licet deleantur omnia peccata omnesque peccatorum penæ. S. *Lig. n.* 721, *el, alii communiter.*

CASUS VI.

SUBJECTUM EXTREMÆ UNCTIONIS 2°.

Synesius, vir valde pius, monitus fuerat a duobus medicis valde peritis ut valetudini suæ attenderet; verendum enim erat, ne subito ictu apoplexia} exstingeretur. Millenas ipsis gratias agens sibi quamprimum consulere voluit, et, ne privaretur gratia Extremæ Unctionis, aut ne mento captus eam reciperet, enixe Parochum rogavit ut Sacramentum infirmorum sibi conferre vellet. Boni viri votis annuit benevolus Pastor; sed, re perfecta, dubitavit utrum valide Extremam Unctionem Synesio ministraverit.

Hinc :

Quær. 1° An Synesius *inungi potuerit?*

2° An *Extrema Unctio conferri possit infirmo in periculo probabili tantum mortis?*

3° An *in mero dubio periculi gravis?*

Solutio :

801. — *R. ad 1m Quæs.* Negandum videtur. Sacramentum enim Extremæ Unctionis valide conferri nequit, nisi adsint signa externa proximi periculi mortis. Porro illa signa in nostro casu non vere apparent, licet medici ex physiognomia judicarem hominem apoplexiæ obnoxium esse. Non apparet enim signum externum morbi gravis, forte jam imminens. Secus tamen dicendum foret, si talia signa morbi gravis int'ualentis cernerentur. *Gobai, n.* 875.

802. — *R. ad 2am Quæs. Affirm.* Ratio est, quia ad hoc Sacramentum ministrandum valide et licite sufficit si infirmus laboret morbo ita gravi, ut prudenter existimetur versari in periculo mortis; sæpius autem iudicium prudens nonnisi meram probabilitatem exhibet. Hæc sententia est *communis* et *vera*, ait S. *Lig. n.* 71 i. Etenim, cum Christus collationem hujus Sacramenti hominibus reliquerit, credendum est sic eam reliquisse, ut illud concedere possint infirmis qui probabiliter judicantur in periculo

mortis versari. Hæc autem præsumptio confirmatur : 1° ex Decretis Eugenii IV supra relato, ubi dicitur « de cujus morte limetur /> ; 2° ex Rituali Rom. : « Debet hoc Sacramentum præberi infirmis qui tamen graviter laborant, ut periculum mortis imminere videatur ».

803. — It ad 3,ª Quæst. Neg. quia præceptum est, ne aliis quam vita periclitantibus ministretur. Ergo requiritur ut adsit vera probabilitas, seu prudens limor mortis. S. Lig. n. 714, in fine. Attamen, si Sacerdos nesciat effirmare iudicium de gravitate morbi, nec periculosiores consulere possit, dubitet autem de proximo mortis periculo, propendere debet in Sacramentum conferendum, quia tunc recte applicatur axioma : *Sacramenta propter homines*.

CASUS VII.

1° VETULA INUNCTA.

Acilius, Sacerdos, vocatus ad Tersiliam, vetulam octogenariam, anuorum pondere potiusquam infirmitate gravatam, absolutionem et Eucharistiam ei impertivit. Sed quia longo itinere distabat Ecclesia, ne alias eandem viam metiri cogeretur, Extremam Unctionem ei ministravit, quamvis nullum indicium proximæ mortis in ea deprehendi posset.

2° PUERPERA OLEO INFIRMORUM ROBORATA.

Blandina, mulier puerpera, partus dolores prima vice patiens, se reputat ad extrema perductam, et enixe rogat Parochum ut quam citissime Oleo infirmorum ab eo illinatur. Bonus Pastor, illius lacrymis et ejulationibus commotus, ejusdem volis illico morem gessit, sed postea dubitavit utrum recte egerit.

3° CAPITE DAMNATUS

Extrema Unctione munitus.

Sipredus, homicidii reus, et ideo capite damnatus, dolore patrati criminis interius tactus est. Peracta confessione, acceptaque S. Eucharistia, etiam Sacramento moribundorum confortari voluit, ideoque instanter beneficium illud postulavit. Votis autem ejus annuit carceris CapeUanus.

Hinc :

Quer. 1° .-in *vetula valide et licite potuerit inungi* ?

2° An Blandina *puerpera* ?

3° An Sipredus, *capite damnatus*?

Solutio :

804. — R. ad 1ª Quæst. Affirm. 1° Potuit vetula inungi valide. Ratio est, quia juxta commune adagium *Senectus ipsa morbus est*; propterea-que magno annorum pondere gravati in continuo mortis periculo versantur. Multiplici enim experientia constat multos, solo senio confectos, absque alio speciali morbo exspirasse. Præterea, ut Sacramentum illud

ministretur, sufficit periculum probabile mortis, ut supra dictum esi. Multo minus differendum est Sacramentum illud usque ad ultimum infirmi halitum, cum ad ægros allevandos secundo institutum fuerit. *Elbcl*, n. oG. — 2° Potuit etiam inungi licite, aspectis præserlim casus circumstantiis, scilicet, ratione habita ad locorum distantiam et difficultatem. Quod enim est validum, facile fit licitum, imprimis causa gravi urgente. Ergo *Acia t i u s* minimo est inquietandus.

805. — *II. ad 2ⁿⁱ Quæs.* *Iu Nego*, si mulier in hoc partu communibus tantum doloribus laboraverit, etiamsi prima vice pareret. Ratio est, quia non adhuc periculosa infirmitate laborabat. *Ha communiter Theologi cum S. Lig. n. j 13, in fine.* — 2° Secus vero, si mulier jam cœperit gravissimis et extraordinariis doloribus contorqueri, ita ut jam actu in proximo mortis periculo versaretur. Ratio patet; tunc enim revera jam periculose infirma fuisset. *S. Lig. ibid.*

806. — *H. ad 3ⁿⁱ Quxs. Nego.* Ratio est, quia Extrema Unctio non fuit instituta pro bene valentibus, sed pro infirmis tantum, ut patet ex verbis S. Jacobi : *Infirmitur quis in robis....* Porro capite damnatus, licet morti proximus, non tamen est infirmus, nec ob infirmitatem moriturus. *S. Lig. n. 713.*

CASUS VIII.

OBLIGATIO EXTREM/E UNCTIONIS.

La m p r i d i u s, graviter decumbens, renuit suscipere Extremam Unctionem, licet libenter fuerit confessus et sacro Viatico reffectus; credebatur enim se moriturum fore, si Oleo infirmorum inungeretur. Quapropter cognati *La m p r i d i i* enixe Parochum rogarunt ut exspectaret donec æger gravi sopore oppressus delineretur, vel usu rationis vi morbi destitueretur. Insulsis eorum volis induisit plus æquo obsequens Sacerdos. Cum *La m p r i d i u s* mox in delirium incidisset, se accinxit ad eum Oleo sacro linendum. Verum, ubi propius accessit, infirmus vasculum in quo S. Oleum continebatur de ejus manibus excussit, et horribiliter ejulans in phrenesi extinctus est.

Hinc :

Quær. 1° *An gravis sit obligatio Extremam Unctionem suscipiendi in gravi mortis periculo ?*

2° *An graviter peccent parentes vel cognati, qui negligunt Sacramenti illius recipiendi occasionem suis prorsus?*

3° *An graviter peccet Parochus, si ex ejus incuria parochiani absque Extrema Unctione decedant?*

4° *Quid ad casum ?*

Solutio :

807. — *R. ad 1^m Quxs. Controvertitur.* Duplex est sententia probabilis. *Negant S. Thom., Billuarum et alii communius, imo communiter,*

S./jf/. Ji. 733. Sed opinio affirmans, ratione præserlim caritatis erga seipsmn, enixe est suadenda. V. *Comp. n.* 692.

808. — /». *ad 2*“ *Quæs. Affirmance*, saltem quoties ægroti cupiunt illud Sacramentum suscipere, vel cuperent, si do gravi suo [wriculo admonerentur. Ratio ex principio generali caritatis deducitur. Tenemur enim, sub gravi, proximo indigenti auxilium spirituale valde notabile pneslare, cum facile possumus. Hoc autem a fortiori valet, quando de proxime cognatis agitur. Constat etiam ex Catcchismo Romano, *de Exlr. Unci. n.* 18, ubi dicitur: *Gratissime peccant, qui illud tempus ægroli ungendi observare solent, cum, jam omni salutis spe amissa, rita et sensibus carere incipit.*

809. — /{. *ad 3*“ *Quæs. Affirm.* Pastor enim ratione officii tenetur ministrare Sacramentum illud, saltem omnibus qui petunt, nisi justa causa excuset; secus in re gravi non præstal id ad quod ex justitia tenetur. Attamen hac obligatione non urgetur cum periculo vitæ, v. g. tempore pestis, si peste infecti jam confessi et absoluti fuerint, vel non censeantur in statu peccati mortalis versari. S. *Lig. n.* 729.

810. — R. *ad P*“ *Quæs.* 1° La mpr id ius graviter peccasse videtur, non quidem contra praeceptum recipiendi Extremam Unctionem, cum de præcepto non certo constet, sed contra veritatem Fidei, scilicet, credendo false per hoc Sacramentum mortem accelerari, nisi forte aliqua bona fide excusetur. *Elbcl, n.* 31.

2° Parochus non debuisset parentes audire, sed potius curare ut ægrolum suaviter disponeret ad voluntariam Sacramenti susceptionem. Hoc autem facile obtinuisset, si La mpr id ius fuerit bonae voluntatis. Si autem fuerit perversus et sum salutis incuriosus, omittenda fuisset Extrema Unctio, quia æger ita dispositus exiguum fructum ex Sacramento percipisset. *Elbcl, n.* 58. Quod si æger absoluto quidem, sed per errorem ex bona fido ortum, visus fuisset nolle Sacramentum, potuisset inungi in delirio, quia revera tunc Sacramentum velle implicite, seu in quantum mortem non adducit, censi poterat.

CASUS DE SACRAMENTO ORDINIS

SEU

De materia, de Ministro et subjecto Ordinis, tum ratione validitatis, tum ratione liceitatis.

CASUS I.

ORDINIS MATERIA.

Vitalis, ordinandus Sacerdos, studiose curat ut omnia adimpleat quæ ad sacram ordinationem ex parte sua requiruntur. Quando autem devenit ad instrumenta Ordinis tangenda, tetigit quidem immediato physice hostiam, conatusque est tangere immediato Patenam, sed dubitat an hanc immediate tetigerit; hinc ah aliquot annis ejus animum pulsat hæc anxiosa cogitatio : Forte non os ordinatus Sacerdos ! forte invalido consecras, invalide absolvis !...

2° Basilicus, magister caeremoniarum in ordinatione, dum quinque ordinandi Diaconi ad tangendum librum advocarentur, advertit ultimum extendisse quidem dextram, sed ob distantiam non realiter tetigisse, et cum aliis recessisse. Tunc jube' cum mox redire, et realiter tangere. Subinde, peracta sacra caeremonia, exorta est controversia an necesse fuerit hunc revocare.

Hinc :

Quer. 1° *Quænam sit materia sacrorum Ordinum?*

2° *An requiratur tactus physicus instrumentorum ?*

3° *Quid ad utrumque casum ?*

Solutio :

811. — *R. ad fm Quæst.* Materia sacrorum Ordinum est :

1u *Pro Sacerdotio*, impositio manuum et traditio Calicis cum vino, et Paternæ cum hostia superposita, saltem de præcepto ; an vero de essentia, *controvertitur*. Apud Græcos prior adhibetur.

2° *Pro Diaconatu*, impositio manuum et traditio libri Evangeliorum. De necessitate utriusque pariter disputatur.

3° *Pro Subdiaconatu*, traditio Calicis vacui cum Patena vacua, et traditio libri Epistolarum; neque constat an utraque sit essentialis. V. *Comp. n. 700, 701. S. Lig. n. 739.*

812. — *R. ad Quæst. Control.* Citatur quidem pro sententia negante Decisio S. C. *Rit.* die 3 Dec. 1861, apud Gardellini, *Decreta authentica, l. I, p. 361, n. 21* §3, verum hinc non dirimitur quæstio, nam Decisio de illo agit, qui calicem dumtaxat, non autem cætera instrumenta, tactu physico non contigit. Indubio igitur, pars tutior sequenda est. V. *Comp. n. 702.*

813. — *R. ad 3m Quæst.* — Ad V^m casum. Pacem bonam habeat

Vitalis. quia salis qst quod immédiate. hostiam tetigerit, etiam in sententia eorum qui tactum physicum instrumentorum requirunt; hostia enim et vinum sunt materia substantialis Sacerdotii, quibus principaliter significatur potestas in corpus Christi, et propter solam decentiam ex præcepto Ecclesia? Calix et Patena usurpantur. *Gobat*, n. 109.

Ad 2^{am} casum. Diaconus ille fuit necessario revocandus, ut librum Evangeliorum physice tangeret. Hoc ex modo dictis sequitur.

CASUS II.

DUPLEX ORDINANTIS ERROR.

Gregorius, Episcopus, Juvenali, ordinando in Subdiaconum, porrexit, nescio quo casu, aut cujus incuria, Calicem cum vino et Patena vacua; e contrario Marco ad Sacerdotium advehendo tradidit Calicem vacuum cum Patena et hostia superposita. Cum autem magister ceremoniarum ad errorem advertisset, dubitatum est utrum iteranda foret præfata cæremonia.

Inc :

Quer. 1° .-In Juvenalis *calide ordinatus fuerit Subdiaconus*'?

2° *An Marcus calide ordinatus fuerit Sacerdos* ?

Solutio :

814. — *Jl. ad 1^{am} Quæst.* Juvenalis valide Subdiaconatum suscepit. Ratio est, quia Episcopus per traditionem Calicis sufficienter significavit et expressit potestatem Subdiacono conferendam. Nec obstat quod vinum in Calice suffusum fuerit; hoc enim ut more per accidens habendum est, juxta axioma : *Quod abundat non [vitiat]*; vel juxta regulam Juris 37, in G^o : *Utile per inutile non vitiatur*.

815 — *II. ad 2^{am} Quæst.* Marcus invalide ad Sacerdotium promotus est, saltem *probabiliter* : quia non sufficienter expressa fuit potestas consecrandi Sanguinem Christi. Itaque, cum hæc in collatione Presbyteratus necessario significanda et exprimenda sit, consequenter cæremonia traditionis Calicis iteranda fuit. Quod si interruptio moralis intercesserit, tota ordinatio erat repetenda. *Elbel*, n. 27. — *Gobat*, n. 98.

CASUS III.

MINISTER ORDINIS.

I^{us} Illadius, Episcopus, senio et invaletudine gravatus, nequit nisi difficillime vacaro simul Missa? dicenda? et conferendis Ordinibus, solos tamen Ordines conferre valet. Quid faciei? Id consilii capessit. Rogat Vicarium Generalem ut Sacrum faciat, et præviis recitet orationes; ipse vero ea omnia, quæ ad Ordines essentialiter spectant, peragit.

2° Natalis, Diaconus, iter trium dierum suscepit, ut ad civitatem perveniret ante sabbatum Quatuor Temporum, Ordinis Presbyteratus recipiendi causa. Sed variis detentus impedimentis, non advenit nisi ipso sab-

bato, hora decima matutina, scilicet jam absoluto Sacro. Perfecta erat generalis ordinatio. Nihilominus Nvtails enixo rogavit Episcopum ut in sui gratiam, spectata itineris difficultate, ordinationem iterare vellet. Jussit itaque Episcopus ut unus e neo-Sacerdotibus Sacrum faceret, dtun ipse Sacerdotium novo huic candidato conferret.

Hinc :

Quær. 1° *Quid de ratione agendi Itelladii in primo casu?*

2° *In licita fuerit ordinatio Natalis in secundo casu?*

Solutio :

816. — *It. ad I^m Quæs. Itelladius*, Episcopus, *ralide* quidem Ordines contulit, cum ea qual ad ordinationem essentialia sunl adhibuerit; sed, *per se loquendo, illicite* egit, alteri celebrationem Missa; committendo, contra Ecclesia' consuetudinem et Pontificalis Rubricam, necnon contra doctrinam omnium Canonistarum, qui docent Missam ah Episcopo ordinante celebrandam esse, innilentes in cap. *Quod sicut....*, § *Super eo....* Itaque Itelladius, senio confectus, non valens Missam simul celebrare et Ordines conferre, neque facile alium Episcopum accersere, debuisset a Summo Pontifice dispensationem a lege Ecclesiæ impetrare.

Dixi *per se loquendo*, quia, accedente gravissima causa quæprævideri non potuit, lex præfata Ecclesia* cessare censeretur : v. g. si Episcopus hujusmodi infirmitate corriperetur instante Quatuor Temporum ordinatione, dum inulti ordinandi ex variis locis, sal dissilis, congregati sacros Ordines requirunt, nec adesset alius Episcopus qui sacram Ordinationem obire posset : tunc enim propter magna incommoda quæ evenirent, si candidali sacris Ordinibus non insigniti dimitterentur, absque scrupulo epikeia sane uti licitum foret. *Gobai, η. 2~i*. Cretorum, hodie rarissime casus occurrere potest, cum tam cito facultas ordinandi extra tempora obtineri possit.

817. — *It. ad 2^m Quæs.* De validitate ordinationis Natalis minime ambigendum csl, cum Episcopus materiam et formam Sacramenti propriam adhibuerit; verum Episcopus ille omnino illicite Ordinem Presbyteratus prædicto Diacono contulit. Ratio est, quia prætermisit sino sufficiente causa præceptuin Ecclesiæ de Missa ab ipso ordinante celebranda, ul jam ad 1^m casum dictum est. *Gobat, n. 260*. Prælerca egit contra Ecclesiæ consuetudinem injungendo neo-Sacerdoli modo ordinato ul Missam hae ipsa die celebraret, et proinde denuo consecraret et communicaret. Etenim pro commodo unius ordinandi tanta derogatio consuetudini et præscriptioni Ecclesiæ non erat admittenda. 1|

CASUS IV.

CANDIDATUS DOLOSE ORDINATUS.

Tu EODORUS, ad Sacerdotium candidatus, in examino doctrina; reprobatus, nihilominus dolose se cum aliis insinuavit ad ordinationem susei-

DE ORDINE

35!

piendam. Declarat publice Episcopus, rei ignarus, se non intendere ordinare eos qui legitime admissi non fuissent. Theodorus, hoc non obstante, cum aliis ordinandis accedit, et sacrum Ordinem suscipit.

Hinc :

Qu. un. An *calida fuerit ordinatio Theodori* ?

Solutio :

«SIS. R. ad Quæs. 1° Theodorus fuit invalide ordinatus, si Episcopus habuit absolutam voluntatem, ut in casu, nec eam ne implicate quidem retractaverit cum ad ordinationes singulorum devenit. Ratio est, quia intentio .Ministri ad valorem Sacramenti omnino necessaria est. Graviter autem peccaret Episcopus, si revera non intenderet Ordines actu petentibus Sacramentum conferre, quia ageret contra generalem Episcoporum consuetudinem, et occasionem gravissimorum peccatorum daret.

819. — 2° Valida autem luit ordinatio Theodori, si Episcopus intendit solam comminationem facere ad indignos a sacris Ordinibus arcendos. In dubio vero utrum Episcopus ita loquens habeat omnino intentionem non ordinandi, praesumendum est non habere, quia dubia in meliorem pariem interpretanda sunt. Tutius tamen foret in praxi ipsum Episcopum de propria intentione interrogare. Quod si ipse dubius esset, ordinatio conditionaliter iteranda foret, modo candidatus in meliorem frugem sese receperit. Pontas, verbo Ordres, cas. 30.

CASUS V.

MINISTER RATIONE JURISDICTIONIS 1°.

1° Theophilus, Lugduni natus, perrexit Tolosani ut perpetuo ibi habitaret, et ibi ah Ordinario loci absque litteris dimissoriis ordinatus est, licet a parvo tempore ibi degeret.

2° Nilus, Burdigala? nains, dum ejus parentes ad modicum tempus, alicujus negotii peragendi causa, ibi degerent, postea educatus fuit Tolos . . . ubi prius habitabant genitores, et quo, mense elapso, reversi sunt. Perfecto autem studiorum curriculo, Nilus ad Onlines candidatus nescii a quona.u Episcopo ordinari possit; sed mox dubium solvit. Archiepiscopum Burdigabmsem adeundo, et ab ipsa ordinationem requirendo. Sed repulsam passus est.

„

HIINC :

Quær. 1° *Quisnam censendus sit proprius ordinandi Episcopus?*

2° *Quinam litteras dimissorias concedere possint ?*

3° An Theophilus in primo casu licite ordinatus fuerit?

4° An *calida fuisset ordinatio Nili in secundo casu ?*

Solutio :

820. — It. ad. I^m Quæs. Triplici titulo ordinandus potest esse subditus Episcopi, ita ut ab eo licite ordinari possit : nempe titulo nativitatis, domicilii et beneficii. Additur etiam quartus titulus, nempe familiaritatis.

vi cuius Episcopus familiarem suum ordinare potest, si per triennium cura secum habuerit. F. *Comp. n.* 706.

821. — *IL ad 2°* Quæs.* Solus ordinandi Episcopus, sive perse, sive per Vicarios generales. Sede autem vacante, Capitulum hae facultate gaudet, anno a die vacationis elapso. *Comp. n.* 707.

R. ad 3^m Quæs. Theophilus *licite* ab Archiepiscopo Tolosano ordinatus fuit, *titulo* scilicet *domicilii*. Ratio enim domicilii ipso facto contrahitur per mentem alicubi commorandi, sive perpetuo, sive diuturno tempore, lege determinato, et quod vulgo decennium excedit. *Ita, communiter Canoniste*, toste *Pontas, verbo Ordres, cas. 7.*

822. — *R. ad 4^m Quæs.* Nilus *illicite* ab Archiepiscopo Burdigalensi ordinatus fuisset. Ratio est, quia spectari nequit ut locus originis, diœcesis in qua quis ex fortuita occasione, v. g. itineris matris, ollicii vel negotii parentum, nascitur. *Ex Deer. Inn.* 14 Nov. 1694. Quapropter Nilus Tolosa» ordinandus erat. *Collet, Traci, de Ordine, ct in editione Ponies, verbo Ordres, cas. I. — Reuter, n. 456. — Lacroix, n. 2169.*

CASUS VI.

MINISTER RATIONE JURISDICTIONIS 2°.

1° Siagrius, Parisiis natus, se familiarem in munere scribæ addixit Romarico, Episcopo alterius diœcesis, et per quatuor annos ipsi inserviit, quibus elapsis, ab eodem minores Ordines el Subdiaconalum accepit. Mortuo autem hoc Episcopo, apud ejus successorem remansit, a quo postulavit anno sequenti, ul Diaconus ct Presbyter ordinaretur quin litteras dimissorias ab Episcopo originis obtinuerit. Sed ab eo non fuit auditus.

2° Marcus inserviit Basilio, Vicario generali, duobus annis. Postea autem, cum Basilicus Episcopus alterius diœcesis evasisset, eum secum adduxit, et anno elapso ad Ordinem promovit.

Hinc :

Qlær. 1° An Siagrius α Romarico, *Episcopo, licite ordinatus fuerit?*

2° *Quid de ordinatione Marci dicendum?*

Solutio :

823. — *R. ad 1^m Quæs.* Siagrius *licite* Ordines minores el Subdiaconalum accepit ab illo Episcopo, cui per quatuor annos inservivit, ratione tituli familiaritatis. Sed illicite Diaconus el Presbyter ab ejus successor ordinatus fuisset, quia Episcopus successor privilegio prodecessoris sui minime gaudebat. Potuisset tamen licite ab hoc Episcopo ordinari, si mentem habuisset ibidem permanendi, quia tunc ratio domicilii intervenisset. *Pontas, ibid. cas. 3.* ; 3

824. — *R. ad 2^m Quæs.* Marcus etiam *licite* ordinatus est. Imo salis fuisset, si Iribus annis Basilio inserviisset antequam hic ad Episcopatum promotus fuisset; quia eodem modo Basilius mores candidali, familiaris sui, cognoscere potuisset. Sic pluries a S. Cony, decisum fuit, ut testatur *Collet in edit. Pontas, cas. 4.*

CASUS VII.

SUBJECTI M. ORDINIS.

1° **Lucianus**, prava consuetudine secreto peccandi irretitus, jam emenso theologia! curriculo, advocatur a Superioribus ad Ordinem Subdiaconatus recipiendum. Obstat primum Confessarius, sed postea lacrymis et <ignis pœnitentiæ indubiis **Luciani** victus, eum beneficio absolutionis donat, eiq; permittit ut promoveatur.

2° **Posthumius**, scrupulosus, dum ordinandus esset Sacerdos, timens ne in statu peccati mortalis versaretur, non habuit intentionem Ordines suscipiendi, ut ipse ait, ne sacrilegium patraret. Attamen omnibus caeremoniis interfuit, et omnia sicut cæteri peregit. Finita autem ordinatione, putat se non esse ordinatum, et Missam celebrare non vult.

Hinc :

Quæ r. 1° In **Lucianus** *potuerit admitti a Confessario in primo casu ?*

2° An **Posthumius** *ralide ordinatus censi debeat? Et quid ipsi dicendum sit?*

Solutio :

825. — *ll. ad 1m Quæs.* **Lucianus** admitti non potuit a Confessario ad Subdiaconatum recipiendum, *saltem generatim loquendo*. Non sullicit enim quod consuetudinarius in peccato turpi contritus et absolutione dignus videatur, ut accessus ad Ordinem sacrum ei permittatur; sed requiritur insuper ul per emendationem, seu per temporis experimentum, probet se posse continentiam colere. S. *Lig. de Sacr. n. G*. — *Г. Comp. n. 718*.

826. — *ll. ad 2m Quæs. 1*° Si certo constaret **Posthumii** intentionem suam revocasse, ejus ordinatio invalida judicanda foret, defectu voluntatis ex parte Ordinem susipientis.

2° Secus vero dicendum videtur, si non certo constet tie intentionis revocatione, ex parte **Posthumii**. Id colligitur ex eo quod voluntarie accesserit ad ordinationem et, sicut cæteri, omnibus caeremoniis interfuerit. Licet enim sibi videatur revocasse intentionem suam, non est tamen verisimile quod serio, ellicaciter et deliberate eam revocaverit.

827. — Quapropter, quemadmodum vere scrupulosi sæpissime putant se consensisse in peccatum, ubi tamen consensum nunquam præbuerunt, ita sane **Posthumius** noster, ulpote valde scrupulosus, visus est sibi revocasse intentionem, licet eam minimo revocaverit. I'ræterea, ulquid intentionem revocasse! sacrilegii vitandi causa ? Xonne plane scivit, ut neminem nisi mente captum fugit, majus sacrilegium committi Sacramenti receptionem simulando, (piam illud in statu peccati recipiendo ? igitur in praxi **Posthumius** minimo inquietus esse debet. *Ita Elbcl, n. 2i*. Attamen, eum scrupulosus non semper rationem sequatur, remanere potest aliquis ambigendi locus ; bine tutius erit rem Episcopo subicere, qui Ordinem sub conditione iterabit, si id expedire sibi videbitur.

CASUS VIII.

SUBJECTUM RATIONE ÆTATIS.

1° P a s c a s i u s, Diaconus, cupit ordinationem Presbyteratus suscipere; sed pridie ordinationis publica* advertit sibi deesse diem unam ad ætalem viginti quatuor annorum complendam. Inde graviter dubitat an propterea promoveri nequeat. Procedit tamen hoc innixus principio : *Parum pro nihilo reputatur.* I

2° H y a c i n t h u s, Religiosus, licet deessent octo dies ad ætalem viginti quatuor annorum complendam, jubente Superiore, suscepit Presbyteratum. Dubitat proinde utrum non suspensionem incurrerit, et celebrando post suspensionem irregularis evaserit.

Hinc :

Qujbr. 1° *Qualis ælas ad singulos Ordines requiratur?*

2° An P a s c a s i u s *licite ordinatus fuerit?* An *suspensionem incurrerit?*

3° An H y a c i n t h u s *reapse suspensus et irregularis factus sii?*

Solutio :

i

828. — *R. ad 1^{TM} Quas.* Ad Subdiaconatum requiritur vigesimus secundus ælatis annus ; ad Diaconatum, annus vigesimus tertius ; ad Presbyteratum, annus vigesimus quintus. Sufficit autem, juxta communem Theologorum interpretationem, ut annus præscriptus incoeptus sit. *S.Lig. η. 799.*

829. — *R. ad 2ra Quæs.* P a s c a s i u s *illicite* Ordinem Presbyteratus suscepit, et proinde irregularitate innodatus est, quia Ordinem suscepit anno requisito non integre completo. Quare falso applicavit principium : *Parum pro nihilo reputatur.* Tempus enim præscriptum physice, non moraliter habendum est, quia secus limites ælatis requisita* determinari non possent. Etenim, si attendendum non sit ad unam diem, quare non ad alteram, vel tertiam, etc. ? imo nec admittitur Episcopum pro tam exigua temporis parte dispensationem concedere posse. *Gobai, n. 528-531.*

830. — *R. nd. 3ra Quæs. Dist.* Vel H y a c i n t h u s in bona fide versatus est, confidendo scilicet in auctoritate Prælati sui, utpote doctioris, vel e contrario eum non latuit Superiorem suum errare. Si prius, pœnas ecclesiasticas minime incurrat; secus vero, si posterius. *Gobat, n. 520.*

CASUS IX.

INTERSTITIA.

*8

1° J o v i n u s, ad Subdiaconatum promotus in Quatuor Temporibus Adventus, seclusa dispensatione qualibet, accessit ad Diaconatum suscipiendum sequentibus Quatuor Temporibus, et in Quatuor Temporibus Pentecostes ad Ordinem Presbyteratus promotus est.

*2° Lambertus, Religiosus, venit e suo conventu, dissito itinere unius diei, feria sexta Quatuor Temporum, ad orbem in qua celebranda erat postridie solemnis ordinatio. Venit autem serius, ita ut non potuerit insigniri quatuor minoribus Ordinibus quos recepturus erat, et qui ideo differendi luere in diem sequentem. Verum percipiebat illo sequenti die promoveri ad Ordinem Subdiaconatus. At dubitatum est utrum, eodem die, Ium Ordines minores, Ium Subdiaconatum suscipere posset. Negativa inii solutio, et ideo, acceptis minoribus Ordinibus, ad aliud tempus pro Subdiaconatu remissus fuit.

IIinc :

- Quæ r. 1° *Quænam sint interstitia inter diversos Ordines servanda ?*
 2° *An duo Ordines majores eodem die suscipi possint?*
 3° *An licitum sit suscipere Ordines minores eodem die una cum Subdiaconatu ?*
 4° *Quid ad ulrumque casum?*

Solutio :

831. — *R. ad I^{am} Quæ.* 1° Inter Ordines minores quædam servanda sunt quidem interstitia, juxta *Cone. Trid. sess. 23, c. II, de Reform.*, nisi aliud Episcopo magis expedire videatur. In nullis autem locis, ex consuetudine, quatuor Ordines minores eodem die conferantur.

2° Quoad Ordines majores, sic statutum est a *C. Trid. ibid. c. 13 et 14*. Inter postremum Ordinem minorem et Subdiaconatum, unus annus intercedere debet. Item inter Subdiaconatum et Diaconatum, necnon inter Diaconatum et Presbyteratum, nisi Episcopus secus decernat. Sed, seclusa licentia S. Pontificis, Ordines sacri ab Episcopo conferri nequeunt nisi in sabbato Quatuor Temporum, vel sabbato ante Dominicam Passionis, aut Sabbato Sancto. Obtenta vero Pontificis facultate, conferri possunt singulis diebus Dominicis, vel festis de præcepto, aut quæ saltem de præcepto erant ante reductionem factam Auctoritate Apostolica.

832. — *R. ad 2^{am} Quæ. Xeg.* Hoc omnino prohibetur. Constat ex Jure canonico, *C. Littera, cap. Dilectus, de temp, ordin.* ; necnon ex *Cone. Trid. sess. 23, c. 13, de Reform.*

833. — *R. ad 3^{am} Quæ. Affirm.* Nullo enim jure scripto nec certa consuetudine probari potest id prohibitum esse. *Concilium enim Trid.*, velando ne plures Ordines sacri eodem die reciperentur, de minoribus Ordinibus nihil statuit. Ergo nihil obstat quominus hi eodem die simul cum Subdiaconatu conferantur. Ita multi Theologi cum *Gobat, n. 641* contra *plures*.

834. — *R. ad. 4^{am} Quæ.* I° *Jovinos* non potuit accedere ad Diaconatum et Presbyteratum his Quatuor Temporibus sibi immediate subsequen-
 tibus, ut in casu, sine dispensatione Episcopi, quæ facile conceditur. Sequitur ex dictis. 2° *Lambeutus* bene potuisset admitti ad Ordinem Subdiaconatus suscipiendum eodem die quo Ordinibus minoribus insignitus fuit, ut modo dictum est.

CASUS DE MATRIMONIO.

DE SPONSALIBUS

SCILICET :

De valore sponsalium; de earum obligatione; de consensu sponsalitib. vero, erroneo et condicionalo; de solutione sponsalium.

CASUS I.

VALOR SPONSALII 1°.

Baldinus cum Leonia familiariter agit, et his verbis ei matrimonium promittit : *Non ducam aliam uxorem quam te.* Tacet Leonia. Advertit Baldinus huic non sufficere istam promissionem, et dicit : *Ducam te, et nullam aliam.* Acceptat puella promissionem, sed nullo alio verbo aut signo repromittit.

Hinc :

Quæritur. I. An *promissio Baldini, variis formulis enuntiata, calida fuerit ex ejus parte ?*

An Leonia acceptando censeatur repromisisse ; et an valeant sponsalia in primo casu relata ?

Solutio :

835. — Ad 1^{am} Quæst. Non valet promissio priori formula enuntiata, *non ducam aliam uxorem quam te*; quia hæc verba sunt mere negativa, et promittens potest nullam ducere, seu neque Leoniam, neque aliam. Censetur enim dicere : *Te ducam, si forte aliquam duxero, sed non me obligo ad aliquam ducendam.* — Valet autem ex parte Baldini promissio posteriori formula expressa, scilicet, *te ducam, et nullam aliam*; quia hæc verba consensum absolutum continent. *Reuter, n. 479. — S. Lig. n. 842.*

836. — R. ad 2^{am} Quæst. Neg. probabilius, quia acceptio promissionis unius non includit necessario repromissionem ex parte alterius; unus enim acceptare potest obligationem alterius, quin seipsum obliget. Hinc tandem resolvendum est non valere sponsalia inter Baldinum et Leoniam inita, quia deficit clarus consensus ex parte sponsæ. Consensus autem ille manifestus in contractu bilaterali, ut est contractus sponsalilius, omnino requiritur. Consequenter ex illa promissione unius et acceptione alterius, nulla inducitur obligatio, ne pro Baldino quidem. Etenim, licet ille potuerit se obligare primum, expectando puellæ repromissionem, non censetur voluisse se obligare quin et Leonia ipsa se obligare voluerit, siquidem sponsus non datur sine sponsa. S. Lig. n. 836. ■*3

CASUS II.

VALOR SPONSALIIUM 2°.

Quirinus, nobilis familiae juvenis, cæco amore Rosalie puellæ plebcia captus, cum ea, insciis parentibus, sponsalia contraxit. Parentes vero Quirini, accepta imprudentis promissionis notitia, nihil intentatum relinquunt, ut huic matrimonio, adeo familiae indecoro, obsistant. Quirinus vero cernens afflictos genitores, nolensque cos offensos habere, angustiis premitur. Quid igitur faciet miser? Cum Rosalia agere minus urbane, imo frigide, incipit; deinde, allegato parentum dissensu, sponsæ valedicit. Postea, ratus se liberum prorsus esse, matrimonium promittit Lf.lie, paris conditionis puellæ, sed secreto castitatis voto obstrictæ. Libenter quidem annuit illa; verum, hoc voto cognito, Quirinus renuntiat Ljelie, et matrimonium cum Flavia, ejusdem sorore, contrahit.

Inc :

- Quær. 1° *An caleant sponsalia, insciis parentibus inita?*
 2° *An possint incitis parentibus contrahi?*
 3° *An licite Quirinus Rosaliā adegerit ad contractum sponsalium rescindendum?*
 4° *An calida fuerint sponsalia contracta cum Lblia, non obstante voto secreto castitatis quod illa emiserat? et an validum fuerit matrimonium cum ejusdem sorore initum?*

Solutio :

837. — R. ad 1.^{am} Quæst. *Affirm, per se.* Ratio est, quia electio status debet esse libera et ab aliena voluntate independens. Valet enim matrimonium, insciis et invitis parentibus, contractum, ul constat ex *Trid. sess. 21, c. I, de Reform.* Ergo multo magis sponsalia qua' tantum ad matrimonium disponunt, et sunt minus firma.

838. — Dixi *per se*, quia quandoque non valerent Sponsalia invitis parentibus inita, v. g. si matrimonium non posset contrahi sine gravi scandalo, vel si ex eo sequerentur graves rixæ parentum, ole. Justitia enim non obligat ad actum qui sine pocepto fieri non potest. Quod paritas tamen personarum præcisè non irritat sponsalia, si contrahentes illius conscii (fuerint. *Renter, n. 461-4C>7. — S. Lig. n. 849.*

839. — R. ad 2.^{am} Quæst. *Mm r gep^ralim loquendo.* Ratio est, quia filii lenentur, reverenti suorum parentes, et proinde in regni gravi eorum consensum vel consilium perquirere. Excipe casum quo filii praeviderent parentes nuptus honestis et convenientibus contradicturos esse. Attamen maxime est cavendum, ne suo soli judicio conidankiZZa. *commun Her.* — *Reuter, ibidi - S. I. if. n. 8, 19,*

840. /L ad 3.^{am} Quæst. *Conlr. orertilur* inter Theologos, utrum dissensus parentum sit causa sufficiens sponsalia inita dissolvendi; sed fljstii^uen-
 I illi nihhiti fui, t nej/jii non JuGfiilnrgi^ monoRuoqoiq imine mi;lo<

dum esi cum S. *Lig. η. 877* : si pareilles injuste dissentiant a matrimonio, sponsalia dissolvi nequeunt; secus, si juste contradicant, \.g. si matrimonium vertat in dedecus familia*, etc. Igitur in casu nostro licite potuit Quirin^{us} sponsalia dissolvere, licet valida ab initio fuerint, quia dissensus parentum omnino justus videtur. Sed inutiliter sponsam induxit minus urbane, ut promissionem remitteret. Sulliciebal enim ut, allegato justo et gravissimo parentum dissensu, ipse a sponsalibus resiliret. F, *Comp. n. 732*.

811.—/|. *ad V^o Quæs.* Sponsalia Quirinⁱ cum Lelia invalida fuerunt, quia promissio sponsæ, volo castitatis ligata», fuit de re illicita, ut pole Deo jam promissa et obligata, ac proinde obligare dentio erga hominem non potuit. S. *Lig. n. 873*, ubi dicit hoc certum esse.

Proinde validum fuit matrimonium ejusdem Quirinⁱ cum sorore Lelii, postea initum. Etenim, invalidis sponsalibus cum Lelia contractis, nullum publicae honestatis impedimentum inde subsecutum est. S. *Lig. n. 873*. — *Vide Comp. n. 731*.

CASUS III.

UXOR FACILE A LACRYMIS TEMPERANS.

Dafrosa, a paucis annis conjugata, rerum humanarum caducitatem mox experitur; cernit enim maritum, repentino morbo correptum, ad mortem jamjam properantem. Ipsa vero Here, ejulare, suspiriis et clamoribus aerein opplere cœpil : « O me miseram ! aiebat, quid faciam ? Utinam et ego simul cum dilectissimo viro rapiar ! » Id audiens Getulicus, familia) amicus, qui olim cum Dafrosa luxuriose fuerat conversatus, his eam verbis amice compellat : « Quidnam istud est, ait, si maritum unum amittas, nonne alium cito reperies ? Yisne me, si moriatur vir tuus ? » Cui illa subridens, libenter annuit. Sed, mortuo viro, statim adstat alius candidatus, Fidelinus scilicet, qui prælendil Daerosam debere sibi nubere, non vero alteri, quia, antequam illa defuncto conjugii nuberet, sibi matrimonium promiserat.

Hinc :

Quær. 1° An sit valida promissio reciproca inter Getulium et Dafrosam ?

2° Quid, si pravum consortium inter utrumque habi'nm Dafrosæ matrimonium praecesserit, necne ?

3° An Dafrosa, Getulio postposito, Fidelinum ducere debeat, vi sponsalium prius cum eo inilorum ?

Solutio :

842. —II. *ad I^{am} Quæs.* Nego, etiam praescindendo tum a circumstantia pravi consortii inter utrumque habiti, tum a promissione quam Dafrosa ante matrimonium jam alteri fecerat. Datio est : 1° quia verba Getulii solam animi propensionem significant, non autem veram matrimonii pro-

missionem ; 2° quia non constat *Dafrosam* voluisse serio repromittere ; 3ⁿ quia, etsi intercessisset vera utrinque promissio, ea nullius proreus momenti fuisset : promissio enim nuptiarum, conjugo adhuc superstite, facta, non tantum illicita, sed etiam ul omnino nulla haberi debet. Etenim promissio sponsalilia nonnisi inter sponsos habiles fieri potest. Sed non sunt habiles illi qui ligaminis impedimento constringuntur. I'rælerea hujusmodi promissio, conjugo vivente, facta, non solum indecora et inverecunda est, sed inhonesta, turpis, et putida, ulpote marito summe injuriosa. Ergo etiam ex hac parte invalida.

813. — *Il. ad 2^m Quæs.* Si copula perfecta habita fuerit inter *Getlilim* et *Dafrosam*, stante hujus matrimonio, el seria fuerit ulriusque matrimonii promissio, non tantum illorum sponsalia invalida sunt, sed praeterea impedimentum criminis intercessit, ita ul, ne valide quidem, nisi, obtenta Pontificia dispensatione, in matrimonium conjungi queant. Secus vero, si copula matrimonium *Dafrosæ* præcessit. *Γ. Comp. η. 820.*

844. — *li. ad 3^m Quæs. Affirm. per se loquendo.* Ratio est, quia promissio rite facta et acceptata inducit obligationem, quæ suspenditur quidem per impotentiam intermediam, sed non exstinguitur, nisi per impotentiam perpetuam. *S. Lig. n. 875. — lozt, η. 1154. — F. Comp. n. 733.*

845. — Dixi *per se loquendo*, quia *Dafrosa* non tenetur *Fidelinum* ducere, si justam habuit causam resiliendi a sponsalibus eum eo initis, vel si exinde justum ab eo acceperit molivum ejus nuptias repudiandi, aut si pravum exitum ex matrimonio cum eo inito timeat, v. g. ob impedimentum publica? honestatis ex prioribus sponsalibus exortum. *F. Comp. n. 816.*

CASUS IV.

OBLIGATIO SPONSALIIUM.

P^rGendulfus *Cordula* matrimonium privatum promisit; sed, facti pœnilens, nova contraxit sponsalia, juramento firmata, cum *Berta*, quæ paulo post ex eo concepit. Confitetur autem, matrimonii contrahendi causa, et *Parocho* rem totam aperit. Xescit autem *Confessarius* quid in tantis angustiis sit pœnitenti suadendum, vel præcipiendum. Itaque sinit illum ulterius procedere; quod fecit ille *Cordula* ejulante el in desperationem abeunte.

2° *Paternus* sponsalia inivit cum *Amelia* : sed subinde, ea posthabita, alia sponsalia, imo el ipsum matrimonium contraxit cum *Eulalia*, quæ magis ei placuit. Verum, dum sponsus sponsam ab Ecclesia reduceret, magna comitante caterva, ecce *Eulalia* corruit exanimis. *Amelia* vero, similem sortem minime verens, urget et instat ut *Paternus* (idem ei promissam teneat. Ilæret autem ipse, nesciens an vi priorum sponsalium *Ameliam* adhuc ducere debeat.

Hinc :

Ques. 1° In Gendulfus teneatur ad matrimonium cum Cordula ineundum, tel contra, an cum Berta contrahere debeat?

Qu. f. r. 2° .i/1 Paternus *calide contraxerit noca sponsalia et ipsum matrimonium cum Eulalia, posthabita Amelia?*

3° .hi Paternus, *mortua Eulalia, teneatur Ameliam ducere?*

4° *Quid de casu, si Amelia et Eulalia sorores fuerint?*

Solutio :

846. — /i. ad III^a Quæs. Gendulfus tenetur stare prioribus sponsalibus, sen nuptias cum Cordula inire. Ratio est, quia priora sponsalia fuerunt valida, et proinde non licet sponso matrimonium cum alia contrahere sine consensu prioris sponsæ. Ergo promissio matrimonii Bertæ facta fuit de re illicita, et consequenter nulla.

Nec obstat 1° quod Gendulfus posteriora sponsalia juramento firmaverit; nam juramentum nequit esse vinculum iniquitatis, nec proinde linnare potest promissionem de jure naturali iniquam: juramentum enim sequitur naturam actus.

Nec obstat 2° quod Bertæ ex consortio cum Gendulfo gravida evaserit, quia incommodum illud, quod ex facto Gendulfi Bertæ evenit, jus prioris sponsæ minime tollit; homines enim injure suo insistere possunt, et solent, neglecto damno quod aliis inde sequitur. Attamen, si leve detrimentum priori sponsæ obveniat, hæc enixe inducenda est ut de jure suo in favorem posterioris cedat. S. Lig. n. 848. — Elbel, n. 17. — F. Comp. n. 726.

847. — R. ad 2^m Quæs. Paternus, initis valide sponsalibus cum Amelia, novam promissionem alteri facere non potuit, ut jam in Resp. ad I^{el} casum dictum est. Valide tamen matrimonium cum nova sponsa contraxit, quia obligatio præcedens, impedimentum impediens tantum, non vero dirimens induxit. Voit. n. 1152. H

848. — R. ad 3^{am} Quæs. Affirm., saltem *per se loquendo*, ut supra dictum est in responsione ad Quæs. 3^a casus præcedentis. Obligatio enim prius contracta cum Amelia adhuc subsistit, et per accidens est quod, interveniente matrimonio cum alia, aliquandiu suspensa fuerit. S. Lig. n. 875. — Voit. n. 1152. — F. Comp. n. 727 et 733.

849. — R. ad 4^{am} Quæs. Si Amelia et Eulalia sorores fuerint, Paternus posteriorem valide ducere non potuit, ob impedimentum publicæ honestatis ex prioribus sponsalibus exortum.

Ad priorem igitur redire potuit et *per se* debuit, quia matrimonium invalide initum est, nec in eo casu matrimonium invalidum impedimentum publicæ honestatis inducit, cum sit unus e duobus casibus a regula generali exceptis. V. Comp. n. 818. 91

CASUS V.

CONSENSUS ERRONEUS.

*

Parmenio, de matrimonio ineundo cogitans, oculos convertit in Bertinam puellam, quæ dotibus animi et corporis eminebat, licet divitiis non abundaret. Hoc suum consilium aperuit Bertæ, ejus genitrici, ut ipsius

consensum oblineret. *Berta* vero, quæ, defuncto nuper viro, novis nuptiis inhiabat, existimavit se optimam nactam esse occasionem volis suis obsequendi. Omnibus igitur blanditiis *Parmenio* sibi conciliare studuit, ut secam potius quam cum lilia matrimonium iniret. Ingentem pecunia; copiam ex patris nuper demortui hæredilate se accepisse simulavit, dum exiguum tantum summam inde perceperat, ut spe divitiarum hominem ad optatas a se nuptias induceret. *Parmenio*, ratus *Berta* reapse divitem esse, sponsalia cum ea inivit; imo, ejus blanditiis illectus, turpiter cum ea conversatus est. Verum paulo post, cum esset matrimonium initurus, mulieris fraude detecta, illius nuptias rejecit, iterumque animum ad *Bertinam* convertit.

Inc :

Quæ r. 1° An, *vel qualis error consensum inralidet in contractu sponsalitia?*

2° An *Parmenio a sponsalibus cum Berta initis resilire potuerit, inspectis quæ in casu?*

3° An *nova sponsalia et ipsum matrimonium cum Bertina inire posset?*

Solutio :

830. — *R. ad 1^{tm} Quæs.* 1° Error *substantialis*, seu versans circa personam, certo invalidat contractum sponsalilium. Idem dicendum de errore circa qualitatem *per se* intentam vellit conditionem *sine qua non*, seu in substantiam ipsam redundantem. Kalio est, quia, ubi intervenit talis error, vel fraus, consensus deficit. Ergo delicti contractus, utpote in consensu consistens.

2° Error *accidentalis*, seu error circa qualitatem, juxta sententiam communem Theologorum, non invalidat contractum sponsalium, licet eum faciat rescindibilem etiam ad nutum sponsi decepti. Ita *Elbel*, n. 20. — *Voit*, n. 1105. — *Lessius*. — *Layman*. — *Sporer*, etc. — *S. Lig.* n. 835, simpliciter dicit hoc esse probabilius, quin oppositam sententiam ul probabilem admittere videatur. *V. Comp. I. i, n. 777.*

851. — *R. ad 2^m Quæs. Affirm.* Fuit enim gravi errore et insigni fraude deceptus, siquidem longe aberat quin *Berta* esset in eo statu, quem jactando præ se tulerat; neque *Parmenio*, lilia relicta, ad matrem se converterat, nisi spe fortunæ mullo majoris impulsus et allectus.

852. — *R. ad 3^m Quæs. Acgo.* Obstat enim duplex impedimentum dirimens. Primo quidem obstat impedimentum publicæ honestatis ortum ex sponsalibus initis cum *Berja*, matre *Bertine*, nempe ejus consanguinea in primo gradu. Etenim, ex dictis supra, hæc sponsalia habenda sunt ut valida; atqui sponsalia valida impedimentum publicæ honestatis in primo gradu consanguinitatis inducunt. Ergo... Nec refert quod *Parmenio* a sponsalibus juste resilient, quia impedimentum semel existens nonnisi per dispensationem cessare potest. Obstat secundo impedimentum affinitatis, proveniens ex copula illicita quam *Parmenio* cum *Berta* habuit, cum in casu dicatur eos inter se turpiter egisse.

CASUS VI.

CONSENSUS CONDITIONALIS.

Odilo et Odilia, secundo gradu consanguinitatis inter se invicem conjuncti, sponsalia contrahunt, hac tamen adjecta conditione: *si Papa dispensaverit*. Subinde, communi consensu, supplicem libellum Romam ad dispensationem impetrandam mittunt. Interea Odilo, cum aliam puellam, Virginiam scilicet, Odilia pulchriorem, et aliis etiam dotibus præstantiorem invenisset, cum ea, priorum sponsalium ignara, nova inivit sponsalia. Paulo post, instante jam matrimonii inter Odilonem et Virginiam celebratione, Odilia dispensationis litteras accepit, et statim ab Odilone fidem sibi datam servandam esse reclamavit. Anxius Odilo a confessario quaerit quid sibi faciendum sit? Confessarius autem ipse dubius et anceps quaerit quid sit Odiloni suadendum?

Hinc :

- Quæritur. 1° .In, *el quando valida sint sponsalia sub conditione*
 2° *Quid deprimis eide posterioribus sponsalibus ab Odilone initis sentiendum sit?*
 3° *Quid Odiloni præscribendum, vel suadendum?*

Solutio :

853. — *R. ad 1m Quæst.* 1° Sponsalia *sub conditione de futuro*, semper invalida sunt ante conditionis adimpletionem. Ratio est, quia effectus conditionis proprius est ut consensum suspendat, donec conditio impleatur. Deliciente autem consensu, nullus est contractus, nullaque ejus obligatio. Constat etiam ex *Jure canonico, in Gº, de Spons. § 1*, ubi dicitur: « Ille
 « qui sponsalia cum aliqua muliere sub conditione contraxit, si postmo-
 « dum ante conditionis eventum cum alia prioris consanguinea per verba
 « contraxerit de præsentibus, cum secunda remanere debebit, cum ex spon-
 « salibus conditionalibus, ante conditionem exstantem, sicuti consensum
 « non habentibus, nulla publicæ honestatis justitia oriatur. »

Attamen, stante conditionis suspensione, existit aliqua obligatio, non quidem ex contractu sponsalilio, qui ex dictis nullus adhuc habetur, sed ex alia prævia conventionem, vi cujus paries tenentur exspectare et non impedire conditionis eventum. Hæc autem obligatio, cum sit tantum ad sponsalia, non vero ex sponsalibus, nullum publicæ honestatis impedimentum generare potest. “i

854. — 2° Sponsalia *sub conditione de futuro*, purificata conditione, *per se* fiunt valida, seu absoluta, si utriusque perseveraverit consensus, qui, ut dictum est, absque peccato revocari nequit; proindeque suos pariant effectus. Dixi *per se*, quia videntur aliqui casus excipiendi, ut infra dicitur.

855. — 3°. An vero valeant sponsalia, stante impedimento dirimente, contracta sub conditione: *si dispensetur*? Dicunt non pauci fieri validæ! absoluta, per conditionis purificationem absque consensus renovatione, si

in tali impedimento soleat dispensari. Ita S. n. 859. Opponuntur quidem apud *Analecta Juris Pontificii*, t. 3. p. 122, vari® Decisiones S. Congr. Cone., quibus accessit recens Decisio *Sacræ Rolx*, cujus maxima est in rebus matrimonia'ibus auctoritas, Γ. *Clericali*, de, *Malrim. Dec.* 17., n. i I. Verum Decisiones predict® id unice statuunt : non subsistere sponsalia ante *impletam conditionem*, quod nemo negabit. V. *Acta S. Sedis*, Vol. 1, pap. 79.

Secus vero dicendum foret, si de impedimento impediēte tantum matrimonium ageretur, v. g. si unus c sponsis voto simplici castitatis esset ligatus ; tunc enim, obtenta dispensatione, sponsalia, absque consensus renovatione, absoluta evaderent.

856. — II. ad 2^m *Quxs.* 1° Priora sponsalia Odiloms invalida fuerunt, tum quia erant tantum conditionalia, el sponsi consensus ante conditionis purificationem revocatus est, tum etiam quia, stante impedimento dirimente, contracta sunt, ut sequitur ex dictis. 2° Quoad posteriora sponsalia Odilonis, seu cum Virginia contracta, res non adeo perspicua est.

In sententia hæc sponsalia habet ut invalida. Ratio est, quia, licet Odilo ligatus non fuerit ad priorem sponsam ex obligatione sponsalium, obstrictus tamen illi fuit ex obligatione ad sponsalia, vi promissionis eidem fact®, qua stante, eventum conditionis expectare tenebatur. Ergo nova sponsalia contrahere non potuit, quin gravem hanc obligationem violaret ; ergo illicite hæc nova sponsalia contraxit ; ergo eo ipso invalide contraxit, siquidem ea eum injuria prioris spons® inivit. Ita *Elbel*, n. 18.

In sententia, mihi intrinsece *probabilis*, stat pro validitate horum sponsalium. Etenim, ex dictis, invalida sunt priora sponsalia; ergo eo ipso valida sunt posteriora, siquidem tunc prior contractus, utpole irritus, obstare nequit valori posterioris. Neque obligatio a sponso suscepta expectandi eventum conditionis impedire potest quin posteriora sponsalia valeant. Sequeretur enim tantum peccasse sponsum, violando pactum promissum, seu defuisse fidelitati, non vero propterea invalide nova sponsalia contraxisse.

857. — R. ad 3^m *Quxs.* Stante præcedenti controversia, Odilo urgeri nequit ad Odiliam ducendam, sed ei permitti potest ut Virginiam ducat : siquidem ex dictis, *probabiliter*, aut eliam *probabilius* valida sponsalia cum ea contraxit, el ad eam obligatur : ergo in bona pace est relinquendas.

Λ

CASUS VII.

SOI. FIO SPONSALIUM 1°.

Leopoldus, studio juris navans operam, sponsalia juramento firmata cum Domitilla honestissima puella inivit, promisitque se eam ducturum esse (piando, laurea donatus, advocati munere poliretur. Tribus annis sepe saepitis puellam invisit, lidemque datam inter colloquendum confirmavit. Quibus rebus ita ejus animum sibi conciliavit, utilia oblatas ab alio juvene honestissimas nuptias respuere non dubitaverit. Sed Leopoldis,

audita vehementi concione de rerum mundanarum vanitate, fallaci mundo valedicere statuit. Ut majori tamen prudentia procederet, spiritualibus exercitiis in quodam Regularium Conventu vacare voluit, quibus expletis, de consensu Confessarii, tum castitatem servare, tum etiam Ordines sacros suscipere vovit. Absque mora, clericali habitu induto, minoribusque susceptis Ordinibus, theologicis disciplinis toto animo vacavit. Ilis cognitis, Domitilea datam sibi fidem violatam esso conclamat, quam fidem ipsa, rejecto præclaro connubio, adeo fideliter servavit. Hinc crebis epistolis et querimoniis Leopoldum a concepto proposito dimovere conatur. Hic vero anxius quærit a Confessario quid sibi agendum sit?

Hinc :

- Quæ r . 1° *Quomodo sponsalia valida dissolvi queant?*
2° *An licite et calide voverit Leopoldus ?*
3° *Quid ei præscribendum, aut quid suadendum?*

Solutio :

x

858. — *R. ad 1m Quæs.* Sponsalia valida dissolvi possunt præcipue : 1° mutuo partium consensu, ut patet, cum singuli ejlire suo cedere possint; 2° impedimento superveniente, cum matrimonium, stante impedimento, contrahi nequeat ; 3° electione, status perfectioris ab alterutro facta, quia contrahens sponsalia non censetur sibi præcludere viam ad statum perfectiorem amplectendum; i0 crimine gravi alterius, vel notabili mutatione status, quia consensus censetur condilionalis, nempe, si *res in eodem statu permaneant*.

859. — *R. ad 2m Quæs. Affirm.* Ratio est, quia non censetur sponsalia promisisse, nisi sub tacita conditione, scilicet, *nisi statum perfectiorem elegero*. Hoc confirmatur Decisione S. *Congr. (one.* edita 15 Martii 1705, ubi dictum est : votum castitatis aut suscipiendi Ordines sacros per electionem melioris status irritare sponsalia, etiam juramento firmata. S. *Lig n. 873.* — f. *Comp. n. 731.*

860. — */? ad 3m Quæs.* Nihil aliud Leopoldo præscribendum, nisi ut fideliter utramque votum adimpleat, et suadendum ut sponsam enixe precibus suis Deo commendet. Quod autem sponsa alias nuptias favorabiles repudiaverit, ut fidem Leopoldo daret, per accidens est, et casum hunc calamitosum cum pace sufferre debet, donec novte nupti® non contemnenda* ipsi arrideam.

CASUS VIII.

SOLUTIO SPONSALIIUM 2°.

Cornelius, initis cum Eleonora sponsalibus, in fornicationem prolapsus est. Accidit postea ut el Eleonora se eodem crimine pollueret. CRr n f l i u s jam dolens, ex eo quod ditiores sponsas non quæsiisset, rt' ■èogiiita|, libenter arripuit occasionem ah initis sponsalibus recedendi, non obstant' instantissima mulieris reclamatione.

■* ' | tmii.Q j
I ■βΓΠ*«:i|<-.’uoïl pII0ZUI

Hinc :

Q.ii. 1° .In *fornicatio patrata, sive a sponso, sive a sponsa, sit causa justa a sponsalibus resiliendi?*

2° *Quid, si uterque in idem crimen lapsus fuerit?*

3° *Quid ad casum ?*

Solutio :

861. — JE *ad* I^m *Quxs.* Sponsus, cognita sponsae fornicatione, a sponsalibus resilire potest, juxta communem Theologorum sententiam, quia notabilis mutatio in deterius ex parte sponsae habita est. Hoc dicit certum S. *Lig. n.* 861. An vero sponsa pariter resilire possit, si sponsus fornicatus fuerit? Negat S. *Lig.* cum aliis non paucis, quia fornicatio ex parte sponsi tantam non involvit turpitudinem. Sed responderi potest, quod, licet turpior habeatur lapsus sponsa: quam sponsi, nihilominus notabilem status mutationem producere videtur. Ergo sane in simili casu nollem sponsam repugnantem ad nuptias cogere. Qualem enim posthac fidelitatem a tali sponso sperare potest misella ?

862. — JE *ad* 2^m *Quxs.* Triplex datur sententia probabilis. *Prima* sententia, quam S. *Lig. n.* 862, dicit *probabilior* et *communem*, tenet posse quidem sponsum resilire, non vero sponsam, quia in hoc non haberetur æqua compensatio, cum lapsus sponsae turpior sit quam culpa sponsi.

Secunda sententia dicit neutrum posse resilire, sed dari compensationem. Ratio est, «quia sicut, contracto matrimonio, si uterque conjux adulteretur, neuter divortium petere potest, ita, si post inita sponsalia uterque fornicetur, neuter resilire potest.

Tertia sententia e contrario statuit, utrumque recedere posse a sponsalibus, quia utrique per crimen alterius tribuitur justa causa resiliendi.

In tanta Doctorum disputatione, videtur standum esse pro utriusque sponsi libertate. Saltem, si jus resiliendi sponso tribuitur, æquum omnino apparet ut etiam sponsio concedatur ; quia, ut dicit *Castropalao*, licet fornicatio sponsae turpior sit, attamen sponsus crimino suo etiam fidem datam violavit, et proinde tribuit sponsa' justam causam resiliendi.

863. — JE *ad* 3^m *Quæs.* Cornelius *probabiliter*, et juxta S. *Lig.* etiam *probabilius*, potuit a sponsalibus resilire, (d) sponsae fornicationem, licet ipse etiam lapsus fuerit. S. *Lig. n.* 862.

CASUS IN.

SOLUTIO A SPONSALIBUS 3°.

1° Lucillus, postquam sponsalia cum Veronica contraxisset, non monita sponsa, peregre abit. Cum jam per dimidium annum remansisset, nihil prorsus Veronice significans, hæc, de mora et silentio illius pertaesa, sponsalia cum Philippo contraxit. Verum, dum fiunt proclamationes, redit Lucillus, et uxorem habere praetendit Veronicam.

2° Edmundus sponsalia contraxerat cum Helena, puella ejusdem con-

ditionis ei fortunæ. Sed, cum jamjam nuptias esset celebraturus, pinguem hæredilatem ex patruo defuncto percepit : quapropter Helenam respuit, ut aliam æqualis fortunæ ducat.

II^{inc} :

Quæ r. 1° in *longa sponsi absentia absque sponsæ consensu sit pro ea ratio sufficiens ad alium se convertendi?*

2° An *mutatio fortunæ in uno sponso sufficiat ad sponsalia dissolvenda?*

3° *Quid ad casus?*

Solutio :

864. — *R. ad 1m Quæs. Affirm, perse*, nempe si sponsus discedat in regionem remotam, non coactus necessitate, sed voluntarie, non monita sponsa, sine spp celeris reditus; quia tunc sponsus, sic discedendo, censetur fregisse lidem, et juri suo renuntiasset. Attamen, si non satis constaret de animo mutandi domicilium, vel brevi revertendi, monendus esset per litteras, si fieri facile posset, ut rediret et promissionem imple-ret. Hoc facto, si moras protrahat, liberum erit alteri parti resilire, *lien-ler, n. 497. Layman. — Busembaum.*

865. — *R. ad 2m Quæs.* 1° Si unus e sponsis decrescat notabiliter in fortuna, justa est causa pro allero a sponsalibus resiliendi, ob mutationem status notabilem qua' supervenit. Si vero unus multo ditior evadat, v. g. pinguem accipiendo hæredilatem, an ipse resilire posset? *Concontroverlitnr.* Videtur allirmandum, quia revera magna disparilas inter sponsos secula est. *Ita Illsung, Babenstuber, etc., apud Elbel, n. 54, et alii apud S. Lig. n. 876, et alii apud Voit, η. 1164, ubi dicit hanc sententiam a nullis doceri.* Contradicunt tamen communius, quia nihil est mutatum in compacte, nec proinde deseri debet. *V. Comp. n. 731.*

866. — *R. ad 3ra Quæs. In primo casu* Veronica licite alias nuptias contraxit, ob longam sponsi absentiam, ea non monita, habitam; quia merito præsumere potuit Lucillum juri suo renuntiasset. Proinde tardius reclamationem ille prior sponsus. Attamen Veronica, si malit, ad ipsum redire potest, quia non contraxit cum secundo, nisi deliciente priore.

In secundo casu, non videtur inquietandus Edmundus, saltem probabiliter, ex eo quod a prioribus sponsalibus resilierit, postquam pinguis hæredilas ipsi advenerit; quia disparilas valde notabilis inter ipsum et sponsam secuta est. Iloc tamen tantum valet, si hæredilas prævisa non fuerit, ut in casu supponitur. I

CASUS X.

SOLUTIO A SPONSALIBUS 4°.

Nimum ne crede colori.

* 4

Bibiana, puella egregias dotes corporis mcnlisque pr® se ferens, mul-torum oculos in se convertit. Plures adsunt qui ejus manum requirant.

Sed ab ea praefertur Sidonius quocumque sponsalia contrahit. Jam instat matrimonii celebrandi dies. Confitendi gratia Parochum adit Bibiana, et hæc inter alia pandit : 1° se amisisse jam virginitatem pluries fornicando ; 2° se hic et nunc ab uno circiter mense gravidam esse ex crimine cum illo juvene patrato; 3° se jam aliam prolem peperisse, nemine sciente, prater obstetricem, cujus ope infantem in nosocomio deposuit. Ilis auditis, Confessarius admodum angitur, nesciens utrum Bibianam obligare debeat ad hæc omnia sponso declaranda, aut a sponsalibus resiliendum. Judicat melius esse rem lotam alto premere silentio. Bibiana autem absoluta ad nuptias convolat.

Ilinc :

Quæ r. 1° .hi defectus graces sint a sponsis invicem manifestandi ante matrimonii celebrationem?

2° .177 Bibiana prædictos defectus aperire debuerit?

3° Quid de ratione agendi Confessarii?

Solutio :

867. — R. ad 1^a Quæ. 1° Affirm., si defectus isti sint graviter nocivi vel injuriosi alteri parti, v. g., si sponsus laboret morbo venereo, vel si sponsa sit actu ab alio gravida, etc. ; tunc enim sponsus laborans illo defectu illum patefacere debet, aut a sponsalibus resilire. Patio est, quia, cum tali defectu contrahendo, gravem alteri injuriam inferret.

2° Xeg. si defectus non sint graviter perniciosi alteri, vel ei speciale incommodum non afferant, v. g., si sponsa virginitatem amisit, vel sit rixosa, etc. Ratio est, quia nemo tenetur se infamare, aperiendo defectus qui alteri non graviter nocent. Reuter, n. 569. — Voit, n. 1164. — S. Lig. 71. 864. — F. Comp. n. 732.

868. — R. ad 2^a Quæ. 1^a Bibiana non tenetur per se declarare se lapsam esse in fornicationem, et ideo se jam amisisse virginitatem, quia defectus ille non est sponso nocivus. Licet enim sponsus, cognito defectu illo, jus habeat resiliendi a sponsalibus, attamen, quamdiu ipse exceptionem non opponit, sponsa jus habet ad sponsalia. Et quamvis ipsa non possit virum decipere, fingendo se a tali defectu immunem, non tenetur tamen defectum manifestare; sed potest, etiam interrogata, dissimularequivoce respondendo : tunc enim non lingit, sed celat vitium occultum. S. Lig. 71. 863.

SG9. — 2° Nec tenetur Bibiana declarare se prolem peperisse, et in nosocomio aut in alio loco secretissimo reposuisse, modo solverit, vel secreto habeat unde proles alatur, si quid ad hoc expendendum sit. Ratio est, quia neque in hoc casu injuriam sponso facit, cum nullum propterea detrimentum ille subiturus sit. Secus tamen, si facium non esset adeo secretum ut semper a sponso ignorari posset, quia inde gravissima jurgia et dissensiones aliquando inter conjuges exorirentur.

870. — ¶ Tenetur autem sponso manifestare, se in presentem gravidam esse, per se loquendo, vel a sponsalibus resilire, quia secus gravissimam injuriam illi inferret, prolem extraneam in ejus familiam inducendo, ab

ipso enutriendam, et in divisionem hæreditatis eum liliis legitimis admit-
tendam. Adde gravissima incommoda quæ subsequerentur, si forte re-
detegeretur; quod facile fieri posset, si proles, octavo mense a matrimo-
nio contrado, enasceretur. Excipiunt plures, si, instantibus nuptiis, puella
aliter, quam per matrimonium, fama consulere non posset; quia tunc
non teneretur tantum fama' detrimentum subire ad damnum temporale
sponsi avertendum. Exceptionem probare videtur S'. /j 7/. n. 865.

871. — /?. ad 3m QuaiS. Quid de agendi ratione Confessorii ? Ex dictis
salis patet, levius rem tractasse Confessorium Bibianæ, altum servando
silentium. *Per se* non potuit eam absolvere, quin ipsi imponeret obliga-
tionem statum suum sponso manifestandi, aut a sponsalibus resiliendi, ut
dictum est. Attamen tantæ potuerunt esse angustia pœnitentis, ut, ad ejus
famam salvandam, aut etiam honorem familiæ conspicua* servandum, nec-
non ad ingens scandalum avertendum, eam in bona pace Confessarius
relinquere potuerit, aut etiam debuerit.

Ulinam autem hujusmodi casus minus frequenter in praxi occurrerent!
Quot sponsi invicem se decipiunt! Talibus nupturis ingeminandum foret
effatum : *Nimum nc crede colori.*

CASUS

DE PROCLAMATION BANNORUM

SEU

De obligatione et modo banna proclamandi, necnon impedimenta matrimonii cognita revelandi.

CASUS I.

OBLIGATIO BANNA PROCLAMANDI 1°.

Eugeni^{us}, Parochus, sponso^s proxime conjuncturus, tertiæ proclamationis in Missa solemni faciendæ obliviscitur. Nuptiæ differri nequeunt; omnia enim sunt parata, et familia spectabilis jam est ex diversis locis coadunata. Quid igitur faciet Eugeni^{us}, his pressus angustiis? An in Vesperis supplere poterit? an in Missa diei sequentis? an tubæ sonitu? Illi scripto ad Ecclesiæ valvas appenso? Post aliquam mentis fluctuationem, judicat potius publicationem hanc tertiam omittendam esse, innixus principio : *Parum pro nihilo reputatur.*

Alias conjuncturus Flaviu^m et Pulcheriam, ut optimos Christianos sibi notissimos, nullam promittit proclamationem, quia ipse certo novit nullam matrimonii impedimentum intercos subsistere; ex quo sic concludit ! *Cessante fine legis, etiam lex ipsa cessare debet.*

Hinc :

Quæ^{re}re. 1° *An peccet graviter Parochus, si unam solam proclamationem omittat?*

2° *Quid requiratur ad legitimam proclamationem?*

3° *in proclamari^{TM} fieri possit aliquando die feriali, aut scripto, sive praeconis voce, aut in Vesperis?*

4° *Quid ad casum, seu an, vel quomodo in praedictis circumstantiis peccaverit Eugeni^{us}?*

Solutio :

872. — /i. ad 1^m Quæ^s. Probabilius affirmandum est, quia omittit partem valde notabilem praecepti sub gravi obligantis. Attamen opposita sententia *probabilis* vocatur a S. Lig, n. 990. — U. Comp. n. 735.

873. — H. ad 2ⁿ Quæ^s. Proclamaliones fieri debent *Iribus diebus festis continuis inter Missarum solemnia.* (Cone. Trid. sees. 24, c. I, de Ileform.) 1° *Diebus festivis*, id est de præcepto. 2° *Continuis*, id est nullo die festo omissio. 3° *Inter Missarum solemnia*, id est, in Missa parochiali. Plures dicunt non posse fieri proclamaliones pluribus diebus festivis, sibi immediate succedentibus, quia non suppeteret tempus fil-

libus denuntiationem faciendi, nec proinde oblineretur finis Concilii. Sed alii contendunt posse fieri proclanationes diebus festis, etiam sibi immediate succedentibus, quia Concilium nihil excipit. Hoc dicit probabile S. *Lig. n. 992*. Verum, ubi adsunt ordinationes episcopales id prohibentes, iis omnino standum est. *Gousset, -n. 770*.

874. — *IL ad 3m Quxs.* 1° Proclanationes fieri non possunt, excepto casu extraordinario et de licentia Episcopi, nisi viva voce in Ecclesia, vel in loco pio, ubi adest magnus populi concursus. Attamen tempore pestis, si haberi nequeunt in Ecclesia, nec sponsi moram patiantur, fieri possunt juxta plures, permittente Episcopo, per vocem praeconis, vel per scriptum in loco publico allixum. Quod si recursus ad Episcopum non pateat, Parochus poterit sponso conjungere, omissis bannis, adhibita tamen diligentia, ut certus liat nullum subesse impedimentum. *Γ. S. Lig. n. 990*.

2° Banna publicari possunt in Vesperis, si ex oblivione omissa fuerint in Missa solemni, nec absque gravi incommodo ad festum sequens remitti valeant.

3° Possent etiam probabiliter haberi die feriali, si ex aliqua causa magna fidelium frequentia concurreret, et adesset justa ratio. *S. Lig. n. 991-992*.

875. — *II. ad 4ra Quxs.* -1° *In primo casu* Eugenius a peccato excusandus est, cum, urgente temporis angustia, unam proclamationem omiserit, quia lex Ecclesiae non urget cum tanto incommodo. Attamen, juxta plures, omissionem in Officio vespertino supplere posset, si ante illud de ea recordaretur. *Ita Gousset, n. 771.—Bouder, etc.* At si talis proclamatio insueta alicubi foret, et ideo magnam populi movere admirationem deberet, praeslaret ut ea omitteretur. Verum Eugenios inniti non potuit in principio : *Parum pro nihilo reputatur*; quia, juxta multos, non excusaretur a peccato gravi, si unam proclamationem absque justa causa omisisset, et juxta benigniorem sententiam, a peccato saltem veniali immunis non evaderet : ergo falso axioma supradictum applicavit.

876. — 2° *In secundo casu*, Eugenius a peccato mortali immunis esse nequit. Hatio est, quia in re gravi transgreditur formam diligentiam a Cone. *Trid.* praescripam, absque necessitate quae moram non patiat. Praeterea, neque satisfacit fini praecepti, quia, licet forte non sint hic et nunc impedimenta, postea tamen ante matrimonium supervenire possunt. *S. Lig. n. 990. V. Comp. n. 735*.

CASUS II.

OBLIGATIO BANNA PROCLAMANDI 2°.

1° Rutilius et Sabina, diversae dioecesis, matrimonium sunt contracturi. Rutilius a suo Episcopo dispensationem obtinet a bannorum proclamatione. Parochus Sabinae, re cognita, eo ipso judicat proclanationes etiam in sua parochia esse omittendas.

2° Genesius et Pulcheria, sponsi, habitant eandem civitatem, sed in diversa parochia; habitis autem proclamationibus in parochia Genesh, Parochus Livie judicat hoc sufficere, ideoque a bannis proclamandis abstinet. Gbnesius autem duplex habet domicilium, in civitate scilicet, ubi tempore hiemali degit, et rure, ubi æstivo tempore commoratur. Parochus vero pagi, in quo sita est villa Genesh, etiam proclamaliones prorsus omittit.

3° Acciatius, Parochus, sponso diversæ paræciæ benedicit, proclamationihus in sua parochia sola habitis, ex eo quod regio sponsi remotior sit ut ibi fieri proclamaliones curet, et insuper nesciat ubinam fieri debeant, an in domicilio originis vel parentum, aut varia habitationis, quam frequenter mutavit ille sponsus.

Hinc :

Qu. fiR. In An, *uno sponso a bannis dispensato, censeatur etiam alter dispensatus ?*

2" *Si sponsi sint ejusdem civitatis, sed diversæ paræciæ, an banna in utraque paræcia haberi debeant?*

3° *Si vero sponsus duplex domicilium habeat, in urbe scilicet et rure, prout in secundo casu, an in utroque loco publicari debeant ?*

4° *An valeant excusationes Acciatii in tertio casu, vel quid ipsi fuisset faciendum?*

Solutio :

877. — /L ad 1^a Quæs. Negandum videtur. Ratio est, quia nulla datur connexio inter dispensationem unius et dispensationem alterius. Insuper, Ordinarius loci solus de causis dispensationis cognoscere potest. Plures tamen contradicunt, quia, aiunt : Episcopus qui partem sibi subditam a quadam conditione ad matrimonium prærequisita dispensat, eo ipso etiam coinparlem, licet non sibi subditam, solvit. In praxi recedendum non est a priori sententia, quæ in Gallia communius servatur, teste Gousset, n. 775. Excipe, nisi a Synodo provinciali aliter cautum sit, ut in provincia Albiensi factum fuit.

878. — R. ad 2ⁿⁱ Quæs. Affirm. Ratio est, quia sponsi revera diversum habent domicilium. Banna enim prænuntiari debent in propria Parochia. Ergo, ubi diversæ sunt parochiæ, diversæ etiam fieri debent proclamationes. Ita fert generalis consuetudo et *Rituale Romanum*. Ergo erravit prior Genesh Parochus. Excipiunt plures cum Layman casum in quo parochia* essent adeo propinquæ ut notitia proclamationis ab una ad alleram facillime deferri posset, quia tunc finis legis obtineretur.

879. — Il. ad 3^m Quæs. Affirm. si utrumque domicilium sit præcipuum. Carrière, etc. Ergo non recte egit etiam posterior Genesh Parochus.

/L al. 4^m Quæs. Non valent Vchatii excusationes. Debit enim procurare ut proclamaliones fierent in loco ubi diutius degit sponsus, seu in domicilio originis, atque ut testimonium authenticum de ejus statu illic haberet. Stante autem nimia difficultate ut banna in loco valde remoto

habeantur, res lota ad Episcopum deferenda est. K. S. *Lig. n.* 991.—*Gousset, n.* 773. — Parochus quoque ad Episcopum recurrere debet in dubio ubinain proclamaliones habendæ sint.

CASUS III.

PAROCHUS ANCEPS.

Γ ΤπκορπΑΝιϋδ, Parochus, jam aderat in Ecclesia, paratus ad benedicendum matrimonium Romani et Germanæ, proclamationibus debitis, ratione Germanæ suæ parochianæ, præmissis. Sed ecce ! eum postulasse ! a Romano extraneo testimonium scriptum do proclamationibus a proprio Parocho habilis,prehendit duas tantum fuisse præhabitas prodlamationes. Quid faciet ? Non audens sponso dimittere, eos, hoc non obstante, stalim matrimonio conjungit.

2° Fulgens, Parochus, sponso benedicturus, jam bannis ex utraque parte rite habilis, audit ex rumore communi, sponsum olim peccasse cum sorore ipsius sponsæ. Nullas quidem habet de re certas probationes, sed scandalum fidelium et Sacramenti periculum reformidat, et insuper non audet huic matrimonio obstare, cum nihil certum opponere queat. Tandem, ne intricatas sibi suscitet querelas, tacitus conjungit sponso.

Inc :

Quær. 1° *An recte egerit Theopianus in primo casu?*

2° *An Fulgens laudandus in secundo casu, cel quid ipsi agendum fuisset ?*

3° *In dubium vel probabilitas impedimenti sufficiat, ut Parochus matrimonium benedicere prohibeatur ?*

Solutio :

880. — R. ad 1ra Quæs. Theopuanus, stante casu ut jacet, recte egit ad nuptiarum celebrationem tacitus procedendo. Necessitate enim morali premebatur, et judicare merito potuit legem Ecclesiæ in eo casu non urgere. Sed, nisi impeditus fuerit, v. g. absentia sponsi, testimonium illud prius requirere debuisset ut tantum incommodum impediret. Bonum est autem ut Parochi suaviter inducant parochianos ad deferenda varia testimonia et instrumenta pridie celebrationis matrimonii, in ipsum presbyterium.

881. — B. ad 2^m Quæs. Non ex omni parte laudandus Fulgens. Debuisset enim diligenter inquirere a personis prudentibus et fide dignis an fundamentum grave rumor ille publicus haberet, et ipsum sponsum hac de re secreto interrogare. Quid, si hienegasset, etiam adjecto juramento? Tunc ejus nuptias benedicere potuisset. *Per se* amem fama impedimenti sullicii ad nuptias impediendas, ut constat ex Jure can. c. 12, *de Spons.* Parochus igitur aut Episcopus, licet ipse solus habuerit impedimenti notitiam, modo id non sciat sub sigillo confessionis, matrimonium impedire tenetur. Nec obstat dicere quod peccatori occulto non liceat denegare

Sacramentum, quando publice petit. Hoc enim valet, cum aliud malum non evenit, nisi sacrilega perceptio Sacramenti; secus autem, cum eveniunt alia gravia damna quæ plerumque ex matrimoniis invalidis accidunt. S. *Lig. n. 999. Ifom. apost. n. 56 et '01.* Vide dicenda infra, n. 890. — Ob difficultates autem in Galliis proprias, in tali casu Parochus ad Episcopum recurrere debet.

882. — *R. ad 3, n. Quæs. Affirmative*, si agatur de dubio positivo facti, quo stante, juxta omnes, illicitum est matrimonium contrahere absque (ispensalione, saltem ab Episcopo obtenta, ne Sacramentum periculo nuditatis exponatur. K. S. *Lig. n. 902. — V. Comp. n. 789.*

CASUS IV.

OBLIGATIO REVELANDI IMPEDIMENTA Γ.

I^o *Fabricius*, dubio agitatus, Confessarium interrogat circa obligationem quoddam impedimentum revelandi. Ratio autem dubitandi multiplex est, scilicet: 1° quia banna ex legitima dispensatione omissa fuerunt; 2° quia sponsa est ipsius consanguinea, imo suamet soror; 3° quia ex revelatione impedimenti, seu ex omissione matrimonii cujus instat celebratio, sequetur familia) dedecus et aliorum scandalum; 4° quia ipse solus novit impedimentum, et testimonium unius tantum videtur infirmum. Confessarius tempus postulat ad inquirendum.

2° *Cocles*, matrimonium cum *Marina* contracturus, jam proclamatis bannis, sub secreto jurato declarat *Fabio* amico suo familiarissimo, se cum sorore *Marinis* rem habuisse. Anceps autem postea *Fabius* dubitare incipit an secretum suum, vel e contrario praeceptum revelandi impedimentum servare debeat. Interrogat Confessarium, qui judicat servandum esse secretum.

3° *Itupetius*, medicus, artem suam erga *Meviam* proxime nupturam exercendo, novit eam impedimento ligari cum suo sponso. Ipso autem tacet, ne fiducia) erga *Meviam* et ejus familiam jacturam faciat.

Hinc :

Quer. 1° *An valeant Fabricii excusationes?*

2° *An Fabius excusetur reapse ab impedimento declarando?*

3° *An Itupetius teneatur impedimentum revelare?*

Solutio :

883. — *R. ad 1° Quæs. Neg.* Etenim : 1° non valet prima excusatio, quia lex Ecclesiæ jubens ut impedimentum matrimonii reveletur, existit, et urget independentem a proclamatione bannorum. Remanet enim semper finis præcepti, qui est impedire ne matrimonia invalida contrahantur.

2° Neque valet secunda excusatio; parvi enim refert quod sponsus vel sponsa tecum sint consanguinei necne, siquidem urget eadem ratio legis, seu matrimonii invaliditatem impediendi, et sic Ecclesiæ malum arcendi.

884. — 3° Noque valet ratio publici scandali. Licet enim aliquando sufficere illa possit Parocho, ul sponso, stante impedimento occulto, conjungat, ad privatos non pertinet de re tanti momenti judicare. Fabricius igitur rem totam Parocho, vel Episcopo committere debet. Ipsi autem Superiores, pro eorum sapientia et prudentia, judicabunt quid opportunius statuendum sit, ut tum Religioni et publicæ aedificationi, tum etiam honori familie consulatur.

4° Tandem, nequo valet quarta excusatio. Ratio est, quia in præsenli materia testimonium unius bene valere potest. Etenim, si non inserviat per se solum ad matrimonium impediendum, inserviet ad inquirendum de facti veritate necnon ad monendam partes, aut unam ex ipsis, ad dispensationem petendam, etc. *S. Lig. n. 995.*

885. — *R. ad 2m Quæs. Neg.* Ratio est, quia secretum, sive promissum, sive commissum, etiam juratum, *per se loquendo*, non obligat quando damnum grave communitati, vel tertiæ personæ imminet. Revelatio autem impedimenti inservit bono Sacramenti, seu Ecclesiæ, et bono ipsorum contrahentium. Ergo male judicavit Fabii Confessarius, secretum ipsi commissum ab eo servandum esse. Dixi, *per se loquendo*, quia Theologi plures excipiunt secretum *consilii*, ul mox dicitur. *F. Comp. η. 742.*

886. — *R. ad 3m Quæs. Probabilius* negandum est, quia Iupetius impedimentum novit sub secreto *consilii*, scilicet, quia ab eo ratione artis suæ petitum est consilium, ex quo illud impedimentum rescivit. Videntur enim illi qui aliquam professionem publicam habent eximendi ab obligatione revelandi impedimentum, quod professionem suam exercendo noverunt. Ita videtur expostulare bonum commune; quia, si fidem non servant, facile homines a se avertent, cum suo et totius societatis damno. *Collet. — Rouvier. — Gousset. — Carrière, etc. — F. Comp. ibid.*

CASUS V.

OBLIGATIO IMPEDIMENTA REVELANDI 2°.

1° Leocadia confitetur se olim peccasse cum Antonio, futuro sponso sororis suæ. Hubertus, Confessarius, zelo percitus, præmissa seria objur-gatione, ei præcipit ut statim extra confessionem impedimentum matrimonii, ex ipsius crimine exortum, Parocho revelet.

2° Norbertus, Parochus, confessionem excipiens Bertæ mox nuptura, detegit eam obstringi impedimento ab ipsa invincibiliter ignorato. Nescit autem quid agere debeat. Monebitne pœnitentem eam obligando a ' matrimonium repudiandum, dispensationemvo postulandam? Postulat.tue ipse licentiam impedimentum istud declarandi? Aut tacitus Bertam absolvet? Undique illum premunt angustæ, incommodaque non parva. Denique jubet eam redire die sequenti, ut melius ad absolutionem præparetur, sed revera ut ipse inquirendi tempus habeat.

3° Siagrius cIMelitina mox matrimonio sunt conjungendi. Valerius novit certo Siagrium peccasse cum sorore Melitina. Hoc Parocho declarat, sed externas probationes afferre nequit, et ipso non vult nominari. Parochus autem nescii quid sit faciendum.

DK PROCLAMATIONS BANNORVM

II^{inc} :Quær. 1° An *laudandus* Leocadiæ *Confessarius* ?2° An Norbertus Bertam *monere debeat de impedimento ab ea invincibiliter ignorato* ?3° Añi *Parochus, in tertio casu, matrimonio obstare debeat* ?

Solutio :

887. — *R. ad 1,ñ Quæs.* Hubertus, Confessarius, nedum laudandus, e contrario omni ex parte vituperandus est. Primo quidem, nimio zelo abreptus, munus Patris in Confessione non satis gessit, acriter et intempestive mulierem objurgando. Si voluisset tantam ei obligationem imponere, debuisset prius ejus animum pacificis verbis demulcere, et præparare ad obedientiam sibi præstandam. Deinde Hubertus non debuit præcipere Leocadiæ ut ipsam et Parocho impedimentum revelaret et explicaret, propriam turpitudinem aperiendo. Nemo enim tenetur legi Ecclesiæ cum propriæ famæ damno satisfacere, ut sentiunt communiter Theologi. *S. Lig. n. 995. — Iiom. apost. n. 56. — Carrière, etc.*

Quid igitur Confessario faciendum fuisset ? Debuisset pœnilentem enixe adhortari, imo et obligare, ad ipsum sponsum secreto monendum de impedimento illo ex mutuo consortio exorto, ut ipse aut a matrimonio desisteret, aut dispensationem oblineret. Quod si sponsus obedire noluisset, mulier curare debuisset ut, salva propria fama, Parocho declararet, sive per se, sive per virum prudentem, v. g. per Confessarium, subesse matrimonio impedimentum.

888. — *R. ad 2,ñ Quæs. Affirm.* Debet enim Confessarius impedire, in quantum potest, gravissimum damnum spirituale pœnitentis, seu impedire quominus hic invalide matrimonium contrahat, et nullum evadat Sacramentum, quod magnum est *in Christo et in Ecclesia*. Non urget hic tanta difficultas ac habetur quando, contracto jam matrimonio, impedimentum dirimens a Confessario detegitur. In hoc enim posteriori casu summopere cavendum est ne pœnitens horne fidei statim moneatur cum periculo formaliter peccandi in usu fornicario matrimonii, sed curandum est ut prius dispensatio secreta obtineatur, si fieri possit. Ante matrimonium autem pœnitens adhuc liber non versatur in proximo peccandi periculo. Quod si admonitus, neglecta dispensatione, nihilominus nuptias petat, id suæ malitiæ imputare debebit. Excipiunt tamen merito plures Theologi casum in quo prævidetur pœnilentem certo non obtemperaturum, quod non est communiter præsumendum. Laudandus autem est Norbertus, Confessarius, ex eo quod prudenter tempus adhibuerit ad difficultatem serio perpendendam.

889 — *R. ad 3,ñ Quæs. Affirmative*, si Valerius sit homo gravis et fide dignus. Etenim, si fama impedimenti, ex jure canonico sufficit ut Parochus obsistat matrimonio, a fortiori si certo ipsi constet subesse impedimentum. Insuper unicus testis fido dignus sufficit ut Parochus matrimonium impediatur, licet comparera nolit, ul constat ex Declaratione *Alexandri III, c. 13, de Sponsalibus. — Pontus, verbo. Bans, cas. 12.* — Quod si Parochus nimis prematur, quam impedimentum probare nequeat, rem Episcopo deferat, qui ipse obstabit matrimonio, vel dispensabit, si expediat. *Carrière et alii communier, contra Collet et alios plures.*

CASUS

DE NATURA MATRIMONII

SEU

De consensu conjugali absoluto et conditionali; de divortio a vinculo et a loro; de officio Parochi quoad sponso conjungendos.

9

CASUS I.

CONSENSUS CONJUGALIS 1°.

1° *Maxentius*, nuptias cum *Sophia* celebraturus, debilis proclamalio-nibus præmissis, statuto die, coram Parocho et testibus, comitante sponsa, comparet. Interrogatus vero a Pastore de consensu, capite tantum annuit. Sponsa autem præ gaudio flere incipit. Parochus vero commotus statim dicit : *Ego vos conjungo*, etc.

2° *Blandinus* et *Blandina* nuptias celebrant, licet existiment se impe-dimento matrimonii secreto obstringi, et parentes *Blandinæ* renuant. Abstinent autem a petenda dispensatione, tum ob verecundiam, tum quia timent ne repulsam patiantur, et a matrimonio contrahendo impediuntur. Perfecta vero nuptiarum solemnitate, *Blandina*, stimulo conscientias impulsa, rem /totam pandit Parocho, qui, rc perpensa, declarat nullum rcapse subsistere matrimonio impedimentum. At nihilominus graviter de valore matrimonii adhuc dubitat, ob legitimi consensus defectum, turn ex parte sponsorum, tum ex parte parentum.

Hinc :

Quæ r . 1° An *validus fuerit ex ulraque parte consensus, in primo casu ?*

2° An, *vel quomodo peccaverit Parochus non requirens ul consensus verbis exprimeretur ?*

3° An *validus fuerit consensus Blandini et Blandinæ in se-cundo casu, el proinde an validum sil ex hac parte eo-rum matrimonium ?*

4° An *consensus parentum requiratur ad malrimor i validi-tatem, vel liccilaicm ?*

Solutio :

*

890. — *R. ad Im Quæs.* Consensus fuit certo validus ex parte sponsi, quia do jure naturali ad valorem contractus sufficit ut consensus certo signo exprimatur. Adde quod ex variis locis Juris canonici id etiam constat, apud S. *Lig. n.* 887. Non fuit autem validus consensus ex parte sponsæ, quia lacrymæ non sunt signum naturale et manifestum per se

consensus. Neque salis esset, si manum a sponso apprehensam non retraheret. Secus vero, si ipsa manum protenderet, (piando fides datur. S. *Lig.* n. 889.

891. — *R. ad 2^{ua} Quæs.* Si consensus fuisset clare signis manifestatus ex utraque parte, Parochus peccavisset quidem agendo contra Rubricas, seu legem Ecclesiæ, quæ requirit ut consensus verbis exprimatur; sed *probabilius* venialiter tantum deliquisset. Ita *communiter* cum S. *Lig.* n. 888. Sed, in nostro casu, Parochus non videtur a culpa gravi excusandus, ex eo quod festinaverit benedictionem impertire quin de consensu sponsae certus satis esset, et proinde matrimonium periculo nullitatis exposuerit. Debuisset enim commotionem comprimere, et signa consensus indubia requirere.

892. — *R. ad 3^m Quæs. Affirm.* Nullo enim existente impedimento, matrimonium illud validum apparet; quia sponsi non erant omnino certi de impedimento, sed existimabant tantum adesse. Proinde contrahere volebant in quantum poterant, seu dare consensum in verum matrimonium, si forte impedimentum non exstisset. Ergo de facto, non subsistente impedimento, valet consensus. *Ita communiter.*—*Lacroix, n. 531.* — *Carrière, etc.* — Major evaderet difficultas, si sponsi essent omnino persuasi de impedimenti existentia. Attamen, etiam in hoc casu, *probabilius* validum erit matrimonium, si, dolentes de impedimento illo, sponsi cupiant esse veri conjuges, et impedimentum declarare non audeant ex verecundia, aut timore ne matrimonium impediatur, etc., non autem velint vivere in concubinato. Tunc enim censendum est valere matrimonium ob voluntatem prædominantem illud contrahendi. Villainen in praxi inducendi essent ad consensum renovandum *ad cautelam.* *Lacroix, n. 531.* — *Carrière, etc.* — F. *Comp. n. 791.*

893. — *R. ad 4^{am} Quæs.* 1° Consensus parentum minime requiritur ad matrimonii valorem. Constat ex *Cone. Trid. sess. 24, c. I.* Et reapse, de jure naturali, contrahentes jus habent in proprium corpus, nec parentes ullo jure in corpus filiorum fruuntur. F. *Comp. n. 754.*

2° Requiritur vero ad licitatem, generatim loquendo, quia filii debent parentibus honorem, reverentiam et obsequium, maxime in his quæ ad familiam spectant. Constat etiam ex *Cone. Trid. ibid.* — F. *Comp. ibid.*

CASUS II.

CONSE- LIS CONJUGALIS

Jovinus, conjugatus, negotiorum causa a patria digressus, turpiter cum Thersia conversatur. Simulans autem se ab omni vinculo solutum, novum cum eadem matrimonium attentare non dubitavit. At paulo post, Thersia derelicta, repente in patriam revertitur. Sed, ecce, vit advenit, cum rescit uxorem suam jam obiisse quando Tersiam duxit. Cogitabat de ea adeunda vel accersenda, cum novit Æmiliam viduam valde divitem velle ad novas nuptias transire. Quapropter occasionem nactus, ejus manum

requirit. Celebrato hoc novo conjugio, Jovinus, ad meliorem frugem se recipiens, adit Confessarium cui omnia a se gesta manifestat. Ille vero graviter dubitat de valore utriusque matrimonii, scilicet, prioris cum Teresia, et posterioris cum Æmilia contracti. Ratio autem dubitandi est, quia non censetur illo serio contrahere, qui alterius vinculi conscias est, quod in utroque casu recurrit.

Hinc :

Quæ r. 1° *An talidum fuerit matrimonium Jovini cum Teresia contractum ?*

2° *An validum fuerit connubium ejusdem cum Æmilia initum?*

3° *Quid generation agendum cum eo qui post nuptias, declarat se non verum dedisse consensum ?*

Solutio :

89i. — R. ad 1^m Quæ r. Neg. Jovinus enim minime dubitans quid uxor sua superstes foret, non potuit verum consensum præstare; proindeque fecte tantum consensit in nuptias cum Teresia ineundas : seu nihil aliud intendit, nisi vivere in mero concubinato, sub ficta specie matrimonii. Hoc enim ex omnibus casus circumstantiis elucescit. Ergo ul omnino invalidum habendum est. Hic autem locum non habet criminis impedimentum, tum quia uxor Jovini jam e vita excesserat quando ille scelestas vir rem habuit cum Teresia el ei matrimonium promisit, tum quia etiamsi Jovinus adulterium pairasset, connubium Teresiæ promittendo, adulterium illud non fuisset formale ex ulraque parte, adooque defuisset aliqua conditio requisita ad impedimentum criminis incurrendum.

895. — R. ad 2^{tm} Quæ r. Affirm. Sequitur ex dictis. Etenim, si quid obstaret validitati hujus matrimonii, esset matrimonium cum Teresia initum; sed prorsus invalidum fuit : ergo... Nec difficultas oriri potest ex eo quod Jovinus, contrahendo cum Æmilia, se ligatum erga Teresiam existimaverit; nam, cum ignoraret utrum conjux viveret necne, minime certus erat de valore matrimonii cum Teresia inili, et proinde cum Æmilia contraxit in quantum poterat ; atqui poterat valide, nullo subsistente impedimento : ergo valide contraxit cum Æmilia. Ergo cum illa remaneat et in bona pace vivat. F. Comp. n. 791. ?

896. — R. ad 3^m Quæ r. 1° Quoad *forum externum* fidos ei non est adhibenda, nisi ex circumstantiis peculiaribus pateat eum fuisse metu gravi adactum, etc... 2° In *foro* autem *interno* ordinario obligandus est ad verum consensum præstandam, ul sic injuriam comparti illatam reparet, nisi ipsa libenter ad separationem consentiat, vel ipse ad nuptias cogatur. V. Comp. n. 753. jS

CASUS III.

CONSENSUS CONDITIONALIS.

Patricius, juvenis nobili stirpe oriundus, sed fortuna; bonis non abundans, avunculam habet divitem a quo universalis bæres instituendus erat,

si matrimonium sibi gratum esset initurus. Iter agens extra patriam, occasione data, *Martina* sub spe matrimonii defloravit, imo et gravidam effecit. A patre puellæ minis adactus, eam quidem ducit, sed ea conditione si avunculus consenserit, quia ait se non posse, invito avunculo, matrimonium contrahere, quin amplam amittat hæreditatem. Ipse autem existimabat pro certo avunculum his nuptiis nunquam consensurum esse. Res intérim a patre *Martino*, ope cujusdam amici, ita pertractatur, ut avunculus consensum præbeat. Quod cum rescivisset *Patricius*, in patriam rediit, ibique alteram puellam sibi copulavit. Denique, vehemente quadam concione audita, conscientiae stimulis pressus, Confessorium adit, cui hæc omnia aperit. Hæret autem anceps Sacerdos, nesciens quid de valore utriusque matrimonii sentiendum sit.

Hinc :

Qüjkr. 1° An, *vel quando mat/rimonium sub conditione initum validum sit?*

2° An *sil licitum, et a Parocho admittendum?*

An, *purificata conditione in matrimonio conditional!, novus partium consensus requiratur?*

4° *Quid de casu sentiendum, et quid Patricio praescribendum?*

Solutio :

897. — *R. ad 1ⁿ Quæs.* 1° Valet matrimonium sub conditione de proterito et de præsenli, si conditio sil honesta et adimpleatur, ut patet. — 2° Valet etiam matrimonium sub conditione honesta de futuro, purificata conditione, quia consensus conditionalis per conditionis eventum fit absolutus, et proinde contractum perficit. Cietera quidem Sacramenta non valent, si conditio de futuro sive a ministro sive a subjecto apponatur quia orum cflcclus suspendi nequit. Secus vero do matrimonio, quia rationem contractus habet. *V. Comp. n. 750.*

898. — *R. ad 2^u Quæs.* Prorsus illicitum est in omni casu, ob maxima incommoda quæ exilio modo contrahendi sequuntur: ideoque nunquam a Parocho est permittendum. *V. Comp. ibid.*

899. — *R. ad 3^u Quæs.* Nequaquam; consensus enim, manente conditione, est tantum suspensus: ergo, ea purificata, fit absolutus, modo tamen iuterea non sit retractatus. Ergo novus consensus minime requiritur.

900. — *R. ad 4^m Quæs.* seu ad casum. 1° Non valet prius *Patricii* matrimonium, ob defectum \ τ̄i consensus. Fictæ enim consensum pnebuit, nolens reapse nuptias cum *Martina* contrahere. Ratio ex hoc deducitur, quod condilionate consentiendo pro certo habebat conditionem minime purificandam fore: ergo non consentiebat, nisi quia putabat consensum nullum effectum esso abiturum, alias non consensisset. Ergo revera nullus fuit consensus; ergo nullus contractus. Confirmatur ex hoc quod audiens purificatam fuisse conditionem contra ejus expectationem, statim fligam arripuerit, non se reputans contractu suo ligatum. Nec

obstat quod ad meliorem frugem receptus *Patricius*, stimulis conscientia» pressus fuerit. Locum his animi anxietatibus satis dederat, pluries *Martinam* graviter decipiendo et etiam turpiter deflorando. Quod si consequenter circa valorem prioris matrimonii aliquo dubio laboraverit, dubitatio illa in nullo gravi fundamento innititur, neque conscientia consequens in actum præcedentem influere potest.

901. — 2° Quapropter, valet posterius matrimonium *Patricii*. Etenim, si quid valori hujus matrimonii obstaret, nihil aliud esset nisi impedimentum ligaminis eum priori sponsa contractum ; atqui nullum est tale impedimentum, cum ex dictis invalidum fuerit illud matrimonium defecto consensus. Ergo *Patricio* praescribendum est ut secundæ uxori, ulpoF legitimas, adluereat, et cum ea in bona pace vitam ducat. Præterea ipsi injungendum est ut pro suis facultatibus compenset damna quæ priori sponsae intulit, et imprimis ut debitas expensas pro educatione prolis susceptæ conferat.

CASUS IV.

SOLUTIO MATRIMONII 1°.

Benjaminus, judæus, conjugium cum *Anna* inivit et consummavit. Elapsis circiter annis duobus, cura et studio catholici Sacerdotis, do Religionis Christiana? mysteriis edoctus, Fidem catholicam sincero amplexatus est. Omnem curam adhibuit, ut conjugem suam ad veritatis agnitionem adduceret ; at incassum. *Anna* enim, licet cum paco habitare non recusaret, in judaica tamen lego se ad vitam exitum perseverare velle declaravit. Quid vero *Benjaminus*? Uxore derelicta, mundo valedicens, ul Deo perfectius inservire posset, Religiosae cuidem familiae adjunctus est, ubi, elapso tyrocinii anno, vota nuncupavit. Post annos aliquot, *Anna*, quæ innupta perseveraverat, ipsa quoque Baptismum suscepit, et voluntatem suam significavit, ul cum suo conjugio cohabitaret. Nescit autem *Benjaminus* utrum ad uxorem redire possit, aut etiam debeat.

Hinc :

/W

Quan. 1° In, *vel quando matrimonia, infidelium consummata dissolvantur?*

2° *Quid in casu sentiendum, et quid Benjaminus agendum?*

3. An *Benjaminus potuisset ipse matrimonium aliud contrahere, si in Religionem non fuisset ingressus ?*

Solutio :

H

902. — *R. ad 1°* Quæ. Matrimonium infidelium, etiam consummatum, dissolvi potest ratione vinculi, quando, uno conjugio ad Fidem catholicam converso, alter recusat habitare cum ipso pacifico, vel sine contumelia Creatoris. Ille autem casus est triplex, scilicet : 1° si conjux remanens in infidelitate nolit eum allero cohabitare, id est, si discedat; 2° si nolit habitare *sine injuria Creatoris*, seu Religionis ; 3° si eum vult attrahere ad peccatum mortale. S. *Lig.* n. 956.

m

903. — Eruitur ex verbis Apostoli (I. Cor. I. 12), ubi ait : *Si quis (râler habet uxorem infidelem, et hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam... Quod si infidelis discedit, discedat : non enim servitii subjectus est frater aut soror in hujusmodi; in pace autem vocavit nos Deus.*

Ex bis verbis merito concluditur, conjugem conversum posse dissolvere matrimonium in infidelitate contractum, si alter nolit cum eo habitare, aut nonnisi cum contemptu Religionis vel periculo animæ. Etenim Apostolus in allatis verbis concedit facultatem dissolvendi matrimonium quoad torum ; nam loquendo de fidelibus ait ; *Discedat*. Insuper patet, Apostolum voluisse privilegium concedere; atqui, nisi ageretur de dissolutione matrimonii quoad vinculum, nullum concederet privilegium, cum apud ipsos fideles, uno conjuge nolente cohabitare, alter ad cohabitacionem non teneatur, ita Apostolum explicant *Innoc. III, Dened. XIV, et communiter Theologi*. — F. Carrière, n. 238. — Gousset, n. 805.

904. — I. ad 2ⁿ Quæs. Benjaminus potuit, Anna relictâ, Religionem ingredi, et in ea valide profiteri. Casus noster magnam præ se ferret difficultatem, vel in sensu opposito esset resolvendus, si ad sola Apostoli verba attenderetur ; dicit enim Apostolus : *Si quis frater habet uxorem infidelem, et hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam*. Ergo vir, in hoc casu, illicite ageret dimittendo uxorem, ut Religionem ingrederetur. Ergo invalide profiteretur, quia Professio viri conjugali valida esse nequit, nisi de consensu uxoris Religionem fuerit ingressus. Attamen pro valore Professionis standum est. Etenim, licet, in primitiva Ecclesia, ad Fidem propagandam consultius visum fuerit Apostolo ul conjux ad Fidem conversus cohabitaret cum conjuge infideli, si hic sine *contumelia Creatoris* et inductione ad peccatum cohabitare vellet; postea tamen, crescente Fide et numero fidelium, visum fuit Ecclesiæ, ad impedienda perversionis pericula, aliaque incommoda, prohibere cohabitationem conjugis fidelis cum infideli, si is ad Fidem se convertere recuset.

Constat ex Jure can. *cap. Judæi, c. Sape*, 28, apud *Layman, de Matron. p. 2, c. 3*, ubi dicit cum *Rebello* et aliis : « Romæ, cum Judæus vel Judæa ad Fidem christianam convertitur, assignari 40 dies conjugii infideli ad deliberandum ; et si, iis elapsis, conversionem respuat, separationem institui quoad lorum et habitationem, licet absque *injuria Creatoris* cohabitare vellet. » Hinc patet casus nostri decisio, scilicet : Benjaminus non tantum potest, sed debet ab uxore infideli discedere. Ergo, stante lege Ecclesiæ, nullam injuriam illi irrogavit discedendo. Ergo ejus consensu non indiguit ad Religionem ingrediendam et profiterendam. Ergo valide solemnem egit Professionem. Ergo uxor ejus Anna nullo prorsus jure gaudet ad virum reclamandum, licet postea ad Fidem conversa fuerit, siquidem Professio, semel valida, per se non dissolvitur, Ergo in bona pace remaneat Benjaminus, et omnia bona Religiosi adimplere pergat.

905. — II. ad 3^m Quæs. *Conroversatur* : nulli *negant*. Ratio eorum 1° eruitur ex S. Paulo, qui aperte dicit : *Si hæc (uxor) consentit habitare cum illo, non dimittat illam...* Apostolus igitur non concedit facul-

tatem dissolutionis, nisi pro casu quo infidelis discedat, explicite vel implicite nullo modo vivere pacifice, etc. Ergo concessio ad hunc casum restringi debet. 2° Eruitur ex *Innocentio III*, qui ait C. *Gaudemus*, 8, *de Divortis* : « Nunquam, ea vivente (uxore), licite poterit aliam habere, « nisi post conversionem ipsius illa renuat cohabitare cum ipso, aut « etiamsi consentiat, non tamen absque contumelia Creatoris, vel ut cum « pertrahat ad peccatum mortale. » Sic etiam declaravit S. Congr. Cone., teste *Bened. XIV*, *de Syn. I.* 13, c. 21. — I. *Carrière*, n. 279.

906. — *Affirmant* vero non pauci et gravissimi Auctores. Ratio eorum est, 1° quia verba Apostoli : *non dimittat illam...* intelligi possunt de consilio, non de præcepto ; 2° quia, si intelligantur de præcepto, cessavit illud præceptum, cessante ejus ratione : etenim prioribus sæculis Ecclesia non expediebat quidem ut fidelis ab infideli separaretur, præter casus supra enumeratos, secus vero postea, quia graviora mala ex cohabitatione fuerunt metuenda ; 3° quia Ecclesia prohibuit postea cohabitationem, ut supra dictum est ; et proinde infidelis nolens converti, implicite discedit, siquidem cogit alterum ad discedendum. *Ita Sanchez*, l. 7, *disp.* 63, cum *Bellarmino*, etc. Et hanc sententiam *probabilior* dicit S. *Lig.* n. 957.

CASUS V.

SOLUTIO MATRIMONII 2°.

Felicia nos, matrimonio cum Sylvia contracto et nondum consummate, uxori et mundo valedicens, divina aillante gratia Ordinem religiosum ingressus est, ibique vota solemniter nuncupavit. Sylvia et ipsa Congregationem quamdam mulierum ingressa, votum castitatis simplex coram Episcopo emisit. Lapsu vero temporis, e concepto fervore paulatim decidens, Sylvia e Congregatione egressa est, et ad sæculum rediit. Tunc ad exteram regionem se contulit, nuptiasque celebravit cum Hermanno, cui totam vitam occultavit. Rebus tamen postea cognitis, Hermannus, existimans irritum esse suum matrimonium, Sylvia dimissa, novis nuptiis inhiare coepit ; sed antea quaerit a Confessario utrum id agere possit ?

Hinc :

Quærit. 1° *An Professio religiosa solvat matrimonium ?*

2° *Quonam jure illud dirimat ?*

3° *An matrimonium Sylviae cum Hermanno validum et licitum fuerit ? Et quid de proposito Hermannus ad alias nuptias convolandi ?*

Solutio :

▲

907. — R. ad 1^m Quæst. *Affirmative*, modo matrimonium sit tantum ratum et non consummatum. Constat ex *Cone. Trid. sess.* 24, *can.* 6 : « Si quis dixerit matrimonium ratum non consummatum, per solemnem « Religionis Professionem alterius conjugem non dirimi, anathema sit » Hoc igitur ad Fidem pertinet. Constat etiam ex variis Decisionibus SS.

Pontificum, præsertim *Alexandri III*, *Innocenta III*, etc., necnon ex constanti Ecclesiæ praxi.

908. — *H. ad 2ⁿ Quæs. Controversatur* : juxta [dures, de jure naturali; juxta alios, de Jure ecclesiastico; sed probabilius, juxta communem sententiam, de Jure divino ab Ecclesia declarato. *Sic P. Perrone, de Matrimonio Christiano, toni. 3, sect. 2, c. 6. — Carrière, η. 311 et seq.; in ejusdem Comp. n. 97.*

909. — *R. ad 3ra Quæs.* Matrimonium istud est validum. Non obstat enim primum *Sylvia* matrimonium cum *Feliciano*, siquidem per Professionem *Feliciani* solutum est, juxta superius dicta. Nec obstat votum castitatis ab ipsa *Sylvia* apud Moniales emissum cum votum illud fuerit simplex tantum, licet coram Episcopo emissum. Verum gravissime peccavit *Sylvia*, matrimonium ineundo, quia violavit votum castitatis, quo se obstrinxerat. Debuisset ad dispensationem Pontificiam recurrere. Nunc vero Episcopum aut Confessarium regularem adire satis erit *Hermannus* autem, valido conjunctus matrimonio, ad alias nuptias convolare non potest. Cum *Sylvia* igitur in bona pace vitam ducat.

CASUS VI.

DIVORTIUM A TORO ET HABITATIONE 1°.

1° *Claudina* a viro suo varias ob causas discessit, scilicet : 1° quia ipsa a marito sæpe veritis, necnon verberibus impetitur; 2° quia vir cum muliere malæ famæ frequens consortium habet, et ab ea discedere recusat; 3° quia maritus vino deditus, singulis fere diebus inebriatus, omnia subvertit, domumque tota nocte clamoribus implet, ita ut ipsa ne oculum quidem claudere valeat.

2° *Gyrinus* ob uxoris adulterium, ex judicis sententia divortium fecit, quamvis ipse secreti adulterii reus foret. Quapropter dubitat an ipsam revocare teneatur.

3° *Marcellinus*, obtenta separatione ab uxore, de adulterio juridice convicta, statum clericalem amplecti statuit, et Ordines sacros successive suscepit. Sed ecce ! vix erat ordinatus Sacerdos, cum uxor innocentiam suam juridice probat, virumque ad se redire jubet.

Inc :

Quær. 1° *Quibusnam de causis divortium fieri possit ?*

2° *In valeant rationes a Claudina allatæ in primo casu, etiam scorsim sumptæ, ut discedere possit etiam privata auctoritate ?*

3° *In Gyrinus in 2° casu teneatur uxorem revocare? Quid, si adulterium tantum post separationem commisisset?*

4° *In Marcellinus in 3° casu teneatur ad uxorem redire, et maritali modo cum ea vivere ?*

Solutio :

910. — *R. ad 1^m Quæs.* Divortium a toro et habitatione fieri potest;

lū mutuo consensu, ad tempus de justa causa, vel in perpetuum ad vitam perfectiorem amplectendam ; 2° ob periculum grave animæ aut corporis, ex cohabitatione cum comparte imminens; 3° ob adulterium alterutrius, ut patet ex verbis Christi, *Matth. c. 5, c. 32 : Qui dimiserit uxorem, excepta fornicationis causa, facit eam mrrhari.* — K *Comp. n. 761.*

911. — /L *ad 2^m Quxs.* 1° Valet prima ratio *per se*, id est si vexatio sit gravissima, seu vere sæva, et notabiliter excedens modum corrigendi permissum ex quo grave malum immineat, v. g. periculum mortis, mutilationis, etc. 2° Valet quoque secunda ratio, si Cl a u d i n a moraliter certa sit de adulteterio mariti sui, ut ex casu constare videtur. Ratio est, quia matrimonium non obligat ad redditionem debiti, et ad alia munera adimplenda, nisi condilionate, scilicet, si alter conjux lidem conjugalem servet. Ergo, si alter fidem fregerit, hæc obligatio cessat. 3° *Per se* autem non sufficit tertia ratio, quia, licet vir sæpe ebrius clamet, et omnia domi subvertat, nullum tamen grave periculum corporis uxori imminet. In primo autem et secundo casu Cl a u d i n a divortium facere potest, etiam propria auctoritate, *per se loquendo*, ut conveniunt Doctores communiter, ratione adulterii. S. *Lig. n. 9G8. Probabilius* autem etiam admittendum est ratione saevitiarum, quia sæpe esset periculum in mora, et nemo tenetur expectare sententiam judicis cum gravis damni periculo. Insuper injuriat etiam gravissimæ non semper in foro externo probari possent. *Elbel, n. 376.*

912. — II. *ad 3^{TM} Quxs.* 1° Cy r i n u s tenetur in casu uxorem suam revocare. Ratio est, quia paria habentur delicta, cum uterque conjux alteri fidem fregerit. Mutua igitur compensatio ex utraque parte orta est. Ergo Cy r i n u s injuste egit divortium procurando; et injustitiam hanc reparare debet uxorem revocando. *Pontas, verbo Divorce, cas. 3.*

2° Si vir adulterium commisisset tantum post separationem juridice obtentam, probabilius non teneretur uxorem revocare, quia hæc per sententiam judicis omni jure erga maritum spoliata fuit. V. *Comp. n. 763.* — S. *Lig. n. 967.*

913. — /L *ad 4ⁿ Quxs. Affirm.* Ratio est, quia uxor injuste jure suo privata est; ergo hoc jus suum repetere potest. Ergo, si repetat, ei reddendum est. Marcellinus igitur vilte laicali restituendus est. Sed cum castitatem promiserit in Ordinis susceptione, debitum petere non poterit, sed reddere tantum. *Pontas, n. Divorce, cas. 4, post S. Thom, et S. Bonav.* In praxi autem, ratione reverentiae Sacerdotio débital, roganda foret mulier, imo et enixe hortanda ut e jure suo cederet, et virum in pace relinqueret.

CASUS VII.

divortium a toro et habitatione 2°.

1° U r s i n u s et A c h a r i s, conjuges, in perpetuis jurgiis viventes, nec verbis solum, sed etiam verberibus contententes, mutuo consensu, ad operandam animæ salutem, divortium a toro et ab habitatione faciunt. Sed ab Alberico Confessario sine absolutione dimittuntur, donec cohabitaverint.

2° *Manlius*, iſ uxorem a pluribus annis adulterium commiſſiſſe, ſeparationem juridicam urget, quamvis certo noverit eam ad meliorem frugem ſeſo recepiſſe, et ſanctam quidem vitam nunc peragere.

3° *Germanus*, matrimonio cum *Clara* ab uno anno conjunctus, jam totam hæreditatem a malro defuncta receptam potando exhaurit, dum pater proprium patrimonium comedit. *Clara*, ex fructibus dotis maritum ſimul et ſocerum ſuſtentans, ab utroque verbis aſperis et durioribus verberibus indesiſenter laceſſitur. Teneram oviculam inter duos lupos cerneret ! Quid tunc *Clara*? cum prolem nullam ex viro ſuſceperit, et ſuſcipere in tam miſera conditione timeat, clam fugit ad domum paternam, nec ad maritum redire conſentit.

Ilinc :

Quæſt. 1° *An conjuges in primo caſu légitime ſeparari potuerint, et an recte egerit Confessarius?*

00 *An recte Manlius ſeparationem petiverit in ſecundo caſu?*

3° *Quid, ſi Manlius condonavel uxori, vel ſi cognito crimine, cum ea cohabitavel?*

4° *Quid dicendum de Clara in tertio caſu?*

Solutio :

914. — *Il. ad 1^m Quæſ.* *Per ſe loquendo*, iſti conjuges in perpetuum ſeparari nequeunt, mutuo conſenſu. Ratio eſt, 1° quia hujusmodi ſeparatio nunquam ſcandalo caret ; 2° quia tenentur lege caritatis et pietatis, ſepoſita occasione, mutuum amorem fovere, et *alter alterius onera* portare ; 3° quia fere ſemper maxima incommoda ex tali divortio ſubſequi ſolent, ſcilicet odia reciproca, familiarum diſſenſiones, periculum incontinentiæ, etc.... ; ſecus tamen ſi accedat alia ratio gravis, v. g. ſi viri ſſevitue in uxorem ſint intolerabiles, ut in caſu præcedenti dictum eſt, etc. Quare *per ſe* recte egit Confessarius hoſ conjuges abſque beneficio abſolutionis dimittendo. Attamen conari debuit, ut eoſ verbis pacificis ad mutuam reconciliationem adhortaretur. *Pontus*, v. Divorce, *caſ.* 7. Aliquando etiam ſolutio integra hujusmodi caſus a ſoliſ rerum adjunctis pendero poſteſt; decilio igitur ex circumſtantiis temperari debet : in praxi enim quandoque utendum eſt aliqua *epikeia*, ſeparationem ad tempus permittendo.

910. — *H. ad 2^m Quæſ.* *Aſfirm.* abſolute loquendo. Ratio eſt, quia, cum uxor fidem fregerit, vir utitur jure ſuo ; poenitentia enim uxoriſ non tollit de medio factum quo ejectione digna fuit. *Pontus*, v. Divorce, *caſ.* 10. poſt *S. Thomam* et *S. Bonav.* — *Comitolus*, t. I, *quæſt.* 144, ubi aſſerit eſſe ſententiam communem Theologorum. Attamen in praxi valde inducendus eſt maritus ut uxori condonet pœnitenli, et eam non dimittat. Igitur, ex rigore juris, *Manlius* uxorem dimittere quidem poſteſt, ſed ex quadam convenientia non expedit ut jure ſuo utatur ; attendere etiam debet ad famam uxoriſ non poſtituendam, atque ad ſcandalum non creandum. Quainnhrem, ſi hæc culpa mulieris ſecreta ſil, eam propalare non poſteſt: tanc igitur ſatiſ erit, ſi debitum conjugale ei deneget; cl melius faciet ſi, adhibita miſericordia, peccati uxoriſ omnino iminemor fiat.

016. — *R. ad 3^{TM} Quæs.* Si *Ma n l i u s* condonasset uxori, minime posset separationem urgere, quia condonando e jure suo cessisset; ubi autem quis e jure suo cessit, jam eo amplius non gaudet, nec proinde eodem uti potest perinde ac si illud servassct. Idem est dicendum si, cognito crimine uxoris, cum ea pacifice habitaverit et matrimonio usus fuerit, quia hæc agendi ratio esset vera condonatio, saltem implicita, *ita communiter*.

917. — *Λ. ad 4ra Quæs.* Quid dicam de te, infelix *Cl a r a*, mulierum miserrima ? heu ! infauste experiris id quod Apostolus prædixit generatim conjugibus adfulurum : *Tribulationem carnis habebunt hujusmodi*; reapse quot alias mulieres ejusdem infelicitatis socias roperies ! Sed exiguum tibi est solatium quod aliae uxores bene multæ tuæ misera conditionis sint participes : aliarum lacrymæ, tuarum fontem exsiccare non valent. Igitur, ne gravamen majus tibi afferam, nolo te damnare ex eo quod a marito adeo in te sævo discesseris, neque te urgere volo, saltem in praesentibus circumstantiis, ut cum eo cohabites ad duras et juges verberationes sufferendas.

918. — Sed cave ne tolerabilia velut intolerabilia jactes. Novimus enim solitum esse uxoribus aerumnas suas exaggerare, ut jugo maritali subtrahantur. Verum, quod vir tuus et socer ventri iudulgeant indesinenter, unus manducando et alter bibendo, non est ratio sulliciens ut ab eis discedas. Neque valet limor, ne proles superveniens bonis forlunæ destituatur. Deus enim, qui *pascit volatilia cwli, dat escam timentibus se*. Si consilium a me petis, tibi suadeo ut cum viro tuo cohabites, parata ad omnia incommoda, adjuvante divina gratia, patienter toleranda. Non obstabo tamen quin civilem bonorum separationem postules, imo suadebo ut facias.

CASUS VIII.

PAROCHI MUNUS.

1. *Sigismundus*, Parochus, non raro anxietate laborat quando ad nuptias benedicendas advocatur, ne cooperctur sacrilegiis unius vel utriusque sponsi, qui absque debita dispositione ad Sacramentum vivorum accedere videtur, præsertim in casibus sequentibus : 1° si accedant sponsi, Confessionis testimonium non perhibentes, vel aperte confiteri recusantes; 2° si unus dispositus quidem videtur, alter vero peccator publicus vulgo habetur; 3° si agatur de concubinariis v l publicis peccatoribus, jam contractu civili constrictis, et simul habitantibus. Etenim, si in præfatis interveniat Parochus, manifestum lit sacrilegium ; si vero assistendam deneget, alia incommoda nec parva subsequuntur. Quid igitur faciet ? Quid tu ipsius loco ?

2° *Pantauro*, Parochus, excipiens confessionem *Flaviæ* dic sequenti nuptias celebraturæ,prehendit eam in prava consuetudine hucusque protracta versari. Quid faciei Confessarius ? Timens ne indispositam absolvat, dilata absolute, jubet illam, elapsis quindecim diebus a contracto matrimonio, ad confitendum redire, putans expedire magis unum Sacramentum quam duo vel tria periculo profanationis exponi.

Hinc :

- Quæ r. 1° *Quandonam Parochus assistere possit matrimonio illorum qui male dispositi ridentur?*
 2° *Quid si unus tantum sit indispositus?*
 3° *An Parochus testimonium Confessionis a sponsis necessario requirere debeat?*
 4° *Quid ad casus?*

Solutio :

919. — *R. ad 1^{tm} Quæs.* Generatim! loquendo Parochus assistere nequit matrimonio eorum qui sunt publici peccatores, quia publice indigni non sunt ad Sacramenta admittendi, nec licet peccato aliorum etiam materialiter cooperari, nisi gravis ratio urgeat. Data autem gravi et proportionata ratione, assilentiam præstare poterit, præsertim si adsit periculum fornicariæ cohabitationis inter sponso, quod scandalum mullo majus crearet; cessat autem omnis difficultas, si sponsi sint publici concubinari, quia eorum matrimonium finem scandalo imponet, nedum illud producat. Quod si sponsi sint peccatores occulti, privatim adhortandi sunt, si facile fieri possit, ut ad meliorem frugem se recipiant. Sed si urgeant et matrimonium publice petant, ipsorum votis accedendum est. *F. Comp. n. 218 et* 69.

920. — *R. ad 2^{am} Quæs.* Si unus e sponso sit indispositus, Parochus facile matrimonio assistere poterit in favorem innocentis, quia tunc sufficiens habetur ratio cooperandi materialiter peccato illius qui indignus judicatur. *F. Comp. ibid.*

921. — *R. ad 3^{am} Quæs.* 1° *Nego per se loquendo.* Ratio est, quia nulla datur lex Ecclesiæ generalis id præscribens, et præterea sponsi possent existere in statu gratiæ, vel in illo per contritionem perfectam reponi. *Gousset. n. 754.*

2° *Affirmandum* autem est, ubi existit lex particularis, ut in multis locis reapse habetur, nisi adsit nimia difficultas in hujus legis observatione, præsertim erga eos qui jam matrimonium civiliter contraxerunt; sed antea generalim ab Episcopo rescindendum est quid, casu occurrente, agendum sit. *Gousset, n. 754. — V. Comp. ibid.*

922. — *R. ad 4^{am} Quæs. — .44 1^{am} casum.* 1° Sponsi sunt quidem enixe adhortandi ut confiteantur ante matrimonii celebrationem, non vero absolute cogendi, nisi lex particularis id præscribat, neque sit servatu difficilior.— 2° Quando unus sponsus est dispositus. Parochus in illius favorem matrimonio assistere potest, licet alter ut peccator publicus habeatur. — 3° In tertia hypothesisi, faciei quidquid poterit Parochus ad sponso digne disponendos; si res non succedat, nihilominus illos conjungere poterit, majoris mali vitandi gratia.

923. — *Ad 2^{am} casum.* Non placet Parochi *Pantaleonis* decisio, ac agendi ratio. Debuisset *Flavia* meliori modo possibili ad absolutionem præparare, et dubie dispositam condilionate absolvere.

Objicit Pantaleo : Præstat ut *Flavia* unum Sacramentum potius quam duo vel tria periculo profanationis exponat.

' *Respondeo* : Præstati vel vitetur profanatio certa et formalis etiam unius Sacramenti, potius quam profanatio incerta tantum unius et alterius. Agitur enim solum de Poenitentia et de Matrimonio ; siquidem præscribi posset Flavius, vel omittat Communionem, utpote non necessariam. Porro in casu, Flavia, sciens se non esse absolutam, Sacramentum Matrimonii in statu peccati mortalis recipiet et illud id profanabit sine dubio. E contrario, si conditionate absolvatur, probabiliter valebit absolutio in hypothesis, nec proinde de ullo sacrilegio certo constabit. Imo facile Flavia sic absoluta versabitur in bona fide, licet forte absolutio invalida sit, et tamen nullo inquinabitur sacrilegio, *Vide dicta de absolutione conditionalis, cas. 6 cl. 7, de Pœnitentia, n. 393 et seq. — F. Comp. n. 436.*

CASUS

DE IMPEDIMENTIS MATRIMONII

SEU

De efficacia impedimentorum. — De voto simplici. — De voto ingrediendi Religionem. — De impedimento erroris coti sollemnis, — consanguinitatis, cognationis spiritualis, affinitatis, — honestatis publica, — criminis, — disparilitatis cultus, metus, — ligaminis, — clandestinitatis, — De matrimoniis hæreticorum. De assistentia Parochi, etc.

CASUS I.

IMPEDIMENTORUM EFFICACIA.

Celina, puella, dum, nescio quo casu, in statu involuntariae ebrietatis versaretur, a Titio opprimitur. Elapsis pluribus annis, rei prorsus inscia Celina cum Caio, Titii fratre, nuptias celebrat. Postea autem, cum id, falente ipso Titio, rescivisset, de matrimonii valore multum angitur. Ad Germanum Parochum statim properat, dubitationemque suam ei aperit. Ai ille : « Nihil est quod timeas, lilia, inquit ; nulla debetur pœna ubi nulla datur culpa, et insuper lex ignorata obligaro nequit. »

Hinc :

Quæritur. 1° An *impedimenta invincibiliter ignorata matrimonium irritent ?*

2° An *incurrantur, seclusa culpa, ubi rationem poenæ habenti*

3° *Quid ad casum ?*

Solutio :

924. — *R. ad 1^{am} Quas. Affirmative.* Ratio est, quia impedimenta dirimentia sunt leges irritantes, quæ proinde matrimonium prorsus invalidum faciunt, licet ignorentur. Irritatio enim locum habet independenter a voluntate et cognitione contrahentis. K. *Comp. n. 787.*

925. — *R. ad 2^{am} Quas. Affirmative.* Ratio est, quia in eo casu impedimenta primo habent rationem vinculi, et secundo tantum rationem poenæ. V. *Comp. n. 788.*

926. — *R. ad 3^{am} Quas.* Turpiter et crasse erravit Germanus Parochus ; non agitur enim ibi de pœna, sed de lege Ecclesiæ, matrimonium irritante : ergo nullum est Celinæ matrimonium, et proinde, obtenta dispensatione, revalidandum. Germanus autem ad studium Theologiæ moralis remittendus est.

CASUS II.

IMPEDIMENTA DŪBIA.

Antonia, a Gerundio viduo in matrimonium requisita, libenter annueret, nisi scrupulus unus aut alter obstaret, scilicet : 1° dubium quoddam de morte mariti sui, in Indias profecti, negotiationis causa, de quo a viginti annis nihil prorsus audivit; 2° dubium de aliqua affinitate cum ipso Gerundio contracta, propter turpe consortium inter ipsam Antoniam et Gerundii patrum habitum, non certo tamen consummatum. Scrupulum ulrumque facile solvit Abundius Parochus, qui ait : *Impedimentum dubium, impedimentum nullum est; sicut lex dubia, lex nulla.* Contracto autem matrimonio, audit Antonia ab alio Confessario, non sibi licere in tali matrimonio permanere, quia matrimonium dubium jus certum ad cohabitationem dare nequit. Mulier igitur anxiosa quærit cuinam credendum sit.

Hinc :

Quærit. 4° *An liceat contrahere matrimonium cum impedimento dubio vel probabili ?*

2° *Quid ad casum ?*

Solutio :

927. — II. ad 1m Quæs. Distinguendum est inter impedimenta juris, vel facti, et inter impedimenta Juris ecclesiastici, aut Juris divini et naturalis.

Hinc : 4° *Probabilius* licet contrahere matrimonium cum probabilitate impedimenti Juris ecclesiastici, quia Ecclesia censetur defectum supplere cum supplere possit, et nunquam reclamaverit contra doctrinam, sat communiter a Theologis propugnatam, de valore matrimonii in hujusmodi casibus. Ecclesia enim in re tanti momenti silere non potuisset. V. *Comp. n. 789, et S. Lig. n. 901.*

2° Non autem licet contrahere matrimonium cum impedimento dirimente in dubio juris divini, quia probabilitas non tollit periculum invaliditatis Sacramenti, et Ecclesia in hoc casu supplere minime potest.

3° Neque licet matrimonium contrahere cum dubio vel probabilitate facti. Ratio est, quia, cum factum dubium possit subinde evadere certum, maxima incommoda ex separatione conjugum sequerentur. Quapropter communiter docent Theologi tunc Ecclesiam non supplere, quia supplendo minus sapienter ageret. Ergo non censetur supplere. Ergo, in dubio vel probabilitate impedimenti hujusmodi, recurrendum est ad dispensationem pro cautela. Sed juxta multos et graves Auctores sufficit ad Episcopum recurrere. S. *Lig. n. 902.* S. *Congregatio Cone.*, hac de re interrogata, respondit : *Consulat probatos Auctores; et in casibus dubii gravioris recurrat ad S. Sedem, saltem ad cautelam.* — *Analecta Juris Pontificii*, I, p. 699.

928. — *R. ad 2^m Quæs.* 1° *Antonia* matrimonium contrahere nequit com *Gerundio*, quia non est certa de morte mariti sui. In hoc casu non sufficit præsumptio, sed requiritur certitudo. Ecclesia enim pro tali casu non supplet, tum quia est impedimentum juris divini, tum quia agitur de dubio facti. Graviter igitur erravit *Abundius* Parochus declarando *Antoniam* tuta conscientia matrimonium contrahere posse.

2° Dubium posterius de aïmitate contracta solvendum erat interrogando mulierem, ut ab ea nosceretur qualis generis fuerit consortium istud. Dubio autem remanente, dispensatio *ad cautelam* erat postulanda.

CASUS III.

VOTUM SIMPLEX 1°.

1° *Felicitas* vitam cælibem servare vovet ; at paulo post (ut inconstant est mulierum genus) ipsam voti pœnitet, cum arridentem nubendi occasionem invenisset. Pergit igitur ad *Procopium*, Confessarium, medium quaeritans ad importunum vinculum solvendum. Dubitat ipse *Procopius* an in illo casu ad Papam, vel ad Episcopum, sit recurrendum.

2° *Helena* adit *Sylvium* Confessarium : « Pater, inquit, mulierum miseram ad pedes tuos cernis provolatam. Postquam ego perpetuam voverim castitatem, data occasione, matrimonium contraxi, quin votum, soli Deo notum, cuipiam mortalium patefacerem. Quid nunc, quaeso, mihi superest agendum? » Obstupefactus *Sylvius*, quid respondeat plane ignorat ; ideoque jubet mulierem alia vice redire. Redit quidem mulier, anxietate adhuc majori percita : « Heu! inquit, vir meus nudius tertius defunctus est ! quid faciam ! Sola enim remanere nequeo. Jam nova? mihi offeruntur nuptiæ : quaero an illas acceptare valeam ? » Sciscitanti *affirmative* respondet Confessarius.

Hinc :

Qua jk. 1° *Qualis sit efficacia coli simplicis, sed perpétuai castitatis, sive quoad matrimonium contrahendum, sive quoad illud cum eo voto jam contractum ?*

2' *Quis ab illo volo dispensare possit, sive ante matrimonium, sive nuptiis jam celebratis ?*

3° *An dispensatio voti, obtenta ad ineundum matrimonium, sit absoluta et perpetua, vel nota requiratur ad nosa' nuptias?*

Quid ad utrumque casum ?

Solutio :

929. — *R. ad 1^m Quæs.* 1° Votum castitatis a persona libera emissum, est impedimentum *impediens* matrimonii, ita ut si, seclusa dispensatione a tali volo, illa matrimonium ineat, valide quidem, sed illicite contrahat, gravissimoque peccato coinquinetur.

2° Si matrimonium, stante voto castitatis, initum fuerit, conjux eo liga-

tns non potest petere neque reddere debitum decurrente primo bimestri. Ratio est, quia ex privilegio divino, ab Ecclesia declarato, matrimonium ratum tunc solvi potest ad statum perfectiorem amplectendum, adeoque nec conjuges ad debitum conjugale tenentur, ut jus electionis servare possint. Porro coniux voto ligatus debitum petere nequit, propter obligationem voti servandi; sed neque reddere potest, cum ad id ratione iustitiæ non urgeatur. — Elapso autem primo bimestri, non potest quidem debitum petere, cum voto impediatur; sed reddere valet, quia ad hoc ex iustitia comparti debita tenetur. F. *Comp. n.* 780.

930. — R. *ad 2^{am} Quæst.* Si votum castitatis sit perpetuum et absolutum, est Papæ reservatum ante matrimonii celebrationem; inito autem conjugio, votum castitatis ab Episcopo et Regularibus solvi potest, sive ante matrimonium, sive eo contracto emissum fuerit. Idem quoque dicendum est de voto ad tempus determinatum facto, et etiam de voto perpetuo conditional), necnon de voto virginitatis seu de voto non nubendi. V. *Comp. n.* 125, 175, 780. .8. *Lig. n.* 987.

931. — R. *ad 3^{am} Quæst.* Dispensatio censetur tantum data propter présentes circumstantias, seu ad matrimonium semel ineundum. Eruitur ex modo quo ordinarie ejusmodi concessio datur; additur enim communiter: *ita ut, conjuge mortuo, cælebs mancat.* A fortiori idem dicendum est, si dispensatio concedatur postquam matrimonium jam contractum est. Proinde dispensatus a voto, comorte mortua, ad novas nuptias absque dispensatione convolare nequit. *Lacroix, de Volo, lib. 3, p. I, n. 861.* — *Lugo, Lessius.*

932. — R. *ad 4^{am} Quæst.* — *Ad 1^{am} casum:* Felicitas vovendo vitam cælibem, seu cælibatum servare, non emisit votum perfectæ castitatis, sed tantum votum non nubendi, et consequenter satis est si ad Episcopum, vel Confessarium regularem, pro dispensatione obtinenda recurrat.

933. — R. *ad 2^{am} casum.* Sylvius Confessarius dicere debuisset *Irlexb* prima vice sibi occurrenti, votum suum posse ab Episcopo, vel etiam a Confessario regulari dispensari, seu potius commutari, quia Episcopi et Regulares facultate gaudent tollendi omne impedimentum ad matrimonii usum. Redeunti autem mulieri declarandum fuisset, recursum ad Curiam Romanam necessarium esse ad obligationem voti solvendam, quia jam non existit ratio ob quam reservatio Papæ cessaverat, et proinde eadem reservatio reviviscit.

CASUS IV.

VOTUM SIMPLEX 2°.

Rogerus, graviter decumbens, vovet Religionem ingredi, si Deus corporis sanitatem restituat. Verum, recuperata sanitate, simul cum morbo evanuit etiam fervor spiritus, et, neglecto voto, matrimonium contraxit. Stimulos tamen conscientiae persentiens Roger]rs, matrimonio nondum consummato, a Confessario querit utrum voto adhuc obstringatur, vel a quo dispensationem obtinere posait?

IIINC :

- Quæ r. 1° *Quomodo peccaverit, Rogerius matrimonium ineundo ?*
 2° *An voto adhuc ligetur, ita ut, relicta uxore, statim Religionem ingredi debeat ?*
 3° *An peccaturus sil, debitum petendo aut reddendo?*
 4° *A quo dispensari possit?*

Solutio :

934. — *R. ad 1ra Quxs.* Rogerius peccavit graviter, matrimonium contrahendo, et quidem contra virtutem Religionis. Ratio est, quia votum, licet condilionatum, recuperata valetudine, factum est absolutum, et obligare cœpit. Proinde, uxorem ducendo, Rogerius promissionem suam in re gravi violavit, quia vel debet fieri infidelis uxori, ut votum exsequatur, vel infidelis Deo, ut uxori adhaereat.

935. — *R. ad 2m Quxs.* In primo bimestri, matrimonio non consummato, tenetur adhuc ad votum; etenim in eo casu uxorem licite relinquere posset quilibet alius ad vitam religiosam amplectendam, et a fortiori ipso Rogerius id potest. Atqui, si potest, debet, nisi dispensetur, quia adimpletio voti adhuc possibilis est. Sed, consummato matrimonio, votum impletu impossibile fieret.

936. — *R. ad 3ra Quxs.* Distinguendum est : 1° decurrente primo bimestri, neque potest debitum petere, neque reddere, quia se impotentem elliceret ad votum servandum per matrimonii consummationem. 2° Matrimonio autem consummato, posset tum petere, tum reddere, quia executio voti facta fuisset impossibilis.

937. — *R. ad 4ra Quxs.* Rogerius ab F.piscopo dispensationem voti oblinere potest, eo tempore quo adhuc obligatione ligatur, scilicet, in primo bimestri, matrimonio non consummato, ut fert casus. V. *Comp.* n. 782. Plures dicunt obligationem voti ruere per ipsam matrimonii celebrationem ; quia si conjux in primo bimestri, non consummato matrimonio, potest Religionem ingredi, hoc fit ex privilegio divino ; sed nemo tenetur privilegio uti : ergo nemo tenetur id facere invitus. F. *Elbel*, n. 79. Sed non videtur deserenda sententia communis Theologorum.

CASUS V.

VOTUM INGREDIENDI RELIGIONEM.

Ludivina, puella, gravissimo morbo laborans, ac in vitæ discrimen adducta, castitatem, imo et Religionis ingressum vovit, si convalesceret. Reipsa, valetudine recuperata, monasteria pleraque regionis adivit, rogando ut sacro habitu donaretur. Verum intellexit se nullibi admittendam esse in gradum Monialium choro addictarum, sed solum inter eas quæ in humiliori gradu consistunt, quæ Sorores *Conversæ* nuncupantur, nisi Breviario rite legendo ac pronuntiando idonea evaderet. Tunc a voto Religionis se omnino immunem reputavit Ludivina, siquidem indignum

sibi videbatur inter inferioris gradus Religiosas accenseri, et præterea, laboriosum nimis, ut aiebat, arbitrata est latinas litteras addiscere. Hinc satis a se factum esse non dubitavit, si promissam Deo castitatem paternis in ædibus custodisset. At, mortuo patre, mox ad egestatem redacta est, cum ipsi occurrit vir sat dives, qui ad eam ducendam etiam sine dote paratus erat. Tunc Confessarium adit, et ab eo quærit quid facere possit, et a quo dispensationem voti castitatis obtinere valeat?

Hinc :

Quæ r . 4° *An Ludivina debuerit consentire ut admitteretur in gradum inferiorem, si altioris gradus capax non judicaretur?*

2° *An debuerit, voti implendi causa, necessaria addiscere, ut admitteretur inter Moniales choro addictas?*

3° *An a solo Papa concedi potuerit dispensatio a voto castitatis prædicto ?*

Solutio :

938. — *R. ad 1m Quæs.* Si Ludivina, vovendo, non aliter se ad Religionem ingrediendam obstringere intenderit quam in statu Monialis choro addicta), minime tenebatur gradum Sororum' in humiliori gradu consistentium amplecti. Quod si non constaret qualis fuerit ejus intentio, judicium ferendum erit ex præsumptiono, nimirum ex circumstantiis, sive personalibus, sive domesticis, v. g. conditione, educatione, viribus, et vitæ anteactæ ratione, etc. Ubi autem, omnibus perpensis, apparuerit nonnisi ad statum Monialium choro addictarum puellam se adnumerari intendisse, censenda erit a voto soluta.

939. — *R. ad 2ra Quæs.* Debuit Ludivina adhibere media saltem ordinaria ut voto exsequendo evaderet idonea, adeoque procurare ut scientiam sufficientem haberet ad Breviarium legendum et recitandum. Attamen, si id Ludivinæ longe laboriosius esset quam aliis choro destinatis, vel quam ipsa praevidisset, ab omni obligatione voti adimplendi immunis reputanda erit.

' 940. — *R. ad 3m Quæs.* Ilæc dispensatio probabilius ab Episcopo concedi potest. Quamvis enim Theologi non pauci contendunt votum perpetuae castitatis, etiam condilionatum, Papae reservatum manere, purificata conditione ; attamen alii, etiam bene multi, cum S. Ligorio, censent votum illud, etiam quando conditio elTectum suum consecuta est, ab Episcopo dispensari posse. Ratio est, quia votum Papae reservatum, ex communissima sententia, debet esse in suo genere perfectum, id est emissum ex perfecto amore virtutis, seu ex puro affectu ad bonum quod promittitur. Sed votum condilionatum, prout in casu nostro contigit, non fuit emissum ex solo affectu ad castitatem, sed etiam, imo et principaliter ex affectu boni alterius, nimirum vitæ conservanda), vel ex aversione mali temporalis, nempe mortis, ut vovens se ab ea liberaret. Ergo non agitur de voto in suo genere perfecto, etiam verificata conditione ; ergo non est Summo Pontifici reservatum.

»

CASUS VI.

ÉRROR 1°.

Fulbeïius matrimonium contrahit cum Arethusa, quam putat honestam virginem et prædivitem. Celebratis autem nuptiis, detegit eam non solum pravam egisse vitam, sed ex alio gravidam esse, nullis fruentem divitiis, imo æro alieno non parum gravatam. Furore abreptus, ab ea discessit, ad novas nuptias in aliena regione convolaturus. Mox ei offertur occasio ducendi puellam putative nobilem, eamque ducit, ut nobilium allinis fiat. Contracto autem matrimonio, summo dolore comperit, iterum se falsa sponsæ nobilitate delusum esse. Tunc audiens Arethusam repente mortuam esse, in patriam revertitur, tertias ibi nuptias initurus.

Hinc :

Quær. 1° *Qualis error obstet validitati matrimonii?*

2° *Quid de triplici matrimonio Fulberii?*

Solutio :

941. — *R. ad im Quæs.* Solus error circa personam mvalidat matrimonium, quia ille solus tollit libertatem circa objectum, seu substantiam contractus. Excipe, nisi qualitas redundet in substantiam, v. g. si quis intenderet qualitatem sponsæ individuum, el nullatenus aliis communem, puta, si vellet ducere filiam Regis primogenitam ; vel si proprie intenderet qualitatem, v. g. nobilitatem primo et personam secundo tantum nnt qualitatem, velul conditionem *sine qua non*. *S. Lig. n. 1014 et seq. Comp. n. 795.*

942. *R. ad2m Quæs.* 1° *Primum Fulberii matrimonium* est o validum, quia error circa qualitates personæ tantum versatur. Nec quod error causam forte dederit contractui, seu quod Fulberius, c errore, nolisset contrahere. Ratio est, quia hæc dispositio habituali: facit ad matrimonium invalidandum, siquidem non attenditur in hoc tractu ad id quod fecisset si veritatem novisset, sed quid actu fecerit, actu Fulberius consensit in personam Aretiusæ, et quidem absolu! squo ulla conditione : ergo valide cum ea contraxit. Accedit quod, s jusmodi dispositio sufficeret ad matrimonium invalidandum, inm matrimonia rescinderentur, nec ulla foret matrimonii firmitas; proim maxima sequerentur familiarum dissidia, filiorum damna, omnium data et totius societatis perturbatio.

943. — 2° *Secundum Fulberii matrimonium* est prorsus irr Stante enim matrimonii præcedentis validitate, necessario corrui si quens vinculum, ob ligaminis impedimentum. An vero valeret, si ei qua causa primum non staret? *Per se* esset validum, non obstante er qui etiam in hoc casu circa qualitatem tantum versatur. Secus ti dicendum foret, si hanc qualitatem, seu sponsæ nobilitatem princip; intendisset Fulberius, ut supra dictum est.

3° *Tertium matrimonium* Fulberii absque difficultate valebit, si aliud non obstat impedimentum. Etenim non obstat primum matrimonium, cum Ar ethusa mortua sit et tumulata. Nec obstat secundum matrimonium, cum ex dictis prorsus invalidum fuerit. Ergo Fulberius in pace tertia uxore fruatur, et ulinam tandem hæ terliæ nupliæ ci fauslæ evadant!

CASUS VU.

4

ERROR 2°.

Arcontius, ob plura crimina ad triremes in perpetuum damnatus, captata occasione, vincula disrumpit, et fictis litteris se nobilem et divitem exhibens, matrimonium cum Ger afina, virgine praeclara, contrahit. Re autem comperta, ecce adstant satellites, qui comprehensum hominem in carcerem teterrimum detrudunt. Quaerit autem obstupefacta Ger afina, an alium virum ducere possit?

Hinc :

Quær. 1° *Quid de matrimonio Arcontii cum Ger afina inito, et an Ger afina alias nuptias inire possit?*

2° *Quid, si quis contrahat sub conditione sino qua non talis qualitatis ; an error matrimonium invalidant?*

Solutio :

944. — *R. ad 1m Quæs.* Matrimonium Ger afinæ cum Arcontio validum reputandum est, quia error, licet ingens et enormis, fuit tamen circa qualitatem solam. Nec obstat quod mulier insigniter decepta fuerit, quia hæc deceptio, quæcumquo sit, consensum in personam Arcontii, in matrimonium accipiendam, non vitiavit : ergo consensus ille substantialiter validus fuit ; ergo validum est matrimonium. Porro matrimonium semel validum, est indissolubile. Ergo Ger afina ad alias nuptias convolare nequit. Si quid autem solatii ip-i tribui possit, istud accipiat, nempe ipsi non esse sufferendam viri adeo invis horrendam societatem, cum separatio a toro et habitatione jam per satellites peracta fuerit. Neque, si Arcontius postea, obtenta gratia, libertati restitueretur, cogenda foret Ger afina ut cum tali viro cohabitaret. *Elbcl, n. 99.*

945. — *R. ad 2m Quæs.* in hoc casu, sane error matrimonium invalidaret, quia tunc qualitas in ipsam substantiam redundaret, ut supra dictum est. Ratio est, quia consensus contrahentis existentiae qualitatis intentæ omnino alligaretur, elad hanc qualitatem restringeretur. Esset enim matrimonium vere conditionatum : ergo, non subsistente conditione, eo ipso corrueret consensus, et irritus lieret contractus. Talis autem modus contrahendi omnino reprobandus est ; consensus enim eondilionatus prorsu illicitus est.. Hinc in praxi serio attendant sponsi ad qualitates compartis, quin, contracto semel connubio, remanet inclamandum istud Apostoli: *Alter alterius onera portale.*

CASUS VII.

VOTUM SOLEMNE.

Bertina, puella, in ordinem Monialium ingressa, putans, falso se annum ætatis decimum sextum complevisse, ad solemnem Professionem admissa est. Elapsis autem annis quindecim, errore detecto, inaudit Professionem, utpote factam ante completum annum decimum sextum, nullam fuisse et irritam; quapropter animum mutavit simul et habitum, relictoque monasterio matrimonium contraxit.

Hinc :

Quæritur. 1° *Quandonam votum dirimat matrimonium?*

2° *An validum fuerit matrimonium Bertinæ?*

Solutio :

946. — R. ad 1^m Quæsitum. Votum dirimens matrimonium est solum votum solemnino castitatis, per Professionem in Ritibus approbata factum. Votum enim simplex non dirimit matrimonium, sed tantum illud impedit, seu illicitum illud officit. F. *Comp. n. 780 et 797.*

R. ad 2^m Quæsitum. Ut quæstioni respondeatur, antea sciendum est utrum Bertina votis solemnibus Religionis ligata sit, necne. Licet enim invalida fuerit prima emissio votorum propter defectum ætatis, potuit bono subsequenter decursu temporis validari. Si autem aliquando, v. g. in votorum renovatione, validate fuit Professio, matrimonium subsequens est prorsus invalidum. Quid igitur de Professione Bertinæ statuendum?

917. — 1° In foro externo ecclesiastico, præsumitur Bertina valide Professionem emisisse, et proinde invalide nuptias celebrasse. Ratio est, quia prudenter præsumitur eam Monialem, intra tam longum tempus, suam Professionem ratam habuisse, saltem tacito, præsertim si interea contra valorem Professionis nunquam reclamaverit.

948. — 2° In foro autem interno, res tota pendet a consensu posteriori Bertina in Professionem, saltem implicito, ratam habendam. Consensus enim ille ab Ecclesia suppleri non potest. Hinc valida censi debet Professio, si Bertina, postquam novit priorem emissionem votorum fuisse irritam, eam ratam habuerit; vel etiam, si libenter et animo volenti vota priora renovaverit, ut fieri solet apud Moniales, pluries aut semel in anno solomniliter, vel etiam secreto, ex privata devotione. Invalida autem habenda erit, si Bertinam semper præstiterit quod statum religiosum amplexata fuerit, vel vota renovari! cum aliis cum displicentia, invito animo, et tantum ex eo quod se jam ligatam putabat, certe non renovatura si invaliditatem prima* Professionis novisset. Interroganda igitur est Bertina, et ex eius sincera responsione colliges utrum Professio ejusdem ut valida sit habenda, et consequenter invalidum ejus matrimonium, aut vice versa. Plerumque, si iudicium feras ex plurimum contingentibus, pro valore Professionis et matrimonii invaliditate concludes. *Elbcl, n. 111.*

CASUS IX.

PUELLA APUD MONACHOS VOVENS.

Arsenius, Sacerdos, cupit aliquem Monachorum Ordinem ingredi; neptem habet decem annos natam, ulroquo parente orbatam, quam deserrere nollet. Mirum ac singulare capessit propositum, ut tum sibi, tum puellulae consulat. Neptem virili veste indutam secum abducit in monasterium, rogans ut junior hic hospes etiam reciperetur. Puer, ut ab omnibus putabatur, assiduis patruis curis non mediocriter in doctrina et sapientia crevit, ita ut, annis quinque elapsis, cum tyronibus admissus fuerit, et anno sequenti cum nonnullis aliis Novitiis vota solemnia nuncupaverit. Interea tamen anxietate premitur Arsenius, pertimescens ne fraus sua tandem delegatur. Quare, obtenta Superioris licentia, ad tempus e monasterio egreditur, neptem abducens, eamque matrimonio jungit, et solus Religionem repetit, poenitentiam de iniqua fraude peracturus.

Hinc :

- Quæ r, 1° *An Professio puellulae apud viros valida fuerit?*
 2° *An validum fuerit ejusdem matrimonium?*
 3° *An neptis et patruus censuras incurrerint?*

Solutio :

949. — *R. ad 1m Quæs.* Controversia olim agitabatur hac de re inter Theologos. Affirmabant alii validam esse hujusmodi Professionem, quia, aiebant, circumstantia sexus est quid more accidentale. Si hæc circumstantia detegatur, amovenda quidem erit puella a cœnobio virorum, sed in coetu Menialium collocanda, quin Professionem renovare debeat. *Ita S. Antoninus*, etc. Alii vero negabant, quia hoc institutioni Ecclesiæ omnino repugnat, et est periculis plenum. *Ita Glossa*, etc. *Comitolus* vero qui casum exhibet, auctoritatesque hinc et inde refert, opinatur validam fuisse hujusmodi Professionem ante Decretum *Clementis VIII*, quo severe prohibetur; secus post editum hoc Decretum. *V. Comit. Resp. mor. lib. 2, quæst. 8.* Hodie igitur jam non datur ambigendi locus. A tempore enim *Clementis VIII*, talis Professio ut plane irrita habenda est. Sed vix intelligitur quare unquam valida fuisset. Etenim, printer solidas rationes a patronis secundæ sententiæ adductas, hæc addi potest : ad validitatem religiosæ Professionis requiritur consensus Superioris, juxta omnes: sed in casu consensus ille est plane erroneus : non censetur enim dare consensum suum, nisi ad virum inter Monachos cooptandum. Ergo...

950. — *R. ad 2m Quæs. Affirmative* : sequitur ex dictis. Etenim puella invalide professionem religiosam emisit in monasterio virorum ; ergo hæc Professio obstare nequit valori matrimonii subsequenlis. Ergo, nullo existente impedimento dirimente, validum est matrimonium.

951. — *R. ad 3m Quæs. Affirmative*, nisi bona fide aut ignorantia excusati fuerint. Uterque enim incurrit, excommunicationem Papæ resorva-

tam propter violationem clausuræ monasterii virorum : neptis quidem clausuram directe violando, et patruus violationi cooperando. *Comilolus*, lib. 2, *quæst.* 8.

Objicies fortasse quod neptis excusanda sit ab excommunicatione, ratione ingressus in cœnobium virorum, propter impubertatem, siquidem annos decem tantum numerabat quando illud ingressa est. Respondebit forte quispiam, impuberes non liberari a censura, ubi agitur de violatione clausuræ Monialium ; dicit enim *Trid. sess. 25, c. 5*, fideles *cujuscis xlalis* incurrere excommunicationem, ob ingressum in conventum Monialium : ergo a pari dicendum idem de violatione clausuræ virorum. Verum non satisfacit illa responsio, quia, ubi agitur de poenis, non est judicandum a paritate, sed odia sunt restringenda. Accipe igitur responsum aliud : si puella subjecta non fuit censuræ ob ingressum in coelum Monachorum, quia tunc impubes erat, eam non effugit, ibidem, adepta pubertate, commorando.

CASUS X.

CONSANGUINITAS Ie.

Adamus, matrimonium triplex successive, dubia conscientia, contraxit: 1° cum Claudina cujus se consanguineum reputat in quarto gradu, sed quacum de facto in quinio tantum gradu attingente quartum conjungitur ; 2° cum Clara, obscura virgine, filia illegitima consobrini germani patris sui; 3° cum Machina, filia Barbaræ, quæ, tempore quo hanc filiam concepit, non tantum cum marito, sed etiam cum Adami patruo pluries cohabitavit.

Hinc :

Quæritur. 4° *In quali gradu cognatio matrimonium dirimat?*

2° *Quid de triplici matrimonio Adami?*

Solutio :

952. — *R. ad 1° Quæs.* Consanguinitas matrimonium dirimit ad 4um gradum inclusive. Constat ex *Cone. Later. IV*, etc. Nec obstat quod consanguinitas ex illegitimis natalibus oriatur, quia illegitimitas non impedit quin carnalis consanguinitas existat. *V. Comp. n. 800.*

953. — *R. ad 2^{am} Quæs.* In primo casu valide contraxit Adamus, quia consanguineus est cum Claudina in quinto tantum gradu. Licet enim quintus ille gradus ex una parte attingat quartum, ex altera distant tamen ambo simpliciter a stipite ex quinque gradibus, cum in linea inæquali gradus ex parte remotiori computari debeant. Nec videtur obstare valori matrimonii hujus, defectus consensus sponsorum, qui contrahere putant eum impedimento dirimente ; quia volunt contrahere in quantum possunt, et nolunt vivere in mero concubinato. *Lacroix, n. 531. — Recole dicta supra casu 1, de natura matrimonii, ad Quæsilum 3^m, n. 892.*

954. — *In secundo casu* Adamus invalido contraxit, seclusa dispensatione, quia duxit mulierem in tertio gradu consanguinitatis sibi conjunctam.

Ex parte enim Adami sunt dim gradus, cum ejus paler sit tantum intermedius ab avo, qui est stipes communis. Ex parte vero Clariæ, sunt tres gradus, quia sunt tres personæ intermedia*, præter stipitem, scilicet: Clara, ejus pater qui est consobrinus germanus Adami, et avus ejusdem Clariæ, qui est frater patris Adami. Cum autem gradus ex linea longiori numerentur, sequitur dari très gratius a stipite. Ergo Adamus et Clari erant conjuncti in gradu prohibito; ergo invalide contraxerunt: nec obstat quod Clara sit illegitima, ut supra dictum est.

955. — *In tertio casu* Adamus præsumitur valide contraxisse, quia non videtur ligari cum Macrina ullo consanguinitatis vinculo. Etenim Adamus non esset Machine consanguineus, nisi quia ea censeretur filia illegitima patris Adami, et proinde consobrina germana Adami ipsius. Sed, nisi aliud probent circumstantia;, in pari casu præsumptio stat pro legitimitate. Secus vero, si maritus Barbaræ fuisset diu absens eo tempore quo Macrina concepta est. *Lacroix, n. 535.*

CASUS XI.

CONSANGUINITAS 2°.

4° Casimirus, Parochus, audit ex communi rumore Caium et Caiam, qui nuper matrimonium contraxerunt, esse consanguineos. Vocat Caium, et ab eo sciscitatur an vel quomodo consanguineus sit cum Caiam? Respondet Caius: « Sum equidem valde remote; nam pater meus fuit frater proavi uxoris matris. » Sed hæret Parochus anceps, utrum matrimonium illud in gradu prohibito contractum fuerit, necne.

2° Florina, uxor Flori, quo tempore concepit Florinum filium, rem non semel habuit cum Pontio. Florinus autem octodecim annos natus, cupit uxorem ducere neptem Pontii, quacum, si ex Pontio sit conceptus, est in secundo gradu consanguineus.

Bin c :

Quæ r. 4° *An validum fuerit matrimonium Caii et Caiæ in primo casu?*

2° *An Florinus in secundo casu censeatur a matrimonio impeditus, et an dispensatione Papæ, vel Episcopi egeat!*

Solutio :

956. — /{. *ad 1.º Quæ r.* Non fuit validum, quia Caius et Caiam sunt consanguinei in quarto gradu attingente secundum. Sunt quidem duo gradus tantum ex parte Caii; nam, si pater Caii fuit frater proavi Caiæ, stipes communis seu paler duorum fratrum, a quibus ducuntur lineæ, est stipes communis: ergo sunt duæ personæ tantum, stipite dempto, seu Caius et ejus paler; ergo duo gradus. Ex parte autem Caiæ sunt quatuor gradus; numerandæ enim sunt omnes personæ a Caiam ad ejus proavum inclusive: hæc autem sunt Caiam, pater Caiæ, avus et proavus ejusdem, seu quatuor personæ, stipite dempto, et proinde quatuor gradus. *Voit, n. 4282.*

DE IMPEDIMENTIS MATRIMONII

40!

957. — /L«d2ra Quæs. Florinus absque dillicultate ducere polesl nep-tem Pontii. Non praesumitur enim impediri vinculo consanguinitatis erga puellam : nam, ut censeretur puellæ consanguineus, praesumi deberet ipsum Florinum esse Pontii lilium. Porro hoc praesumi nequit, quia cum stante matrimonio conceptus sit Florinus, ex ipso jure legitimus praesumitur; el etiamsi adesset aliqua praesumptio facti, legitimilati adversans, contra praesumptionem juris praevalere non posset. Insuper, in casu, ne praesumptio quidem facti Florino adversatur, sed sola suspicio, animera dubitatio. Ergo Florinus haberi debet ut conceptus ex Floro ; ergo non censetur impeditus a matrimonio cum nepte Pontii contrahendo. Ergo non indiget dispensatione. *Reuter, Casus, pari. 4, p. 53-54. — Recole dicta supra in casu 10, n. 955.*

CASUS XII.

CONSANGUINITAS 3°.

Conjuges infideles ad Fidem conversi.

Nicander el Tecla, duo infideles, secundo gradu consanguinitatis lineæ transversa' invicem conjuncti, matrimonium inierunt atque consummarunt. Elapso aliquo temporis spatio, Nicander, a quodam Missionario instructus, christianam Fidem amplexus est, ac Baptismum suscepit. Tecla vero, cum id resciverit, et ipsa ab eodem Sacerdote instrui ac baptizari voluit. Antequam autem mulier sacrum susciperet lavacrum, dubitavit Missionarius utrum post Baptismum uxoris separari deberent, et facultas illis esset ad alias nuptias convolandi, vel an ipsis permittendum esset ul in conjugio remanerent, aut a Papa obtinenda esset solutio matrimonii, vel saltem dispensatio ab impedimento consanguinitatis. His pressus angustiis, ac nesciens quo se verteret bonus Missionarius, baptizata Tecla, conjuges in bona pace reliquit.

Hinc :

Quær. 1° *Quo jure dirimat consanguinitas in variis gradibus?*Qo .-In *Papa dissolvere possit matrimonium in infidelitate contractum ?*3° *An conjuges infideles, in secundo vel inferiori gradu consanguinitatis conjuncti, dispensatione indigeant, si ad Fidem convertantur?*4° *Quid vero, si hæretici cum impedimento dirimente Juris ecclesiastici contrahant, et ad veram Fidem convertantur ?*5° *Quid ad casum ?*

Solutio :

958. — *R. ad !''' Quæs.* Consanguinitas certo dirimit matrimonium de jure naturali in primo gradu linea' recta.', Ium ob reverentiam a filiis in

genitores essentialiter debitam, tum ob inæqualitatem inter eosdem necessario servandam, et quæ per mutuum conjugii usum destrueretur. *Probabilius* etiam dirimit in cæteris gradibus ejusdem lineæ. Quoad lineam autem collateralem, *controvertitur* utrum consanguinitas matrimonium dirimat de jure naturæ, vel de Jure ecclesiastico tantum, in primo gradu, seu inter fratrem et sororem. In cæteris gradibus ejusdem lineæ certo dirimit tantum de Jure ecclesiastico, ut patet ex praxi Ecclesiæ quæ frequenter in iis dispensat.

959. — *1^a. ad 2^m Quæs.* Papa non potest quidem dissolvere matrimonium infidelium ante eorum conversionem, licet consummatum non fuerit, quia infideles ipsi non subjacent; sed absolute de gravissima causa dissolvere potest matrimonium eorum qui ad Fidem conversi sunt, si, post Baptismum, matrimonium non consummaverint. Matrimonium enim illud est ad instar matrimonii rati fidelium. Secus vero, si post Baptismum consummatum fuerit. S. *Lig. n. 956, post Bened. XIV.*

960. — *R. ad 3^m Quæs. Vego.* Ratio est, quia infideles non subjiciuntur legibus Ecclesiæ, eum ejus subditi non sint. Ergo infideles valide matrimonium contrahunt, non obstante impedimento de Jure ecclesiastico. Ergo, si convertantur ad Fidem, non indigent dispensatione. Dispensatio enim non requiritur, nisi ad matrimonium revalidandum; atqui matrimonium infidelium est ab initio validum, non obstante impedimento Ecclesiæ, et est indissolubile; ergo non indiget revalidatione; ergo neque conjuges indigent dispensatione. Excipit S. *Lig.*, si conjuges habitent in territorio pontificio, quia omnes incolæ subjici debent omnibus legibus loci, quæ contractus respiciunt. S. *Lig. n. 981. — Lacroix, n. 612.*

961. — *R. ad 4^m Quæs.* Isti sponsi invalide contrahunt, et debent ad dispensationem pontificiam recurrere. Ratio est, quia hæretici sunt subditi Ecclesiæ, licet rebelles; ergo Ecclesiæ legibus ligantur. *Pontas, verbo Empêchement de parenté, cas. i. — Collet, Traite des dispenses, l. I, c. 3. — Vide dicenda infra, n. 1017 et seq.*

962. — *R. ad 5^m Quæs.,* seu quid ad casum? Missionarius, relictis aliorum sententiis, duos conjuges prædictos in bona pace relinquere debet, quia sunt conjuncti vero et valido matrimonio, neque ulla dispensatione indigeni, eum nullo impedimento dirimente obstringantur, licet secundo gradu consanguinitatis inter se jungantur. Quid vero, si in primo gradu consanguinitatis versarentur? Standum esset pro valore matrimonii, cum de ejus invaliditate non certo constaret, siquidem controvertitur utrum consanguinitas in primo gradu lineæ transversa; dirimat matrimonium de jure naturali, necne. Valet enim hic applicatio axiomatis: *Post-factum, in dubio standum est pro calore actus. Elbel, n. 145.*

CASUS XIII.

MULIER EJUSDEM VIRI SOROR, FILIA, UXOR III

Ludimilia, nobilis vidua, fædo amore Julii proprii filii capta, detegit hunc cubile ancilla; noctu inire. Tum putidum illa propositum et Tormat.

Ancilla in alium locum sub praetextu quodam missa, in ejus cubili se collocat. **JULIUS**, de matre nihil suspicans, ad farnuke lectum statuta hora accedit, et cum matre horrendum, inscius, patrat incestum. Inde **LUDIMILLA** efficitur gravida. Interea filius in longinquas terras divertit, atque illic, negotiandi causa, annis quindecim commoratur. Dum **JULIUS** abest, **LUDIMILLA** secreto parit filiam, quam nutrici educandam tradit, et postea ut prolem derelictam recipit, domique alit. Domum revertitur **JULIUS**; puellam jam nobilem cernens, eam adamare incipit. E matre sciscitatur quamnam et unde sit? Respondet mater infantem esse miserrima conditione, ac pietatis causa se illius curam suscepisse. Filius, crescente in dies suo erga eam amore, matri denuntiat se eam velle in uxorem ducere. Pernegat mater, ex eo quod hujusmodi conjunctio totam familiam dedecoraret, cum virgo nullis dotibus nullaque nobilitate clara esset. Incassum hæc **JULIO** obtruduntur, et, invita matre, puellam sibi, matrimonio rite celebrato, copulavit. Nupsit igitur verus ac naturalis pater, germanusque frater, suæ filiæ et germanæ sorori. Per multos annos susceptis liberis conjunctissime vivunt. Mater autem, hujus incestuosi conjugii conscia, cum diu conscientia) stimulos ferre non posset, rem totam Confessario pandit, atque ab eo postulat quid sit faciendum?

Hinc :

Quæ r. 1° *An dispensatio a Papa possit obtineri?*

2° *An monendi conjuges ut ab invicem separentur, vel quid in specie facti agendum sit?*

Solutio :

963. — *R. ad 1^m Quæs. Neg.* Papa enim dispensare tantum potest in impedimentis quæ sunt de Jure ecclesiastico. Hic autem habetur impedimentum, saltem unum, dirimens *de jure naturali*, scilicet, impedimentum in *primo gradu lineæ rectæ, seu inter patron et filiam*, cum **JULIUS** uxoris suæ proprius pater fuerit : ergo a potestate ecclesiastica dispensari nequit. Dixi *adesse unum impedimentum dirimens de jure naturali* ; nam adjici posset aliud, juxta mullos Theologos, scilicet, impedimentum consanguinitatis in *primo gradu lineæ collateralis, seu inter fratrem et sororem*, cum **JULIUS** etiam germanus frater fuerit puellæ quam duxit, quippe quæ ab eadem matre enata est. Sed *conlrocerlilur* inter Theologos, utrum ille gradus primus lineæ transversæ *de jure naturali*, aut *de Jure ecclesiastico* tantum dirimat.

964. — *R. ad 2^m Quæs.* Conjuges non sunt monendi de matrimonii invaliditate, sed in bona fide relinquendi. Ratio est, quia omissio monitionis ex una parte non nocet neque conjugibus, neque proli, et ex alia parte maxima incommoda ex monitione sequerentur. 1° Omissio monitionis non nocet conjugibus, quippe qui optima fide copulati sunt, et nunc ignorantia invincibili laborant, et ea semper laboraturi sunt circa matrimonii sui invaliditatem ; proinde peccato formali in usu conjugii carebunt. 2° Neque nocet proli ; quia proles, ob eandem bonam fidem, tum de jure civili, tum de Jure ecclesiastico ut legitima habetur, nec proinde ullum detri-

mentum ex sua illegilimitate patitur. 3° Maxima incommoda ex monitione sequerentur, scilicet, horrenda scandala, odia intestina, familia; dissensiones, conjugum reciproca abominatio, prolium infelicitas, etc. Insuper conjuges, matri, unico testi, propriam turpitudinem revelanti, fidem præstare non tenerentur. Sed neque ipsa mater infandum crimen patefacere obliganda foret, ul peccata mere materialia liliorum conaretur impedire. Ergo, omnibus hinc et inde perpensis, multo magis præstat ut putatitii conjuges in bona fide relinquantur. *Comilolus, lib. I, quæst. 112.*

CASUS XIV.

COGNATIO SPIRITUALIS 1°.

1° *Silverius*, conjugatus, adulterio cum *Lucia* ancilla sua patrato, prolem ex crimino natam, timore infamiae clam baptizat, et ad fores nosocomii exponit. Mortua autem uxore, matrimonio *Luciam* sibi ducit in uxorem.

2° *Vitalis* proprium lilium, quem habuit ex *Berta* uxore sua, baptizat in casu necessitatis. Propterea a Confessario prohibetur ne matrimonio cum uxore utatur, donec ab impedimento cognationis spiritualis dispensetur.

Hinc :

Quæ. 1° *Quomodo contrahatur cognatio spiritualis?*

2° *An in casibus propositis contracta fuerit?*

Solutio :

965. — *R. ad 1^m Quæs.* Cognatio spirituali. » matrimonium dirimit de Jure ecclesiastico: 1° inter ministrum Sacramenti et subjectum, hujusque genitores; 2° inter patrinum vel matrinam et filiolum vel filiolum, eorumque parentes. Sic ex *Cone. Trid. sess. 24, c. 2, de Reform.* — *I. Comp. n. 805.*

966. — *R. ad 2^m Quæs.* *In primo casu*, invalidum est matrimonium inter *Silverium* et *Luciam* ancillam contractum. Etenim *Silverius*, suam prolem spuriam ex ancilla habitam baptizando, cognationem spiritualem cum eadem ancilla, matre prolis, contraxit. Ergo eadem in uxorem ducere nequit, siquidem cognatio spiritualis impedimentum dirimens induxit. Nec obstat quod *Silverius* timore infamiae egerit, prolem baptizando, quia incommodum illud a lege irritante Ecclesiæ excusare nequit. *Elbel, n. 150.*

In secundo casu, *Vitalis* non amisit jus utendi matrimonio. Halio est, quia amissio illius juris inter conjuges est pœna; pœna autem sine culpa infligi nequit. Porro *Vitalis* nullam culpam commisit, providendo ælern® salutis prolis suæ. Ergo usus matrimonii non est ei interdicendus. *Renter, n. 310.* — *S. Lig. de Baptismo, n. 150.* Imo nulli censent, teste *Lacroix, lib. G, η. 358*, conjuges, etiam extra necessitatem prolem suam baptizantes, non privari usu matrimonii, quia hoc nullibi in jure clare expressum invenitur. Hoc *probabile* dicit *Layman.*

CASUS XV.

COGNATIO SPIRITUALIS 2°.

1° Columba, puella, e sacro Baptismatis fonte a Titio levatur nomine Luciani pueri quinquennis. Lucianus autem adolescens faci!', Columbam ducere statuit, ratus se nullam cum ea contraxisse cognationem, tum quia ipse infantem per se non levavit, tum quia ob ælatis defectum non potuit patrimis esse. m

2° Cyrilus, puer, dum nasceretur, et solum protenderet brachium, propter instans vite periculum, in hac parte visibili aqua baptismati abluitur. Feliciter natus, in Ecclesia denuo sub conditione solemniter baptizatur. Nilus autem, ejus patrinus in Baptismo solemniter, Bertam ejus matrem viduam ducere sibi proponit.

Uinc :

I

Quer. 1° An Lucianus Columbam *ducere possit?*

2° An Nilus *matrimonium cum Bertam inire valeat?*

Solutio :

967. — *H. ad 1n' Quæs. Affirm.* Ratio est, quia non sufficit ad cognationem contrahendam ut infans nomine alicujus, ipso inscio, e sacro fonte levetur; sed requiritur ut ille veram intentionem habuerit agendi minas patrini. Porro in casu Lucianus quinquennis non præsumitur hanc habuisse intentionem, cum vix aut ne vix quidem usum rationis tunc habuerit. Adde quod hæc intentio in parentibus suppleri non potuit. Ergo Lucianus non fuit vere patrinus. Ergo non contraxit cognationem spiritualem cum Columba; ergo eam ducere potest. Non valet autem ratio altera a Luciano allata, scilicet, quod ille personaliter munus patrini non egerit; nam, si usu rationis præditus fuisset, satis erat quod alterum nomine suo constitueret ad locum ejus supplendum. *Elbel, n. 118.*

968. — *R. ad 2ni Quæs.* Nilis Bertam ducere nequit. Ratio est, quia cum secundus Baptismus, ob defectum prioris, validus esse possit, *probabiliter* Nilus, in hoc secundo Baptismo patrinus, contraxit cognationem spiritualem. Cum autem hæc dirimat matrimonium inter patrinum et matrem baptizali, sequitur quod in hoc casu patrinus, seu Nilus, matrem infantis ducere non possit ob impedimentum dubium cognationis spiritualis. Verum cum agatur de dubio facti, dispensatio episcopalis sufficere; juxta dicta supra n. 927 et 928. *Vide alios casus de cognatione spirituali, supra de Baptismo, cas. 19 et 20, n. 233 et seq.*

CASUS XVI.

AFFINITAS 1°.

Albinus, sponsalibus eum Blandina contractis, rem habuit cum Catharina, Blandine consanguinea in secundo et tertio gradu mixto. Nihilominus Blandinam sibi matrimonio conjungit.

Hac vero mortua, ducit Agatham, consanguineam in secundo gradu cum Catharina, et cum Blandina in tertio quartum attingente.

Hinc :

Quær. 1° *Quomodo contrahatur impedimentum affinitatis!*

2° *An validum fuerit duplex Albinij conjugium ?*

3° *Quid vero, si Albinus prius matrimonium non consummasset?*

Solutio :

969. — *R. ad 1ra Quæs.* Impedimentum affinitatis contrahitur ex copula carnali, sive licita sive illicita, inter unum ex copulatis et consanguineos alterius, et vice versa. Si proveniat ex copula licita, dirimit matrimonium ad 1ra gradum ; si vero oriatur ex copula i licita, dirimit ad 2^m gradum tantum. V. *Comp. η.* 810-811.

970. — *R. ad 2ra Quæs.* 1° Valet primum Albinij matrimonium, seu cum Blandina contractum. Ratio est, quia nullum intercedit ibi impedimentum affinitatis. Etenim Albinus rem quidem habuit cum Catharina, Blandinæ consanguinea ; sed hæc sanguinis propinquitas habetur tantum in tertio gradu mixto cum secundo, seu in tertio gradu ex una parte et secundo ex altera, id est, ut aiunt, in tertio gradu attingente secundum. Ergo mulieres illæ sunt simpliciter consanguineæ in tertio gradu, cum gradus in linea inaequali, ex parte remotiori a stipite, numerentur. Ergo Albinus non est affinis cum Blandina, nisi in tertio gradu ; atqui affinitas ex copula illicita non dirimit matrimonium, nisi ad secundum gradum : ergo matrimonium Albinij affinitate non dirimitur. Ergo valet.

971. — 2° Alterum vero Albinij matrimonium invalidum est, et quidem ex duplici ratione, scilicet, ob impedimentum affinitatis, tum ex copula illicita, tum ex copula licita. 1° Ex copula illicita. Etenim Albinus peccavit cum Catharina, consanguinea in secundo gradu Agathæ, novæ suæ uxoris. Atqui hæc species affinitatis ad 2^m gradum dirimit. Ergo jam ex hac parte irritum est novum Albinij matrimonium. 2° Ex copula licita. Etenim Albinus per matrimonium cum Blandina consummatum, ut supponitur, contraxit affinitatem cum omnibus consanguineis uxoris. Affinitas autem ex matrimonio, seu ex copula licita proveniens, dirimit ad 4^m gradum : ergo dirimit matrimonium Albinij cum Agatha, siquidem hæc fuit consanguinea in quarto gradu cum Blandina, uxore prima Albinij. Ergo etiam ex illa parte stat impedimentum ; ergo duplex dispensatio a Curia Romana oblinda est, ad matrimonium illud convalidandum.

972. — *R. ad 3^m Quæs.* In eo casu duplex impedimentum haberetur, scilicet, affinitatis ex copula illicita, uti dictum est, et honestatis publicæ, loco impedimenti affinitatis ex copula licita, et pariter ad 2^m gradum dirimentis.

CASUS XVII.

AFFINITAS 2°.

1° Paulus uxorem habet Bertam, et Paulinos Bertinam sororem Pauli. Moritur Paulus simul cum Bertina. Vidui superstites, solalii causa, nuptias inter se ineunt. Mortua autem nova uxore, Berta scilicet, Paulinus sponsalia contrahit cum Sylvia quacum peccat, et hac neglecta, matrimonium cum Martha, sorore Sylvie, contrahit.

2° Gasparis matrimonium contrahit cum Angela. Gasparinus, Gaspari frater, interveniendo nuptiis, amore capitur Angelina, Angelje sorore, eique paulo post nuptiarum fœdcre jungitur. Anxius autem postea de matrimonii sui valore dubitat.

Hinc :

Quæ. 1° *Quid de duplici matrimonio Paulini in primo casu?*

2° *An valide contraxerit Gasparinus in secundo casu; et an pater et filius ducere possint simul matrem et filiam; aut filius matrem, pater vero filiam?*

Solutio :.

973. — R. ad 1m Quæs. Valet absque dubio matrimonium viduorum, seu Paulini cum Berta : nullum enim obstat impedimentum affinitatis. Nam nova uxor Berta non erat Bertine, prioris sponsa} Pallini, consanguinea : ergo Paulines non fuit cum ea allinis. Ergo nullo laborat impedimento. Nec refert quod Paulinus allinis fuerit Pallio, utpote maritus sororis Pauli ; nam affinitas non parit affinitatem.

2° Irritum autem est ultimum matrimonium Paulini cum Martha, et quidem ex duplici ratione, scilicet: 1° ex impedimento allinitatis ; quia Paulinus peccando cum Sylvia, sorore Martine, cum eadem Martha contraxit allinitatem ; 2° ex impedimento publica? honestatis, exorto ex sponsalibus contractis cum Sylvia, sorore Martine. Ergo ex duplici impedimento irritum est illud connubium. Sed neque Paulinus redire potest ad Silviam absque dispensatione, si matrimonium consummavit cum Martha, quia, per illam consummationem, allinitatem eum eadem Sylvia contraxit.

974. — R. ad iiii Quæs. Valet matrimonium Gasparini cum Angelina contractum, quia nullum est impedimentum affinitatis; etenim Gasparis quidem matrimonium ineundo, et illud consummando, allinitatem contraxit cum omnibus consanguineis Angelæ, uxoris sue, et consequenter cum Angelina, Angela sorore. Sed ipse Gasparinus, Gaspari frater, nullam contraxit allinitatem cum Angelina. Affinitas enim non parit allinitatem. Nam, ad allinitatem contrahendam, intercedere debet copula carnalis ex parte unius sponsis, per quam sit allinis consanguineis alterius quocum copulam habuit. Atqui in casu nulla intercessit copula, neque ex parte Gasparini neque ex parte Angelini: cum aliquo consanguineo alterutrius : ergo nullam contraxerunt affinitatem. Ergo valet eorum matrimonium. Ergo duo fratres ducere possunt duas sorores. Ergo pater et filius ducere possunt matrem et filiam, vel pater filiam et filius matrem.

CASUS XVIII.

HONESTAS 1°.

1° Kilianus, Rosalia sibi desponsatam et a se corruptam invisendo, familiarius agere coepit cum Euphiemia ejus sorore, & paulo post gravida effecta est. Cum autem Rosalia interea, repentino morbo correpta, c vivis fuisset sublata, sceleris tegendi et vitandæ infamiæ causa, Euphiemia statim matrimonio sibi copulavit.

2° Daniel, contractis sponsalibus cum Eulalia, peccavit cum Anna, ejusdem sorore. Eulalia autem cum comperisset sororem suam gravidam evasisse, statim e jure suo cessit, ut ipsam loco sui duceret sponsus, sicque totius familiae famam periclitantem salvaret.

Hinc :

Quaerit. 1° *Quomodo contrahatur honestatis impedimentum* l

2° *in validum fuerit matrimonium Kiliani cum Euphiemia in primo casu ?*

3° *An validum fuerit matrimonium Danielis cum Anna in secundo casu; vel quid ipsi fuisset faciendum* §1

Solutio :

975. — *R. ad 1m Quæs.* Impedimentum publicæ honestatis oritur tum ex sponsalibus validis, tum ex matrimonio rato, inter unum sponsum et consanguineos alterius. Si prius, dirimit ad primum gradum ; si posterius, dirimit ad quartum, licet sit invalidum, modo invaliditès ex defectu consensus non proveniat. Non irritat tamen sponsalia prius inita cum consanguinea in primo gradu. Ex Juro canonico constat. *V. Comp. n. 816.*

976. — *R. ad 2m Quæs.* Matrimonium Kiliani cum Euphiemia ex duplici ratione invalidum fuit, scilicet, ex impedimento affinitatis et publicæ honestatis. 1° Ex impedimento affinitatis. Etenim Kilianus, fornicando cum sponsa sua Rosalia, contraxit affinitatem cum omnibus ejusdem consanguineis, ad secundum gradum : ergo contraxit affinitatem cum Euphiemia, Rosalia's sorore. 2° Ex impedimento publicæ honestatis. Impedimentum enim illud oritur ex sponsalibus validis, et in primo gradu consanguinitatis dirimit. Ergo Kilianus, initis sponsalibus cum Rosalia, illud impedimentum contraxit erga Euphiemiam Rosalia sororem. Igitur, pro validando matrimonio, ad duplicem dispensationem recurrendum est. *Elbel, n. 214.*

977. — *R. ad 3m Quæs.* Matrimonium Danielis cum Anna celebratum non valet, ob impedimentum publicæ honestatis exortum ex sponsalibus initis Daniele inter et Eulaliam, Anna sororem. Nec refert quod hæc sponsalia mutuo consensu soluta fuerint, et Eulalia omnino e jure suo cesserit, quia illud impedimentum semel contractum non cessat, nisi per dispensationem. Ita declaravit S. Cong. Conc. Trid. apud Fagnanum. Daniel igitur ad dispensationem pontificiam recurrere debet, matrimonii convalidandi gratia. *I'oil, n. 1329.* H

CASUS XIX.

HONESTAS 2*.

1° Eugius, cupiens Elodiam ducere, id patri suo significavit, ut ejus consensum obtineret. Pater autem, vir austerus et magna auctoritate apud filium pollens, præcopil ut non illam, sed ejus sororem duceret, Annam nempe, quæ ab avunculo suo amplum acceperat legatum, et, invitum, minis, ad sponsalia cum Anna contrahenda induxit. Hisce initis, anlequatn matrimonium celebraretur, obiit pater. Tum Eligius, neglecta Anna, cum Elodia conjugium inivit.

2° Clotildes, perpeluæ castitatis voto obstricta, sponsalia nihilominus contraxit cum Antonio; sed postea, eo oh senium relicto, matrimonium inivit cum Paulo, Antonii lilio. Paulo post Clotildes cum ad conlitemdum accessisset, graviter carpitur a Confessario, qui ei matrimonii usum prohibet usquedum dispensationem obtinuerit, tum a voto castitatis, tum ab impedimento ex sponsalibus prioribus orto.

3° Petrus dicit Amelle: « Te duco in uxorem. » Amelia vero statim reposuit: « Et ego te in meum maritum. » Sed, inito hujusmodi matrimonio clandestino, mox Petrus vivis valedicit. Amelia autem, solalii causa, Joanni, ejusdem patri, nubere properat.

Hinc:

Quæ. 1° .In *validum fuerit matrimonium inter Eligium et Elodiam contractum, in primo casu?*

2° *An validum fuerit matrimonium Clotildis cum Paulo in secundo casu, et quid de Confessarii decisione?*

3° *In valeat matrimonium Amelle cum Joanne in proposito tertio casu?*

Solutio:

978. — 1^a. *ad 1^m Quæs.* Validum fuit matrimonium inter Eligium et Elodiam celebratum. Etenim, si quid obstaret, esset contractus sponsalitus cum Anna sorore Elodih habitus, ex quo impedimentum publicahonestatis induceretur; atqui hoc minime obstat: nam contractus ille, utpole sub inlluxu metus reverentialis, et quidem gravis, initus, plane irritus factus est. Porro sponsalia nulla nullum pariunt impedimentum. Ergo Eligius nullo vinculo impeditus fuit a conjugio cum Elodia ineundo.

979. — 1^a. *ad 2^m Quæs.* Matrimonium Clotildis fuit quidem illicitum, utpole contra Beligionem, seu cum volo castitatis initum; sed ut validum habendum est. Ratio est, quia sponsalia cum Antonio inita stante prædicto volo, fuerunt prorsus irrita, utpoto de objecto illicito contracta. Atqui ex sponsalibus nullis nullum oritur impedimentum publica' honestatis: ergo matrimonium, licet illicitum, fuit tamen omnino validum. Quid igitur de Confessarii decisione? Bene quidem fecit Confessarius d*-

biti petitionem Clotildi interdicendo usquedum obtinuisset dispensationem a voto castitatis, sive ab Episcopo, sive ab aliquo delegato; sed male fecit ei debili redditionem prohibendo, cum ad id titulo justitia? teneatur. A fortiori graviter erravit Confessarius præscribendo Clotildi ut dispensationem ab impedimento public® honestatis obtineret, cum nullmn ejusmodi impedimentum existeret, ut patet ex dictis. *Elbel, n. 216.*

980. — *R. ad 3m Quæs.* Non valet matrimonium Amelias cum Joaxxi contractum; obstat enim impedimentum public® honestatis, ex matrimonio præcedente cum Petro inito exortum. Etenim, licet matrimonium illud fuerit nullum, utpote clandestinum, inducit tamen impedimentum public® honestatis, quod etiam a matrimonio invalido provenit, modo invaliditas ex defectu consensus non proveniat. Ita communiter *Bonacina, Diana, Henriquez*, qui in *Decisione S. Cong. Cone*, innitur. — *Collet, Traité des dispenses, I. 2, part. I, c. 10.*

CASUS XX.

CRIMEN 1°.

Martialis, ægrotante graviter uxore, adulterium, adjuncta matrimonii promissione, commisit cum Florina, qua?, vinculi complicitis ignara, promissionem acceptare videtur, quin tamen repromittat. Mortua autem uxore, initoque promisso matrimonio, Martialis novum patrat adulterium cum Moevia. Sed cum hanc mox gravidam evasisse comperisset, novam uxorem, propinato veneno, interimit, ut posteriori adulter® copulari, famamque servare possit.

Hinc :

Quær. 1° *In quo consistat criminis impedimentum?*

2° *An caleat matrimonium Martialis sive cum Florina, sive cum Moevia?*

Solutio :

981. — *R. ad 1m Quæs.* Impedimentum criminis oritur ex adulterio, vel ex homicidio, vel ex utroque simul conjuncto, sequentibus positis conditionibus :

1° Adulterium solum, sed ex ulraque parte formale, et cum promissione matrimonii acceptata.

2° Homicidium solum, ex communi conspiratione, cum intentione matrimonii, saltem ab uno habita et alteri manifestata. 11

3° Utrumque simul, cum intentione matrimonii ah uno saltem habita, et eliam *probabilius* alteri manifestata. Sed non requiritur matrimonii promissio, neque mutua conspiratio. *F. Comp. n. 820.* H

982. — *R. ad 2m Quæs.* In Validum est matrimonium Martialis cum Florina, quia hæc, nesciens hominem esse vinculo conjugii ligatum, non commisit adulterium formale, sed materiale tantum. Requiritur enim ad impedimentum contrahendum, ut adulterium sit ex utraque parte formale.

983. — 2° Validum quoque est posterius matrimonium ejusdem Martialis cum Mcevia initum, siquidem nullum apparet impedimentum. Etenim non datur impedimentum ex adulterio solo, quia deest promissio matrimonii; neque ex homicidio solo, quia deest mutua conspiratio; neque ex utroque simul, quia Martialis intentionem matrimonii complici sure non manifestavit : hæc enim manifestatio *probabilius* requiritur. §. *Lig. n.* 1036.

GÅSUS XXI.

CRIMEN 2°.

1° Leonilla, mariti sui, longævi nimis et infirmitatibus obruti per-taesa, cum frustra, ut e vivis tandem abiret, centies vota emisisset, quadam die, in cubiculo suo clausa, sciensque se a famulo suo audiri iosse, sic alta voce ingemiscit : O bone Deus ! si tandem a tam dira peste iberari possem, quam libenter, loco sordidi istius senis, juveni famulo meo nuberem !... Hæc audiens famulus, spe matrimonii impulsus, impi-pr ad senis lectulum pergens, misero ad citius moriendum præbet auxi-lium. Transacto autem lucius tempore, dominam ducit.

2° Anna, conjugata, peccat pluries cum famulo suo, cum promissione matrimonii acceptata. Ecce ægrolal maritus. Famulus, inscia Anna, pocu-lum venenatum porrigit seni. Hic infra quadrantem exstinguitur, et famu-lus matrimonio cum Anna copulatur.

Hinc :

Quær. 1° .In *valeat matrimonium Leonillæ cum famulo in primo casu ?*

2° .An Anna *duplici impedimento obstringatur in secundo casu ?*

Solutio :

98i. — /i. *ad* Im Quæs. Valet matrimonium Leonille cum famulo initum. Ratio est, quia deest machinatio mortis, seu reciprocus consensus in necem miserandi senis. Licet enim Leonilla in hunc querimonias pro-tulerit, audiente famulo, el intentionem matrimonii ei manifestaverit, at-tamen non intercessit mutua conventio in mortem mariti ; et reapse famu-lus, inscia domina, hominem occidit. Ergo nullum impedimentum, ratione homicidii, contractum est. Ergo valet matrimonium inter Leonillam et famulum celebratum.

985. — /L *ad* 2" Quæs.; Anna unico obstringitur impedimento, scilicet, ratione adulterii solius. Nullum enim intercedit impedimentum quoad homicidium. Ratio est, quia Anna plane ignoravit famuhun homicidium in suum maritum patraturum esso. Ergo defuit mutua conspialio in ne-cem mariti. Ergo nullum adest ex hac parte impedimentum ; sed, stanto primo impedimento, ratione adulterii, matrimonium Anne cum famulo suo celebratum est simpliciter irritum, el proinde vel conjuges separandi sunt, vel ad dispensationem, convalidandi conjugii gratia, recurrere debent.

CASUS XXII.

CRIMEN 3°.

Donatus Melaniam conjugatam, licta matrimonii promissione, in adulterium induxit. Moritur Melanij maritus, eam bonorum suorum hæredem relinquens. Donatus vero, ut illas divitias consequeretur, promissas nuptias cum vidua celebravit, sobolomque suscepit. Verum mox, ob gravissima dissidia, uxorem deserit, et audiens de criminis impedimento, a Confessario petit utrum illud incurrerit, et ad alias nuptias convolari possit? Respondet Confessarius eum non incurrisse impedimentum, ex eo quod illud ignoraverit: idcoquo ipsi in conjugio perseverandum, et molestias uxoris patienter tolerandas esse. Sed postea ipse Confessarius dubitat anxius utrum recte dixerit.

Hinc :

Quæritur. 1° An fuerit criminis impedimentum in casu?

2° In recte dixerit Confessarius, impedimentum illud ob ignorantiam non fuisse contractum?

Solutio :

986. — I. ad I. Quæritur. Validum est matrimonium a Donato et Melania contractum. Ratio est, quia Donatus licite tantum nuptias Melaniam promissit. Promissio autem licita non est vera promissio. Ergo deest conditio requisita ad impedimentum constituendum. Ergo nihil obstat valeri matrimonii. Etenim jus requirens promissionem matrimonii ut impedimentum contrahatur, de vera promissione, non vero de licita intellici debet; siquidem hic agitur de materia odiosa, in qua stricta interpretatio facienda est. Nec obstat quod lex intendat impedire periculum mortis alterius conjugis, et quod promissio licita inducere possit partem deceptam ad mortem conjugis procurandam; nam finis præcepti non cadit sub præcepto, et lex stricte interpretationis esse debet. S. Lig. n. 1039. — Elbel, n. 175. — Lacroix, n. 625, et alii saltem probabilius et coniunius, contra plures qui dicunt oriri impedimentum criminis ex licita promissione; quia ficta promissio, haud secus ac vora, inducit periculum conjugicidii, quod lex amovere intendit.

987. — II. ad 2. Quæritur. Erravit Confessarius asserendo nullum subesse impedimentum, ratione ignorantia. Illa enim ratio non valet, siquidem ignorantia effectum legis irritantis non impedit. Nec obstat quod impedimentum criminis constitutum sit in præsentem criminis; lex enim illi Ecclesiæ est simul irritans et poenalis. Ergo, si irritum sit Donati coniubium, ejus invaliditas non ex ignorantia legis, sed ex defectu veræ promissionis matrimonialis repetenda est.

CASUS XXIII.

CRIMEN 4°.

I. Evraldus, conjugatus, ignorans Juliam esse conjugatam, in crimine eam adducit, cum matrimonii promissione, si a præsentem vinculo ipse

solvatur. Annuit ad omnia mulier. Paulo post tum Evraldus, tum Julia eodem fere tempore comparle destituuntur, et ambo novo matrimonii vinculo simul copulantur.

2° Leoiridus, liber, sollicitans Tarsiliam Paulino conjugatam ad crimen patrandum, ei matrimonium promisit, si vir ejus moreretur. Tarsiliæ sollicitationi quidem acquievit, sed nihil repromisit, seu de cætero tacuit. Mortuo Paulino, matrimonium subsecutum est.

Hinc :

Quer. 1° .hi *sil impedimentum criminis in primo casu?*

2° *Quid de calore matrimonii in secundo casu?*

Solutio :

988. — R. *ad 1m Quæs.* Datur verum criminis impedimentum. Ratio est, quia ad impedimentum criminis requiritur adulterium formale cum matrimonii promissione acceptata. Atqui hæ conditiones in nostro casu habentur. Ergo... Xec obstat quod Evraldus ignoraverit Juliam esse conjugatam : nam minime requiritur ut uterque adulter alterius conjugium cognoscat, et proinde ut uterque sciat se duplex patrare adulterium; sed sullicil ut mulier sciat virum esse conjugatum, aut vice versa, et copula habeatur inter eos cum promissione matrimonii acceptata. Tunc enim concurrunt adulterium formale et promissio matrimonii, ex quibus criminis impedimentum exsurgit. Ergo in casu satis est quod Julia ligamen Evraldi noverit. Ergo reapse invalide isti matrimonium contraxerunt.

989. — *2a Quæs.* Valet matrimonium inter Leofridum et Tarsiliam contractum : nullum enim fuit criminis impedimentum. Ratio est, quia adulterium solum non inducit impedimentum criminis, nisi accedat non tantum promissio matrimonii, sed etiam acceptatio proprie dicta; promissio enim in contractu non valet sine acceptatione. Atqui in casu non habetur talis acceptatio, cum Tarsilia, concedendo usum corporis, de nuptiis futuris tacuerit. Ergo nullum datur impedimentum.

990. — *Objicies* : Tarsilia non contradixit promissioni; ergo censenda est acceptasse : *qui enim tacet, consentire videtur.*

R. *Nec. consequens.* Licet enim in favorabilibus valeat axioma : *Qui tacet, consentire ridetur*; non tamen idem praesumitur in onerosis ut est matrimonium, nec in odiosis ut est res qua? post se trahit impedimentum criminis. Ergo ex taciturnitate Tarsilia præsumi non debet acceptasse promissum, sed potius ex motivo libidinis explenda?, vel ex alia causa, consensisse in copulam. *Elbel, n. 165. — Honacina et alii non pauci, contra alios.*

CASUS XXIV.

CRIMEN 5°.

1° Curvsantus promisit Flavie conjugatæ. Se eam ducturum esse post viri mortem. Postea amore Rufinæ captus, eam duxit uxorem. Stante autem hoc matrimonio, Chrysantus in adulterium cum Flavia

lapsus est. Subinde contigit ut *Chrysantus*, simul fere ac *Flavia*, conjugē suo orbaretur. Tunc luctum in gaudium novi conjugii commutarunt.

2° *Romilius*, liber, adulterio cum *Berta*, uxore *Titii*, patrato, amore *Pelagiæ* captus, cum ea nuptias inivit. Verum, cum ei mox exosa evaserit, matrimonium promittit *Bertæ*, post *Titii* et *Pelagiæ* mortem contrahendum, quod tempore suo præstiterunt.

Hinc :

Quær. 1° .-In *Chrysantus* et *Flavia* valide contraxerint in primo casu ?

2° An caleat matrimonium *Romilii* et *Bertæ* in secundo casu!

Solutio :

^3®

991. — 71. ad 3ra Quæs. Affirm. Nullum enim subest criminis impedimentum. Ratio est, quia, ul istud impedimentum inducatur, debent simul concurrere tum adulterium, tum matrimonii promissio. Atqui in casu hoc non adimpletur. Etenim promissio a *Chrysanto* erga *Flaviā* facta, ante adulterium retractata fuit, saltem implicite, per matrimonium cum *Rifina* contractum, post promissionem *Flavij* factam, et ante adulterium patratum. Ergo non steterunt simul unquam promissio et adulterium. Ergo nullum subest criminis impedimentum. Ergo stat matrimonium.

992. — R. ad 2^m Quæs. Non valet hoc matrimonium, quia obstat criminis impedimentum. Etenim ad istud impedimentum inducendum sufficit ut concurrant adulterium et promissio matrimonii, stante eodem conjugio. Atqui in casu nostro hæc duo concurrunt. Fuit enim adulterium formale, quod per conjugium cum *Pelagiā* non sublatum est. Adfuit etiam matrimonii promissio, quæ nullo modo retractata est, ne implicite quidem, et quæ sufficit ad impedimentum inducendum, sive adulterium præcedat, sive subsequatur. Ergo...

CASUS XXV.

METUS 1°.

Rüfinus sibi proponebat nuptias inire cum *Getulia*, puella praeclaris dotibus exornata. *Rufus* vero, ejus pater, re cognita, mandat ut, posthabita *Getulia*, filius ducat *Laurentiam*, majoribus divitiis abundantem. Patri significat *Rüfinus* non sibi placere *Laurentiam*, nec se unquam matrimonio cum ea contrahendo consensurum esse. Tum, ira excandescens *Rufus*, minis et sævitiis diu repetitis, filium ad suæ voluntati obtemperandum impellit. *Rufinus*, indole timidus, tot malis fractus, ac graviora metuens, invitus et reluctans patri acquiescit, matrimoniumque cum *Laurentia* perficit.

Hinc :

Quær. 1° Qualis metus matrimonium dirimat?

2° An calidum sit *Rufini* matrimonium ?

3° Quid ei suadendum, aut præcipiendum ?

Solutio :

993. — K. *ad 1^{am}* Quæs. Metus gravis impedimentum dirimens matrimonii certo constituit *de Jure canonico*, et *probabilius* etiam *de jure naturali*. Sed ad hoc requiritur ut metus incutiatur a causa libera, et injuste, atque in finem matrimonii contrahendi. *Vide Comp. n. 832, et S. Lig. n. 1045 et seq.*

994. — R. *ad 2^{am}* Quæs. Matrimonium Rufini ut invalidum prorsus habendum est. Kalio est, quia ructus a patre in filium incussus gaudet omnibus conditionibus requisitis ad impedimentum dirimens constituendum. Etenim : 1° fuit gravis, cum minæ et sævitæ diu rcpelilæ adhibitæ fuerint; 2° incussus est a causa libera, seu a Bufo, Rufini genitore; 3° metus fuit injustus, siquidem læsit graviter jus quod habent filii de statu vitæ libere eligendo ; 4° metus fuit incussus ad cogendum filium, ut duceret puellam a qua abhorrebat. Ergo reapse irritum est connubium illud. S. *Lig. n. 1049.* — *Sanchez, Cone. etc.*

995. — I. *ad 3^{am}* Quæs. Quid vero Rufino agendum? Quoad forum internum, suæ libertati relinquendum est. Si consensum prius metu extortum renovare velit, sic matrimonium convalidabit, supplendo scilicet quod in celebratione nuptiarum defuit et erat essentialiter requisitum. Si matrimonium sponte consummet, implicite consensum ratum habere, et consequenter connubium convalidare censetur. Quod si nolit cum sponsa cohabitare, discedere potest, et ad alias nuptias convolare, saltem quoad forum internum. Sed hoc ei, prudentiæ causa, Confessarius minime suadebit.

CASUS XXVI.

METUS 2°.

Leonardos, castitatis voto jampridem emissio, Veronicam sub matrimonii promissione defloravit. Postea vero promissis stare noluit, voti impedimentum adducens. Aibericus, Veronicæ frater, studio theologiae addictus, declaravit Leonardum in his adjunctis obligari ad dispensationem voti postulandam ; imo et licitum esse nuptias absque dispensatione celebrare, cessante tunc voti lege. Alii duo Veronicæ fratres, rerum theologicarum ignari, alio argumentorum genere utebantur, minis nempe gravissimis, ni quantocius Leonardus sororem suam duceret. Quid tunc miser? Ul majora mala vitaret, matrimonium cum Veronica celebravit.

Hinc :

Quær. 1° An Leonardus, *non obstante toto, ad nuptias cum Veronica ineundas obligatus fuerit ?*

2° An *sine dispensatione coti contrahere potuisset?*
An *calidum fuerit matrimonium, et quid agendum?*

Solutio :

996. — R. *ad 1^{am}* Quæs. Nego ex duplici causa. Etenim : 1° Promissio matrimonii, stante voto castitatis, fuit de re prorsus illicita, et proinde non

obligat. Non potuit Leonardus promittere creatura' id quod jam Deo per votum dicaverat. V. *Comp. n. 731. S. Lig. n. 873.*

Objiciunt aliqui : Ille qui vovisset se templum ædificaturum, vel omnia sua bona largiturum pauperibus, si postea alios damnis, vel se alieno ære gravet, a damnis reparandis debitisque solvendis non evadet immunis, ut voto satisfaciat. Ergo idem de voto castitatis pronuntiandum.

/L !» *Neg. suppositum*, scilicet, quod in casu sit injuria reparanda; etenim, ut Veronica jus aliquod acquisierit ex promissione matrimonii, debuisset illa promissio esse valida. Atqui ex dictis prorsus invalida fuit. Ergo... Quod si revera aliquod damnum consecutum sit, v. g. si proles ex fornicatione nata fuerit, alio modo, puta per pecuniam compensari potest; vel si reparari nequeat nisi per matrimonium, illud non *per se*, sed per accidens eveniet.

2° Eadem matrimonii promissio illicita etiam fuit, et proinde invalida, ex eo quod sub conditione turpi facta sit. Conditio enim turpis apposita, seu de peccato patrando, essentialiter vitiat contractum sponsalitium, ut supra diximus de sponsalibus, *Cas. I, ad Quæs. 3*"'. Ergo Leonardus minime tenetur ad nuptias cum Veronica ineundas.

997. — *R. ad 2*"* *Quæs. Neg.* Ratio est, quia, contrahendo matrimonium cum voto castitatis, Leonardus exponeretur periculo proximo violandi votum suum, vel jus compactis in usu conjugii. Sic communiter Theologi contra paucos, qui dicunt valere sponsalia non obstante voto castitatis, el proinde ruere obligationem voti, ut obligatio justitiae servetur. Sed ab illa sententia quam longissime recedendum est. Leonardus igitur ad dispensationem pontificiam recurrere debet, antequam matrimonium ineat.

998. — *R. ad 3*,n *Quæs.* Matrimonium videtur invalidum. Etenim, si Leonardus, minis adductus, fecte consensit, simulando matrimonii celebrationem, invalidum est matrimonium, ut patet. Deficiente autem consensu, contractum etiam deficere necesse est. Si verum præstitit consensum, etiam tunc matrimonium reputandum est invalidum, ulpolc ex metu gravi initum. Metus enim a fratribus Veronicæ incussus, in finem Leonardus ad matrimonium adigendi, gravis fuit et *injustus*, saltem *quoad modum* reparationis. Secus vero si fratres puelke minas Leonardo intassent non quidem intuitu matrimonii, sed ratione injuri® ulciscendæ, et hic ad eos placandos serio in matrimonium consensisset. Tunc enim metus non fuisset injustus in ordine ad matrimonium contrahendum. *S. Lig. n. 1049.*

CASUS XXVII.

CULTUS DISPARITAS. 1°.

Zebina, catholica, matrimonium contraxit cum Almacilio, hærelico, hac expressa conditione, ut proles in Religione catholica essent educanda, juxta id quod a Summo Pontifice fuerat praescriptum in concessa dispensatione ab impedimento disparitatis cultus. Elapso autem triennio, cum

Zebina cogeretur ut prolem natam in hterelicorum doctrinis institueret, imo el ipsa hæresim amplecteretur, clam cum prole sua aufugit, el alibi cum catholico novum inivit matrimonium.

Hinc :

Qi'æk. 1° *Qualis cultus disparilas matrimonium dirimat ?*

Q^o .1 *quo dispensatio hujus impedimenti petenda sil?*

3o *An valeat matrimonium mixtum, si sponsi nolunt adimplere conditionem, ut omnes filii in Religione catholica educentur ?*

4° *Quid ad casum ?*

Solutio :

999. — *R. ad 1,n Quæs.* Cultus disparilas inter baptizalum et infidelem, matrimonium prorsus invalidum efficit ; inter baptizatos autem illicitum tantum reddit. *K. Comp. n. 824. — S. Lig. n. 10i-4.*

1000. — *R. ad 2,m Quæs.* Dispensatio ab impedimento disparitatis cultus a solo Papa obtinenda est, licet agatur de impedimento impediante tantum, seu de connubio inter catholicum et hæreticam ineundo. Ecclesia enim nunquam hujusmodi dispensationem Episcopis committere voluit, ne facilius talia matrimonia celebrarentur. *V. Comp. n. 826.*

1001. — *R. ad 3"" Quæs. List.* : si agatur de matrimonio inter catholicum el infidelem, non valet ; quia dispensatio est conditionalis, proinde, si conditio non acceptetur, ruit ipso facto dispensatio : si vero agatur de connubio inter catholicum et hæreticam, aut vice versa, semper erit validum. Tunc enim impedimentum ipsum est impediens tantum, el matrimonium etiam sine dispensatione esi semper validum. Ergo voluntas in sponsis non adimplendi conditionem, contractum matrimoniale irritare nequit.

1002. — *R. ad 4,n Quæs.* Zebina invalide secundum matrimonium contraxit, quia primum fuit validum, et proinde indissolubile. Potuit tamen Zkbina separari a toro et habitati me, ut saluti prolis vel sum consuleret.

CASUS XXVIII.

CULTUS DISPARITAS 2°.

Onuporius, Parochus, in regione ubi catholici cum hæreticis mixto vivunt, variis rogatus matrimoniis mixtis assistit: 1° quidem matrimonio Titii cl Eertjr, qui a Summo Pontifice dispensationem obtinuerunt; 2° matrimonio Cmi et Cu e, qui, obtenta dispensatione, nolunt consentire conditioni præscriptæ, ut omnes filii in religione catholica educentur; 3° matrimonio Pauli el Pvulixe, qui sine dispensatione contrahunt, imo et jam coram ministro hanelico contraxerunt.

IIinc :

Quer. P' *An, vel quando Parochus matrimoniis mixtis assistere possit cl sponso benedicere ?*

2° *Quid ad triplicem casum ?*

Casus. — Tom. U.

Solutio :

1003. — A. ad I^m Quæs. Parochus assistere potest matrimoniis mixtis, si dispensatio pontificia intervenerit, et sponsi adimplere velint condiciones præsriptas, seu ut pars catholica sit in suo cultu profitendo perfecte libera, et omnes lili et lilia* in Religione catholica educantur; sed benedictionem impertire nequit. Imo Parochus non potest assistere matrimoniis, nisi extra Ecclesiam, et omisso quolibet ritu religioso. Licet tamen Parochus intervenire nequeat matrimoniis mixtis inter catholicos et hæreticos, nisi dispensatio papalis obtenta fuerit, attamen plures Summi Pontifices id permiserunt in casu necessitatis, seu in locis Inereticorum, ubi lex civilis id exigit. Sic Pius 17. Pius VH, et Gregorius XVI.— Γ. Comp. n. 828 cl seg.

1004. — B. ad 2^m Quæs. — in primo casu, Onuphius assistere potuit matrimonio mixto, cum sponsi dispensationem pontificiam obtinuerint, et proinde omnino licitum fuerit matrimonium Titii et Bertii; sed assistere debuit extra Ecclesiam, ut merus testis, et a benedictione sponsorum abstinere. S. Cong. Inquis. 20 Decemb. 1838.

In secundo casu, Onuphius matrimonio intervenire non potuit, quia matrimonium illud fiebat graviter illicitum, eo ipso quod sponsi conditionem a Pontifice impositam adimplere volebant. S. Cong. Inquis. 17 Junii 1829.

In tertio casu, a fortiori, matrimonio Pauli et Pauline præsens esse non potuit, cum summopere esset illicitum; siquidem lex Ecclesiæ, tales nuptias absque dispensatione prohibens, violabatur ac contemnebatur.

CASUS XXIX.

LIGAMEN.

Philibertus quum pacifice in conjugio cum Lelia vivere non posset, uxore domi relictâ, castra secutus est. Contigit autem ut, elapso uno vel altero anno, vir quidam gravis testaretur se vidisse Philibertum periculose decumbentem, nec dubitare quin mortuus esset. Alius paulo post ex eadem regione veniens declarat, se ex ore alieius testis ocularis audivisse eum obiisse. Illis auditis, Lelia novis nuptiis inhians, testibus præsens ad Parochum adductis, ab eo cum alio viro copulata est. Mortuo autem Parocho ejus successor, re perpensa, declaravit non salis constare de morte Philiberti, adeoque jussit novos conjuges ab invicem separari; quibus tamen obnubilibus induisit ut cohabitarent quidem, sed a loro separarentur.

<A.

Hinc :

Quer. 1° .In prior Parochus recte egerit, Leliâ ad novas nuptias admittendo, aspectis quæ in casu? . J .

2° An recte egerit posterior Parochus ? In separandi sint conjuges prædictis a toro, sive ab habitatione?

Quæ. 3° Si *mulier mala fide contrahat, scilicet, credens maritum adhuc vivere, vel de hoc dubitans, et postea, inquisitione quacumque possibili facta, non possit rescire utrum adhuc rival necne, poteritne debitum reddere et etiam petere?*

Solutio :

1005. — *R. ad 1^{am} Quæs.* Prior Parochus non egit recte. Ratio est, quia nunquam licet Parocho intervenire matrimonio, nisi de statu libero sponsorum certo constet, et quidem scripto authentico, si res obscura videatur ; et id præsertim valet, quando notum est, alterutrum jam antea vinculo ligaminis obstrictum fuisse. Debuisset saltem Parochus noster, in re adeo gravi, causam ad Episcopum deferre, velnt adjudicem Ecclesiasticum. In locis ubi matrimonium civile cæremoniam religiosam præcedere debet, minor occurrit difficultas pro Parocho. Etenim, cum magistratus civilis sponsos ad contractum matrimonialem admittere nequeat quin authentice ipsi constet de morte alterius conjugis, satis erit animarum Pastori si contractum civilem peractum esse noverit.

1006. — *R. ad 2^{am} Quæs.* Etiam male egit posterior Parochus. Non enim separandi sunt conjuges, sed in suo connubio relinquendi. Ratio est, quia, cum matrimonii causa sit favorabilis, post factum si dubium occurrat, semper pro illius valore præsumendum est. Hoc præsertim admitti debet, quia ex separatione conjugum scandala, detrimentum liliorum, et alia gravissima incommoda sequerentur. Constat insuper ex *Jure canonico*, saltem si matrimonium bona fide contractum est, ut in nostro casu, *cap. Dominus, de secund, nupt.* — *Elbel, n. 212.* — *Gobat, n. 306.* — *Lacroix, n. 413.*

1007. — *R. ad 3^{am} Quæs.* 1° Si habeat rationes vere probabiles existimandi maritum jam mortuum esse eo tempore quo secundas nuptias contraxit, debitum reddere et etiam petere poterit. Ratio est, quia ex probabilitate speculativa de valore matrimonii bene inferri potest probabilitas practica de licita redditione et petitione debiti, præsertim cum tunc de sola honestatis actione agatur. *Elbel, ibid.* — *Gobat, Sanchez, etc.*

2° Si vero agatur de mero dubio, sic distinguunt iidem Theologi : mulier non potest quidem debitum petere, quia non potest conscientiam suam efformare de liceitate actionis ; debet autem illud reddere, quia maritus, bona fide contrahendo, jus acquisivit in corpus uxoris, quo jure in mero dubio privari nequit.

CASUS XXX.

CLANDESTINITAS 1°.

1° *Florus*, natione gallus, matrimonium contrahit clandestine in Anglia cum puella galla, quam secum duxerat, mercaturam exercendi causa.

2° *Florinus*, pariter gallus, nuptias clandestine celebrat in Anglia cum puella anglica ; sed licet ambo, cum paulo ante in Gallia versa^{ss}. '* ", inion-

lionem contrahendi sine Parocho sese recepissent in Angliam, ubi puella adhuc suum servaverat domicilium; attamen, matrimonio contrado, statim Galliam repetere proposuerunt.

Hinc :

- Quæst. 1° *In quo consistat impedimentum clandestinitatis?*
 2° *In quibusnam locis publicatum sit Decretum Concilii Tridentini circa clandestinitatem?*
 3° *Quid de validitate matrimonii in utroque casu?*

Solutio :

1008. — *U. ad 1,am Quæst.* Dicitur clandestinum matrimonium quod celebratur absque praesentia Parochi et duorum testium. Matrimonium clandestinum validum erat ante *Cone. Trid.*, licet graviter illicitum. Impedimentum clandestinitatis ab ipso *Cone*, statutum est, ut constat ex *sess. 21, c. I.* Noluit tamen Sancta Synodus ut Decretum decernens hanc irritationem vim haberet nisi post 30 dies ab illius promulgatione in unaquaque parochia. Cum autem in variis locis nunquam promulgatum fuerit, proinde nullam in illis habet ellicaciam. *K. Comp. n. 836.*

1009. — *Il. ad 2,am Quæst.* Universim constare nequit. In quibusdam locis certo promulgatum est, in aliis vero minime, et in aliis res dubia jacet. Hac de re exhibemus tabellam depromptam ex opere *de matrimonio Christiano a P. Perrone*, qui maxima diligentia et studio eam fusius exaravit ex authenticis documentis, ab ipso auctore accurate indicatis, *tom. i, p. 239 et seq.*

1° IN EUROPA.

1° Publicatum est Tridentinum Decretum in Italia, in Gallia, in Hispania, in Lusitania, in Polonia, in Austria, in Silesia, in Bohemia, in Moravia, in Hungaria, in Moldavia inter catholicos, in Valachia pariter in Ecclesiis catholicis, L'Imiæ, in electoratu Coloniensi, Mogunlino, Trevirensi, in dioecesi Monasteriensi, in ducatu Clivicnsi, in Bavaria saltem in primitivis ejus provinciis, in Franconia, in Palatinatu Neoburgico, in Hollandia, in Zelandia, in Frisia et confoederatis provinciis, in Belgio, in ducatu Luxemburgi, in urbe Genevensi, in insula Tine Archipelagi, in toto Archipelago, in Ecclesiis catholicis Constantinopoli ac in Suburbio in Ecclesiis catholicis, in Hibernia quoad plures dioeceses, in pluribus provinciis imperii Russiaci, apud Rhutenos.

2° Non est publicatum in Anglia, in Scotia, in nonnullis Hibernia? provinciis, in Borussia stricte dicta, in Pomerania, in Saxonia, in Succia, Argentorati, in plerisque Helvetia? provinciis, in Dania, in Norvegia, in regionibus luterelicorum et schismaticorum sub ditione Turcica, aut Persica, aliorumque infidelium.

3° Dubium vero est utrum publicatum fuerit in Valachia, in Bulgaria, Bremæ in circulo Saxoniae. Servatur autem, licet dubie promulgatum, alibi immemorabili consuetudine apud catholicos in Transilvania, in Bulgaria,

in Valachia, ita ul matrimonia catholicorum Umquarn nulla habeantur, dum connubia hærclicortiin et schismaticorum, sive connubia mixta, valida reputantur.

2* IN ASIA.

1010. — Decretum Trident, promulgatum est in Indiis Orientalibus, in ora Malabarica, in vicariatu Pondicerii, atque in univena ora Coromandolica, Caleculiu·, in regione Bombay, in pluribus provinciis imperii Sinensis, in Tonchino orientali, in Japonia, in Batavia, in Georgia, in locis Terrae Sancta? nuncupatis pro Ecclesiis Latinorum, Smyrna? in Nattolia.

2° Non fuit publicatum in vicariatu Sutchuensi, saltem usque ad annum 1803, in multis provinciis imperii Sinensis, in regionibus orientalibus ditionis Turcicae et Persica?, de quibus nulla mentio facti est, saltem generatim.

3° Dubium vero est pro Syria, pro insula Cypri, pro ora Malabarica sub aliquo respectu.

3° IN AFRICA.

Promulgatum fuisse videtur præfatum Decretum Tripoli in Barbaria seu Mauritania, et Algerii ; non autem vigorem habet in Abyssinia. Pro cæteris regionibus desunt documenta.

4° IN AMERICA.

1011. — 1° Publicatum est Decretum Tridentini in omnibus regionibus quæ fuerunt olim sub ditione Hispania? el Lusitania?, Curaçao nominarim in Mexico, in insula Trinitatis, in Canada, in Florida, in Lovisiana superiore el inferiore, in urbe Delroilensi (Détroit), in dioecesi Quebecensi, saltem ex parte.

2° Publicatum non est in dioecesi Baltimorensi.

3° Dubium stat pro dnecesi Detroitensi (Détroit), Mechingam, pro California superiore, pro dioecesi Duebecensi in Canada superiore.

Nota. *Benedictus XIV* declaravit matrimonia hærelcorum inter se, et matrimonia mixta, fore valida in Hollandia, absque forma ab Ecclesia perscripta. Deinde Summi Pontifices hanc declarationem, quæ primitus pro sola Hollandia dataest, ad alias regiones quæ in eadem necessitate versabantur, extenderunt:

1- fu Europa, ipsemet *Benedicius XIV* eam extendit ad Provincias foederatas Belgii, postea fuit extensa et applicati loaiisl.m <. l'hiiæ, ducatu Ctiviensi, Polom e Russiacæ ditioni subjecta?, incolis civitatis Maestricht, Consi mtinopoli, Uiberniæ, provinciis Rhenanis sub ditione Borussica, imperio Ilussiaco, Polonia? et Hungariæ.

2- In Asia, extensa luit Pondicerii, in Georgia, in ora Coromandolica, in Japonia, in ora Malabarica sub ditione qtiondani Hollandiae, Bombay.

3- in America, in provinciis Canada, Curaçao, in insula Trinitatis, utraque Lovisiana, atque in Florida.

1012. — II. ad 3m *Quæs.* In primo casu controvertitur. *Probabiliter*, imo *probabilius* validum est matrimonium. Ratio est, quia in Anglia non fuit receptum Tridentini Decretum ; proinde matrimonia ibi clandestine

contracta sunt valida. Nec obstat lex Ecclesiæ, quæ irritat matrimonia clandestina, etiam in locis in quibus Tridentinum non est receptum, quoties peregrini eo se conferunt *in fraudem legis*, seu ad contrahendum absque solemnitate ab Ecclesia requisita. Nam, in casu, sponsi galli non se contulerunt in Angliam causa clandestine contrahendi, sed mercaturam exercendi, et ibi, data occasione, contraxerunt. Ergo minime egerunt *in fraudem legis*, seu contra Decretum Trid. *Billuart, diss. 7, ari. 12, cum Gonet, Pontio et aliis, contra Sylvium, et alios.*

1013. — *Insecundo casu* validum est matrimonium. Ratio est, quia puella anglica valide matrimonium inire potest in sua regione ubi servavit domicilium, absque assistentia Parochi. Porro sponsa sponso suo privilegium quo fruatur communicat. Ergo valide ibidem contrahunt. Nec obstat quod se contulerint e Gallia in Angliam cum intentione contrahendi sine solemnitate : nam minime egerunt *in fraudem*, siquidem jure suo usi sunt *ratione validitatis*, licet egerint *illicite et graviter* quidem. *Billuart, ibid, post Bened. XIV, de Synod. I. 6, c. 6, n. 12.— V. Comp. n. 840.*

CASUS XXXI.

CLANDESTINITAS 2°.

1° *Florianus*, miles anglicus, in Hispania militans, ibidem matrimonium secreto init cum Anglica, quæ milites secula fuerat.

2° *Florimundus* pariter Anglicus, iter agens per Galliam cum puella anglica, eandem Parisiis clandestine in uxorem ducit.

3° *Floribertus* et *Dorothea* clandestine contraxerunt tempore inagnæ perturbationis gallicanæ, ne coram Parocho intruso contraherent.

Inc :

Quæst. 1° Quid de validitate et liceitate matrimonii in primo casu?

2° *Quid in secundo casu ?*

3° *Quid in tertio casu?*

Solutio :

1014. — *R. ad 1m Quæst.* Invalidum est matrimonium *in primo casu*. Etenim, etiamsi non ageretur de lege communi Ecclesiæ, sed de lege particulari loci, servari deberet ab omnibus domicilium vel quasi-domicilium ibidem habentibus. Atqui praefati sponsi quasi-domicilium habent in Hispania, propter diuturnam commorantur in eodem loco, vel in casu supponitur. Ergo tenentur lege Tridentini circa clandestinitatem in Hispania vigente. Ergo, clandestine contrahendo, invalide contrahunt. Quid vero, si quasi-domicilium in loco non acquisiverint? Tunc casus insequentem recidet.

1015. — *Idem. ad 2m Quæst.* Invalidum quoque est matrimonium *in secundo casu*. Ratio est, quia peregrini saltem quoad solemnitatem contractuum tenentur ad leges locorum per quæ transeunt. Ergo, si in contractu non servetur forma in loco praescripta, contractus non subsistit. Atqui, in casu,

sponsi peregrini non servarunt formam solemnem contractus matrimonialis in tota Gallia vigentem. Ergo valide non contraxerunt matrimonium. *Ita s. Lig. n. 1080. — 1°. Perrone, de Matrimonio christiano, t. i, sect. I, c. 6, art. 4, post Schmalgrueber, Pirring, etc.*

Præterea lex Ecclesiæ, præscribens formam solemnem matrimonii, est lex generalis, quæ ex Statuto Trident, efficaciam non habet in aliquibus locis in quibus non fuit publicata. Atqui omnes peregrini subjici debent legibus Ecclesiæ communibus quæ vigeni in loco ubi degunt, licet non vigeant in eorum patria, et ipsi transeundo tantum ibi reperiantur. Ergo, etc. Porro lex prohibens clandestinitatem est lex Ecclesiæ generalis et territorialis, quamvis Tridentinum noluerit eam absolute in omni loco urgere, quin ibi publicata fuerit. Ergo peregrini contrahentes matrimonium, prætermissa legis præscriptione, invalide contrahunt. Plerique Theologi docent matrimonium sic contractum irritum esse, fatente *Carrière*, qui tamen tenet *probabilius* illud validum esse. *P.* autem *Perrone*, in opere citato, multas decisiones congerit ad invaliditatem invicte demonstrandam.

1016. — *R. ad 3m Quæs.* Validum est matrimonium *in tertio casu*, si recursus ad proprium Parochum, vel ad Episcopum haberi non potuerit. Recte autem egerunt sponsi Parochum intrusum non requirendo, cum omni jurisdictione destitutus esset, et insuper declinandus ut schismaticus.

CASUS XXXII.

MATRIMONIA HÆRETICORUM 1°.

Dacianus et *Prisca*, hæretici, matrimonium contrahunt coram ministro protestante, sed, paucis post annis, ambo feliciter ad eandem catholicam convertuntur. Dubitat autem loci Parochus, an eorum matrimonium solemniter renovari debeat.

Hinc :

- Quær.* 1° *An valida sint matrimonia clandestina hæreticorum, in locis ubi viget Decretum Tridentinum ?*
 2° *Quid speciatim de hæreticis in Gallia degentibus'?*
 3° *An conjuges ad Fidem conversi consensum coram Parocho et testibus renovare debeant ?*

Solutio :

1017. — *It. ad 1am Quæs.* *Conlocuti* inter Theologos. Videtur tamen omnino negandum ob sequentes rationes.

1° Lex Tridentina lata est in omnes christianos, seu in omnes qui subjacent jurisdictioni Ecclesiæ*, absque ulla distinctione. Ergo lata est in hæreticos, sicut in catholicos, cum Ecclesiæ jurisdictioni subjaceant. Ubi enim lex non distinguit, nec nos distinguere debemus ; insuper hæretici se- en- commodum ex sua iniquitate reportarent. Ergo matrimonia hæreticorum inita contra irritantem Tridentini præscriptionem prorsus invalida sunt.

2° Juxta plerosque Theologos invalida sunt matrimonia mixta, sine Sacerdote celebrata in illis regionibus in quibus viget Decretum Tridentinum; porro nulla alia de causa irrita censentur, nisi quia haeretici Decreto illo obstringuntur : secus enim, ob individuitatem contractus, valida forent; siquidem pars haeretica a lege Ecclesiae excusaretur. Ergo, etc.

1018. — 3° Ex Declaratione *Benedicti XIV*, matrimonia hæreticorum, vel mixta, valida sunt in Hollandia, licet absque solemnilale celebrentur. Ergo invalida sunt in aliis regionibus. Nam exceptio firmat regulam. Quorsum enim declararentur validat in hoc loco, si essent valida ubique?

4° Praefata Declaratio extensa est postea ad aliquas alias regiones, in quibus haeretici dominantur, licet Decretum Tridentini ibi publicatum fuerit. Ergo sine tali Declaratione nulla forent, prout expresse et sæpitis a Sacr. Cong. declaratum est. Ergo similia connubia in aliis locis, ubi Decretum Tridentinum est receptum, invalida sunt ; secus enim prorsus inutilis fuisset extensio ista. Quorsum enim illa Declaratio fieret, si matrimonia in illis regionibus jam valide celebrarentur?

1019. — 5° Doctrina nostra confirmatur innumeris Decisionibus Sacr. Congregationum, qua) SS. Pontificum instrumenta el organa sunt, et quarum declarationes vel decreta nunquam absque Pontificis approbatione promulgantur. Hæc autem Sacr. Congregationum responsa, privatorum Theologorum el Canonistarum auctoritati præferri debent et anteponi. Sufficiet autem pauca ex iis hic referre.

Ulmæ in dioecesi Constantiensi quidam Marcus Ciiristopiiorus Burck, catholicus, nuptias contraxerat cum muliere lutherana Anna Maria MeGELIN coram ministro lutherano. Hinc S. Congregationi propositum fuit dubium : an constaret de nullitate matrimonii in casu, etc. ? S. Cong., priusquam dubium solveret, quaesivit num Concilii Trid. Decreta fuerint in Ulmensi civitate promulgata ? Accepto responso affirmativo ab Episcopo Constantiensi, ad propositum dubium respondit affirmative, seu constare de nullitate ejusmodi matrimonii. Agebatur tamen in hoc casu de regione in qua idem rerum status vigeat, ac in Hollandia; ibi enim hæresis impune grassabatur. Nullum igitur dubium esse potest dispositionem *Benedicti XIV* esse localem, ex mente Sedis Apostolicæ, neque ad casus similes extendi posse, sine nova et explicita ejusdem S. Sedis Declaratione.

Congregatio Cone. Trid. 19 Jan. anno 1605, in rescripto ad Episcopum Trichariensem, Nuntium apostolicum in Belgio, respondit : hæreticos quoque, ubi Decretum C. Trid. est publicatum, teneri talem formam servare, et propterea ipsorum matrimonia absque forma Concilii, nãmvis coram ministro hærellico, vel magistratu loci contracta, nulla alq ie irrita esse.

Vide alia hujusmodi responsa bene multa apud *P. Perrone, de Matrimonio Christiano, loin. 2, l. 2, sect. I, c. 6*; et apud *Analecta Juris Pontificii, t. 3, p. 1066*

1020. *H. ad 2ra Quxs.* Matrimonia hæreticorum in Gallia sunt habenda ut invalida. Constat ex dictis. Etenim matrimonia hæreticorum, vel mixta, sunt prorsus irrita sine forma Trid. ubi Decretum Concilii viget, si excipiantur Hollandia, et aliæ paucae regiones, ad quas Declaratio *Be-*

nidiclina extensa est. Atqui hoc Declaratio non fuit extensa ad Galliam. Ergo hærelici in Gallia non sunt potioris conditionis. Ergo eorum connubia ibi sunt invalida.

Comtat etiam ex particularibus SS. Congregationum responsis. Etenim Vicarii capitulares Piclavienses anno 1818 postularunt « num matrimonia clandestina Protestantium in Gallia sint valida, cum hodie *statum* civilem ibi *habeant, socielalemque religiosam e(forment, a Societate catholica distinctam,* quæ suos ministros suosque usus habet.... » Respondit S. Congregatio Inquisitionis Vicariis capitularibus Pictaviensibus : « Decretum *Bened. XIV*, an 1741, editum super matrimoniis Hollandial, censetur respicere *tantum* matrimonia *in iis procinctis* contracta, vel < contrahenda, non autem alia matrimonia *in aliis locis* inita vel ineunda, quibus idcirco applicari nequit, absque *nova et speciali* Sedis Apostolicæ Declaratione.... »

1021. Accedit alia responsio emissa a S. Pœnitentiaria die 28 Mart. 1838; cui cum proposita fuissent nonnulla dubia ab Episcopo Gralianopolitano, tertium istorum dubiorum ita se habebat : « Utrum matrimonia *t* ab hioreticis inter se inita, aut cum catholicis, juxta solas leges civiles, < seu coram ministro hærelico, sine præsentia Parochi catholici, valida « sint in Galliis, et in aliis regionibus, ubi Protestantes et hærelici omnes < habent suos ministros, templa, statum legalem a Gubernio probatum? » Respondit : « *Ad 3m negative, exceptis regionibus de quibus loquitur i Bened. XIV in Declaratione* die i Nov. 1711, *atque ad quas per successores suos illa eadem Declaratio extensa est.* »

F. P. *Perrone, ibid.* — *Analecta Juris Pontificii, ibid.*

1022. — P. *ad 3m Quæs.* Ex dictis in antecessum, patet responsio. Etenim matrimonia hæreticorum, sine forma ab Ecclesia præscripta, sunt invalida, exceptis excipiendis. Ergo, si al veram Fidem convertantur conjuges hærelici, qui coram suæ seclæ* ministro matrimonium inierunt, debent denuo contrahere coram proprio Parocho et duobus testibus. Ergo *Dacianus* et *Prisca*, conjuges hærelici, ad Fidem catholicam conversi, suum matrimonium juxta Ecclesiæ leges et formam renovare debent.

CASUS XXXIII.

MATRIMONIA HÆRETICORUM 2°.

Tausilla, hærelica, cum *Drusillo* pariter hærelico conjuncta, et in loco ubi viget lex Triden? | habitante, divina' gratia' impulsu perculsa, veram Fidem amplectitur, m Jto quidem marito, qui in errore obduratus remanet. Hinc mulier anxia quærit a *Bernardo*, Confessario, quid sibi sil faciendum? « Debes a viro discedere, ait ille, tum propter salutis periculum, tum quia invalidum est tuum matrimonium. Quare potes etiam ¶ alteri nubere. » Quo certior veritatis liat, alium etiam interrogat Sacerdotem, qui, a priore dissentiens, ait † « In pace remanere debes cum tuo viro, et maritali modo cum eo vivere. » Quapropter misera a te quærit casus solutionem.

Ilinc :

Q*u*i*f*.r. 4*n* T*a*r*s*i*l*l*a* *cum viro remanere possit et cum eo maritali modo vicere? An, contra, discedere debeat, et ad novas nuptias convolare possit?*

Solutio :

1023. — *R. ad Quæs.* Per se admittenda est solutio prioris Confessarii, saltem quoad substantiam, ut sequitur ex iis omnibus quæ superius dicta sunt. Sed quoad formam minus prudens et opportuna videtur ejus responsio. Non debuisset enim adeo festinare, ut mulierem o bona fide retraheret; sed prius recurrere ad Episcopum, et per ipsum, ad S. Sedem, ut resciret modum difficultatem solvendi. Posset enim S. Sedes in tali casu concedere dispensationem in radice ad matrimonium convalidandum, quin maritus consensum renovare debeat, si praevideatur ipsum ad Sacerdotem catholicum non accessurum esse.

1024. — Aliquando etiam Curia Romana in hujusmodi casu suadet, ut sponsi in bona fide circa matrimonii invaliditatem relinquantur. Sic responsum est in casu sequenti proposito ab Episcopo Vivariensi in Galliis, anno 181-3. Duo hæretici matrimonium contraxerant, quorum unus postea Religionem catholicam amplexus est. Teneturne, ut stet matrimonium, consensum coram Parocho renovare, aut potius pars quæ Religionem catholicam amplexa est, circa validitatem matrimonii in bona fide est relinquenda? Interrogato Episcopo circa adjuncta casus, Congregatio suprema Inquisitionis respondit, 6 Julii 1848 : *Conjuges de validitate matrimonii non dubitantes, in bona fide esse relinquendos, neque a participatione Sacramentorum arcendos fore.* Hæc autem resolutio ab alia particulari Congregatione adoptata est, quæ insuper addit : *Quamvis autem nulla sint illa matrimonia, consultum tamen quam maxime trime in casibus particularibus recurrere ad Sedem apostolicam, ceteris omnibus facti circumstantiis, quæ tunc modo magis opportuno huic rei providebit.* — Γ. Perrone, *ibid.* |

CASUS XXXIV.

ASSISTENTIA PAROCHI 1°.

Sabinus, invitis parentibus, sponsalia contraxit cum Sabina. Parochus ab his requisitus, ut mox eorum matrimonio assisteret, et eodem tempore rogatus a patre Sabini ut non interveniret, declaravit se huic matrimonio non adfuturum esse, donec sponsi genitor obsisteret. Sed ecce ! dum Parochus Sacrum faceret, et ad populum converteretur, adstanti sponsi ante altare cum testibus, et declarant se invicem accipere pro viro et uxore. Postea recedunt et maritali more vivunt. H

2° Getulius, contractis sponsalibus cum Clara, eam derelinquit, ut matrimonium contrahat cum Blandina. Id rescians Abindius Parochus, recusat matrimonio assistere. Quid tunc Getulius et Blandina ? Rogant

quemdam amicum, ul Parochum ad mensam invitet cum duobus aliis amicis qui futuri matrimonii testes forent. Sub convivio comparent GetiLits et Blandina, et coram omnibus clara et alta voce declarant se matrimonium contrahere de praesenti. Declarat obstupefactas Parochus se minime intendere matrimonio assistere, et res sacras in medio convivio non fieri. Sed, eo renuente, abscedunt sponsi, atque ut veri conjuges vitam degunt.

Inc :

Quæ r. 1° *Quænam requiratur Parochi assistentia?*

2° *An caleat matrimonium si Parochus, licet praesens, sit invitus, tel non requisitus?*

3° *Quid ad casus ?*

Solutio :

1025. — II. ad 1ⁿ *Quæs.* Parochus debet esse moraliter praesens, ita ut de re peracta testimonium reddere valeat, quia ab Ecclesia ut testis principalis adhibetur. V. *Comp. n.* 851.

R. ad 2ⁿ *Quæs.* Valet matrimonium, licet Parochus non advocetur, neque de matrimonio contrahendo praemoneatur, sed salis est si casu in loco reperiat, vel si alio praetextu ad aliud accersatur. Imo valet matrimonium, licet Parochus sit invitus, reluctans, vel metu ad assistendam coactus. Kalio est, quia, his non obstantibus, testimonium de re peracta perhibere potest, et proinde est vere testis. Ex variis Decisionibus S. Cong. constat. Attamen aliquo modo debet requiri, seu adhiberi a sponsis ut testis connubii contracti, ita ul attendat ad matrimonialem contractum coram ipso celebratum. Salis est autem ul implicite interpellatur, ita ut clare intelligat se requiri el adhiberi ut testis rei peracta?. Constat etiam ex variis Decisionibus S. Cong. apud *Analecta Juris Pontificii*, I. 2, p. 1891 *et scq.*

1026. — R. ad 3^m *Quæs.* In primo casu, valet matrimonium. Ad hoc enim satis fuit ut Parochus certo animadverteret sponsos velle inire matrimonium, ipso praesente, et mutuum eorum consensum dari intelligeret. Licet enim mox ad altare so converterit, potuit bene verba consensum exprimentia audire. Neque necesse est ul Parochus sponsos videat, siquidem Parochus cæcus valide matrimonio assisteret. Casus similis evenit Romae anno 1850, el declaratum est validum matrimonium ab Eminentissimo Cardinali Vicario, licet fuerit graviter illicitum, utpoto cum contemptu regularum canonicarum celebratum; attamen, cum paulo post sponsus rei pœnitL. a sponsa discedere vellet, et nullitatem matrimonii invocasset, ros ad S. Cong. delata fuit. Interea vero exortum est etiam dubium de copula illicita ex allinitote. Hoc dubio discusso, S. Cong. declaravit, *non constare de nullitate matrimonii*. G. *Valccla Juris, ibid.* Nec quaestio de Parochi valida assistentia est agitata, et proinde sufficiens visa est ad connubii valorem. Itaque saltem non constat de invaliditate hujusmodi matrimonii : ergo sponsi, licet graviter peccaverint, de valore tamen contractus nuptialis non sunt inquietandi.

1027. — *7li secundo casu* validum etiam matrimonium reputandum est, quia ex circumstantiis patet Parochum fuisse adhibitum ut testem, et revera ipsum testem fuisse, seu matrimonium coram ipso sciente et vidente contractum fuisse. *Voit, n. 1242.* Non autem obstat valori matrimonii quod in mediis epulis, et repugnante Parocho, initum fuerit.

CASUS XXXV.

ASSISTENTIA PAROCHI 2°.

Salvianus, vir dives, *Blandinam* e domo matris abducit, et eam diuturna stupri consuetudine implicatam tenet. Postea vero, ad meliorem frugem revocatus, puellam propriis expensis in matrimonium *Marino* opifici collocat. Ipse *Salviam* Parochus matrimonium benedicit. Paucis mensibus elapsis, *Blandina*, virum pertaesa, rursum se domum *Salviam* recipit. Quapropter *Marinus* divortium ab ea facere statuit, imo ad alias nuptias convolare proponit, contendens matrimonium esse nullum, quia Parochus illegitimus, seu Parochus concubini, illi præsens fuit.

Hinc :

Quer. 1° *Qualis Parochus assistere debeat ?*

2° *Quid de validitate præfati matrimonii ?*

Solutio :

1028. — *R. ad 1m Quæs.* Ille solus Parochus valide assistere potest matrimonio, qui est proprius Parochus alterutrius contrahentium, seu qui in eos, vel saltem in alterutrum jurisdictionem habet. Jurisdictio autem Parochi constituitur per domicilium habituale, aut quasi-domicilium sponsorum, seu alterutrius eorum in ejus parochia. Licet autem in aliis casibus ad quasi-domicilium requiratur habitatio alicubi per majorem anni pariem, pro matrimonio tamen contrahendo, sufficit habitatio unius mensis, ut constat ex Declaratione *Renedicti XIV*, in Epistola ad Episcopum Goanum : *Paucis abhinc annis.* F. *Comp., n. 815-846.*

1029. — *R. ad 2ra Quæs.* Validum est matrimonium *Blandine* et *Marini*. Ratio est, quia Parochus *Salviam*, qui huic matrimonio astitit, gaudebat jurisdictione sufficienti in *Blandinam*. Hæc enim e domo materna aufugiens, statuit habitare diu et indefinite apud *Salvianum* ; hoc autem jam salis esset ut quasi-domicilium a principio acquisierit et matrimonio, elapso inense, jungi posset a Parocho loci. Sed præterea *Blandina* diu ibidem de facto commorata est, ergo quasi-domicilium acquisivit in loco commorationis; ergo valide a Parocho loci juncta est in matrimonium cum *Marino*. Ergo *Marinus* matrimonium ratione vinculi dissolvere nequit.

1030. — Attamen *Comitolus*, qui casum exhibet, docet invalidum esse hoc matrimonium saltem *admodum probabiliter*, I. I, 9-110. Sponsi enim, ait, non sunt legitimo Parocho conjuncti, quia *Blandina* non habuit ibi verum domicilium, quod sic probare contendit : Illud domicilium

concubinæ apud amasium esi prorsus illicitum et ab Ecclesia reprobatum, ex eo quod eum injuria Ecclesiæ contractam fuerit, et proinde non esi legitimum. Sed respondetur, hic agi de vero domicilio facti, quod ad valorem matrimonii sullicil; illicita enim habitatio alicubi, non impedit quominus verum domicilium per eam acquiratur. Secus meretrix, quæ decem annis alicubi habitavit, non posset ibidem matrimonium contrahere, quod videtur absurdum.

CASUS XXXVI.

ASSISTENTIA PAROCHI 3°.

Bertoldus, cælebs, vir ditissimus, solei singulis annis se conferre in villam quam habet in loco valde dissito, ut mense uno tantum, scilicet mense Septembri, ibi commoretur. Data autem occasione, licet septuagenarius, matrimonium inire statuit cum Flaviana, repugnantibus cognatis, qui luereditali inhiabant. Voluit autem nuptias in villa inire, tempore solito quo in villam tendebat, ut majori gaudio celebrarentur. Igitur rogatus loci Parochus matrimonium benedixit, et keli convivii particeps fuit. Paulo post Bertoldus, carens liliis, instituta uxore sua omnium bonorum hærede, repente obiit. Sed hæredes legitimi contenderunt Flavianam minime fuisse Bertoldi uxorem legitimam, quum illegitimus Parochus matrimonio astiterit, adeoque invalidum fuerit matrimonium.

Hinc :

Quæritur. 1° *Quid de validitate hujus matrimonii sit sentiendum?*

2° *Quid, si Episcopus loci fuerit delegatus ab Episcopo domicilii ordinarii ad hoc matrimonium benedicendum, et ille Episcopus Parochum delegaverit?*

Solutio :

1031. — *R. ad 1^{am} Quæst.* Matrimonium istud ut invalidum habendum est. Ratio est, quia, licet ex Declaratione *Benedicti XIV*, commoratio per unum mensem sullicial pro domicilio legitimo ad matrimonium contrahendum, attamen habitatio per unum mensem in aliquo loco, *recreationis* aut *rusticationis* causa, non habetur ul domicilium serium, seu verum.

Declarat enim S. Cong. Cone., Parochum ruralem non valide assistere matrimonio eorum qui rus se conferunt *recreationis causa*, aut pro rusticanis negotiis. Hanc Declarationem refert *Bened. AZI, last. 33, n. 7.* — *Vide Analecta Juris Pontif., torn. 2, p. 1886.* — 5. *Lig. n. 1086.*

1032. — *R. ad 2^{am} Quæst.* Non salis est, et invalide sponsi coram illo Parocho contraherent. Ratio est, quia adhuc deieceret jurisdictio propter delegationis defectum. Etenim ex præfata delegatione sequetur Episcopum loci esso quidem delegatum, sed non infertur eum posse delegare. Jurisdictio enim delegata non potest subdelegari. Utamen valida esset delegatio, si Episcopus proprius delegaret quemlibet Sacerdotem, ab altero Episcopo designandum, quia tunc delegatio immediata ab Episcopo proprio procederet.

CASUS

DE DISPENSATIONIBUS MATRIMONII

SEU

De potestate dispensandi ; de causis dispensationis ; de obreptione et subreptione in petenda dispensatione ; de errore in postulato, et ratione ; de matrimonii recalidatione.

CASUS I.

DE POTESTATE DISPENSANDI.

I. Synesius et Flavia, in quarto gradu affinitatis conjuncti, et diversae dioecesis, matrimonium ineunt, obtenta dispensatione a solo sponsi Episcopo, facultatem dispensandi in tali gradu ex induito Pontificio habente. Postea autem Parochus, qui nuptias benedixit, dubitat de matrimonii valore.

2° Anacletus, Parochus, sponso in Ecclesia jamjam conjuncturus, detegit ipsos affinitatis impedimento obstrictos esse. Quid consilii capesset? Coniungatne illos cum impedimento dirimente? aut e contrario eos, cum magno adstantium vel totius parochiae rumore et scandalo, dimittet? Eum undique premunt angustiae. Quid tu ejus loco fecisses?

Hinc :

Quaeri. 1° *Quis dispensare possit in impedimentis matrimonii?*

2° *An quandoque Episcopus, urgente gratissima causa, dispensare valeat?*

3° *In calidum fuerit matrimonium Synesii et Flavie in primo casu?*

4° *Quid Parochus facere debuerit in secundo casu?*

Solutio :

1033. — *R. ad 1m Quæst.* Solus Papa dispensare potest in impedimentis dirimentibus ecclesiasticis, de jure ordinario, quia agitur de lege universalis Ecclesiæ in re gravissima. Constat ex praxi constanti Ecclesiæ, necnon ex variis Curiae Romane Decisionibus. K. *Comp. n.* 861.

1034. — *R. ad 2m Quæst.* Episcopus dispensare potest in iisdem impedimentis *per accidens* tantum, urgente gravissima causa, ubi periculum moram non patitur, praesertim si matrimonium jam initum sit. Ita *communiter nunc Theologi*. Ratio est, quia in his casibus non censetur Summus Pontifex velle sibi reservare facultatem dispensandi, ex eo quod haec reservatio verteret ad destructionem, non vero ad edificationem : proinde merito

illius consensus præsumitur; de cætoro hodierna consuetudo omne dubium quod prius subesse poterat circa illam quaestionem, omnino perimit. S. *Lig.* η. 1122 *cl seg.*.

103. i. — R. *ad 3^m Quæs.* Valet matrimonium Synesh et Flavie saltem *probabiliter*, et *probabilius* quidem ut videtur. Ratio est, quia, cum Episcopus aufert a suo subdito impedimentum, eum habilem reddit ad contrahendum cum allero; unus enim fieri nequit habilis ad nuptias cum altero celebrandas, quin hic etiam vicissim habilis evadat ad matrimonium cum illo ineundum, siquidem hæc omnino correlative videntur. Adde quod Papa, Episcopum delegando, totum jus suum ei tribuit. Ergo valet Episcopi dispensatio, perinde ac si a Papa ipso concederetur. Hoc *probabile* dicit S. *Lig. n.* 1142. Insuper, si dispensatio non valeret pro utroque sponso, alter ad Papam recurrere deberet ut dispensaretur, si Episcopus proprius induito ad dispensandum non gauderet. Sed ad quid tunc, quaeso, inserviret dispensatio prior ab Episcopo obtenta? Igitur in praxi illa sententia tuto teneri potest; stante enim vera probabilitate de valore dispensationis pro utroque sponso, si forte non valeret, Ecclesia merito supplere censenda foret. Ergo de validitate matrimonii Synesium inter et Flaviam minime ambigendum est F. *Comp. n.* 862.

1036. — II. *ad 4^{am} Quæs.* 1° Si possit adiri Episcopus, v. g. si adsit in loco, dispensatio ab eo oblinenda est, nec dubitandum quod in eo casu dispensare valeat. S. *Lig. I.* 6, *n.* 613. — *Layman*, etc.

2° Si recursus non possit haberi ad Episcopum, ut plerumque eveniet, et sponsi in ignorantia invincibili versari videantur, in bona fide sunt relinquendi, et nupliæ permittendæ, donec dispensatio obtineri possit. S. *Lig. ibid.*, etc.

3° Si sponsi vel unus eorum impedimentum cognoscat, maxima tunc habetur difficultas. *Probabilius* Parochus posset declarare, legem Ecclesiæ non obligare in tanta necessitate, et ad matrimonii celebrationem procedere; subinde autem, et quamprimum quidem, ad dispensationem pro cautela recurrere. Ita S. *Lig. de Pænitenlia, n.* 613, *et alii*.

Juxta alios permitti posset simulatio contractus matrimonialis, cum proposito dispensationem quamprimum postulandi. F. *Comp. n.* 771.

CASUS II.

CAUSÆ EXPONENDÆ;

Aicetas in crimen incestus lapsus est cum duabus sororibus, scilicet, Rufina ei Laurentia, sibi in tertio et quarto gradu consanguineis. Postea vero Ruinam ducere exoptans, dispensationem a *Dataria* postulavit a quarto consanguinitatis gradu, tacendo tertium gradum, necnon copulam cum sponsa et illius sorore habitam. In alio autem supplici libello, ad S. Puenilentiarum directo, impedimentum affinitatis ex copula illicita ortum solummodo expressit. Inito autem matrimonio, hæc in confessione declaravit. Quare Confessarius anxius lueret de matrimonii valore,

Hinc :

Quæ r . 1° *Quænam, in petitionibus matrimonialium dispensationum, requirantur ad earum valorem?*

2° *An in casu tertius gradus, seu propior, in petitione ad valorem dispensationis, exprimi debuerit?*

3° *An invalidum fuerit matrimonium, propter omissionem circumstantia copula inter sponso habitata?*

Solutio :

1037. — R. *ad 1m Quæs.* Sequentia in dispensationis petitione exprimenda necessario sunt : 1° vera causa movens ad dispensationem postulandam ; 2° omnia impedimenta, etiam in specie intima, v. g. affinitas ex copula licita, vel illicita; 3° gradus consanguinitatis, vel allinialis, aut honestatis ex matrimonio rato; et si oratores sint conjuncti in secundo gradu attingente primum, illa circumstantia necessario exprimenda est; 4° filiatio, aut compaternitas ex cognatione spirituali ; 5° copula incestuosa habitata inter sponso, sive intentione facilius dispensationem obtinendi, sive etiam seclusa intentione illa ; 6° si agatur de matrimonio jam contracto, exprimi debet an bona vel mala fide initum fuerit, an clandestine, an consummatum sil. V. *Comp. n.* 867.

1038. — R. *ad 2m Quæs. Negative;* licet enim, do stylo Curia, in linea inæquali uterque gradus exprimi debeat, attamen ad validitatem sufficit ut referatur gradus remotior a stipite, quia ille est primo gradus numerantur. Excipitur, si oratores sint in secundo gradu attingente primum; tunc enim hæc circumstantia primi gradus necessario referenda est in petitione dispensationis, ut jam dictum est in numero præcedente.

1039. — R. *ad 3m Quæs. Affirmative.* Ratio est, quia, licet non sit impedimentum dirimens matrimonii *per se*, est tamen circumstantia necessario exprimenda in petitione dispensationis, ex eo quod dispensationem reddet difficiliorem. Ergo Nicetas iterum ad S. Pœnitentiariam recurrere debet, ut novam dispensationem obtineat, matrimonii convalidandi gratia. Interea autem ab usu conjugii omnino abstinere debet, ita ut nec debitum petat, nec reddat. **H**

CASUS III.

CAUS/E EXPONEND/E 2°.

Gilbertus peccavit cum Delphina in secundo gradu consanguinitatis, ea intentione et communicato consilio ut dispensationem ad matrimonium contrahendum facilius impetrarent. Subinde Parochum rogat, ut sibi procuret dispensationem in secundo gradu consanguinitatis, expressa quidem copula, tacita vero intentione qua habitata est. Inito autem matrimonio, simulis conscientia agitatus Gilbertus hanc intentionem Confessario aperit. Hic vero dubitat, utrum alia dispensatio sil obtinenda ad matrimonium convalidandum.

Hinc :

Quæbr. 1° An *praedicta dispensatio valida fuerit?*

2° *Quid, si unus tantum c sponsis hanc intentionem facilius
obtinendi dispensationem habuerit, incestum patrando?
An irrita esset dispensatio?*

Solutio :

1040. — II. ad 1.ⁿ Quæs. Invalida fuit dispensatio, et proinde irritum matrimonium. Ratio est, quia tacita est circumstantia quæ necessario erat exprimenda, quia dispensationem multo difficiliorem reddit. Ergo quamprimum ad novam dispensationem oblinendam recurrendum est.

1041. — It. ad 2.ra Quæs. *Controvertitur*. Multi *negant*, teste *Lacroix*, n. 924 ; quia innocens non debet puniri ob malitiam alterius. *Affirmant* vero alii muli apud *Gobat*, n. 625, quia obligatio id exprimendi non est pœna, sed conditio requisita pro informatione Superioris dispensaturi. Posita autem controversia, pro valore dispensationis in eo casu standum est.

CASUS IV.

DISPENSATIO SUBREPTITIA 1°.

Iu Didacus et Susanna, in secundo gradu consanguinei, incassum dispensationem ad matrimonium ineundum postularunt. Verum, instauratis post plures menses precibus iisdem, adductisque iisdem iterum rationibus, et repulsa prius habita silentio praetermissa, optatam gratiam impetrarunt. Sed, re cognita, Parochus de dispensationis valore dubitat, et inquit an iterum ad S. Sedem sit recurrendum?

2° Fabius et Agnes, consanguinei in tertio gradu cum secundo mixto, petunt Ronne dispensationem, matrimonii contrahendi causa. Asserunt in supplici libello, nullam intervenisse copulam. Dispensatio concessa committitur Parocho ut dispenset, *si preces veritate nitantur*. Parochus examinat sponso, et interrogat an copula intervenerit, vel non. Respondent non intervenisse ante petitam dispensationem, intervenisse autem postea. Tunc Pastor hæret, dubitans de validitate dispensationis. Insuper, cum omnia ad nuptias sint jam parata, et consanguinei bine et inde advenerint, magis ac magis angitur.

Hinc :

Quæ r. 1° Di *caluerit dispensatio in primo casu, prioris repulsæ nulla facta mentione?*

2° .in *in secundo casu nova requiratur dispensatio ad matrimonii valorem ?*

3° *Quid Parocho agendum ?*

Casus. — Toil 11.

Solutio :

4042. — *R. ad 1.ⁿ Quæs.* Valida est dispensatio a Didaco et Susanna tandem obtenta. Nihil enim habetur ex parte oratorum quod valori gratis concessæ obstare possit. Nulla apparet *obreptio*, vel *subreptio* in causam moventem cadens, quum rationes veritati conformes allegaverint. Neque ex ullo jure naturali, vel positivo, probari potest cos fuisse obligatos prioris repulsæ mentionem facere. Aliquando quidem mentio fieri debet alicujus gratiæ jam prius concessæ, cum scilicet prior concessio alteram dilliciliorrem redderet : hic autem nulla gratia concessa est. Ergo nihil prorsus obstat validitati dispensationis obtenue. Ergo Parochus, omni dubio propulso, Didacum matrimonio conjungere potest.

4043. — *R. ad 2.^{tm} Quæs. Affirmat.* si copula habita fuerit ante dispensationis fulminationem seu exsecutionem : ex Decisione *Congregationis Concil.* ann. 1635, necnon ex stylo Curiae Romanæ constat. Secus vero, si copula post dispensationis exsecutionem habita fuerit; quia, applicata dispensatione, jam cessat incestus malitia. S. *Lig. n.* 1141. — Γ. *Comp. n.* 872.

4044. — *R. ad 3.ⁿ Quæs.* seu, quid in casu sil Parocho agendum?

1° Nuptiæ ad aliud tempus dilierendæ sunt, v. g. ex aliquo pradextu, si id fieri potest absque nimio incommodo aut gravis infamiae periculo.

2° Re moram non patiente, recurrendum est ad Episcopum, si adiusad ipsum pateat. Poterii enim tunc Ordinarius, aspecta gravissima necessitate, dispensationem concedere.

3° Si Episcopus nequeat adiri, Parochus, tantis angustiis pressus, poterit ad matrimonii celebrationem procedere, el poslea dispensationem saltem ad cautelam postulare, ul supra dictum est in primo casu, *dc Dissj)ens, n.* 1036. — *Reuler, n.* 607.

CASUS V.

DISPENSATIO SUBREPTITIA 2°.

1° Quirinus el Germana, ignorantes so quarto gradu consanguinitatis ligari, crimen turpe patrarunt. Cognito postea cognationis vinculo, incestum pluries adhuc commiserunt. Initis sponsalibus facisquo proclamalionibns, emergit impedimentum. Tunc a Sede Apostolica postulant, ut, impedimento cognationis sublato, ipsis liceat matrimonio jungi. Narrant vero in supplici libello, se copulam habuisse, cognationis ignaros, tacito incestu post cognitam consanguinitatem patrato. Dubitant autem postea, utrum dispensatio valeat.

2° Sylverils a Sede Romana dispensationem impetravit ad contrahendum matrimonium cum Sylvia, sibi m tertio gradu consanguinea. Verum, contracto matrimonio, incipit dubitare utrum dispensatio subreptitia ac nulla fuerit, ex eo quod in petitione nullam mentionem fecerit de voto Religionis ingredienda', quo se obstrinxerat. Cum autem in proximo periculo incontinentia? versetur, quærit an ab Episcopo ab his impedimentis dispensari possit?

Quæ r. In *An dispensatio calida fuerit in primo casu?*

2° Jn *valida in secundo casu?*

3" An *Episcopus in secundo casu dispensare potuerit ?*

Solutio :

1045. — *H. ad 1.^{am} Quæs.* Invalida fuit dispensatio, utpole subreptilia. Etenim oratores de incestu formali a se patrato omnino siluerunt, et tantum mentionem fecerunt de incestu materiali, qui nullam ingerebat difficultatem. Circumstantia autem incestus formalis multo difficiliorem reddit dispensationem, et ideo ejus declaratio a Curia Bomana requiritur quoties intercessit. Etenim, ut declaravit *Bened. A/Ein Bulla Pastor bonus*, circumstantia copulæ *incestuosæ* necessario exprimenda est ab oratoribus consanguineis, ut dispensatio valida obtineatur ab impedimento consanguinitatis; lex autem Ecclesiæ lata est non in odium, seu pœnam copulæ, sed incestus, siquidem circumstantia copula' non est exprimenda ab aliis oratoribus, dispensationem de aliquo alio impedimento petentibus. Ergo, si incestus fuerit materialis, non est exprimendus, ut in primo casu, in quo sponsi ignorabant se esse consanguineos. Secus vero, si fuerit formalis, ut infecundo casu, detecto nempe consanguinitatis impedimento.. Ergo oratores dolo, fraude et mendacio dispensationem obtinuerunt, siquidem Summus Pontifex videtur motus ad gratiam concedendam ex eo quod nullus incestus formalis fuerit patratus. Ergo subreptilia fuit dispensatio, cum unicum impedimentum expresserint ubi duplex erat referendum, imo et secundum negando, postulationem mendacio instruxerint. Ergo ruit concessa gratia utpole conditionalis tantum, nimirum, si *preces veritate nitantur*; ergo invalidum matrimonium. *Comilolus, l. I, q. 104.*

1046. — *ll. ad 2.^{am} Quæs.* Nulla pariter hæc altera dispensatio habenda est. Etenim in supplici libello ea omnia exprimenda sunt, qua' dispensationem difficiliorem reddunt : atqui in casu dispensatio difficilior redditur, cum orator pluribus impedimentis obstrictus sit, quam si uno tantum irritus esset. Ergo unum impedimentum tacendo, scilicet, votum Religionis ingredienda?, graviter Pontificem decepit ; ergo fraudulenter gratiam petitam obtinuit ; ergo ruit concessio, utpole subreptilia ; ergo invalidum fuit matrimonium. *Elbel, n. 508.*

1047. — *ll. ad 3.^{am} Quæs.* Episcopus in tali casu dispensare potest : etenim Episcopus dispensare valet in impedimentis occultis, Jure ecclesiastico introductis, ubi urget necessitas, seu instat periculum animarum, præsegitur matrimonio jam contracto; atqui in nostro casu supponitur adesse vera necessitas, seu instare periculum animarum, et insuper impedimentum est occultum : ergo... Nec dicas, hic agi de impedimento consanguinitatis, quod est publicum natura sua ; nam licet publice constet SILVERIUM contraxisse cum consanguinea, omnes tamen supponunt et credunt impedimentum illud, dispensationis beneficio, fuisse sublatum : ergo remanet impedimentum occultum ; ergo Episcopus dispensare potest. *Elbel, n. 508, — Sanches, Tamburinus, etc.*

CASUS VI.

DISPENSATIO ODREPTITIA.

Longinus et Pelagia, tertio affinitatis gradu conjuncti, sponsalia ineunt cum proposito dispensationem ab impedimento petendi. Illevero, cui cura hujus dispensationis pelendæ demandata est, in supplici libello scripsit sponso turpem inter se rem habuisse; si autem dispensatio denegetur, luturum esse ut sponsa infamiam gravem subeat, cum periculo aliud conjugium non inveniendi. Verum sane erat infamiæ periculum, ob nimiam familiaritatem inter sponso obortam, et late divulgatam; at verum non erat eos copulam inter se habuisse. Judicavit Parochus dispensationem obreptiliam esse, et proinde nullam. Inde factum est, ut sponsi ad aliud tempus matrimonium remitterent. Postea vero contigit ut peccatum turpe patrarent, prole quoque suscepta. Igitur dispensationem iterum postularunt ab impedimento, et ad prolem legilimandam. Sed proles obiit cum dispensatio jam fuisset executioni per Commissarium demandata, matrimonio tamen nondum celebrato.

Hinc :

- Quæ r. 1° *An prima dispensatio ralore destituta fuerit, ob falsam circumstantiam incestus adjectam?*
 2° *An dispensatio altera vim suam amiserit, ob mortem prolis quæ post ejusdem executionem subsequuta est?*
 3° *Quid, si proles obierit ante concessam dispensationem, cel post concessam quidem, sed nondum fulminatam?*

Solutio :

1048.— *R. ad 1m Quæs. Neg.* Etenim, si dispensatio foret, hoc proveniret, vel propter circumstantiam incestus adjectam in se, vel propter infamiam, quæ supposita est inde secutura; atqui neutrum dici potest.

1° Quidem dispensatio non est invalida ob circumstantiam incestus falso suppositam; nam illa circumstantia in se spectata, nedum impellat Pontificem ad gratiam facilius concedendam, c contrario eam difficiliorem reddit, et ideo de jure exprimi debet necessario, quando adest. Ergo illa circumstantia falso apposita, non censetur determinasse Papam ad favorem concedendum, siquidem eum potius cohibuisset; ergo, ex illa parte, dispensatio invalida non est propter errorem.

1019. — 2° Sed neque irrita videtur, ex eo quod allegata fuerit infamia inde secutura pro sponsa, nisi nubat; etenim illa causa non est falsa, sed vera: non quidem ex incestu proveniens, sed ex nimia familiaritate sponso, quæ longe lateque est divulgata. Ergo, si Pontifex motus est ad gratiam elargiendam ob illam causam, non fuit deceptus, cum vere causa subsistat, et preces reapse veritate nitantur. Ergo neque ex illa parte caduca est dispensatio. Ergo false judicavit Parochus dispensationem illam esso obreptiliam, et proinde nullam.

1050. — II. *ad S^{TM} Quæs.* Dispensatio posterior minime cessavit per mortem prolis. Ratio est, quia, cum dispensatio jam executioni mandata fuerit, seu a Delegato S. Sedis oratoribus applicata, eo ipso impedimentum sublatum est : porro, sublato impedimento, nulla dispensatio amplius necessaria est, et nihil subsistit quo matrimonium impediatur.

1051. — II. *ad 3^m Quæs.* In hypolhesi cessaret dispensatio, et proinde alia requirenda esset. Ratio est, quia causa dispensandi jam non amplius subsisteret, el quando Delegatus gratiam oratoribus applicaret, jam preces non amplius veritate niterentur : porro veritas causæ non solum existere debet tempore quo dispensatio conceditur a Pontifice, sed perseverare debet usquedum a Commissario seu a Delegato applicetur, quia tunc proprie gratia conceditur. S. *Lig. η.* 1132. — V. *Comp. n.* 868.

CASUS VII.

DISPENSATIO PRO ITERATA COPULA.

1° Riculfus, cupiens inire matrimonium cum Martina jampridem sibi desponsata, a Confessario petit ut dispensationem a S. Pœnitentiaria impetret de impedimento affinitatis, in quod incurrerat peccando pluries carnaliter cum sponsæ sure consanguinea in secundo gradu. Confessarius pœnitenti morem gessit. Sed heu ! priusquam dispensatio adveniret, Riculfus, ex humana fragilitate, denuo cum eadem consanguinea sponsæ lapsus est. Quamobrem dubitat anxius Confessarius an, hoc non obstante, dispensationem executioni mandare possit.

2° Marus et Anna, consanguinei, dispensationem a Sede Romana petunt ut matrimonium inire possint, et diciint, se incestum simul commisisse. Sed, dato Pontificio responso, sponsi incestum iterant, tum ante, tum post dispensationis fulminationem. Id rescians Parochus nescit an alia dispensatio postulanda sil. Atfomen pro ejus valore præsurait, et matrimonium benedicit.

Tlinc :

Quær. 1° *An valeat dispensatio in primo casu, non obstante copulæ repetitione ?*

2° *An valida esset, si Riculfus denuo peccassel, dispensatione jam fulminata ?*

3° *An valida fuerit dispensatio Marii et Annæ, licet incestum iteraverint, tum ante, tum post fulminatam dispensationem ?*

4° *An recursus haberi debeat ad S. Pœnil. pro incestu occulto, dum petitur a Dataria pro impedimento publico ?*

Solutio :

1052. — R. *ad 1^m Quæs.* Valet dispensatio, non obstante copulæ repetitione. Ratio est, quia Riculfus, iterando peccatum eum eadem consanguinea, non contraxit duplex impedimentum; etenim, si decies peccaverit cum eadem muliere antequam dispensationem petat, non tenetur

ta

I' -

numerum peccatorum in supplicatione exprimere, quia unicum affinitatis impedimentum constituunt : porro non magis multiplicatur affinitas, si peccatum, petita jam dispensatione, iteretur; quia tales dispensationes sortiuntur effectum sumn, non a die missionis, sed a tempore executionis. *Elbel, n. 504. — V. Comp. n. 871.*

1053. — *R. ad 2ⁿ Quæs.* Si *Riculfus* peccasset denuo, jam fulminata dispensatione, nihilominus adhuc valida esset dispensatio, nec proinde iterari deberet. Ratio est, quia jam allinitas per dispensationem sublata foret quoad effectum matrimonium contrahendi, et proinde copula non esset amplius incestuosa. Constat ex Declaratione S. Congr. Cone. — *Γ. Comp. n. 871.*

1054. — *R. ad 3^m Quæs.* Valida fuit dispensatio a *Mario* et *Anxa* obtenta, licet incestum iteraverint, tum ante, tum post fulminatam dispensationem. Etenim, si peccatum iteretur ante executionem gratia; incestas moraliter idem est, nec numerus copularum exprimi debet. Si vero iteretur fulminata dispensatione, jam Ecclesiæ prohibitio de medio sublata est, nec quidpiam superest quod matrimonium impediat, ut supra dictum est in responsione ad 2ra *Quaesitum* : ergo in nullo casu nova dispensatio postulanda est.

1055. — *R. ad 4^m Quæs. Affirm.* Ratio est, quia illa circumstantia constituit verum matrimonii impedimentum, siquidem, de juro, necessario in supplici libello exprimenda est : ergo, ad validitatem matrimonii, illa circumstantia declarari debet. Porro, cum nulla sit obligatio hanc circumstantiam occultam et probrosam manifestandi in petitione ad Datariam directa, sequitur eam apud Pcenitentiariam declarandam esse. S. *Lig. n. 1134*, dicit non esse amplius de hoc dubitandum, post Bullam *Benedicti XIV : Pastor bonus.* ' H

CASUS VIII.

ERROR IN DISPENSATIONE.

Maglorius, amplissimi loci Parochus, aliquando dispensationem ab impedimentis matrimonii pro subditis petendo, ex incuria, aut nimia festinatione, aut culpabili errore posuit in supplici libello *Petrum* pro *Paulo*, impedimentum *affinitatis* pro impedimento *consanguinitatis*, affinitatem *ex copula licita* pro *illicita*, gradum *tertium* pro *quarto*, aut vice versa.

Alias advertit errores similes in responso, seu in concessione gratia», ex parte Scribe S. Congregationis irrepsisse, scilicet, mutata fuis «a quæ recte ab ipso posita fuerunt ; imo pluries sua propria errata a *Sriba* inscio emendata fuisse. Quare variis ambagibus circa dispensationis valorem in his casibus intricatur. 'AS

Hinc :

- Quær.* 1° An *ræal dispensatio, si irrepat error ex parte petentis?*
 2° An *calcat dispensatio, si ex parte concedentis gratiam, aut ejus Scribæ, error proveniat?* .:A

Quæ r. 3° *Quid, si Superior inscius errorem petentis correxerit?*

4° *Quid ad varios casus?*

Solutio :

1056. — H. ad !''' *Quæs.* Non valet dispensatio si error versetur circa causam moventem, aut circa objectum ipsum dispensationis, sive ex culpa oratoris, sive, alterius, sive ex mera inadvertentia advenerit. Ratio patens est, scilicet, quia Superior concedit gratiam conditional·?, nimirum, *si preces veritate nitantur*; atqui, in bypolhesi, non sunt veritati conformes : ergo ruit dispensatio. K. *Comp. de Legibus*, η. 117 et 119.

1057. — It. ad 2ⁿ *Quæs.* Valet dispensatio. Ratio est, quia Superior censetur gratiam concedere ad montem petentis, seu dicere : *Fiat ut petitur*. Proinde error irrepens in rescripto, concessioni jam factee supervenit.

It. ad 3^m *Quæs.* Dispensatio, in hypolhesi, invalida esset. Ratio est, quia ruit dispensatio tempore quo a Superiore conceditur, propter errorem in causam moventem, aut in ipsum objectum cadentem. Atqui dispensatio a principio invalida, nequit valida fieri in rescripto concessionis; siquidem error, seu falsilas ex parte potentis non ideo cessavit, nec Superior, erroris inscius, voluit vitium petitionis emendare, etiamsi ipsemet propria manu rescribat. Ergo...

1058. — It. ad 4^m *Quæs.* 1° Valet dispensatio quando Parochus, libellum conficiens, errat in persona, aut in nomine, ponendo *Petrum* pro *Paulo*, saltem *probabilius*, modo constet de corpore, seu de impedimento et de causa, quia Superior gratiam concedit pro illo qui ea indiget, non pro alio ; quare error ille *accidentalis* videtur. V. *Comp. n.* 875.

1059. — 2° Non valet dispensatio, quando Parochus errat in impedimento, et etiam in specie infima impedimenti, v. g. ponendo affinitatem ex copula *licita* pro *illicita* ; quia error afficit ipsum petitionis objectum. Neque valet dispensatio, quando ponit *quartum* gradum pro *tertio*, quia tertium in quarto non continetur, proindeque gravis error circa objectum datur. Secus vero, si ponat *tertium* pro *quarto*, quia tunc Superior concedens majorem gratiam, a fortiori concedit minorem in eodem genere, seu evidenter in majori contentam.

1060. — 3° Valet dispensatio, quoties errorem posuit in rescripto sive Superior ipso, sive ejus scriba, ut supra dictum est, in responsione ad 2^{TM} *Quæsilum*. Non potest autem gaudere bonus Parochus, ex eo quod Scriba S. Congregationis inscius suos proprios errores correxerit, quia post concessionem correcti sunt, et proinde inutiliter. Attendat igitur Pastor in posterum, ut ipsemet ab erroribus in supplici libello conficiendo præcaveat.

GASUS IX.

MATRIMONII REVALIDATIO 1°.

1° *Melania*, metu gravi a parentibus ad matrimonium coacta, primum invita quidem, sed paulatim tristitiae oblita, libentius dein cum marito pluribus annis cohabitavit. Dum autem generaliter confiteretur ad scru-

pulum nescio quem diluendum, rem Confessario aperuit. Ille aulem dubitat an, vel quomodo illud matrimonium revalidandum sit.

2° *Philippus et Blandina*, matrimonio juxta ritum Ecclesiae contracto, impedimentum occultum detegunt. Parochus, re cognita, ocius ad S. l'œnitentiarum recurrit, ut pro eis dispensationem obtineat; sed nescit an matrimonium sit iterum solemniter in Ecclesia celebrandum, et dubii hujus solutionem petit.

Hinc :

Quæ r. 1° *An consensus ex utraque parte renovandus sit, ubi matrimonium fuit nullum defectu consensus ex parte unius e sponsis ?*

2° *Quid de Melania dicendum?*

3° *An matrimonium in secundo casu solemniter renovandum sit ?*

Solutio :

-1061. — *R. ad 1m Quæs. Negative* juxta sententiam communio-rem el verio-rem, ut ait S. *Lig. n. IIIi* ; sed sufficit ut pars quæ fecte consensit, aut metum passa est, consensum suum secreto renovet. Kalio est, quia in matrimonio non requiritur essentialiter simultaneitas consensus spon- sorum, sed sufficit unio moralis, nempe si consensus perseveret moraliter dum consensus alterius ponitur : matrimonium enim cum rationem contractus habeat, contractum naturam induere debet ; atqui in aliis contractibus simultaneus consensus inter contrahentes minime requiritur : ergo, neque in matrimonio. Etenim, ideo matrimonium fuit nullum, quia defuit consen- sus ex parte illius qui fecto consensit, vel metum passus est : ergo, cum jam præcesserit verus consensus ex parte alterius, et virtualiter perseveret per cohabitationem, satis est quod accedat consensus illius qui fecte con- sensit. Nec obstat quod consensus sponsi, qui liber fuit a metu vel fictione, nullus sit, irritum stante contractu ; quia, licet contractus nullus fuerit, el consensus illius non habuerit effectum, fuit tamen verus consensus, et, quum perseveret moraliter, satis est ad matrimonium validum reddendum, si consensus compartis accedat.

1062. — Constat insuper ex variis locis Juris canonici, præseriim ex *C. ad id de Sponsalibus*, ubi casus affertur de puella quadam, quæ cum nuptias contraxisset sine consensu suo interno, el deinde illas ideo invalidas censuisset, ac ad secundum conjugium transiisset, jussu Ponti- ficis debuit ad priores redire nuptias, quia diu cum priore viro ha' ..iverat, el ideo præsumebatur verum consensum præstitisse. Ergo Papa, in hoc casu, censuit consensum in viro datum, validum fuisse et moraliter perse- verasse, et conjugium, accedente consensu mulieris per cohabitationem, confirmatum esse. ζ.

■1063. — *Objiciunt* adversarii Decisionem quamdam *Clementis 17* in oppositum. Sed de ea non constat, saltem ut constat de tot oraculis in jure ipso consignatis, quibus nostra doctrina luculenter confirmatur. Igitur, si *Clemens VIII* aliud reapse asseruit, dicendum est illum tanquam Docto-

rem privatum locutum esse. S'. *Lig. in Horn. apost. n.* 80, tradit tanquam probabiliorem nostram doctrinam, quam in opere majori, *η.* 111 i, dicit esse veriore, et proinde moraliter certam. Relata autem adversariorum sententia, sic concludit : « Sed non video quomodo responderi possit textibus relatis Juris canonici, praesertim in *C. ad id de Sponsalibus*. » In praxi sane sequenda est sententia tutior ad cautelam, ubi consensus alterius partis facile haberi potest; si autem difficilius obtineri possit, pro valore matrimonii standum est. *Carrière*, etc.

10Gi. — *II. ad 2^a Quæst.* Scilicet, *Melania* non tenetur monere conjugem do infirmo suo consensu, ut suum consensum renovet, nisi forte ad cautelam, si facile id fieri possit. Imo, neque tenetur *Melania* suum proprium consensum explicite renovare ad matrimonii firmitatem, quia jam illum implicate renovavit per spontaneam cohabitationem cum marito per plures annos, ut constat ex textu Juris supra relato, *C. ad id de Sponsalibus*. Igitur jam conjugium confirmatum est, nec amplius mulier discedere posset.

10G5. — *R. ad 3^a Quæst. Nego*, stante casu ut jacet, scilicet, quia agitur de impedimento occulto. Etenim forma a *Concilio Trident*, præscripta non fuit tam ad testandam matrimonii validitatem, quam ad probandam externam matrimonii celebrationem, ut periculum removeatur ne iidem conjuges alias nuptias ineant. Finis autem ille fuit sufficienter obtentus per priorem solemnitate; praeterea, cum impedimentum sit occultum, scandala et maxima incommoda ex nova solemnitate oriantur. Secus vero dicendum foret, si impedimentum esset publicum, quia tunc urgeret ratio scandali tollendi, aut praecavendi. Etenim, cum publice constet de matrimonii invaliditate, publice etiam constare debet de ejus revalidatione; secus finis a *Cone. Trid.* intentus non obtineretur. *Γ. Comp. n.* 898. — *S. Lig. n.* 1110-HI 2.

CASUS X.

MATRIMONII REVALIDATIO 2°.

Dorothea, tempore sponsalium, cum fratre sponsi peccavit. Cum ante celebrandas nuptias confessa fuisset, a Confessario audivit, se impedimentum dirimens contraxisse. Nihilominus insuo proposito pergens, mala fide matrimonium inivit, in «jno per quadraginta annos perseveravit, pluribus inde liberis susceptis. Tandem, periculose decumbens, et de salute æterna amittenda timens, Confessarium petiit, atque ei miserum anima? ire statum aperuit. Sed 'f' dubitat quid in praesentibus angustiis sit faciendum?

Inc :

- Quæ r. 1° In *Confessarius debuerit pernitentem monere de impedimento, casu quo impedimentum ipsi fuisset ignotum?*
 2° *Quid nunc agendum, aut mulieri suadendum?*
 3° *In consensus sil ab utraque parte renovandus, ad matrimonium calidum reddendum?*

Solutio :

1066. — *R. ad 1m Quæs.* 4° Anio omnia debuit Confessarius sedulo et prudenter interrogare pœnitentem, ut resciret an peccatum fuerit consummatum, vel contra num intercesserit onanismus, seu utrum a complice cautum fuerit ut generatio impediretur. Batio est, quia, si res ita se habuit, nullum intervenit impedimentum, siquidem ad affinitatem contrahendam requiritur copula perfecta, seu talis ex qua generatio sequi possit.

1067. — 2° Si revera de impedimento constet, magna prudentia opus est ad illud manifestandum. Indagandum est enim an pœnilens sit in bona vel mala fide, et utrum fructus sit ex monitione sperandus. Plerumque declarandum est impedimentum quod deprehenditur ante contractum matrimonium, tum quia maxima incommoda ex matrimonio invalido secutura sunt, tum etiam quia communiter ex monitione fructus speratur, præsertim si non tam cito instet nuptiarum celebratio, ita ut suppetat tempus dispensationem obtinendi, et etiam si Confessarius ostendat media facilia hanc consequendi, vel etiam se offerat ad eandem pro pœnilente postulandam. Multo difficilior autem est monitio, si, contracto jam matrimonio, facienda foret, imo per se esset omittenda ob proximum periculum pro conjugibus peccandi formaliter in usu matrimonii. *Recole dicta supra de Bannis, cas. 5, ad 2m Quæs. u. 888.*

1068. — *R. ad 2m Quæs.* Confessarius ad infirmam vocatus imprimis attendere debuit an fuerit spes recuperandæ sanitatis, necne. Si nulla fuit, Sacerdos debuit excipere confessionem quo meliori modo potuit, et pœnitentem de peccatis dolentem absolvere, marito relicto in bona fide, quæ nec ipsi, nec prolibus ullo modo nocebit; si vero affulgeat spes valetudinis recuperandæ, ad Confessarium pertinebit ut quamprimum conetur dispensationem impetrare, vel ab Episcopo, vel, si res moram patiatur, a Summo Pontifice, et, ea impetrata, procedere ad matrimonii revalidationem. *Elbel, n. 348.*

1069. — *R. ad 3m Quæs. Contrôlerlilur. Probabilius affirm,* cuius sententia communiori, quia impedimentum tollit efficaciam consensus a principio, et proinde, nisi renovetur, inefficax remanet; et præterea hæc consensus renovatio a S. Pœnitentiaria requiritur, *Negant* tamen non pauci, quia consensus, licet effectu suo caruerit, stante impedimento, fuit tamen jure naturæ validus, ergo, sublato impedimento, sufficit prior consensus, qui propter obicem tantum non valebat; nec obstat clausula S. Pœnitentiariæ, quæ haberi potest non ut vera conditio, sed ut mera instructio. A prima autem sententia non est recedendum, nisi dispensatio in radice obtineatur. *Γ. Comp. n. 896.*

CASUS XI.

MATRIMONII REVALIDATIO 3°.

Cornelia, materfamilias, a decem annis turpiter egit cum Sylvario, filiæ suæ sponso, antequam hic eam duceret. Graviter quidem suspicata

esi inductum fuisse propterea matrimonii impedimentum, nunquam tamen abhinc id fateri ausa est. Tandem, conscientia acriter exstimulante, confessionem generalem instituit, et rem totam aperuit. Inde vero angusti® pro Confessario. Xollet Cornelia ul lilia sua de re olirn cum ipsius viro gesta qnidpinm intelligeret. Si Confessarius secreto dispensationem obtineat, quomodo, uni, vel utrique coniugi erit applicanda ? Virum, impedimenti auctorem, accersere vellet; sed ipso a tempore matrimonii nunquam ad confitendum accessit, et sane etiam rogatus non accedet. Insuper ille nonnisi summa cum dillicultate de nullitate matrimonii, et de renovando consensu admoneri posset. Tanta dubitatione pressus Confessarius, a viro Theologo postulat quid sit faciendum ?

Hinc :

Quær. 1° *An conjuges in bona fide sini reliquendi, side incaliditate matrimonii absque maxima difficultate moneri nequeant ?*

2° *In hic sit casus dispensationem in radice petendi ?*

3° *Quomodo dispensatio obtenta applicanda erit ?*

Solutio :

1070. — *R. ad 1m Quæs. Affirm, per se loquendo.* Ratio est, quia ex una parte invalidités matrimonii non nocet neque conjugibus neque eorum liliis, cum ornnes in bona fide reperianliir. Accedit quod incommoda maxima procurandi ejusmodi matrimonii validitatem, causa sunt sufficiens ut Pastor animarum, vel Confessarius, peccata conjugum mere materialia permittat. Attamen, si facile obtineri posset dispensatio in radice, hæc a S. Sede postulanda foret, saltem si unus e sponsis absque nimia dillicultate moneri valeret.

1071. — *R. ad 2m Quæs. Affirm.* Tres enim conditiones requiruntur ut beneficium dispensationis in radice obtineri possit, scilicet: 1° ul conjunctio sponsorum habuerit speciem veri matrimonii, et non fuerit manifeste fornicaria ; 2° ut consensus utriusque perseveret ; 3° ut adsit ingens el gravissima causa. K. *Comp. n.* 903. Porro in casu præfatæ conditiones bibentur : etenim adest species veri matrimonii, cum uterque sponsus sit in bona fide, et nupti® juxta pr®scriptum Ecclesia· celebrat® sini ; consensus quoque sponsorum perseveravit, cum nullam suspensionem impedi-
; menti habeant ; tandem adest causa valde gravis, cum vir minime moneri
; possit ul consensum renovet, vel saltem difficillime, el proinde dispensatio
ordinaria non sufficeret, eum renovationem utriusque partis requirat. Ergo,
in casu, ad dispensationem in radice recurrendum est.

1072. — *R. ad 3m Quæs.* Adhortanda Cornelia ut sub aliquo pr.etextu filiam suam ducat confitendi gratia ad eundem Confossarium, qui pœnienti, etiam impedimenti ignane, gratiam prius obtentam applicabit. Si nullus conjugum accersori possit, hoc in supplici libello ad S. IXenilentiarum declarandum foret, ut amplissimam concederet gratiam, scilicet, ut dispensaret, *partibus etiam non monilis*. Cæterum, stante tanta dillicultate, putalitii conjuges in bona fide relinqui possent.

CASUS XII.

MATRIMONII REVALIDATIO 4°.

Ranulfus et Tarsilia, matrimonio clandestine, seu coram solo magistratu civili contracto, nullis annis in hoc lugendo statu permanserunt. Tandem, cum exercitia spiritualia in parochia peragerentur, Tarsilia vehementi concione de iudicio divino commota, ad meliorem frugem sq. recepit, et nuptialem benedictionem admodum exoptavit.

Ranulfus autem, licet enixe ab uxore rogatus, recusat accedere ad Ecclesiam, in qua a viginli annis pedem non lixi. Parochus cum duobus Missionariis pergit ad hominem invisendum et rogandum, ut a proposito discedat; sed incassum; « Sinite me, inquit ille, sufficienter sum conjugatus; vivo cum uxore contentus; nihil amplius mihi optandum est. » Accepto hoc infausto responso, interens Parochus cum sociis recessit.

Hinc :

Qu. br. 1° *Quid faciendum, si sponsi clandestine conjuncti nolint ad Ecclesiam accedere ?*

2° *Quid, si unus consentiat ad matrimonium instaurandum, et alter nolit ?*

3° *Quid de ratione agendi Parochi in proposito casu, vel quid ipsi fuisset agendum ?*

Solutio :

1073. — *R. ad 1ra Quæs.* Conjungendi sunt in domo sua, vel in alio loco a ipsis electo, sed coram testibus gravibus, quorum ope convalidatio hujus matrimonii publica evadere possit, si hoc requiratur ad scandalum tollendum scilicet : si invaliditas conjunctionis prioris notoria sit.

1074. — *R. ad 2^m Quæs.* Quam maxime adhortandus erit renuens ul tandem consentiat; si autem renuere pergat, inducendus est ul aliquem loco suo procuratorem constituat ad matrimonium nomine suo contrahendum, aut saltem consensum suum exprimat per epistolam Parocho deferendam. Quod si adhuc nollet, ad dispensationem in radice recurrentum est. Sic *Cardin. Caprara.* — *V. Comp. n. 893.*

1075. — *R. ad 3ra Quæs.* In casu inducendus fuisset Ranulfus ad consensum hic et nunc renovandum coram præsente Parocho, et duobus Missionariis, rei testibus. Facile illa renovatio consensus obtineri potuisset, ut patet ex ejus verbis : « Vivo cum uxore contentus. » Quare de hoc non cogitarunt neque Parochus, neque ejus socii ? mens sane illis læva fuit. Quid vero, si Ranulfus consensum renovare nolisset ? Adhortandus fuisset ad renovationem hanc alibi per procuratorem faciendam, vel ad dispensationem in radice recurrentum fuisset, ut supra dictum est.

CASUS XIII.

MATRIMONIUM TER CELEBRATUM.

VICTORINUS et VERONICA, inito bona fide matrimonio, susceptaque numerosa prole, summa pace gaudebant. Huc usque bene. Sed ecce FLORIMUNDUS Parochus, multis post annis, quonam casu nescio, delegit praefatos conjuges vinculo consanguinitatis in quarto gradu ligari. Ocius se accingit ad matrimonium rite convalidandum. Obtenta debita dispensatione, assumptis secum duobus testibus, tendit ad domum conjugum, impedimentum declarat, et, obtenta consensus renovatione, matrimonii vitium sanat.

FLORIMUNDUS tam felici exitu gestiebat, cum audivit VICTORINUM, priusquam VERONICAM duceret, consortium cum ejusdem consanguinea habuisse. Obstupefactus, et mœrens ad domum VICTORINI advolat, declaratque iterum, invalidum esse matrimonium, ac opus esse nova dispensatione, et conjugii instauratione. Mirantur conjuges; excandescit paterfamilias; unde hoc, mussitat uxor? « Secretum meum mihi, exclamat Parochus; sed nihil valet vestrum matrimonium, et ideo necessario est iterandum, nisi in perpetuo concubinato vitam ducere velitis. » Obtenta igitur dispensatione, Parochus, majoris secreti causa, assumpto secum solo Vicario cum ancilla, procedit ad matrimonii couvalidationem; et, re peracta: « Valete, ait VICTORIOSUS, et ne, quæso et obsecro, redeatis unquam; sin minus ego vos furca expellam. »

Hinc :

Quæritur. 1º An recte egerit Parochus instaurando prima vice matrimonium in domicilio conjugum, et utrum id in Ecclesia coram testibus facere debuisset?

2º An recte egerit admonendo statim conjuges de secundo impedimento ab illis contracto?

3º An recte egerit instaurando matrimonium secunda vice extra forum internum, et adhibendo testes, præsens ancillam?

Solutio :

1076. — R. ad 1m Quæsitum. Matrimonium vel in casu minime fuit renovandum solemniter in Ecclesia, quia impedimentum, ut supponitur, erat occultum, proindeque etiam secreta matrimonii nullitas. Eadem ratione neque Parochus debuit secum testes adhibere, ut revalidationem in domicilio conjugum oblineret; nam testes ad solemnitalom adhibentur: atqui in casu nulla solemnitas fuit adhibenda; e contrario instaurationis matrimonii omnino fuit occulte facienda, juxta dicta supra, cas. 9, ad 2m Quæsitum. n. 1065. Sufficiebat igitur ut ipse Parochus solus in domum conjugum se conferret, vel ut eos accerseret, consensus utriusque renovationem obtinendi gratia. Imo neque præsens Parochi ad hoc necessaria fuit, cum

conjuges admoniti consensum serum renovare potuerint ; melius tamen est ut Parochus interveniat, (piando impedimentum, absque incommodo, utri-que manifestare potest, ad tollendas ambages, aut moram quam conjuges interponere possent. S. *Lig. η.* 4110-1112.

•1077. — /E *ad 2ⁿ* *Quæs.* Non recte egit hac secunda vice Florimundus Parochus, statim conjugibus impedimentum novum patefaciendo, priusquam dispensationem obtinuisset; debuisset iterum facere, sicut egit prima vice, seu postulare secreto dispensationem, et, ea obtenta, prudenter procedere ad matrimonium revalidandiim ; secus enim conjuges pulatitii, interea, periculo peccandi formaliter in usu matrimonii exponerentur. Præterea prudentia caruit Florimundus, tam præcipitanter et tam clare novum matrimonii vitium aperiendo; potuit enim præbere causam uxori turpitudinem mariti sui graviter suspicandi, cum periculo jurgiorum Clodiorum inter conjugatos.

1078. — /E *ad 3^m* *Quæs.* Non recte egit Florimundus Parochus, procedendo secunda vice ad matrimonii revalidationem. Etenim dispensatio obtenta a S. Pœnil., ut est dispensatio quæ oblinetur de impedimento affinitatis ex copula illicita, fulminari tantum debet in foro interno ab ipso Confessario. Ergo graviter erravit Parochus dispensationem exsequendo in foro externo, et testes adhibendo, præsertim loquacem ancillam in re secretissima. Mulieres sane ut testes adhiberi possunt in matrimonii solemnitate inani ubi nullum est servandum secretum, sed e contrario, testimonium publice perhibendum. In casu autem nostro, nullus testis fuisset adhibendus, et a fortiori nulla femina, et res tota in confessione peragenda erat cum uno ex conjugibus, prudenter admonito de matrimonii invaliditate, et de necessitate obtinendi renovationem consensus comparus, nisi dispensatio fuerit in radice. In casu, facilius admoneretur vir, utpote criminis reus, et ad confitendum induceretur; clarius enim intelligeret quare matrimonium renovandum esset. V. *Comp.* n. 880 et 884.

CASUS

DE CONJUGUALI DIRECTIONE

SEU

Præsertim circa debitum matrimoniale, et ejus abusum, seu onanismum.

CASUS I.

OBLIGATIO DEBITI.

1° *Ursula*, uxor, ob dolores parius et nutritionis incommoda maximo tædio affecta, statuit in posterum debitum marito non amplius concedere. Cum autem nolit a proposito suo recedere, absque absolutione a Confessorio dimittitur.

2° *Germana*, materfamilias, debitum viro præstare non vult, ex eo quod prolem numerosiorem jam habeat, et insuper bonis fortunæ destituatur : melius enim est, inquit, filios non parere, quam eos ad miseram vitam procreare.

3° *Agnes* debitum viro denegat, quia novit tum ex propria experientia, tum ex medicorum declaratione, se absque probabili mortis periculo parere non posse.

4° *Victoria* magna tristitia laborat, eo quod omnes filii quos genuit nati sunt mortui ; quapropter nullos alios in posterum generare statuit, adeoque debitum marito denegare.

5° *Tkcla* in magna anxietate conscientiae versatur, propter virum qui frequenter solet debitum conjugale persolvere modo venialiter malo, v. g. situ innaturali. Nollet peccato viri cooperari, licet leve sit; sed timet ne ipsi displiceat, cumque contristetur. Quærit igitur quid facere possit, vel debeat ?

Hinc :

Quærit. *Quid sentiendum in praefatis casibus?*

Solutio :

1079. — II. *In primo casu* *Ursula* non potest a peccato, et quidem gravi, immunis esse. Recte igitur absque absolutione a Confessario dimissa est. Uxor excusari nequii a debito reddendo ob ordinaria partus vel nutritionis incommoda, neque ob dolores moderatos, aut etiam graves sed non diuturnos, v. g. capitis per plures menses post partum, neque ob valetudinem aliquo modo debilitatam, quia hæc omnia conditioni matrimoniali sunt annexa: et uxor, vi contractus, corpus suum ad finem generationis tradendo, censetur se obligasse ad omnia incommoda generationem concomitantia, vel subsequentia.

1080. — *In secundo casu Germana* excusari nequii a debito matrimoniali, nisi de consensu viri. Ratio est, quia procreatio prolis spectat ad præcipuum finem matrimonii cui postponendum est quodvis inordinabile de se non extraordinarium. Secus enim obligatio debili facillime et plerumque declinari posset a muliere, cum magno viri gravamine, et incontinenti periculo. Debebat igitur Germana ad hæc incommoda attendere antequam nuptiis inhiaret : in præsenli vero ut ea subeat necesse est. Confidat autem in Deo summe providenti, qui *dat jumentis escam ipsorum, et pullis corvorum invocantibus cum. Ps. 148. 9.* — S. Lig. n. 941.

1081. — *In tertio casu Agneti* indulgendum est. Etenim non tenetur ad debitum reddendum uxor quæ in tantis constituitur angustiis, quia solutio debili cum detrimento gravi urgere nequii ; mulier enim matrimonium contrahens non censetur se obligare ad onera omnino extraordinaria, et ad vitam suam prodendam, ut marito obtemperet. Attamen plerumque attendendum non est ad dolores primi parius, cum majores in hoc esse soleant. S. Lig. n. 953.

1082. — *In quarto casu* non videtur inquietanda Victoria *per se*, si infortunium illud proveniat ex aliquo vitio organico ex quo parius difficilissimus efficitur, et fœtus, antequam in lucem prodeat, exstinguitur. Ratio est, quia remedium huic malo non suppetit, et hoc nimium generat moerorem. Excipe tamen, si dissidia inter conjuges ex debili denegatione subsequutura sint. S. Lig. n. 952-953.

1083. — *In quinto casu*, quid vero Teclæ respondendum? *Per se* ab omni obligatione excusanda est. Ratio hujus decisionis est, quia actus conjugalis tali modo exercitus est illicitus ; vir autem ad actum illicitum jus strictum habere non potest. Potest tamen uxor debitum simili modo peragendum permittere ex aliqua rationabili causa, v. g., si incommoda notabilia ex debiti denegatione timeat, nempe viri aliquam offensionem, etc. S. Lig. n. 946. Cæterum non sunt ingerendi scrupuli ingenuæ mulieri, quæ pro bono pacis, et ne quid pejus contingat, marito obtemperat quoties agitur tantum de culpa veniali, quam facile impedire nequii. Billuart, Reuter, etc.

CASUS II

OBEX 1) DEBITUM 1°.

1° Leonia, puella annos viginti nata, votum castitatis perpetuum emit. Pluribus autem annis abhinc elapsis, a parentibus inducta, nuptiis favorabilibus quæ occurrunt, corde et animo inhiat. At quid devolo? Illud nemini aperire audent. Hoc igitur non obstante, matrimonium perficit; verum mox angustiae incipiunt. Statuit quidem solutionem ab illo vinculo quamprimum petere; sed interea debitum marito petenti reddere cogitur; imo, ut ipsi placeat, aliquando et ipsa petit. Denique, stimulis conscientiae agitata, adit Confessarium cui omnia pandit.

2^a Rosalia, matrimonio bona fide contrado, mox incipit dubitare de aliquo alfinilatis secreto impedimento. Perseverat nihilominus in cohabitatione cum viro, donec de matrimonii nubilate certa fiat. Comperto autem postea impedimento, quærit anxiam a Confessario quid sit faciendum? Neganda omnino cohabitatio, inquit ille, usquedum dispensatio obtenta fuerit. » Sed pessimus exitus consilii sequitur; inducitur enim Rosalia ad debitum viro furenti reddendum ex metu gravissimo, imo sub mortis periculo, atque, ut e tantis angustiis eripiat, volis mariti obtemperat.

Hinc :

Q¹ JSR. *Quid agendum a Confessario cum Leonia in primo casu? In ei permittendum ul debitum petat et reddat, instante viro, donec a voto dispensetur?*

2° An Rosalia, in secundo casu, debitum marito reddere possit, ul vitet malam tractationem, vel mortis periculum?

An saltem passive se habere possit?

Quis ab impedimento in utroque casu dispensare valeat?

Solutio :

1081. — R. ad I^m Quæs. Leonia 1° nec petere nec reddere potest debitum primo bimestri a die celebrationis matrimonii, si tempus illud non adhuc effluxit. Ratio est, quia hoc tempore conjuges, ex privilegio divino per Ecclesiam declarato, eximuntur obligatione debili reddendi, ul videant an statum religiosum amplecti velint. F. *Comp. n.* 759.

1085. — 2° Leonia potest quidem debitum reddere, elapso primo bimestri, ul juri comparis satisfaciatur; sed non potest petere, donec a voto dispensetur, quia hoc esset voti violatio. — 3° Debet autem omnino abstinere a debito conjugali, si alter consentiat, vel jus petendi amiserit, v. g. per adulterium, vel incestum. F. *Comp. n.* 780.

1086. — R. ad 2^m Quæs. Nego omnino. Ratio est, quia, nullitato matrimonii certo cognita, copula conjugalitatis Rosalie esset vere fornicaria; atqui fornicatio est quid intrinsece malum : ergo nunquam licita est, ne ad mortem quidem vitandam; nec referi quod maritus ignorans impedimentum sit in bona fide, et jus suum, ul putat, prosequatur, quia, stantio matrimonii nullitate, nullum jus habet, licet se habere existimet.

1087. — R. ad 3^m Quæs. Contrevertitur. Ille redit casus utrum mulier vi oppressa debeat potius permittere se occidi quam violari. Duplex datur sententia probabilis : prior negat, quia mulier sc passive habendo rei intrinsece make cooperatur; posterior vero affirmat, quia mulier se passive habendo nullum actum ponit, sed tantum ex gravissima causa, seu ex metu mortis, omittit resistantiam externam, et denegat positive omnem consensum internum : hæc autem permissio non est cooperatio formalis, sed mere materialis, et sufficienter metu mortis excusatur. Verum supponitur semper nullum adesse periculum consensus in delectationem veneream. V. *Comp. tr. de Act. hum. n.* 21, et de 5° Præc. n. 390. — S. *Lig. I.* 4, n. 368.

1088. — *Objicies* : Si mulier se passive habere polest, juxta sententiam probabilioris modo enuntiatam, ergo simpliciter debitum reddere polest, siquidem hoc est pro muliere idem ac se passive habere.

B. Nego conseq. cl paritatem. Ratio est, quia, secundum usum communem loquendi, reddere debitum minime idem est ac se passive habere : etenim reddens debitum vere cooperatur, cum consentiat in viri actionem, et corpus suum ejus voluntati simpliciter subjiciat ; dum mulier quæ se passive habet, ex dictis 1° in actionem viri minime consentit ; 2° consensum in delectationem constanter excludit ; 3° vi opprimitur, et ex solo metu gravissimo resistentiam externam omittit. *Elbel, n. 419, 423.*

1089. — *B. ad 4m Quæs.* Episcopus in utroque casu dispensare potest. Etenim, *in primo casu*, Episcopus dispensare potest a voto castitatis, contracto matrimonio, in ordine ad usum matrimonii restituendum : sic ex consuetudine, juxta communem sententiam. Insuper reservatio hujus voti Summo Pontifici cederet in destructionem, non in aedificationem, cum tantum periculum in hoc casu communiter instet. *S. Lig. n. 987.* — *Becole dicta cas. %, de impedimentis matrimonii, ad 2m Quæs. n. 930.*

1090. — *In secundo autem casu* dispensare etiam potest Episcopus, licet agatur de impedimento dirimente, quia ingens datur periculum in mora, juxta superius dicta *cas. I, de Disp., ad 2m Quæs. n. 1034.* — *S. Lig. n. 1123, et alii communiter.*

CASUS III.

OBEX AD 2° DEBITUM.

Basilissa, pia mulier, contracto matrimonio, statuit castitatem conjugalem servare tam perfecte quam fieri possit, illaeso mariti jure. Quapropter ea de re votum emittit. Sed postea quaerit quomodo votum illud servare possit, vel debeat : an viro blandiri possit, et sic ei occasionem dare debitum conjugale petendi? Adeo autem volo adhæret, ut quamlibet ejus commutationem respuat. Interea autem *Hiparcus*, vir ejus, in contrariam abiens viam, adulterio, imo et incestu cum ejusdem *Basilissæ* consobrina secreto se contaminavit.

Hinc :

Quæst. 1° Quomodo amittatur jus ad debitum petendum ?

2° *In conjux rotam emittere possit debitum non petendi?*

3° *In quo jus amissum sit restituendum ?*

4° *Quid ad casum ?*

I H

Solutio :

B

1091. — *B. ad 1m Quæs.* Amittitur jus petendi debitum :

1° *Per adulterium.* Conjux innocens non tenetur debitum reddere comparti de adulterio culpabili, quia frangenti fidem fides non amplius debetur, ut ex verbis J. Christi ipsius constat. Attamen adulter non peccat, debitum petendo, licet non possit stricte illud exigere ; posset etiam

illud exigere, si compars ei condonaverit, vel si ipse in idem crimen lapsus fuerit, quia tunc esset compensatio injuria*. Quid vero, si compar, innocens crimen ignoret? Adulter potest petere et exigere debitum, quia non tenetur sibi ipsi poenam inlligere, nemine cogente.

1092. — 2° *Per affinitatem* mairimonio supervenientem, nempe, si unus conjugum incestum commiserit cum consanguineo alterius in primo vel in secundo gradu. Tunc incesluosus non potest debitum petere : potest autem et debet reddere, quia alter innocens puniri non debet. Attamen aliquando etiam petere potest, si advertat quod alter petere non audet, et versetur in periculo incontinentia, vel si mulier ex verecundia abstinere videatur, quia tunc est potius reddere quam petere.

1093. — 3° *Per votum castitatis*, sive emissum sit ante sive post matrimonium. Conjux voto ligatus non potest petere debitum ; tenetur autem reddere, sicut dictum est modo de impedimento affinitatis, si excipiat primum bimestre, in quo reddere nequit, quia alter tunc temporis nullum jus habet. Si vero uterque conjux votum castitatis emisit, nullus neque debitum petere, neque reddere potest. *Γ. Comp. n. 780-910-915.* — *S. Lig. n. 930.* — *Γ. supra cas. 2, de impedim. ad I^o Quæs.*

1091. *I^o. ad 2° Quæs. Distinguendum est.* Non potest seorsim uterque conjux emittere votum non petendi debitum simpliciter sine restrictione, quia aliquando votum illud alteri valde onerosum evaderet, et jus illius laederet : sic vir, qui debitum petere solet, ut consuetudo est virorum, vovere nequit petitionis omissionem, quia gravamen notabile uxori crearet. Mullo facilius autem uxor votum hujusmodi facere potest, quia uxores sic communiter petere non solent, vel petitionem omittendo non sunt viris onerosa*. Responsio igitur ad *Quæsitum* a solis circumstantiis personarum pendet.

1095. — *R. ad. 3^m Quæs.* 1° Jus debitum petendi restitui potest ab Episcopo. Etenim, licet pœna hæc lege communi Ecclesiæ sit constituta, Episcopus tamen in ea dispensare potest, saltem ex consuetudine generali ubique vigente, ut testantur communiter Theologi. Episcopus autem dispensare potest in iis omnibus qttte obstant exercitio jurium matrimonialium. Potest quoque hanc facultatem delegare non solum in particulari, sed etiam modo generali. *S. Lig. n. 1076.*

2° Restitui etiam potest jus petendi debitum a Regularibus, ut constat ex eorum privilegiis, sed de licentia Superiorum suorum. *S. Lig. n. 1076-1126, etc.* — *K. Comp. n. 121. et 175, de Statibus.*

1096. — *R. ad 4^m Quæs. In I^orimo casu* valet votum *Basilissæ*, cum hujusmodi votum non videatur viro onerosum, nec proinde jura ejus ideo lædantur. *Basilissa* igitur debitum petere nequit, sed reddere debet donec vir jus suum non amittat. Cæterum, uxor se gerere potest erga maritum ut alia* honesta; uxores, qua* signa amicitia* convenientia viris suis præbent, eisque blandiuntur, ut eorum affectum foveant. Postquam autem vir jus suum amisit per adulterium aut incestum, non potest amplius debitum reddere : nam vovit castitatem servare tam perfecte quam posset, illa*so jure mariti ; atqui negando debitum, nullum jus violat, cum hic nullum jus amplius habeat. Ergo...

CASUS IV.

OBEX AT) DEBITUM 3°.

1° Narcissus, Agathie maritus, triplicem patravit incestum, scilicet : 1° peccavit, dum esset ebrius, cum Blandina, Agathæ sorore ; 2° peccavit cum filia Blandinæ, quam noctis tempore aliam esse putabat ; 3° peccavit eum Sylvia, sibimetipsi in secundo gradu consanguinitatis conjuncta. Cum autem ad confitendum accessisset, et hæc exposuisset, audit a Confessario, se in triplex impedimentum ad petendum debitum incurrisse.

2° Rosalia, Rueini uxor, metu gravi a Vulpino, mariti fratre, ad peccandum inducitur. Quapropter misera prohibetur a Confessario ne debitum petat, donec dispensata fuerit ab impedimento juri debitum petendi obstante.

Hinc :

Quæ r. 1° *An ignorantia juris vel facti excuset a pœna privationis debiti ?*

2° *An metus gravis ab eadem pœna eximat ?*

3° *Quid ad ulrumque casum ?*

Solutio :

4097. — II. ad I^m Quæs. 1° Excusat certo ignorantia facti seu quando quis ignorat personam cum qua peccat esse compartis consanguineam. Ratio est, quia privatio juris petendi debitum est pœna pro peccato incestus inflicta ; ubi autem deest culpa incestus, pœna incurrere nequii.

2° *Probabilius* etiam excusat ignorantia juris, seu (piando peccans ignorat legem Ecclesiæ, hanc poenam constituentem. Ratio est, quia, cum pcena sit imposita a lege humana, ille qui cum ejus ignorantia contra illam operatur, excusatur a pœna, sicut excusatur a legis transgressione ; prius enim est legem transgredi, quam poenam ab ea impositam luere, ita *communius* cum S. Lig. n. 1072. — Suarez, Sanchez, etc.

1098. — A. ad 2^m Quæs. *Affirm, probabilius*, licet metus a peccato non excuset. Ratio est, quia metus gravis excusat a legibus humanis, etsi a lego naturali eximere non valeat. Ita *communius* cum S. Lig. n. 1071, contra *alios*. ■

1099. — R. ad 3^m Quæs. 1° *Quoad* Narcissum : I^m non amisit jus petendi debitum in primo casu, quia non peccavit formaliter, utpote ratione destitutus ; 2° neque amisit jus in secundo casu, quia incestus ab eo patratus materialis tantum fuit, non vero formalis, cum ignoraverit complicem suam uxoris consanguineam esse ; 3° neque in tertio casu, quia affinitatem contrahere non potuit cum propria consanguinea peccando : affinitas enim non contrahitur nisi per copulam viri cum consanguineis uxoris, et vice versa. V. S. Lig., n. 1070 *el seq.* — F. Comp. n. 811-815.

1100. — 2° *Quoad* Rosaliam : Certo jus debitum petendi non amisit, si violentiam absolutam passa est, ut palet, siquidem, secluso peccato,

pœna incurri non potest. Tmo *probabilius*, neque destituta est jure <lebi-
luin petendi, lient graviter peccaverit ; quia, ob melum gravem, a pœna
ecclesiastica incestuosis inflicta excusari censetur, ul supra dictum est.
Ergo erravit Confessarius, debili petitionem Rosalia prohibendo, donec
dispensationem obtinuerit ; nulla enim dispensatione indigebat.

CASUS V.

INSTRUCTIO PRO SPONSIS ET CONJUGIBUS.

1° Domitilla, puella, accedens ad Confessarinn : « Pater, inquit,
proxime nuptura sum. Obligationes status matrimonialis penitus iguoro.
Audiui multa in eo reperiri salutis æternæ pericula, seu frequentes pec-
candi occasiones. Volo tamen animæ meæ prospicere. Velis igitur, Pater,
mihi declarare quænam sint sub peccato mortali aut veniali prohibita. »

2° Venefrida, a paucis diebus vel mensibus matrimonio conjuncta,
accedit ad Confessarinn, magna anxietate pressa circa ea quæ in statu
conjugali licita vel illicita sunt, et enixe postulat ut ab eo de his omnibus
instruatur.

Hinc :

Quær. 1° *Quid Domitillai respondendum ? au expediat ut in parti-
culari edoceatur ?*

2° *Quomodo cum Venefrida agendum ?*

Solutio :

1101. — /L ad 1^m *Quæs.* Confessarius valde prudenter et caute cum
Domitilla procedere debet, nempe modo generali tantum, ad particula-
ria minime. descendendo; cavendum enim est no scandalum pœnienti
enet, oHicia conjuguai minutatim evolvendo. Hæcautem proferre potest:
« Sanctum est matrimonium, vocaturque ab Apostolo *magnum in Christo*
« *ct in Ecclesia* ; adeoque sancte in hoc sacro vinculo livendum est. Non
« omnia sano in conjugio licita sunt, sed ea tantum quæ ad illius finem
« conducunt. Generatim obodientiam viro tuo præslare debes, nisi clare
« intelligas aliquid mali tibi præcipi, aut a te postulari. Ne lardes, quæso,
« ad sacrum Pœnientiæ tribunal iterum accedere ; tum autem, sidillicul-
« las quæpiam in mentem tibi venerit, eam Confessario tuo candide ape-
« ries. » *Reuter, Neo-Confessarius. pari. 2, η. 113.*

1102. — R. ad 2^m *Quæs.* Eadem fere cautela erga Venkfridam, recens
conjugatam, agendum est. Generatim non præeat Confessarius, sed inter-
roganti pœnienti respondeat tantum in genere, scilicet, ea conjugibus
licere quæ ad prolis susceptionem conducunt ; nihil esso faciendum quod
huic lini matrimonii adversetur; omnia honeste, el secundum ordinem a
natura institutum peragenda esse. Confessarius igitur ad particularia non
deveniat, sed sinat ut mulier proprias dillicullates exponat, si quas habeat
quibus angatur, et tunc iis breviter respondebit. *Reuter, Neo-Confessa-
rius, ibid.*

CASUS· VI.

ONANISMES 1°.

Romana virum habet impium, procreare liberos fastidientem, saturanda) vero libidinis cupidum ; qui idcirco, dum ad uxorem accedit, infandum Oriæ crimen semper patrat. Hoc Romanæ notissimum. Itaque luget, atque ingemiscit pia mulier. Si virum admoneat de usu matrimonii rite obeundo, vel si debitum ob abusum ei deneget, verbis asperis et durioribus verberibus excipitur. Timens divinam offensam, nescit misera quo se vertat. Undique ambagibus premitur. Pergit ad Confessorium, consilii petendi causa. Ab eo quærit utrum debitum viro petenti reddere possit, et an poscere sit sibi criminisum ? Utrumque flagitiosum esse asserit Confessarius, quia crimen Onæ est quid intrinsece malum, etiam ex parte uxoris ulpote cooperantis. Quare omnia mala el ipsam mortem esse sufferendam ab uxore, potius quam tanto scelere frndari. Mcerens Romana a Confessario recedit, et pr.e dolore mortem appetii.

Hinc :

- Quæst. 1° .-in *linquam in viro onanismus excusari potest a mortali?*
 2° *ih a peccato excusari valeat mulier invita, virum onanistam patiens ec gravi causa ?*
 3° *lin vero excusetur mulier, debitum sine gravi causa viro onanislæ reddens? et an petere possit ?*
 4° *Quid de casu ?*

Solutio :

1103. — R. ad 1ⁿ Quæs. Ncg. omnino, quia infandus ille actus est semper viro voluntarius; is enim est semper agens, dum mulier se passive habere potest. Malitia onanismi intrinseca consistit in hoc quod vir copula incepta se retrahat, ne semen in corpore mulieris effundatur, et proinde ne generatio indo sequatur ; hoc autem est semper intrinsece malum. Ergo vir nunquam a peccato gravi excusari potest ; ergo nunquam est absolvendus, nisi de peccato doleat, et emendationem promittat.

1104. — R. ad 2ⁿ Quæs. Affirm., modo interius peccatum detestetur, ac displicentiam suam signis aut verbis ostendat. Ratio est : 1° quia rei licita vacat, scilicet, actui conjugali ; actus enim ille non est mal'' ex parte onanislæ, nisi in fine, quando se retrahit. Hæc autem incon antia qua? actum intrinsece malum reddit, est omnino independensa muliere, quæ se mere passive habet. 2° Quia mulier non tenetur cum gravi suo incommodo, spu cum periculo jurgiorum, etc., peccatum mariti impedire. 3° Quia constat ex variis responsionibus S. Pcenic. talem uxorem non esse inquietandam. V. Comp. n. 922-927.

1105. — R. ad 3^m Quæs. 1° Xon videtur excusanda mulier, quæ sine gravi ratione debitum viro reddit, quando certo ipsi constat quod ille sit male acturus. Ratio est, quia ad cooperandum peccato alterius, licet mate-

rialiter tantum, causa gravis et proportionate requiritur. Constat etiam ex variis responsionibus S. *Pamil.* qua; semper causam gravem requirunt, ut mulier virum onanistam patiatur. K. *Comp. n.* 927. Causæ autem graves iere semper habentur, v. g., timor fundatus graviter viro displicendi, el pace in vita conjugali carendi, etc. Attamen §'. *Lig, n.* 947, dicit uxorem *probabilius* posse, imo et teneri debitum reddere viro onanistæ, absque gravi causa : ratio est, ait, quia maritus jus habet ad copulam, el mulier, si non possit eum ab ea avertere per monitionem, non cooperatur peccato mariti reddendo debitum, quia cooperatur tantum copulæ inceptæ, non vero actioni viri quando, imperfecta copula, se retrahit. Sed recentibus S. *Pænil.* responsis nunc standum est.

2° Certo autem uxor non potest debitum petere a viro onanista absque gravi causa, v. g., si ipsa periculo gravi incontinentia.¹ exponatur ; quia cooperatio etiam materialis sine justa ratione permitti nequit. Secus vero, si uxor gravi de causa debitum petat ; quia tunc a peccato cooperationis excusatur. S. *Lig. n.* 947. Constat etiam ex Declaratione *Card, de Gregorio*, S. Pœnitentiariæ Præfecto. F. *Comp. η.* 925.

¹ 10G. — 11. ad 4, n. *Quæs.* In casu Κομ λ χ λ nullo modo erat inquietanda, eum ex gravi causa viro onanistæ debitum reddere impellatur. Erravit igitur et graviter Confessarius, eam de peccato mortali el de cooperatione intrinsece mala damnando. Id quidem asserebant olim Theologi non pauci ; sed, re melius perpensa, Theologi recentiores communissime docuerunt mulierem non facere rem intrinsece malam, debitum viro onanistæ reddendo eum gravi causa. Omne dubium hac de re nunc rejiciendum est post memoratam S. *Pœnitentiariæ* Decisionem ; quis enim Confessarius, graviter illicitum, et quidem intrinsece malum declarabit id quod Theologi communiter : et ipsa tribunalia Romana permittunt? Igitur doctrinam suam emendare debet Confessarius, et mœrentem Romanam confestim consolari, ne prae tristitia et dolore mortem invocet.

CASUS VII.

ONANISMUS 2°.

1° Florians, Missionarius, maximis laborat difficultatibus circa conjugatos audiendos el absolvendos. Urget et instat in inquirendis peccatis, el juribus matrimonii oppositis. Omnes pœnitenles vinculo nuptiali conjugales de bis sedulo interrogat. Quos autem repent bis sordibus inquinatos non absolvit, nisi præhabita experientia quod in matrimonio debite vixerint; imo, pro sacramentali pœnitenlia ante absolutionem adimplenda, conjugale debitum rite reddendum eis injungit.

2° Ahnais, pariter Missionarius, alia principia docet el sequitur. Tenet enim nunquam pœnitenles hac de re esse interrogandos, licet ex adjunctis videantur praevaricatores, et taceant ; imo non esse audiendos, si interrogent, at per elTugium eis esse respondendum ; quia, si sint in bona fide, ab ea non sunt extrahendi ; si non sint, in ea sunt indirect* constituendi, ut salvi fiant.

Hinc :

Quæ r. 1° In, *tel quomodo interrogandi sint conjuges de peccati* operi conjugali oppositis ?*

2° An *sint interrogandi, ubi nulla occurrit gratis suspicio quod in his deliquerint ?*

3° *Quid de sententia eorum qui tenent conjuges nunquam esse interrogandos?*

i° *Quid de agendi ratione utriusque Missionarii ?*

Solutio :

1107. — R. ad 1m Quæs. Conjuges interrogandi non sunt de peccatis in usu matrimonii patrat, nisi obiter et perpauca, propter incommoda quæ ex multiplicatis interrogationibus sequerentur. Igitur, si locus sit interrogandi, breviter et modo generali tantum id Heri debet, ut occasio detur pœnitenti, si reus sit, sese accusandi et obligationi sude satisfaciendi. Confessarius enim constituitur ad pœnitentem adjuvandum quidem, ul viam ipsi sternat; sed non tenetur interrogare de iis omnibus quæ pœnitens declarare debet : porro, si hoc verum est generatim loquendo, quanto magis in præsentia materia quæ majoribus quidem scatet incommodis !

1108. — R. ad 2m Quæs. Minime gentium : hinc si tibi occurrant pœnitentes qui chrisliane vivant, neque soleant frequenter in mortalia prolabi, et interdum, decurrente anno, confiteantur el communicent, ab iis de actu conjugali interrogandis abstinere potes ; imo *per se* debes, nisi tibi appareat suspicio valde gravis quod in peccato sint lapsi ; a fortiori altum servare debes silentium, si conjuges frequenter confiteri soleant.

1109. — R. ad 3am Quæs. Illa sententia minime servanda est ; e contrario prorsus rejicienda. Constat ex recenti Decisione S'. Cong. *Inquisitionis*, die 21 Maii 1851. Quæsilum enim fuerat, qua nola digna foret sequens propositio : *Nunquam expedit interrogare de hac materia (onanismi) utriusque sexus conjuges, etiamsi prudenter timeatur ne conjuges, sire vir, sire mulier, abutantur matrimonio*. Responsum fuit : *Propositionem prout jacet esse falsam, nimis laxam et in praxi periculosam*. Præfata autem Consultatio, cum S. Congr. responso, sic jacet :

Consultatio circa onanism uni.

Quærilur a Sede Apostolica qua nota theologica dignæ sint i s propositiones sequentes, nimirum :

« 1° Ob rationes honestas, conjugibus uti licet matrimonio eo modoquo usus est *Onan*.

« 2° Probabile est istum matrimonii usum non esse prohibitum de jure naturali.

« 3° Nunquam expedit interrogare de hac materia utriusque sexus conjuges, etiamsi prudenter timeatur ne conjuges, sive vir, sive uxor, matrimonio abutantur. »

Responsum die 21 Mali 1851.

In Congregatione generali S. Boni, inquisitionis, Eminenlissimi el Reverendissimi Generales Inquisitores rescribi mandarunt :

« Ad 1ⁿ : Propositionem esse *scandalosam, erroneam et juri naturali matrimonii contrariam*.

« Ad 2^a : Propositionem esse *scandalosani, erroneam* et alias implicite « *damnatam* ab Inn. XI, prop. 49, quæ sic jacet : *Mollities jure naturali prohibita non est...*

« Ad 3^m : Propositionem prout jacet esse *alsam, nimis laxam* et in < praxi *periculosam*. »

Revera Confessarius munus suum medici, doctoris el judicis adimplere debet circa conjugui obligationes debitum matrimoniale spectantes, sicut in cæteris ; sed majori prudentia et interrogationum sobrietate in hac materia uti debet.

1110. — *Objicies* : Sed cavendum est ne conjuges, qui forte in bona fide versantur, ab ea eruantur, et subinde peccata formalia committant.

II. Si valeret objectio, jam neminem in re qualibet interrogare posses, ne pœnitentes a bona fide excutias. Jam facillimum evaderet munus Confessorii, et plerumque abjicere deberet Sacerdos, Vicarius Christi, in tribunali Pœnitentiæ partes medici, doctoris et judicis. Theologi docent quidem communiter omittendas esse interrogationes, ubi ex una parte constat de bona fide pœnitentium, et ex altera prævidetur eos non obtemperaturos monitioni, sed in casu nostro non semper libi constat de bona fide ; ad summum enim de ejus existenlia dubitas. Imo sæpe constat vel de mala tidepœnitenlium, vel de eorum ignorantia vincibili ; ea enim quæ repugnant juri naturali, ul repugnat onanismus, non tam generaliter ignorantur.

1111. — *II. ad 4^m Quæs.* In primo casu, omnino arguendus et damnandus Floriamus : I^o quia omnes conjugatos de usu conjugali illicito interrogat, siquidem plerumque hac de re inquirendum non est ; 2° quia sedulo interrogat, cum nonnisi generaliter el breviter sit interrogandum, v. g. an pœnitens aliquid indebite circa matrimonium egerit ; 3° quia requirit ul pœnitentes, de onanismo rei, experientiam de recto usu matrimonii faciant antequam absolvantur : hoc enim maximis incommodis obnoxium est, el, si malunt a conjugio omnino abstinere, ad illud cogi non possunt . i^o quia idipsum pro salutari poenitentia imposuit : hoc enim Confessarium et confessionem in contemptum et derisionem vertere potest.

III?. — *In secundo ci* . arguendus pariter el damnandus Arnaldus : 1° quia docet doctrinam fai un el periculosam, scilicet : nunquam esse de usu conjugii pœnitentes interrogandos, juxta superius dicta in *responsione ad 3^m Quæs.* ; 2° quia docet pœnitentes non esse audiendos si hac de re interrogent : Confessarius enim ut doctor non debet celare veritatem, præsertim iis qui eam requirunt; insuper ii qui interrogant, eo ipso in bona fide, seu in ignorantia invincibili non versantur; 3° quia docet pœnitentes in bona fide esse constituendos saltem *indirecte*, quod falsum est el absurdum.

GASUS VIII.

O NANI SM US 3°.

Humbertus, Confessarius, sic in sequentibus casibus :

1° Batum habet difficile credendum esso viris emendationem in usu matrimonii promittentibus, adeoque eis ipse absolutionem communiter denegat, usquedum firmitatem propositi longo temporis intervallo probaverit.

2° Uxores non absolvit, nisi toties quoties repugnantiam exteriorem, et quidem maximam, viro onanistæ ostenderint, et pessimum exitum ex denegatione debiti timuerint.

3° De peccato mortali damnat uxorem in usu illo matrimonii, delectationi sensibili consensum præbentem, licet a peccato viri abhorruerit, et repugnantiam suam viro ostenderit.

4° Graviter arguit uxores quæ interne cupiunt prole non gravari, licet debitum recte adimplere velint, et a peccato abhorreant.

Hinc :

Quæ r. 1° In *absolri possint onanistæ recidivæ, si emendationem promillant?*

2° *Quid agendum cum uxoribus onanistarum, quæ nollent quidem Deum offendere, sed nollent etiam filios procreare?*

3° *Quid de doctrina et praxi Humberti in singulis?*

Solutio :

1113. — /L ad 1^{III} *Quæs.* Tractandi sunt onanistæ recidivi sicut alii qui in alia peccata relabuntur ; regula* igitur quæ communiter statuuntur pro recidivis, iis etiam sunt applicandæ. Quare, si onanistæ recidivi videantur vero de peccatis dolere, et emendationem serio promittere, absolvendi sunt.

1114. |— R. ad 2^{III} *Quæs.* Non paucae uxores in istis ambagibus versantes reporiuntur, quæ abhorrent quidem a peccato mortali, quia nollent insternam damnationem incurrere, sed etiam a liliis procreandis deterrentur. In praxi requiritur : 1° ut nullo actu positivo viri peccato cooperantur neque verbis, neque signis, nec querimoniis de prole numerosiore, etc. ; 2° ut displicentiam externam habeant de peccato a conjuge commisso. Illis autem stantibus, non sunt inquietandæ uxores respectu onanismi, licet molestiam ac repugnantiam notabilem experiantur relative ad generationem: repugnantia enim ob parius dolores, et metum mortis forte ex partu scuturæ, naturalis est ; neque arguenda} sunt mulieres conjugata* ex eo quod desiderant non habere plures filios, siquidem hujusmodi desiderium nihil mali continet, modo peccato viri non cooperantur, neque in eo sibi complacent. Compescenda* etiam sunt uxores timorata* conscienti», quæ liment ne allectu interno in prava viri actione delectentur, ut filios non procreent : quia, eum plerumque a peccato gravi abhorreant, non censentur hujusmodi complacentia* inhaerere ; proindeque absque difficultate sunt absolvenda*.

1115. — *II. ad 3ⁿ Quxs.* — *Quoad 1^m casum*, Humbertus severiorem procul dubio se Imbuit erga viros emendationem promittentes. Si Confessorium decipiant, ipsi viderint. Tutus erit in conscientia Confessarius *per se*, si illi asseverent se dolore de praeterito, et serio promittant emendationem de futuro; nihil aliud inquirendum remanet. Xec admittenda praxi- Humbert! de firmitate propositi per temporis diuturni intervallum probanda; quia relapsus minime probat propositum defuisse, siquidem sæpe etiam qui firmiter proponunt se peccatum vitaturos, celabuntur. Γ. *Comp. de Ptrnil. n. G23.*

1116. — *Quoad 2^m casum*, iterum severiorem praxiin sequitur Humbertus: non enim necessarium est ut uxores toties quoties displicentiam suam viro manifestent; sed sufficit si interdum id faciant, ita ut vir habitualiter existimet suam agendi rationem uxori displicere. Xequē necesse est ut uxor pessimum exitum timeat ex denegatione debiti ad illud concedendum, sed salis est ut reformidet grave incommodum quodeumque, v. gr. si vir cessaret dare signa amicitia⁴, aut se ostenderet valde offensus; tunc enim ejus consortium fieret ingratum, et magnum incommodum pro *uxore* tractu temporis induceret.

Quoad 3° casum, errat quoque apertissime Humbertus. I vor enim in actu copula* conjugalis delectationem sensibilem admittere semper potest, licet praevideat virum peccatum Onx patraturum esse: actus enim ille est in se honestus et mulieri permissus; salis est igitur ut peccato viri non consentiat.

1117. — *Quoad 4ⁿ casum*, atque iterum errat Confessarius, arguendo de peccato uxores quæ interne optant ut prolem non habeant; sufficit enim ut nullo actu positivo, ut supra dictum est, prevarication! conjugis cooperentur, nec ejus peccato assentiant. Caveant tamen illa! mulieres ne in tali desiderio, cæteroquin licito, diutius immorentur. Morosa enim illa consideratio non raro earum mentem perturbat, et quibusdam periculosa est.

CASUS DE CENSURIS

SEU

De conditionibus ad censuram contrahendam requisitis; de absolutione a censuris; de excommunicatione in genere, et ratione duelli, lectionis librorum prohibitorum, clausuræ religiosæ; de suspensione; de sepultura ecclesiastica: de interdicto,

CASUS I.

CONDITIONES CENSURARUM.

1° **Martialis**, miles, duello **Lacessitus**, ægerrime, sed metu gravi adactus acceptans, adeo infeliciter se gessit, ut ab adversario transverberatus fuerit, Ilmni prostratus, sanguine perfusus, Sacerdotem reclamat. **Præsto** advolat **Victorious**, militum Capellanus, qui inter alia **Martialem** interrogat an cenSuram duello annexam esse cognoverit; respondet moribundus, se quidem cognovisse duellum esse gravissimum peccatum, sed ignorasse illud ab Ecclesia sub aliqua poma prohibitum fuisse.

2° **Gasparus**, Episcopus, prohibuit sub poma excommunicationis Clero suo lusum chartarum in publicis diversoriis. **Albinus** et **Cyrillus**, Sacerdotes, per aliam diueeesim iter agentes, hujusmodi ludo vacant. **Albinus** advertens adversarium contra leges lusus fraudulenter agere, ex subito ira* motu ei alapam impingit. **Cyrillus**, injuriam non ferens, statim **Albinum** repercutit.

Inc :

Quær . I" *Quænam conditiones ad censuram contrahendam requirantur?*

2° *In tel quænam ignorantia, rei metus, a censura excuset?*

3° **Jn** **Martialis** *in primo casu censuram contraxisse censeatur, seu an cel quomodo a simplici Sacerdote absolci potuerit?*

4° *In Albinus el Cyrilus in secundo casu censuram contraxerint, aspectis præ/alis circumstantiis?*

Solutio :

IMS.— /L *ad In' Quxs.* Requiruntur conditiones sequentes : ut sil peccatum mortale, externum, consummatum opere, el conjunctum cum contumacia contra legem Ecclesiæ, aut præceptum Superioris. F. *Comp. n. 93i.*

/L *ad* 2" *Quæs.* In Excusai a censura ignorantia invincibilis tum laici, v. g. si quis ignorat se ponere aclum contra legem, puta, si percutiat Sacerdotem credens esse laicum; tum juris, id est, si quis ignorat aliquid prohiberi sub pœna censura. Constat ex Jure can. F. *Comp. n.* 938. — S. *Lig. n.* 43.

2° Excusat etiam ignorantia vincibilis, si non sit graviter culpabilis, quia ignorans non potest dici contumax in Ecclesiam; secus vero si ignorantia sit graviter culpabilis, seu crassa, quia sic ignorans bene potest censi contumax, nisi censura contra scienter agentes lata fuerit. S. *Lig. n.* 43.

3° Metus gravis etiam excusat a censura, saltem generatim; ratio est, quia leges ecclesiasticæ pomales non videntur urgere eum tanto incommodo: etenim peccans sub influxu metus gravis, licet sit reus peccati mortalis, non videtur esse contumax in Ecclesiam. S. *Lig. n.* »6. — Γ. *Comp. n.* 940.

1119. — R. *ad* 3ⁿ *Quæs.* Martialis minime incurrit in excommunicationem latam contra duellantes, ex duplici ratione: 1° quia nictu gravi adductus est ad duellum; 2° quia ignoravit censuram latam esse in eos qui duello confligunt. Præterea, etsi censuram contraxisset, in tanta necessitate, seu extremitate, *indirecte* a simplici Sacerdote absolvi potuisset, cum onere ut, si convaluisset, se praesentaret Superiori, vel delegato, ubi aditus facilis ad Superiorem non patuisset.

1120. — R. *ad* 4^m *Quæs.* 1° Albinus et Cyrillus non incurrerunt in censuram ludendo extra diœcesim: ratio est quia statutum Episcopi ita generaliter latum, est lex territorialis, quæ proinde non se extendit extra diœcesim; secus autem, si prohibitio facta sit alicui, aut aliquibus in particulari, quia tunc esset personalis. S. *Lig. n.* 13 *cZ seq.* — Rouler, *n.* 270.

2° Neque prafati Clefjci in censuram incurrerunt se invicem percutiendo, quia ad censuram contrahendam requiritur peccatum mortale; porro neque Albinus, neque Cyrillus censetur graviter peccasse. Percussio enim unius et repercussio alterius, ex motu primo-primo habita, caruil advertentia perfecta ad peccandum lethaliter requisita. Ergo neuter incurrit in excommunicationem contra percussores Clericorum latam.

CASÜS II.

ABSOLUTIO A CENSURIS.

1° Sidonius, simplex Sacerdos, ad moribundi confessionem excipendam vocatus, eum variis censuris innodatum reperit: v. g. ratione duelli, plurima* percussione Clericorum, necnon nominis sectæ massonicæ dati, etc.... Nescii Confessarius an sit recurrendum ad Episcopum, cum sit adhuc possibilis recursus. Tandem absolvit ægrolum cum expressa conditione, ut ipse sistat se coram Episcopo, si a morbo convalescat.

2° Renatus, Sacerdos extraneus, duplici suspensione papali et episcopali innodatus, pergit ad quamdam domum Regularium ut exercitia spiritualia peragat, sperans se a Patribus utroque vinculo solvendum esse.

Hinc :

Quæ r. 1° *Quis absolvere possit a censuris in genere?*

2° *Quis vero specialim in morte?*

3° *An recte egerit Sidonius in 1° casu? aut quid ipsi agendum fuisset?*

i° *An Renatus in 2° casu absolvi possit a Confessario lūm a peccatis, tum a censuris?*

Solutio :

1121. — *R. ad 1m Quæs.* 1° Censura ab homine solvi possunt tantum a proprio Superiore qui censuram tulit, aut ab ejus successore vel delegato, aut a primo Superiore.

2° Episcopi, ex privilegio a S. Sede concessa, absolvere possunt a casibus occultis papalibus, iis exceptis qui sunt Papæ *speciali modo* reservati. *V. Comp. de Statibus, n. 124, et de Pamil. n. 577.* Constat ex *Cone. Trid. sess. 24, de Reformatione, c. 6, Liceat*; et ex *Const. Apostolicæ Sedis.*

R. ad 2ra Quæs. Quilibet Confessarius absolvere potest, saltem indirecte a censuris, quoad eos qui in articulo mortis versantur, cum onere se presentandi Superiori vel delegato, si convaluerint. *Scavini. de Censuris, c. 7.* — *S. Lig. n. 92.*

1122. — *R. ad 3m Quæs.* Iu Si casus illi erant *occulti*, debuisset Sidonius ad Episcopum recurrere, cum recursus esset possibilis, nisi tamen fuerit dillicilis, aspectis præsentibus circumstantiis. Ratio est, quia casus papales *occulti*, ex concessione *Cone. Trid.*, subjacent jurisdictioni ordinaria} Episcoporum, cum restrictione modo data, *n. præced.*

2° Si casus erant *notorii*, adhuc *probabilius* recurrendum fuisset ad Episcopum, quia censura solvi nequeunt ab inferiore, quoties recursus ad Superiorem haberi potest. Insuper Episcopus absolvere potest a censuris publicis, tanquam delegatus S. Sedis, eos qui Romam ire nequeunt. Porro ægrotus, vel moribundus versabatur in illo casu. Ergo.... *Ita communiter.* — Plures tamen dicunt, moribundum posse absolvi a simplici Confessario, quia Episcopi nihil possunt circa censuras *papales publicas*; ac proinde majori jurisdictione non pollent, quam simplex Confessarius. Hæc sententia non est *improbabilis*, ut merito asserit *S. Lig. de Poenil. n. 563. Dub. 2.* — *l. Comp. n. 952, et de Pœnit. n. 579.* — Si æger autem convalescat et a censura publica fuerit absolutus, sistere se debet non coram Episcopo, sed coram Summo Pontifice, vel ejus delegato; attamen, si personaliter Romam ire nequeat, satis erit si Episcopum adeat.

1123. — *R. ad 4m Quæs.* 1° Renatus non potest absolvi per Confessarium regularem a suspensione episcopali, seclusa speciali licentia Ordinarii, quia jurisdictione destituitur. — 2° Non potest absolvi a suspensione papali de jure, etiam si casus sit occultus, quia per *Conslit. Apostolicæ Sedis* adempta est Regularibus omnis potestas, qua possint absolvere a casibus papalibus. — 3° Potest in omni casu absolvi a peccatis, etiam remanente vinculo unius aut alterius suspensionis, quia suspensio non privat beneficio absolutionis. *F. Comp. n. 993.*

CASUS III.

EXCOMMUNICATIO.

Marinus, Parochus, aliqua excommunicatione, qua de causa nescio, obstrictus, et criminis pœnitens, cupii Sacramento Pœnitentiæ conscientiam abstergere; sed, deliciente Confessarii copia, voti compos fieri nequit. Interea ad ministranda Sacramenta, tum mulieri puerpera, tum genitali proli advocatur. Magna angitur perplexitate. Quid faciet? Pergit tamen, quia absque fama' periculo impedimentum quo ligatur patefacere non potest. Sed postea apud Theologos inquit, utrum valide et licite; egerit?

Hinc :

Quæ r. 1° *Quinam sint effectus excommunicationis'?*

2° *zln Marinus calide Sacramenta ministraverit?*

3° *.In licite; rei an irregularitatem contraxerit'?*

4° *Quid, si fuisset nominatim excommunicatus?*

Solutio :

1124. — *R. ad 1m Quæs.* Effectus excommunicationis sunt : privatio susceptionis et administrationis Sacramentorum, suffragiorum Ecclesiæ, divinatorum Officiorum, sepultura' sacræ, jurisdictionis ecclesiasticæ* et beneficiorum. K. *Comp. n. 960 et seq.*

1125. — *R. ad 2m Quæs.* 1° Nulla dillicullas pro Baptismo, ad cujus valorem nulla requiritur jurisdictio, siquidem a quolibet homine, vel femina, positus ponendis, valide administrari potest. 2° Valet etiam administratio Sacramenti Pœnitentiæ : ratio est, quia, licet Marinus incident in excommunicationem, fuit tamen toleratus, siquidem non supponitur nominatim excommunicatus; atqui excommunicatus toleratus non privatur jurisdictione : ergo post excommunicationem, uti prius, valide Sacramentum Pœnitentiæ ministrare potest.

1126. — *R. ad 3m Quæs.* Marinus licite potuit utrumque Sacramentum ministrare, imo et debuit. Ratio est : 1° Quia excommunicatio privare non potest facultate ministrandi Sacramenta in casu necessitatis; secus enim lex Ecclesiæ* esset in ruinam, et non in ædificationem : atqui, si Marinus potuit licite, etiam debuit Sacramentum ulrumque ministrare, urgente scilicet lege caritatis et officii proprii. Ergo... 2° Quia excommunicatus toleratus, etiam seclusa necessitate, Sacramenta fidelibus conferre potest, quoties ad id est requisitus; fideles enim possunt communicare cum ipso, præsertim ad bonum proprium, et proinde eum requirere possunt. Ergo eorum requisitioni acquiescere potest et debet; sed actum contritionis prius præmitlere tenetur, ut in statu gratiæ Sacramenta conferat. *Elbel, n. 53.*

1127. — *R. ad 1m Quæs.* Si Marinus fuisset nominatim excommunicatus, nihilominus adhuc potuisset et debuisset præfata conferre Sacra-

menta, stante proximi extrema necessitate ; omnis enim Sacerdos, quantumvis excommunicates, vel etiam dégradâtes, absolvere potest lideles in articulo mortis, cum ita statuerit pia Mater Ecclesia, ne quis ob defectum Sacramenti pereat ; seclusa autem necessitate, excommunicates vitandus omni jurisdictione destituitur. *Γ. Comp. n. 960, et de Ponit, n. 550.*

CASUS IV.

DUELLUM.

1° *Honoratus* et *Xicasius*, milites, habita inter se gravi querela, stringunt gladios. *Honoratus* dicit : *Veni foras, et rem tibi ostendam.* Eunt et pugnant ; sed, intervenientibus amicis, ab invicem separantur. Allero die *Honoratus* scribit *Nicasio* : *.l prandio, hora tertia, cupio te videre in prato suburbano, et rem tibi ostendere.* Litteras defert *Paternus*, qui etiam gladium suum *Honorato* ad pugnandum commodat. Comparent *Honoratus* et *Xicasius*, dicto tempore et loco nominato dimicaturi, magna comitante caterva. Jam certamen ineunt, et mox *Honoratus* infeliciter occumbit.

2° *Nicander* a *Xazario* contumeliis appetitus, ei duellum condicit certo loco et tempore ineundum ; ad locum pugnae accedit *Nicander*, magno septus comitatu. Eodem se contulere nonnulli, futuri certaminis spectatores. Verum, *Xazario* in campum non descendente, pugna locum non habuit.

Hinc :

Quæst. 1° *Per quale duellum censura contrahatur ?*

2° *In duellantes in primo casu excommunicationem contraxerint, tum prima, tum secunda vice ?*

3° *Quid de Paterni cooperatione ?*

4° *In Nicander in secundo casu communicatione ligatus censeri debeat ? In ejus comites et alii spectatores ?*

Solutio :

1128. — *R. ad 1^m Quæst.* Censura seu excommunicatio contra duellantes contrahitur tantum per duellum in stricto sensu habitum, seu per pugnam periculosam duorum, ex condicio præcedenti de loco et tempore. Aliqui dicunt conductum debere etiam esse de armis ; sed illa circumstantia videtur omnino accidentalis, quia duellantes convenientes de loco et tempore, etiam de armis conveniunt. Non autem requiruntur testes ad censuram contrahendam : sufficit vero provocatio et acceptatio duelli, licet casu pugna non sequatur, v. g. quia ab aliis impeditur. Palet ex *Consil. Bened. .XIV, Detestabilem.* — *P. Comp. n. 998, et torn, i, n. 404.* — *S. Lig. n. 220; l. 3, n. 401.*

1129. — *R. ad 3^m Quæst.* Præfati milites non contraxerunt excommunicationem prima vice, licet graviter peccaverint, quia non præcessit conventio de tempore et loco determinato ad confligendum, et proinde non

fuit provocatio et acceptatio ad duellum proprie dictum ; sed rixam quam prius verbis incœperant, armis prosecuti sunt. S. *Lig. ibid.* Secunda autem vice uterque excommunicationem contraxit ; adsunt enim in casu omnes conditiones ad censuram requisite.

1130. — *R. ad'3m Quæs.* P a t e r n u s etiam excommunicationem contraxit propter duplicem cooperationem, scilicet : 1° litteras provocationis ad duellum deferendo ; 2° gladium proprium provocanti commodando. Omnes enim duello vere coopérantes, eidem censuræ subjacent ac ipsi qui nefariam pugnam ineunt.

Quid vero de spectatoribus? Etiam eadem censura innodati sunt spectatores omnes qui de industria in locum certaminis se contulerunt, ut pugnae assisterent. Secus vero de jillis qui, transeundo tantum, obiter et casu aspexerunt. Idem dicito de aliis qui a longe, vel clanculo duellum spectarunt. S. *Lig. n. 220.*

1131. — *R. ad. 4m Quæs.* N i c a n d e r incidit in excommunicationem Papie reservatam, ut sal liquet ex verbis Bulbe Pii IX *Apostolicæ Sedis*, qua tali excommunicationi subjacent, non solum duellum perpetrantes, sed et simpliciter ad illud provocantes. Cum igitur ipse N a z a r i u m provocaverit, ab excommunicatione immunis esse non potest, quamvis pugna non fuerit secuta.

Comites pariter et spectatores eadem censura innodantur; nam statuit Clemens VIII, Bulla *Jllius vices*, omnes ejusmodi cooperatores poena excommunicationis attingi, *etiamsi neque pugnae efleclus, neque accessus ad locum sil subsecutus*, si per eos non steterit, quominus hic effectus sequatur. Jamvero in casu nullus e comitibus, vel spectatoribus, sed solus N a z a r i u s effecit, ut duellum ad effectum non perduceretur. I. *Comp. n. 998.*

CASUS V.

LECTIO LIBRORUM HÆRETICORUM 1°.

1° P a m p h i l u s commodatum sibi librum lectitans de *Religione pertractantem*, quædam deprehendit quæ a doctrina catholica abhorrere videntur. Attamen, styli elegantia et eruditionis varietate allectus, illuni legere prosequitur. Mox pondere rationum, quæ contra Religionem catholicam afferuntur commotus, dubitare coepit an vera sit illa doctrina quæ catholicis dogmatibus adversatur.

2° P r o s p e r, vir doctus, facultate legendi libros vetitos carens, ut hærelici cujusdam opus varios contra Fidem errores propugnans eruditionis gratia legere valeat, amicum adit illa facultate pollentem, et ab eo petii ut illum librum sibi legat. Audita lectione libri hærelici, minime a catholica Fido dimovetur. Alia autem die, ut dissertationem in quadam academia legendam perficere possit, quatuor vel quinque paginas ejusdem veliti libri ipse perlegit, in quibus nihil contra catholicam Fidem invenit. Alias emit librum velitum ut eundem legat, et revera nonnullas ejus lineas legit; sed conscientiae stimulis pressus, lectionem intermittit.

Hinc :

- Quæ r . 1° *Quænam requirantur conditiones, ut, relitum librum legendo, quis in excommunicationem incurrat ?*
 2° .1/1 *Pamphilus in excommunicationem inciderit in primo casu 'l et quoi peccata commiserit l*
 3° An *Prosper graviter peccaverit et censuram contraxerit audiendo legentem, legensque ipse, ul in secundo casu ?*

Solutio :

■1132. — *R. ad 1m Quæ r.* Si liber fuerit per litteras Apostolicas nominatim, id est expresso titulo, prohibitus; qui eum legit, ipso facto, nisi materiæ parvitate excusetur, incidit in excommunicationem Bom. Pontifici speciali modo reservatam.

Quando liber nominatim non fuit prohibitus ab Apostolica Sede, conditiones requiruntur sequentes :

1° *Ul auctor sil hæreticus vel apostata.* Hinc non contrahunt excommunicationem legentes libros infidelium, etsi hæresim contineant, quia in Bulla dicitur *legentes libros hæreticorum*. Attamen, si liber manifestam exhibeat professionem hæresis, licet auctor lateat, prohibetur sub censura, quia auctor censetur hæreticus.

2° *Il liber hæresim contineat ac propugnet.* Aline liber hæretici tractans de Religione, quin errorem defendat, non prohibetur sub poena excommunicationis; at e contra, si propugnet hæresim, non excusatur legens, etiamsi legat ut errores confutare valeat, nisi periculum sit in mora, nec facilis aditus ad Superiorem pateat.

3° *Ul lectio /ial in materia notabili, generatim loquendo,* juxta sententiam communem, quæ in hoc levitatem materia' admittit; sed non conveniunt Doctores in hac materia notabili determinanda : videtur autem attendendum ad finem legislatoris, seu prohibitionis. Hinc, si aperiendo librum hærelicum incidas in doctrinam quæ est *directe contra Eide m*, poteris in excommunicationem incurrere, etiamsi legas paucas lineas tantum, quia in ipsis potesl esse periculum perversionis ; secus vero, si liber sil de materia indifferenti principaliter : tunc enim legendo etiam paginam excusaris a mortali, si nullum ibi invenias errorem. S. *Lig. n. 282 el seq.*

i° Ul lectio (ial scienter, hoc est ab eo qui noverit auctorem esse hærelicum, hæresim in libro propugnari, excommunicationemque latam fuisse in legentes.

1133. — *R. ad 2m Quæ r.* 1° Cum ex casu *Pamphilus* non videatur *scienter* legisse librum errores contra fidem propugnantem, imo neque clare constet auctorem hujus libri esse hærelicum, nullam a *Pamphilo* excommunicationem contractam fuisse dicendum est.

2° Ipse tamen duplex peccatum mortale patravit, scilicet, primum legendo in materia notabili librum periculosum ; secundum vero, de vera Fide cum deliberata cognitione dubitando.

1134. — */? ad 3m Quæs.* Quid de Prospero? 1° *Probabilius* non contraxit excommunicationem audiendo legere, quia non ipse legit, et pœna fertur in ipsos legentes; hic enim cum agatur de odiosis, lex stricte interpretanda est. Imo *probabiliter* etiam excusatur a censura quamvis ipse alium ad legendum induxerit, propter eamdern rationem. 2° Videtur etiam juxta *Sporcr* et *alios* a peccato saltem mortali eximendus, si, audiendo legere, nullum sil ei perversionis periculum. 3° Non est autem ab excommunicatione liberandus, ul videtur, ex eo quod quatuor vel quinque paginas libri illius hæretici legerit, licet nullum errorem in iis repererit; quia materia hæc gravis apparet, juxta superius dicta. 4° Tandem peccavit graviter, sed in excommunicationem non incurrit, librum emendo vetitum, cum censura feratur solum in legentes, in imprimentes, relincentes vel defendentes, non autem in ementes. Neque in eam incurrit propter lectionem, cum paucas lineas tantum legerit. *V. S. Lig. n.* 284, 285, 292. — *Recole dicla in torn, i, cas. 13, de Leg. n.* 107, 108.

CASUS VI.

· , — ——— Oû

libros. Ratio est, quia manuscript» etiam veniunt nomine libri, prout libri dicebantur antequam typographia inventa fuisset, et nunc etiam communiter in Rituali appellantur libri codices Parochorum ad Baptismata, vel Matrimonia referenda. Huic senlenliæ magis adluerel S. *Lig.* ul ipse fatetur n. 293.

1136. — /L *ad* 2^m *Quæs.* Lucas non videtur incurrisse in excommunicationem Bulbe, Papæ reservatam, ob lectionem epistoke quæ ab hæretico composita videtur, cum erroribus sil referta. Ratio est, quia epistola non dicitur liber. *Ita Sanch. el alii.*

1137. — R. *ad* 3^{TM} *Quæs.* An in censuram incurrerit ob lectionem prævii moniti libri hærelici ? — /L Facillime eam contrahere potuit, quia generatim hujusmodi monita seu procomia errorem continent, el sunt periculo plena. Etenim ordinarie error prima fronte aperte docetur, vel saltem dolose el fucate innuitur. Proinde, licet exigua pagella legatur, venenum tamen mox exhauritur, et materia gravis evadit. S. *Lig. n.* 292.

1138. — B. *ad* 4^{TM} *Quæs.* 1° Lucas excommunicationem non contraxit librum hterelicum relinendo, ignorans illum esse sub censura prohibitum: imo idem dicendum, si id ex ignorantia vincibili el etiam crassa fecerit, quia in Bulla dicitur : *scienter*. — 2° Neque incurrit in censuram, si ad unam vel alleram diem retinuit librum, postquam admonitus fuerit illum retineri non posse, quia videtur tunc dari materiæ parvitas. Secus vero, si pluribus aliis diebus retinuerit. S. *Lig. n.* 295, 296. — 3° Neque censuram contraxit librum comburendo, si in hoc loco non vigeat Inquisitio, quia liber qui comburitur non relinetur. Attamen comburens, cognita *Julii III* prohibitione, a peccato el quidem gravi excusari nequit, cum Pontifex id prohibuerit *in nomine sanctæ obedienciæ*. S. *Lig. n.* 299.

CASUS VII.

CLAUSURA RELIGIOSA.

1° *Justina*, Mbnialis, levitate abrepta, subiens eam pariem rotæ quæ intra monasterium patebat, in oppositam seu exteriorem partem volvitur; ac eumdem situm el locum intra ligneum illum orbem retinens, mox intro revolvitur.

2° *Danaris*, alia Monialis, in ostio monasterii aperio insistens, crus integrum extra januam effert. Alias in ostii limine consistens, caput el superiorem corporis pariem extra illud protendit.

Hinc :

Quær. 1° An *Justina* *excommunicationem contraxerit?*

2° An *Danaris* *in duplici casu?*

3° An *dolantes clausuram Monialium in Gallia excommunicatione innodentur?*

Solutio :

1139. — B. *ad* 1^m *Quæs.* *Justina* videtur censuram contraxisse. Ratio

est, quia reapse exivit extra septa monasterii ; quod sic probatur : 1° Ille locus censendus est extra septa monasterii, ad quem accessus impune laicis datur, Atqui laici impune accedere possunt ad illum locum, quo *Jc st in a* rotam versans delata est. Ergo illa exivit c sepiis monasterii, ergo in censuram incurrit.

2° Si Monialis ibi consistens non conseretur esse extra clausuram, jam ibi reperiri possent tum Moniales, tum externi : hoc autem evidenter est contra mentem Pontificis, qui leges clausuræ statuit cum puenis earum violationi annexis, siquidem voluit praecavere pericula quæ occurrerent, si Moniales eum externis in eodem loco consistere possent. Ergo revera *Jc s- t in a* censetur clausuram violasse.

3° Res posita in rota quando ejus aditus exterius patet non dicitur adhuc in monasterio esse, nec censetur intra monasterium, nisi quando, rota circumvecta, ad septa pervenit, atque in Monialinm potestate habetur. Ergo Monialis extra c ausuram circumvecta est ; ergo incurrit in excommunicationem. *Comiloliis, l. 3, quæst. 3.*

11 40. — *R. ad 2m Quxs.* *Damaris* non videtur contraxisse censuram, neque in primo, neque in secundo casu. Etenim ad clausuram violandam ex parte Monialinm requiritur egressus e monasterio : atqui non censetur e monasterio egredi illa Monialis quæ pedem unum tantum ponit in limine januas, seu extra januam, neque ea quæ caput aut partem corporis superiorem extra solium monasterii protendit ; nam egredi non dicitur Monialis, nisi loto corpore extra januam exstet. Ergo *Damaris* ab excommunicatione excusanda est. *S. Lig. n. 229. — Sanchez, etc.*

11 i 1. — *R. ad 3m Quxs. Xeg. probabilius.* Ratio est, quia in praesentibus rerum adjunctis non agnoscuntur Moniales proprie dictæ. Igitur leges pœnales quæ feruntur in violantes clausuram Monialinm, ibi locum non habent. Proinde neque Moniales e monasterio egredientes, excommunicationem contrahunt. *P. Gaulrclet, Traité de l'état religieux, t. 1, p. 2, c. 2. — K Comp. de Stalibus, n. 181, de Censuris n. 1004.*

CASUS VIII.

SUSPENSIO.

1° *Gratianus*, Parochus, ob quoddam delictum, ab ollicio, Ordino et etiam a beneficio ab Episcopo suspensus fuit. Eadem autem die qua suspensionis decretum accepit, ad infantem baptizandum advocatus est ; quod et fecit. Die vero sequenti Sacrum ferit. Postea perrexit ad aliam diœcesim, ubi pluries celebravit.

2° *Gasto*, Sacerdos, nescio qua de causa, ab audiendis confessionibus per semestre suspenditur : nihilominus perguit illo Sacrum facere, baptizare, S. Eucharistiam et Extremam Unctionem conferre, imo etiam confessiones extra parochiam excipere.

Hinc :

Quæst. 1° Qualis sit suspensionis efficacia ?

Quær. 2° .In Gratianus *potuerit sine nola irregularitatis baptizare et Sacrum facere, accepto suspensionis decreto?*

3° /In *potuerit extra dicecesim celebrare?*

4° /in Gasto *potuerit Sacramenta ministrare?*

5° .An *potuerit confessiones extra parochiam excipere?*

Solutio :

1142. — *R. ad 1m Quæs.* Suspendio quatenus est censura privati Clerici cum ad tempus, ex parte Vel ex toto, usu potestatis quam habet ratione Ordinis, officii et beneficii. *V. Comp. n. 1032.*

1143. — *R. ad 2m Quæs.* 1° Gratianus non peccavit, nec irregularitatem contraxit infantem baptizando, si ad manum non habuerit alium Sacerdotem, v. g. Vicarium aut Capellanum, qui id peragere posset. Ratio est, quia tunc ipse debuit Sacramentum Baptismatis conferre, urgente necessitate et infamiae periculo. Secus autem dicendum est, si alius adfuit qui loco ipsius munus baptizandi adimplere posset.

2° Pariter distinguendum est quoad Sacrum. Etenim, si necessario celebrare debuerit, sive pro populo, sive alia de causa, aut ad vitandum infamiae periculum, nec adfuerit alius Sacerdos qui celebrare valeret, tunc non peccavit Sacrum peragendo, ideoque non contraxit irregularitatem ; quia Ecclesia, pia mater, non censetur velle pronam suspensionis infligere cum tanto incommodo. Secus vero in alia hypothesi. Ita *communissime Theologi*, inquit *Elbel, n. 132.*

1144. — *R. ad 3m Quæs.* Gratianus toties peccavit graviter quoties celebravit extra dicecesim, et irregularitatem contraxit. Ratio est, quia suspensio est prona *personalis*, et proinde suspensus in uno loco est quoque suspensus in alio loco, etiam extra dicecesim. Supponitur autem non adesse periculum publici scandali, aut infamiae, si abstineret a Sacro quotidie faciendo. *Elbel, n. 134. — Lagman, etc.*

1445. — *R. ad 4m Quæs.* Gasto minime peccavit, nec proinde irregularitatem incurrit, Sacrum faciendo, et Sacramenta, exclusa Poenitentia, ministrando; quia non erat suspensus totaliter *ab officio*, sed tantum *ab administrationis Sacramenti Poenitentiae*. Ergo licite potuit alias officii sui functiones obire, quin irregularitatem incurreret. Sacerdos enim suspensus cum restrictione, prohibetur tantum id facere quod verbis prohibitionis exprimitur. Secus vero de eo qui sit suspensus simpliciter, quia tunc indistincte suspensus censetur, seu tum ab officio, tum a beneficio.

R. ad 5m Quæs. Gasto non potuit neque licite neque valide confessiones excipere extra parochiam, licet antea ad totam dicecesim approbatus fuerit, quia erat suspensus nominatim denunciatus : ergo per legitimam suspensionem jurisdictione actuali privatus est. Suspendio enim non allicit locum, sed personam immediate : ergo, ubicumque haec existat, manet ligata donec legitime absolvatur. Secus est de beneficalo qui beneficia in variis dioecesibus habet ; hic enim si suspendatur a beneficio ab Episcopo hujus dioecesis, non censetur suspensus a beneficio quod habet in alia dioecesi, quia sententia poenalis eo non se extendit. *Voit, η. 1434.*

CASUS IX.

SEPI LTURA ECCLESIASTICA.

Plures Parochi inter se confabulantes, de sepultura ecclesiastica sermonem habent :

1° P a u l u s ait : « Adii quondam moribundum a multis annis a Sacramentis alienum. Nunquam potui illum ad confessionem inducere ; cum ego unicus testis repulsæ fuisset, et æger esset jamjam moriturus, rem nemini dixi, ad familia? contristationem et ad publicum scandalum vitandum ; et defunctum cum bona pace in terra sancta sepelivi. »

2° M a r c u s vero, vice sua, sic alios affatus est : « Et ego olim adii virum hæreticum infirmum, in mea parochia habitantem. Mihi visus est in bona fide versari, et credere quemque Christianum in sua Religione salvari posse, ac timore humano a Religione catholica retrahi. Quæsivi an absolvi vellet a peccatis, paratusque foret Religionem catholicam amplecti, si sciret suam esse erroneam, cumque annuentem, de peccatis in genere se accusantem absolvi, et postea mortuum, petentibus cognatis, cum catholicis sepelivi. »

3° P h i l i p p u s ait : « Habui virum probum quidem, sed tristem, in mea parochia. Hic vespere se quieti nocturnæ commisit cum aliis ; mane inventus est laqueo suspensus et mortuus. Ego secreto admonitus, rem alto silentio premens, simulavi virum morte repentina decessisse, et eum more aliorum sepelivi. »

I I n c :

Q u æ r . 1^a *Quibusnam competat sepultura ecclesiastica, et quibus non competat ?*

2^a *An prædicti Parochi recte egerint ?*

3^a *In infantes hæreticorum baptizati sicca Pastore catholico sire ab hæretico, in cæmeterio catholicorum sepeliri possint ?*

S o l u t i o :

1^a i G. — *R ad 1^a Quæs.* Sepultura sacra donandi sunt omnes catholici qui ea non sunt effecti indigni juxta sanctos Canones. Privandi autem sunt sepultura ecclesiastica infideles, apostata?, hærelici, excommunicati publici et notorii, nominatim interdicti, suicidæ, duellantos, peccatores publici qui in impoenitentia decesserunt, et peccatores qui in actu criminis mortui sunt, si delictum sit certum et publicum. K. *Comp. n.* 1059. — *Gousset, de Extrema Unctione, n.* 636.

1^a I 47. — *R. ad 2^a Quæs.* In primo casu : recte egit P a u l u s impietatem moribundi occultam dissimulando, et permittendo ut cognati et alii crederent cum fuisse absolutum. Debent enim vitari scandala quantum fieri potest. Sic interpretanda est lex Ecclesiæ, quia secus non in ædificationem, sed in destructionem cederet. Igitur peccatori impœnitenli nun-

quam deneganda est sepultura ecclesiastica, nisi de impœnitentia publice constet; modo tamen aliquod scandalum non sit reparandum necessario. *Gousset, ibid.* — F. *Comp. η.* 1061.

1148. — *In secundo casu* : minime vituperandus videtur Marcus, si prudenter timuit ne pravus exitus succederet, virum hunc hærolicum ad Fidem catholicam directe amplectendam inducendo, ut facile evenire potest. Insuper absolutio ipsi tali modo impertita non apparet invalida, cum *probabiliter* adsint omnia ad Sacramentum Pœnitenliæ requisita. Sic *Elbel, de Pœn. n.* 213. — *Lacroix, l. 6, part. 2, η.* 1866. *Ilccole dicta supra de Confess, n.* 490. — Quod autem ad sepulturam sacram allinet, imprimis scandalum fideliæ tollendum erat, declarando nempe ilium hæreticum in Religione catholica mortuum esse. Nec recursus ad Episcopum fuerat omittendus, si haberi potuerit.

1149. — *In tertio casu* : bene fecit Philippus, et proinde laudandus. Ratio est : 1° quia, cum suicidium fuerit secretum, non erat patefaciendum cum infamia suicidæ, ejusque familiae, ut legi Ecclesiæ obtemperaretur; Ecclesia enim in hujusmodi casibus præceptum suum urgere minime censetur; 2° quia, cum vir ille fuerit maxime in tristitiam proclivis, potuit Parochus cum sufficiente fundamento suspicari eum in amentiam ob melancholiam cecidisse. Ergo laudabiliter egit Philippus hominem in terra sancta sepeliendo.

1150. — *R. ad 3ⁿⁱ Quæs. Affirmative*, absque difficultate. Baptismus enim est Christi et Ecclesiæ verae, seu catholicae : ergo praefati pueri ad Ecclesiam omnino pertinent. Sunt enim vere de corpore Ecclesiae effecti per Baptismum, neque per errores ab ea separati sunt. Nec obstat quod a ministro hæretico forte baptizati sint, siquidem hoc validitati Baptismi officere nequit.

CASUS X.

INTERDICTUM 1°.

I" Maximinus, Episcopus, interdictum tulit in omnes Ecclesias et incolas alicujus civitatis, gravissima de causa. Attamen Æmilius, Parochus, Viaticum et Extremam Uncionem moribundo ministravit, et plura benedixit matrimonia.

2° Natalis, Parochus, in civitate ubi incolae interdicto generali subjiuntur, Baptismum et Viaticam pluribus parochianis ministravit; imo et Viaticum ad moribundum cum ordinaria solemnitate attulit.

IIinc :

Quær. 1° *Quid et quotuplex interdictum?*

2° *An interdictum violaverit Æmilicus in primo casu?*

3° *An Natalis in secundo casu?*

Solutio ;

1101. — *R. ad 1ⁿⁱ Quæs.* 1° Interdictum est poma spiritualis, qua usus

divinorum Officiorum, aliquorum Sacramentorum et sepultura* sacra* certis personis, aut in certis locis prohibetur. Hinc interdictum est personale, aut locale; generale, vel particulare.

2° Interdictum *particulare* non cadit nisi in personas, aut in loca designata. Interdictum *sine limitatione* in aliquod totum, omnes ejus paries allicit. F. *Comp. n.* 1052.

1152. — *R. ad 2m Quæs.* Æmil ius in *primo casu* non violavit interdictum, ministrando Viaticum moribundo, quia semper licet conferre Sacramentum Eucharistia* fidelibus in periculo mortis versantibus, sive interdictum sit *locale* aut *personale*, *generale* aut *particulare*. 2° Violavit autem interdictum ministrando Extremam Unctionem, quia illud Sacramentum in interdicto generali prohibetur, utpole minoris necessitatis. Attamen posset conferri ægroto qui Sacramentum Pœnitentia· recipere nnn posset. 3° *Probabilius* autem non violavit interdictum benedicendo matrimonia, quia hoc Sacramentum quoad substantiam, non ab Ecclesia, sed ab ipsis contrahentibus ministratur. S. *Lig. n.* 334. — *Pontas, cerbo Interdiction, cas. 9.* — *Colici, adnotator in Pontas, ibid.*

1153. — *R. ad 3m Quæx.* Neque Nat alis violavit interdictum in *secundo casu*, quia semper licet ministrare Baptismum in tempore interdicti; Sacramentum enim illud est prima* necessitatis. Nec prohibetur Viaticum, ut modo in responsione ad 1,n cas. dictum est. Nec obstat quod hæc Sacramenta cum solemmlate consueta ministraverit, quia Constitutio *Alma 'later*, solemnitalem in Officiis divinis prohibens tempore interdicti, nihil dicit do solemnitatem de qua hic agitur. Præterea, ex reg. *Juris* 15, in G°, *plus semper in se continet quod minus est*; porro Jus verbis generalibus permittit adminislralionem Sacramentorum prædictorum absque restrictione. Ergo censetur etiam permittere ut consueto ritu conferantur. Insuper, cæremoniæ sunt voluti accessorium in collatione Sacramentorum; *accessorium* autem *sequitur principale*. Reg. 43, *ibid.* — *Pontas, ibid, cas. 10.*

CASUS XI.

INTERDICTUM 2°.

1" Fir min us, Parochus, confessiones plurium fidelium excepit, licet incola? loci interdicto generali subjicerentur, nec ulla urgeret necessitas.

2° Ex u per ius, Parochus, publicam habuit concionem in sua Ecclesia die festivo Patroni, adstantplerisque parochianis, licet Ecclesia illa cum incolis interdicta fuerit. P<lea autem inquit an interdictum violaverit?

3° Jus tin us, Parochus, Missam celebravit in Ecclesia parochiali, licet Sacellum aliquod ejusdem Ecclesia?, et adjacens cœmetorium ab Episcopo, nescio qua de causa, interdictum fuerit.

Hinc :

Qu. er. 1° in Fir min us violaverit interdictum in primo casu 'i

2° An Ex u per ius in secundo casui

3° .In Jus tin us in tertio casu 7

Solutio :

1154. — *Ii. ad 1^m Quæs. Neg.* Firminus enim ab omni culpa excusandus est, quia Ecclesia, non obstante interdicto, permittit administrationem Baptismi, Confirmationis et Pœnitentiæ, dummodo fideles qui ea petunt excommunicationi non subjaceant, aut nominalim interdicti non sint. Imo nec ulla datur exceptio, urgente mortis periculo, in quo etiam licet S. Viaticum ministraro, ut supra dictum est. Attamen pro Baptismo non admittendi sunt in Ecclesia nisi illi soli qui ad ejus sollemnitatem requiruntur. *Pontas, ibid. cas. 11.*

1155. — */L ad 2° Quæs. Neg. pariter.* Ratio est, quia, licet Ollicia divina prohibeantur in Ecclesia, stante interdicto generali, conciones tamen minime vetantur, cum sub nomine Olliciorum non comprehendantur. Insuper prædicatio divini verbi prohiberi nequit; secus enim impediretur instructio Christiana, adeo fidelibus necessaria, nec daretur modus peccantes ad meliorem frugem revocandi. *Pontas, verbo Interdiction, cas. 12.*

1156. — *Λ. ad 3^m Quæs.* Quid vero de Justin o? Absolvendus. Etenim 1° non peccavit concinnando, quia, etiamsi tota Ecclesia sit interdicta, et in ea prohibeantur Ollicia divina, ut Missa, Horæ canonica., benedictiones, prædicatio tamen nunquam interdicatur, ut declaravit *l^ll. Ul, c. 4, Eod.* Ratio est, quia, si populus privaretur piis instructionibus, inedio præcipue ellicaci ad meliorem frugem percipiendam careret.

2° Neque peccavit Justinus celebrando in Ecclesia, licet aliquod Sacellum hujus Ecclesiæ cum coemeterio esset interdictum : nam, juxta reg. juris, *principale non sequitur accessorium*; sed vice versa *accessorium sequitur principale*. Igitur, si Ecclesia esset interdicta, Sacella particularia ejusdem et coemeterium adjacens etiam interdicto subjicerentur; at non contra. S. *Lig. n. 330.* — *Pontas, ibid. cas. 12 et 13.*

CASUS DE IRREGULARITATE

SEU

De, irregularitate in genere; de irregularitate ob defectum carports, natalium, lenitatis, ob bigamiam, ob violationem censuræ, ob homicidium.

CASUS I.

IRREGULARITAS IN GENERE.

Anatolius, puer duodecim annorum, ut solus lueres esset parentum suorum, fratrem suum adhuc infantulum, digito in os intromisso, suffocavit. Peracta postmodum de hoc crimine pœnitentia, operam dat studiis, ul Sacerdos evadat. Absolutis autem studiis, et jam Sacerdos ordinatas, legit in Theologia homicidas irregulares esse. Quid tunc faciet miser? a quo dispensationem ab irregularitate impetrabit? Nescit quo se vertat. Donec autem occasionem habeat interrogandi de his Theologum sibi notum, Missam celebrare pergit.

Inc. :

- Quæst. 1° in *impuberes in irregularitatem ex delicto incurrant?*
2° .In *ignorans irregularitatem ex delicto ab ea excusetur?*
An etiamsi de homicidiis agatur?
3° .In Anatolius *celebrando cum dubio de irregularitate peccaverit, et in pœnam incurrerit?*
4° *Quis ab irregularitate dispensare possit?*

Solutio :

1157. — R. ad 1^{am} Quæs. Corium est impuberes contrahere irregularitates ex defectu, quyum sunt capaces, v. g. ex defectu natalium, etc. Controversatur autem an contrahant irregularitatem ex delicto. Nihil in jure clarum reperitur. Mulli affirmant cum Sanchez, quia jus neminem excipere videtur, nisi infantes non septennes; multi cum Caslropalao excusant omnes imiles ob omnibus pomis, excepta poma percussione Clerici, et violatio iis clausura! Monialium. Reuter, de Censuris, n. 269. — Lacroix, etc.

1158. — R. ad 2^{am} Quæs. In primo casu Affirm. probabilius, quia irregularitas ex delicto habet rationem pœnæ. Ita communissime, ait S. Lig. n. 350. In secundo casu Neg., quia casus homicidii excipitur propter specialem indecentiam quam inducit. S. Lig. *ibid.* Igitur ad contrahendam irregularitatem ex delicto requiritur scientia legis sub hac pœna prohibentis, excepto tamen homicidii casu.

H 59. — *R. ad 3^m Quæs.* 1^a Anatolius *probabiliter* non versatur in casa irregularitatis, quia delictum in impuberlale commisit. Nec obstat quod de homicidio agatur : nam lit quidem exceptio pro homicidio in dubio aliquo facti : sed hic agitur de dubio juris, seu an lex impuberes attingat ; porro communiter docent Auctores irregularitatem in dubio juris non contrahi. Prælerca, juxta mullos, impuberes censentur eximi ab omnibus pcenis, ut dictum est, si excipiatur poena pro percussione Clerici et violatione clausurae Monialium inflicta. 2° An vero peccaverit Anatolius Missam celebrando, pendet a modo quo ipso conscientiam suam efformavit antequam celebraret. Peccavit sane, el quidem graviter, si irregularem se reputavit, nec aliqua necessitate ad Sacrum faciendum impulsus fuit.

I 160. — *R. ad in' Quæs.* I^a Papa dispensare potest ab irregularitati in omni casu, modo non adsit impedimentum de jure naturali. 2° Episcopus el PiCgulares dispensare possunt, si irregularitas ex delicio occulto proveniat, homicidio tamen excepto. S. *Lig. n. 355 el 396.* — Item delegati quilibet pro ratione acceptai facultatis.

CASUS II.

DEFECTUS CORPORIS.

Guillelmus, Sacerdos, dum rheda insidens quieto iter ageret, equis subito in furorem actis, adeo infeliciter delapsus est, ut crus sibi fregerit, faciem non sine notabili macula gravissime alliserit, oculum sinistrum effoderit, et pedem alterum adeo attriverit, ut abscindi debuerit. Postea voro in sanitatem restitutus, nonnisi pede ligneo et baculo suffultus incedere valuit. Nollet pius Sacerdos beneficio Missam celebrandi carere, sed nescit an irregularis factus sit. Interrogati ab ipso de hoc varii Sacerdotes, alii affirmant, et quidem quadruplici de causa, scilicet propter oculi carentiam, vultus maculam, pedem ligneum, el baculi necessitatem ; alii vero quoad omnia negant, falenles quidem per hæc induci irregularitatem ante Sacerdotii susceptionem, non vero Ordine suscepto.

Hinc :

Quær. 1° *Quomodo contrahatur irregularitas ob defectum corporis ante, vel post Ordines susceptos ?*

2° *.In defectus oculi sinistri, vel potentiæ risicx in eo, irregularitatem constituat ?*

3° *.in Guillelmus censeatur irregularis ?*

Solutio :

I 161. — *R. ad 1^m Quæs.* Irregularitas ob defectum corporis ex duplici capite contrahitur : 1° Si quis ad exercitium Ordinis sit ineptus. 2° Si aliis notabilem horrorem, vel indecentiam afferat. Hinc, irregulares sunt: 1° mutilati, crus ligneum gerentes, manu, pollice aut indice uti non valentes; 2° cæci, vel ita cæcutienles ut Missam legere non possint; 3° surdi,

qui vocem ministri audire nequeunt ; 4° muti vel balbutientes, qui verba integra pronuntiare non valeant; 5° claudi, qui sine baculo ad altare sistere non possunt ; 6° monstruosi, ani enormiter deformes.

1162. — Prædicti defectus impediunt quidem sacrorum Ordinum susceptionem, non omnes tamen impediunt eorum exercitium, quando absolute exerceri possunt absque nimia indecentia, seu fidelium admiratione et horrore. Etenim *multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent. C. ad apostolicam, de Regular.* Non igitur mirandum quod superveniente corporis vitio, præsertim sine culpa vitiiati, post susceptos Ordines ministrare permittatur, quantum fieri potest, quamvis laborans tali defectu ab iis suscipiendis arceatur, quia *turpius ejicitur quam non admittitur hospes*, juxta vulgatum axioma de *Jure can.* depromptum, *C. Qu madinodum, 25, de Jurejurando* : et etiam quia *afflictioni non est addenda afflictio*, juxta *C. Ex parte, 5, de Clerico ægrot.* — *Elbel, Reiffenstuel, Caslropalao, Lacroix, S. Lig. n. 413.*

1163. — *R. ad 2^m Quæs.* Communiter dicunt Theologi defectum oculi sinistri inducere irregularitatem ante Ordinum susceptionem : quia Canon Missæ, hoc oculo deficiente, legi non potest sine magna difficultate. Excipiunt tamen merito nisi candidatus ad Ordines, oculo dextro, sine magna difficultate Canonem legere valeat, quoti fieri posset attrahendo Missale ad medium altaris prope Calicem. In dubio res Episcopi judicio subjicienda est. Defectus autem ille exercitium Ordinis jam suscepti impedire non potest. *Vide S. Lig. n. 404. — Comp. n. 1072. — Lacroix, l. 1, n. 500. — Elbel, n. 430.*

1164. — *Il. ad 3^m Quæs.* *Guillelmus* non videtur ut irregularis habendus, proinde licite Missam celebrare potest. Ratio est, quia vitium corporis superveniens alicui jam ordinato, solum impedit usum Ordinis qui exerceri nequit sine magna difficultate, vel scandalo, aut periculo irreverentiae ; atqui celebratio Missæ a *Guillelmo* haberi potest sine magna difficultate, non obstantibus vitiis supradictis : neque enim est cur fideles inde scandalum capiant, imo potius ad compassionem movebuntur, præsertim cum tales defectus absque culpa Sacerdotis jam ordinali advenierint. Attamen, eum nemo in causa sua judex sit, consultius erit ad Episcopum recurrere. Minor adhuc erit difficultas quoad alia munia parochialia aut clericalia ; *Guillelmus* igitur ea licite obire potest, scilicet : beneficium retineri, verbum Dei prædicare, confessiones excipere, matrimoniis assistere, baptizare, mortuos sepelire, etc. Ratio est, quia hæc omnia exercere potest sine scandalo, sine magno incommodo proprio, et dedecore pro rebus sacris. *Ita Suarez, disp. 51, sect. 2, η. 13 et 18. — Elbel, η. 228, et alii plures. — Vide Comp. de Euchar. η. 404.*

1165. — *Objicies*: Habetur ab omnibus ut irregularis illo qui adeo claudicat, ut ad altare sine baculo accedere nequeat. Ergo *Guillelmus* est irregularis.

/L Doctrina illa intelligenda est tantum de nondum ordinatis, minime vero de Clericis qui jam Ordines susceperunt, ut communiter docent Theologi, ait *Elbel, n. 229* : ergo *Guillelmo* non est applicanda.

CASUS III.

DEFECTUS NATALIUM.

1° *Rufinus*, derelicta uxore, se in dissitam regionem recipit ; et ibi se fingens liberum, aliam ducit uxorem, ex qua suscipit filium *Rufinulum*. Ille cupiens statum clericalem amplecti, operam navat studiis, quibus absolutis, ad Sacerdotium promovetur, ignarus se illegitimo ex matrimonio natum esse. Rescii autem postea se spurium esse. Quare anxius dubitat an sit irregularis, seu utrum Ordines exercere possit.

2° *Crispinus*, filius illegitimus, non obstante natalium defectu, sacris Ordinibus fuit initiatus. Sed ecce : vix ad Sacerdotium evector est, cum ejus parentes legitimo foedere conjuncti sunt. Nescii autem *Crispinus* utrum dispensatione indigeat ut Missam celebret, aliasque Ordinis functiones obeat. Dubium hoc suum tibi exponit : quid tu de illo ?

Hinc :

Quær. 1° *An Rufinulus sit reipsa irregularis in primo casu?*

2° *Quid Crispino interroganti respondendum?*

Solutio :

H66. — *R. ad 1m Quæs.* *Rufinulus* noster non est habendus ut irregularis, licet ex invalido matrimonio natus sit. Ratio est, quia ex jure habetur ut legitimus. Etenim non solum illegitimi legilimanlur per matrimonium subsequens parentum, sed censentur legitimi ii qui nati sunt ex matrimonio invalido, bona fide contracto, saltem ex una parte, in facie Ecclesiæ. Igitur tales, quamvis impedimentum postea detegatur, nihilominus lanquam legitimi reputantur. *Ex C. Cum inter, 2, qui filii sint legit.* Ergo *Rufinulus* non est irregularis ; et proinde, absque dispensatione, Ordinis* exercitium prosecqui potest. *S. Lig. n. 424.— Reuter, n. 312.*

1167. — *R. ad 2m Quæs.* *Crispinus* minime indiget dispensatione, dummodo parentes fuerint habiles ad matrimonium contrahendum tempore conceptionis, aut etiam probabiliter tempore nativitatis illius. Ratio est, quia, licet peccaverit Ordines suscipiendo, et irregularitati subjectus tunc fuerit, hæc tamen irregularitas ablata est per subsequens matrimonium parentum : virtus enim legitimandi filios cuique valido matrimonio tribuitur, salva exceptione unica, nempe si genitores non fuerint habiles ad contrahendum tempore quo proles concepta vel nata est. *S. Lig. n. 423.*

CASUS IV.

OBSTUPEFACTUS ORDINANDUS.

Edmundus, Clericus, se itineri accingebat ad Ordinem Subdiaconatus suscipiendum. Ei valedicendo mater sic ait : « Fili mi, te quidem ego pro filio legitimo habui; sed quia audivi grande scelus patrari ab illo qui,

naius toro non conjugali, petii ut sacris Ordinibus initietur, ne ego huius criminis particeps fiam, maximum pando tibi secretum : pater qui te genuit, nunquam mihi matrimonio junctus est. Perpende igitur nunc quid illi sit agendum ; feci ego quod mihi præstandum erat. » Obstupefactus et admodum perturbatus Edmundus convenit virum gravem, doctum et sapientem, illi exponit ea quæ a matre audivit, atque ab eo consilium petit. Respondit Theologus consultus : « Nihil est cur angaris ; etenim, si ita res esset, posses ab Episcopo dispensari ; præleria opus tibi nullum est dispensatione, quia matri fidem habere, præsertim in re adeo odiosa, minime teneris : siquidem *testis unus, testis nullus*. » Edmundus, his non parum sublevatus, re tacita, ad Ordinem suscipiendum perrexit.

Hinc :

Quæst. I^a. In Edmundus possit matri fidem denegare, et, non obstante hac revelatione, Ordinem suscipere ?

2° An Episcopus possit in hoc defectu dispensare ?

Solutio :

1168. — R. ad 1^{am} Quæst. Affirm. cum S. Lig. lib. 3, n. 654, ubi ait : « Communissime et probabilius filius non lenetur credere matri declaranti ipsum esse illegitimum, etiamsi juramento id asserat... : 1° quia filius est in possessione legitimilitatis, cui cedere non tenetur nisi convinctur quod sit illegitimus ; 2° quia nemo tenetur credere uni testi, etsi < probatissimo. » Ergo Edmundus in bona pace ad ordinationem pergere potest.

1169. — R. ad 2^{am} Quæst. Per se Episcopus in hac irregularitate, licet occulta, dispensare nequit ; quia solus Papa dispensare valet in omnibus irregularitatibus ex defectu. Ita communiter. Plures tamen dicunt hanc irregularitatem provenire ex delicto, scilicet, parentum. Sed respondetur quod, ubi intervenit irregularitas ex delicto, agitur de noxa ordinando propria, non vero de peccato parentum. Præleria irregularitas ista ob indecentiam specialem conditionis illegitimorum constituta est : ergo est proprie irregularitas ex defectu. Attamen in nostro casu bene potuit Episcopus Edmundum ad Ordinem admittere, declarando scilicet, eum minime pro illegitimo habendum esse, et proinde non indigere ulla dispensatione.

GASUS V.

BIGAMIA.

Antonius duas uxores legitime duxit : quare bigamus factus est. Secunda uxore orbatus, mundo valedicens, religiosum Ordinem ingressus est. Emissa autem solemni Professione, a Summo Pontifice dispensationem ab irregularitate petit, ut Ordines sacros suscipere possit. Verum Pontifex roganti Antonio minime est assensus. Quid ille ? Ad S. Poenitentiarum confugit, et id quod fuerat a Papa negatum ab ea impetravit, quin mentionem faceret de repulsa (piam a Pontifice passus erat. Ad Diacona-

tum jam promotus fuerat *Antonius*, eum suspicari cœpil se novo irregularitatis genere teneri, ex eo quod uxorem suam per adulterium jam corruptam cognovisset. Id autem, in supplici libello ad *S. Pœnil.* directo, ex ignorantia omiserat.

Hinc :

Quar. 1° *Quotuplex sit bigamia irregularitatem inducens'?*

2° *In irregularitas Antonii per Professionem religiosam extincta fuerit?*

3° *In vero, subsistente irregularitate, valide a S. Pœnientiaria dispensatus fuerit?*

4° *An novam contraxerit irregularitatem, uxorem suam ab alio corruptam cognoscendo, eliam si ejus crimen ignoraret?*

Solutio :

1170. — *R. ad 1ⁿ Quæs.* Bigamia triplex distinguitur, nempe: 1° *vera*, seu proprie dicta, cum quis plures uxores successive duxit, el cum singulis matrimonium consummavit: 2° *interpretativa*, quæ habetur quando quis ducit viduam, vel mulierem ab alio corruptam, aut etiam cognoscit propriam uxorem adulteram, quia est divisio carnis in plures; 3° *similitudinaria*, cum quis matrimonium contrahit, seu attentat post votum solemne Religionis, aut Ordinem sacrum susceptum. *Γ. Comp.* n. 1075.

1171. — *R. ad 2^m Quæs.* Irregularitas *Antonii* non fuit extincta per Professionem religiosam; etenim non quaelibet irregularitas solvitur per Professionem religiosam, sed lanium ea quæ in iuro est expressa. Porro injure non invenitur expressa irregularitas ex bigamia. Ergo cessare nequit talis irregularitas, nisi per dispensationem. *Comitolus, l. 1, quxs. MM. — S. Lig. n. Zoi.*

1172. — *R. ad 3^m Quæs.* Affirmandum videtur saltem *probabiliter*. Ratio est, quia potestas *S. Pœnitentiariæ*, cum sit potestas ordinaria et subsistens, remanet integra, eliam mortuo Pontifice; nec fuit ullo modo restricta per negationem *Papæ*. Non potest enim ex iuro probari quod *Papa* jurisdictionem inferioris in simili casu limitaro voluerit. Ergo *Antonius* recurrendo ad *S. Pœnitentiarium* utitur jure suo; neque fraudi tribui debet, quod negationem *Papie* tacuerit: non est enim subreplilia dispensatio, pro qua obtinenda ver® causæ exponuntur, et nihil tacetur quod de jure exprimendum sit. *Lacroix, η. 811. — Suarez, de Leg. l. 6, c. 22, contra Sanchez et Comitolum, ibid. — V. Comp. de Leg. l. i, ubi de dispensatione, η. 119.*

Cælerum inutiliter *Antonius* recursum habuit, tum ad *Papam*, tum ad *S. Pœnitentiarium*; quia *Regulares*, ex privilegio *Sixli IV el Pauli III*, possunt dispensaro eum suis do irregularitate ex omni bigamia proveniente. Ergo *Antonius* per suos Superiores dispensari potuisset. *S. Lig. n. 453.*

1173. — /L ad 4^m *Quæs.* Antonius in novam incurrit irregularitatem cognoscendo uxorem suam ab alio corruptam, quia aliam bigamia; speciem a priori omnino diversam contraxit, seu bigamiam quæ *interpretativa* dicitur. Igitur dubitandum non est Antonium remanere irregularem, eliam dispensatione a S. Pœnitentia obtenta, quia in formula dispensationis nullam fecit mentionem hujus irregularitatis, quæ a priore est omnino distincta; proinde gratificatio S. Congregationis, in hoc secundo genere bigamiæ, minime profuit oratori. Ergo iterum dispensari debet. Neque obstat quod Antonius crimen uxoris ignoraverit cum eam cognovit, quia irregularitas ex defectu, eliam ab insciis contrahitur, juxta omnes. *Comitolus, ibid.* Sed necesse non est ut Antonius denuo ad S. Pœnitentiam recurrat, cum a propriis Superioribus dispensari valeat, ut modo dictum est.

CASUS VI.

DEFECTUS LENITATIS i°.

Andronicus, absolutis studiis, militiam nomen dedit, et aliquando in conflictibus versatus est : non novit se unquam propria manu aliquem occidisse ; sed alios verbo et exemplo adhortatus est ad fortiter pugnandum. A bello dimissus, statum clericalem amplectitur, atque ad sacros Ordines, nulla facta mentione vite militaris, promovetur. Paucis post annis Parochus constituitur. Nulla anxietate laborans circa ordinationem, summa pace fruebatur Andronicus. Sed ecce intempesta nocte a somno repente excitatur per furem qui, nescio quomodo, in presbyterium ingressus magnam pecunie copiam subducebat. Ocius surgens Parochus in hominem irruit et, advocato in auxilium famulo, vinculis constringit, et satellitibus tradit ut puniatur, rogans tamen ne postremo supplicio allieietur.

Hinc :

Quær. 1° *Quomodo contrahatur irregularitas defectu lenitatis?*

2° *In Andronicus factus sit irregularis, tum in bello, tum furem satellitibus tradendo ?*

Solutio :

1174. — R. ad 1^m *Quæs.* Irregularitas ex defectu lenitatis contrahitur ab omnibus qui voluntarie et proxime ad necem vel mutilationem alicujus concurrunt, per actionem natura sua ad id ordinatam, nisi ex justa defensionis causa fiat. Non tamen irregulares fiunt medici, licet membrum abscindant, quia id in bonum infirmi agunt. Clerici tamen, in Sacris constituti, fiunt irregulares, si præter casum necessitatis chirurgiam cuius incisione et adustione exercent. F. *Comp. n.* 1076.

1175 — R. ad 2^m *Quæs.* I° Andronicus in primo casu nullam contraxit irregularitatem, nisi forte in bello evidenter injusto pugnaverit, quod in casu non supponitur, quia neminem propria manu certo occidit, neque mutilavit. Nec obstat quod alios adhortatus sit ad strenue pugnandum, quia cooperatio illa non est proxima.

1176. — 2° Neque factus est irregularis in secundo casu, quia mortem furis non intendit; imo rogavit, ne morte plecteretur. Clerici enim accusari possunt eos a quibus injuriam accipiunt, licet ii morte plecterentur, modo expresse protestentur se pœnam capitis non intendere. Secus enim improbis hominibus daretur ansa Clericos occidendi, vel eos bonis suis spoliandi, ubi ipsi conqueri non possent. *Reuter, n. 316, Coroll. 1 et 8.*

CASUS VII.

DEFECTUS LENITATIS 2°.

Fir mil ian us, Parochus, a praedonibus noctu invasus, listula sua jaculatoria unum ex eis occidit; alteri nasum gladio aufert; dillngiunl reliqui; duo capiuntur et ad mortem damnantur. Advocatur Fir mil ian us ul eos in morte juvet, et ad supplicium comitetur. Cum autem cœlum pluviosum sil, hortatur aurigam ut festinet viamque breviorē capiat.

Hinc :

Qu æ r . ,In Fir mil ian us *irregularitatem contraxerit in circumstantiis modo enuntiatis ?*

Solutio :

1177. — R. 1° Fir mil ian us non incurrit in irregularitatem, vitam suam el res suas, noctu præsertim, defendendo contra injustos invasores, quamvis unum occiderit et alium mutilaverit. Licet enim unicuique se defendere contra injustum aggressorem vitæ el bonorum notabilium, modo non excedatur moderamen inculpât@ tulelæ. Sed in hujusmodi circumstantiis valde erat difficile Fir mil ian o excedere moderamen inculpata) lutei®, cum in mediis tenebris tantum esset periculum. Ergo ex illa parte minime est inquietandus Fir mil ian us. S. *Lig. n. 389.*

1178. — 2° Nec incurrit in irregularitatem adhortando aurigam ul festinaret et viam breviorē caperet, propter tempus pluviosum, dum reos ad supplicium comitaretur; quia hoc ad supplicium non spectabat, sed lanium suadebatur ul incommodum pluvia) vitaretur, hoc enim lenitati non repugnat. *Reuter, Coroll. 9, η. 316.*

CASUS VIII.

ORDINIS USURPATIO,

Et censuræ violatio.

1° Victor, Diaconus, dum sub nocte adesset in Ecclesia, cernens vetulam juxta sedem confessionalem adstanlem et Confessarium expectantem, jocandi gratia, el ad experiendum quomodo illa confiteretur, locum Confessarii accepit, pœnitentem audivit, et absolutionem simulavit.

2° Didymus, Sacerdos, ob aliquod delictum suspensus, Missam tamen pluries celebravit.

3° Leo, Sacerdos, ex delicto irregularis factus, Sacrum facere non dubitavit.

Ilinc :

- Quær. 1° .i/i ViCTOR *in irregularitatem inciderit?*
 2° .In Didymus *in irregularitatem incurrerit?*
 3° *Quid, si suspensus tantum fuerit a beneficio ?*
 4° *Quid de Leone statuendum ?*

Solutio :

1179. — *R. ad 1^m Quæs. Affirmative*, quia usurpavit functionem Ordinis sacri, ad quem non fuerat promotus. Constat ex Bulla Clementis VII, 81, in (pia sic habetur : *Decernimus, ul quicumque non promotus ad sacrum Presbyteratus Ordinem repertus fuerit Missarum celebrationem usurpasse, aut sacramentalem Confessionem audivisse..., a furo Ecclesiastico abjiciatur*. Ergo irregularitatem contraxit Victor; sed si factum sit occultum, ab Episcopo dispensari potest. Pontas, cerbo Irrégularité, cas. 88.

1180. — *R. ad 2^m Quæs.* Didymus contraxit irregularitatem, censuram violando; quicumque enim Clericus qui ab Ordine sacro est suspensus, et Ordinis functiones exercet, eo ipso sit irregularis: sic ex Jure can. c. I, *de Sent, et rejudic. in 6°*. Unicam tamen irregularitatem contraxit, licet pluries celebraverit; quia non multiplicatur irregularitas, si idem delictum multiplicetur.

1181. — *R. ad 3^m Quæs.* Didymus in hac hypolhesi non factus est irregularis, quia suspensus a beneficio non est ideo suspensus ab officio, nec proinde peccat officium exercendo. Pontas, *ibid.*, cas. 96.

1182.—*R. ad 1^m Quæs.* Leo, jam irregularis, nun incurrit in secundam irregularitatem. Hæc est, quia irregularitas contrahitur tantum in casibus a jure determinatis. Porro in jure non dicitur, irregularitatem in hoc casu contrahendam, esse. Potuisset tamen incurrere in novam irregularitatem, non quidem ex eo quod priorem violasset, sed propter violationem censura), v. g. suspensionis, si forte aliqua lata esset in admittentes delictum, cujus causa irregularis factus est.

CASUS IX.

HOMICIDIUM 1°.

1° Genesius, inimicum Pancratium contumeliis et improperiis lacessivit, atque cumulavit. Ira incensus Pancratiis in Genesium, districto gladio, irruit. Ille vero, ut morti certæ se subtraheret, eum praeveniens transfodit. Cum autem Ordines suscipere postea cupiat, nescit an irregularitatem incurrerit.

2° Genebaldus gravi contentione cum Quirino habita, cum eo colligendo ejus pollicem ex dimidia parte, et indicem integrum amputavit; atque adeo graviter in faciem percussit, ut ille utrumque oculum amitteret.

3° *Alfredus* cum *Sidonio* congregiendi, manum ejus adeo valide compressit, ut hie ea manu non amplius in posterum uti potuerit.

Hinc :

Quæ r. *An prædicli in irregularitatem incurrerint?*

Solutio :

1183. — *R. ad 1m casum.* in specie casus controvertitur utrum contrahatur irregularitas, necne. Affirmat *Pontas*, verbo *Irrégularité, cas. 2i.* Sed melius distinguendum est : si *Genesius*, inimicum verbis injuriosis provocans, prævidit se facillime ab eo aggrediendum esse, factus est irregularis cum occidendo, etsi ad suam defensionem id fecerit, quia tunc dedit operam rei illicitæ, proxime periculosæ. Secus vero, si hoc non præviderit. *Ila S. Lig. n. 388. — Suarez*, etc.

1184. — *R. ad 2m casum.* *Genebaldus* in nullam incurrit irregularitatem, quia adversarium non mutilavit: etenim ad mutilationem requiritur amputatio seu ahscissio membri, vel partis corporis quæ proprium ollicium habet, ut pes ad ambulandum, manus ad agendum. Media autem pars digiti, vel digitus integer, vel etiam alter, non constituit membrum. Nec refert quod *Genebaldus* adversarium excavaverit, quia ejus oculos non eruit, nec effodit, sed tantum cum visu indirecte privavit : ergo eum non mutilavit. *S. Lig. n. 378 et seq. — Pontas*, verbo *Irrégularité, cas. 82.*

1185. — *ad 3m casum.* *Alfredus* non evasit irregularis, quia *Sidonius* non mutilavit. Etenim irregularitas non contrahitur, nisi casibus jure determinatis : porro ex jure non statuitur contrahendam esse irregularitatem ob corporis læsionem, præter homicidium et mutilationem ; atqui in casu nostro manus fuit tantum debilitata, non vero mutilata : ergo revera *Alfredus* ab irregularitate immunis esse debet. *Pontas, ibid., cas. 83.*

1186. — Attamen *S. Ligorius, n. 380*, dicit cum aliis valde probabiliter, incurrere irregularitatem cum qui alterius membrum ita debilitavit, ut illud aridum, seu mortuum reliquerit; quia tale membrum, licet juxta apparentiam non sit mutilatum, reipsa tamen ablatum censetur, eum non sit amplius animatum et ad usus proprios aptum. Quare probabiliter e converso non fieret irregularis ille qui tale membrum omnino exsiccatum abscinderet, quia non esset mutilatio formalis. Quidquid sit, stante controversia, in nullo est admittenda irregularitas, nisi interveniat mutilatio proprie dicta.

CASUS X.

HOMICIDIUM 2°.

1° *Titius* inimicum suum ex odio graviter vulneravit : hic postea mortuus est quidem ; sed dubium est an mors ex vulnere, aut medici negligentia secula sit.

2° *Caius* abortum suasit *Annæ* quacum peccaverat, quod ei factum est; sed nesciebat utrum fœtus esset animatus, necne. w

3° *Sempronius* suggestit alteri modum et occasionem ut vindictam ab inimico suo sumere posset, eum vel mutilando, vel occidendo ; sed dubium est an mors, vel mutilatio secula fuerit.

1° *Marius* cernens amicum in conflictu contra injustum aggressorem, se injicit in medium et, morte hujus, alterum liberavit.

5° *Albertus*, miles, pugnavit in bello quod sibi justum videbatur ; dubitat vero, an ejaculando cum aliis aliquem occiderit.

Hinc :

Quæ r. An *omnes isti in irregularitatem incurrerint, et quinam ab ea irretiantur, necne ?*

Solutio :

1187. — *It.* ad varios casus propositos :

1° *Titius* factus est irregularis, non obstante dubio de efficacia siue actionis in mortem inimici sui. Ratio est, quia irregularitas hæc imposita est danti causam injustam, vel occasionem mortis quæ secula est. Igitur, quando constat de morte alicujus, et de actione mala a te posita, quæ hujus mortis causa esse potuit, censeris factus irregularis, licet dubites de influxu sufficiente actionis tuæ ad mortem afferendam. S. *Lig. n.* 347. — *Heater, n.* 320. — V. *Comp. n.* 1087.

2° *Caius* non est habendus ut irregularis, si verum sit dubium an holus animatus fuerit necne, quia in eo casu de morte prolis non constat. I. *Comp. n.* 1019 et 1088.

1188. — 3° *Sempronius* non est irregularis, quia, ad irregularitatem contrahendam ratione homicidii, requiritur ut de morte constet. Imo quoad mutilationem non esset irregularis, etiamsi constaret de facto mutilationis, et dubium foret de influxu in eum, quia pro solo homicidio dubio lex irregularitatem imposuit. S. *Lig. n.* 347.

4° *Marius* immunis est ab irregularitate, modo non excesserit moderamen inculpatæ tutelæ, amicum contra injustum aggressorem defendendo. Ratio est, quia id quod licitum est ad seipsum defendendum contra injustum aggressorem, etiam licitum est, ratione caritatis, ad alium a morte liberandum. S. *Lig. n.* 388, et de v^o *Præc. n.* 389.

5° *Albertus* minimo factus est irregularis, quia in bello quod justum reputavit ipse pugnavit, et non constat quod aliquem propria manu occiderit, juxta dicta supra in casu G^o, *q.* 1175. — *Reuter, n.* 320.

CASUS XI.

HOMICIDIUM CASUALE.

1° *Longinus*, viduus, Ordines suscipere cupiens, meminit se olim filium suum recens natum suffocasse, dum ipsum in lecto securo una cum uxore repositum haberet. Hinc dubitat an irregularitatem contraxerit.

2° *Didacus*, Clericus, venationi tempore vacationum operam dando, cum *Albano* alio Clerico, dum leporem occidere vellet, socium infeliciter

globo trajecit. Hem Confossirio exposuit, a quo audivit so tum excommunicationem, tum irregularitatem contraxisse.

3° Arsenius, medicus, ægroto remedium præbuil dubius utrum profuturum esset necne, sed cujus experimentum facere volebat. Ægrolus paulo post mortuus est. Medicus autem volens Ordines sacros suscipere, timet ne in irregularitatem incurrerit.

Inc :

Quær. *Quid de irregularitate in praedictis casibus ?*

Solutio :

1189. — R. *in primo casu* distinguendum est. Longinus factus est irregularis, si mors pueruli evenerit ex culpa gravi, id est, si proximum suffocationis periculum praeviderit, quod facile evenire potest, ubi infantulus recens natus sil. Secus vero in alia hypolhesi.

1190. — Didacus *in secundo casu* non factus est irregularis *per se*, nisi forte valde imprudenter egerit, et periculum praeviderit. Plures tamen *affirmant*, juxta quos Didacus irregularitatem in eo casu incurrisset, quia socium occidit vacando operi illicito. Sed *respondeo* : 1° Non omnis venatio Clericis prohibetur, sed tantum venatio clamorosa. 2° Non sullicit ad irregularitatem contrahendam, ratione homicidii *casualis*, ut quis vacet operi illicito, sed requiritur insuper ut opus illud sit proxime periculosum ; nam non salis est ut actio sit mala, sed debet esse mala ex malitia homicidii. Ita S. Lig. n. 386. Didacus igitur non censetur irregularis nisi magna imprudentia egerit, quia venatio non *est per se* et *proxime* periculosa; homicidium enim quod accidit mere *casuale* fuit, seu *per accidens* evenit.

1191. — Arsenius *in tertio casu* irregularitatem vere contraxit, si mortis periculum praevidit; quia contrahitur irregularitas ab eo qui praevidet mortis periculum ex aliqua sua actione secuturum, et negligit culpabiliter illud præcavere : ergo, a fortiori, contrahitur ab illo qui periculum ex proposito præbuil; atqui Arsenius posuit periculum mortis ægroti, cum experimentum de ellicacia remedii incogniti facere voluerit. Ergo reapse irregularitatem incurrit. Potuit tamen Arsenius dubitare de ellicacia remedii quin existimaret illud fore nocivum ; quia remedium potuit esse simpliciter inutile, et tunc nullus fuisset irregularitati locus.

INDEX TOMI SECUNDI

CASUS

BE STATIBUS PARTICULARIBUS.

DE STATÜ LAICALI.

Ca s u s	I, II. Judex.....	Paz.
—	III, IV. Advocatus..	
—	V. Apparitor.....	6
—	VI. Reus in judicio..	7
—	VII. Testis in judicio	8
—	VIH, IX. Notarius..	9
—	X. Custos.....	
—	XI. Medicus.....	12
—	XII. Pharmacopola..	13

CASUS

DE STATU CLERICALI.

Ca s u s	1. Vocatio clericalis.....	
—	II. Clerici dolos.....	16
—	III. Candidatus ad Clericatum lacrymabundu	
—	IV. Officii divini obligatio.....	18
—	V. Ollicii divini recitatio.....	20
—	VI. Tempus Horas recitandi.....	
—	VII. Ordo recitationis.....	
—	VIII. Recitatio cum socio.....	23
—	IX. Ancilla recitationis socia.....	
—	Xt XI. Causa a recitatione excusantes.....	
—	XII, XIII. Parochi munus.....	27
—	XIV. Adjutoris Parochi munus.....	30
—	XV. Confessarius intricatus !.....	
—	XVI. Canonicorum obligatio.....	32

CASUS

de statu religioso.

Ca s u s	I, II. Vocatio religiosa..... . . . . ' . /	3 i
	in <i>Id.</i> Quatenus cognoscenda ct dirigenda	36
	IV. <i>Id.</i> Qualis linis intendendus sil.....	38

Ca s u s	V. <i>Id.</i> Obex vocationi.....	39
—	VI. Consensus parentum <i>invocationem</i>	41
—	VII. Consensus Episcopi pro Clerico <i>in vocationem religio-</i> <i>sam</i>	42
—	VIII, IX, X, XI, XII. Votum paupertatis.....	43
—	XIII, XIV, XV. Dominium Religiosorum.....	48
—	XVI. Votum castitatis.....	52
—	XVII, XVIII. Votum obedientiæ.....	53
—	XIX, XX. Obligatio Officii divini <i>ratione religionis</i>	55
—	XXI, XXII, XXIII, XXIV. Dispensatio in votisreligiosis..	57

CASUS

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

Ca s u s	I, II. Valor Sacramentorum.....	62
—	III. Mutatio materiæ.....	63
—	IV. Lapsus lingua', seu <i>mutatio involuntaria fonnæ</i>	65
—	N. Mutatio formæ.....	66
—	VI. Interruptio formæ.....	67
—	VII. Repetitio formæ.....	68
—	VIII, IX. Intentio Ministri.....	69
—	X. Dignitas Ministri.....	71
—	XI, XII. Sacramenta ministranda.....	73
—	XIII. Sacerdos mortis periculo occurrens.....	75
—	XIV. Sacramenta deneganda.....	76
—	XV. Simulatio Sacramenti.....	77
—	XVI, XVII. Subjectum Sacramentorum.....	79

CASUS

DE BAPTISMO.

Ca s u s	I. Materia Baptismi.....	82
—	II. Materia Baptismi proxima.....	83
—	III, IV. Forma Baptismi.....	85
—	V, VI. Minister Baptismi.....	88
—	VII. Subjectum Baptismi.....	90
—	VIII. Baptismi iteratio.....	92
—	IX. Infans quater baptizatus.....	93
—	X, XI. Baptismus liliorum infidelium.....	94
—	XII. Operatio cæsarea.....	96
—	XIII, XIV. Baptismus privatus.....	97
—	XV, XVI. Baptismus solemnis.....	99
—	XVII, XVIII. Patrini.....	100
—	XIX, XX. Cognatio spiritualis.....	102

CASUS

DE CONFIRMATIONE.

Casus	1, II. Materia Confirmationis....	105
—	III. Minister Confirmationis.....	107
—	IV, V. Subjectum Confirmationis	108

CASUS

DE EUCHARISTIA.

Casus	I. Materia Consecrationis prioris.....	
—	II. Materia Consecrationis posterioris.....	
—	III, IV, V. Consecratio.....	113
—	VI, VII, VIII. Minister Eucharistiæ.....	118
—	IX. Quid de repertis particulis ?.....	122
—	X. Eucharistiæ subjectum.....	123
—	XI. Admissio ad primam Communionem.....	124
—	XII, XIII, XIV. Dispositio animæ <i>ad Communionem</i>	125
—	XV. Sacrilega mulier angoribus confecta.....	129
—	XVI, XVII, XVIII, XIX. Jejunium requisitum.....	130
—	XX. Angores neo-Sacerdotis prima vice celebraturi..	134
—	XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXV. Sacrum Viaticum.	136
—	XXVI. Communio frequens.....	

CASUS

DE SACRIFICIO MISSÆ.

Casus	I. Obligatio celebrandi.....	144
—	II. Obligatio Sacrum perficiendi.....	145
—	III. Intentio et applicatio <i>Sacrificii Missæ</i>	
—	IV, V. Applicatio Missæ <i>pro populo ratione officii</i>	118
—	VI, VII, VIII. Applicatio Missæ <i>ratione stipendii</i> .	
—	IX. <i>Id.</i> Mira Sacerdotis perplexitas ?.....	155
—	X. <i>Id.</i> Parcus ¶ cerdos?.....	156
—	XI. <i>Id.</i> Male providus Sacerdos ?.....	158
—	XII. Applicationis permutatio.....	160
—	XIII. Modus celebrandi. <i>Errans in Missa</i>	161
—	XIV. <i>Id.</i> Perplexus celebrans !.....	162
—	XV. De Rubricis. Quanta siluarum obligatio.....	163
—	XVI. <i>Id.</i> Celebrans abundans el deliciens!.....	165
—	XVII. Parum solers et infelix celebrans ?.....	166
—	XVIII. <i>Id.</i> Aranea in Calicem delapsa !.....	168

CASUS

DE SACRAMENTO POENITENTIAS.

DE NATURA HUIUS SACRAMENTI.

Ca s u s	I, II, III. Materia Pœnitentiæ.....	170
—	IV, V. Forma Pœnitentiæ.....	174
—	VI, VII. Absolutio conditionalia.....	176

CASUS

DE CONTRITIONE ET PROPOSITO.

Ca s u s	I. Contritio extra Sacramentum.....	180
—	II, III, IV. Contritio in Sacramento.....	181
—	V. Doloris intensitas.....	185
—	VI, VII. Propositum.....	187

CASUS

DE CONFESSIONE.

Ca s u s	I. Obligatio confessionis <i>in hæretico ad fidem converso</i>	189
—	II. Integritas confessionis.....	191
—	III. <i>Id.</i> Venialia uni, et mortalia alteri declarata.....	192
—	IV. <i>Id.</i> Peccatum recens ut antiquum declaratum.....	193
—	V. <i>Id.</i> Confessio dimidiata ob infamiæ periculum.....	195
—	VI. <i>Id.</i> Virago !.....	196
—	VII, VIII. Mendacium in confessione.....	197
—	IX. Peccata dubia.....	200
—	X, XI, XII. Circumstantia) <i>peccatorum an declarandae</i> *! ...	201
—	XIII. Manifestatio complicitis et illius qui fuit occasio peccati.	206
—	XIV. Inquisitio de nomine complicitis.....	208
—	XV, XVI. Peccata ex oblivione omissa.....	209
—	XVII. Pœnitens linguæ Confessarii ignarus.....	212
—	XVIII. Confessarius idiomatis loci ignarus.....	213
—	XIX, XX. Absolutio moribundi sensibus destituti.....	214
—	XXI, XXII. Absolutio hæretici morientis.....	216
—	XXIII, XXIV. Conscientia) examen.....	218
—	XXV, XXVI. Confessio repetenda.....	221

CASUS

DE SATISFACTIONE.

Ca s u s	I, II, III. Impositio pœnitentiæ.....	221
—	IV. Poenitentia medicinalis.....	228

Ca s u s	V, VI. Obligatio pœnilentiæ.....	229
—	VIL Mutatio pœnilentiæ.....	231
—	VIII. Pœnitenliæ obliuio.....	233
—	IX, X. Adimpletio pœnitenliæ.....	235

CASUS

DE JURISDICTIONE ET APPROBATIONE.

Ca s u s	L Approbatio.....	237
—	11. Jurisdictio cl licentia.....	238
—	III. Candidatus minus habens.....	239
—	IV, V. Sacerdos jurisdictione destitutus.....	240
—	VI. Jurisdictio dubia.....	212
—	VIL Confessarius peregrinus.....	243
—	VIII, IX. Absolutio moribundi.....	244
—	X, XI. Jurisdictio Regularium.....	247
—	XII. Jurisdictio el approbatio Regularium.....	2 49
—	XIII. Confessarius Monialinm.....	251

CASUS

DE CASIBUS RESERVATIS.

Ca s u s	I. Reseruatiolis efficacia.....	253
—	II, HI, IV. Reseruatiolis subjectum.....	254
—	V. Reseruatio dubia.....	257
—	VI. An semper aperienda reseruatio?.....	258
—	VII, VIII, IX. Absolutio reseruatis.....	259
—	X. <i>Id.</i> Facultas pro aliquo postulata et alteri applicata.....	262
—	XI. Confessarius intricatus pro absolutione areseruatis....	263
—	XII. Solers postulaturn. <i>Facultas pro aliquo incognito postulata, et sibi applicata</i>	264
—	XIII. Miles reseruato constrictus. <i>Ejus admiratio!</i>	265
—	XIV ad XXIII. Absolutio complicitis.....	264
—	XXIV ad XXVIII. Sollicitatio ad turpia.....	'282

CASUS

DE OFFICIO CONFESSARII.

Ca s u s	I. Confessarius ul doctor.....	2S9
—	II. Confessarius ut iudex, seu <i>dc causainstruenda</i>	291
—	III. <i>Id.</i> Dispositiones ad absolutionem.....	293
—	IV. Confessarius memoria' brevis.....	214
—	V. Methodi ad memoriam Confossarii adjuuandam.....	296
—	VI ad X. Occasio peccati.....	298

Casus	XI. De consuetudinariis.....	305
—	XII, XIII. De recidivis.....	306
—	XIV. Confessarius cum pueris.....	309
—	XV. Confessarius cum moribundis.....	311
—	XVI. Confessarius cum moribundis. <i>Casus extremæ necessi-</i> <i>tatis</i>	312
—	XVII. Confessarius cum mulieribus. <i>Ne quid nimis</i>	311
—	XVIII, XIX. Confessarius cum sponsis.....	316
—	XX ad XXIV. Defectus confessionis reparandi.....	319

CASUS

DE SIGILLO CONFESSIONIS.

Casus	I. Obligatio sigilli.....	324
—	II, III, IV. Usus externus notitia} confessionis.....	325
—	V, VI. Quid Missionarius de sigillo ?.....	328
—	VII. Complices coram eodem Confessario, <i>uno fatente, allero</i> <i>silente</i>	330
—	VIII. Laicus de sigillo.....	332
—	IX. Confessarius a pœnilente declinans ob incommoda ex procedenti confessione cognita.....	333
—	X, XI. Perplexus Confessarius <i>ratione sigilli</i>	334

CASUS

DE EXTREMA UNCTIONE.

Casus	I, II. Materia Extremæ Uctionis.....	338
—	III. Minister Extremæ Uctionis.....	341
—	IV. <i>Id.</i> Ungens ungendus.....	342
—	V, VI. Subjectum Extremæ Uctionis.....	343
—	VII. <i>Id.</i> Vetula <i>inunda</i> . — <i>Puerpera Oleo infirmorum ro-</i> <i>borata</i> . — Capite damnatus <i>Extrema Unctione munitus</i> ..	345
—	VIII. Obligatio Extremæ Uctionis suscipiendæ.....	346

CASUS

DE SACRAMENTO ORDINIS

Casus	I. Ordinis materia.....	348
—	II. <i>Id.</i> Duplex Ordinantis error.....	349
—	III. Minister Ordinis.....	349
—	IV. <i>Id.</i> Candidatus dolose ordinatus.....	350
—	V, VI. Minister ratione jurisdictionis.....	351
—	VII. Subjectum Ordinis.....	353
—	VIII. Subjectum ratione ætatis.....	354
—	IX. Subjectum quoad interstitia.....	354

INDEX TOMI II

493

CASUS

DE MATRIMONIO.

DE SPONSALIBUS

Casus	I, II. Valor sponsalium.....	356
	III. l’xor facile a lacrymis temperans	358
	IV. Obligatio sponsalium.....	359
	V. Consensus sponsalitius erroneus..	360
	VI. Consensus condilionalis.....	362
	VII. VIII, IX, X. Solutio sponsalium	363

CASUS

DE PROCLAMATIONE BANNORUM.

Casus	I, II. Obligatio banna proclamandi....	369
	III. <i>Id.</i> Parochus anceps.....	
	IV, V. Obligatio revelandi impedimenta	

CASUS

DE NATURA MATRIMONII.

Casus	I, II. Consensus conjugalis.....	376
	III. Consensus condi lienalis.....	
	IV, V. Solutio matrimonii.....	380
	VI, VII. Divortium a toro et ab habitatione	383
	VIII. Parochi munus.....	386

CASUS

DE IMPEDIMENTIS MATRIMONII.

Casus	I. Impedimentorum efficacia.....	389
	II. Impedimenta dubia.....	390
	III. IV. Votum simplex.....	391
	V. Votum ingrediendi Religionem.....	393
	VI, VII. Error.....	395
	VIII. Votum solemne.....	397
	IX. <i>Id.</i> Puella apud Monachos vovens!.....	398
	X. XI, XII. Consanguinitas.....	399
	XIII. <i>Id.</i> Mulier ejusdem viri soror, lilia, uxor!	402
	XIV, XV. Cognatio spiritualis.....	404

Ca s u s	XVI, XVII. Allinitas.....	405
—	XVIII, XIX. Honestas.....	408
—	XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV. Crimen.....	440
—	XXV, XXVI. Metus.....	414
—	XXVII, XXVIII. Cultus disparitas.....	416
—	XXIX. Ligamen.....	418
—	XXX, XXXI. Clandestinitas.....	419
—	XXXII, XXXIII. Matrimonia haereticorum.....	423
—	XXXIV, XXXV, XXXVI. Assistentia Parochi.....	426

CASUS

DE DISPENSATIONIBUS MATRIMONII.

Ck s u s	I. De potestate dispensandi.....	430
—	II, III. Causæ exponendæ.....	431
—	IV, V. Dispensatio subreptitia.....	433
—	VI. Dispensatio obreplitia.....	436
—	VII. Dispensatio pro iterata copula.....	437
—	VIII. Error in dispensatione.....	438
—	IX, X, XI, XII. Matrimonii revalidatio.....	439
—	XIII. Matrimonium 1er celebratum !.....	445

CASUS

DE CONJUGUM DIRECTIONE.

Cisus	I. Obligatio debiti.....	447
—	II, III, IV. Obex ad debitum.....	448
—	V. Instructio pro sponsis el conjugibus.....	453
—	VI, VII, VIII. Onauismus.....	454

CASUS

DE CENSURIS

Ca s u s	I. Conditiones censurarum.....	460
—	II. Absolutio a censuris.....	461
—	III. Excommunicatio.....	4G3
—	IV. Duellum.....	464
—	λΓ, VI. Lectio librorum hærelicorum.....	465
—	VII. Clausura religiosa.....	468
—	VIII. Suspendio.....	469
—	IX. Sepultura ecclesiastica.....	471
—	X, XI. Interdictum.....	47*

CASUS

DE IRREGULARITATE.

C a s u s

I.	Irregularitas in genere.....
— II.	Defectus corporis..·.....
— III.	Defectus natalium.....
— IV.	<i>Id.</i> Obstupefactus ordinandus !.....
— V.	Bigamia.....
— VI, VII.	Defectus lenitatis.....
— VIII.	Ordinis usurpatio, et censura» violatio.....
— IX, X.	Homicidium.....
— XI.	Homicidium casuale.....

INDEX ALPHABETICUS

Nota. — Numeris majoribus designatur tomus, minoribus pagina

Abortus. An aliquando licitus? I, 171. — Ejus pœnæ spirituales, *ibid.*
Absolutio. An, quando, et quomodo tribuenda recidivis et consuetudinariis? II, 305; versantibus in occasione peccati? 298; moribundis? 214, 311; dubie dispositis? 176; pueris ante primam Communionem? 309; complici in peccato turpi? 267. — *Absolutio* conditionata, 176. — Quænam certitudo dispositionis ad absolutionem sit requisita? 293. — *Absolutio* a censuris, 461.
Abstinentia a carnibus, I, 207.
Actus. An dentur actus indifferentes in individuo? J, 12.
Adjuratio. An, et quando licita? I, 133.
Adulterium. Quam obligationem restituendi inducat? I, 320. — Adulterium ut dirimens matrimonium, II, 110. — Vide *Crimen*. Quatenus est causa divortii a toro et habitatione, 383-385.
Advocatus. Ejus obligationes, II, 3. H
Æquivocalio. Vide *Restrictio mentalis*, I, 182.
Ætas ad legem, I, 35; ad Ordines, II, 353.
Affinitas. Quando matrimonium dirimat, et quo jure? II, 405.
Aggressor vitæ, honoris ac rerum, I, 171.
Amor Dei, I, 91. -J gH
Amphibologia. Vide *Restrictio mentalis*.
Anima. Dispositiones animæ ad Eucharistiam, II, 125.
Animalia. An feræ sint capientis? I, 221.
Apparitor, II, 6.
 Applicatio Missæ, II, 147. — Obligatio Parochorum applicandi Missam pro populo, 118
Approbatio Confessarii, II, 237.
Assecuralio. Ejus efficacia, I, 412.
Attritio. An sufficiat in Sacramento Pœnitentiæ? II, 182. ■
Avaritia. Quando sit gravis? I, 76. ‘ ’
Auditio Missæ, I, 152.

Et

Banna. Eorum obligatio, II, 369. — Quomodo fieri debeant? *ibid.*
Baptismus. Ejus materia, II, 82; forma, 85; minister, 88; subjectum, 90; patrini, 100; iteratio, 92. — Baptismus filiorum infidelium. 91. — Baptismus privatus, 97. solemniter, 99.
Delium. An licitum? I, 178. — Quid in dubio de ejus justitia? *ibid.* — Præliantes quando irregulares liant? II, 485.
Beneficiatus. Quando committat simoniam? I, 125. — Quando teneatur ad erogandum superfluum pauperibus? 220.
Blasphemia. Quale peccatum? I, 129.
Bona fides, quoad præscriptionem, I, 231.
Dona filiorum, I, 216; uxorum, 219; Clericorum, 220. — Bona inventa. Vide *inventio*.
Breviarium. Vide *Horæ canonicæ*.

INDEX ALPHABETICUS

<i>Calumnia.</i> Vide <i>Detractio.</i>	II
<i>Cambium.</i> An, vel quando liceat? I, 431.	I
<i>Caritas</i> quoad pauperes succurrendos, I, 94; quoad delinquentes corrigendos, 97. — Ordo servandus in bonis, 94; in personis, <i>ibid.</i> Vitia opposita. 99.	J
<i>Carnes.</i> Abstinencia a carnibus, I, 207.	J
<i>Castitas.</i> Votum castitatis. 1, 147; quoad Religiosos, 11, 52, ut impedimentum impediens. 391; dirimens, 397.	M 1
<i>Casus reservati.</i> De potestate reservandi, II, 253. — De potestate absolvendi a reservatis, 259.	I
<i>Causa.</i> Causæ excusantes ab auditione Missæ, 1, 154; a jejunio, 204; ab operibus prohibitis die festo, 15G; a furto, 249; a restitutione. 307; a recitatione Horarum, II, 25, — Causa! ad absolvendum sub conditione, 176; ad solvenda sponsalia, 363; ad dispensandum in impedimentis matrimonii, 431.	I
<i>Celebratio Missæ,</i> ratione Sacerdotii, II, 144; ratione officii, 148; ratione stipendii, 151. — Modus celebrandi, 1GI. — Vide <i>Rubricæ.</i>	II
<i>Censura,</i> II, 4G0; excommunicatio, 463; suspensio, 469; interdictum, 472; de absolutione a censuris, 461.	,4
<i>Cessio</i> Honorum, I, 312.	1
<i>Census.</i> Quando licitus? I, 439.	I
<i>Chorccc.</i> An, vel quando licita? I, 101.	I
<i>Chorus</i> quoad Canonicos et Religiosos. Vide <i>Illoræ canonicæ.</i>	H I
<i>Chrisma</i> in Baptismo, II, 97, 98; in Confirm!>tiftni* ins	1
<i>Circumstantia,</i> I, 13; quoad restitutionem	
<i>Clandcstinilas</i> quoad matrimonium, II, 41	
<i>Clausura.</i> Quomodo servanda? II, 468.	
<i>Clerici.</i> Eorum dominium, I, 220; obligati»	
<i>Comula</i> die jejunii, 1, 201.	
<i>Cognatio</i> naturalis, seu consanguinitas, II,	
<i>Collaliuncula.</i> Vide <i>Comula.</i>	
<i>Commixtio.</i> Quid per commixtionem aequi	
<i>Commodatum.</i> Ejus obligationes, I, 378.	
<i>Communio</i> Paschalis, J, 197; administrati	
130; in periculo mortis, 136. — An dubii	
<i>Commutatio</i> voti, I, 149; pœnilenliæ, II,	
<i>Compensatio</i> occulta, 1, 249; ejus conditi	
<i>Complex</i> in damno quoad restitutionem, I	
II, 267.	
<i>Concupiscentia,</i> 1, 10.	
<i>Conditio</i> in contractu, 1, 338; apposita	
17G, 178.	
<i>Confessarius.</i> Confessarii approbatio, II, i	
liuiu, 251; Confessarius cum scrupulosis	
rudibus, 289, 291; cum versantibus in oi	
188, 305; cum recidivis, 188, 306; cu	
sponsis, 31G. — Confessarius a pœnitente	
294; methodi ad ejus memoriam juvandi	
<i>Confessio</i> annua, I, 195. — Obligatio, II.	
periculum, 195; mendacium in confessio	
confessionis reparandi, 319. Sigillum coi	
fessionis, 325.	
<i>Confirmatio.</i> Materia, II, 105; forma, IO(	
<i>Conjuges.</i> Testamentum inter conjuges, I.	
<i>Consanguinitas,</i> II, 399.	

Conscripti militia», 1,326.
Consecratio. Materia prioris consecrationis, It, 111; posterioris, 112; forma, 05,115.
Consensus in contractu, I, 331. — Consensus parentum in vocationem lillorum, II, 41; Episcopi pro Clerico in vocationem religiosam, -12. — Consensus sponsalilius verus. 359; erroneus, 360; conditionalis, 362.
Consentiens in damnum, I, 290.
Consuetudo. Ejus effectus ad legem inducendam, vel abrogandam, I, G0.
Consuetudinarii. An absolventi? 11, 305.
Consulens damnum, 1,287.
Contractus. Consensus in contractu, I, 334; error in contractu. 335; dolus, 337; metus, 338; conditio, 338. — De contractibus onerosis, 39G.
Contrahens. Minor, 1,331. — Uxor, 333.
Contritio extra Sacramentum, II, 180; in Sacramento. 181.
Contumelia. I, 191.
Cooperatio ad peccatum, 1,105; in damnum proximi, 28G; negativa, 294.
Copula incestuosa relative ad matrimonium contrahendum, II, 431.
Corporis dispositiones ad Eucharistiam, II, 130.
Correctio fraterna^ I, 97.
Creditores. Ordo restitutionis, 1,300.
Crimen. Impedimentum criminis, 11, 410.
Culpa. De gravitate peccati, 1, 64. — Culpa theologica, vel juridica, relative ad restitutionem. Vide *Damnificator*.
Cultus disparilas. Impedimentum matrimonii dirimens et impediens. II, 4IG.
Custodes agrorum, etc., II, 11.

1>

Damnificator, quoad restitutionem, I, 273.
Damnum emergens in mutuo, I, 392.
Debita ex delicto, ex contractu. V. *Destitutio*.
Defectus. *Quomodo* aperiendi in commodato? I, 378, in venditione? 397, in sponsalibus? II, 3GG. — Defectus commissi in confessione reparandi. 319.
Deflorator. Ad quid teneatur? I, 317.
Delegatio. Quid de jurisdictione delegata? V. *Jurisdictio*.
Denuntiatio Sacerdotis sollicitantis in materia turpi, II, 282.
Depositum, I, 380.
Detractio. Ejus malitia, I, 185; reparatio, *ibid*.
Differentia peccatorum in specie, I, G5; in gravitate, Gi; in numero, G7.
Difficultas gravis, an excuset a praeceptis humanis? I, 45; a Missa? 155; a jejuniis? 204; ab Officio, II, 25. *

Dilectio inimicorum, I, 93, 94.
Directio conjugum quoad debitum, etc., II, 447.
Dispensatio a lege, I, 49; a voto, 147; in impedimentis dirimentibus II, 430.
Dispositio ad Sacramenta suscipienda. —Vide *Subjectum*.
Distinctio peccatorum specifica, I, G5; numerica, G7.
Dissolutio sponsalium, II, 363; matrimonii, 380, 383.
Divinatio. Ejus malitia, I, 114. H

Divortium, quoad vinculum, II, 380; quoad habitationem et torum, 383.
Dolor. Vide *Contritio*.
Dolus in contractu, I, 335.
Domicilium quoad leges, seu de subjecto legis, 1,35; quoad Ordines, II, 351; quoad matrimonium, 383. 91

Dominium. Ejus subjectum, I, 21G. Dominium lillorum, *ibid*.; uxorum, 219-, Clericorum, 220. — Modus illud acquirendi, 221.
Dona. An possint a iudice accipi? II, 2.
Donatio. Quis donare possit? 1,346. — Donatio ad pias causas, 372; mortis causa, 349; parentum, 353.

Dubium. Dubium de lege : vide *Probabilitas.* — De voto, I, 134. de rei possessione, 271. — Dubia peccata, II, 200. — Dubium quoad jurisdictionem, 242 dubium quoad reservationem, 257 ; dubium impedimentum, 39IJ ; dubia materia in Sacramentis, 63.
Duellum. I, 170 ; ejus poenae, II, 464.

Ebrietas. Quale peccatum? I, 77; au aliquando licita? 79.

Eleemosyna. Quando obliget? I, 9G.

Emptio. Vide *Venditio,*

Emptor. Vide *Venditio.*

Error in contractibus, 1,335; in matrimonio, 11,395; in confessione, 321 *et seq.* quoad jurisdictionem Confessarii, 239 ; Parochi, 243.

Eucharistia. Materia, II, 111; forma, 115; Minister, 118; subjectum, 123; necessitas in vita, 1, 197 ; in morte, II, 13G. — Dispositiones ad illam suscipiendam, 125.

Examen. Quale praequiratur ad integritatem confessionis? II, 218.

Excommunicatio, II, 463.

Extrema Unctio. Materia, II, 338; Minister, 341; subjectum, 343, ejus obligatio, >46.

Fama. Vide *Detractio.*

Famulus. Obligationes, I, 164 ; an possit se compensare? 249; cooperari domino ad malum? 105; excusari a Missa? 154 ; quid de furtis famulorum ? 242.

Festa. De sanctificatione Festorum, I, 151.

Fideicommissum, I, 37G.

Fidejussio, I, 440.

Fides. Ejus necessitas, I, 81; professio, 84 ; bona fides ad praescriptionem, 231 *et seq.*

Finis agentis, I, 14.

Filius. Obligationes, I, 159; quoad dominium, 21G.

Forma Sacramentorum, II, 65; Baptismi, 85; Eucharistiae, 115; Poenitentiae, 171 forma conditional, 17G.

Fraudatio tributorum, I, 323.

Furium. Materia gravis, 1, 240; furta minuta, 241 ; lillorum, 242-, famulorum, *ibid.* ; uxorum, 243.

Gabella. Vide *Tribulum.*

Gradus. Incestus, an sint explicandi in confessione? II, 204.

B1

Habilualus. Quando absolvendus? II, 305.

Hæreditas testamentaria, I, 357 ; fideicommissoria, 376.

Hærelici. Quoad communicationem cum eis. I, 87; quoad absolutionem in morte, [[21G; quoad matrimonium ratione clandestinitatis, 423; quoad eorum libros. 165.

Hasta. Venditio sub hasta, I, 415.

Homicidium, I, 166; quid ob illud restituendum ? 315 ; quoad irregularitatem, 11,483,

Honestas, impedimentum dirimens matrimonii, II, 408.

Horæ canonicæ. Obligatio, II, 18; quinam ad illas teneantur? 18 et 55; quomodo recitandæ? 20 ; quid excuset ab illis? 25.

Hypotheca. Quod pariat, jus? I, 444.

I

Ignorantia. An excuse! a poena? 1,6; an impediat irritationem legis? 55; impedimenti matrim., II, 389; an impediat reservationem ? 253 ; censuram ? 460 ; irregularitatem ? 175.
Impedimentum solvens sponsalia, II, 363; impediens matrimonium, 391 ; dirimens, 389 ; ejus dispensatio, 430 ; obligatio revelandi impedimenta, 136.
Impotentia quæ excuset a Missa, I, 151; a jejunio, 201 ; a restitutione, 307; ab Officio, II, 25.
Incestus, An gradus declarandi? II, 204.
Indissolubililas matrimonii, 11,380.
Infans aut puer quando baptizandus? II, 93; confirmandus? 109; communicandus? 123; absolvendus? 309; ungendus? 313.
Ingressus in Religionem. Vide *Vocatio*.
Inimicus. Quomodo diligendus ? I, 91.
Injustitia. Vide *Furium*, *Damnum*.
Innocens. An possit occidi? I, 170 ; an damnari si juridice habeatur nocens ? II, I.
Intentio in impletione legis, I, 13; in confectione Sacramenti, II, 69-, in ejus susceptione, 79; ad Ordines, 350; in Missa applicanda, 155.
Interdictum. Ejus efficacia, II, 472.
Inventio quoad dominium, I, 224.
Invidia. Quantum peccatum? I, 71.
Ira. Quaudonam gravis? I, 76.
Irregularitas ex defectu, II, 476 *cl seq.* ; ex delicto, 182 *cl seq.*
Irritatio legis, I, 55; voti, 145; matrimonii, II, 389.

Jejunium. Obligatio, I, 200; causæexcusantes, 201.— Jejunium quoad Communionem, II, 130.
Judex. Obligationes, II, I *cl seq.*
Juramentum. Ejus condiciones et efficacia, I, 130.
Jurisdictio ad absolvendum, II, 238; in articulo mortis, 211; circa peccata reservata, 259; quoad matrimonium, 426.
Justitia, I, 216; ejus reparatio. Vide *Restitutio*.

Labor dic festo, I, 155.
Legatarius seu haeres, I, 357 *cl scq.* 3
Legatum. Quomodo adimplendum ? I, 367; legata profana formis destituta, 371 ; legata conditionata, 370 ; legata pia informia, 372. «
Legislator. Qua gaudeat potestate? I, 42.
Lenitas. Irregularitas ex defectu lenitatis, II, 181.
Lex, I, 35; subjectum, *ibid.*; obligatio, 43 *cl scq.*; dispensatio, 49; obligatio legis civilis, 57. — Lex pœnalis, 56; irritans, 55.
Liber. De libris hæreticorum, II, 465.
Ligamen. De impedimento ligaminis, II, 399-
Ligorius (S.). Auctoritas ejus doctrinæ, I, 30.
Locatio. De contractu locationis, I, 424.
Locus ad Missam, I, 152; ad Baptismum, II, 97.
Lucrum lili in domo patris, I, 216; in ludo. 147; in mutuo. 388 *cl scq.*
Ludus. Condiciones, I, 117.

II

- Magia*. Quale peccatum? i, 114.
Maleficium, I, 116.
Mangelismus animalis, an licitus? I, 119.
Mandans seu jubens. Ad quid teneatur? 1,286.
Mandatum, I, 385.
Maritus. An possit irritare vota uxoris? I, 117; ejus obligationes. Vide *Conjuges*.
Mater. An possit vota irritare lillorum?!, 145; ejus obligationes. Vide *Conjuges*.
Materia voti, I, 134, contractus, 328; Sacramentorum, II, 63; Baptismi, 82. Confirmationis, 103; Eucharistiæ, UI; Pœnitentiæ, 170; Extremæ Uctionis, 338; Ordinis, 318-, Matrimonii. 356.
Matrimonium. Consensus conjugalıs, II, 376; indissolubililas matrimonii, 380; solutio, *ibid.*; divortium,383; impedimenta impedientia, 391 *cl seq.*; dirimentia, 395*cl seq.*; dispensatio, 430; revalidatio, 439.
Matutinum. Vide *Iloræ canonicæ*.
Medicus. Ejus obligationes, 11,12.
Mendacium. Quale peccatum?!, 182.
Mercator. Vide *Venditio*.
Metus. Quid ctliciat in contractu? I, 338; in matrimonio? II, 411.
Minister Sacramenti. Ejus obligatio quoad intentionem, II, 69; dignitatem. 71; Sacramenta ministranda, 73; indignis deneganda, 76.
Minor. An contrahere valeat?!, 331.
Missa. Auditio in festis,!, 152; causæ excusantes, 154. — Sacrilegium Missæ. Vide *Sacrificium*, II, 114.
Monialis. Vide *Hcligiosus*.
Monopolium. An licitum? I, 419.
Moribundus adjuvandus, 11,214; sensibus destitutus, *ibid.* — Confessarius cum moribundis, 311.
Mulier. Vide *Uxor* et *Femina*. — Confessarius cum mulieribus, II, 192, 195, 209, 221, 231, 314.
Mulus. Tacens quoad damnum, I, 298.
Mutuum. Obligationes, 1,388. — An liceat lucrum percipere ex mutuo? 392 *el seq.*, cum damno emergente, 393 *et scq.*; cum lucro cessante, *ibid.*; cum periculo sortis, *ibid.*; cum titulo legis civilis? *ibid.*

A1

- Necessitas* excusans a lege, I, 15. Necessitas Fidei, 81; Spei, 89; Caritatis in proximum, 93; in inimicos; 94; in pauperes, 96; excusans ab auditione Missæ; 151, a prohibitione operum servilium die festo, 156; a jejuniis, 201; a restitutione, 307.
Negotiatio, I, 421. Vide *Venditio* et *Contractus societatis*.
Nomen. Nomen complicitis a Confessario non exquirendum, 11,208.
Notarius. Ejus obligationes, II, 9.
Novitialis. An necessarius ::i u-ofessionem religiosam? II, 38.
Numerus peccatorum unde repetatur? 1, 67; exquirendus a Confessario, II. 291
Nupliæ. Vide *Matrimonium*.

<>

- Obcdicntia* quoad filios familias, I, 159-, quoad famulos, 161; Religiosos, II 53.
Obligatio in juramento, I, 130; in voto, 138. — Obligatio restitutionis, 252.
Obligationes lillorum. I, 159; parentum, 162; dominorum, 161; famulorum, 161
Obreptio et *subreptio* in petitione alicujus dispensationis, I, 49.

- Observantia vana.* Quid sit? I, lit.
- Occasio* peccatorum, II, 298. — Quomodo agendum Confessario cum iis qui in occasione peccati versantur, ? *ibid.*
- Occisio.* Vide *Homicidium*. — Occisio sui indirecta, I, 166; occisio innocentis, 170.
- Occupatio.* Modus acquirendi dominium, I, 221.
- Odium* inimicorum, I, 91.
- Officium.* Vide *Ordo canonice*.
- Operarius.* An excusetur a jejuniis? I, 201.
- Operatio exsarea.* An licita, vel obligata ? II, 96.
- Opinio.* Quid opinio probabilis, probabilior, æquiprobabilis ? I, 21.
- Ordo, Sacramentum,* II, 318.
- Padum.* Vide *Contractus*.
- Panis.* Qualis sit Eucharistiae materia? II, 111.
- Papa.* Ejus potestas quoad leges, I, 12; quoad vota, 117; quoad impedimenta matrimonii, II, 430.
- Paraphernalia.* Bona propria uxoris, I, 219. H
- Parentes.* Eorum obligationes, I, 162.
- Parochia.* In ea Missa audienda, I, 152; Communio Paschalis agenda, 193; banna denuntianda, II, 372.
- Parochus.* Ejus obligationes, II, 27. — Residentia, 29; celebratio pro populo, 118; praedicatio, 27; ministratio Sacramentorum, *ibid.*; assistentia matrimonio, 426; Parochi munus, 27.
- Participans* in furto, I, 293; in damno, *ibid.*
- Pastor.* Vide *Episcopus, Parochus*.
- Patrimonium* Clericorum, I, 220.
- Patrimis* in Baptismo, II, 100. — Ejus dotes, *ibid.*; obligationes, *ibid.*
- Pauperes.* An excusati a prohibitione laboris in die festo? I, 156; a lege abstinentis? 201.
- Paupertas.* Votum paupertatis, II, 43.
- Peccatum.* Diversa, gravitas, I, 61. — Differentia specifica, 65; numerica, 67. — Peccata interna, 70; capitalia, 73.
- Peregrinus* quoad leges, I, 35; quoad Ordines, II, 351; quoad matrimonium, 128.
- Periculum* peccati. Vide *Occasio*. — Periculum in mutuo, I, 392.
- Perjurium,* I, 130.
- Pharmacopola,* II, 13. — Vide *Medicus*.
- Pignus,* I, 411.
- Pisces* in die jejunii, I, 211.
- Poenalis.* Lex poenalis, I, 56.
- Poenitens.* An teneatur sequi opinionem Confessarii? I, 29. — An interrogandus? II, 291.
- Poenitentia* ut Sacramentum, II, 170. — Ejus necessitas, 180. <\$
- Poenitentia sacramentalis.* Vide *Satisfactio*.
- Possessio* daemonis. Vide *Adjuratio*.
- Possessor* bonae fidei, I, 261; male fidei, 266; dubiae fidei, 271.
- Præscriptio.* Ejus conditiones, I, 231.
- Præscriptio* Confessarii ad absolutionem, II, 175; Parochi ad matrimonium, 426 *et seq.*
- Pretium* rei, quodnam sit licitum? I, 299.
- Privilegia* in genere, I, 62.
- Probabilismus,* Ejus usus, I, 21, 27.
- Probabilitas,* I, 24. — Quænam licita? 27. jfl
- Probitas* in Ministro Sacramentorum, II, 71; in eorum subjecto, 79.
- Proclamatio* matrimonii. II, 369. — Vide *Banna*.
- Professio* religiosa, quoad sponsalium dissolutionem, II, 363; quoad matrimonium ratum dissolvendum, 380.
- Promissio.* Quomodo obliget? I, 311. — Promissio sponsalitia, II, 356 *et seq.* — Promissio matrimonii, vivente comparte, 110 *et seq.*

Promulgatio legis canonicæ, I, 40.

Propositum requisitum ad contritionem, II, 187 *et seq.*

Proximus. Quomodo diligendus? I, 94.

Puer, quoad primam Communionem, II, 124; quoad absolutionem, 309; quoad Viaticum, 310; quoad Extremam Unctionem, *ibid.* — Ratio agendi cum pueris, 311.

11

Recidivus. An absolvendus? II, 300.

Recursum. Præbens recursum, ratione damni, I, 291.

Refectio unica in jejuniis, 1,200.

Regulares. Eorum obligationes. II, 55 *et seq.*; quoad approbationem, 249.

Relatio actionum ad Deum, I, 15.

Relatio mercatoria (*Report*). Modus lucrum ex pecunia percipiendi, I, 413, 43G *et seq.* : 454 *et seq.*

Religiosus. Vide *Regulares*.

Reliquiae Sanctorum, I, 109.

Res inventa, I, 224.

Reus in iudicio, II, 7.

Reservatio casuum. Vide *Casus reservatos*.

Restitutio, 1,252. — Ejus obligatio, *ibid.*; circumstantiæ, ob homicidium, 315, ob stuprum, 317; ob adulterium, 320; ob defraudationem in tributis, 323; ob damnum occasione militiæ, 326.

restrictio mentalis, I, 182. — Quænam sit licita? *ibid.*

Retrovendi, I, 412.

Revalidatio confessionis, II, 221; matrimonii, II, 430.

Revelatio criminis, I, 188; secreti, 192; sigilli sacramentalis, II, 324 *et seq.*

Rubrica in Missa, II, 1G3-

S

Sacerdos. Ejus obligationes quoad Eucharistiam dispensationem, II, 73; Missæ celebrationem, 144. — Vide *Clericus*.

Sacramentum. Materia, II, 62; forma, *ibid.* — Obligatio ministrandi, II, 73; denegandi indignis, 7G; simulata administratio, 77; susceptio, 79.

Sacrificium Missæ. Intentio Sacerdotis, 11, 147. — Applicatio pro populo, 148; applicatio ratione stipendii, 151; permutatio applicationis, 160; modus celebrandi, 161.

Sævitia ut est causa divortii, II, 383.

Satisfactio sacramentalis, II, 224. — Ejus necessitas, 229; impletio, 233, commutatio, 231.

Scandalum. Quale peccatum? I, 99. — Choreæ, 101; spectacula, 101.

Scrupulosus. Directio scrupulosorum, I, 21.

Sigillum litterarum, I, 193; sacramentale, II, 324.

Simonia. Quid? quotuplex? I, 125.

Simulatio in Sacramentis, II, 77.

Societas in contractu, I, 429.

Solidaritas. Ad quos pertineat? I, 299.

Sollicitatio ad turpia, II, 282.

Sortes divinatoriæ. I, 114. — Virga divinatoria, 117.

Sorlilegium, I, 116.

Species peccatorum, I, 65; blasphemiarum, 129; sacrilegiorum, 124

Specificatio. Modus acquirendi dominium, I, 238.

Spectacula. An licita? I, 104.

Spes. Objectum, I, 89; necessitas, *ibid.*; vitia opposita, *ibid.*, *et seq.*

Spiritismus (*Spiritisme*), seu invocatio mortuorum, I, 121.

Sponsalia. Eorum valor, II, 356; obligatio, 339; dissolutio, 363.

Sponsi. Vide *Sponsalia*.

Sponsio. An sit licita? I, 445.

Status religiosus, II, 34. — Status laicorum, I ; Clericorum, 15.
Stipendium pro celebratione Missæ, II, 151.
Stuprum quoad restitutionem, I, 317.
Subjectum legis, I, 35: Sacramentorum, II, 79; Baptismi, 90 ; Confirmationis, 108; Eucharistiae, 123; Poenitentiae, 175; Extremae Unctionis, 343; Ordinis, 353.
Substitutio. Vide *Fideicommissum*.
Suicidium, I, 1GG.
Superbia. Quale peccatum? I, 73.
Superflua beneficiorum, I, 220.
Superstitio. Ejus gravitas, I, 111.
Suspensio. Ejus natura, effectus, II, 469.

Tabulae rotantes (*Tables tournantes*), I, 118.
Tentatio Dei, I, 123.
Testamentum. Ejus conditiones, I, 357.
Testis in judicio, II, 8.
Thesaurus inventus, ad quem pertineat? I, 224.
Timor. Vide *Metus*.
Titulus ad praescriptionem, I, 231; ad auctarium in mutuo, 392-, ad confessionem audiendam, II, 239; ad Ordines suscipiendos, 353.
Tributum. Obligatio illud solvendi, I, 323.

II

Unctio in Baptismo, II: 99; in Confirmatione, 106 ; in Extrema Unctione, 338.
Usura. An, vel quando prohibita? I, 388; tituli ab ea excusantes, 392. -- Vide *Mutuum*.
Uxor. Ejus dominium, I, 219; furta, 243. — Uxor quoad habitationem, II, 383.

Vagus, quoad leges, I, 35.
Vana observantia. Quale peccatum ? I, 111.
Vana usurpatio nominis Dei. An sit peccatum ? vel quale ? I, 129.
Vectigal. Vide *Tributum*.
Venditio. Obligationes venditoris, I, 396 ; quoad justum pretium, 299; retrovenditionem, 412; venditionem sub hasta, 415; per monopolium, 419 ; quoad obligationem vitia rei manifestandi, 397.
Viaticum moribundis dandum, II, 13G.
Virga divinaloria. An ejus usus sit licitus? I, 117.
Vilia rei manifestanda in venditione, I, 397.
Vocatio ad statum religiosum, II, 34; ad Ordines, 15.
Voluntarium indirectum, I, 4,
Votum, I, 134; obligatio, 138; commutatio, 149; dispensatio, 147-, irritatio. 145. — Votum solemne, an sit in Gallia pro Monialibus? I, 57; pro Religiosis? *ibid* — Votum paupertatis, 43; castitatis, 52; obedientiae, 53. — Votum ut impedimentum impediens matrimonium, 391 ; ut dirimens, 397.

FINIS INDICIS ALPHABETICI.

